

Ikerketa Departamentua
Zuzendaria: Joseba Madariaga
Lan taldea: **IKEI** research & consultancy SA

© Laboral Kutxa

ISBN: 978-84-125750-6-4

1. LABURPEN EXEKUTIBOA	15
1. URTEKO LABURPENA.....	16
2. LABURPEN SEKTORIALA.....	19
2. ESPARRU OROKORRA.....	33
1. LABURPEN-BALANTZEA	34
2. INGURUNE EKONOMIKOA (NAZIOARTEKOA ETA ESTATUKOA).....	44
2.1 NAZIOARTEKO EKONOMIA.....	44
2.2 ESPAINIAKO EKONOMIA	53
3. IKUSPEGI OROKORRA	62
3.1 PRODUKZIOA.....	63
3.2 ESKARIA.....	67
3.3 PREZIOAK ETA SOLDATAK.....	71
3.4 LAN-MERKATUA ETA DEMOGRAFIA	73
3. INDUSTRIA	81
1. IKUSPEGI OROKORRA	82
2. ENERGIA.....	88
2.1 EAEKO BALANTZE ENERGETIKOA.....	88
2.2 ENERGIA ELEKTRIKOA.....	93
3. SIDERURGIA.....	96
3.1 IKUSPEGI OROKORRA.....	96
3.2 ESPAINIAKO SIDERURGIA.....	98
3.3 EUSKAL SIDERURGIA	101
4. ONTZIGINTZA	112
4.1 NAZIOARTEKO EGOERA.....	112
4.2 ONTZIGINTZA ESPAINIAN.....	114
4.3 ONTZIGINTZA EUSKAL HERRIAN	116
5. AUTOMOBILGINTZA.....	121
5.1 NAZIOARTEKO EGOERA.....	122
5.2 SEKTOREA ESPAINIAN	125
5.3 AUTOMOBILGINTZAKO HORNIDURA-INDUSTRIA EAEN	133
6. MAKINA-ERREMINTAK ETA FABRIKAZIO-TEKNOLOGIAK	135
6.1 MAKINA-ERREMINTEN EUROPAKO INDUSTRIA.....	135
6.2 MAKINA-ERREMINTA ETA FABRIKAZIO-TEKNOLOGIA AURRERATUAK	136
6.3 MAKINA-ERREMINTA EUSKAL HERRIAN.....	137
6.4 ESKUZKO ERREMINTAK ETA INDUSTRIA-HORNIDURA.....	140
7. PAPERA	141
7.1 NAZIOARTEKO EGOERA.....	141
7.2 SEKTOREA ESPAINIAN	143
7.3 SEKTOREA EUSKAL HERRIAN.....	146
8. KAUTXUA.....	148
8.1 NAZIOARTEKO EGOERA.....	148
8.2 KAUTXUAREN ERALDAKETA-SEKTOREA ESPAINIAN ETA EAEN.....	148
8.3 NEUMATIKOEN ETA BIRKAUTXUTATUAREN AZPISEKTOREA	150
9. SEKTORE ELEKTRONIKO-INFORMATIKOA	153
9.1 MAKROJOERA TEKNOLOGIKOAK.....	153
9.2 SEKTOREA EAE-N.....	155

10. ERAIKUNTZA.....	158
10.1 IKUSPEGI OROKORRA.....	158
10.2 LIZITAZIO OFIZIALA.....	160
10.3 ETXEBIZITZA.....	163
10.4 ENPLEGUA ETA ERAIKUNTZAREN KOSTUAK.....	167
11. SEKTOREEN ANALISI EKONOMIKOA ETA FINANTZARIOA.....	172
11.1 SARRERA.....	172
11.2 METODOLOGIA.....	172
11.3 RATIOEN PIRAMIDEA.....	182
11.4 FUNTSEN ITURRIEN ETA ERABILEREN EGOERA.....	191
12. EUSKAL ENPRESA-SAREAREN AZTERKETA.....	229
12.1 SARRERA.....	229
12.2 ENPRESEN KOPURUA.....	229
12.3 SEKTORE EKONOMIKOAK.....	231
12.4 SOLDATAPEKOEN ESTRATUAK.....	233
4. LEHEN SEKTOREA.....	235
1. IKUSPEGI OROKORRA	236
1.1 BILAKAERA ESTATU MAILAN.....	236
1.2 BILAKAERA EUSKAL HERRIAN.....	239
2. NEKAZARITZA-AZPISEKTOREA.....	247
2.1 EKOIZPENAK, AZALERAK ETA ERRENDIMENDUAK.....	248
2.2 NEKAZARITZAKO PREZIOAK.....	256
3. ABELTZAINZA-AZPISEKTOREA.....	258
3.1 ABELTZAINZA-ERROLDA.....	261
3.2 ABERE-EKOIZPENA ETA EMAITZA EKONOMIKOAK.....	263
4. BASOGINTZAREN AZPISEKTOREA	273
5. ARRANTZA-SEKTOREA	277
5.1 IKUSPEGI OROKORRA.....	277
5.2 ARRANTZAKO ONTZIDIA.....	279
5.3 ARRANTZA-JARDUERA	281
5. ZERBITZUAK.....	290
1. IKUSPEGI OROKORRA	291
2. HEZKUNTZA	292
2.1 UNIBERTSITATEKOAK EZ DIREN IKASLEEN BILAKAERA.....	292
2.2 UNIBERTSITATEKO IKASLEEN BILAKAERA	301
3. GARRAIOA.....	311
3.1 TRENBIDE BIDEZKO GARRAIOA.....	311
3.2 ERREPIDE BIDEZKO GARRAIOA	312
3.3 ITSASO BIDEZKO GARRAIOA.....	316
3.4 AIRE BIDEZKO GARRAIOA	323
4. TURISMOA.....	327
4.1 NAZIOARTEKO EGOERA.....	327
4.2 TURISMOA ESPAINIAN	328
4.3 TURISMOA EAEN	335

6. FINANTZA SEKTOREA.....	347
1. IKUSPEGI OROKORRA	348
2. KREDITU-ERAKUNDEAK.....	352
2.1 KREDITUAREN BILAKAERA.....	352
2.2 GORDAILUEN BILAKAERA.....	362
3. INBERTSIO KOLEKTIBOKO ERAKUNDEAK.....	368
4. BURTSA-MERKATUA	373
4.1 IKUSPEGI OROKORRA.....	374
4.2 BILBOKO BURTSA.....	378

Koadroen aurkibidea

1. koadroa	BPGaren eta enpleguaren bilakaera.....	34
2. koadroa	Gizarte Segurantzako afiliazioaren eta erregistratutako kontratazioaren bilakaera.....	35
3. koadroa	Gizarte Segurantzako afiliazioa, erregimenaren arabera.....	37
4. koadroa	Gizarte Segurantzako afiliazioa, jarduera arloen arabera. EAE	38
5. koadroa	Erregistratutako langabeziaren eta langabezia-tasaren bilakaera	39
6. koadroa	Prezioen bilakaeraren testuingurua	43
7. koadroa	Egindako ekonomia-aurreikuspenak	43
8. koadroa	Barne Produktu Gordinaren bilakaera	44
9. koadroa	Kontsumo pribatuaren, kontsumo publikoaren eta inbertsioaren bilakaera.....	45
10. koadroa	Ondasun eta zerbitzuen truke-bolumenaren aldakuntzak.....	46
11. koadroa	Kontsumoaren prezio-indizearen bilakaera.....	46
12. koadroa	Langabezia-tasa	47
13. koadroa	Administrazio Publikoen finantzaketa-beharrak (finantzaketa-ahalmena (+) edo finantzaketa-beharra (-), BPG nominalaren ehunekoaren arabera)	47
14. koadroa	Adierazle nagusiak (EB).....	49
15. koadroa	Barne Produktu Gordinaren (BPG) hazkundea (Europar Batasuna).....	50
16. koadroa	Europar Batasuneko <i>per capita</i> BPGa (PPS) 2024.....	51
17. koadroa	Ekonomia-aurreikuspenak (industrializatutako herrialdeak).....	52
18. koadroa	Barne-produktu gordina eta haren osagaiak (Eskaria eta Eskaintza).....	54
19. koadroa	Barne Produktu Gordinaren banaketa (Errenta).....	55
20. koadroa	Kontsumoko Prezioen Indizea (KPI) eta Industriako Prezioen Indizea (IPRI).....	56
21. koadroa	Errenten eta soldata-kostuen adierazleak.....	57
22. koadroa	Lan-magnitude nagusien bilakaera. Urteko batezbestekoak	58
23. koadroa	Enplegua, lan-egoeraren eta kontratu motaren arabera. Urteko batezbestekoak.....	58
24. koadroa	Defizit publikoa.....	59
25. koadroa	Espainiako ekonomiaren aurreikuspenak (2025)	61
26. koadroa	Bilakaera orokorra	62
27. koadroa	Barne produktu gordinaren (BPG) bilakaera.....	64
28. koadroa	Industria Sektoreko Adierazleak	65
29. koadroa	Eraikuntza Sektoreko Adierazleak.....	66
30. koadroa	Zerbitzuen Sektoreko Adierazleak.....	67
31. koadroa	Barne-eskariaren adierazleak.....	67
32. koadroa	Kontsumo- eta inbertsio-adierazleak.....	68
33. koadroa	Kanpo-merkataritzaren bilakaera Euskal Herrian.....	69
34. koadroa	EAEko esportazioak eta inportazioak, herrialdeen eta sekzioen arabera	70
35. koadroa	Nafarroako esportazioak eta inportazioak, herrialdeen eta sektoreen arabera.....	71
36. koadroa	Prezioen bilakaera EAEn eta Nafarroan.....	72
37. koadroa	Soldata-adierazleak	73
38. koadroa	Biztanleria aktiboa, enplegua eta langabezia.....	75
39. koadroa	Langabezia-tasa adin-tarteen arabera. Urteko batezbestekoak.....	76
40. koadroa	Enpleguaren bilakaera, sektore ekonomikoen arabera. Urteko batezbestekoak.....	77
41. koadroa	SEPEren bulegoetan erregistratutako kontratuak	78
42. koadroa	Hitzarmen kolektiboak eta grebak.....	79
43. koadroa	Biztanleriaren mugimendu naturala. Jaiotza- eta heriotza-tasak, 2023.....	80
44. koadroa	Euskal Herriko biztanleriaren mugimenduaren bilakaera	80
45. koadroa	Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera.....	83

46. koadroa	Euskal Herriko Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera, ondasunen jomuga ekonomikoaren arabera.....	83
47. koadroa	EAEko Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera, jarduera-adarraren arabera*	84
48. koadroa	Nafarroako Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera, jarduera-adarraren arabera.....	85
49. koadroa	Ratio batzuen bilakaera, euskal industria-enpresen lagin baterako.....	85
50. koadroa	Xehetasunak, jardueraren eta tamainaren arabera.....	87
51. koadroa	Xehetasunak, jardueraren eta tamainaren arabera.....	87
52. koadroa	EAEko balantze energetikoa (2024).....	89
53. koadroa	EAEko azken kontsumoa energia moten arabera.....	90
54. koadroa	EAEko azken kontsumoa sektoreen arabera.....	91
55. koadroa	Energia elektrikoaren ekoizpena eta eskaria Euskal Herrian.....	94
56. koadroa	Energia elektrikoaren kontsumo garbia lurraldearen arabera.....	95
57. koadroa	Altzairu gordinaren ekoizpena.....	97
58. koadroa	Siderurgia-produktuen kontsumoa.....	98
59. koadroa	Espainiako siderurgia-sektoreko magnitude nagusiak*	99
60. koadroa	Inportatutako lehengaiak.....	100
61. koadroa	EAEko siderurgia-industriaren kanpo-merkataritza.....	103
62. koadroa	Siderurgia-jarduerak EAEko industriari egindako ekarpena.....	104
63. koadroa	Altzairuaren ageriko kontsumoa, produktuen arabera.....	104
64. koadroa	Beroan ijeztutako produktuen ekoizpena*.....	105
65. koadroa	Soldadurarik gabeko hodien kanpo-merkataritza.....	107
66. koadroa	Soldadurarik gabeko hodien esportazioak, helmugako herrialdeen arabera.....	107
67. koadroa	Negozio arloak eta enpresa-unitateak. Tubos Reunidos taldea. 2024.....	111
68. koadroa	Munduko merkataritza-flota.....	112
69. koadroa	Munduko merkataritza-flota, jatorrizko herrialdearen arabera.....	113
70. koadroa	Munduko merkataritza-flota, itsasontzi motaren arabera.....	114
71. koadroa	Espainiako itsasontzien ekoizpena.....	115
72. koadroa	Eskarien zorroa urtearen amaieran.....	115
73. koadroa	Eskarien zorroa itsasontzi motaren arabera, urtearen amaieran. 2024.....	116
74. koadroa	Ontzigintza Euskal Herrian.....	117
75. koadroa	Ontzigintza Euskal Herrian. Estatuko partaidetza. Tonaje konpentsatua.....	117
76. koadroa	Eskarien zorroa Euskal Herrian	119
77. koadroa	Eskarien zorroa, amaitutako ontziak eta hasitako ontziak, enpresen arabera.....	119
78. koadroa	Ibilgailuen ekoizpena. Herrialde nagusiak	123
79. koadroa	Ibilgailuen matrikulazioa. Herrialde nagusiak	125
80. koadroa	Espainiako automobil-industriaren ekoizpena, matrikulazioa eta kanpoko merkataritza.....	126
81. koadroa	Turismoen eta ibilgailuen ekoizpena, energia-iturriaren arabera, 2024*	127
82. koadroa	Turismoen eta ibilgailuen matrikulazioa, energia-iturriaren arabera, 2024*	128
83. koadroa	Turismoen matrikulazioa marken arabera	130
84. koadroa	Ibilgailuen esportazio nazionalen jomugako herrialde nagusiak.....	131
85. koadroa	Automobilgintza-sektoreko esportazioak eta inportaziok (ibilgailuak gehi osagarriak).....	132
86. koadroa	Automobilgintzako ekipoen eta osagaien Espainiako industriaren zifra nagusiak.....	133
87. koadroa	Automobilgintzako euskal hornidura-sektorearen bilakaera.....	134
88. koadroa	Makina-erreminten eta fabrikazio-teknologiaren sektorearen ekoizpena.....	137
89. koadroa	Makina-erreminten eta fabrikazio-teknologiaren sektorearen esportazioa.....	137
90. koadroa	Makina-erreminten sektorearen aldagai nagusien bilakaera	138
91. koadroa	Sektorearen magnitude nagusien bilakaera.....	140
92. koadroa	Paperaren eta kartoiaren ekoizpena (CEPIko kideak).....	141
93. koadroa	Paperaren eta kartoiaren ekoizpena, herrialdeka.....	142

94. koadroa	Ore-ekoizpena, herrialdeen arabera.....	143
95. koadroa	Paperaren eta kartoiaren ekoizpena eta kontsumoa. Espainia, guztira.....	144
96. koadroa	Ekoizpena eta kontsumoa, paper motaren arabera.....	145
97. koadroa	Ekoizpena eta kontsumoa, ore motaren arabera.....	145
98. koadroa	Paperaren eta orearen ekoizpena Euskal Herrian.....	146
99. koadroa	Euskal Herriko paperaren sektoreko enpresa nagusiak.....	147
100. koadroa	Kautxu naturalaren eta sintetikoaren munduko kontsumoa.....	148
101. koadroa	Kautxuaren eraldaketa-sektorearen oinarritzko datuak ⁰ Espainian.....	149
102. koadroa	Kautxuaren eraldatuen kanpo-merkataritza, azpisektore handien arabera.....	149
103. koadroa	Kautxuaren eraldatuen kanpo-merkataritza, azpisektore handien arabera.....	150
104. koadroa	Pneumatikoen eta birkautxutatuaren ekoizpena, kontsumoa eta kanpo-merkataritza.....	151
105. koadroa	Ibilgailuen ekoizpena eta salmenta Espainian.....	151
106. koadroa	Sektore elektroniko-informatikoko eta telekomunikazioen sektoreko enpresen bilakaera EAEn.....	156
107. koadroa	Sektore elektroniko-informatikoko eta telekomunikazioen sektoreko ekoizpenaren bilakaera EAEn.....	156
108. koadroa	Sektore elektroniko-informatikoko eta telekomunikazioen sektoreko esportazioen bilakaera EAEn.....	157
109. koadroa	Sektore elektroniko-informatikoko eta telekomunikazioen sektoreko enpleguaren bilakaera EAEn.....	157
110. koadroa	Eraikuntza-sektoreko adierazleen bilakaera.....	158
111. koadroa	Eraikuntzaren Indize Koiunturala (EAE).....	160
112. koadroa	Administrazio zentralaren, autonomikoaren eta tokikoaren arteko lizitazio ofizialaren banaketa (2023-2024).....	161
113. koadroa	Lizitazio ofizialaren urtetik urterako aldakuntza eta administrazioen arteko banaketa (2024).....	162
114. koadroa	Lizitazio ofiziala obra motaren arabera (2024).....	162
115. koadroa	Eraikitzen hasitako etxebizitzak; batez bestekoa aldiaren arabera*.....	164
116. koadroa	Hasitako eta amaitutako etxebizitzak*.....	165
117. koadroa	Higiezin transakzioen batez besteko balioa (etxebizitzaren salerosketa).....	167
118. koadroa	Eraikuntzako kostuen eta lehengaien bilakaera.....	168
119. koadroa	Eraikuntzako lehengaien-materialen prezioen urte arteko hazkunde (2024/2023), taldearen arabera.....	169
120. koadroa	Eraikuntzan lanean ari den biztanleria.....	169
121. koadroa	Eraikuntzako kostuen indizearen bilakaera (EAE).....	171
122. koadroa	Espainiako Bankuko Balantzeen Zentraleko enpresa laguntzaileen kopurua.....	182
123. koadroa	Ondare garbiaren errentagarritasuna Euskal Herriko industria-sektoreetan.....	184
124. koadroa	Aktibo garbiaren errentagarritasuna Euskal Herriko industria-sektoreetan.....	185
125. koadroa	Leverage finantzarioa Euskal Herriko industria-sektoreetan.....	186
126. koadroa	Euskal Herriko eta Estatu osoko industria-sektoreen arteko alderaketa, 2023.....	187
127. koadroa	Funtsen iturrien eta erabileren egoera Euskal Herriko industria-sektoreetan.....	192
128. koadroa	Euskal Herriko eta Estatu osoko industria-sektoreen arteko alderaketa, 2023.....	193
129. koadroa	Elikagaien, edarien eta tabakoaren industriaren sektoreko ratioen piramidea.....	196
130. koadroa	Zuraren eta kortxoaren industria (altzariak, saskigintza eta espartzugintza izan ezik) sektoreko ratioen piramidea.....	197
131. koadroa	Paperaren industriaren sektoreko ratioen piramidea.....	198
132. koadroa	Farmaziako produktuen ratioen piramidea.....	199
133. koadroa	Kautxu eta plastikozko produktuen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea.....	200
134. koadroa	Beste produktu mineral ez-metaliko batzuen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea.....	201

135. koadroa	Metalurgia sektoreko ratioen piramidea (burdinazko eta altzairuzko produktuen eta ferroaleazioen fabrikazioa).....	202
136. koadroa	Produktu metalikoen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea (makineria eta ekipoa izan ezik).....	203
137. koadroa	Produktu informatiko, elektronikoen eta optikoen sektoreko ratioen piramidea.....	204
138. koadroa	Material eta ekipo elektrikoaren fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea.....	205
139. koadroa	Beste makineria eta ekipo batzuen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea.....	206
140. koadroa	Ibilgailu motordunen, atoen eta erdi-atoen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea.....	207
141. koadroa	Beste garraio-material batzuen sektoreko ratioen piramidea.....	208
142. koadroa	Altzarien fabrikazioaren eta beste manufaktura-industria batzuen sektoreko ratioen piramidea.....	209
143. koadroa	Makineria eta ekipoen konponketa eta instalazioaren sektoreko ratioen piramidea.....	210
144. koadroa	Industria osoaren ratioen piramidea.....	211
145. koadroa	Elikagaien, edarien eta tabakoaren industriaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera	212
146. koadroa	Zuraren eta kortxoaren industriaren (altzariak, saskigintza eta espartzugintza izan ezik) sektoreko iturrien eta erabileren egoera.....	213
147. koadroa	Paperaren industriaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera.....	214
148. koadroa	Industria kimikoaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera.....	215
149. koadroa	Farmazia-produktuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera.....	216
150. koadroa	Kautxu eta plastikozko produktuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera	217
151. koadroa	Beste produktu mineral ez-metaliko batzuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera.....	218
152. koadroa	Metalurgia sektoreko (burdinazko eta altzairuzko produktuen eta ferroaleazioen fabrikazioa) iturrien eta erabileren egoera.....	219
153. koadroa	Produktu metalikoen fabrikazioaren sektoreko (makineria eta ekipoa izan ezik) iturrien eta erabileren egoera.....	220
154. koadroa	Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera.....	221
155. koadroa	Material eta ekipo elektrikoaren fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera	222
156. koadroa	Beste makineria eta ekipo batzuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera	223
157. koadroa	Ibilgailu motordunen, atoen eta erdi-atoen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera.....	224
158. koadroa	Beste garraio-material batzuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera	225
159. koadroa	Altzarien fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera. Beste manufaktura-industria batzuk.....	226
160. koadroa	Makineria eta ekipoen konponketa eta instalazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera	227
161. koadroa	Industria-sektore osoko iturrien eta erabileren egoera.....	228
162. koadroa	Enpresak, sektore ekonomikoaren arabera. 2023-2024.....	231
163. koadroa	Enpresak, atal ekonomikoaren arabera. 2023-2024.....	232
164. koadroa	Enpresak, soldatapekoen tartearen arabera. 2023-2024.....	233
165. koadroa	Enpresak, soldatapekoen estratuen arabera. 2023-2024.....	234
166. koadroa	Espainiako nekazaritza-sektorearen makromagnitudeak.....	237
167. koadroa	EAEko nekazaritza-sektorearen makromagnitudeak.....	240
168. koadroa	Nekazaritzako elikagaien kanpo-merkataritza. Euskal Herria.....	244
169. koadroa	Enplegua lehen sektorean*.....	245
170. koadroa	Euskal Herriko nekazaritza-ekoizpen adierazgarrienak*.....	250

171. koadroa	Euskal Herriko produktu esanguratsuenekin landatutako azalera*	253
172. koadroa	Nekazaritza-produktu esanguratsuenek lortutako errendimenduak*	255
173. koadroa	Nekazaritza-produktu esanguratsuenen prezioak(*)	257
174. koadroa	Abeltzaintza-errola (urte bakoitzeko azaroan)	262
175. koadroa	Esne-ekoizpena	263
176. koadroa	Euskal Herrian ekoizitakoesnearen helmuga	264
177. koadroa	Esnea ekoizten duten eliteko behi-ustiategi batzuek osatutako lagin baten emaitzak	265
178. koadroa	ABEREK eta INTIA-ITGk kudeatutako ardi-esne ustiategiaren batez besteko emaitza ekonomikoak	266
179. koadroa	Abere eta INTIA-ITGren kudeaketa tekniko-ekonomikoaren kontrolpean dauden haragitarako behi- eta ardi-ustiategiaren emaitzak	267
180. koadroa	INTIA-ITGren kudeaketa tekniko-ekonomikoaren kontrolpean dauden txerri-ustiategiaren emaitzak	269
181. koadroa	Euskal Herrian hildako aziendaren kanaleko pisua	270
182. koadroa	EAEn egurra mozteko lizentziak	274
183. koadroa	EAEn egurra mozteko lizentziak	275
184. koadroa	Euskadiko alturako eta baxurako floten adierazleak	279
185. koadroa	Euskadiko ontzidiaren adierazleak portuaren arabera (2024)	281
186. koadroa	EAEko lonjetan enkantean saldutako baxurako eta alturako arrainen tonak, espezie nagusien arabera, 2024	283
187. koadroa	Porturatutako arrain-tonak, espezie nagusien eta ontzien jatorriaren arabera, 2024	285
188. koadroa	Antxoaren kosteraren tonak, prezioak eta balioa, 2020-2024	287
189. koadroa	Hegaluzearen kosteraren tonak, prezioak eta balioa, 2020-2024	288
190. koadroa	Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. Haur Hezkuntza	292
191. koadroa	Euskalduntze maila Haur Hezkuntza	293
192. koadroa	Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. Lehen Hezkuntza	294
193. koadroa	Euskalduntze maila Lehen Hezkuntza	294
194. koadroa	Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. DBH	296
195. koadroa	Euskalduntze maila DBH	296
196. koadroa	Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. Oinarrizko Lanbide Heziketa, Erdi Mailakoa eta Goi Mailakoa*	298
197. koadroa	Euskalduntze maila Oinarrizko Lanbide Heziketa, Erdi Mailakoa eta Goi Mailakoa	299
198. koadroa	Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. Batxilergoa	300
199. koadroa	Euskalduntze maila Batxilergoa	300
200. koadroa	Ikasleen eta irakasleen bilakaera Euskal Herriko unibertsitateetan	302
201. koadroa	Ikasleen banaketa UPV/EHUn	303
202. koadroa	Ikasleen banaketa Nafarroako Unibertsitatean	305
203. koadroa	Ikasleen banaketa Nafarroako Unibertsitate Publikoan (UPNA)	306
204. koadroa	Ikasleen banaketa Deustuko Unibertsitatean	307
205. koadroa	Ikasleen banaketa Mondragon Unibertsitatean	309
206. koadroa	EuskoTreneko bidaiarien bilakaera	311
207. koadroa	Bidaiarien mugimendua Bilboko Metroan	312
208. koadroa	Ibilgailuen parkea*	313
209. koadroa	Motorizazio-indizeak	314
210. koadroa	Garraiatutako merkantziak, autonomia-erkidegoaren arabera. Eskualde barruko garraioa eta eskualde arteko garraioa, jatorri eta/edo helmugako autonomia-erkidegoaren arabera	315
211. koadroa	Hiri-garraioa. Sektorearen oinarrizko datuak	315
212. koadroa	Hiri-garraioaren bilakaera	316
213. koadroa	Itsaso bidezko munduko merkataritza	317
214. koadroa	Espainiako itsas merkataritza	317

215. koadroa	Euskal Herriko portu nagusietako trafikoa.....	318
216. koadroa	Merkantzien guztizko trafikoaren osaera.....	319
217. koadroa	Kanpoko trafikoa eta kabotajea.....	319
218. koadroa	Bilboko Portuaren kanpoko trafikoaren osaera. 2024.....	320
219. koadroa	Pasaiaiko Portuaren kanpoko trafikoaren osaera. 2024.....	320
220. koadroa	Bilboko Portua. Herrialdeen arabera trafikoa, 2024.....	321
221. koadroa	Pasaiaiko Portua. Herrialdeen arabera trafikoa, 2024.....	321
222. koadroa	Euskal Herriko aire bidezko garraioa*.....	323
223. koadroa	Aireportuko aireontzien trafikoa*.....	324
224. koadroa	Merkantzien trafikoa, aireportuen arabera*.....	324
225. koadroa	Bidaia-erien trafikoa, aireportuen arabera*.....	325
226. koadroa	Nazioarteko turistak.....	327
227. koadroa	Espainiara datozen bidaia-ariak, jatorriaren arabera.....	329
228. koadroa	Eskari turistikoaren bilakaera Espainian.....	330
229. koadroa	Espainiako eskaintza turistikoaren bilakaera (urteko batez bestekoa).....	333
230. koadroa	Eskaintza turistikoaren bilakaera Espainian.....	334
231. koadroa	Okupazio mailaren eta prezio-indizeen bilakaera Espainiako turismo- ostatuen sareetan (urteko batezbestekoa).....	335
232. koadroa	Hotelen sareko eskaera turistikoaren bilakaera, EAEn eta Estatuan (2024).....	336
233. koadroa	Bidaia-erien sarrera, gauraldiak eta batezbesteko egonaldia, jatorriaren arabera (EAE 2024) (<i>hotel-establezimenduak, landa-ostatuak eta apartamentu turistikoak</i>).....	337
234. koadroa	EAEko turismo-eskariaren bilakaera, hoteletan, lurraldearen arabera (2024).....	338
235. koadroa	EAEko eta lurralde historikoetako hotel-eskaintza.....	341
236. koadroa	EAEko eta lurralde historikoetako hotelez kanpoko eskaintza (2023 eta 2024).....	342
237. koadroa	Hoteletako batez besteko egonaldia eta okupazio maila, zonalde geografikoaren arabera. 2019 eta 2023-2024.....	344
238. koadroa	Eguneko batez besteko tarifa (ADR) EAEko hotel-establezimenduetan, lurralde historikoaren eta kategoriaren arabera, eurotan.....	345
239. koadroa	Burtsa-indize nagusien bilakaera.....	349
240. koadroa	Kreditu-erakundeak eta EFC.....	350
241. koadroa	Gordailu-erakundeak. Bulego kopurua.....	350
242. koadroa	Afiliazioa ⁽¹⁾ finantza-jardueretan.....	351
243. koadroa	Kreditu-erakundearen aktiboaren osaera.....	352
244. koadroa	Kreditu-erakundeak. Kreditua agenteen arabera.....	353
245. koadroa	Kreditu-erakundeak. Kredituak, motaren arabera. Beste sektore egoiliar batzuk.....	354
246. koadroa	Gordailu-erakundeak. Kreditua, jomugaren arabera. Beste sektore egoiliar batzuk.....	354
247. koadroa	Gordailu-erakundeak. Kreditua, agenteen eta lurraldearen arabera.....	357
248. koadroa	Etxebizitzaren gaineko hipoteka berrien eraketa.....	358
249. koadroa	Aldaketa notarialak erregistratu dituzten etxebizitzaren gaineko hipotekak.....	359
250. koadroa	Hipoteka-betearazpena hasita duten etxebizitza partikularrak.....	360
251. koadroa	Ibilgailuen matrikulazioaren bilakaera Turismoak.....	361
252. koadroa	Gordailu-erakundeak. Zalantzarikoen edo berankortasunaren guztizko tasaren bilakaera. Beste sektore egoiliar batzuk.....	361
253. koadroa	Gordailu-erakundeak. Kreditu zalantzarikoa eta berankortasun-tasa, helburuen arabera. Beste sektore egoiliar batzuk.....	362
254. koadroa	Kreditu-erakundeak. Gordailua, eragilearen arabera.....	363
255. koadroa	Kreditu-erakundeak. Gordailua, moten arabera. Beste sektore egoiliar batzuk.....	364
256. koadroa	Gordailu-erakundeak. Beste sektore egoiliar batzuen eta Administrazio Publikoen gordailuak.....	365
257. koadroa	Familien errenta gordin erabilgarria eta aurrezkia.....	366

258. koadroa	Kreditu-erakundeak. Familietarako ⁽²⁾ eta sozietate ez-finantzarioetarako eragiketa berriei aplikatutako interes-tasak (TEDR) ⁽¹⁾	367
259. koadroa	Finantza arloko Inbertsio Kolektiboko Erakundeen ondarea eta kopurua.....	368
260. koadroa	Inbertsio-funtsen eta -sozietateen ondare-banaketa.....	370
261. koadroa	Higigarrietako Inbertsio Funtsen (HIF), partaideen eta ondarearen banaketa ^{1,2} , zorroaren osaeraren arabera.....	372
262. koadroa	Burtsa-indize nagusien bilakaera	373
263. koadroa	Zorren balio adierazgarriak. Jaulkipen garbiak.....	375
264. koadroa	Burtsa-merkatua Negoziatutako bolumenen balio efektiboa(akzioak).....	376
265. koadroa	Errenta finko publikoaren bigarren mailako merkatuan negoziatutako bolumenak ⁽¹⁾	377
266. koadroa	Geroko Finantzarioen eta Aukera Finantzarioen Espainiako Merkatua*.....	378
267. koadroa	Bilboko Burtsaren Indize Orokorra. Azken balioa, maximoa eta minimoa.....	378

Grafikoen aurkibidea

1. grafikoa	Gizarte Segurantzako afiliazioa eta erregistratutako kontratuak. Hileko bilakaera.....	36
2. grafikoa	Sektoreko adierazle nagusien bilakaera. EAE.....	40
3. grafikoa	Euskadiko ekonomiaren termometroa.....	41
4. grafikoa	Familien konfiantza-indizea. EAE.....	41
5. grafikoa	BPGaren hiruhilekoko bilakaera. EAE.....	42
6. grafikoa	Interes-tasen aldakuntza.....	48
7. grafikoa	Interes-tasa ofizialen bilakaera: Europako Banku Zentrala eta Erreserba Federala.....	60
8. grafikoa	BPGaren bilakaera.....	63
9. grafikoa	Industria-errentagarritasuna.....	86
10. grafikoa	EAEko azken kontsumoa energia moten arabera (ktep).....	90
11. grafikoa	Altzairuaren mundu mailako ekoizpena.....	97
12. grafikoa	Espainiako siderurgia-sektoreko magnitude nagusiak.....	99
13. grafikoa	Euskal Herriko siderurgia-establezimendu nagusien kokapena.....	102
14. grafikoa	Salmenten banaketa geografikoa 2024an.....	109
15. grafikoa	Ontzigintzako eskaera-zorroaren eta ekoizpen haztatuaren bilakaera (mCGT).....	118
16. grafikoa	Sektoreko fakturazioaren bilakaera.....	134
17. grafikoa	Makina-erreminten sektoreko merkataritza-balantza.....	138
18. grafikoa	Espainiako makina-erreminten esportazioen jomugako herrialde nagusien pisua (2023 eta 2024).....	139
19. grafikoa	Paperaren sektorearen aldagai nagusien bilakaera Espainian.....	144
20. grafikoa	Lizitazio ofizialaren bilakaera (2015=100).....	163
21. grafikoa	Hasitako etxebizitza kopurua.....	166
22. grafikoa	Eraikuntzan lanean ari den biztanleria.....	170
23. grafikoa	Ondare garbiaren ohiko errentagarritasuna eta haren osagaiak (aktibo garbiaren errentagarritasuna eta leverage finantzarioa) Euskal Herriko industria-sektoreetan, 2023.....	189
24. grafikoa	Euskal Herriko industria-sektoreetako ondare garbiaren ohiko errentagarritasuna (e1), Estatukoarekin alderatuta, 2023.....	190
25. grafikoa	Funtzen iturrien eta erabileren egoera Euskal Herriko industria-sektoreetan, 2023.....	194
26. grafikoa	Euskal Herriko eta Estatuko industria sektoreen inbertsio-diruzaintzaren (TINV) fluxuaren alderaketa, 2023.....	195
27. grafikoa	Enpresa kopurua.....	230
28. grafikoa	Estatuko guztizkoaren gaineko pisua (%) (Estatua=100) 2023-2024.....	231
29. grafikoa	Balio erantsi gordinaren bilakaera, nekazaritza-sektoreko faktoreen kostura.....	242
30. grafikoa	Enpleguaren bilakaera lehen sektorean*.....	246
31. grafikoa	Euskal Herriko abere-ekoizpena, (kanaleko pisua).....	271
32. grafikoa	Azpi-sektoreen arabera diru-sarrerak 2020-2022.....	278
33. grafikoa	Kofradietako salmentak azpi-sektorearen eta lonjen eta floten lurraldearen arabera, 2020-2024.....	279
34. grafikoa	EAEko lonjetan enkantean saldutako arrainen balioa (mila €), azpi-sektorearen eta espezie nagusien arabera, 2024.....	282
35. grafikoa	Euskadiko ontzidiak porturatutako arrainen balioa (mila €) espezie nagusien eta lonjen eta ontzien lurraldearen arabera, 2024.....	284
36. grafikoa	Porturatutako arrainen balioa (mila €) espezie nagusien eta ontzien jatorriaren arabera, 2024.....	286
37. grafikoa	Unibertsitatekoak ez diren ikasleen matrikulazioen bilakaera Euskal Herrian.....	297
38. grafikoa	Merkantzien eta itsasontzien trafikoa Bilboko Portuan.....	322
39. grafikoa	Bidaiari kopuruaren bilakaera, hilabeteka (Espainia, 2022-2024) Hotel-establezimenduak.....	331

40. grafikoa	Hoteletan egondako bidaiarien hiruhilekoko egitura (Espainia, 2022-2024).....	332
41. grafikoa	Bidaiarien eta gaualdien ekarpena hiru lurralde historikoetan (%), hotelen sarea.....	339
42. grafikoa	Bidaiariak eta gaualdiak, lurraldeen eta merkatu-segmentuen arabera (%), hotelen sarea 2024.....	340
43. grafikoa	Bidaiari kopuruaren eta gaualdien hileko bilakaera, hoteletan.....	340
44. grafikoa	Lurralde bakoitzak EAEn eskainitako plazen guztizkoari egindako ekarpena ostatu motaren arabera, 2019an eta 2024an.....	343
45. grafikoa	Hoteletako ostatuaren batez besteko tarifa eta eremu geografikoa, 2015-2019-2024.....	346
46. grafikoa	Kanbio-tasa: Euroa versus Dolarra*.....	348
47. grafikoa	Gordailu-erakundeak. Kreditua, jomugaren arabera. Beste sektore egoiliar batzuk.....	355
48. grafikoa	Gordailu-erakundeak. Beste sektore egoiliar batzuei emandako kredituaren bilakaera.....	356
49. grafikoa	Euriborraren bilakaera ^(*) (hamabi hilabetera).....	359
50. grafikoa	Gordailu-erakundeak. Beste sektore egoiliar batzuen gordailuak.....	365
51. grafikoa	Euriborraren bilakaera ^(*) (hamabi hilabetera).....	367
52. grafikoa	Higigarrietako Inbertsio Funtsen lau taldeak bereizten dituzten hiru aldagaien urte arteko bilakaera.....	372
53. grafikoa	Burtsa-indize nagusien bilakaera xehea.....	373
54. grafikoa	VIBEXen lurrunkortasun-indizea.....	376
55. grafikoa	Kotizazio Indize Orokorra Bilboko burtsa.....	379
56. grafikoa	Bilboko Burtsako kontratazio-bolumena. Balio efektiboak*.....	379

URTEKO LABURPENA

2024ko egoera ekonomikoan, ekonomia nagusien portaeran egon den desoreka nabarmendu beharra dago. Gainera, tentsio geopolitikoek gora egin dute, eta ziurgabetasun politikoa sekulakoa izan da, 2024aren amaieran Estatu Batuetan egin diren hauteskundeen aurrean.

Hain zuzen ere, AEBren kasuan, haren ekonomiaren indarra azpimarratu behar da: BPGd-ak % 2,8ko hazkunde-tasa izan du, eta lan-merkatua sendoa izan da. Horren ondorioz, eta prezioen % 3ko hazkunde-tasa kontuan hartuta, FEDek atzeratu egin ditu tasa-jaitsierak, eurogunearekin alderatuta —adibidez—, non, itxura guztien arabera, ahultasuna egiturazkoa ari baita bilakatzen. BPGd-aren % 0,8ko hazkunde txikia, energia-kostu handiek industria-sektorean eragindako krisialdiaren ondoriozkoa, eta Txinaren eta beste eragile batzuen lehia direla eta, inflazioak % 2rantz egin du, eta, horren eraginez, EBZ interes-tasak jaisten hasi da ekitaldiaren erdialdean.

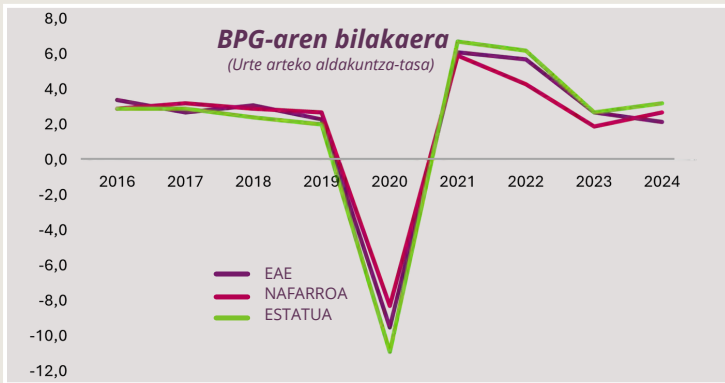
Gure erreferentziako eremu geografikoetan, ordea, ekonomiaren dinamismoa askoz handiagoa izan da, jarraian labur-labur azalduko ditugun adierazle nagusiek erakusten dutenez:

- 2024an, Euskal Autonomia Erkidegoko barne-produktu gordinak % 2,2 egin du gora. Nafarroako Foru Erkidegoan ere antzeko portaera izan du, % 2,7 hazi baita. Estatuan, berriz, nabarmen handiagoa izan da barne-produktu gordinaren hazkundera: % 3,2(e)koa, hain zuzen.
- Lan-merkatuko magnitude nagusiek 2024an izandako bilakaera bat dator aipatutako barne-produktu gordinaren datuekin, Nafarroako Foru Erkidegoaren eta Estatuaren kasuan: enpleguaren hazkunde-tasa % 4,6koa eta % 2,2koa izan da, hurrenez hurren. Euskal Autonomia Erkidegoan, berriz, % 0,8 txikitu da.
- Era berean, eraginik handiena duen magnitudea, langabezia-tasa, % 8,1ekoa izan da EAEn —2023koa baino 4 hamarren handiagoa—. Nafarroako Foru Erkidegoan, berriz, % 7,6koa izan da, portzentajezko 2,3 puntu txikitu ondoren, eta Espainian, % 11,3koa, 2023koa baino 9 hamarren txikiagoa.
- Eskaintzaren ikuspegitik, azpimarratzekoa da sektore guztiek balio erantsi gordinaren hazkunde-erregistro positiboak dituztela aztertutako hiru eremu geografikoetan.
- Prezioetan, urteko batez besteko hazkunde-tasa % 3,6koa izan da abenduan EAEn, % 2,7koa Nafarroako Foru Erkidegoan eta % 2,8koa Estatuan. Inflazioa EBZren helburuaren gainetik egon arren, irmoki egin du behera, % 2rantzko bidean, eta, lehen esan dugunez, ekainetik aurrera, EBZk 4 aldiz jaitsi ditu tasak.

Laburbilduz, magnitude nagusiak ikusita, eta inflazioaren portaera alde batera utzita, datuak, oro har, positiboak direla esan daiteke.

BPG-aren bilakaera (%)	2022	2023	2024
Estatu Batuak	2,5	2,9	2,8
Japonia	0,9	1,4	0,2
Alemania	1,4	-0,1	-0,2
Frantzia	2,6	1,1	1,1
Italia	4,8	0,7	0,7
Erresuma Batua	4,8	0,4	1,1
Kanada	4,2	1,5	1,5
Eurogunea	3,5	0,5	0,8
ELGA guztira	3,2	1,8	1,8

Iturria: ELGA. Aurreikuspen ekonomikoak, 2025ko Ekaina.

Iturria: Eustat, Nafarroako Estatistika Institutua, EIN.

BPG-aren bilakaera sektoreka (%)		2022	2023	2024
EAE	• Nekazaritza	2,2	16,0	3,1
	• Industria	3,9	1,8	1,0
	• Eraikuntza	5,8	2,6	1,6
	• Zerbitzuak	6,7	3,0	2,6
	Guztira	5,7	2,7	2,2
Nafarroa	• Nekazaritza	2,3	3,4	0,6
	• Industria	3,5	0,4	2,5
	• Eraikuntza	4,3	0,9	2,3
	• Zerbitzuak	5,2	2,6	2,9
	Guztira	4,3	1,9	2,7
Estatua	• Nekazaritza	-20,3	6,5	8,3
	• Industria	2,5	0,7	2,7
	• Eraikuntza	9,2	2,1	2,1
	• Zerbitzuak	8,5	3,3	3,7
	Guztira	6,2	2,7	3,2

Iturria: EIN, Eustat eta Nafarroako Estatistika Institutua.

Enpleguaren bilakaera sektoreka (milaka pertsona)					
		Lehen Sektorea	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak
EAE	2023	▼ 10,8	▼ 200,0	▼ 56,7	▲ 728,3
	2024	8,5	194,7	46,9	737,7
Nafarroa	2023	▼ 10,3	▲ 74,9	▼ 17,2	▲ 196,4
	2024	10,0	83,7	16,4	202,4
Estatua	2023	▼ 767,3	▲ 2.814,5	▲ 1.398,0	▲ 16.202,4
	2024	752,1	2.886,8	1.463,8	16.551,1

Iturria: EIN, Biztanleria Aktiboaren Inkesta (2021ko biztanleria-oinarria).

NAZIOARTEKO HAZKUNDEA

2024an, munduko ekonomiaren hedapen-erritmoak behera egin du berriro ere, eta % 3,3an kokatu da —% 6,6koa, % 3,6koa eta % 3,5ekoa izan ziren 2021ean, 2022an eta 2023an, hurrenez hurren—; izan ere, nazioarteko testuingurua korapilatsua izan da, arrazoi hauengatik: protekzionismo komertziala, interes-tasa handiak, inbertsio-gabezia, ziurgabetasun politiko eta geopolitikoa, zor publiko handia eta produktibitate txikia.

HAZKUNDEA

Estatua

Dinamismo ekonomiko txikiko nazioarteko agertoki horretan, Estatuko BPGd-aren hazkundera % 3,2koa izan da 2024an (% 2,7koa 2023an), aurreko ekitaldikoa baino portzentajezko puntu-erdi handiagoa. Bestalde, hiru hilekoko profila egonkorra eta sendoa izan da, ekitaldiko bigarren hiru hilekotik aurrera.

Gainera, azpimarratu behar da Estatuko lan-merkatuak bilakaera positiboa izan duela 2024an, eta biztanleria okupatuak % 2,2 egin duela gora.

BILAKAERA SEKTORIALA

EAE, Nafarroa eta Estatua

Aitzitik, Euskal Autonomia Erkidegoak aurreko ekitaldian baino hazkunde ahulagoa izan du 2024an: % 2,2koa (% 2,7koa 2023an). Lau jarduera-sektore nagusiek dezelerazioa izan dute.

Halaber, Estatu osoarekin alderatuta, sektore guztiek dinamismo txikiagoa erakutsi dute EAEn.

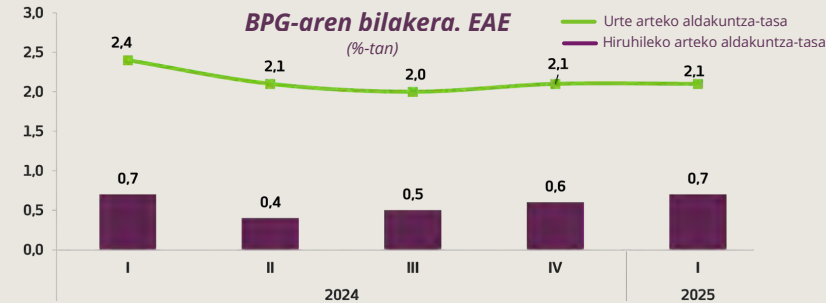
LAN-MERKATUA

EAE, Nafarroa eta Estatua

Gauzak horrela, EAEko langabezia-tasak gora egin du apur bat, % 8,1era alegia —2023an % 7,7koa izan zen—, eta biztanleria okupatuak pixka bat behera, 987,7 mila pertsonaraino.

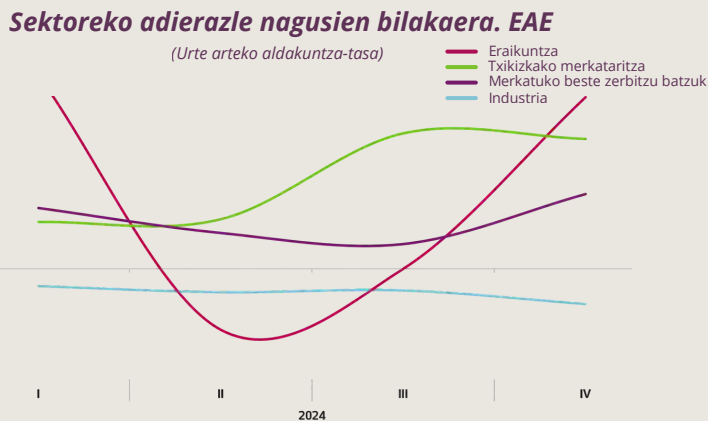
Estatuan, berriz, langabezia-tasa 2023ko % 12,2tik 2024ko % 11,3ra jaitsi da.

EAEko BPGd-aren hazkunde-profila egokia izan da 2024aren hasieran, eta, bigarren eta laugarren hiruhilekoen artean, portaera jarraitua izan du, dinamismorik txikienetik «ia» handienara (% 0,4tik % 0,6ra, hiruhilekotik hiruhilekorako tasan). Hau da, hirugarren eta laugarren hiruhilekoetan izandako hobekuntzari esker, urtetik urterako hazkunde orokorra % 2,2koa izan da.

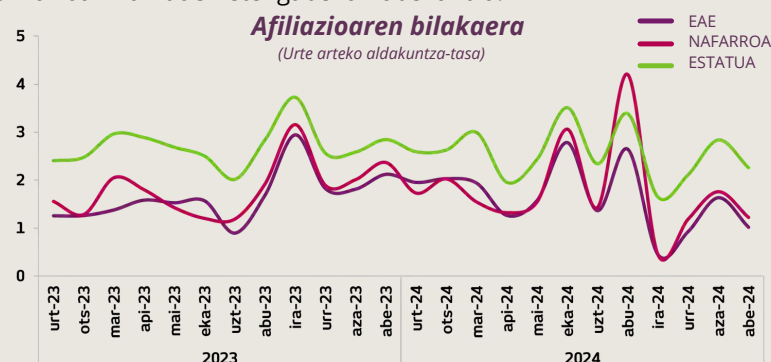
Oharra: Bolumen-indize kateatua; urtaroen eta egutegiaren arabera zuzendutako datuak.
Iturria: Hiruhilerako Kontu Ekonomikoak. Eustat.

Sektorekako jardueraren balantzea aldakorra da. Industriak ahul jarraitzen du: urtetik urterako bilakera negatiboa izan da 2024ko hiruhilekoz hiruhileko. Aitzitik, merkaturako zerbitzuek hazkunde sendoa izan dute, urtetik urterako hiruhilekoko batez besteko tasa % 2 ingurukoa izan baita (+% 1,8koa). Txikizkako merkataritzaren bilakaerak barne-eskariaren —familien kontsumoaren osagaia da— osasun ona berresten du, eta, aurreko urtearen aldean, hazkunde-diferentzialik txikiena duen adierazlea da: 2023an eta 2024an +% 4,1eko eta +% 3,3ko hiruhilekoko batez besteko hazkunde izan du. Eta, azkenik, eraikuntzaren jardueraren bilakera aldakorrena izan da: bigarren hiruhilekoan okerrera egin du, eta urtearen bigarren zatian nabarmen suspertu da (+% 2,8, hiruhilekoko batezbestekoan).

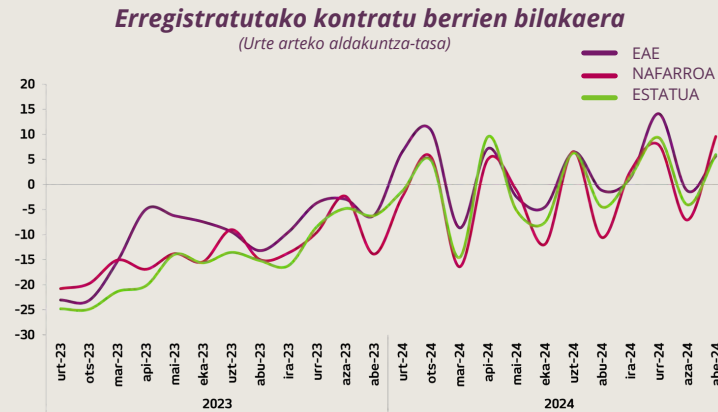
Oharra: Industria Ekoizpenaren Indizea, Eraikuntzaren Koiunturako Indizea, Merkaturako Beste Zerbitzuen Indizea eta Txikizkako Merkataritzaren Indizea zerbitzugunerik gabe (biak, prezio konstanteetan).
Iturria: Eustat. Geuk egiña.

Afiliazioaren hileko bilakaeran, iraunkortasuna da nagusi EAEko, Nafarroako eta Estatuko enplegu-hazkundera: hileko batez besteko hazkunde (% 1,6koa, % 1,8koa eta % 2,6koa, hurrenez hurren) urtearen amaieran erregistratutakoaren oso antzekoa izan da (% 1,0koa, % 1,2koa eta % 2,3koa). Hau da, berretsi egin da 2024an afiliazioak izan duen etengabeko hobekuntza.

Iturria: Gizarte Segurantzza.

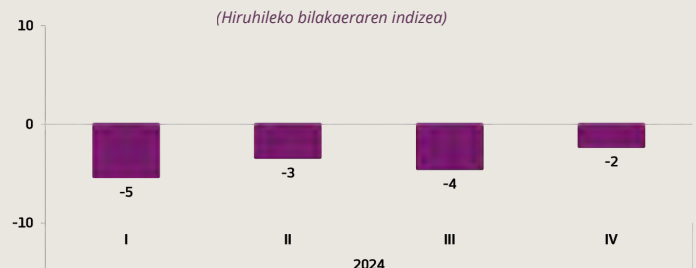
Kontratazio berriaren hileko bilakaerak berresten du hori; izan ere, goranzko profila nabari da bai EAEn eta bai Estatuan —hurrenez hurren, % 2,8koa eta % 0,5koa izan da urtetik urterako hileko aldakuntza-tasaren batezbestekoa—. Nafarroan, berriz, negatiboa izan da urtetik urterako hileko aldakuntza-tasaren batezbestekoa —% 1,0koa—, martxoan, ekainean, abuztuan eta azaroan erregistratutako uzkurdu- inpaktuagatik —EAEn eragin erlatibo txikiagoa izan du horrek—.

Iturria: SEPE.

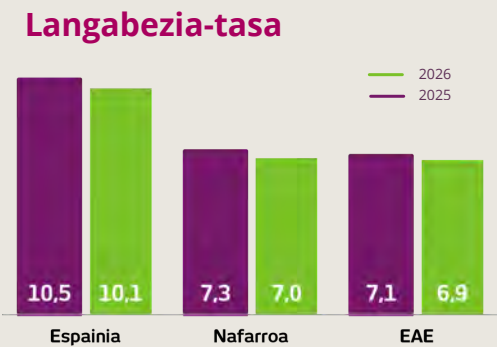
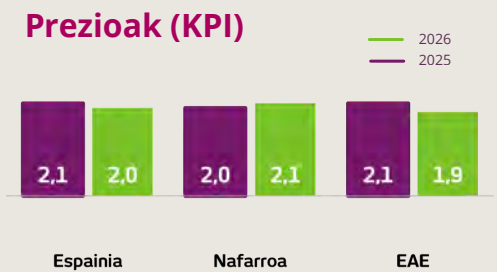
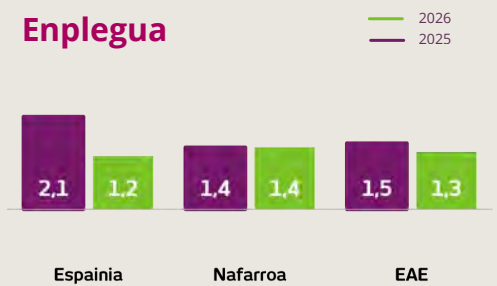
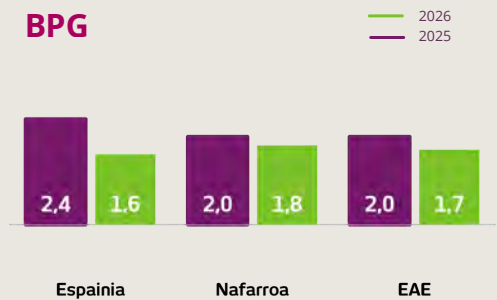
Egoera horretan, Euskadiko familien konfiantza neutraltasunetik hurbil dago, eta ia positiboak diren balioetan kokatzen da (-3,5eko urteko batezbestekoa); hots, hobera egin du argi eta garbi, 2022. eta 2023. urtekoekin alderatuta (-11ko eta -9ko datuak jaso ziren, hurrenez hurren). Hobekuntza hori familiek beren aurrezki-ahalmenarekiko eta langabeziaren martxa egokiarekiko duten konfiantzan oinarritzen da —urteko batez besteko balioa 2koa da, bi kasuetan—; aldez, mesfidatiagoak dira familiaren ekonomiaren martxarekiko (-12) eta ekonomia orokorrarekiko (-15). Lau adierazle partzialek Euskadiko familien konfiantza hobetzen laguntzen dute, haien balioespena hobetu egin baita 2023koarekin alderatuta —+4, +6, +7 eta +6 puntuak izan dira, aurrezteko ahalmenean, langabezian, familiaren ekonomian eta adierazle orokorrean, hurrenez hurren).

Familien konfiantza-indizea. EAE

Oharra: Lortutako emaitzak honela interpretatu dira: indizea positiboa bada (100 arte), egoerak hobera egingo duela uste dute familia gehienek; indizea negatiboa bada (-100 arte), berriz, egoerak okerrera egingo duela uste dute familia gehienek.
Iturria: Laboral Kutxa. Geuk egiña.

AURREIKUSPENAK

Iturria: Laboral Kutxa.

Baina 2024aren amaieran Donald Trumpek AEBko hauteskundeak irabazi izanak baldintzatu egin dezake etorkizuneko bilakaera ekonomikoa; hainbeste, ezen AEBko administrazioaren begirada protekzionistak munduko joko ekonomikoaren arauak aldatzea ekar baitezake. Eta, muga-zergez gain, AEBko agintariaren negoziazio-modu berezia aintzat hartzen badugu, haren atzera-aurrerekin, zalantza jositako agertokia dugu, argi eta garbi. Esate baterako, Europar Batasunaren kasuan, muga-zergei buruzko erabakia uztailaren 9ra arte atzeratu da.

Hala eta guztiz ere, gure aurreikuspenen abiapuntuan ekonomia sendo bat dago, aztertutako hiru eremu geografikoetan. 2024aren itxierako datuen arabera, EAEko, Nafarroako Foru Erkidegoko eta Estatu osoko ekonomiak indartsu daude, zalantzarik gabe. Dena den, 2025eko bigarren erdian sartu ahala, munduko ekonomiaren egoera gero eta konplexuagoa eta zalantzarriagoa da, dezelerazio zikloaren, tentsio komertzial berrituen eta ezkutuko arrisku geopolitikoaren ondorioz. Faktore horiek osatzen dute gure ingurunerik hurbileneko aurreikuspen ekonomikoak interpretatzeko testuingurua. Zehazki, txosten hau amaitzean dugun informazioa kontuan hartuta, % 2,4ko hazkunde-tasa espero dugu Estatu osorako, eta % 2koa Euskal Autonomia Erkidegorako eta Nafarroako Foru Erkidegorako. Datu horiek gora egin dute, apur bat, pasa den abenduan eman genituenekin alderatuta.

Azken batean, zenbait aldagai makroekonomikok egun erakusten duten erresilientzia gorabehera, munduko ekonomiaren egoera ahul samarra da. Merkataritza-tentsioek —Europaren kasuan, uztailaren 9a da mugarrira—, nazioarteko zatiketa politikoak eta abian dauden arrisku geopolitikoek zuhurtzia handiz jokatzea behartzen dute, ekonomia- eta enpresa-politikako erabakietan.

Espainiak, Nafarroak eta Euskadik hazkunde-posizio positiboetatik eta lan-merkatu sendo samarretatik egiten diete aurre erronka horiei, baina kutsatzeko arriskua dago oraindik ere, hurrengo hiruhilekoetan nazioarteko ingurunea gehiago korapilatzen bada.

LABURPEN SEKTORIALA

Infografia honek Laboral Kutxak egindako eta Euskal Ekonomia txostenean jasotako jarduera-sektoreen bilakaera labur-labur aztertzen du, 2017-2024 aldian.

Aurkeztutako datuak EAEko eremu geografikoari dagozkio, eta aipatutako txostenetik atera dira, sektore bakoitzaren aldagai adierazgarriak hautatu direlarik. Hala ere, kasu honetan, azterketa azken ekitaldian lortutako jarduera sektorialaren maila aurreko zazpi urterekin alderatzean zentratzen da, honako hauek kontuan hartuta: aldiaren batez bestekoa, lortutako gutxieneko eta gehieneko mailak eta aldakuntza-tasak, bai oinarri-urteari dagokionez, bai aurreko ekitaldiari dagokionez.

Zehazki, honako kasu hauek gerta daitezke:

- Sektorea aldiko gehieneko jarduera-mailan dago. Balorazioa oso ona da.
- Sektorea ez dago aldiko gehieneko jarduera-mailan, baina aldi horretako batez bestekoa gainditzen du. Balorazioa aldekoa da.
- Sektorea ez dago aldiko gehieneko jarduera-mailan, eta ez du aldi horretako batez bestekoa gainditzen, baina bi aldakuntza-tasa horiek positiboak dira. Balorazioa nahiko ona da.
- Sektoreak aldi horretako gutxieneko jarduera-maila eta batez bestekoa gainditzen ditu, baina bi aldakuntza-tasa horiek negatiboak dira. Balorazioa nahiko txarra da.
- Sektorea ez dago aldiko gutxieneko jarduera-mailan, baina ez du aldiaren batez bestekoa gainditzen. Balorazioa txarra da.
- Sektorea aldiko gutxieneko jarduera-mailan dago. Balorazioa oso txarra da.

Jarraian, sintesi-taula honek kolore bat esleitzen die aurretik adierazitako irizpideak betetzen diren ala ez kontuan hartuta egindako balorazioei:

Kolore kodea	Aldiaren bilakaera	Irizpidea
	Oso ona	Azken datua=Maila maximoa
	Ona	Azken datua < Maila maximoa; Azken datua > bataz bestekoa
	Nahiko ona	Azken datua < Maila maximoa; Azken datua < bataz bestekoa; Urteko aldakuntza tasa>0; Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa>0
	Nahiko txarra	Azken datua > Maila minimoa; Azken datua > bataz bestekoa; Urteko aldakuntza tasa <0; Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa <0
	Txarra	Azken datua > Maila minimoa; Azken datua < bataz bestekoa
	Oso txarra	Azken datua =Maila minimoa

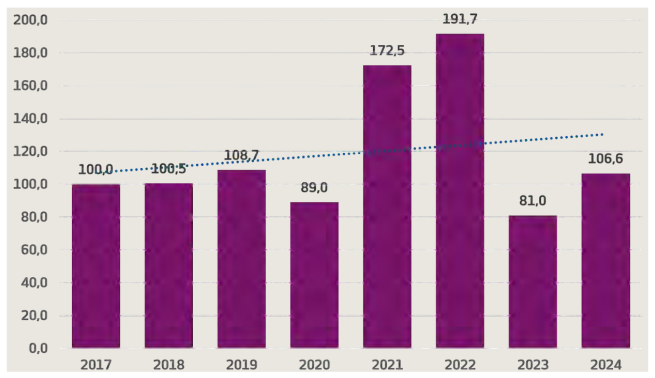
Azkenik, kontuan hartu behar da sektore bakoitzerako aurkeztutako balioak zenbaki indizeei dagozkiela, eta sektore bakoitzean 100 maila aztertutako aldiaren lehen ekitaldiko datuari dagokiola.

ENERGIA

INDUSTRIA

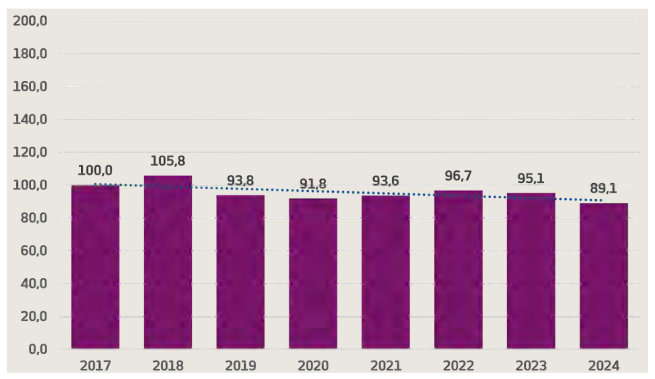

Energia elektrikoaren ekoizpena

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	81,0		Nahiko ona
Gehieneko maila	191,7		
Bataz besteko maila	118,7		
Azken datua	106,6		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	31,5		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	6,6		

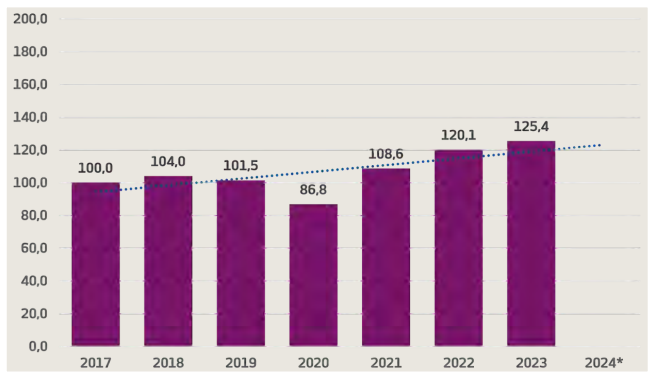
Energia elektrikoaren kontsumoa

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	89,1		Oso txarra
Gehieneko maila	105,8		
Bataz besteko maila	95,7		
Azken datua	89,1		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-6,3		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	-10,9		

SIDERURGIA

Siderometalurgia taldeko BEG (FK)

2017-2023* aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	86,8		Oso ona
Gehieneko maila	125,4		
Bataz besteko maila	106,6		
Azken datua	120,1		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	125,4		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	25,4		

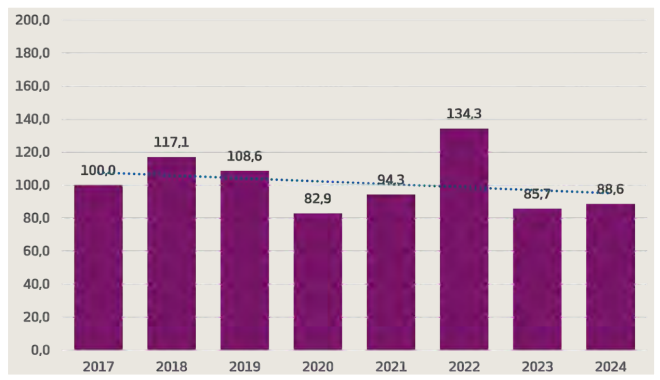
* Kasu honetan, eskuragarri dagoen azken informazioa 2023ko ekitaldiari dagokio.

INDUSTRIA

ONTZIGINTZA

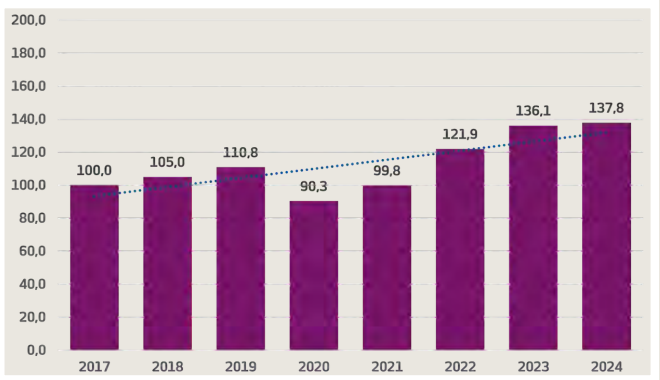
Ekoizpena

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	82,9		Txarra
Gehieneko maila	134,3		
Bataz besteko maila	101,4		
Azken datua	88,6		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	3,3		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	-11,4		

AUTOMOBILGINTZA

Automobilgintzako euskal hornidura-sektorearen fakturazioa

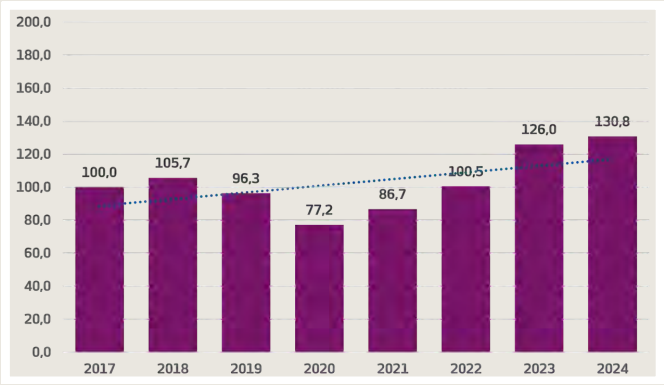
2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	90,3		Oso ona
Gehieneko maila	137,8		
Bataz besteko maila	112,7		
Azken datua	137,8		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	1,3		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	37,8		

INDUSTRIA

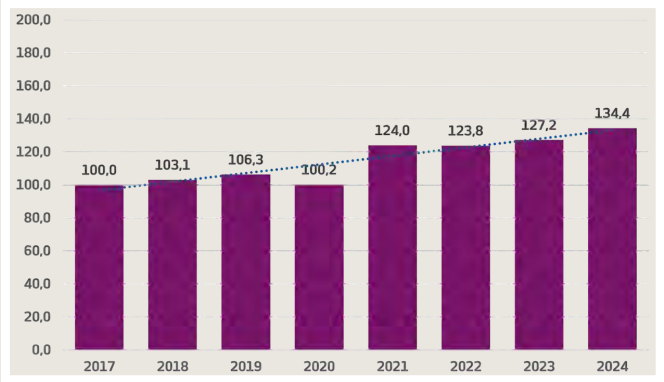
MAKINA-ERREMINTA ETA FABRIKAZIO-TEKNOLOGIKOAK

Makina - Erremintako ekoizpena

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	77,2		Oso ona
Gehieneko maila	130,8		
Bataz besteko maila	102,9		
Azken datua	130,8		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	3,9		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)		30,8	

Eskuzko erremintaren eta industria-horniduraren ekoizpena

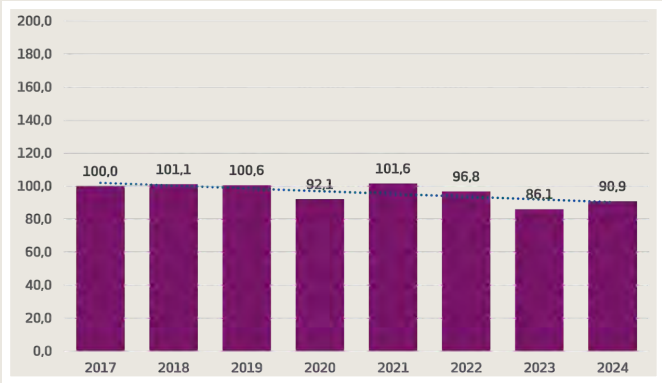
2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Oso ona
Gehieneko maila	134,4		
Bataz besteko maila	114,9		
Azken datua	134,4		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	5,7		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)		34,4	

PAPERA

INDUSTRIA

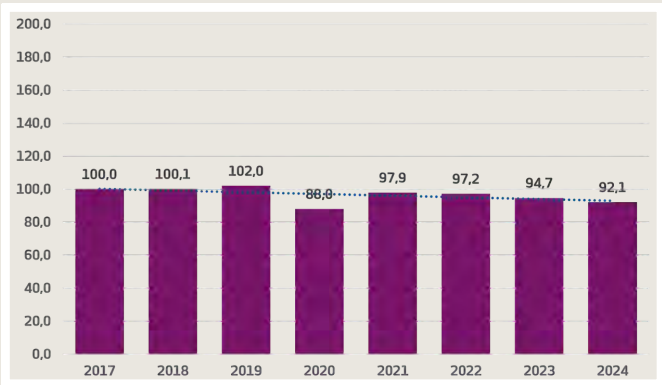
Papera eta Kartoiaren ekoizpena

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	86,1		Txarra
Gehieneko maila	101,6		
Bataz besteko maila	96,1		
Azken datua	90,9		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	5,6		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	-9,1		

KAUTXUA

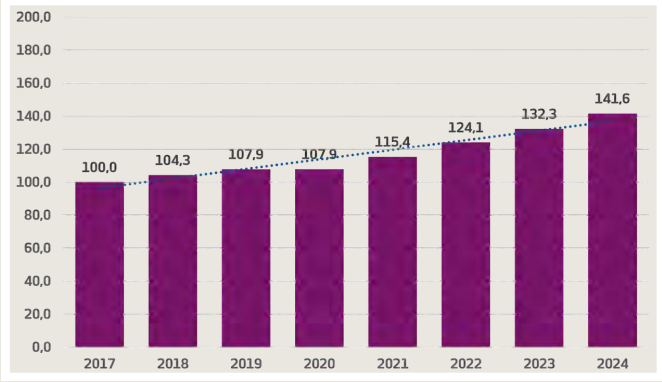
IPI Kautxua eta Plastikoa

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	88,2		Txarra
Gehieneko maila	102,0		
Bataz besteko maila	96,5		
Azken datua	92,1		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-2,7		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	-7,9		

ELEKTRONIKO-INFORMATIKOA

Ekoizpena

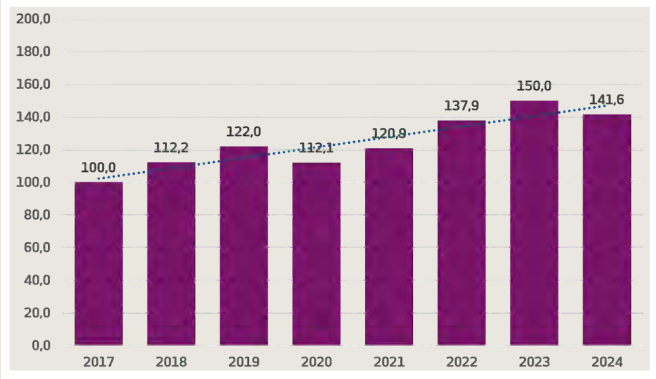

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Oso ona
Gehieneko maila	141,6		
Bataz besteko maila	116,7		
Azken datua	141,6		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	7,0		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	41,6		

ERAIKUNTZA

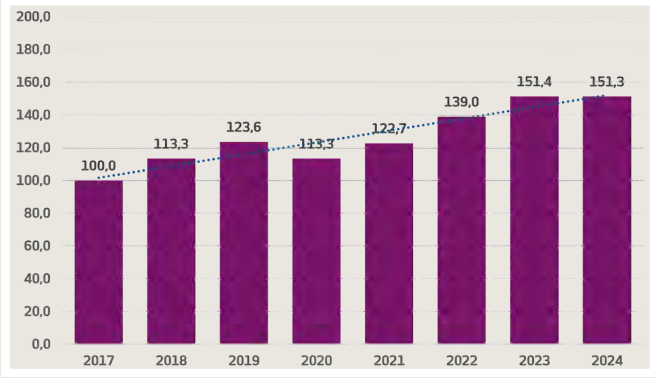

EKI Guztira

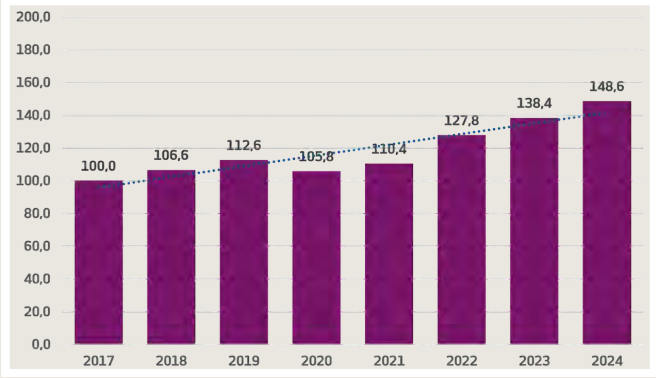
2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Oso ona
Gehieneko maila	153,3		
Bataz besteko maila	126,1		
Azken datua	153,3		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	2,2		
Oinarritzko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	53,3		

EKI Eraikinak

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Ona
Gehieneko maila	151,4		
Bataz besteko maila	126,8		
Azken datua	151,3		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-0,1		
Oinarritzko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	51,3		

EKI Obra Zibila

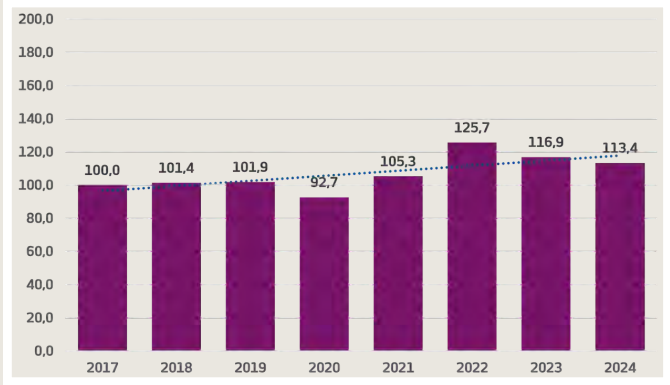

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Oso ona
Gehieneko maila	148,6		
Bataz besteko maila	118,8		
Azken datua	148,6		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	7,4		
Oinarritzko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	48,6		

LEHEN SEKTOREA

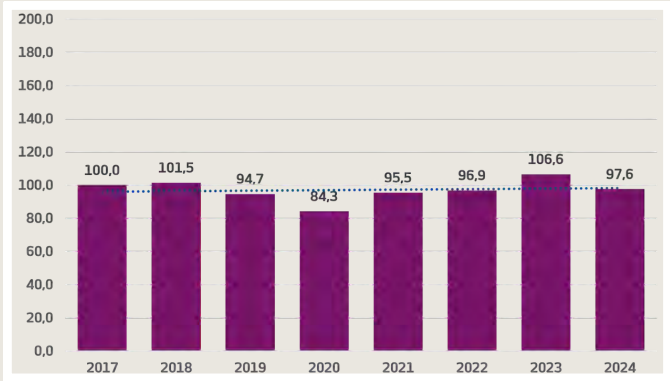

Lehen sektoreko amaierako ekoizpena guztira

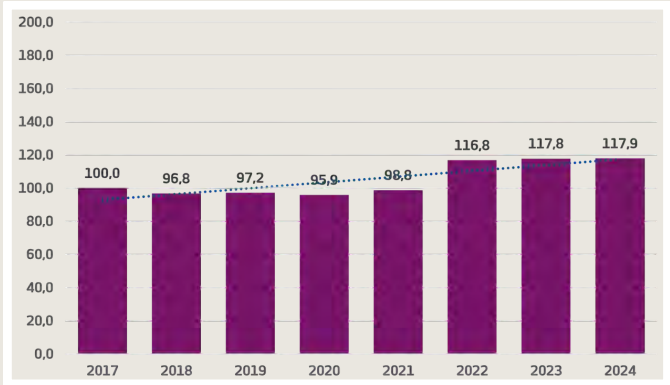
2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	92,7		Ona
Gehieneko maila	125,7		
Bataz besteko maila	107,2		
Azken datua	113,4		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-3,1		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	13,4		

Nekazaritzako amaierako ekoizpena

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	84,3		Nahiko txarra
Gehieneko maila	106,6		
Bataz besteko maila	97,1		
Azken datua	97,6		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-8,4		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	-2,4		

Abeltzaintzako amaierako ekoizpena

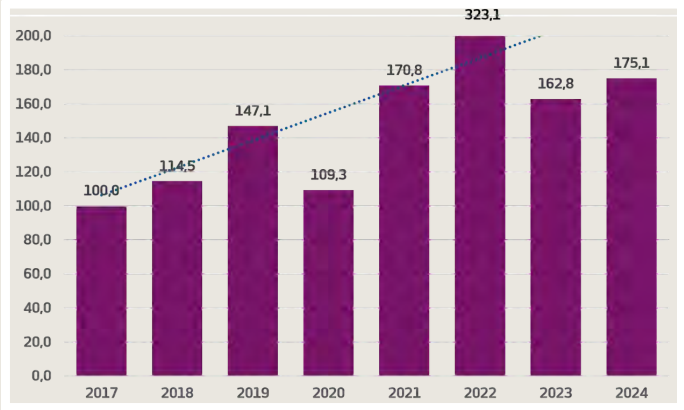

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	95,9		Oso ona
Gehieneko maila	117,9		
Bataz besteko maila	105,2		
Azken datua	117,9		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	0,0		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	17,9		

LEHEN SEKTOREA

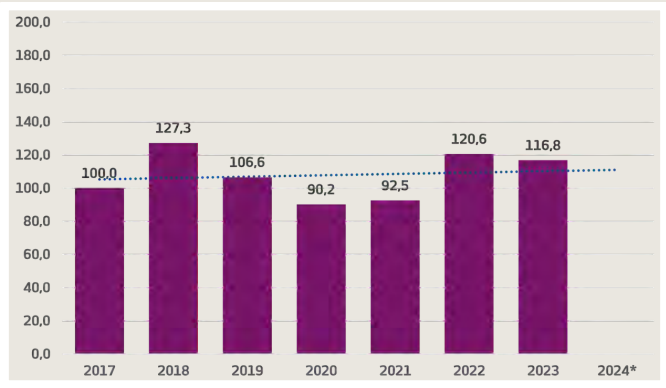

Basogintza-sektorearen amaierako ekoizpena

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Ona
Gehieneko maila	323,1		
Bataz besteko maila	162,8		
Azken datua	175,1		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	7,6		
Oinarritzko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	75,1		

Ekoizpen gordina fabrikako irteeran (baxurako + alturako arrantza)

2017-2023* aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	90,2		Ona
Gehieneko maila	127,3		
Bataz besteko maila	107,7		
Azken datua	116,8		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-3,2		
Oinarritzko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	16,8		

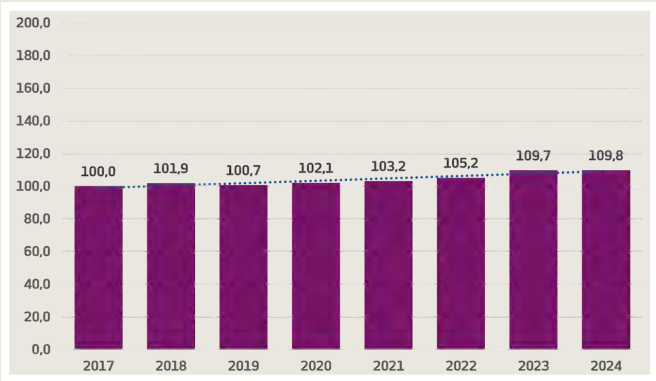
* Kasu honetan, eskuragarri dagoen azken informazioa 2023ko ekitaldiari dagokio.

ZERBITZUAK

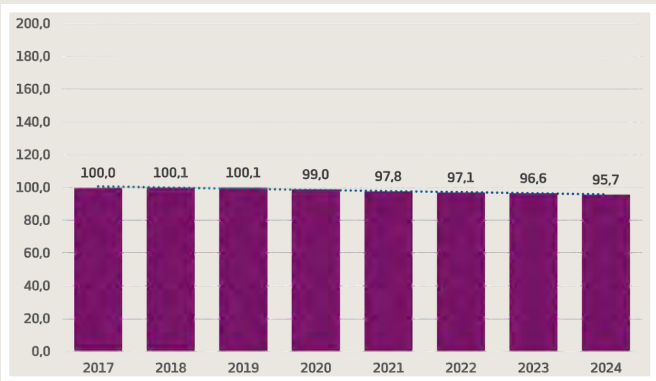
HEZKUNTZA

Unibertsitateko ikasleak

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Oso ona
Gehieneko maila	109,8		
Bataz besteko maila	104,1		
Azken datua	109,8		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	0,1		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	9,8		

Unibertsitatekoak ez diren ikasleak

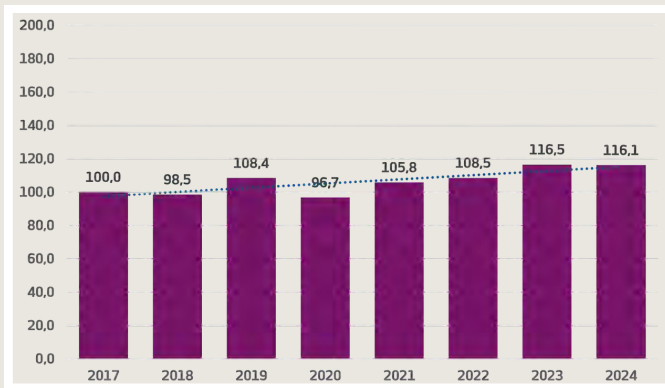
2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	95,7		Oso txarra
Gehieneko maila	100,1		
Bataz besteko maila	98,3		
Azken datua	95,7		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-0,8		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	-4,3		

ZERBITZUAK

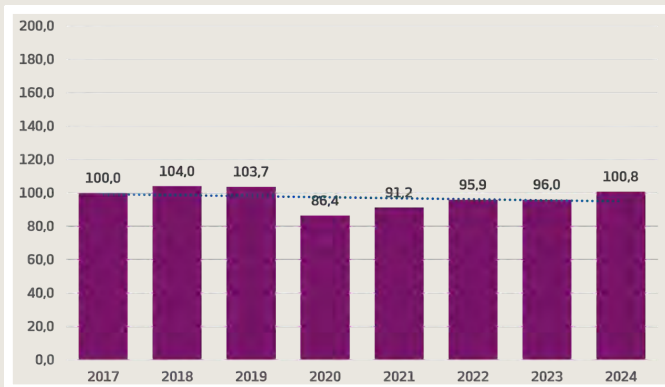
GARRAIOA

Errepideko garraioa - Garraiatutako merkantziak

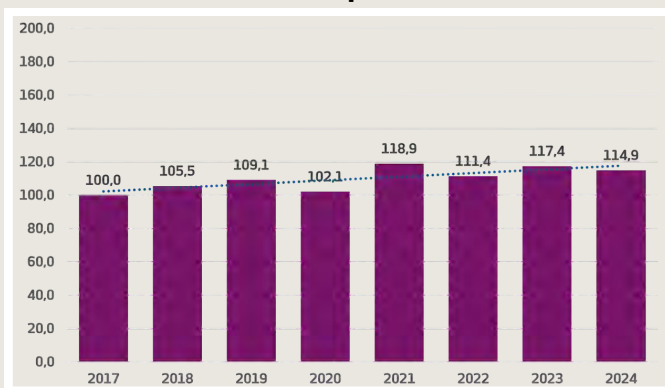
2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	96,7		Ona
Gehieneko maila	116,5		
Bataz besteko maila	106,3		
Azken datua	116,1		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-0,3		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	16,1		

Itsas garraioa - Garraiatutako merkantziak Bilboko portua

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	86,4		Ona
Gehieneko maila	104,0		
Bataz besteko maila	97,3		
Azken datua	100,8		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	5,0		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	0,8		

Itsas garraioa - Garraiatutako merkantziak Pasaiaiko portua

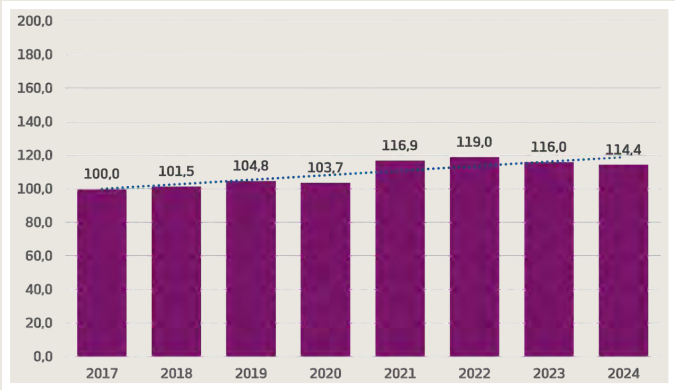

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Ona
Gehieneko maila	118,9		
Bataz besteko maila	109,9		
Azken datua	114,9		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-2,2		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	14,9		

ZERBITZUAK

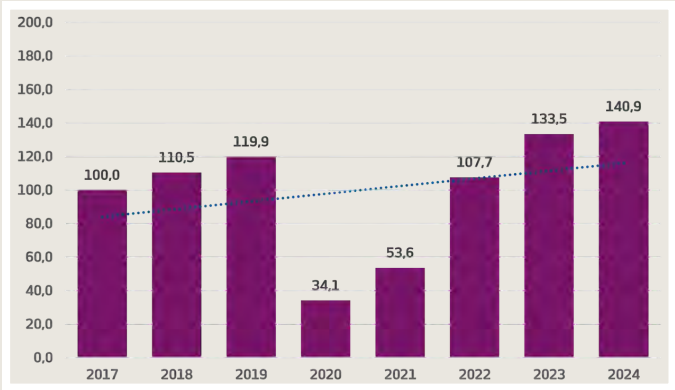

Aireko garraioa - Garraiatutako merkantziak

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Ona
Gehieneko maila	119,0		
Bataz besteko maila	109,5		
Azken datua	114,4		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-1,4		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	14,4		

Aireko garraioa - Bidaiariak

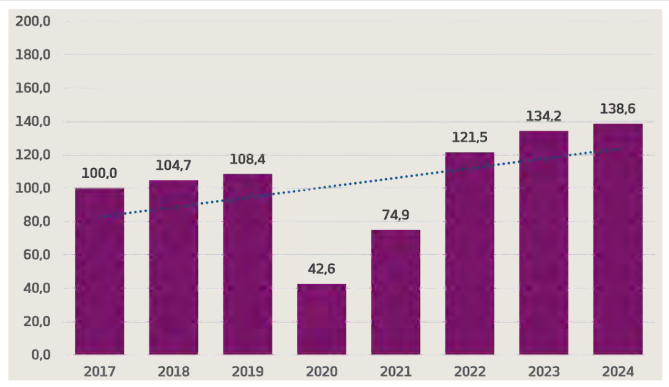
2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	34,1		Oso ona
Gehieneko maila	140,9		
Bataz besteko maila	100,0		
Azken datua	140,9		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	5,6		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	40,9		

ZERBITZUAK

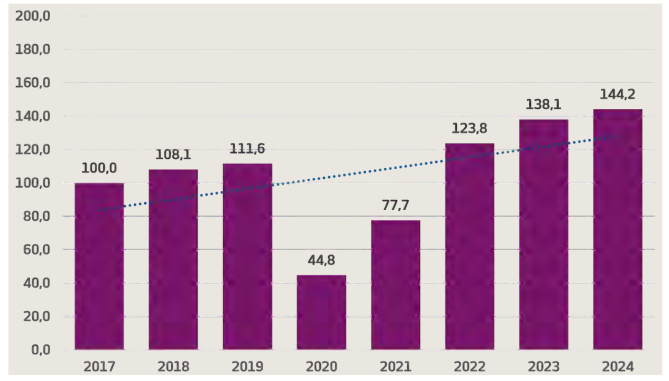
TURISMOA

Bidaiari kopurua

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	42,6		Oso ona
Gehieneko maila	138,6		
Bataz besteko maila	103,1		
Azken datua	138,6		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	3,3		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	38,6		

Gaualdiak

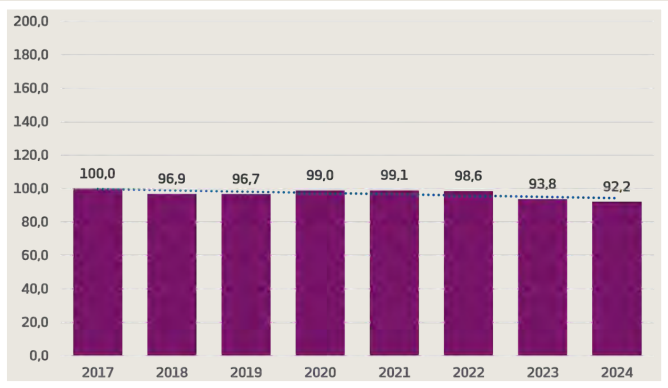

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	44,8		Oso ona
Gehieneko maila	144,2		
Bataz besteko maila	106,0		
Azken datua	144,2		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	4,4		
Oinarrizko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	44,2		

FINANTZA SEKTOREA

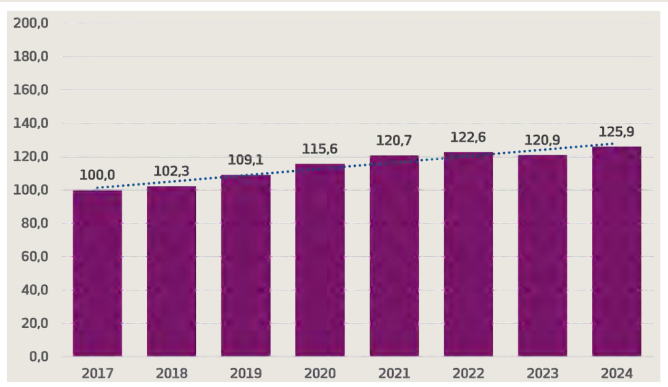

Kredituak guztira

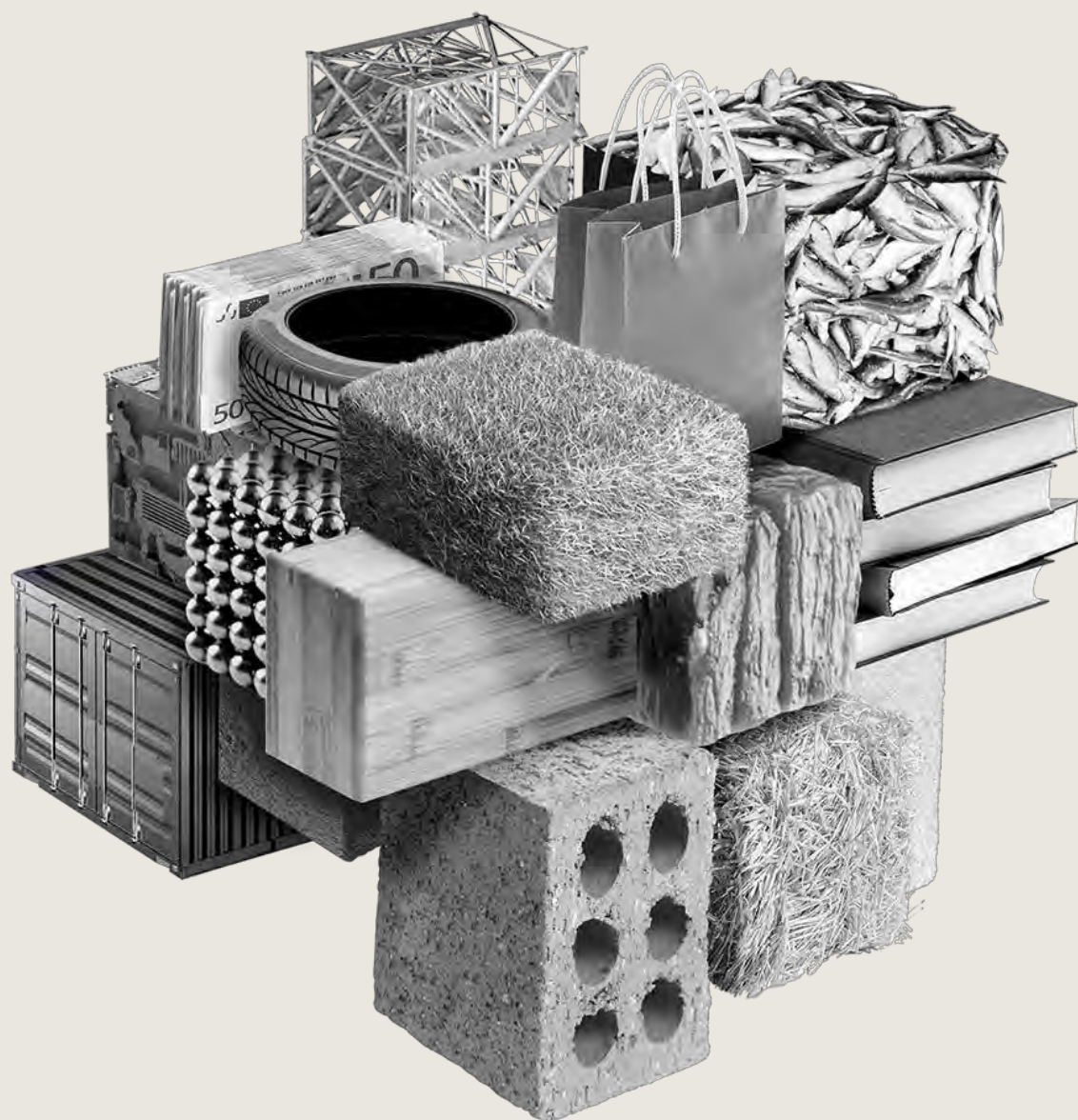

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	92,2		Oso txarra
Gehieneko maila	100,0		
Bataz besteko maila	97,0		
Azken datua	92,2		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	-1,7		
Oinarritzko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	-7,8		

Gordailuak guztira

2017-2024 aldia		Balorazio globala	
Gutxieneko maila	100,0		Oso ona
Gehieneko maila	125,9		
Bataz besteko maila	114,6		
Azken datua	125,9		
Urte arteko aldakuntza tasa (%)	4,2		
Oinarritzko urtearekiko aldakuntza tasa (%)	25,9		

2. ESPARRU OROKORRA

1. LABURPEN-BALANTZEA

EAEk, Nafarroak eta Estatuak ekitaldiaren hasieran aurreikusitakoa baino BPGaren hazkunde hobearekin itxi zuten 2024 urtea (+% 1,8, +% 1,9 eta +% 2,5, hurrenez hurren¹); urtean zehar aurreikuspenak hobetzen joan ziren. Lortutako emaitzaren gakoa barruko eskariaren —kontsumoa (familiak) eta inbertsioa— jarduera egokia izan zen, zeinak konpentsatu egin baitzuen kanpoko eskariaren (esportazioak) ekarpen txikiagoa, nahiz eta xede-merkatu nagusien ahultasunak zertxobait oztopatu zuen (EB-27 eta, zehazki, Alemania eta Frantzia).

2024ko BPGaren hazkundera % 2,2, % 2,7 eta % 3,2koa izan zen EAEn, Nafarroan eta Estatuan. Hala, berretsi egin zen 2021ean hasitako hobekuntza-bidea, 2020ko zartadaren ondoren. Ondoz ondoko lau ekitaldi positibo izan dira, hegakortasuneko eta ezjakintasuneko bi faktoreren eragina gaintitu zutenak, zehazki hauena: 2021ean hasitako espiral inflazionista (badirudi 2025ean arinduko dela), eta bi gerra-gatazkek (Ukraina, Gaza) eragindako ezegonkortasun geopolitikoa —horiek ere ez ziren baretu 2024an—.

2025erako aurreikuspenek hazkunde leuneko joera iragartzen zuten, nazioarteko dinamismoaren testuinguruan —bereziki AEBrena—, eta Europako ekonomia handien susperraldian oinarrituta, 2024an emaitza apalagoak izan ondoren. Halere, Trumpen Administrazioa agintera iristeak (urtarrilaren 20a) bete-betean izan zuen eragina 2025ari zegokion edozein eszenatokitan, aurreikuspenetako agertokian nahiz agertoki errealean: Trumpen alde bakarreko muga-zergeren estrategiaren ondorioz burtsak hondoratu² egin ziren, eta, batez ere, nazioartean eztabaida sortu zuen, horri erantzuteko modurik onenari dagokionez.

1. koadroa BPGaren eta enpleguaren bilakaera

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

Lurraldea	BPG			Enplegua (LOB)		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
EAE	5,7	2,7	2,2	2,8	1,8	1,8
Nafarroa	4,3	1,9	2,7	3,4	1,4	2,3
Estatua	6,2	2,7	3,2	4,1	3,2	2,4

BPGa, kateatutako bolumenaren indizean oinarrituta; eta, enplegua, lanaldi osoko baliokidetasunean, Nafarroarako izan ezik (lanpostuen guztizkoa)

Segidaren haustura (aurreko txostenak), oinarri-urtea aldatu delako. Eustat, 2022 eta EIN eta Nastat, 2020 Iturria: EIN, Eustat eta Nafarroako Estatistika Institutua. Geuk egina.

¹ Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua eta NDF, hurrenez hurren.
² Erabateko ziurgabetasuna, mezu kontraesankorrak direla eta; izan ere, «orduak edo minutuak» irauten duten pronostikoak sortzen dituzte eta burtsaren jarduera tenkatzen dute. Ondorioz, historiako lau jarduketarik okerrenak izan zituen (apirilaren 3tik 8ra), ia 6 bilioi dolarreko galerekin (kapitalizazioa) S&P 500 indizearentzat.

2024ko emaitzen artean enpleguaren bilakaera azpimarratu behar da (lanaldi osoko lanpostu baliokideak), % 2 inguruko urte arte hazkundea izan baitzuen (+% 1,8, +% 2,3 eta +% 2,4, EAEn, Nafarroan eta Estatuan, hurrenez hurren). Horrela, hiru eremuetan 2008tik erregistratu gabeko gehiengo historikoak lortu ziren enpleguari dagokionez (987,7, 328,2 eta 20.065,5, mila enplegu-LOB). Datu hori funtsezko palanka da barne-eskariaren hobekuntzan, haren ibilbideak gastuen gaineko erabakiak eta familien inbertsioak baldintzatzen baititu. Gainera, enpleguaren urte arteko hazkundea BPGa baino txikiagoa izan zen, eta produktibitatea (lan-faktorearena) areagotzea eragin zuen, % 0,4 EAEn eta Nafarroan, eta % 0,8 Estatuan.

Emaitza positibo horiek berretsi egiten dira Gizarte Segurantzako afiliazioak izandako ibilbidean. EAEn bigarren urtez jarraian milioi bat afiliazio baino gehiago izan ziren, eta, Estatuan, hirugarren urtez, 20 milioi afiliazio. Afiliazioak 2024an urte artean izandako hazkundearen ibilbidea EAEn eta Nafarroan (+% 1,0 eta +% 1,2, hurrenez hurren) 2023an baino neurrizkoagoa izan zen (+% 2,1 eta +% 2,4), Estatuan gertatu zenaren antzera, aldea txikiagoa izan arren (+% 2,8 eta +% 2,3, 2023an eta 2024an).

2022ko martxoaren 30ean ezarritako araudiaren aldaketak 2023ko emaitzetan erakutsi zuen bere inpaktua, erregistratutako kontratu berriak murriztu ziren eta kontratu mugagabeak areagotu. 2024an, aldera daitekeen arau esparruarekin, ikusten da kontratazio berria igo egin zela EAEn (+% 2,7), baina ez Nafarroan (-% 1,3) eta Estatuan (-% 0,2), pixka bat murriztu baitzen eremu horietan. Bestalde, kontratu mugagabeek EAEn, Nafarroan eta Estatuan izandako ekarpena (% 23,1, % 21,6 eta % 42,0) 2023an erregistratutakoaren antzekoa izan zen (% 25,5, % 23,1 eta % 42,9). Horrek erakusten du bete egin dela ezarritako erreformaren helburua, modalitatea indartu egin baita, erreforma aurretik ohikoa zen % 10 eskasetik urrunduta.

2. koadroa Gizarte Segurantzako afiliazioaren eta erregistratutako kontratazioaren bilakaera

Kontzeptua	Datua			Urte batetik besterako aldakuntza (%)		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Afiliazioa						
EAE	987.718	1.008.687	1.018.969	1,3	2,1	1,0
Nafarroa	296.178	303.200	306.917	1,3	2,4	1,2
Estatua	20.159.317	20.733.042	21.201.126	2,3	2,8	2,3
Kontratazioa						
EAE	815.719	730.146	749.692	-5,3	-10,5	2,7
Nafarroa	334.321	288.064	284.224	-7,7	-13,8	-1,3
Estatua	18.310.343	15.444.205	15.420.104	-5,5	-15,7	-0,2

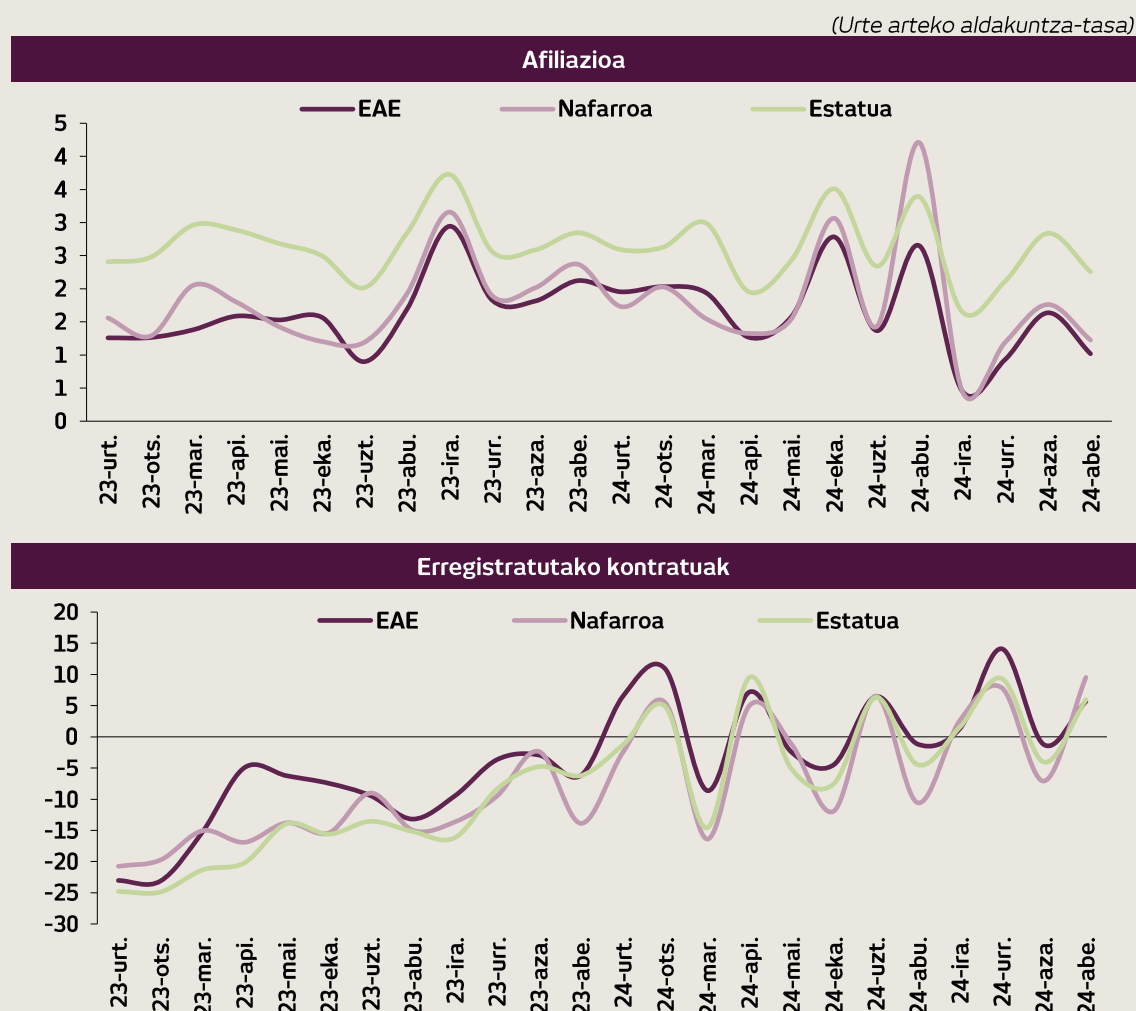
Oharra: Urte bakoitzeko abenduaren 31ko afiliatu kopurua (erregimen guztietan) eta urte bakoitzaren itxieran metatutako kontratuak.

Iturria: Gizarte Segurantza eta SEPE. Geuk egina.

Afiliazioaren hilabeteko bilakaerak islatzen du enpleguaren hazkundeak izandako profil sostengatua. EAEn, Nafarroan eta Estatuan errepikatu zen egoera hori, eta hilabeteko batez besteko hazkundea (+% 1,6, +% 1,8 eta +% 2,6) urte amaieran erregistratutakoaren oso antzekoa zen (+% 1,0, +% 1,2 eta % 2,3), 2024. urtean zehar afiliazioak izandako hobekuntza jarraitua berretsiz.

Kontratazio berriaren hileko bilakaeran berresten da hori: gora egin zuen EAEn eta Estatuan (+% 2,8 eta +% 0,5 izan ziren urte arteko hilabeteko aldakuntza-tasaren batezbestekoak), eta Nafarroan, berriz, emaitza negatiboak izan zituen (-% 1,0 izan zen urte arteko aldakuntza-tasaren batezbestekoa); izan ere, beheranzko joera erregistratu zen martxoan, ekainean, abuztuan eta azaroan —eragin txikiagoa izan zuen EAEn—.

1. grafikoa Gizarte Segurantzako afiliazioa eta erregistratutako kontratuak. Hileko bilakaera

Iturria: Gizarte Segurantzak eta SEPE. Geuk egina.

Afiliazioaren bilakaera erregimenen arabera aztertuta, ikus daiteke Estatuak EAEk baino hazkunde handiagoa izan zuela, aintzat hartutako hiru kategorietan hobea izan baitzen haren jarduna. Horrela, Estatuko soldatapeko lana asko hazi zen, (+% 2,7), EAEkoaren (+% 1,4) bikoitza, eta, bi kasuetan, 2023an baino gutxiago egin zuen gora (+% 3,7 eta +% 2,9). Era berean, autonomoen afiliazioen joera aldatu egin dela dirudi: gora egin zuen estatuan (+% 1,2), ia berdina izan zen EAEn (-% 0,1), eta, bi kasuetan, 2023ko emaitzak hobetu ziren (+% 0,5 eta -% 1,1, hurrenez hurren). Azkenik, gainerako erregimenei lotutako afiliazioa¹ murriztu egin zen EAEn (-% 3,4) eta Estatuan (-% 1,7); emaitza ezberdina izan zen 2023rekin alderatuta (+% 0,4 eta -% 2,3, hurrenez hurren), baina, osotasunean, bilakaera-profil negatiboa berretsi zuten biurteko horretan.

Soldatapeko langileen tasak finkatzen jarraitu zuen, eta erregimen orokorreko afiliazioa guztizko afiliazioaren % 80,5 izan zen EAEn (ehuneko +0,3 puntu) eta % 78,9 Estatuan (ehuneko +0,4 puntu). Bestalde, bi kasuetan enplegu autonomoaren pisuari eutsi egin zitzaion², eta, erregimen orokorraren dinamismoaren aldean hazkunde erlatibo txikiagoa izan bazuen ere. Badirudi epe laburrean eutsi egingo zaiola joera horri³.

3. koadroa Gizarte Segurantzako afiliazioa, erregimenaren arabera

	EAE			Estatua		
	2024	%	Δ 24/23	2024	%	Δ 24/23
Erregimen orokorra	820.147	80,5	1,4	16.722.107	78,9	2,7
Autonomoak	166.607	16,4	-0,1	3.381.591	16,0	1,2
Gainerakoak*	32.215	3,2	-3,4	1.097.428	5,2	-1,7
Afiliazioa, guztira	1.018.969	100,0	1,0	21.201.126	100,0	2,3

(*): Barne hartzen ditu: Itsasoko Langileen Erregimen Berezia, Erregimen Orokorreko Etxeko Langileen Sistema Berezia, Erregimen Orokorreko Nekazaritzako Langileen Sistema Berezia.

Oharra: Afiliatuak, urte bakoitzeko abenduaren 31n.

Iturria: Gizarte Segurantza. Geuk egina.

Afiliazioa ia jarduera-adar guztietan hobetu zen, eta honako hauek izan ziren salbuespen bakarrak: lehen sektorea (-% 1,8; -199 afiliazio), merkataritza eta ibilgailuen konponketa (-% 0,1; -141 afiliazio), beste zerbitzu batzuk (-% 0,8; -227 afiliazio) eta etxeko jarduerak enplegatzaile gisa (-% 3,9; -1.120 afiliazio). Jarduera dinamikoenak honako hauek izan ziren, besteak beste: ur-hornidura eta saneamendua; garraioa eta biltegiatzea; ostalaritza, finantzak eta aseguruak; jarduera profesional, zientifiko eta teknikoak; osasungintzako eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak, eta arte-, jolas- eta entretenimendu-

¹ Talde horretan sartzen dira etxeko enplegatzaileen erregimen berezian izandako afiliazioak (% 83,9 eta % 32,1 EAEn eta Estatuan); 2024an arlo horrek 1.084 (-% 3,9) eta 18.847 (-% 5,1) afiliazio galdu zituen, hurrenez hurren; izan ere, beheranzko profila izan zuen, lan-merkatuaren dinamismo orokorretik aldentuta. Bestalde, erregimen multzo horren barruan, murriztu egin zen nekazaritzako, abeltzaintzako eta arrantzako afiliazioa EAEn (-% 0,8), eta ia berdina izan zen Estatuan (-% 0,1).

² 2023an % 16,5 eta % 16,1 EAEn eta Estatuan.

³ Enplegutik ateratzeko unearen ondorioz (lan-bizitza amaitzea, familiako negozioekin lotuta dauden eta ordezkatzeko zailak diren jardueretan, ostalaritzan, txikizkako merkataritzan, etab.); aldi berean, lanpostuen eskaintza handiari eusten zaio (publikoa eta pribatua, soldatapeko modalitatean), eta horrek oraindik eta zailagoa egiten du norbere konturako lana aukeratzea.

jarduerak. Horien guztien urte arteko tasa % 2 baino handiagoa izan zen, eta, bateratuta, 8.771 afiliazio gehiago biltzen zituzten (erregistratutako urte arteko hazkundea % 85).

2024an ez zen aldatu enpleguaren konposizioa, eta, beraz, manufaktura-industria (% 17,1 guztira), ibilgailuen merkataritza, salmenta eta konponketa (% 13,4), osasungintzako eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak (% 11,7) eta hezkuntza-jarduerak (% 8,3), osotasunean, EAEn afiliatutako pertsonen erdiak ziren (% 50,4).

4. koadroa Gizarte Segurantzako afiliazioa, jarduera arloen arabera. EAE

	2023	2024		
	Afiliazioa	Afiliazioa	%	Δ 24/23
Lehen sektorea	11.123	10.924	1,1	-1,8
Erauzketa-industriak	530	535	0,1	0,9
Manufaktura-industria	173.356	173.798	17,1	0,3
Energia-hornidura	1.756	1.768	0,2	0,7
Ur-hornidura eta hondakinak	6.524	6.715	0,7	2,9
Eraikuntza	57.817	58.173	5,7	0,6
Ibilgailuen merkataritza eta konponketa	136.657	136.516	13,4	-0,1
Garraioa eta biltegiatzea	45.795	47.439	4,7	3,6
Ostalaritza	69.864	71.530	7,0	2,4
Informazioa eta komunikazioa	27.056	27.427	2,7	1,4
Finantza- eta aseguru-jarduerak	16.971	17.315	1,7	2,0
Higiezinaren arloko jarduerak	4.368	4.383	0,4	0,3
Jarduera profesional zientifiko-teknikoak	62.717	64.311	6,3	2,5
Administrazio-jarduerak eta zerbitzu osagarriak	66.140	66.886	6,6	1,1
Administrazio Publikoa eta Gizarte Segurantza	52.651	52.660	5,2	0,0
Hezkuntza	83.023	84.259	8,3	1,5
Osasungintzako jarduerak eta gizarte-zerbitzuak	116.172	119.107	11,7	2,5
Artearen, aisialdiaren eta entretenimenduaren arloko jarduerak	19.731	20.128	2,0	2,0
Beste zerbitzu batzuk	27.291	27.064	2,7	-0,8
Etxeke langileak	29.064	27.944	2,7	-3,9
Lurraldez kanpoko erakundeak	81	87	0,0	7,4
Afiliazioa, guztira	1.008.687	1.018.969	100,0	1,0

Oharra: Afiliatuak, urte bakoitzeko abenduaren 31n.

Iturria: Gizarte Segurantza. Geuk egina.

EAEn eta Nafarroan erregistratutako langabeziaren eta langabezia-tasaren bilakaerak urteko balantze desberdina izan zuten. Alde batetik, erregistratutako langabeziak behera egiten jarraitu zuen EAEn (-% 0,4), aurreko urteetan baino indar gutxiagorekin izan arren, eta, aldi berean, langabezia-tasa nabarmen igo zen (% 8,3, ehuneko +1,8 puntu). Paradoxikoki, Nafarroan adierazle horiek aurkako bilakaera izan zuten: erregistratutako langabeziak gora egin zuen (+% 1,2), atzeranzko joerarekin hautsiz; aldiz, langabezia-tasak behera egin zuen (% 6,7, ehuneko -2,6 puntu). Osotasunean ikusita, badirudi gertagarriagoa izan beharko lukeela langabezia-tasaren bilakaerak eta erregistratutako

langabeziaren bilakaerak joera desberdina izatea¹, eta 2025eko emaitzak izan arte itxaron beharko da EAEn eta Nafarroan benetan 2024an izan zen joera berresteko, langabezia-tasari dagokionez.

Azkenik, Estatuan bi adierazleek behera egin zuten (-% 5,4 eta ehuneko -1,2 puntu, erregistratutako langabeziaren kasuan eta langabezia-tasaren kasuan), enpleguaren dinamismoarekin bat etorrira. Hala ere, langabezia-tasaren aldeak positiboa izaten jarraitu zuen EAE eta Nafarroarentzat, Estatuko % 10,7ko tasa baino txikiagoa baitzen.

5. koadroa

Erregistratutako langabeziaren eta langabezia-tasaren bilakaera

	Datua			Urte batetik besterako aldakuntza		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Erregistratutako langabezia (kop.; %)						
EAE	110.798	107.779	107.380	-3,5	-2,7	-0,4
Nafarroa	31.610	29.998	30.355	-1,3	-5,1	1,2
Estatua	2.837.653	2.707.465	2.560.718	-8,6	-4,6	-5,4
Langabezia-tasa (%; ep)						
EAE	9,1	6,5	8,3	-0,2	-2,6	1,8
Nafarroa	10,3	9,3	6,7	0,2	-1,0	-2,6
Estatua	13,1	11,9	10,7	-0,5	-1,2	-1,2

Oharra: urte bakoitzeko abenduan erregistratutako langabezia eta urte bakoitzeko laugarren hiruilekoko langabezia-tasa (16 - 64 urte). Langabezia-tasaren aldakuntza ehuneko puntutan adierazi dugu.

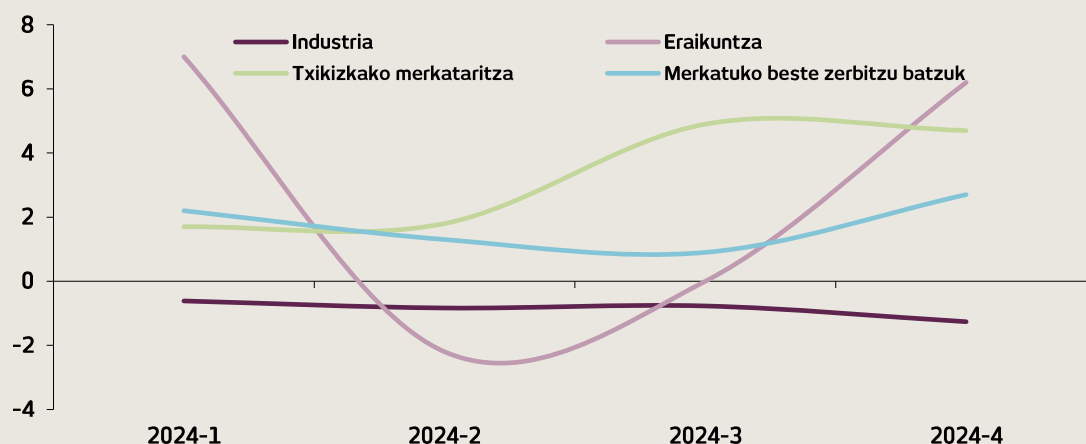
Iturria: SEPE eta EIN (BAI, Biztanleria Aktiboaren Inkesta). Geuk egina.

Sektore-jardueraren balantzea ez zen parekoa izan. Industriak ahul jarraitzen du, eta 2024. urtean zehar urte arteko bilakaera negatiboa izan zuen hiruhilekoz hiruhileko (afiliazioaren hazkunde eskasarekin bat, esaterako, +% 0,4koa izan baitzen); hiruhilekoko batez besteko beherakada (-% 0,9), aldendu egin zen 2023an erregistratutako hobekuntzatik (+% 1,2ko batez besteko hiruhilekoko hazkundera). Aitzitik, merkatuko zerbitzuek irmo jarraitu zuten hazten, eta % 2 ingurukoa izan zen hiruhilekoko urte arteko batez besteko tasa (+% 1,8), nahiz eta iguera moteldu egin zen 2023rekin alderatuta (+% 5,0).

¹ Langabezia-tasa EINen Biztanleria Aktiboaren Inkestan lortutako emaitzen arabera osatzen da, eta erregistratutako langabezia, aldiz, errolda-izaera duen erregistro administratiboa da, benetan enplegurik ez duten pertsona guztien gainekoa.

2. grafikoa Sektoreko adierazle nagusien bilakaera. EAE

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

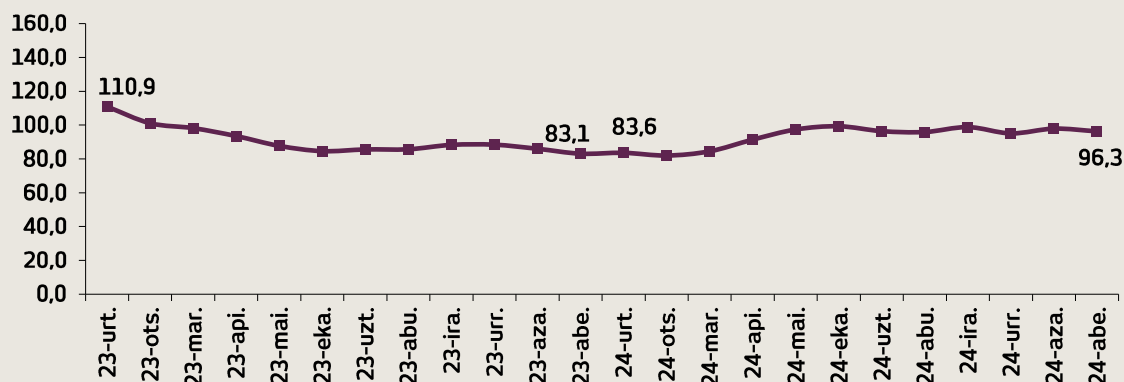
Oharra: Industria Ekoizpenaren Indizea, Eraikuntza Indize Koiunturala, Merkatuko Beste Zerbitzu Batzuen Indizea eta Txikizkako Merkataritzaren Indizea zerbitzugunerik gabe (biak, prezio konstanteetan).

Iturria: Eustat. Geuk egina.

Txikizkako merkataritzaren bilakaerak baieztatu zuen barne-eskariaren osasun ona (familien kontsumoaren osagaia), eta aurreko urtearekin alderatuta hazkunde-alde txikiena izandako adierazlea izan zen (+% 4,1 eta +% 3,3, batez besteko hiruhilekoko hazkundera 2023an eta 2024an). Azkenik, eraikuntzako jardueraren bilakaera izan zen aldakorrena, eta, bigarren hiruhilekoan narriadura izan arren, nabarmen egin zuen hobera urtearen bigarren zatian (+% 2,8 hiruhilekoz hiruhileko, batez beste); halere, 2023an erregistratutako dinamismoaren heren bat baino gutxiago da (+% 8,9, hiruhilekoz hiruhileko, batez beste).

Euskal ekonomiaren termometroaren grafikoak ekitaldiaren ibilbidea berresten du; izan ere, 2023ko amaiera (83,1) hobetuta hasi zuen urtea (83,6); gainera, hilabeteetan zehar hobetzen jarraitu zuenez, abenduan (96,3) nabarmen gaintitu zuen (+12,7 puntu) urte hasierako erregistroa, aipatutako sektore-balantzea balioetsita. Zehazki, bigarren hiruhilekoa nabarmendu zen, urtearen lehenengo zatiarekin alderatuta asko hobetu baitzen.

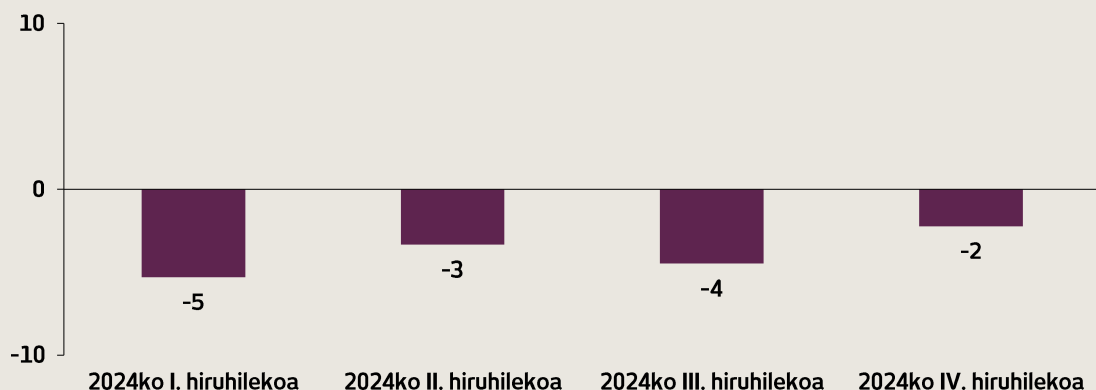
3. grafikoa Euskadiko ekonomiaren termometroa

Oharra: Adierazlea 50 baino baxuagoa bada, ekonomiak behera egin duela esan nahi du; 50 eta 100 artean kokatzen bada, apur bat hazi dela; eta 100etik gorakoa bada, ekonomiak hazkunde sendoa izan duela.

Iturria: Ekonomia, Lan eta Enplegu Saileko Ekonomia Zuzendaritza (Eusko Jaurlaritza)

4. grafikoa Familien konfiantza-indizea. EAE

Oharra: indizea positiboa bada (100 arte), egoerak hobera egingo duela uste dute familia gehienek; indizea negatiboa bada (-100 arte), berriz, egoerak okerrera egingo duela uste dute familia gehienek.

Iturria: Laboral Kutxa. Geuk egina.

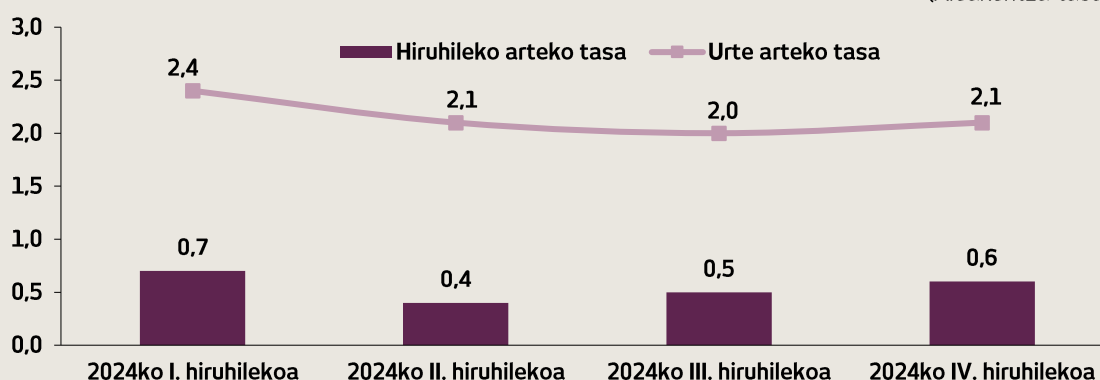
Egoera horretan, euskal familien konfiantza neutraltasunetik gertu zegoen eta balio ia positiboak izan zituen (urteko batezbestekoa -3,5), eta, hortaz, hobetu egin zen 2022rekin (-11) eta 2023rekin (-9) alderatuta. Hobekuntza horren oinarria familien konfiantza izan zen, aurrezteko duten gaitasunari eta langabeziaren joera onari dagokionez (urteko batez besteko balioa 2koa izan zen bi kasuetan). Mesfidatiagoak ziren, ordea, familiako ekonomiaren (-12) eta ekonomia orokorraren (-15) joerari dagokionez. Lau adierazle partzialek lagundu zuten euskal familien konfiantza hobetzen, haien balorazioa aldatu egin baitzen 2023. urtearekin alderatuta (+4, +6, +7 eta +6 puntu, indize partzial hauetan, hurrenez hurren: aurrezteko gaitasuna, langabezia, familiako ekonomia eta ekonomia orokorra).

Azkenik, azpimarratu behar da 2024an zehar EAEko BPGa hazteak berretsi egiten dituela aipatutako alderdi horiek. Urtearen hasiera ona nabarmendu zen, eta bigarren eta

laugarren hiruhilekoen artean sostengatutako portaera, jarduketako dinamismo txikienetik «ia» handienara (+% 0,4tik % 0,6ra hiruhileko arteko tasan). Horrela, hirugarren eta laugarren hiruhilekoan erregistratutako hobekuntzak erraztu zuen urteko urte arteko hazkunde orokorra % 2,2koa izatea.

5. grafikoa BPGaren hiruhilekoko bilakaera. EAE

(Aldakuntza-tasa)

Oharra: bolumen-indize kateatua, urtaroen eta egutegiaren arabera zuzendutako datuak oinarri hartuta. Iturria: Hiru hilez behingo kontu ekonomikoak. Eustat. Geuk egina.

2025erako euskal ekonomiaren hazkunde ekonomikoaren aurreikuspenak hobetu egin ziren jakinarazi ahala- Hala, Laboral Kutxak¹ eta Confebaskek² emandako % 2tik azpiko neurrizko balioetatik (+% 1,8 bi kasuetan) abiatu ziren eta gainditu egin ziren Eusko Jaurlaritzaren³ (+% 2,1) eta BBVA Research erakundearen⁴ aurreikuspenean (+% 2,5). Litekeena da urteak aurrera egin ahala aurreikuspen horiek egokitzea, Trumpen Administrazioaren merkataritza-estrategia argitzen den neurrian, ezinbestean zalantza- eta ziurgabetasun-dosi handia sortu baitu.

Azken aldiko inflazio-prozesua arindu egin zen (2024an urte arteko hazkunde tasak % 2,4 eta % 2,7koak izan ziren EB-27n, KPI orokorarentzat eta azpikoarentzat), baina lurraldearen arabera desberdintasun handiekin: % 2 baino tasa baxuagoak zituzten Frantziak (% 1,8), Italiak (% 1,4), Danimarkak (% 1,8) eta Suediak (% 1,6); bestalde, zifra hori gainditzeko zuten oraindik Alemaniak (% 2,8), Espainiak (% 2,8), Herbehereek (% 3,9) eta Portugalak (% 3,1). Inflazioaren beheranzko ibilbideak, eta, batez ere, Europako jardura

¹ 2024ko abenduaren 18a.

² 2024ko abenduaren 20a.

³ 2025eko apirilaren 3a.

⁴ 2025eko martxoaren 19a.

ekonomikoa dinamizatzeko beharrak¹ justifikatu zuten interes-tasen murrizketa. Hala, 2025. urtea azkeneko bi urteetako mailarik baxuenean hasi zuten.

6. koadroa Prezioen bilakaeraren testuingurua

	KPI orokorra ¹			Azpiko KPI ²		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Eurogunea	9,2	2,9	2,4	6,9	3,9	2,7
Alemania	9,6	3,8	2,8	7,3	3,7	3,3
Frantzia	6,7	4,1	1,8	5,4	3,8	1,9
Italia	12,3	0,5	1,4	6,5	3,2	1,8
Danimarka	9,6	0,4	1,8	7,4	2,5	1,4
Herbehereak	11,0	1,0	3,9	8,4	3,7	4,3
Portugal	9,8	1,9	3,1	8,0	3,1	3,0
Suedia	10,8	1,9	1,6	8,2	5,0	2,7
Espainia	5,5	3,3	2,8	6,7	4,0	2,6
EAE	5,4	3,1	3,6	6,7	3,9	3,3
Nafarroa	6,4	2,9	2,7	7,3	3,5	2,5

¹ (HICP) – KPI orokor bateratua ² (HICP) – KPI, prestatu gabeko elikagaiak eta produktu energetikoak barne hartu gabe.

Oharra: Urte arteko aldakuntza-tasa, urte bakoitzeko abendutik abendura.

Iturria: Eurostat eta EIN. Geuk egina.

Munduko ekonomia-hazkundearen aurreikuspenak % 3 ingurukoak dira 2025erako, puntu erdiko jaitsiera izan baitute 2024ko udazkenean egindakoekin alderatuta. Horrela, Trumpen Administrazioak sortutako merkataritza-tentsioen bilakaerak (batez ere) erabakiko du aurreikuspenen betetze-maila. Gaur-gaurkoz hondatu egin ditu ekonomia amerikarrarenak ez ezik, baita ekonomia guztien igurikimenak ere. Hala ere, Eurogunean % 1 baino tarte txikiagoari eutsi zitzaion, Alemaniako ekonomiaren dinamismo urriak oztopatua —Espainia da salbuespena, hurrengo biurtekorako aurreikusitako ibilbiderik onenarekin—.

7. koadroa Egindako ekonomia-aurreikuspenak.

	ELGA			NDF		
	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Eurogunea	0,7	1,0	1,2	0,9	0,8	1,2
Alemania	-0,2	0,4	1,1	-0,2	0,0	0,9
Frantzia	1,1	0,8	1,0	1,1	0,6	1,0
Italia	0,7	0,7	0,9	0,7	0,4	0,8
Espainia	3,2	2,6	2,1	3,2	2,5	1,8
Munduko ekonomia	3,2	3,1	3,0	3,3	2,8	3,0
AEB	2,8	2,2	1,6	2,8	1,8	1,7
Txina	5,0	4,8	4,4	5,0	4,0	4,0

Iturria: ELGA (2025eko martxoa) eta NDF (2025eko apirila). Geuk egina.

¹ 2025eko apirilaren 17an EBZk murrizketa berri bat egin zuen erreferentziazko interes-tasan, eta % 2,25an geratu zen, 2023ko otsailetik izandako mailarik baxuenean. Tentsio komertzialek eragingo dituzten ondorio ekonomikoak aurreikusten dituen «Segurtasunezko murrizketatzat» hartu zen. Gainera, bestalde, inflazioarekin lotuta ezarritako helburua (% 2) betetzea 2026ra atzeratu zuen aurretik ere.

2. INGURUNE EKONOMIKOA (NAZIOARTEKOA ETA ESTATUKOA)

2.1 NAZIOARTEKO EKONOMIA

Ezaugarri nagusiak: ekoizpen-jarduera

NDFren arabera, munduko ekonomiaren hazkunde-erritmoa jaitsi egin zen 2024an ere, baina % 3,3ra apaldu zen (2021ean, 2022an eta 2023an % 6,6ko, % 3,6ko eta % 3,5eko igoerak izan ziren, hurrenez hurren). Izan ere, nazioarteko testuingurua konplexua izan zen: merkataritzako protekzionismoa, interes-tasa altuak, inbertsioa geldituta, ziurgabetasun politiko eta geopolitikoa, zor publiko handia eta produktibitate baxua.

Termino orokorretan, hazkunde ahul hori orokorra izan zen, baina ekonomia aurreratuek apur bat indartu zuten hazkunde-erritmo txiki hori (2024an % 1,8 eta 2023an % 1,7). Merkatu berrietakoek eta garapen-bidean dauden merkatuetakoek, berriz, murriztu (% 4,3, eta aurreko ekitaldian % 4,7).

Arreta beste herrialde industrializatueta jarriz gero, ELGAren ekaineko aurreikuspenen arabera, aurreko ekitaldian lortutako dinamismo erlatiboa mantendu zuten horiek 2024an: % 1,8ko hazkundea izan zuten, bai 2023an, bai 2024an, eta Ipar Amerikako ekonomia izan zen indartsuena.

8. koadroa		Barne Produktu Gordinaren bilakaera		
		(% Δ)		
Herrialdea	2022	2023	2024	
Estatu Batuak	2,5	2,9	2,8	
Japonia	0,9	1,4	0,2	
Alemania	1,4	-0,1	-0,2	
Frantzia	2,6	1,1	1,1	
Italia	4,8	0,7	0,7	
Erresuma Batua	4,8	0,4	1,1	
Kanada	4,2	1,5	1,5	
Eurogunea	3,5	0,5	0,8	
ELGA, guztira	3,2	1,8	1,8	

Iturria: ELGA. Ekonomia-aurreikuspenak (2025eko ekaina)

Zehazki, Estatu Batuetako ekonomia % 2,8 hazi zen 2024an (aurreko ekitaldian baino ehuneko hamarren bat gutxiago), inbertsioaren eta kontsumo pribatuaren sendotasunak sustatuta eta, hein txikiagoan, kontsumo publikoarenak (% 4,3, % 2,8 eta % 2,5, hurrenez hurren).

Kontrara, Japoniak % 0,2ko hazkundera izan zuen soilik 2024an, kontsumo pribatua gelditu egin zelako (aldakuntza hutsala) eta inbertsioa ahula izan zelako (% 0,3ko aurrerapena), hala ere, kontsumo publikoak gorakada txiki bat izan zuen (% 0,9ko hazkundera 2023ko -% 0,3ko atzerakadarekin alderatuta).

Bestalde, merkatu berrien eta garapen-bidean dauden merkatuen ekonomiei dagokienez, Brasilen % 3,4 indartu zen hazkunde-erritmoa (aurreko ekitaldian % 3,2), Errusiak mantendu egin zuen erritmoa Ukrainarekin gatazka armatua izan arren (% 4,1eko aurrerapena 2023an zein 2024an) eta Indian jaitsi egin zen nabarmen (% 6,5, eta aurreko ekitaldian % 9,2).

9. koadroa Kontsumo pribatuaren, kontsumo publikoaren eta inbertsioaren bilakaera

(% Δ)

Herrialdea	Kontsumo pribatua			Kontsumo publikoa			Inbertsioa		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Estatu Batuak	3,0	2,5	2,8	-1,1	2,9	2,5	2,0	3,2	4,3
Japonia	2,1	0,8	0,0	1,4	-0,3	0,9	-0,6	1,5	0,3
Alemania	5,6	-0,2	0,2	0,1	-0,1	3,2	0,0	-0,7	-2,5
Frantzia	3,2	0,9	0,9	2,6	0,8	1,7	0,1	0,7	-1,4
Italia	5,3	0,4	0,4	0,8	0,6	1,1	7,4	9,0	0,5
Erresuma Batua	7,4	0,5	0,6	0,6	1,6	3,0	5,1	0,3	1,5
Kanada	5,5	1,9	2,4	3,2	2,2	3,2	-1,2	-1,6	0,1
Eurogunea	5,0	0,6	1,0	1,1	1,4	2,5	2,0	1,8	-1,8
ELGA, guztira	4,7	2,0	1,9	0,9	1,9	2,5	2,1	2,8	1,3

Iturria: ELGA. Ekonomia-aurreikuspenak (2025eko ekaina)

Europar, Euroguneak apur bat handitu zuen bere hazkunde-erritmoa, baina ez zen % 1era iritsi (2023an % 0,5 eta 2024an % 0,8), bigarren ekitaldiz jarraian Alemaniako ekonomiak atzeraldia izan zuelako (-% 0,1eko eta -% 0,2ko atzeraldia 2023an eta 2024an, hurrenez hurren). Horrez gain, alderdi negatibo adierazgarria da inbertsioa hazkunde negatibora igaro zela moneta bakarreko eremuan (-% 1,8, eta urtebete lehenago % 1,8).

Kanpo-merkataritza

Hazkunde ekonomiko neurritsuaren testuinguru horretan, kanpo-merkataritza ahula izan zen 2024an; ELGA osatzen duten herrialde guztien inportazioak hazkundera itzuli ziren arren (% 1,8 eta 2023an -% 0,4) eta esportazioek hazkunde handiagoa izan zuten arren (% 1,7 eta aurreko ekitaldian % 1), hazkundeak oso diskretuak izan ziren eta aurreko etapetan erregistratutakoak baino askoz ere baxuagoak.

Herrialdearen arabera, adierazgarria da Estatu Batuetako salmentek zein kanpo-erosketek izandako sendotasuna (% 3,3 eta % 5,3ko aurrerapenak, hurrenez hurren) eta, kontrara, Alemaniako esportazioetan izandako beherakada (-% 1,7) eta Frantziako inportazioen atzerakada (-% 1,2).

10. koadroa Ondasun eta zerbitzuen truke-bolumenaren aldakuntzak

(% Δ)

Herrialdea	Inportazioak			Esportazioak		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Estatu Batuak	8,6	-1,2	5,3	7,5	2,8	3,3
Japonia	8,3	-0,8	1,0	5,5	3,3	1,1
Alemania	7,1	-0,3	-0,6	3,2	0,2	-1,7
Frantzia	9,1	0,7	-1,2	8,4	2,4	1,6
Italia	12,9	-1,6	-0,7	9,9	0,2	0,4
Erresuma Batua	13,0	-1,2	2,7	12,6	-0,4	-1,2
Kanada	7,5	0,3	0,6	4,2	5,0	0,6
ELGA, guztira	8,5	-0,4	1,8	7,2	1,0	1,7

Iturria: ELGA. Ekonomia-aurreikuspenak (2025eko ekaina)

Prezioak

Petrolioaren prezioak behera egin zuen (Brent upelak 82,5 dolar balio zuen 2023an, eta 80,5 dolar 2024an) eta lehengai jakin batzuen prezioak ere bai. Ondorioz, aztertutako herrialde guztietan, kontsumo-prezioen hazkundera desazeleratu egin zen, ia modu orokorrean.

Hala, ELGAren arabera, 2024an kontsumoko prezio-indizearen hazkundera % 3ra jaitsi zen Estatu Batuetan, eta % 2,4ra Eurogunean (% 4,1eko eta % 5,4ko hazkunderak izan zituzten, hurrenez hurren, 2023an).

11. koadroa Kontsumoaren prezio-indizearen bilakaera

(% Δ)

Herrialdea	2022	2023	2024
Estatu Batuak	8,0	4,1	3,0
Japonia	2,5	3,3	2,7
Alemania	8,7	6,0	2,5
Frantzia	5,9	5,7	2,3
Italia	8,7	5,9	1,1
Erresuma Batua	9,1	7,3	2,5
Kanada	6,8	3,9	2,4
Eurogunea	8,4	5,4	2,4

Iturria: ELGA. Ekonomia-aurreikuspenak (2025eko ekaina)

Horri dagokionez, komeni da kontuan izatea Estatu Batuetako Erreserba Federalak zein Europako Banku Zentralak hainbat egokitzapen egin zituztela esku-hartzeen interes-tasetan 2024an zehar prezioei eusteko. Hala, ekitaldi horren amaieran, % 3,15ean geratu ziren finkatuta Europako Banku Zentralaren kasuan eta % 4,75ean Erreserba Federalaren kasuan (ehuneko -1,35 eta +0,25 puntu 2023ko ekitaldiaren amaierarekin alderatuta, hurrenez hurren).

Lan-merkatua

Agertoki horretan, herrialde industrializatueta lan-merkatuek bilakaera desberdina izan zuten 2024an: langabezia-tasa % 3,6tik % 4ra igo zen 2023tik 2024ra Estatu Batuetan eta Eurogunean berriz, % 6,6tik % 6,4ra jaitsi zen. ELGA osatzen duten herrialde guztietan aurreko ekitaldiko ia maila berean mantendu zen (2023an % 4,8 eta 2024an % 4,9).

12. koadroa Langabezia-tasa

(biztanleria aktiboaren %)

Herrialdea	2022	2023	2024
Estatu Batuak	3,6	3,6	4,0
Japonia	2,6	2,6	2,5
Alemania	3,1	3,0	3,4
Frantzia	7,3	7,4	7,4
Italia	8,1	7,7	6,5
Erresuma Batua	3,8	4,0	4,3
Kanada	5,3	5,4	6,4
Eurogunea	6,8	6,6	6,4
ELGA, guztira	5,0	4,8	4,9

Iturria: ELGA. Ekonomia-aurreikuspenak (2025eko ekaina)

Diru- eta aurrekontu-politika

2024an Administrazio Publikoen finantzaketa-beharrek bilakaera ezberdina izan zuten. Zehazki, Estatu Batuen defizita ehuneko hamarren bat jaitsi zen (2024an BPG nominalaren -% 7,4 eta 2023an -% 7,5), Eurogunekoa -% 3,6tik -% 3,1era pasatu zen urtebetean eta ELGA osoan -% 4,7ra igo zen (-% 4,6 aurreko ekitaldian).

13. koadroa Administrazio Publikoen finantzaketa-beharrak (finantzaketa-ahalmena (+) edo finantzaketa-beharra (-), BPG nominalaren ehunekoaren arabera)

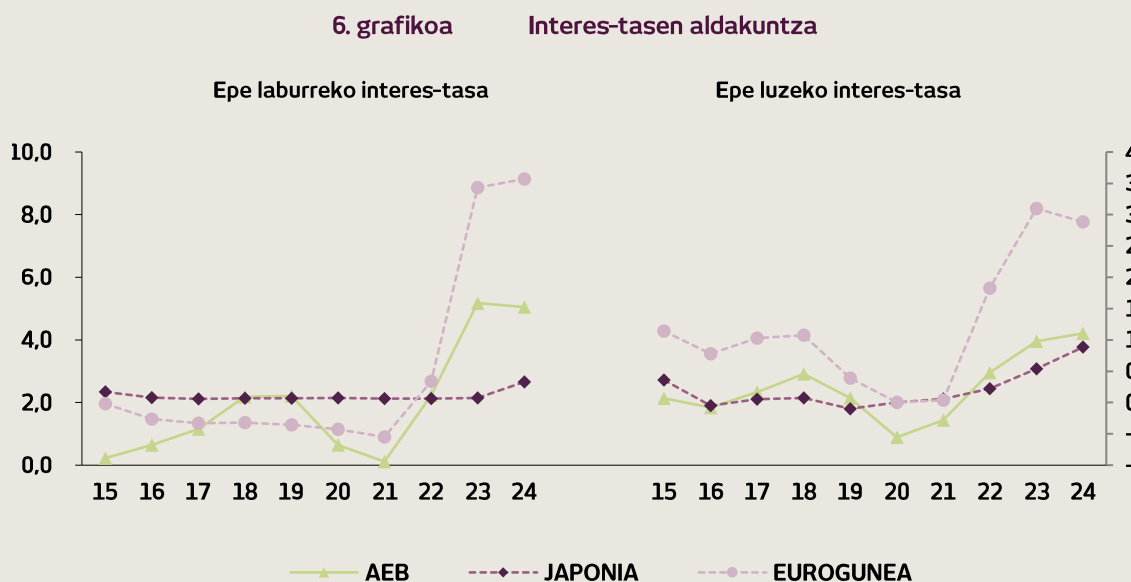
(BPGaren %)

Herrialdea	2022	2023	2024
Estatu Batuak	-3,7	-7,5	-7,4
Japonia	-4,2	-2,3	-2,0
Alemania	-2,2	-2,5	-2,7
Frantzia	-4,7	-5,4	-5,8
Italia	-8,1	-7,2	-3,4
Erresuma Batua	-4,6	-6,0	-6,0
Kanada	0,6	0,1	-2,1
Eurogunea	-3,5	-3,6	-3,1
ELGA, guztira	-2,9	-4,6	-4,7

Iturria: ELGA. Ekonomia-aurreikuspenak (2025eko ekaina)

Moneta-politikari dagokionez, eta aurrez esan dugun moduan, 2024an egokitzapen ugari izan zituzten Erreserba Federalaren eta Europako Banku Zentralaren erreferentziazko interes-tasek (Europar beharantzkoak izan ziren aldaketa guztiak, eta, Ipar Amerikan,

goranzkoak zein beheranzkoak), eta ekitaldiaren amaieran % 3,15ean eta % 4,75ean kokatu ziren, hurrenez hurren.

Iturria: ELGA. Ekonomia-aurreikuspenak (2025eko ekaina)

Europar Batasuna

Europar Batasuneko udaberriko aurreikuspenen arabera, Europar Batasun guztiak indartu zuen apur bat bere hazkunde-erritmoa 2024an % 1era iritsi arte, aurreko ekitaldian erregistratutako desazelerazio nabarmenaren ostean (% 0,5eko igoera 2023an eta % 3,5ekoa 2022an). Izan ere, ziurgabetasunak markatu zuen argi eta garbi nazioarteko testuingurua.

Horri dagokionez, barne-eskaria hazkundera itzuli zen (% 0,7) aurreko ekitaldian apur bat atzera egin eta gero (2023an -% 0,3); kontsumo pribatua eta batez ere publikoa indartu egin zirelako (% 1,3 eta % 2,7ko aurrerapenak 2024an, hurrenez hurren), nahiz eta inbertsioa atzera egitera igaro (-% 1,8, urtebete lehenago izandako % 1,8ko hazkundearekin alderatuta).

Kanpo-merkataritzari dagokionez, Europar Batasuneko esportazioen erritmoa handitu egin zen (% 1,2 eta aurreko ekitaldian % 0,1) eta inportazioak hazkundera itzuli ziren (% 0,6 eta 2023an -% 1,3). Hala ere, komeni da kontuan izatea dinamismoa aurreko ekitaldietakoa baino askoz ere txikiagoa izan zela. Hala, kanpo-sektore guztiak ehuneko hiru hamarreneko ekarpen positiboa egin zion Batasunaren hazkunde orokorrari.

14. koadroa Adierazle nagusiak (EB)

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

Kontzeptua	2022	2023	2024
Jarduera			
– Kontsumo pribatua	4,7	0,4	1,3
– Kontsumo publikoa	1,0	1,6	2,7
– Kapital Finkoaren Eraketa Gordina	2,1	1,8	-1,8
– Barne-eskaria	3,7	-0,3	0,7
– Esportazioak	7,4	0,1	1,2
– Inportazioak	8,3	-1,3	0,6
– BPG	3,5	0,5	1,0
Prezioak eta soldatak			
– BPGaren deflatorea	5,8	6,1	3,1
– Kontsumo pribatuaren deflatorea	7,4	6,6	2,7
– Banakako lan-kostu errealak	-1,9	0,6	1,7

Iturria: European Economy. Europako Batzordea (2025eko udaberria).

Batasuna osatzen duten herrialdeei dagokienez, 2024an portaera heterogeneoa izan zuten. Alemaniak bigarren ekitaldiz jarraian izandako atzeraldia izan zen puntu negatiborik adierazgarriena, Europar Batasuneko trakzio-herrialde nagusia baita (2023an -% 0,3 eta 2024an -% 0,2). Horrez gain, Austriak, Letoniak, Estoniak eta Finlandiak ere atzeraldia izan zuten, intentsitate desberdinekin (-% 1,2, -% 0,4, -% 0,3 eta -% 0,1, hurrenez hurren). Kontrara, Maltak, Kroaziak, Danimarkak, Ziprek eta Espainiak lortu zuten dinamismorik handiena (% 6, % 3,9, % 3,7, % 3,4 eta % 3,2ko hazkundeak hurrenez hurren) eta Espainiako ekonomia izan zen indartsuena Europako ekonomia nagusien artean. Gainera, bere hazkunde-erritmoa indartu zuen (% 3,2 eta 2023an % 2,7).

**15. koadroa Barne Produktu Gordinaren (BPG) hazkundea
(Europar Batasuna)**

(Urte arteko aldakuntzaren %)

Herrialdea	2022	2023	2024
Malta	4,3	6,8	6,0
Kroazia	7,3	3,3	3,9
Danimarka	1,5	2,5	3,7
Zipre	7,2	2,8	3,4
Espainia	6,2	2,7	3,2
Polonia	5,3	0,2	2,9
Bulgaria	4,0	1,9	2,8
Lituania	2,5	0,3	2,8
Grezia	5,7	2,3	2,3
Eslovakia	0,4	2,2	2,1
Portugal	7,0	2,6	1,9
Eslovenia	2,7	2,1	1,6
Frantzia	2,6	0,9	1,2
Irlanda	8,6	-5,5	1,2
Txekiar Errepublika	2,8	-0,1	1,1
Belgika	4,3	1,2	1,0
EB	3,5	0,5	1,0
Herbehereak	5,0	0,1	1,0
Suedia	1,5	-0,1	1,0
Luxenburgo	-1,1	-0,7	1,0
Errumania	4,0	2,4	0,8
Italia	4,8	0,7	0,7
Hungaria	4,3	-0,8	0,5
Finlandia	0,8	-0,9	-0,1
Alemania	1,4	-0,3	-0,2
Estonia	0,1	-3,0	-0,3
Letonia	1,8	2,9	-0,4
Austria	5,3	-1,0	-1,2

Iturria: European Economy. Europako Batzordea (2025eko udaberria).

Per capita BPGari dagokionez, erosketa-ahalmenaren parekotasuna kontuan hartuta, 2024an oraindik ere ezberdintasun handiak zeuden Batasuneko herrialdeen artean. Hala, Luxenburgok zuen mailarik altuena (241; EB-27 osoari dagokion indizea 100 da), eta Bulgariak txikiena (66); hala, bata bestea baino ia lau aldiz handiagoa zen. Herrialde hauek gainditu zuten Batasuneko batezbestekoa (neurri ezberdinetan): Irlanda (211), Herbehereak (135), Danimarka (128), Belgika (117), Alemania eta Austria (115 bi kasuetan), Suedia (114), Malta (109), eta Finlandia (103). Gainerako herrialdeak batezbestekotik behera geratu ziren. Horrekin lotuta, aipatzekoa da EBn bata bestearen segidan kide berriak sartzearen ondorioz nabarmen jaitsi zela Batasuneko batez besteko per capita BPGa, beste urte batez.

16. koadroa Europar Batasuneko *per capita* BPGa (PPS) 2024

Herrialdea	EB-27=100
Luxenburgo	241
Irlanda	211
Herbehereak	135
Danimarka	128
Belgika	117
Alemania	115
Austria	115
Suedia	114
Malta	109
Finlandia	103
EB-27 guztira	100
Frantzia	99
Italia	98
Zipre	95
Espainia	92
Txekiar Errepublika	91
Eslovenia	91
Lituania	87
Portugal	82
Estonia	79
Polonia	79
Errumania	79
Kroazia	77
Hungaria	77
Eslovakia	75
Letonia	71
Grezia	70
Bulgaria	66

Iturria: Eurostat (2025eko maiatza).

Aurreikuspenak

Ekonomia globalak oreka zaila izan zuen 2025ean; alde batetik, tentsio geopolitikoak eta komertzialak luzatu egin zirelako denboran; eta, bestetik, trantsizio energetikoaren moduko faktoreek eskaintzen dituzten aukera eraldatzaileengatik. Nolanahi ere, mugazergen, moneta-politiken eta nazioarteko lankidetzaren arloan etorkizunean hartzen diren erabakiak garrantzitsuak izango dira desazelerazio sakonagoa lortzeko.

Testuinguru honetan, nazioarteko erakunde nagusien aurreikuspen ekonomikoen arabera, hazkundea txikia izango da. NDFk 2025eko apirilean aurreikusi zuenez, munduko ekonomia % 2,8 haziko da ekitaldi honetan, eta 2026an, % 3.

ELGAren ekaineko aurreikuspenen arabera, herrialde industrializatuen hazkundea % 1,4ra mugatuko da 2025ean, eta % 1,5era 2026an. Inflazio-tasek behera egiten jarraituko dute, antza denez (2025ean Estatu Batuetan prezioak % 3,6 haziko direla aurreikusten da, eta Eurogunean % 2,2). Hala ere, aipatu dugun moduan, egungo ziurgabetasun maila altuak

eta sor daitezkeen gatazka belikoek nabarmen okertu dezakete aurreikusitako agertoki ekonomikoa.

17. koadroa Ekonomia-aurreikuspenak (industrializatutako herrialdeak)

(%)

Kontzeptua	2025	2026
– BPG erreala (% Δ)		
Estatu Batuak	1,6	1,5
Japonia	0,7	0,4
Eurogunea	1,0	1,2
ELGA, guztira	1,4	1,5
– Inflazioa (kontsumoaren prezio-indizea) (%Δ)		
Estatu Batuak	3,6	3,1
Japonia	2,8	2,0
Eurogunea	2,2	2,0
– Langabezia-tasa (biztanleria aktiboaren %)		
Estatu Batuak	4,2	4,3
Japonia	2,5	2,5
Eurogunea	6,4	6,2
ELGA, guztira	5,0	4,9
– Defizit publikoa (BPGaren %)		
Estatu Batuak	-7,5	-8,1
Japonia	-1,6	-1,2
Eurogunea	-3,1	-3,2
ELGA, guztira	-4,6	-4,7

Iturria: ELGA. Ekonomia-aurreikuspenak (2025eko ekaina)

2.2 ESPAINIAKO EKONOMIA

Ezaugarri nagusiak

2024an, Espainiako ekonomiaren hazkunde-erritmoa hazi egin zen %3,2ra iritsi arte, aurreko ekitaldian baino ehuneko puntu erdi gehiago (2023an %2,7). Hala, Europako ekonomia nagusietan indartsuena izan zen.

Eskariaren ikuspegitik, 2024an Espainiako ekonomiaren hazkundeari ekarpen positiboa egin zioten barne-eskariak zein kanpo-sektoreak. Barne-eskaria ehuneko 2,8 puntutan kokatu zen (aurreko ekitaldian ehuneko 1,7 puntu positibo), eta kanpo-sektorea ehuneko 0,4 puntu positibotan (2023an ehuneko puntu positibo bat).

Lan-merkatuari dagokionez, lehen sektorean izan ezik (-%2), gainerako lau sektore handietan enpleguak gora egin zuen 2024an, eta, ondorioz, biztanleria okupatuaren kopurua %2,2 hazi zen (aurreko ekitaldian, %3,1). Bestetik, langabetuen kopurua -%5,7 murriztu zen; hala, 2.770.700 pertsona langabetu zenbatu ziren 2024an, hau da, langabezia-tasa %11,3koa izan zen (2023an %12,2koa).

Prezioei dagokionez, 2024aren itxieran (abendutik abendura), KPlaren urte batetik besterako aldakuntza %2,8koa izan zen (aurreko ekitaldiaren itxieran, %3,1koa zen). Urteko batezbestekoa ere maila horretara jaitsi zen (%2,8, eta 2023an, guztira, %3,5koa izan zen).

Azkenik, aurrekontuen gauzatzeari dagokionez, Administrazio Publikoek BPGaren -%3,15eko defizita izan zuten 2024an (DANA denboralearen eragina barne); hala, aurreko ekitaldiko emaitza baino ehuneko 0,37 puntu hobea izan zen (2023an -%3,52ko defizita izan zen).

Agregatu makroekonomiko nagusiak

2024ko ondoz ondoko hiru hilekoetan zehar, Espainiako ekonomiak profil sendoa izan zuen. Estatuko BPGaren urte arteko aldakuntza %2,7koa izan zen lehen hiru hilekoan, eta %3,3koa hurrengoetan.

Txosten honen aurreko edizioetan egin bezala, jarraian ikuspegi hauen arabera aztertuko dugu jardueraren bilakaera: eskaria (norakoa), eskaintza (jarduera) eta errenta (banaketa).

- 2024an, Estatuko guztizko BPGa 1.591.627 milioi eurokoa¹ izan zen. Azkeneko kontsumoari dagozkio 1.197.616 milioi (871.791 familiena, 17.269 familien

¹ Prezio korranteak.

zerbitzura dauden irabazi-asmorik gabeko gizarte-erakundeena eta 308.556 administrazio publikoena), inbertsioari 310.915 (165.117 eraikuntzan, 87.292 ekipo-ondasunetan eta armamentu-sistemetan, 2.790 landatutako baliabide biologikoetan eta 55.716 jabetza intelektualaren produktuetan) eta izakinen aldakuntzari 14.966. Hala, barne-eskaria 1.523.497 milioi eurokoa izan zen. Esportazioak (593.562 milioi euro) eta inportazioak (525.432 milioi euro) ere kontuan izanda, haien arteko aldea kanpo-eskaria izanik, guztizko eskaria kalkulatzeko da.

- Barne-eskariak hazkunde orokorrari egindako ehuneko 2,8 puntuko ekarpen positiboari, kanpo-eskariak egindako ehuneko 0,4 puntuko ekarpen positiboa gehitu behar zaio. Barne-eskariari dagokionez, kontsumo pribatuaren hazkundea handitu egin zen (2024an % 2,8ko hazkundea eta 2023an % 1,7koa), kontsumo publikoa, aldiz, jaitsi egin zen (% 4,1, eta aurreko ekitaldian % 5,2) eta inbertsioaren hazkundeak sendotu egin du igoera % 3ra arte (2023an % 2,1ekoa izan zen).
- Sektorearen arabera banaketari erreparatuta, 40.412 milioi euro egokitu zitzaizkion lehen sektoreari, 225.799 milioi euro industriari, 84.606 milioi euro eraikuntzari eta 1.099.074 milioi euro zerbitzuei. Zifra horiek zerga garbiei (141.736 milioi euro) gehituta, guztizko ekoizpena kalkulatzeko da.
- Eraikuntzan izan ezik (aurreko ekitaldiko dinamismoa mantendu zuen, % 2,1eko aurrerapena 2023an zein 2024an), gainerako sektoreetan indartu egin zen hazkunde-erritmoa: lehen sektorean % 6,5etik % 8,3ra, industrian % 0,7tik % 2,7ra eta hirugarren sektorean % 3,3tik % 3,7ra.

18. koadroa Barne-produktu gordina eta haren osagaiak (Eskaria eta Eskaintza)

(urte arteko tasaren %, bolumen kateatua)

Eragiketak		2023	2024
ESKARIA	Azken kontsumoaren gastua	2,7	3,2
	– Etxebizitzena	1,7	2,8
	– EZIAGGE-ena	4,9	5,2
	– Administrazio publikoena	5,2	4,1
	Kapital finkoaren eraketa gordina	2,1	3,0
	– Eraikuntza	3,0	3,5
	– Ekipo-ondasunak eta armamentu-sistemak	1,1	2,8
	Izakinen aldakuntza*	-0,8	-0,2
	Barne-eskaria*	1,7	2,8
	Ondasunen eta zerbitzuen esportazioa	2,8	3,1
	Ondasunen eta zerbitzuen inportazioa	0,3	2,4
Barne-produktu gordina, merkatu-prezioan		2,7	3,2
ESKAINTZA	Nekazaritza, abeltzaintza, basogintza eta arrantza	6,5	8,3
	Industria	0,7	2,7
	Eraikuntza	2,1	2,1
	Zerbitzuak	3,3	3,7
	Produktuen gaineko zerga garbiak	0,5	-1,0

(*): Merkatuko prezioen BPGaren hazkundeari egindako ekarpena.

Iturria: EIN.

Errentaren ikuspegitik, 2024an, guztizko BPGaren % 48,4 hartu zuen soldatapekoen ordainketak, % 41,8 ustiapenaren soberakin gordinak eta, gainerako % 9,8a, ekoizpenaren eta inportazioaren gaineko zerga garbiek.

19. koadroa Barne Produktu Gordinaren banaketa (Errenta)

Eragiketak	(% Δ nominala)			
	2022	2023	2024	2024 (M eurotan)
Soldatapekoen ordainketa ⁽¹⁾	8,6	9,1	7,7	770.480
Ustiapenaren soberakin gordina ⁽²⁾	16,1	9,2	4,1	665.546
Ekoizpenaren eta inportazioaren gaineko zerga garbiak ⁽³⁾	4,3	8,4	8,4	155.601
Barne-produktu gordina, merkatu-prezioan ⁽⁴⁾	11,2	9,1	6,2	1.591.627

(4) = (1) + (2) + (3).

Iturria: EIN.

Kanpo-merkataritza

Mundu mailan ziurgabetasun handia egon arren, estatuko esportazioen zein inportazioen hazkunde-erritmoa indartu egin zen aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Zehazki, kanpo-salmenten hazkundera % 2,8koa izan zen 2023an, eta % 3,1ekoa izatera pasatu zen 2024an. Kanpo-erosketen hazkundera, berriz, % 0,3tik % 2,4ra pasatu zen.

Hala, inportazioen hazkundeak esportazioenak baino gorakada handiagoa izan zuela kontuan izanda, kanpo-eskariak hazkunde orokorrari egindako ekarpena ehuneko 0,4 puntu positibora jaitsi zen (2023an ehuneko puntu positibo batekoa izan zen). Hiruhilekoaren arabera, kanpo-eskariak hazkunde globalari egindako ekarpena positiboa izan zen lehen hiru kasuetan (ehuneko 0,3, 0,7 eta 0,5 puntu, hurrenez hurren) eta apur bat negatiboa azken kasuan (ehuneko -0,1 puntu).

Laneko prezioak eta kostuak

Oro har, 2024an zehar, prezioen hazkundearen profila nahiko beheranzkoa izan zen estatuan, baina hiru fase desberdin izan zituen (urtarriletik maiatzera, ekainetik irailera eta urritik abendura). Hala, KPlaren urte batetik besterako aldakuntza % 3,4koa izan zen urtarrilean, % 2,8koa otsailean, % 3,2koa martxoan, % 3,3koa apirilean, % 3,6koa maiatzean, % 3,4koa ekainean, % 2,8koa uztailan, % 2,3koa abuztuan, % 1,5ekoa irailean, % 1,8koa urrian, % 2,4koa azaroan eta % 2,8koa abenduan.

Gauzak hala, 2024aren amaieran (abendutik abendurako urte arteko tasa) % 2,8ra jaitsi zen inflazioa (2023aren amaieran, % 3,1). Aldi berean, prezioen batez besteko hazkundera % 2,8ra murriztu zen 2024an (aurreko ekitaldian % 3,5). Horrez gain, adierazgarria da inflazioaren goranzko joera eten egin zela, % 2,9an geratu baitzen (2022an % 5,2 eta 2023an % 6) eta elikagaien kategoriako hazkundera % 3,6ra jaitsi zela (2023an % 11,1).

ELGAren arabera, 2024an Eurogunearen inflazio-tasa (kontsumo-prezioen indizearen aldakuntzaren bidez neurtua) % 2,4koa izan zela kontuan izanda (2023an % 5,4koa), euroa duten herrialdeen blokea baino ehuneko 0,4 puntu handiagoa izan zen Espainiako ekonomia (aurreko ekitaldian ehuneko -1,9 puntukoa izan zen).

Azterketa hainbat interes-talderengan zentratuz, hotelak, kafetegiak eta jatetxeak; edari alkoholduak eta tabakoa; elikagaiak eta alkoholik gabeko edariak; etxebizitza eta beste batzuen taldea izan ziren prezioen hazkunderik handiena izan zutenak, % 3tik gorakoa guztien kasuan (% 4,8, % 4, % 3,6 bi kasuetan eta % 3,2, hurrenez hurren). Atzetik zeuden irakaskuntza (% 2,8), aisialdia eta kultura (% 2,5) eta osasuna (% 2). Aldiz, jantziak eta oinetakoak; etxeko tresneriak, garraioek eta komunikazioek erregistratu zituzten prezioen hazkunderik txikienak (% 0,9, % 0,8, % 0,7 eta % 0,1eko hazkundeak, hurrenez hurren).

20. koadroa Kontsumoko Prezioen Indizea (KPI) eta Industriako Prezioen Indizea (IPRI)

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

Kontzeptua	2022	2023	2024
KPI			
– Indize Orokorra ⁽¹⁾	5,7	3,1	2,8
– Indize Orokorra ⁽²⁾	8,4	3,5	2,8
Elikagaiak	10,7	11,1	3,6
Elikagaiak ez direnak	7,6	1,0	2,5
Elikagaiak eta alkoholik gabeko edariak	11,6	11,7	3,6
Alkoholduak edariak, tabakoa	3,9	7,6	4,0
Jantziak eta oinetakoak	2,7	2,2	0,9
Etxebizitza	15,5	-11,0	3,6
Etxeko tresneria	6,3	5,0	0,8
Osasuna	1,1	1,9	2,0
Garraioak	12,1	-0,4	0,7
Komunikazioak	-1,3	3,1	0,1
Aisialdia eta Kultura	2,8	4,4	2,5
Irakaskuntza	1,2	2,0	2,8
Hotelak, kafetegiak eta jatetxeak	6,4	6,8	4,8
Beste batzuk	3,5	4,7	3,2
Azpikoa	5,2	6,0	2,9
IPRI			
– Indize orokorra	35,5	-4,7	-3,7
Kontsumo-ondasunak	10,8	10,3	2,5
Ekipo-ondasunak	5,4	3,3	2,1
Bitarteko ondasunak	20,0	-2,2	-2,6
Energia	84,8	-19,9	-12,2

(1): Abendutik abendura.
(2): Urteko batez besteko aldakuntza.
Iturria: EIN.

Industriako prezioei dagokienez, indize orokorraren beherakada-erritmoa -% 3,7koa izan zen 2024an (2023an -% 4,7koa) eta energia-prezioen atzeraldiari eutsi zitzaion (2024an -% 12,2 eta 2023an -% 19,9), bitarteko ondasunen prezioen beherakada handitu egin

zelako (-% 2,6, eta aurreko ekitaldian -% 2,2). Aldiz, kontsumo-ondasunen zein ekipo-ondasunen kasuan, prezioen hazkundera neurritsuagoa izan zen (2024an % 2,5 eta % 2,1 eta 2023an % 10,3 eta % 3,3, hurrenez hurren).

2024an laneko kostuek izandako bilakaerari dagokionez, laneko kostu unitarioa hazi egin zen, % 4,1 (2023an % 6,3ko hazkundera). Izan ere, produktibitatea % 0,8 hazi zen, jarduera (% 3,2) gehiago hazi zelako enplegu baliokidea baino (% 2,4), eta soldatapeko bakoitzeko ordainketa % 4,9 hazi zen.

21. koadroa Errenten eta soldata-kostuen adierazleak

Kontzeptua	(% Δ)		
	2022	2023	2024
BPG erreala	6,2	2,7	3,2
Enplegua guztira*	4,1	3,2	2,4
Produktibitatea	2,1	-0,5	0,8
Soldatapekoen ordainketa	8,6	9,1	7,7
Soldatapeko enplegua*	4,5	3,3	2,8
Soldatapeko bakoitzeko ordainketa	4,1	5,8	4,9
Lan-kostu unitarioa	2,0	6,3	4,1

(*): Kontabilitate Nazionalako enpleguaren datuak erabili dira: Lanaldi osoko lanpostu baliokideak. Iturria: Guk geuk egindako balioespena, EINen datuetatik abiatuta.

Lan-merkatua

Estatuko KPIa hazteko erritmoa handitu egin zen 2024an eta gora egin zuen okupazioak, eta behera langabeziak. Ondorioz, langabezia-tasa murriztu egin zen.

Zehazki, Estatistikako Institutu Nazionalaren (EIN) Biztanleria Aktiboa Inkestaren (BAI) arabera, biztanleria okupatuak % 2,2 egin zuen gora 2024an (2023an, % 3,1). Biztanleria aktiboaren guztizkoak, berriz, % 1,3 egin zuen gora.

Nolanahi ere, jarduera-tasa apur bat jaitsi zen: 2024an % 58,8koa zen, eta 2023an % 58,9koa. Gizonen tasa ez zen aldatu (% 63,9 bi ekitaldietan), eta emakumeenak behera egin zuen zertxobait (% 54tik % 53,9ra).

Sektorearen arabera, 2024an % 2,2 hazi zen okupazioa, 21.653.900 langilera iritsi arte. Sektore guztiek egin zuten gora, lehen sektoreak izan ezik (-% 2). Eraikuntzako langile kopuruak % 4,7 egin zuen gora, industriakoak % 2,6 eta zerbitzuen sektorekoak % 2,2.

Horrekin lotuta, kontuan izan behar da, termino absolutuei dagokienez, hirugarren sektoreak izan zuela sektoreko enpleguaren hazkunderik handiena (2023an baino 348.700 pertsona okupatu gehiago). Hala, 2024an sortutako enpleguaren % 75 baino gehiago hirugarren sektoreari zegokion.

22. koadroa Lan-magnitude nagusien bilakaera. Urteko batezbestekoak

(mila pertsona eta %)

Kontzeptua	2024	2022	% Δ	
			2023	2024
Biztanleria aktiboa	24.424,6	1,4	2,1	1,3
Biztanleria okupatua	21.653,9	3,6	3,1	2,2
– Nekazaritza, abeltzaintza, arrantza	752,1	-2,4	-3,9	-2,0
– Industria	2.886,8	2,5	1,3	2,6
– Eraikuntza	1.463,8	3,0	3,2	4,7
– Zerbitzuak	16.551,1	4,2	3,8	2,2
Biztanleria langabetua	2.770,7	-11,4	-4,6	-5,7
Langabezia-tasa*	11,3	-12,6	-6,5	-6,9

(*): Biztanleria aktiboaren %.

Iturria: EIN (Biztanleria Aktiboaren Inkestako biztanleria-oinarria, 2021. 2025eko otsaileko datuak).

Biztanleria okupatuaren esparruan, soldatapeko langileak %2,7 ugaritu ziren, eta soldatapekoak ez zirenak, aldiz, -% 0,2 murriztu ziren. Kontratu motari dagokionez, kontratu mugagabea zuten soldatapekoen kopuruak % 4,3 egin zuen gora 2024an eta aldi baterako kontratua zutenen kopuruak -% 5,4 behera. Lanaldi motaren arabera, hazkunde handiagoa izan zuen lanaldi partzialeko enpleguak (% 4,1) lanaldi osokoak baino (% 1,9).

Biztanleria langabetua -% 5,7 murriztu zen 2024an, eta 2.770.700 langabetu zenbatu zituzten. Hala, langabezia-tasa % 11,3ra jaitsi zen 2024an (2023an % 12,2koa zen), baina Europako altuenetakoa izaten jarraitu zuen.

23. koadroa Enplegua, lan-egoeraren eta kontratu motaren arabera. Urteko batezbestekoak

(mila pertsona eta %)

Kontzeptua	2024	2022	% Δ	
			2023	2024
Biztanleria okupatua	21.653,9	3,6	3,1	2,2
Soldatapekoak	18.439,8	4,3	3,4	2,7
– Sektore pribatua	14.879,5	5,0	3,9	3,0
– Sektore publikoa	3.560,2	1,3	1,6	1,1
Soldatapekoak ez direnak*	3.214,1	0,2	1,3	-0,2
– Enplegu-emaileak	960,9	4,4	2,6	-5,8
– Autonomoak	3.206,5	0,2	1,5	-0,2
– Kooperatibistak	24,8	2,7	-8,6	0,8
– Familia-laguntza	61,8	-7,2	-18,2	-2,5
Soldatapekoak, kontratu mugagabea	15.509,9	9,7	8,8	4,3
Soldatapekoak, aldi baterako kontratua	2.929,9	-11,9	-16,4	-5,4
Lanaldi osoko okupazioa	18.719,6	4,0	3,4	1,9
Lanaldi partzialeko okupazioa	2.934,3	1,2	1,2	4,1

(*): Batura ez dator bat guztizkoarekin, bertan sailkatu ezin direnak ere sartu baitira.

Iturria: EIN (Biztanleria Aktiboaren Inkestako biztanleria-oinarria, 2021. 2025eko otsaileko datuak).

Sektore publikoa eta interes-tasak

2025eko martxoaren amaieran Ogasun Ministerioak emandako informazioaren arabera, 2024an BPGaren $-\% 3,15$ adinako defizita erregistratu zuten administrazio publikoek (DANA denboralearen eragina barne hartuta). Hala, ia ehuneko lau hamarrenetan hobetu zen aurreko ekitaldian erregistratutako saldo negatiboa: $-\% 3,52$ ko defizita 2023an.

Erakunde guztiak aintzat hartuta, tokiko erakundeek izan ezik (superabit txikia izan zuten, $\% 0,41$ ekoa), guztiek izan zuten saldo defizitarioa kontuetan 2024an. Eraitza negatiborik handiena Administrazio Zentralak izan zuen ($-\% 2,91$) eta, gero, Gizarte Segurantzak ($-\% 0,54$) eta Autonomia Erkidegoek ($-\% 0,12$). Urte arteko terminoetan, Administrazio Zentralaren saldo defizitarioak gora egin zuen eta Autonomia Erkidegoetakoak eta Gizarte Segurantzakoak, berriz, jaitsi egin ziren. Halaber, Tokiko Erakundeak superabit txiki bat izatera igaro ziren.

24. koadroa Defizit publikoa

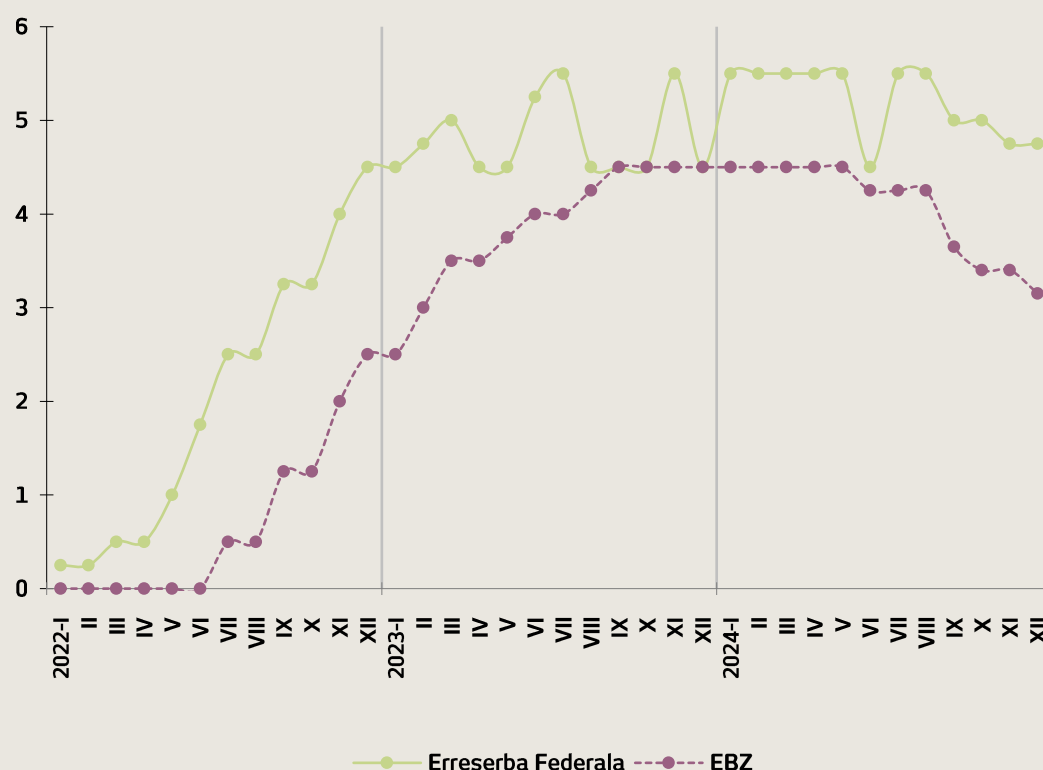
Kontzeptua	(BPGaren %)	
	2023	2024
Administrazio zentrala	-2,02	-2,91
Autonomia-erkidegoak	-0,92	-0,12
Tokiko udalbatzak	-0,02	0,41
Gizarte Segurantza	-0,56	-0,54
DANAK denboralearen inpaktua izan zuten Administrazio Publikoak, guztira	-3,52	-3,15

Iturria: Ogasun Ministerioa (2025eko martxoak 27).

Azkenik, 2024aren itxieran Europako Banku Zentralaren eta Erreserba Federalaren erreferentziazko tasak $\% 3,15$ ekoak eta $\% 4,75$ ekoak izan ziren, hurrenez hurren, ekonomia dinamizatzeko egindako ekintza ugarien ondoren.

7. grafikoa

Interes-tasa ofizialen bilakaera: Europako Banku Zentrala eta Erreserba Federala

Iturria: EBZ, Erreserba Federala

Aurreikuspenak

Ziurgabetasun politikoek, tentsio komertzial iraunkorrek eta mundu mailako baldintza finantzarioak gogortu izanak eragina dute nazioarteko organismo nagusien aurreikuspen ekonomikoetan. Hortaz, Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioak 2025eko apiril amaieran argitaratu zuen agertoki makroekonomikoak aurreikusten du Espainiako ekonomiak indarra galtzen jarraituko duela 2025ean zein 2026an.

Hala, aurreikuspenen arabera, 2025ean BPGa % 2,6 haziko da (2026an % 2,2), lanaldi osoko enplegu baliokidea % 2,5 haziko da (2026an % 2,3) eta langabezia-tasa % 10 ingurukoa izango da (2025ean % 10,3 eta 2026an % 9,6).

25. koadroa Espainiako ekonomiaren aurreikuspenak (2025)

Kontzeptua	Urte arteko aldakuntza-tasa
BPG eta ESKARI-AGREGATUAK	
Nazio mailako azken kontsumo pribatuaren gastua	3,2
Administrazio publikoen azken kontsumoko gastua.	2,3
Kapital finkoaren eraketa gordina	4,3
– Barne-eskaria (BPGaren hazkundeari egindako ekarpena)	3,1
– Ondasunen eta zerbitzuen esportazioa	1,2
– Ondasunen eta zerbitzuen inportazioa	2,7
– Kanpo-saldoa (BPGaren hazkundeari egindako ekarpena)	-0,4
– BPG	2,6
LAN MERKATUA	
– Enpleguaren aldakuntza %-tan(*)	2,5
– Langabezia-tasa	10,3

(*): Lanaldi osoko enplegua edo baliokidea

Iturria: Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa (2025eko apirilak 30).

3. IKUSPEGI OROKORRA

Hazkunde ekonomiko ahularen nazioarteko testuinguruan, EAEko BPGren hazkunde-erritmoa % 2,2ra jaitsi zen 2024an eta, hala, 2022an hasitako desazelerazioarekin jarraitu zen (% 6,1, % 5,7 eta % 2,7ko hazkundera 2021ean, 2022an eta 2023an, hurrenez hurren).

	26. koadroa	Bilakaera orokorra			
	(Urte arteko aldakuntza-tasa)				
Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
EAE					
– BPG	-9,5	6,1	5,7	2,7	2,2
– Enplegua	-2,0	3,2	2,2	2,9	-0,8
– Langabezia-tasa ⁽¹⁾	9,5	10,3	8,9	7,7	8,1
– KPI ⁽²⁾	-0,3	6,4	5,4	3,1	3,6
NAFARROA					
– BPG	-8,3	5,9	4,3	1,9	2,7
– Enplegua	-3,6	2,7	3,4	1,1	4,6
– Langabezia-tasa ⁽¹⁾	10,1	10,7	9,7	9,9	7,6
– KPI ⁽²⁾	-0,6	6,6	6,4	2,9	2,7
ESPAINIA					
– BPG	-10,9	6,7	6,2	2,7	3,2
– Enplegua	-2,9	3,3	3,6	3,1	2,2
– Langabezia-tasa ⁽¹⁾	15,5	14,9	13,0	12,2	11,3
– KPI ⁽²⁾	-0,5	6,5	5,7	3,1	2,8

(1): Biztanleria aktiboaren %.

(2): Aldakuntza abendutik abendura.

Iturria: Eustat, Nafarroako Estatistika Institutua, EIN (BAI, 2020rako Biztanleria Oinarria 2011 eta 2021etik aurrerako Biztanleria Oinarria 2021).

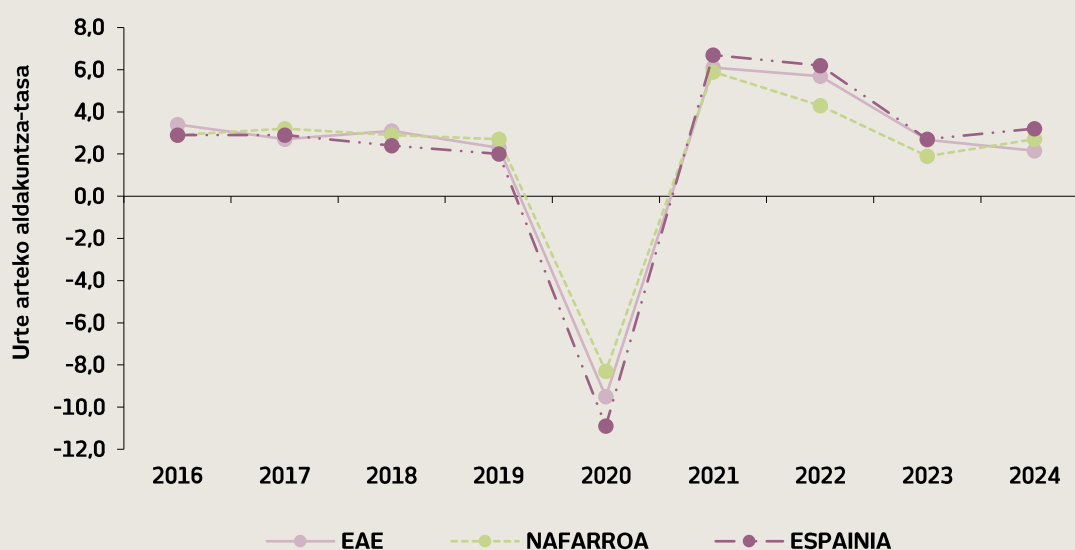
Hala, aintzat hartuta EAEko hazkundera handiagoa izan zela Eurogunekoa baino (% 0,8ko hazkunde txikia, ELGAren arabera), 2024an aurrera jarraitu zuen Europako ekonomia nagusiekin bat etortzeko prozesuak.

Bestalde, BBVA Researchen eskualdeko behatokiak 2025eko martxoan egin zituen aurreikuspenen arabera, 2024an, Autonomia Erkidego guztiek izan zuten hazkunde orokorra, eta aurrerapenik handienak egin zituztenak Kanariak, Murtzia (% 3,7 bi kasuetan) eta Balearrak (%3,5) izan ziren, eta txikienak egin zituztenak Kantabria (% 2,7), Asturias (% 2,5) eta Euskadi (% 2,4; % 2,2 Eustaten arabera).

Lan-merkatuari dagokionez, EINen Biztanleria Aktiboaren Inkestaren arabera, 2024an % 0,4 soilik igo zen okupazio-tasa Euskal Herrian (-% 0,8 egin zuen atzera EAEn, % 4,6 hazi zen Nafarroan). Estatuan handiagoa izan zen hazkundera (% 2,2).

Hori horrela, langabezia-tasak behera egin zuen orokorrean (EAEn izan ezik, % 7,7tik % 8,1era igo zelako): % 8,3tik % 8ra 2023tik 2024ra Euskal Herri osoan (% 9,9tik % 7,6ra Foru Erkidegoan) eta % 12,2tik % 11,3ra Estatuan.

8. grafikoa BPGaren bilakaera

Iturria: Eustat, Nafarroako Estatistika Institutua, EIN.

Prezioei dagokienez, 2023an apaldu egin ziren dagoeneko 2022ko hazkunde-erritmo handiak eta 2024an ere intentsitate txikiagoarekin igo ziren prezioak. Hala, 2024an, inflazio-tasa metatua (abendutik abendura) % 2,7ra jaitsi zen Nafarroan eta % 2,8ra Estatuan (2023aren itxieran % 2,9 eta % 3,1ekoak ziren, hurrenez hurren). EAEn, aldiz, % 3,6ra igo zen tasa hori (% 3,1ekoa zen aurreko ekitaldiko abenduan).

Azkenik, aipatzekoa da 2025eko lehen hiruhilekoan EAEko BPGak urte arteko % 2,1eko hazkunde izan zuela. Hala, mantendu egin zen aurreko hiruhilekoan izandako hazkunde-erritmoa (% 2,1ekoa, 2024ko laugarren hiruhilekoan). Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Saileko Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak 2025eko ekainean egindako aurreikuspenetan % 2,1eko hazkunde aurreikusi du ekitaldi honetarako, eta igoera apaldu egingo dela 2026rako, % 1,7ra arte.

3.1 PRODUKZIOA

2024an, hazkunde ekonomikoaren erritmoa neurritsua izan zen EAEn (% 2,2ko aurrerapena eta 2023an % 2,7koa), eta Nafarroan eta Estatu osoan, aldiz, handiagoa izan zen (% 2,7 eta % 3,2 eta aurreko ekitaldian % 1,9 eta % 2,7, hurrenez hurren).

27. koadroa Barne produktu gordinaren (BPG) bilakaera

(Urte arteko aldakuntza-tasa erreala)

Kontzeptua	2022	2023	2024
EAE (*)			
– Nekazaritza	2,2	16,0	3,1
– Industria	3,9	1,8	1,0
– Eraikuntza	5,8	2,6	1,6
– Zerbitzuak	6,7	3,0	2,6
– Guztira	5,7	2,7	2,2
NAFARROA(*)			
– Nekazaritza	2,3	3,4	0,6
– Industria	3,5	0,4	2,5
– Eraikuntza	4,3	0,9	2,3
– Zerbitzuak	5,2	2,6	2,9
– Guztira	4,3	1,9	2,7
ESPAINIA(*)			
– Nekazaritza	-20,3	6,5	8,3
– Industria	2,5	0,7	2,7
– Eraikuntza	9,2	2,1	2,1
– Zerbitzuak	8,5	3,3	3,7
– Guztira	6,2	2,7	3,2

(*): Oinarrizko prezioetarako balio erantsi gordina sektoreen kasuan, merkatu-prezioetarako BPGa guztizkoaren kasuan.

Iturria: Eustat, Nafarroako Estatistika Institutua eta EIN.

Horri dagokionez, hiruhilekoen araberrako azterketak erakusten du EAEko ekonomiak bultzada galdu zuela ekitaldiko bigarren hiruhilekoan eta ordutik egonkor baina neurritsu mantendu zuela. Urte arteko aldakuntza-tasa % 2,4koa izan zen lehen hiruhilekoan, % 2,1ekoa bigarrenengan, % 2koa hirugarrenengan eta % 2,1ekoa laugarrenengan. Kontrara, Nafarroako BPGaren hazkunde-erritmoak profil altuagoa izan zuen eta urte arteko aldakuntza-tasak % 2,1, % 2,6 eta % 3,1ekoak izan ziren azken bi hiruhilekoetan, hurrenez hurren.

Eskaintzaren ikuspegiari erreparatuz, lau sektore handiek hazkunde orokorra izan zuten 2024an kontuan hartutako hiru eremu geografikoetan; baina dinamismoan izandako bilakaera desberdina izan zen aurreko ekitaldiarekin alderatuta.

Hala, EAEren kasuan, sektore guztietan jaitsi zen hazkunde-erritmoa aurreko ekitaldiarekin alderatuz gero eta bultzadarik handiena lehen sektoreak izan zuen, % 3,1eko hazkundearekin (2023an % 16); gero zerbitzuek, % 2,6ko aurrerapenarekin (2023an % 3); eraikuntzak, % 1,6ekin (aurreko ekitaldian % 2,6); eta industriak, % 1arekin (aurreko urtean % 1,8).

Nafarroan, berriz, lehen sektorean izan ezik (% 0,6ra jaitsi zen hazkundea eta 2023an % 3,4koa izan zen), gainerako sektoreetan gora egin zuen hazkundeak. Zerbitzuen sektorea izan zen hazkunderik handiena izan zuena, % 2,9koa (aurreko ekitaldian % 2,6);

eta, gero, industriako sektorea, % 2,5ekin (aurreko ekitaldian % 0,4) eta eraikuntzakoa, % 2,3rekin (2023an % 0,9).

Industriako azterketari erreparatu, 2024ko Industria Produkzioaren Indizeak (IPI) behera egin zuen EAEn (-% 1,1, eta aurreko ekitaldian % 1koa izan zen) eta Foru Erkidegoan, berriz, gora (% 2, eta aurreko ekitaldian -% 5,5).

Hala, industriako enpleguak -% 2,7 egin zuen behera EAEn (% 1,8ko hazkundera Eustaten BJAREN arabera), eta, kontrara, % 11,7ko gorakada nabarmena izan zuen Nafarroan. Hala ere, azken eremu geografiko horretan, industriako giroak zein oraingo eta aurreikusitako eskariekin bilakaera negatiboa izan zuten aurreko ekitaldiarekin alderatuta: saldoak 2023an -1 izatetik 2024an -2ra; -8tik -9ra; eta 11tik 9ra igaro ziren, hurrenez hurren.

28. koadroa Industria Sektoreko Adierazleak

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

Kontzeptua	2022	2023	2024
EAE			
– Industria Produkzioaren Indizea (IPI) ⁽¹⁾	4,3	1,0	-1,1
– Industria-enplegua ⁽²⁾	-3,3	0,4	-2,7
– Industria-enplegua ⁽³⁾	-2,4	0,2	1,8
NAFARROA			
– Industria Produkzioaren Indizea (IPI) ⁽¹⁾	4,3	-5,5	2,0
– Industria-giroa ⁽⁴⁾	-2	-1	-2
– Egungo eskaerak ⁽⁴⁾	-6	-8	-9
– Aurreikusitako eskaerak ⁽⁴⁾	3	11	9
– Industria-enplegua ⁽²⁾	-3,1	-1,6	11,7

(1): Egutegiaren arabera zuzendutako datuak.

(2): EIN.

(3): BJA (Eustat)

(4): Erantzunen saldoak.

Iturria: Eustat, EIN eta Nafarroako Estatistika Institutua.

Eraikuntzari dagokionez, EAEko ekoizpen-indize osoaren aurrerapena % 2,2ra jaitsi zen 2024an (aurreko ekitaldian % 8,8), atzeraldia izan zuelako etxegintzak (-% 0,1) eta dinamismo txikiagoa obra zibilak (% 7,4ko hazkundera, eta aurreko ekitaldian % 8,3koa). Bestalde, lizitazio ofizialek % 52,2ko hazkunde esanguratsua izan zuten (-% 28,1 urtebete lehenago) eta amaitutako etxebizitzek % 5,4koa (2023an, -% 28,2). Aldiz, hasitako etxebizitzak beherakada -% 15era handitu zen (aurreko ekitaldian -% 1,8). Hori horrela, sektoreko enpleguak -% 17,3ko beherakada izan zuen (Eustaten BJAREN arabera, -% 1,6ko jaitsiera).

Nafarroan, lizitazio ofizialek zein amaitutako etxebizitzek beherakada nabarmena izan zuten (2024an -% 25,3 eta -% 33,1 eta 2023an % 37,4 bi kasuetan) eta hasitako etxebizitzek, berriz, % 18,7ko hazkundera izan zuten. Hala, Nafarroako sektore horretako

enpleguaren beherakada neurritsuagoa izan zen, -% 4,7koa (aurreko ekitaldian -% 16,9koa).

29. koadroa Eraikuntza Sektoreko Adierazleak

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

Kontzeptua	2022	2023	2024
EAE			
– Ekoizpen-indizea ⁽¹⁾	14,0	8,8	2,2
– Etxegintza	13,3	8,9	-0,1
– Ingeniaritza zibila	15,7	8,3	7,4
– Zementuaren itxurazko kontsumoa*	2,8	-4,3	8,1
– Lizitazio ofiziala ⁽²⁾	53,8	-28,1	52,2
– Hasitako etxebizitzak ⁽³⁾	25,6	-1,8	-15,0
– Amaitutako etxebizitzak ⁽³⁾	15,0	-28,2	5,4
– Enplegua ⁽⁴⁾	15,3	5,8	-17,3
– Enplegua ⁽⁵⁾	9,2	-2,1	-1,6
NAFARROA			
– Zementuaren itxurazko kontsumoa*	2,8	-4,3	8,1
– Lizitazio ofiziala ⁽²⁾	15,5	37,4	-25,3
– Hasitako etxebizitzak ⁽³⁾	-10,0	-13,0	18,7
– Amaitutako etxebizitzak ⁽³⁾	-18,5	37,4	-33,1
– Enplegua ⁽⁴⁾	11,3	-16,9	-4,7

(*): Oficemen-eko bazkideen (Ipar Eremua: Aragoi, Nafarroa, EAE eta Errioxa) zementuaren itxurazko kontsumoari egiten dio erreferentzia.

(1): Eraikuntzaren koiunturazko indizea (EUSTAT). Oinarria 2021=100

(2): SEOPAN.

(3): Eustat eta Etxebizitza Ministerioa.

(4): EIN.

(5): BJA (Eustat)

Iturria: Eustat, EIN, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza, Herri Lan eta Garraio Saila eta Nafarroako Gobernua.

Zerbitzuekin lotuta, aurreko txostenetan egin izan den moduan, gogoratu behar da sektorearen heterogeneotasunak zaildu egiten duela sektorearen analisi bateratua egitea. Dena den, makaltasun erlatiboa izan zen 2024ko joera nagusia.

Zehazki, EAEn, portuetako merkantzien kasuan izan ezik (hazkundera indartu zuten, 2024an % 4,3 eta 2023an % 0,6), aztertutako gainerako aldagaien kasuan hazkundera ez zen aurreko ekitaldian bezain indartsua izan. Hala, hoteletako gaualdien aurrerapena % 3,4ra mugatu zen (aurreko ekitaldian % 12), aireko trafikoko bidaiariena % 5,7ra (aurreko urtean % 23,7) eta txikizkako merkataritzako salmentak % 3ra (2023an % 3,2). Dena den, sektoreko enplegua % 1,3 hazi zen 2024an (% 1,8 Eustaten BJArek arabera).

Antzera, Nafarroan, hoteletako gaualdiek eta aireko trafikoko bidaiariak ere aurreko ekitaldian baino dinamismo txikiagoa izan zuten (% 4,2ko eta % 11,4ko hazkundera 2024an eta % 5,3ko eta % 14,5ekoak 2023an, hurrenez hurren). Nolanahi ere, Nafarroako sektoreko enplegua % 3,1 hazi zen.

30. koadroa Zerbitzuen Sektoreko Adierazleak

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

Kontzeptua	2022	2023	2024
EAE			
– Hoteletako gualdiak	54,2	12,0	3,4
– Aire-trafikoko bidaiariak	98,9	23,7	5,7
– Txikizkako merkataritzaren salmenten indizea	4,5	3,2	3,0
– Portuetako salgaiak	3,9	0,6	4,3
– Enplegua ⁽¹⁾	2,7	3,4	1,3
– Enplegua ⁽²⁾	3,3	1,9	1,8
NAFARROA			
– Hoteletako gualdiak	37,5	5,3	4,2
– Aire-trafikoko bidaiariak	53,3	14,5	11,4
– Enplegua ⁽¹⁾	6,0	3,1	3,1

(1): EIN.

(2): BJA (Eustat)

Iturria: AENA, EUSTAT, EIN, Eusko Jaurlaritza eta Nafarroako Estatistika Institutua.

3.2 ESKARIA

Barne-eskaria

Hazkunde ekonomiko txikiagoa izan arren (2024an % 2,2ra jaitsi zen EAEko BPGaren hazkunde-erritmoa; aurreko ekitaldian % 2,7koa izan zen), barne-eskariaren hazkundera sendotu eta % 2,3ra igo zen (2023an % 1,8ko hazkundera).

Osagaien arabera, orokorrean indar handiagoa izan zuten. Bereziki, kontsumo pribatuak, publikoak eta inbertsioak ere handitu egin zuten aurrerapen-erritmoa: % 2,4, % 2,3 eta % 2,1, eta aurreko urtean % 1,9, % 1,3 eta % 1,8, hurrenez hurren.

31. koadroa Barne-eskariaren adierazleak

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

Kontzeptua	2022	2023	2024
EAE			
– Kontsumo pribatua	7,8	1,9	2,4
– Kontsumo publikoa	3,1	1,3	2,3
– Kapital Eraketa Gordina	8,7	1,8	2,1
– Barne-eskaria	7,2	1,8	2,3
NAFARROA			
– Kontsumo pribatua	4,0	3,2	3,5
– Kontsumo publikoa	-0,1	1,8	2,2
– Kapital Eraketa Gordina	4,6	1,4	2,0
– Barne-eskaria*	3,2	2,4	2,8

(*): Hazkunde orokorrari egindako ekarpena.

Iturria: Eustat, Nafarroako Estatistika Institutua.

Kontrara, Nafarroako ekonomiaren hazkunde-erritmoa bizkortu egin zen 2024an (% 2,7, eta aurreko ekitaldian % 1,9). Barne-eskariak ehuneko 2,8 puntuko ekarpen positiboa egin zion hazkunde globalari (2023an ehuneko 2,4 puntu positiboko ekarpena). Halaber, osagaien arabera azterketak erakusten du kontsumo pribatuaren zein publikoaren eta inbertsioaren hazkundera indartu egin zela Nafarroan: 2024an % 3,5eko, % 2,2ko eta % 2ko hazkundera izan zuten, hurrenez hurren; eta, 2023an, berriz, % 3,2koa, % 1,8koa eta % 1,4koa.

32. koadroa**Kontsumo- eta inbertsio-adierazleak***(Urte arteko aldakuntza-tasa)*

Kontzeptua	2022	2023	2024
EAE			
– Kontsumo-ondasunen IPIa ⁽¹⁾	6,6	1,1	-0,8
– Turismoen matrikulazioa	-8,8	6,0	5,4
– Ibilgailu industrialen matrikulazioa	-13,1	15,6	-1,7
– KPI ⁽²⁾	5,4	3,1	3,6
– Soldata-igoera ⁽³⁾	5,32	4,92	3,65
– Ekipo-ondasunen IPIa ⁽¹⁾	9,3	4,0	-1,4
NAFARROA			
– Turismoen matrikulazioa	-7,0	-0,8	10,7
– KPI ⁽²⁾	6,4	2,9	2,7
– Soldata-igoera ⁽³⁾	4,38	4,29	3,57
– Ibilgailu industrialen matrikulazioa	-13,0	11,4	23,1

*(1): Egutegiaren arabera zuzendutako datuak.**(2): Aldakuntza-tasa abendutik abendura.**(3): Hitzarmenetan itundua.**Iturria: DGT, Eustat, Nafarroako Estatistika Institutua, EIN eta Enplegu eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa.***Kanpo-merkataritza**

Nazioarteko ziurgabetasun handiaren aurrean, EAeko kanpo-merkataritzak bilakaera heterogeneoa izan zuen 2024an: esportazioek -% 5,4 egin zuten behera eta inportazioek % 0,4 gora (aurreko ekitaldian % 0,1eko hazkunde txikia eta -% 9,2ko beherakada izan ziren, hurrenez hurren). Horrez gain, osagarrien arabera dinamika nahiko bestelakoa izan zen; izan ere, kanpoko salmentek beherakada izan zuten osagarri energetikoetan (-% 2,4) zein ez energetikoetan (-% 5,6). Kanpoko salmenten kasuan, berriz, energetikoek gora egin zuten (% 3) eta ez energetikoek behera (-% 0,6).

Zehazki, guztizko esportazioak 30.967,4 milioi eurokoak izan ziren (1.935,7 milioi euro energia-esportazioei dagozkie); hau da, urte arteko -% 5,4ko jaitsiera izan zuten. Guztizko inportazioak, berriz, 27.039,9 milioi eurokoak izan ziren (horietatik 7.098,6 milioi euro energia-inportazioei dagozkie), hau da, aurreko urtean eskuratutakoa baino % 0,4 handiagoa.

Gauzak hala, Nafarroako merkataritza-balantzaren saldo positiboa 3.927,4 milioi eurora murriztu zen 2024an (2023an 5.806,2 milioi eurokoa zen). Inportazioen gaineko esportazioen estaldura-tasa, berriz, apur bat jaitsi zen (% 114,5, eta aurreko ekitaldian % 121,5).

33. koadroa

Kanpo-merkataritzaren bilakaera Euskal Herrian

(M euro)

Kontzeptua	2022	2023	2024*	% Δ 24/23
EAE				
– ESORTAZIOAK, guztira	32.721,4	32.750,4	30.967,4	-5,4
– Energia-esportazioak, guztira	2.877,6	1.984,3	1.935,7	-2,5
– Esportazio ez-energetikoak, guztira	29.843,7	30.766,1	29.031,7	-5,6
– INPORTAZIOAK, guztira	29.661,6	26.944,2	27.039,9	0,4
– Energia-inportazioak, guztira	8.548,9	6.892,4	7.098,6	3,0
– Inportazio ez-energetikoak, guztira	21.112,7	20.051,8	19.941,3	-0,6
– SALDOA, GUZTIRA	3.059,8	5.806,2	3.927,4	-32,4
NAFARROA				
– ESORTAZIOAK, guztira	10.769,5	10.256,2	10.112,0	-1,4
– INPORTAZIOAK, guztira	7.360,8	7.045,1	6.475,0	-8,1
– SALDOA, GUZTIRA	3.408,7	3.211,1	3.637,0	13,3

(*): Behin-behineko datuak.

Iturria: Eustat (Aduana eta Zerga Berezien Sailaren datuen arabera), eta Nafarroako Estatistika Institutua.

Merkataritza bloke handiei dagokienez, Euroguneak jarraitu zuen EAEko kanpo-sektorearen merkataritza-bazkide nagusia izaten. Eurogunera egin ziren esportazioen % 53,5, eta handik egin ziren inportazioen % 43,9. Zentzu horretan, nabarmentzekoa da Alemaniara eta Frantziara egin zirela kanpo-salmenten guztizkoaren % 30,2, eta handik erosi zela kanpotik egindako erosketen guztizkoaren % 22,8.

Produktuen araberrako sailkapenari dagokionez, esportazioen % 49 makineria eta garraio-ekipamendua izan zen, eta % 29,2 manufaktura-artikuluak. Inportazioei dagokienez ere nabarmendu zen makineria eta garraio-ekipamendua (gustizkoaren % 25,4). Dena den, kasu honetan, aurretik kokatu ziren erregai eta lubrikatzaile mineralak (% 26,3) eta jarraian, tarte txikira, manufaktura-artikuluak (% 21,9).

34. koadroa EAEko esportazioak eta inportazioak, herrialdeen eta sekzioen arabera

(M euro)

Kontzeptua	ESPORTAZIOAK					IMPORTAZIOAK				
	2022	2023	2024*	%	% Δ 24/23	2022	2023	2024*	%	% Δ 24/23
GUZTIRA (guztizkoak)	32.721,4	32.750,4	30.967,4	100,0	-5,4	29.661,6	26.944,2	27.039,9	100,0	0,4
HERRIALDEEN ARABERA (guztizkoak)										
–Frantzia	5.016,0	4.901,0	4.855,2	15,7	-0,9	2.616,8	2.167,8	2.147,4	7,9	-0,9
–Alemania	5.022,8	5.168,3	4.475,1	14,5	-13,4	3.770,1	3.984,4	4.015,7	14,9	0,8
–Italia	1.757,2	1.842,6	1.802,4	5,8	-2,2	1.348,8	1.333,6	1.301,6	4,8	-2,4
–Erresuma Batua	1.979,4	2.036,5	2.164,8	7,0	6,3	985,3	576,4	659,6	2,4	14,4
–Eurogunea	18.456,3	17.782,8	16.554,6	53,5	-6,9	11.987,7	12.029,7	11.861,4	43,9	-1,4
–ELGA	27.719,8	28.054,3	26.124,3	84,4	-6,9	19.087,2	18.481,9	18.100,0	66,9	-2,1
–Beste helmuga batzuk	5.001,6	4.696,1	4.843,1	15,6	3,1	10.574,4	8.462,3	8.939,9	33,1	5,6
SEKZIOEN ARABERA (guztizkoak)										
–Elikagaiak eta animalia biziak	1.314,6	1.332,6	1.121,3	3,6	-15,9	1.310,2	1.351,5	1.338,3	4,9	-1,0
–Edariak eta tabakoak	293,0	289,1	285,3	0,9	-1,3	39,3	49,2	46,5	0,2	-5,5
–Jateko ez diren erregai gordinak, erregaiak salbu	450,0	368,4	412,0	1,3	11,8	2.352,2	1.912,0	1.959,3	7,2	2,5
–Erregaiak eta lubrifikatzaile mineralak eta horiei lotutako produktuak	2.877,6	1.984,3	1.935,7	6,3	-2,4	8.548,9	6.892,4	7.098,6	26,3	3,0
–Olioak, koipeak eta argizariak (animalienak eta landareenak)	406,4	447,1	210,1	0,7	-53,0	457,5	337,3	229,8	0,8	-31,9
–Produktu kimikoak eta haien lotutako produktuak, beste inon zehaztu gabeak	1.454,2	1.264,2	1.178,7	3,8	-6,8	2.334,5	2.123,9	2.156,2	8,0	1,5
–Artikulu manufakturuak, batez ere materialaren arabera sailkatuak	10.692,8	9.799,1	9.043,7	29,2	-7,7	6.694,4	5.930,8	5.914,4	21,9	-0,3
–Makineria eta garraio-ekipamendua	13.530,8	15.519,1	15.172,1	49,0	-2,2	6.280,7	6.931,7	6.855,9	25,4	-1,1
–Hainbat artikulu manufakturuak	1.123,9	1.167,0	1.171,4	3,8	0,4	1.564,1	1.349,6	1.384,5	5,1	2,6
–NMSUren beste kontzeptu batean sailkatu gabeko salgaiak eta elikagaiak	578,1	579,4	437,1	1,4	-24,6	79,9	65,9	56,4	0,2	-14,4

(*): Behin-behineko datuak.

Iturria: Eustat (Aduana eta Zerga Berezien Sailaren datuen arabera).

Nafarroako kanpo-merkataritzaren kasuan ere, 2024ko joera nagusia merkataritzako trukeek behera egitea izan zen. Hala, kanpora egindako salmentak eta kanpotik egindako erosketak jaitsi ziren: -% 1,4 eta -% 8,1, hurrenez hurren. Zehazki, 2024an, Nafarroako esportazioak 10.112 milioi eurora arte murriztu ziren, eta inportazioak, 6.475 milioi eurora arte.

Hala, merkataritza-balantzaren saldo positiboa 3.637 milioi eurora arte hazi zen 2024an (2023an 3.211,1 milioi eurokoa zen). Inportazioen gaineko esportazioen estaldura-tasa ere igo egin zen (% 156,2, eta aurreko ekitaldian % 145,6).

EAEren kasuan bezala, Nafarroarentzat ere Europa (EB-27) izan zen kanpo-merkataritzaren jatorri eta helmuga nagusia. 2024an, Europara egin zituzten esportazioen % 70,9, eta handik inportatu zuten inportazio guztien % 72,2.

Zentzu horretan, Frantziara eta Alemaniara egin ziren kanpo-salmenten % 17,5 eta % 16,2, eta handik egin ziren kanpoko erosketen % 10,7 eta % 24,1, hurrenez hurren.

Muga-zergen partidei dagokienez, 2024an garraiorako materiala izan zen adierazgarriena, alde handiarekin, esportazioen % 37,7 eta inportazioen % 17 hartu baitzuen. Horrek neurri handian baldintzatu zuen Nafarroako kanpo-merkataritzaren etorkizuna.

35. koadroa

Nafarroako esportazioak eta inportazioak, herrialdeen eta sektoreen arabera

(M euro)

Kontzeptua	ESPORTAZIOAK					IMPORTAZIOAK				
	2022	2023	2024*	%	% Δ 24/23	2022	2023	2024*	%	% Δ 24/23
GUZTIRA	10.769,5	10.256,2	10.112,0	100,0	-1,4	7.360,8	7.045,1	6.475,0	100,0	-8,1
HERRIALDEAREN ARABERA										
–Frantzia	2.037,5	2.084,3	1.770,6	17,5	-15,1	776,2	839,4	692,1	10,7	-17,5
–Alemania	1.654,2	1.541,2	1.642,7	16,2	6,6	1.703,7	1.580,0	1.562,9	24,1	-1,1
–Italia	971,4	884,4	998,5	9,9	12,9	456,9	464,7	431,6	6,7	-7,1
–Erresuma Batua	600,0	492,2	461,5	4,6	-6,2	117,8	96,5	77,8	1,2	-19,4
–Portugal	605,3	649,1	640,8	6,3	-1,3	314,3	277,9	297,3	4,6	7,0
–EB-27 guztira	7.611,5	7.504,7	7.170,7	70,9	-4,5	5.334,3	5.258,5	4.676,6	72,2	-11,1
–Europako gainerakoak	1.054,4	815,1	860,5	8,5	5,6	357,9	331,8	277,2	4,3	-16,5
–Estatu Batuak	480,5	417,9	367,5	3,6	-12,1	187,6	96,9	132,2	2,0	36,4
–Beste helmuga batzuk	1.623,1	1.518,5	1.713,3	16,9	12,8	1.481,0	1.357,9	1.389,0	21,5	2,3
SEKTOREAREN ARABERA										
–Lehen sektorea	995,7	995,6	1.064,5	10,5	6,9	615,1	780,4	611,2	9,4	-21,7
–Nekazaritzako elikagaien industria	656,2	735,6	763,0	7,5	3,7	251,2	250,6	207,2	3,2	-17,3
–Industria kimikoa	266,3	211,0	253,0	2,5	19,9	798,2	591,7	349,3	5,4	-41,0
–Material plastikoak, kautxua	459,9	445,2	436,4	4,3	-2,0	386,3	373,5	360,2	5,6	-3,6
–Metal komunien manufaktura	1.101,3	1.050,1	961,5	9,5	-8,4	934,7	844,2	799,2	12,3	-5,3
–Makinak, material elektrikoa	2.254,0	2.207,8	1.957,8	19,4	-11,3	2.289,0	2.226,8	2.327,6	35,9	4,5
–Garraiorako materiala	4.110,6	3.689,5	3.815,0	37,7	3,4	1.227,9	1.271,7	1.099,2	17,0	-13,6
–Gainerakoak	3.639,4	921,4	860,8	8,5	-6,6	858,4	706,2	721,1	11,1	2,1

(*): Behin-behineko datuak.

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua.

3.3 PREZIOAK ETA SOLDATAK

2021 amaieran hasitako prezioen goranzko espirala batez ere 2022an handitu zen inbasioa dela-eta, eta, 2023an baretu bazen ere, 2024an prezioak handitzeko erritmoak jarraitu zuen.

Horrela, Brent upelaren prezioa % 2,4 jaitsi zen 2024an zehar, eta prezioek goranzko profila erakutsi zuten urte arteko gorakadetan, hala EAEn nola Nafarroan urtarrila eta maiatza artean. Ekaina eta iraila bitartean beheranzko joera argia izan zuten, eta urritik eta abendura, berriz, igoera txiki bat.

Horrekin guztiarekin, 2024an metatutako inflazio-tasa (abendutik abendura) % 3,6ra igo zen EAEn (2023 amaieran % 3,1), eta Foru Erkidegoan, berriz, % 2,7ra jaitsi zen (aurreko ekitaldiaren amaieran% 2,9koa izan zen), nahiz eta 2024ko ekitaldiari dagokion batez besteko urteko tasan beheranzko joera izan zen bi geografia-eremuetan: % 3,6tik % 3,1era EAEn eta % 3,6tik % 2,6ra Nafarroan.

36. koadroa Prezioen bilakaera EAEn eta Nafarroan

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

EAE	2022	2023	2024	NAFARROA	2022	2023	2024
KPI				KPI			
Orokorra ⁽¹⁾	8,0	3,6	3,1	Orokorra ⁽¹⁾	8,8	3,6	2,6
Orokorra ⁽²⁾	5,4	3,1	3,6	Orokorra ⁽²⁾	6,4	2,9	2,7
– Elik. eta alkoh. gabeko edariak	15,1	6,8	3,6	– Elik. eta alkoh. gabeko edariak	15,9	7,3	2,0
– Alkoholdun edariak, tabakoa	6,9	2,8	7,0	– Alkoholdun edariak, tabakoa	7,7	3,5	5,2
– Jantziak eta oinetakoak	1,9	1,9	1,5	– Jantziak eta oinetakoak	3,5	1,7	2,0
– Etxebizitza	-5,3	-6,8	8,3	– Etxebizitza	0,1	-6,3	6,7
– Etxeko tresneria	8,6	2,8	1,4	– Etxeko tresneria	9,8	1,8	1,7
– Osasuna	0,8	2,4	2,4	– Osasuna	1,2	2,2	1,8
– Garraioak	3,0	4,6	0,9	– Garraioak	4,6	4,1	0,6
– Komunikazioak	-1,8	3,2	0,2	– Komunikazioak	-2,0	2,7	-0,2
– Aisialdia eta Kultura	4,3	3,0	4,4	– Aisialdia eta Kultura	4,3	2,0	3,3
– Irakaskuntza	1,9	2,2	2,4	– Irakaskuntza	2,4	3,2	3,4
– Hotelak eta jatetxeak	6,3	5,4	3,8	– Hotelak eta jatetxeak	6,2	5,4	2,6
– Beste batzuk	4,6	4,3	3,8	– Beste batzuk	4,1	3,2	3,8
Industria Prezioen Indizea (IPRI)				Nekazariak Jasotako Prezioen Indizea			
Orokorra	20,0	-2,6	-3,9	Orokorra	18,3	16,7	-2,5
Kontsumoa	6,6	8,5	3,8	Nekazaritza-produktuak	22,9	9,4	-7,2
Ekipamendua	4,2	4,7	3,8	Baso-produktuak	21,5	43,2	2,5
Bitartekoak	16,4	0,0	-1,4	Animalia-produktuak	11,5	29,7	1,8
Energia	57,9	-17,6	-22,1				

(1): Urteko batez besteko aldakuntza.
(2): Abendutik abendura.
Iturria: Eustat, Nafarroako Estatistika Institutua eta EIN.

Azterketa 2024ko abenduko urte arteko aldakuntzan zentratuta eta ondasunen taldeei dagokienez, EAEn nahiz Nafarroan, etxebizitzaren prezioa igo zen gehien (% 8,3 eta % 6,7, hurrenez hurren), eta bi kasuetan edari alkoholdunak eta tabakoa izan ziren bigarrena (% 7 eta % 5,2, hurrenez hurren), jarraian aisialdia eta kultura EAEn (% 4,4) eta beste ondasun eta zerbitzu batzuk Foru Erkidegoan (% 3,8). Bestalde, komunikazioak izan ziren inflazioak gutxien eragindako multzoa bi geografia-eremuetan, prezioak % 0,2 bakarrik areagotu baitziren EAEn, eta Nafarroan, berriz, -% 0,2 murriztu ziren.

EAEko industriaren prezioak aztertuta, 2024an haien jaitsiera-erritmoa areagotu egin zen (-% 3,9 aurreko ekitaldiko -% 2,6ren aldean), honako hauek eraginda: energiaren prezioen urte arteko jaitsierarik handiena (-% 22,1koa, 2023ko -% 17,6ren aldean), bitarteko ondasunak jaitea (-% 1,4, eta aurreko ekitaldian ez zen batere hazi), eta kontsumo-

ondasunen eta ekipo-ondasunen prezioen igoeraren baretzea (bi kasuetan % 3,8koa izan zen 2024an, eta aurreko urtean % 8,5 eta % 4,7koa, hurrenez hurren).

Nafarroako nekazariak 2024an jasotako prezioei dagokienez, indize orokorra -% 2,5 jaitsi zen (2023an % 16,7 areagotu zen), nekazaritza-produktuen prezioak jaitsi ziren (-% 7,2) eta basoko produktuen zein animalia-produktuen prezioak hazi ziren (2023an % 43,2tik % 2,5era, eta 2024an % 29,7tik % 1,8ra, hurrenez hurren).

37. koadroa Soldata-adierazleak

Kontzeptua	2022	2023	2024
EAE			
Soldata-kostuak (urte arteko aldakuntza-tasa)			
– Soldata-kostua ordu efektibo bakoitzeko	2,8	4,2	2,6
– Soldata-kostua langile eta hilabete bakoitzeko	2,9	3,7	2,3
Hitzarmenak			
– Hitzarmen kopurua	587	571	511
– Eragina jasandako langileak	303.861	346.508	332.636
– Adostutako soldata-igoera	5,32	4,92	3,65
NAFARROA			
Soldata-kostuak (urte arteko aldakuntza-tasa)			
– Soldata-kostua ordu efektibo bakoitzeko	2,5	5,5	3,9
– Soldata-kostua langile eta hilabete bakoitzeko	3,8	6,3	3,3
Hitzarmenak			
– Hitzarmen kopurua	204	191	148
– Eragina jasandako langileak	118.964	118.711	106.428
– Adostutako soldata-igoera	4,38	4,29	3,57

Iturria: Lan Kostuaren Hiruhilekoko Inkesta (EIN) eta Lan eta Ekonomia Sozialeko Ministerioa (2025eko urtarrileko hitzarmenetako datuak).

Azkenik, laneko kostuei dagokienez, 2024an EAEn eta Nafarroan hazi egin zen soldata-kostua ordu efektibo bakoitzeko, baita soldata-kostua langile eta hilabete bakoitzeko ere. Zehazki, lehenengoa % 2,6 eta % 3,9 hazi zen, hurrenez hurren, eta bigarrena % 2,3 eta % 3,3 hazi zen, hurrenez hurren. Tasa horiek, kasu guztietan, 2023koak baino txikiagoak izan ziren.

3.4 LAN-MERKATUA ETA DEMOGRAFIA

Lan-merkatua Euskal Herrian

2024an hazkunde ekonomikoa heterogeneoa izan zen aztertutako hiru geografia-eremuetan, okupazioak behera egin zuen EAEn eta hazi egin zen bai Nafarroan, bai Estatu osoan; aldi berean, biztanleria langabetuak gora egin zuen EAEn eta murriztu egin zen Foru Erkidegoan eta Estatuan.

Lehenik eta behin, biztanleria aktiboa aztertuko dugu. 2024an % 0,2 hazi zen biztanleria aktiboa Euskal Herrian, eta 1.413.300 pertsonara iritsi zen. Horietatik 1.300,2 mila pertsona

okupatuak ziren (aurreko ekitaldian erregistratutakoa baino % 0,4 gehiago) eta 112,9 mila pertsona langabezian zeuden (aurreko urtean baino -% 3 gutxiago). Halaber, estatu mailan ere hazi egin ziren biztanleria aktiboa (% 1,3) eta okupazioa (% 2,2) 2024an, eta langabetuen kopurua jaitsi egin zen (-% 5,7).

Sexuaren arabera analisiak erakusten du Euskal Herrian okupazioak atzerakada izan duela gizonezkoen kasuan (- %1,6) eta emakumezkoen kasuan, aldiz, gorakada (% 2,7). Aldi berean, Estatuan murriztu egin da bi kasuetan (% 2 eta % 2,5, hurrenez hurren). Biztanleria langabetuari dagokionez, behera egin du Euskal Herrian emakume langabeen jaitsieragatik (-% 14,9); izan ere, gizon langabeen kantitatea areagotu da (% 10,3), eta Estatuan, berriz, bi kolektiboetan egon da murrizketa (-% 3,5 gizon langabetuen kasuan eta -% 7,6, berriz, emakume langabetuenean). Hori horrela, Euskal Herriko esparruan biztanleria aktiboak gorakada izan du (-% 0,7 eta % 1,1, hurrenez hurren), eta Estatuan, aldiz, handitu egin da bi kasuetan (% 1,4 eta % 1,1 hurrenez hurren).

Gauzak hala, 2024an apur bat jaitsi zen jarduera-tasa Euskal Herrian, % 56,8ra (aurreko ekitaldian % 57,3koa zen), EAEko hazkundeak eraginda (% 56,1, eta 2023an % 56,9). Izan ere, Nafarroan zertxobait egin zuen aurrera (% 59,3 2024an eta % 58,8, berriz, 2023an). Estatu mailan jarduera-tasa apur bat jaitsi zen, 2023an % 58,9 izatetik 2024an % 58,8 izatera. Hala, 2024an hazi egin zen Euskal Herriaren eta Estatuaren arteko aldea (ehuneko 2 puntukoa zen, eta 2023an 1,6koa).

Sexuari erreparatuta, Euskal Herrian jaitsi egin zen gizonezkoen jardueraren tasa (% 61 aurreko ekitaldiko % 62,1en aurrean), eta emakumezkoena ez da aldatu (% 52,8 hala 2023an nola 2024an), Estatuan ikusi denaren aurkako joera (% 63,9 hala 2023an nola 2024an, eta % 53,9 aurreko urteko % 54ren aurrean, hurrenez hurren). Azterketa sakonagoak erakusten du Nafarroako jarduera-tasa EAEn dagokiona baino handiagoa izan zela, bai gizonen kasuan, bai emakumeen kasuan. Estatuak, bestalde, gizonen eta emakumeen jarduera-tasa handiagoak erregistratu zituen (% 63,9 eta % 53,9, hurrenez hurren), Euskal Herrikoekin alderatuta (% 61 eta % 52,8, hurrenez hurren).

Euskal Herriko langabetu kopurua aztertuko dugu orain. 2024an -% 3 murriztu zen, eta 112,9 mila pertsonara iritsi zen. Hala, jarraitu egin zuen 2022an hasitako murrizketa-ibilbideak, 2020an eta 2021ean pandemiaren eraginez erregistratutako igoera handien ostean. Edonola ere, komeni da kontuan hartzea 2024an langabetuen kopurua % 4,4 igo zela EAEn, eta % 21,8 jaitsi Nafarroan. Estatu mailan, langabetuen kopurua -% 5,7 jaitsi zen.

Hori horrela, 2024an langabezia-tasak behera egin zuen orokorrean, EAEn izan ezik —gora egin zuen bertan, 2023ko % 7,7tik 2024ko % 8,1era— Foru Erkidegoak beherakada izan zuen, % 9,9tik % 7,6ra, Euskal Herri osoan % 8,3tik % 8ra, eta Estatuan % 12,2tik % 11,3ra. Nolanahi ere, sexuari erreparatzen badiogu, tasak Nafarroan eta Estatuan bakarrik egin du behera gizonezkoentzat eta emakumezkoentzat.

38. koadroa Biztanleria aktiboa, enplegua eta langabezia

(urteko batezbestekoak, milakotan)

Eremua		2023			2024		
		Gizonak	Emakumeak	Guztira	Gizonak	Emakumeak	Guztira
EAE	Potentzialki aktiboak	915,7	982,1	1.897,8	924,5	992,9	1.917,4
	Aktiboak	565,1	514,0	1.079,1	557,2	517,6	1.074,9
	Okupatuak	525,9	469,9	995,7	508,6	479,2	987,7
	Langabeak	39,2	44,2	83,4	48,7	38,5	87,1
	Jarduera-tasa	61,7	52,3	56,9	60,3	52,1	56,1
	Langabezia-tasa	6,9	8,6	7,7	8,7	7,4	8,1
	Erregistratutako langabezia*	46,5	61,3	107,8	46,1	61,2	107,4
Nafarroa	Potentzialki aktiboak	277,8	286,5	564,3	281,5	289,4	570,9
	Aktiboak	176,4	155,3	331,7	179,0	159,3	338,4
	Okupatuak	160,2	138,5	298,8	166,6	145,9	312,5
	Langabeak	16,2	16,8	33,0	12,4	13,4	25,8
	Jarduera-tasa	63,5	54,2	58,8	63,6	55,0	59,3
	Langabezia-tasa	9,2	10,8	9,9	7,0	8,4	7,6
	Erregistratutako langabezia*	12,0	18,0	30,0	11,9	18,4	30,4
Euskal Herria	Potentzialki aktiboak	1.193,5	1.268,6	2.462,1	1.206,0	1.282,3	2.488,3
	Aktiboak	741,5	669,3	1.410,8	736,2	676,9	1.413,3
	Okupatuak	686,1	608,4	1.294,5	675,2	625,1	1.300,2
	Langabeak	55,4	61,0	116,4	61,1	51,9	112,9
	Jarduera-tasa	62,1	52,8	57,3	61,0	52,8	56,8
	Langabezia-tasa	7,5	9,1	8,3	8,3	7,7	8,0
	Erregistratutako langabezia*	58,5	79,3	137,8	58,1	79,7	137,7
Espainia	Potentzialki aktiboak	19.914,2	21.068,5	40.982,7	20.209,0	21.356,7	41.565,8
	Aktiboak	12.734,8	11.384,9	24.119,7	12.912,6	11.512,0	24.424,6
	Okupatuak	11.376,7	9.805,5	21.182,2	11.601,4	10.052,5	21.653,9
	Langabeak	1.358,1	1.579,4	2.937,5	1.311,2	1.459,5	2.770,7
	Jarduera-tasa	63,9	54,0	58,9	63,9	53,9	58,8
	Langabezia-tasa	10,7	13,9	12,2	10,2	12,7	11,3
	Erregistratutako langabezia*	1.090,5	1.617,0	2.707,5	1.029,2	1.531,6	2.560,7

(*): Abendua.

Iturria: EIN (Biztanleria Aktiboaren Inkestako biztanleria-oinarria, 2021. 2025eko otsaileko datuak) eta SEPE.

Puntu honetara iritsita, txostenaren aurreko edizioetan bezala, jarraian langabeziaren bilakaera aztertuko dugu, Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoan (SEPE) erregistratutako langabeziaren ikuspegitik. Horretarako, aintzat hartu beharko da, kasu zehatz honetan, eskainitako informazioa abenduari dagokiola, eta ez ekitaldi osoari. Horri dagokionez, aipatutako iturriaren arabera, SEPEren Euskal Herriko bulegoetan 137,7 mila pertsona langabetu zeuden erregistratuta 2024ko abenduan, hau da, 2023eko amaieran baino % 0,1 gutxiago. Horietatik 107,4 mila pertsona EAEkoak ziren eta 30,4 mila pertsona Nafarroakoak (urte arteko -% 0,4ko eta % 1,3ko jaitsiera eta igoera, hurrenez hurren). Era

berean, estatu mailan, 2024ko abenduan erregistratutako langabeziak -% 5,4 egin zuen behera, 2.560,7 mila pertsonara iritsi arte.

39. koadroa Langabezia-tasa adin-tarteen arabera. Urteko batezbestekoak

(%)

Eremua	Urtea	16-19	20-24	25-54	55 eta gehiago	Guztira
EAE	2022	34,6	23,6	8,0	7,3	8,9
	2023	33,3	22,1	6,1	8,2	7,7
	2024	30,6	21,8	7,4	6,4	8,1
Nafarroa	2022	43,8	19,1	9,4	6,6	9,7
	2023	45,0	21,9	9,3	6,9	9,9
	2024	34,1	20,7	6,8	5,0	7,6
Euskal Herria	2022	36,7	22,4	8,3	7,1	9,1
	2023	36,6	22,0	6,9	7,9	8,3
	2024	31,7	21,5	7,3	6,1	8,0
Espainia	2022	45,0	26,3	11,9	11,4	13,0
	2023	43,1	25,6	10,9	11,1	12,2
	2024	40,6	23,4	10,1	10,2	11,3

Iturria: EIN (Biztanleria Aktiboaren Inkestako biztanleria-oinarria, 2021. 2025eko otsaileko datuak).

Biztanleria Aktiboaren Inkesta berriro ere aintzat hartuta (urteko batezbesteko datuak), argitu behar da langabezia-tasa nabarmen aldatzen dela adinaren arabera; hala, gazteenek dituzte maila altuenak. Hala, Euskal Herrian, 16 eta 19 urte artekoen artean langabezia-tasa % 31,7koa zen 2024ean. Zerrendan hurrengoak 20 eta 24 urte artekoak izan ziren (% 21,5), ondoren 25 eta 54 urte artekoak (% 7,3) eta, azkenik, 55 urte edo gehiago zituztenak (% 6,1).

Aurreko ekitaldiari dagokionez, eboluzioa nahiko antzekoa izan zen Euskal Herrian eta Estatu osoan; izan ere, Estatuan orokorrean jaitsi zen tasa, eta Euskal Herrian 25 eta 54 urteko pertsonen kasuan bakarrik egin zuen gora (% 6,9tik % 7,3ra). Zehazki, Euskal Herrian behera egin du pertsona gazteenen langabezia-tasak (% 36,6tik % 31,7ra), baita 20 eta 24 urte artekoenak ere (% 22tik % 21,5era), eta adin nagusikoenak (% 7,9tik % 6,1era).

40. koadroa Enpleguaren bilakaera, sektore ekonomikoen arabera. Urteko batezbestekoak

(m pertsona)

Eremua	Urtea	Lehen sektorea	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak
EAE	2022	10,4	199,2	53,6	704,1
	2023	10,8	200,0	56,7	728,3
	2024	8,5	194,7	46,9	737,7
Nafarroa	2022	8,2	76,1	20,7	190,5
	2023	10,3	74,9	17,2	196,4
	2024	10,0	83,7	16,4	202,4
Euskal Herria	2022	18,6	275,3	74,3	894,6
	2023	21,1	274,9	73,9	924,7
	2024	18,5	278,4	63,3	940,1
Espainia	2022	798,5	2.779,1	1.355,0	15.614,9
	2023	767,3	2.814,5	1.398,0	16.202,4
	2024	752,1	2.886,8	1.463,8	16.551,1

Iturria: EIN (Biztanleria Aktiboaren Inkestako biztanleria-oinarria, 2021. 2025eko otsaileko datuak). (EJSN-09).

Biztanleria okupatuaren bilakaera sektoreen arabera aztertuta, 2024an Euskal Herrian hazi egin zen sektoreko enpleguaren bolumena industrian eta zerbitzuetan (% 1,3 eta % 1,7, hurrenez hurren). Lehen sektorean eta eraikuntzan, berriz, eutsi egin zioten (-% 12,3 eta -% 14,3, hurrenez hurren). Kopuru absolutuei dagokienez, hirugarren sektorean igo zen gehien enplegua (2023an baino 15.400 pertsona okupatu gehiago). Euskal Herriko enpleguaren % 72,3 dagokio sektore horri.

Estatu mailan, 2024an lehenengo sektorean baino ez zen murriztu enplegua (-% 2). Gainerako sektoreetan gora egin zuen: eraikuntzan % 4,7, industrian % 2,6, eta zerbitzuetan % 2,2. Kasu honetan ere, hirugarren zerbitzuan izan zen hazkunde absoluturik handiena (aurreko ekitaldian baino 348.700 okupatu gehiago).

Azterketa SEPEn erregistratutako kontratazioan ardaztuta, 2024an handitu egin zen bai EAEn, bai Euskal Herrian (% 2,7 eta % 1,5, hurrenez hurren), Foru Erkidegoan eta Estatuan, berriz, jaitsi egin zen (-% 1,3 eta -% 0,2, hurrenez hurren). Hala, ekitaldi horretan 1.033.916 kontratu jakinarazi zituzten Euskal Herrian, aurreko ekitaldian baino % 1,5 gehiago (% 2,7 EAEn eta -% 1,3 Nafarroan). Estatuan, berriz, 15.420.104 kontratu jakinarazi zituzten, aurreko ekitaldian baino -% 0,2 gutxiago.

Kontratu motari erreparatuta, 2024an kontratu mugagabeek behera egin zuten, eta aldi baterakoek, ordea, gora (lehenengoak -% 7,2 Euskal Herrian eta -% 2,1 Estatuan, eta bigarrenak, berriz, % 4,4 eta % 1,3, hurrenez hurren), eta, beraz, aldi baterako kontratuak pisu erlatibo handiagoa hartu zuen guztizkoan kontratu mugagabearen aldean. Halaber, gogoratu 2022an indarrean sartu zela lan-erreformarako, enplegu-egonkortasuna bermatzeko eta lan-merkatua eraldatzeko presazko neuriei buruzko abenduaren 28ko 32/2021 Errege Lege Dekretua, eta horrek eragin zuela urte horretan kontratazio mugagabea horrenbeste haztea. Haren bidez, arau berriak ezarri zituzten aldi baterako kontrataziorako, eta mugatu egin zuten.

41. koadroa SEPEren bulegoetan erregistratutako kontratuak

Eremua	Urtea	Mugagabeak			Obra eta Zerbitzua	Aldi baterakoak		Guztira	KONTRATUA K, GUZTIRA
		Mugagabea	Konbertsioak	Guztira		Produktzio-baldintzak	Gainerak oak		
EAE	2022	155.518	44.477	199.995	37.517	397.762	180.445	615.724	815.719
	2023	162.617	23.875	186.492	0	361.286	182.368	543.654	730.146
	2024	153.700	19.818	173.518	0	373.062	203.112	576.174	749.692
Nafarroa	2022	56.455	16.682	73.137	12.869	158.570	89.745	261.184	334.321
	2023	58.201	8.241	66.442	0	134.509	87.113	221.622	288.064
	2024	53.973	7.343	61.316	0	132.366	90.542	222.908	284.224
Euskal Herria	2022	211.973	61.159	273.132	50.386	556.332	270.190	876.908	1.150.040
	2023	220.818	32.116	252.934	0	495.795	269.481	765.276	1.018.210
	2024	207.673	27.161	234.834	0	505.428	293.654	799.082	1.033.916
Espainia	2022	5.694.246	1.332.914	7.027.160	1.305.148	7.746.692	2.231.343	11.283.183	18.310.343
	2023	6.130.189	490.794	6.620.983	0	6.484.917	2.338.305	8.823.222	15.444.205
	2024	6.037.338	444.654	6.481.992	0	6.544.824	2.393.288	8.938.112	15.420.104

Iturria: SEPE.

Bestetik, aipamen txiki bat egin behar dugu autonomoen eboluzioari buruz. Horrekin lotuta, EINEK egindako BAIren arabera, Estatuan 5.700 pertsonako jaitsiera izan zuen norberaren konturako langileen kopuruak 2023 eta 2024 artean (urteko batezbestekoak kontuan hartuta). Euskal Herrian, aldiz, 3.000 pertsonako igoera izan zuen kopuru horrek.

Negoiazio kolektiboari dagokionez, 2024an hitzarmen gutxiago negoziatu zituzten, eta, orokorrean, langile gutxiagori eragin zieten hitzarmen horiek. Zehazki, 2024an negoziatutako hitzarmenek urte arteko jaitsiera hauek izan zituzten: EAEn -% 10,5, Nafarroan -% 22,5 eta Estatuan -% 13,9. Bestalde, hitzarmen horien eraginpeko langileak -% 4 murriztu ziren EAEn, -% 10,3 Foru Erkidegoan eta -% 11,2 Estatu osoan. Era berean, hitzartutako soldataren igoera jaitsi egin da kasu guztietan: % 4,92tik % 3,65era EAEn, % 4,29tik % 3,57ra Nafarroan eta % 3,73tik % 3,1era Estatuan.

42. koadroa Hitzarmen kolektiboak eta grebak

Eremua	Urtea	Hitzarmen kolektiboak			Grebak*			
		Kopurua	Eragindako langileak	Adostutako soldata-igoera	Kopurua	Parte hartu zuten langileak	Greba bakoitzeko langileak	Lan egin gabeko lanaldiak
EAE	2022	587	303.861	5,32	320	107.125	335	385.128
	2023	571	346.508	4,92	306	58.865	192	169.569
	2024	511	332.636	3,65	253	29.526	117	109.661
Nafarroa	2022	204	118.964	4,38	58	2.911	50	11.964
	2023	191	118.711	4,29	53	6.129	116	11.673
	2024	148	106.428	3,57	54	10.343	192	15.439
Espainia	2022	5.045	12.849.558	3,21	679	192.751	284	709.099
	2023	4.525	12.384.688	3,73	778	294.760	379	988.129
	2024	3.894	10.994.253	3,10	707	231.739	328	703.178

(*): 2022 eta 2023 ekitaldiek ez dituzte barne hartzen greba orokorretako datuak. 2024ko datuak urtarilla-abendua bitarteko aurrerapenari dagozkio.

Iturria: Lan eta Ekonomia Sozialeko Ministerioa. 2025eko otsaileko hitzarmenen datuak. 2025eko martxoko greben datuak.

Laneko gatazkei dagokienez, 2024an jaitsi egin ziren bai grebak, bai haietan parte hartutako pertsonak, baita horiek lan egin gabeko lanaldiak ere, bai EAEn, bai Estatuan (-% 17,3, -% 49,8 eta -% 35,3 lehenengo esparruan eta -% 9,1, -% 21,4 eta -% 28,8 bigarrenean, hurrenez hurren), eta Foru Erkidegoan, berriz, handitu egin ziren (% 1,9, % 68,8 eta % 32,3ko hazkundeak).

Biztanleria

Eskuragarri dagoen behin betiko azken informazioaren arabera, Euskal Herriko biztanleria % 0,6 hazi zen 2023an; igoera izan zuen bai EAEn, bai Nafarroan (% 0,5 eta % 1,1, hurrenez hurren). Zehazki, 2.890.765 biztanlera iritsi ziren ekitaldi horretan: 2.219.019 biztanle EAEn eta gainerako 671.746ak Foru Erkidegoan. Era berean, Estatuan biztanleria handitu zen 2023an (% 1,2), 48.022.515 biztanlera arte.

2023an 17.958 jaiotza (urte arteko -% 2,5eko jaitziera) eta 28.175 heriotza (aurreko ekitaldian baino % 7,7 gutxiago) erregistratu ziren Euskal Herrian. Hori kontuan hartuta, saldo begetatiboa negatiboa izan zen, -10.217 pertsonakoa. Hala, baretu egin zen 2023an izandako hazkunde begetatibo negatiboa (-12.098 pertsona).

43. koadroa Biztanleriaren mugimendu naturala. Jaiotza- eta heriotza-tasak, 2023

Eremua	Jaiotzak	Heriotzak	Hazkunde begetatiboa	Jaiotza-tasa (‰)	Heriotza-tasa (‰)
Araba	2.217	2.916	-699	6,6	8,7
Bizkaia	6.677	11.893	-5.216	5,8	10,3
Gipuzkoa	4.568	7.519	-2.951	6,3	10,3
EAE	13.462	22.328	-8.866	6,1	10,1
Nafarroa	4.496	5.847	-1.351	6,7	8,7
Euskal Herria	17.958	28.175	-10.217	6,2	9,7
Espainia	320.656	436.124	-115.468	6,7	9,1

Iturria: Biztanleriaren mugimendu naturala eta Errolda (EIN).

Hala, Euskal Herrian jaisten jarraitu zuen jaiotza-tasak (2023an ‰ 6,2 eta 2022an ‰ 6,4). Heriotza-tasa ere, jaitsi egin zen (2023an ‰ 9,7 eta aurreko ekitaldian ‰ 10,6). Estatuko jaiotza-tasa handiagoa izan zen (‰ 6,7), eta heriotza-tasa apur bat txikiagoa (‰ 9,1).

Ezkontza kopurua murriztu egin zen 2023an Euskal Herrian; urte arteko -% 7,4ko murrizketa izan zuen eta 8.926 ezkontza izan ziren. Estatuan, berriz, 165.658 erregistratu zituzten, aurreko ekitaldian baino -% 4,2 gutxiago.

Nolanahi ere, zehaztu behar da ezkontzak ezin izan zirela normaltasunez gauzatu 2020an eta 2021aren zati batean, pandemiaren mugen ondorioz. Hortaz, 2022ko ezkontza batzuk aurreko bi ekitaldietan gauzatu gabe geratu zirenak izan ziren.

44. koadroa Euskal Herriko biztanleriaren mugimenduaren bilakaera

Urtea	Biztanleria	Ezkontzak	Jaiotzak	Jaiotza-tasa (‰)	Heriotzak	Heriotza-tasa (‰)	Hazkunde begetatiboa	Migrazio-saldoa (autonomia artekoa)
2013	2.836.159	9.286	25.191	8,9	25.043	8,8	148	2.920
2014	2.829.775	9.595	25.562	9,0	25.677	9,1	-115	4.078
2015	2.829.733	9.861	24.856	8,8	27.191	9,6	-2.335	3.138
2016	2.830.181	9.763	24.141	8,5	26.951	9,5	-2.810	3.305
2017	2.837.392	9.733	22.823	8,0	27.478	9,7	-4.655	1.052
2018	2.846.642	9.187	21.498	7,6	27.582	9,7	-6.084	682
2019	2.861.990	9.079	20.820	7,3	27.134	9,5	-6.314	147
2020	2.881.701	5.008	19.779	6,9	30.914	10,7	-11.135	-539
2021	2.875.530	7.756	19.389	6,7	28.857	10,0	-9.468	-699
2022	2.872.291	9.639	18.422	6,4	30.520	10,6	-12.098	-1.353
2023	2.890.765	8.926	17.958	6,2	28.175	9,7	-10.217	384

Iturria: Biztanleriaren mugimendu naturala, errolda eta migrazio-saldoak (EIN).

Azkenik, aipatu behar da 2023an Euskal Herriak migrazio-saldo (autonomia artekoa) positiboa izan zuela, 384 pertsonakoa, immigrazio kopurua handiagoa izan zelako emigrazio kopurua baino. Zehazki, EAEk 389 pertsonako migrazio-saldo positiboa izan zuen, eta Foru Erkidegoak, berriz, -5 pertsonako migrazio-saldo negatiboa.

3.INDUSTRIA

1. IKUSPEGI OROKORRA

Aztertutako datu nagusiek erakusten duten moduan, EAEko industria-sektoreko enpresen jarduerak behera egin zuen 2024an, 2023an izandako susperraldiaren ondoren.

Eremu geografiko desberdinen azterketak erakusten du 2024an bai EAEn, bai Nafarroan sektoreko balio erantsi gordinaren hazkundea erregistratu zela. Hala ere, EAEn kasuan, aurreko ekitaldian zenbatutakoa baino txikiagoa izan zen. Zehazki, 2024an % 1,0 hazi zen, eta 2023an, aldiz, % 1,8. Nafarroaren kasuan, izandako hazkundea pixka bat handiagoa izan zen, % 2,5koa, eta 2023an, berriz, % 0,4koa.

2024ko hiruhilekoei dagokienez, EAEn ongi hasi zuen urtea, lehen hiruhilekoan % 1,7 hazi baitzen. Gainerako hiruhilekoetako hazkundeak ez ziren hain handiak izan, eta beheranzko joera izan zuten (% 1,9, % 0,8, % 0,5). Nafarroan portaera guztiz desberdina ikusten da, hiruhilekoetan goranzko bilakaera izan baitzuen, eta urte amaiera ona, % 3,0ko balio erantsi gordinarekin (% 1,3; % 2,4; % 3,3; % 3,0).

Nafarroan bezalaxe, 2024an Estatuan ere joera ona izan zuen 2023arekiko (2024an % 2,7 eta 2023an % 0,7). Hala ere, Estatuan hazkunde handiagoak ikusi ziren, hirugarren hiruhilekoan % 4,0ra hurbiltzen zirenak (% 1,3; % 3,4; % 3,7; % 2,6).

Ekoizpen-indizeak

Industria Produkzioaren Indizeari (IPI) dagokionez, bilakaera desberdina izan zuen EAEn, Nafarroan eta Estatuan. EAEn ekoizpen-jarduera moteldu egin zen 2024an, eta Nafarroan eta Estatuan, berriz, nabarmen hobetu zen.

Zehazki, EAEn kasuan, IPIak -% 1,0 egin zuen behera 2024an (2023an % 1,0); Nafarroan, aldiz, % 2,0 egin zuen gora (2023an -% 5,5) eta Estatuan ere antzeko bilakaera izan zuen, baina apalagoa: IPIa % 0,5 hazi zen (2023an -% 1,6).

45. koadroa Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera

(%)

Urtea	EAE IPI(*)	Nafarroa IPI(*)	Estatua IPI(*)
2017	5,9	1,5	2,9
2018	2,2	-0,1	0,6
2019	1,7	9,8	0,6
2020	-13,4	-11,4	-9,3
2021	10,5	10,5	7,3
2022	4,3	4,3	2,5
2023	1,0	-5,5	-1,6
2024	-1,0	2,0	0,5

(*): Egutegiaren arabera zuzendutako datuak.

Iturria: Geuk egina, Eustaten, Nafarroako Estatistika Institutuaren (NEI), EINen eta Iberdrolaren datuetatik abiatuta.

Helburu ekonomikoei dagokienez, Industria Produkzioaren Indize (IPI) orokorrak izandako portaera berretsi zen. Alde batetik, EAEn kasuan, produkzio-jardueraren moteltzea erregistratu zen, eta, bestetik, Nafarroaren kasuan, produkzioaren hobekuntza orokorra, balio negatiboetan energiaren kasuan soilik mantenduz.

46. koadroa Euskal Herriko Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera, ondasunen jomuga ekonomikoaren arabera

(%)

Urtea	Bitarteko ondasunak		Ekipo-ondasunak		Kontsumo-ondasunak		Energia	
	EAE*	Nafarroa	EAE*	Nafarroa	EAE*	Nafarroa	EAE*	Nafarroa
2020	-15,4	-6,7	-12,7	-18,0	-6,9	-7,6	-11,9	-12,3
2021	10,4	6,6	13,5	13,8	12,4	5,5	0,3	19,4
2022	-0,1	-3,9	9,3	12,5	6,6	2,7	10,2	6,6
2023	0,6	-6,5	4,0	-1,4	1,1	-3,0	-8,3	-18,4
2024	-0,7	4,3	-1,3	4,3	-0,8	5,9	0,7	-15,8

(*): Egutegiaren arabera zuzendutako datuak.

Iturria: Geuk egina Eustaten eta Nafarroako Estatistika Institutuaren (NEI) datuetatik abiatuta.

EAEn kasu zehatzean, IPIa -% 0,7 jaitsi zen bitarteko ondasunetan (2023an % 0,6), -% 1,3 ekipa ondasunetan (2023an % 4,0) eta -% 0,8 kontsumo-ondasunetan (2023an % 1,1). Alderdi positibo gisa, energiaren ekoizpenak izandako hobekuntza nabarmena azpimarratu behar da, 2023an -% 8,3koa izatetik 2024an % 0,7koa izatera igaro baitzen.

Nafarroaren kasuan, ekoizpenaren bilakaera guztiz kontrakoa izan zen jomuga ekonomiko guztien kasuan, eta oro har produkzio-erritmoa nabarmen hobetu zen, 2023arekin alderatuta.

Bereziki nabarmentzekoa da bitarteko ondasunetan erregistratutako susperraldia, 2024an ekoizpena berreskuratu baitzuen (% 4,3, eta 2023an, berriz, -% 6,5). Bestetik, ekipa-ondasunen ekoizpena hazi egin zen, baina ez hainbeste: % 4,3 (2023an -% 1,4) eta

kontsumo-ondasunen ekoizpena % 5,9 hazi zen (2023an -% 3,0). Azkenik, energiak ez zuen lortu 2022ko ekoizpena berreskuratzea, eta 2024an hobekuntzak izan arren, balio negatiboetan jarraitu zuen (-% 15,8 2024an, eta -% 18,4, berriz, 2023an).

Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera EAEko jarduera-adarren arabera aztertuta, ordea, sektore gehienetan ekoizpenak bilakaera positiboa izan zuela ikus daiteke.

Alde batetik, aipatzekoa da Erauzketa Industrien ekoizpenean kontabilizatutako hazkundea (% 8,2 2024an, eta -% 0,9, berriz, 2023an), bai eta Koke-fabriketan eta petrolio-finketan ere (% 7,8 2024an, eta -% 5,4, berriz, 2023an), nahiz eta ez zen iritsi urtebete lehenago erregistratutako zifretara (% 20,2, 2022an).

Kontrako kasuan, sektore hauek zeuden: Farmazia-produktuak (% 10,0), Informatika- eta elektronika-produktuak (-% 3,0), Garraio-materiala (-% 3,6) eta Altzariak eta beste manufaktura batzuk (-% 2,6); horiek 2024an ekoizpen erritmoan beherakada nabarmena izan zuten 2023arekin alderatuta.

47. koadroa EAEko Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera, jarduera-adarren arabera*

(%)

Kontzeptua	2022	2023	2024
Erauzketa-industriak	2,6	-0,9	8,2
Elikagai, edari eta tabakoaren industriak	2,0	-0,4	0,8
Ehungintza, jantzigintza, larrugintza eta oinetakogintza	1,0	-6,8	-4,5
Zura, papera eta arte grafikoak	-1,2	-5,5	2,6
Koke-fabrikak eta petrolio-finketa	20,2	-5,4	7,8
Industria kimikoa	-0,8	-2,1	2,7
Farmaziako produktuak	19,1	17,8	10,0
Kautxua eta plastikoak	-0,8	-3,3	-1,7
Metalurgia	2,9	-0,3	0,6
Informatika- eta elektronika-produktuak	0,3	17,6	-3,0
Material eta ekipa elektrikoa	0,3	4,4	0,1
Beste makineria eta ekipa batzuk	8,1	0,2	0,6
Garraiorako materiala	9,9	7,0	-3,6
Altzariak eta beste manufaktura batzuk	4,8	3,7	-2,6
Energia elektrikoa, gasa eta lurruna	7,7	-11,8	-3,2

(*): Egutegiaren arabera zuzendutako datuak.
Iturria: Eustat.

48. koadroa Nafarroako Industria Produkzioaren Indizearen (IPI) bilakaera, jarduera-adarraren arabera

(%)

Kontzeptua	2022	2023	2024
Nekazaritzako elikagaien industria	1,4	-2,1	7,5
Metalurgia eta produktu metalikoak	3,0	-7,2	-1,2
Papera, zura eta altzariak	-2,4	-8,8	5,2
Garraiorako materiala	13,5	3,2	8,5
Beste manufaktura-industria batzuk	-1,4	-5,1	8,3

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua (NEI).

Nafarroan 2023an erregistratutako bilakaera EAEkoaren antzekoa izan zen, eta industriako sektore gehienetan hobera egin zuen ekoizpenaren hazkunde-erritmoak. Bereziki nabarmendu zen sektore hauetako produkzio-jardueraren hobekuntza: Nekazaritzako elikagaien industria, Papera, zura eta altzariak, eta Beste manufaktura-industria batzuk, haien IPlak 2023an -% 2,1 izatetik 2024an % 7,5 izatera, -% 8,8tik % 5,2ra eta -% 5,1etik % 8,3ra pasatu baitziren, hurrenez hurren.

Metalurgia eta produktu metalikoak izan ziren produkzioa balio negatiboetan mantendu zuten sektore bakarra (-% 1,2), nahiz eta aurreko urtearekiko hobekuntza erregistratu (-% 7,2).

Enpresen emaitzak

Industria-jarduerak izandako joeraren eragina islatu da euskal enpresa nagusien emaitzen kontuan, jarraian ikus daitekeen moduan:

49. koadroa Ratio batzuen bilakaera, euskal industria-enpresen lagin baterako

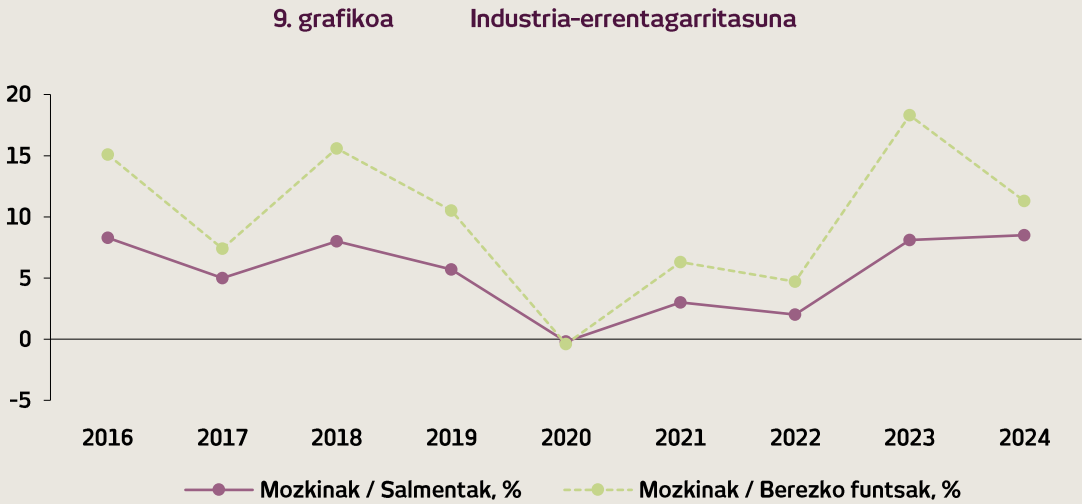
(%)

Ratioak	2020	2021	2022	2023	2024
Bitarteko kontsumoak/salmentak	59,0	60,1	60,4	55,2	46,8
Langileen kostuak/salmentak	20,0	21,1	20,6	21,6	23,2
Finantza-karga garbia/salmentak	-0,6	-0,9	-0,6	-1,2	-0,2
Mozkinak/salmentak	-0,2	3,0	2,0	8,1	8,5
Mozkinak/berezko funtsak	-0,4	6,3	4,7	18,3	11,3
Cash flow/salmentak	5,3	7,7	6,3	4,3	17,7
Salmentak/langileak (m euro)	214,4	226,9	166,2	212,4	209,7

Iturria: CNMV eta geuk egina.

Aztertutako euskal enpresa industrial nagusien jardueraren analisiak erakusten duenez, jarduera hobetu egin zen 2023arekiko. Hala, bitarteko kontsumoak/salmentak ratioa jaitsi egin zen 2024an, eta % 46,8an kokatu zen (2023an % 55,2); mozkina/salmentak ratioa eta Cash Flow/salmentak ratioa hazi egin ziren aurreko ekitaldiarekiko, eta % 8,5ean (2023an % 8,1) eta % 11,3an (% 18,3) kokatu ziren, hurrenez hurren.

Aitzitik, nabarmentzekoa da langile/salmenta kostuen igoera (% 23,2 2024an, eta % 21,6, berriz, 2023an), eta salmenta/plantilla ratioarena (m euro), 2024an 209,7 milioi eurokoa izan baitzen, eta 2023an, berriz, 212,4 milioikoa.

Iturria: Geuk egina.

Aurrez aipatutako euskal industria-enpresa nagusien laginaren emaitzetan ikusten den bilakaera bat dator Espainiako Bankuaren Hiruhilekoko Balantzeen Zentralak emandako emaitzekin. Emaitza horiek Espainiako 906 enpresa ez-finantzariok osatutako lagin batetik ateratakoak dira, 2024ko datuen arabera. Enpresa horiek enpresa ez-finantzarioen sektorearen balio erantsi gordinaren % 11,9 ordezkatzeko dute.

Balantzeen Zentralaren hiruhilekoko laginean jasotako informazioak erakusten duenez, Balantzeen Zentralaren lagineko enpresa ez-finantzarioen ohiko emaitza garbia % 7,9 hazi zen urtearen lehen seihilekoan, 2023ko aldi berarekin alderatuta. Igoera hori, 2023ko lehen seihilekoan izandakoa baino intentsitate txikiagokoa (% 11,5), jardueraren hazkunde-testuinguru batean gertatu zen (balio erantsi gordinaren (BEG) bidez neurtua) % 5,3ko hazkundearekin, hori ere 2023ko lehen seihilekoan erregistratutakoa (% 11,1) baino txikiagoa.

BEGaren hazkundera, 2024ko lehen seihilekoan, bateragarria izan zen negozio-zifren jaitsierarekin. Azken horren bilakaera energiaren sektoreko salmenta-prezioen jaitsierak baldintzatu zuen, Balantzeen Zentralaren laginean pisu handia baitu. Izan ere, energiaren sektorea baztertuko balitz, Balantzeen Zentralaren laginak % 3,5eko hazkundera izango zukeen negozio-zifran.

50. koadroa Xehetasunak, jardueraren eta tamainaren arabera

	Negozio-zifra (aldakuntza-tasak)				Balio erantsi gordina faktoreen kostuarekiko (aldakuntza-tasak)				Emitza ekonomiko gordina (aldakuntza-tasak)			
	CBI		CBT (*)		CBI		CBT (*)		CBI		CBT (*)	
	2022	2023	2023ko I. hh-tik II.era	2024ko I. hh-tik II.era	2022	2023	2023ko I. hh-tik II.era	2024ko I. hh-tik II.era	2022	2023	2023ko I. hh-tik II.era	2024ko I. hh-tik II.era
GUZTIRA	20,3	-8,7	-5,5	-1,4	13,2	5,9	11,1	5,3	20,8	3,8	12,5	6,0
Tamaina												
Txikiak	13,4	--	--	--	11,5	--	--	--	10,0	--	--	--
Ertainak	13,4	9,0	12,1	3,7	9,2	14,1	17,1	9,8	10,6	24,4	33,5	12,2
Handiak	23,9	-8,9	-5,6	-1,4	14,7	5,8	11,0	5,3	26,1	3,7	12,4	5,9
Jardueraren arabera zehaztuta												
Energia	41,1	-25,4	-16,6	-21,3	27,4	3,9	54,0	-6,8	36,3	3,5	69,1	-8,3
Industria	21,7	-6,4	-6,9	4,0	9,3	-5,8	-19,8	10,6	13,0	-17,6	-38,9	15,6
Komertzioa eta ostalaritza	19,3	-8,1	-6,1	2,1	13,1	4,2	-0,1	9,0	16,1	-3,2	-13,5	19,2
Informazioa eta komunikazioak	7,6	4,3	5,0	2,9	8,3	8,1	11,0	3,3	7,3	7,5	10,6	5,6
Gainerako jarduerak	15,5	11,2	18,6	6,5	14,1	18,8	29,1	10,8	28,8	46,6	100,6	20,3

(*): Zutabe horietako datu guztiak hiru hilabetezko datuen batezbesteko haztatu moduan kalkulatu dira.

Iturria: Espainiako Bankua.

51. koadroa Xehetasunak, jardueraren eta tamainaren arabera

	Ohiko emaitza garbia (aldakuntza-tasak)				Aktiboaren ohiko errentagarritasuna (R.1) (ratioak)				Aldea: errentagarritasuna - kostu finantzarioa (R.1. - R.2.) (ratioak)			
	CBI		CBT (*)		CBI		CBT (*)		CBI		CBT (*)	
	2022	2023	2023ko I. hh-tik II.era	2024ko I. hh-tik II.era	2022	2023	2023ko I. hh-tik II.era	2024ko I. hh-tik II.era	2022	2023	2023ko I. hh-tik II.era	2024ko I. hh-tik II.era
GUZTIRA	40,6	5,3	11,5	7,9	5,0	6,9	4,6	5,1	2,8	3,9	2,0	1,8
Tamaina												
Txikiak	11,6	--	--	--	4,0	--	--	--	2,0	--	--	--
Ertainak	13,2	34,9	48,3	9,5	7,3	8,0	8,4	9,0	4,9	5,3	6,3	5,7
Handiak	56,1	5,2	11,2	7,9	5,2	6,8	4,6	5,1	3,0	3,9	2,0	1,8
Jardueraren arabera zehaztuta												
Energia	56,1	1,5	114,9	-10,5	8,0	10,1	9,7	10,0	6,5	8,0	7,9	7,5
Industria	21,3	-35,5	-54,9	22,4	8,0	8,0	7,2	9,1	5,7	3,8	3,5	4,5
Komertzioa eta ostalaritza	25,6	7,5	-28,4	30,9	8,3	11,4	7,4	9,8	5,9	7,1	3,5	5,0
Informazioa eta komunikazioak	41,9	10,0	29,4	-13,7	6,8	11,1	9,2	9,7	4,4	7,8	6,4	4,9
Gainerako jarduerak	47,2	97,4	157,6	36,2	3,4	5,1	2,3	2,8	1,2	2,3	-0,2	-0,4

(*): Zutabe horietako datu guztiak hiru hilabetezko datuen batezbesteko haztatu moduan kalkulatu dira.

Iturria: Espainiako Bankua.

2. ENERGIA

29. Aldeen Konferentzia (COP29) Bakun (Azerbaijan) egin zen 2024ko azaroaren 11tik 22ra, eta "Klima Finantzaketaren Goi Bilerak" izendatu zuten, garapen-bidean dauden herrialdeek emisioak murrizteko eta klima aldaketara egokitzeko behar duten finantzaketa mobilizatzeko helburu kuantitatibo kolektibo berria negoziatzeagatik.

Hala ere, goi-bileraren hasieran, non munduko 75 liderrek parte hartu zuten, absentzia garrantzitsuak nabarmendu ziren, hala nola Txina, India, Frantzia, Alemania, Brasil edo Estatu Batuen absentziak, nahiz eta arrazoi desberdinengatik izan.

Hala, COP29k honako akordio honekin amaitu zuen: herrialde garatuek gutxienez 300.000 milioi dolar mobilizatu beharko dituzte urtean 2035era arte garapen-bidean dauden herrialdeentzat, 2009an ezarritako 100.000 milioi dolarreko aurreko konpromisoa ordezkatuz, nahiz eta 2025erako gutxienez 1 bilioi dolar eta 2030erako urtean 2,4 bilioi dolar lortu nahi zituzten asmo handiagoko helburuen azpitik egon. Horren ondorioz, Afrikako herrialdeetako edo uharteetako estatu txikietako ordezkaritza batzuek itundutako helburua ez zela nahikoa adierazi zuten.

Emisioen murrizketari dagokionez, COP29a akordio zehatzik gabe itxi zen. COP28n 2030erako energia berriztagarrien munduko ahalmena hirukoiztea eta erregai fosiletatik urrun dagoen trantsizio energetikoa hastea hitzartu bazen ere, Bakun ez zen lortu ildo horretan aurrera egitea. Erregai fosilak uzteari dagokionez herrialde batzuen artean adostasunik ez egoteak erronka garrantzitsu bat planteatzen du Brasilgo lehendakaritzapean egingo den hurrengo Klimaren Goi Bilerarako.

Aldiz, COP29k aurrerapen handia lortu zuen karbonoaren nazioarteko merkatuen erregulazioari dagokionez, Parisko Akordioaren 6. artikuluan jasotakoaren arabera. Horrekin, karbono-kredituak trukatzeko arau-esparru orokor bat ezarri zen, emisioen murrizketak benetakoak eta egiaztagarriak izan daitezen, gardentasuna, ingurumen-osotasuna eta erregistro zentralizatu bat emanez, Nazio Batuen ikuskaritzapean.

Hala eta guztiz ere, COP29ren emaitza globala asmo gutxikotzat hartu da, eta zalantzan jarri da herrialde batzuek energia trantsiziorako ibilbide-orri eraginkor bat osatzeko duten benetako borondate politikoa.

2.1 EAEKO BALANTZE ENERGETIKOA

Energiaren Euskal Erakundea (EEE) arduratzen da jarraian aurkeztuko dugun balantze energetikoa egiteaz. Eurostaten metodologia erabiltzen du EAEko balantze energetikoa

kalkulatzeko. Balantze horretan, energia mota ezberdinen jarraipen xehea azaltzen da: jatorria (erauzketa edo inportazioa), eraldaketa eta kontsumoa. Hala, balantzea bi ataletan bereizten da. Lehenengo atalean (1-5 puntuak) lehen mailako iturrien energia-hornikuntza jasotzen da, erauzketak (1. Lehen mailako energiaren ekoizpena) eta inportazioak (2. Sarrera guztiak) kontuan izanda. Kopuru horien guztizkoa stocken mugimenduarekin (3), esportazioekin (4) eta itsas-garraioarekin (5) doitzen du, eta emaitza barne-kontsumorako eskuragarri dagoen energia da (6. $\text{puntua}=1+2+3-4-5$). Balantzearen bigarren atalak energiaren eraldaketa-prozesuak eta kontsumorako erabilgarri dagoen energia hartzen ditu kontuan ($12=6-7+8+9-10-11$), konbertsio-prozesuen (7 eta 8), trukeen (9), energia-sektorearen kontsumoaren (10) eta galeren (11) ostean. Kontsumorako eskuragarri dagoen energiari (12) azken kontsumo ez-energetikoa (13) kendu ondoren, azken kontsumo energetikoa geratzen zaigu (14).

52. koadroa EAEko balantze energetikoa (2024)

(ktep)

Sektorea	Ikatza eta deribatuak	Petrolio eta deribatuak	Gas naturala	Energia deribatuak	Energia berriztagarriak	Energia elektrikoa	Guztira
1. Lehen mailako energiaren ekoizpena	0	0	0	28	580	0	608
2. Sarrera guztiak	0	8.298	4.050	0	7	758	13.134
3. Stocken mugimendua	0	20	98	0	0	0	118
4. Irteera guztiak	0	5.460	2.324	0	78	0	7.862
5. Bunkerrak (itsas-garraioa)	0	0	0	0	0	0	0
6. Barne-kontsumo gordin erabilgarria ⁽¹⁾	21	2.858	1.825	28	509	758	5.998
7. Eraldaketara sarrerak	0	8.370	831	11	128	0	9.340
7.1. Zentral termoelektrikoak	0	32	540	0	46	0	618
7.2. Kogenerazioa	0	20	198	11	81	0	310
7.3. Koke-fabrikak	0	0	0	0	0	0	0
7.4. Findegiak	0	8.318	93	0	0	0	8.411
8. Eraldaketatik irteerak	0	8.234	0	0	0	447	8.681
8.1. Zentral termoelektrikoak	0	0	0	0	0	293	293
8.2. Kogenerazioa	0	0	0	0	0	154	154
8.3. Koke-fabrikak	0	0	0	0	0	0	0
8.4. Findegiak	0	8.234	0	0	0	0	8.234
9. Trukeak	0	0	0	0	-71	71	0
10. Sektore energetikoaren kontsumoa	0	317	170	0	0	100	587
11. Garraio eta banaketako galerak	0	0	0	0	0	41	41
12. Azken kontsumorako erabilgarri dagoena ⁽²⁾	21	2.405	824	17	311	1.136	4.712
13. Azken kontsumo ez-energetikoa	0	139	0	0	0	0	139
***14. Azken kontsumo energetikoa⁽³⁾	21	2.266	824	17	311	1.136	4.573

(*): Behin-behineko datuak.

(1): $6=1+2+3-4-5$

(2): $12=6-7+8+9-10-11$

(3): $14=12-13$

Iturria: Energiaren Euskal Erakundea (EEE)

EEEk emandako informazioari erreparatuz eta 2024ko energia-balantzearen arabera (behin-behineko datuak), azken energia-kontsumoa pixka bat hazi zen 2023ko datuekin alderatuta (+% 1,0), eta 4.573 mila tep izatera iritsi zen; barne-kontsumo gordina, berriz, 5.998 mila tep-ekoa izan zen, proportzio handiagoan haziz (+% 2,4).

53. koadroa EAEko azken kontsumoa energia moten arabera

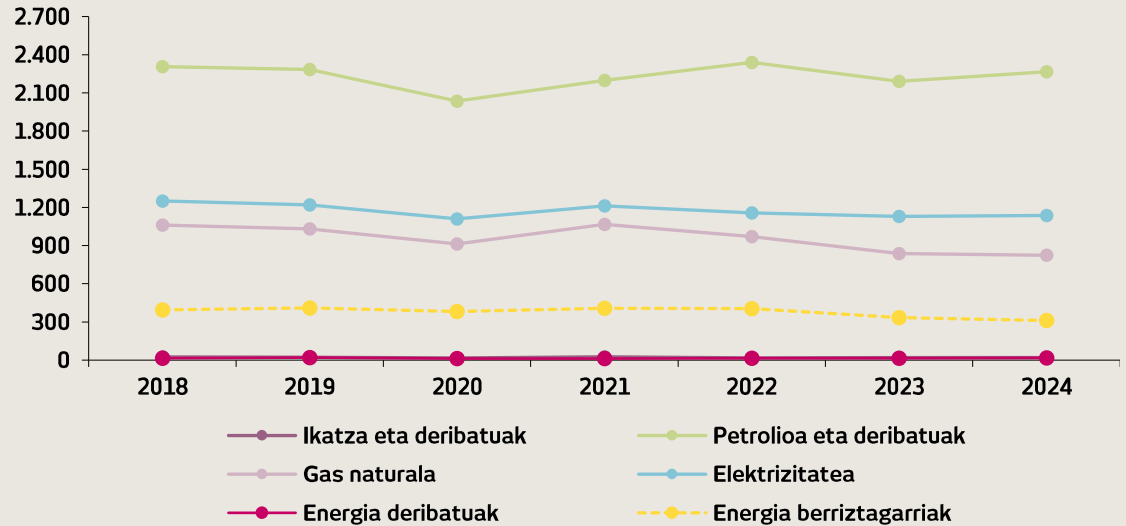
Sektorea	2022	2023	2024	% Δ 24/23
Petrolio eta deribatuak	2.340	2.192	2.266	3,4
Energia elektrikoa	1.156	1.130	1.136	0,5
Gas naturala	970	838	824	-1,7
Energia berriztagarriak	404	335	311	-7,2
Ikatza eta deribatuak	18	19	21	10,5
Energia deribatuak	14	14	17	21,4
Guztira	4.903	4.527	4.573	1,0

Iturria: EEE. Geuk egina.

Energia-iturrien araberako azken energia-kontsumoaren bilakaeraren xehetasunak portaera bereziak adierazi zituen. 2024an, urte arteko jardunik onena pisu erlatibo txikiena duten bi energiek izan zuten: batetik, energia deribatuak (+% 21,4), eta, bestetik, ikatzak eta deribatuak (+% 10,5). Dena den, bi energien ekarpena oso txikia izan zen (% 0,4 eta % 0,5). Askoz erritmo txikiagoan, baina baita gorantz ere, itxi zuten ekitaldia EAEko bi energia-iturri nagusiek, hala nola petrolioak eta deribatuak (guztizkoaren % 49,6 eta +% 3,4) eta energia elektrikoak (% 24,8), zeina hamarren batzuk hazi baitzen (+% 0,5).

Aitzitik, gas naturalak (kontsumoaren % 18) beheranzko joerari eutsi zion (-% 1,7), energia berriztagarriek bezala (-% 7,2), baina partaidetza askoz txikiagoarekin (% 6,8).

10. grafikoa EAEko azken kontsumoa energia moten arabera (ktep)

Iturria: Energiaren Euskal Erakundea (EEE)

Energia-kontsumoaren sektoreen arabera banakapenak ez zuen urte arteko aldaketa oso nabarmenik erakutsi –lehen sektorean izan ezik–, eta, beraz, sektorearen arabera kontsumoaren banaketa 2023an adierazitakoaren oso antzekoa izan zen.

Hala, 2024an energia kontsumoa nabarmen handitu zen lehen sektorean (+% 20,7), baina ez zen iritsi azken kontsumo osoaren % 1 izatera (% 0,8). Aitzitik, garraioaren sektoreak, energiaren kontsumitzaile nagusia izanik (% 48,0), gora egin zuen berriro kontsumo mailetan (+% 2,8), 2023an ez bezala, beherakada txikia izan baitzuen. Industria izan zen energiaren bigarren kontsumitzaile nagusia (% 32,8), baina badirudi beheranzko joera sendotzen ari zela (-% 2,0). Hirugarren eta laugarren postuetan, antzeko pisu espezifikoeekin, bizitegi-sektorea (kontsumoaren % 10,7, urte arteko igoera txikiarekin: % 2,3) eta zerbitzuen sektorea zeuden (% 7,8ko kuota), urte arteko jaitsiera txiki batekin energia-kontsumoari dagokionez (-% 0,6).

54. koadroa EAEko azken kontsumoa sektoreen arabera

Sektorea	2022	2023	2024	(ktep) % Δ 24/23
Lehen sektorea	27	29	35	20,7
Industria	1.745	1.528	1.498	-2,0
Garraioa	2.179	2.133	2.193	2,8
Zerbitzuak	394	358	356	-0,6
Etxebizitzak	558	480	491	2,3
Guztira	4.903	4.527	4.573	1,0

Iturria: EEE. Geuk egina.

Hori esanda, eta EAEko trantsizio energetikoari dagokionez, 2016-2030 aldirako Eusko Jaurlaritzaren politika energetikoaren helburuak eta oinarrizko ildoak definitzen ditu Euskadiko Energia Estrategia 2030ek.

Estrategia horren epe luzerako helburua geroz eta jasangarriagoa izango den sistema energetikoa lortzea da: lehiakorragoa, hornidura bermatzen duena eta karbono maila baxukoa.

Zehazki, honako hauek dira aipatutako estrategiak 2030erako ezartzen dituen helburuak:

- Lehen mailako energiaren urteko 1.250.000 tepeko aurrezpena lortzea 2016-2030 artean, hau da, % 17ko aurrezpena 2030erako. Hala, intentsitate energetikoa % 33 hobetuko litzateke aldi horretan.
- Energia berriztagarrien erabilera % 126 handitzea, 2030. urterako 966.000 tepeko aprobetxamendua lortzeko; modu horretan, energia berriztagarriek % 21eko kuota izango lukete amaierako kontsumoan.
- EAEko administrazio publikoaren konpromiso eredugarria sustatzea, haren instalazioetako kontsumo energetikoa 10 urtetan % 25 murrizteko; administrazioaren eraikinen % 25ean energia berriztagarria aprobetxatzeko

instalazioak jartzea; eta, gainera, zerbitzu publikoaren parke mugikorrean eta flotetan ibilgailu alternatiboak txertatzea.

- Errepide bidezko garraioan energia alternatiboan % 25eko kuotara iristea, modu progresiboan petrolioaren erabiltzeari utziz eta ibilgailu jasangarriagoak erabiliz.
- Kogenerazioaren eta energia berriztagarrien partaidetza handitzea elektrizitatea sortzeko, 2030ean partaidetza % 40koa izan dadin (2015ean % 20koa zen).
- EAEko enpresen, teknologia-zentroen eta eragile zientifikoaren sarearen lehiakortasuna indartzea, ikerketaren, garapen teknologikoaren eta industriaren arloko lehentasunezko 9 arloak bultzatuz, Euskadiko espezializazio adimendunerako RIS3 estrategiaren ildotik.
- Aldaketa klimatikoari aurre egiten laguntzea, berotegi-efektuko gasak urtean 3 Mt murriztearen bidez, neurri energetikoak aplikatuta; hala, jatorri energetikoa duten berotegi-efektuko gasen isurpenak % 35 murriztuko lirateke 2005. urtearekiko.

Halaber, sektorekako jarduketako ildoak zehazten ditu Euskadiko Energia Estrategia 2030ek. Honako helburuak dituzte:

- EAEko industriaren lehiakortasuna eta jasangarritasuna hobetzea.
- Garraio-sektorean petrolioarekiko mendekotasuna murriztea.
- Eraikinetan eta etxebizitzetan kontsumoa murriztea eta energia berriztagarrien erabilera handitzea.
- EAEko administrazio publikoa energetikoki eraginkorragoa izan dadin sustatzea.
- Eraginkortasuna sustatzea eta lehen sektoreko baliabideak aprobetxatzea.
- Energia elektriko berriztagarriaren ekoizpena bultzatzea.
- Hornidura energetikoko azpiegiturak eta merkatuak gainbegiratzea.
- Garapen teknologiko energetikoa bideratzea.

Bien bitartean, Eusko Jaurlaritzak 2021-2024 aldirako Energia Trantsizioarako eta Klima Aldaketarako Planaren (ETKAP) azken ebaluazio-txostena argitaratu zuen. Guztira 413,9 milioi euroko inbertsioa mobilizatu zen (+% 135 hasierako aurrekontuarekin alderatuta), eta bertan adierazten denez, berotegi efektuko gasen emisioak % 33 murriztea lortu da 2005arekin alderatuta, % 30eko helburua gaindituta. Hala ere, egiaztatu da energia berriztagarrien kuota % 17 ingurukoa dela, eta ez dela lortu aurreikusitako % 20ko helburua.

Era berean, ETKAPren esparruan onartu zen Energia Trantsizioari eta Klima Aldaketari buruzko otsailaren 8ko 1/2024 Legea, horren helburua izanik Euskadi 2050erako neutraltasuna, erresilientzia eta bidezko trantsizioa lortzea xede duten araudi, politika eta plan guztiekin lerrokatzea.

2.2 ENERGIA ELEKTRIKOA

Red Electricak argitaratutako informazioaren arabera, 2024an 248.811 GWh-eko energia elektrikoaren eskaera izan zen Espainian. Beraz, 2024an eskaerak gora egin zuen (+% 0,9)¹, aurreko biurtekoan jasotako beheranzko joeratik aldentuz, baina, hala ere, Covid-aren aurretik erregistratutako eskaera-mailetatik urrun zegoen oraindik. Bestalde, sistema elektriko nazionalaren potentzia instalatua % 4,6 hazi zen, instalatutako 132.343 MW-eko zifra historikora iritsiz.

Energia elektrikoa sortzeko egiturari dagokionez, berriztagarriek mix nazional osoaren % 56,8ko kuota lortu zuten 2024an, eta hori ere mugarrizko izan zen berriztagarrien sorkuntzan. Xehetasunetara jaitsita, berriz ere energia eolikoa buruan dagoela egiaztatu zen (guztizkoaren % 23,2), ondoren eguzki-energia fotovoltaikoa (% 17,0), energia hidraulikoa (% 13,3) eta, pisu askoz txikiagoekin, eguzki-energia termikoa (% 1,6) eta gainerako berriztagarriak² (% 1,7). Aurreko ekitaldiko datuekin alderatuta, dinamismoa dela eta, hidraulikoa (+% 35,5) eta eguzki fotovoltaikoa (+% 18,9) nabarmendu ziren, biak ere urtean zehar izan ziren baldintza meteorologikoei lagunduta.

Gainerako energiei dagokienez, energia nuklearrari (% 20,0), ziklo konbinatuari (% 13,6) eta kogenerazioari (% 6,2) egotzi zitzaizkien berriztagarria ez den sorkuntzaren zatirik handiena. Hala, energia-sorkuntzaren mapa honako hauek osatu zuten: fuela eta gasa (% 1,7), ikatza (% 1,2) eta hondakinak (% 0,5).

Datu oso positibo gisa, aipatu behar da, berriztagarrien bultzadari esker, penintsulako ekoizpen elektrikotik eratorritako CO₂ baliokideen emisioak minimo historikora iritsi zirela 2024an (27 milioi tCO₂ baliokide, -% 16,8 urte artean).

Puntu horretara iritsita, beharrezkoa da 2025eko apirilaren 28ko itzalaldi elektrikoa aipatzea; izan ere, azterketa honen ardatz nagusia ez izan arren, ezohiko gertaera historikoa izan zen, eta sistema elektriko nazionalaren sendotasuna proban jarri zuen. Itzalaldiak eragin handia izan zuen Espainian, Portugalen eta Frantzia hegoaldean, eta ia 23 ordu behar izan zituzten guztiz berrezartzeko. Itzalaldiaren jatorriari dagokionez, eta Sare Elektrikoaren txostenaren arabera, "beste gertakari handi batzuetan ez bezala, N-1 segurtasun-irizpidea nabarmen gainditu zuten metatze-zirkunstantziek eragin zuten itzalaldia, eta, horiek, gaintentsio arazo bat eta sorkuntzan kateko deskonexioa eragin zuten".

¹Lan arloaren eta tenperaturen ondorioak aplikatzen badira, eskariaren igoera % 1,4an kalkulatzen da.

² Biogasa, biomasa, geotermikoa, itsas hidraulikoa, hidroelikoa eta hondakin berriztagarriak barne hartzen ditu.

Hori esanda eta analisiarekin jarraituz, Euskal Autonomia Erkidegoari dagokionez, eta Iberdrolak bidalitako informazioaren arabera, 2024ko ekitaldia 1.692,4 milioi kWh-eko guztizko ekoizpenarekin itxi zen (+% 4,7 2023arekiko), eta 6.883,3 milioi kWh-eko guztizko kontsumoarekin (-% 4,2), % 24,6ko autosorkuntza tasa eraginez.

55. koadroa Energia elektrikoaren ekoizpena eta eskaria Euskal Herrian

(MkWh)

Urtea	Ekoizpena, guztira					Kontsumo guztia	% auto-sorkuntza (5/6) x 100
	Hidraulikoa 1	Termikoa 2	Eolikoa 3	Kogenerazioa 4	Guztira: (1+2+3+4) 5		
2021	324,3	1.267,9	555,1	415,3	2.562,6	7.160,1	35,8
2022	226,4	1.378,8	571,0	368,9	2.545,2	7.458,9	34,1
2023	147,0	696,6	510,8	262,3	1.616,8	7.183,5	22,5
2024	247,4	698,0	473,0	274,0	1.692,4	6.883,3	24,6

Iturria: Iberdrola.

2024an, ekoizpen egitura zertxobait aldatu zen 2023arekin alderatuta, energia bakoitzak bilakaera desberdina izan baitzuen. Hala, ekoizpen termikoa, aldakuntza txikienarekin (+% 0,2), produkzio-maparen buruan mantendu zen (guztizkoaren % 41,2), ondoren eolikoa zegoen (% 27,9), baina ekoizpena murriztuta (-% 7,4). Kogenerazioak, hirugarren postuan, jardueraren gorakada izan zuen 2024an (+% 4,5), baina, horrek ez zuen aldatu multzoari egindako ekarpena (% 16,2). Ekoizpenean gora eginda, energia hidraulikoarena izan zen jarduera onena (+% 68,3); hala ere, pisu espezifiko txikiena izan zuen (% 14,6), baina irabazi esanguratsuekin 2023arekin alderatuta (% 9,1eko kuota).

Lurralde bakoitzak energia-ekoizpenean egindako ekarpenari dagokionez, Nafarroa izan zen buru, ekoizpen osoaren % 36,3 hartu baitzuen. Energia eolikoan (% 51,2) eta energia termikoan (% 49,2) egindako ekarpenagatik nabarmendu zen. Aitzitik, ekoizpen hidraulikoan % 4,3 eta kogenerazioan % 6,7 izan zuen.

Arabak, bestalde, Euskal Autonomia Erkidegoko guztizkoaren % 27,9ko partaidetza izan zuen, eta kogenerazio ia osoa (% 92,3) hartu zuen, ekoizpen hidraulikoan % 34,5eko ekarpena eta eolikoan % 28,2koa egiteaz gain. Bizkaiak euskal ekoizpenaren heren bat inguru (% 32,1) izan zuen, batez ere ekoizpen termikoan (% 50,8) eta hidraulikoan (% 57,0), eta, eolikoari dagokionez, % 9,9ko ekarpena egin zuen. Azkenik, Gipuzkoak energia elektrikoaren ekoizpen osoaren % 3,8 hartu zuen, eta sorkuntza eolikoaren % 10,7, hidraulikoaren % 4,2 eta kogenerazioaren % 1 hartu zuen.

Kontsumoari dagokionez, ikusten da Nafarroa izan zela 2024an energia-eskaria handitu zen lurralde bakarra (+% 2,2). Horrela, aztertutako gainerako eremu geografikoetan tamaina desberdineko jaitsierak izan ziren. Nabarmenezkoa da Araban izandako beherakada (-% 14,1), Bizkaian izandakoa ondoren (-% 5,6) eta, azkenik, Gipuzkoakoa (-% 3,0).

56. koadroa Energia elektrikoaren kontsumo garbia lurraldearen arabera

(M kWh)

Lurraldea	2020	2021	2022	2023	2024 ⁽¹⁾	% Δ 24/23
Araba	977,1	1.069,6	1.188,8	1.023,7	878,9	-14,1
Bizkaia	2.532,1	2.514,8	2.549,5	2.528,4	2.387,80	-5,6
Gipuzkoa	1.661,4	1.687,6	1.712,7	1.806,5	1.751,90	-3,0
EAE	5.170,6	5.272,0	5.451,0	5.358,6	5.018,60	-6,3
Nafarroa	1.919,9	1.888,1	2.007,9	1.824,9	1.864,70	2,2
Euskal Herria ⁽²⁾	7.090,5	7.160,1	7.458,9	7.183,5	6.883,30	-4,2

(1): Behin-behineko datuak.

(2): Fakturatutako energia elektrikoa. Ez da kontuan hartzen Iberdrola ez den beste hornitzailearik, ezta Iberdrolaren kontsumoa ere.

Iturria: Iberdrola.

Kapitulua amaitzeko, Iberdrola Taldeak azken ekitaldian lortutako emaitza batzuk aurkeztuko ditugu jarraian.

Hala, 2024an, Taldeak 5.612 milioi euroko irabazi garbiak izan zituen, eta 16.848 milioi euroko EBITDA (ustiapen-irabazi gordina), biak ere % 17ko hazkundearekin 2023arekin alderatuta. Konpainiak Avangrid (AEB) eta ScottishPower (Erresuma Batua) nabarmendu zituen, ekitaldian lortutako emaitzen hazkunderako gako gisa.

Era berean, 2024an, inbertsio errekorrak egin ziren: 17.000 milioi euro inbertitu ziren, 12.000 milioi euro inbertsio organikoetarako, eta 5.000 milioi euro Avangrid AEBko filialaren eta Electricity North West (ENW) enpresa elektriko ingelesaren eragiketa korporatiboetarako.

Gauzak horrela, 2024an 6.000 langile berri sartu ziren (ENWetik etorritako 2.100), eta 42.200 langile izatera iritsi zen Taldea.

2025erako aurreikuspenei dagokienez, Iberdrolak aurreikusten du 2024ko mozkin doituaren gaineko digitu bateko hazkunde ertain/altua izatea, bere 2024-2026 Plan Estrategikoan jasotako aurreikuspenen gainetik, 5.300/5.400 milioi euroko mozkin aurreikusten baitzuen.

3. SIDERURGIA

3.1 IKUSPEGI OROKORRA

2024aren bereizgarriak mundu mailan gertatutako aldaketak izan ziren, siderurgia-sektorea nabarmen baldintzatu zuten eta. Alde batetik, hauteskundeak egin ziren AEBn, eta Trumpen gobernuak martxan jarritako muga-zergen politikak zuzeneko eragina du sektoreko enpresen emaitzetan 2025etik aurrera. Gainera, deskarbonizazioaren azelerazioak zuzeneko inpaktua du isurien murrizketan eta altzairuaren balio-katearen eraldaketan. Eta ezin dira ahaztu merkatu guztiei eragiten dieten tentsio geopolitikoak.

Testuinguru horretan, kontuan hartu behar da Europar Batasunak eragozpenak dituela Txinako eta AEBko merkatuen aldean, adibidez, energia-kostuen eta Europako erregulazioaren ondorioz. Horiek horrela, Europako Batzordeak proposatu du erreforma elektrikoak egitea, merkataritza-politika onuragarria diseinatzea eta trantsizio berdearen prozesuan sektorearen eta horren baitako enpresen lehiakortasuna ziurtatzeko inbertsioak egitea.

Hala ere, eta World Steel Associationek argitaratutako azken datuen arabera, 2024an 1.884,6 milioi tonakoa izan zen altzairuaren ekoizpena mundu mailan, hau da, urtetik urterako % 0,4ko beherakada. Kontsumoa, berriz, 1.742,4 milioi tonakoa izan zen, aurreko urtean baino % 2,0 baxuagoa.

Eremu geografikoei erreparatuta, altzairuaren ekoizpenaren bilakaera desberdina izan da han-hemen. Ekoizpenak behera egin du ekoizle nagusia den Txinan, esate baterako. 2021 eta 2022an ere jaitsi egin zen, eta 2023a egonkorra izan zen. Aitzitik, 2024an altzairuaren ekoizpenak behera egin zuen berriro ere, baina 1.000 milioi tonako langatik gora jarraitzen du. Era berean, altzairuaren ekoizpena gutxitu egin zen 2024an siderurgikoak izan diren herrialdeetan; adibidez, AEBn eta Kanadan, eta Japonian. Eta gauza bera gertatu zen Italian eta Erresuma Batuan. Aldiz, altzairuaren ekoizpena hobetu egin zen Indian, Alemanian, Frantzian edota Espainian, 2024an. Azkenik, eta Europako herrialdeetako batzuen dinamismoak baldintzatuta, EB-27ko altzairuaren ekoizpena igo egin zen.

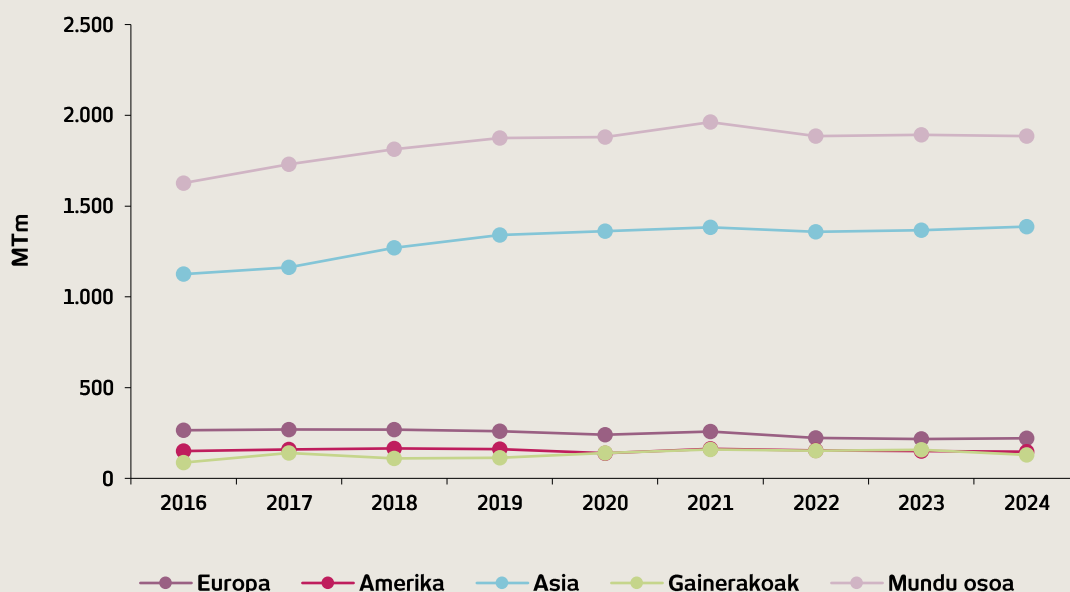
57. koadroa Altzairu gordinaren ekoizpena

Herrialdea	2023			2024		
	M Tm	% Δ	%	M Tm	% Δ	%
AEB eta Kanada	93,5	1,0	4,9	91,8	-1,8	4,9
Japonia	87,0	-2,5	4,6	84,0	-3,4	4,5
Txina	1.019,1	0,1	53,9	1.005,1	-1,4	53,3
India	140,7	12,3	7,4	149,4	6,2	7,9
Alemania	35,4	-3,8	1,9	37,2	5,2	2,0
Italia	21,0	-2,8	1,1	20,0	-4,8	1,1
Frantzia	10,0	-17,4	0,5	10,8	7,6	0,6
Erresuma Batua	5,6	-6,7	0,3	4,0	-28,4	0,2
Espainia	11,4	-0,9	0,6	11,9	4,1	0,6
EB-27	126,3	-7,4	6,7	133,7	5,8	7,1
Mundu osoa	1.892,0	0,1	100,0	1.884,6	-0,4	100,0

Iturria: World Steel Association

Altzairu gordinaren mundu mailako ekoizpen-maparen banaketa ez zen ia aldatu 2024ko ekitaldian: Asiako kontinenteak munduko ekoizpenaren zatirik handiena eskaintzen jarraitzen du (munduko ekoizpenaren ia hiru laurden); atzetik ekonomia aurreratu handiak datoz, Europa, adibidez, altzairuaren mundu mailako ekoizpenaren % 11,7rekin; Amerikaren ekarpena % 7,8 da, ordea.

11. grafikoa Altzairuaren mundu mailako ekoizpena

Iturria: World Steel Association.

Produktu siderurgikoen mundu mailako kontsumoari dagokionez, aurrez aipatu dugun moduan, kontsumoaren urterik urterako jaitsiera % 2,0 izan zen. Herrialdeen arabera azterketan ikusten da ezen, altzairuaren ekoizpenarekin gertatzen den bezala, Txina dela

altzairua kontsumitzen duen herrialde nagusia. Dena den, altzairuaren kontsumoa txikiagoa izan zen 2024an, 2023koaren aldean. Gainerako herrialdeen harira, kontsumoaren zifrak askoz txikiagoak izan ziren. Aurreko ekitaldiarekin konparatuz, altzairuaren kontsumoak behera egin zuen AEB eta Kanadan, Japonian, Indian, Alemanian eta Italian. Frantzia, Erresuma Batuan eta Espainian, aldiz, kontsumitutako altzairu guztia gehiago izan zen, aurreko urtearen aldean.

58. koadroa Siderurgia-produktuen kontsumoa

	2023			2024		
	M Tm	% Δ	%	M Tm	% Δ	%
AEB eta Kanada	103,4	-4,2	5,8	102,0	-1,4	5,9
Japonia	53,4	-2,9	3,0	51,4	-3,7	2,9
Txina	905,1	-2,3	50,9	856,6	-5,4	49,2
India	132,8	14,4	7,5	147,9	11,4	8,5
Alemania	28,3	-12,9	1,6	26	-8,1	1,5
Italia	23,5	-6,0	1,3	22,8	-3,0	1,3
Frantzia	11,2	-5,1	0,6	11,5	2,7	0,7
Erresuma Batua	7,7	-7,2	0,4	8,1	5,2	0,5
Espainia	12,7	1,6	0,7	13,5	6,3	0,8
EB-27	129,8	-9,0	7,3	130,1	0,2	7,5
Mundu osoa	1.778,1	0,0	100,0	1.742,4	-2,0	100,0

Iturria: World Steel Association

3.2 ESPAINIAKO SIDERURGIA

Unesiden arabera (siderurgia-enpresen batasuna), kontrako nazioarteko inguruneak baldintzatu egin zuen Espainiako siderurgia-industria 2024an, baita energia-kostu handiek ere. Ondorioz, industria nazionalak ez zuen oraindik pandemiaren aurreko egonkortasuna lortu. Horrez gain, Europar Batasunetik kanpoko hornitzaileen lehia desleialak are neurri handiagoan kaltetu ditzake sektoreko adierazle nagusiak. Horri guztiari Trumpen administrazioaren muga-zerga berriak batu behar zaizkio. Izan ere, 2025ari begira, “merkataritza-protektionismoa drastikoki gogortuko dute eta bloke estrategikoen arteko lankidetzaz printzipioak hautsi egingo dira”, horren eraginez.

59. koadroa Espainiako siderurgia-sektoreko magnitude nagusiak*

(mila Tm)

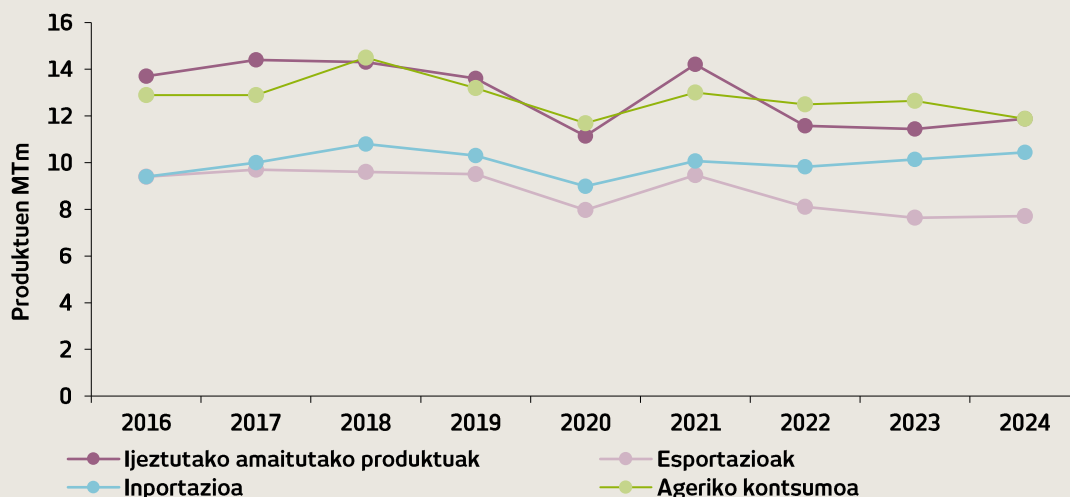
Urtea	Produkzioa	Esportazioak	Inportazioa	Ageriko kontsumoa
2017	14.441	9.710	9.972	12.331
2018	14.320	9.649	10.761	13.683
2019	13.588	9.494	10.286	13.181
2020	11.141	7.974	8.988	11.651
2021	14.205	9.461	10.070	13.008
2022	11.573	8.106	9.819	12.501
2023	11.445	7.636	10.144	12.652
2024	11.873	7.710	10.434	13.479

(*): Ekoizpena eta ageriko kontsumoa altzairu gordinari dagozkio, eta kanpo-merkataritza, berriz, siderurgia-produktu guztiei.

Iturria: Unesid.

Kopuru absolututan, Unesidek 2024ari buruz emandako datuekin bat etorritz, altzairu-ekoizpena 11.873 mila tonakoa izan zen, hots, 2023ko kopurua baino gehiago (427 mila tona gehiago). Haatik, 2007ko kopurua baino askoz txikiagoa da. Urte horretan altzairuaren ekoizpenaren inoizko maximoa erregistratu zen: 18.999 mila tona. Kanpoko merkataritzaren harira, inportazioak 10.434 mila tonakoak izan ziren (2023an baino 290 mila tona gehiago), eta esportazioak, berriz, 7.710 mila tona (2023an baino 73 mila tona gehiago). Azkenik, ageriko kontsumoa 13.479 mila tonaraino igo zen, lau adierazleen urterik urterako igoerarik handiena (827 mila tona gehiago).

12. grafikoa Espainiako siderurgia-sektoreko magnitude nagusiak

Iturria: Unesid.

Inportatutako lehengai nagusien bilakaera ikusita, aztertutako hiru lehengaietatik biren kontsumoak behera egin du. Aipatzekoa da koke bihur daitekeen harrikatzak beherakada nabaria izan duela. Horren kontsumoa 2023an kontsumitutakoaren bosten bat jaitsi da (-% 21,2). Burdin-mearen eta pelleten bilakaera ez zen hain negatiboa izan (-% 4,0), eta

txatarra egonkor joan zen (+% 0,7). Bestalde, lehengaien prezioak jaitsi egin dira hiru kasuetan: beherapen handiena koke bihur daitekeen harriatzari dagokio (-% 16,0); txatarraren prezioa dator ondoren (-% 6,7); eta azkenik, burdin-mea eta pelletak (-% 2,9).

60. koadroa		Inportatutako lehengaiak				
Urtea	Koke bihur daitekeen harriatzatza		Burdin-mea eta pelleta		Txatarra	
	Kontsumoa (m Tm)	Prezioa (euro/Tm)	Kontsumoa (m Tm)	Prezioa (euro/Tm)	Kontsumoa (m Tm)	Prezioa (euro/Tm)
2015	1.720	102,0	6.288	50,7	5.144	292,2
2016	1.768	107,5	6.010	52,0	4.004	263,5
2017	1.767	207,3	6.572	76,3	4.242	321,0
2018	1.621	191,7	6.556	74,5	4.040	345,1
2019	780	188,2	5.557	91,6	4.024	304,4
2020	360	118,8	3.564	101,9	3.385	298,0
2021	1.421	177,9	5.650	155,3	4.122	444,3
2022	1.728	372,3	4.759	134,7	3.052	495,0
2023	2.014	274,9	5.013	105,3	3.203	423,3
2024	1.587	230,9	4.811	102,2	3.226	394,7
Hazkundera % 24-23	-21,2	-16,0	-4,0	-2,9	0,7	-6,7

Iturria: Unesid.

2024a urte zaila izan zen. Hala ere, Espainiako siderurgia-sektoreak erronkei aurre egin zien: gatazka geopolitikoak, trantsizio ekologikoa eta energia-sektorearen bultzada. Hala, sektorearen susperraldia sendotu egin zen eta sektoreko enpresen jasangarritasunaren eta lehiakortasunaren aldeko apustua egin zen.

Testuinguru horretan, Unesideko enpresek 21.976 pertsonari ematen diote lana. Horrek esan nahi du urterik urteko % 0,4 gehiago izan zirela, aurreko ekitaldian baino 105 lanpostu gehiago. Nolanahi ere, enpleguarekin lotutako erronka nagusietako bat laneko absentismo handia da, zuzeneko eragina baitu enpresen eta sektorearen lehiakortasunean. Gainera, lan-erregulazioaren ondoriozko ziurgabetasuna gehitu behar da, zehazki, lanaldia murrizteko proposamena, bazkide diren enpresen etorkizuneko kontratazioa baldintzatu dezakeena.

Emakumezkoen enpleguari dagokionez, berdina izan zen sektorean 2024an eta 2023an (% 10). Nahiz eta emakumeen kopurua pixkanaka handitzen ari den, askoz txikiagoa izaten jarraitzen du, eta sektoreko enpresen beste erronka bat da, hain zuzen ere. Horretarako, alde batetik, bazkide diren enpresetan bakarka landu zituzten berdintasunerako planetan, eta bestetik, elkarrekin aritu ziren Unesiden bidez #MujeresDeAcero ekimenean. Badira hainbat urte emakumeen talentua erakartzen eta ikusgai egiten ari dela, eta halaber, emakumeen lidergoa eta garapen profesionala sustatu nahi da siderurgia-sektorean.

Energiaren harira, Unesidek kontsumitzaile elektointentsiboen estatutua berrikusteko eskatu zuen 2024an, industriaren kostu elektrikoak murrizteko neurri zehatzak lortzeko asmoz.

Ingurumenari erreparatuta, Carbon Border Adjustment (CBAM) inplementatzea izan zen bereizgarria. Karbonoaren prezioa berdintzea du xede, inportazioen eta karbonoan intentsibo diren ondasunen ekoizpen nazionalaren artean. Bestalde, siderurgia-sektoreak deskarbonizaziorako PERTE batean parte hartzea sustatu zuen Unesidek, eta EUROFERekin elkarlanean jardun zuen isuri industrialen zuzentaraua idazteko zereginean.

3.3. EUSKAL SIDERURGIA

Sektorearen gainerakoan gertatu bezala, bai munduan, bai estatuan, hainbat alderdik baldintzatu zuten euskal siderurgia-ehuna 2024an: mundu mailako ziurgabetasun ekonomikoa, deskarbonizazioaren azelerazioa eta ekoizpen-teknologia berrietara egokitzeko premia. Faktore horiek eragina izan zuten ekoizpenean, merkataritza-marjinetan eta teknologia berrietan inbertitzea, euskal siderurgia-enpresen ekoizpen-prozesuen eraginkortasuna hobetzeko. Sektoreak ingurune konplexua du aurrez aurre. Hartara, jasangarritasuna, berrikuntza teknologikoa eta munduko baldintza ekonomikoetara egokitzea erabakigarria da etorkizunari begira.

13. grafikoa Euskal Herriko siderurgia-establezimendu nagusien kokapena

BIZKAIA

- Arcelor Mittal
- Nervacero (Celsa)
- Befesa Aluminio Bilbao
- Tubos Reunidos
- Layde Steel slú
- Aurubis
- Aceros Inoxidables Olarra
- Sidenor

GIPUZKOA

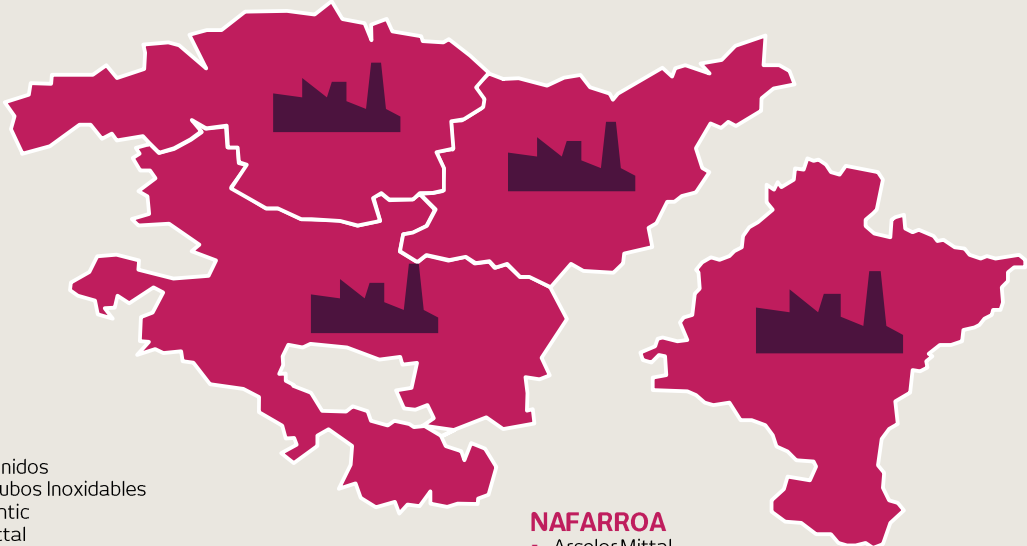
- Arcelor Mittal
- Ampo
- Hijos de Juan de Garay
- Lasaoallas (Grupo Industrial CL)
- Fagor Ederlan
- Sidenor

ARABA

- Sidenor
- Tubos Reunidos
- Tubacex Tubos Inoxidables
- Celsa Atlantic
- Arcelor Mittal
- I.E.S.A. (Inoxidables de Euskadi)
- Aratubo

NAFARROA

- Arcelor Mittal
- Schmidt-Clemens Spain
- Fagor Ederlan
- Hydro estruded solutions Navarra

Iturria: Geuk egina.

Euskal siderurgia-industriaren kanpo-merkataritzaren bilakaerari dagokionez, sektoreko jarduerari buruz esandakoaren ildotik, esportazioek eta inportazioek hobetu egin zen azken urtean balio absolututan, baina dirutan dinamismoa galdu zuen. Zehazki, siderurgiaren sektoreko enpresek 1.977,9 mila tona esportatu zituzten beste herrialde batzuetara, aurreko urtean baino % 9,0 gehiago. Dinamismo hori, neurri txikiagoan izan arren, Estatuan ere ikus daiteke (+% 1,0). Alabaina, zenbatekoei erreparaturaz, urterik urterako beherakada gertatu zen esportazioetan (-% 8,6, 191,7 mila euro gutxiago), eta 2.038,2 mila euro izan ziren.

Inportazioetan, berriz, 3.381,8 mila tonako bolumena lortu zen azken urtean, aurreko ekitaldian baino % 7,4 handiagoa alegia. Aitzitik, zenbatekoetan inportazioek % 5,2 egin zuten behera (141,1 mila euro gutxiago), eta 2.554,9 mila euro izan ziren.

61. koadroa EAEko siderurgia-industriaren kanpo-merkataritza

Urtea	Inportazioak		Esportazioak	
	m Tm	M euro	m Tm	M euro
2015	4.595,9	1.879,8	2.810,3	1.745,3
2016	3.375,0	1.467,3	2.436,7	1.406,0
2017	3.540,5	1.831,4	2.114,2	1.497,4
2018	3.430,9	2.012,2	2.237,3	1.829,6
2019	3.493,3	1.933,6	2.187,7	1.663,0
2020	2.763,0	1.425,2	1.798,1	1.270,6
2021	3.409,4	2.441,3	2.243,2	2.162,6
2022	3.077,1	3.021,0	1.992,1	2.816,8
2023	3.147,7	2.696,0	1.814,0	2.229,9
2024	3.381,8	2.554,9	1.977,9	2.038,2

Iturria: Eusko Jaurlaritza, Ogasun eta Ekonomia Saila eta Eustat.

Siderurgia-jarduerak duen garrantzi ekonomikoa Euskal Estatistika Erakundeak (Eustat) Industria Kontuetan emandako informazioarekin osatu dugu. Aurreko txostenetan bezala, garrantzitsua da kontuan izatea estatistika-sailkapena ezin dela zuzenean alderatu kapitulu honetan jasotakoarekin; izan ere, hau Eustatek merkataritza eta/edo produktuen sailkapen baten aurrean egiten duen A-86 sailkapena da, eta siderurgia integralari, ez-integralari, altzairu bereziei eta soldadurarik gabeko hodiei dagokie.

Alde horretatik, 2023an sektorearen dinamismoa berretsi zen, aurreko ekitaldian hasitako hazkundearen joerak bere horretan iraun zuelako. Eskura dauden azken datuei jarraikiz, talde siderometalurgikoak sortutako BEGa (Balio Erantsi Gordina) 5.170 milioi eurora iritsi zen, urterik urterako %4,4ko igoera. Jardueraren azpisektoreei erreparatuz gero, siderurgia-, galdaketa-, forjaketa- eta estanpazio-industriak sortutako BEGa 2.242,3 milioi eurokoa izan zen, urterik urterako %0,6ko beherakadarekin. Bestalde, ingeniaria metalikoko jarduerak eta gai metalikoek 2.927,4 milioi euroko ekarpena egin zuten, urterik urteko igoera nabariarekin (+%8,6). Modu horretan, euskal industriak sortutako BEGaren %29,4 jarduera siderometalurgikoen multzoaren ekarpena izan zen, eta 68.381 pertsonari eman zien enplegua.

62. koadroa Siderurgia-jarduerak EAEko industriari egindako ekarpena

Kontzeptua	BEGa (M euro)			Enplegua (pertsona kopurua)		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Siderurgia eta burdinarekin egiten ez den metalurgia	1.171	1.296	1.165	9.718	9.863	10.204
Galdaketa	385	430	506	6.697	6.552	7.312
Metalezko eraikuntzak	477	539	597	9.517	9.731	9.761
Forjaketa eta estanzazioa	486	531	571	6.769	6.841	6.824
Ingeniaritza mekanikoa	1.097	1.201	1.313	20.289	20.351	20.640
Metalezko artikulua	861	955	1.017	14.040	13.942	13.640
Multzo siderometalurgikoa, guztira	4.476	4.953	5.170	67.030	67.280	68.381
Industria	14.455	16.650	17.555	201.950	204.774	208.367
Partaidetza (%)						
– Siderurgia/Industria	8,1	7,8	6,6	4,8	4,8	4,9
– Siderometalurgia/Industria	31,0	29,7	29,4	33,2	32,9	32,8

Iturria: Industria Kontuak (Eustat).

Altzairu arrunta eta altzairu bereziak

Altzairu arruntaren mota nagusiek bilakaera positiboa izan zuten. Altzairuaren ageriko kontsumoa 13.479 mila tonakoa izan zen, 2023an erregistratutakoa baino % 6,5 altuagoa. Emaizta hori aztertu diren lau produktu-motetatik hiruren kontsumoan izandako dinamismoaren ondorio da. Zehatz-mehatz, azpimarratu behar da produktu lau beroen ageriko kontsumoa igo egin zela (+% 12,3), eta horien atzean, produktu lau hotz eta estaliak (+% 7,5) eta produktu luze amaituak (+% 3,7). Aitzitik, lingoteen eta amaitugabeen kontsumoak aurreko ekitaldian baino kopuru txikiagoarekin amaitu zuen urtea (-% 15,6).

63. koadroa Altzairuaren ageriko kontsumoa, produktuen arabera

(m Tm)

Produktuak	Ageriko kontsumoa			
	2022	2023	2024	% Δ 24/23
Amaitutako produktu motaren arabera*				
– Lingoteak eta amaitugabeak	458	454	383	-15,6
– Produktu luze amaituak	4.358	4.546	4.716	3,7
– Produktu lau beroak	3.329	3.310	3.716	12,3
– Produktu lau hotzak eta estaliak	4.357	4.334	4.665	7,5

(*): Altzairu arruntak eta bereziak barne.

Iturria: Unesid.

Bestalde, beroan ijeztutako produktuen ekoizpenari dagokionez, bilakaera bestelakoa izan zen, segmentuetako batek behera eta besteak gora egin baitzuen. Zehazki, beroan ijeztutako produktu lauak 3.767 mila tona ekoiztu ziren, aurreko urtean baino % 14,2 gehiago. Beroan ijeztutako produktu luzeak 7.461 mila tonako ekoizpen-bolumenarekin

itxi zuten urtea, urtetik urterako % 0,6ko jaitsierarekin, urtetik urterako jarduera okerragoa izan zuten-eta trenbideetako materialak (-% 4,4), alanbre-burdin biribilduak (-% 26,9) eta beste merkataritza-profil batzuek (-% 7,8). Izan ere, hormigoirako biribilen dinamismoak (+% 8,3) eta egiturazko profilen egonkortasunak (+% 0,1) ezin izan zuten orekatu.

64. koadroa Beroan ijeztutako produktuen ekoizpena*

(m Tm)

Produktuak	Produktzioa			
	2022	2023	2024	% Δ 24/23
Beroan ijeztutako produktu luzeak	7.406	7.509	7.461	-0,6
– Trenbideetako materiala	226	242	232	-4,4
– Egiturazko profilak	2.205	2.502	2.505	0,1
– Alanbre-burdin biribildua	2.227	2.016	1.474	-26,9
– Hormigoirako biribilak	1.380	1.309	1.417	8,3
– Beste merkataritza-profil batzuk	1.346	1.441	1.328	-7,8
Beroan ijeztutako produktu lauak	3.520	3.300	3.767	14,2

(*): Bi altzairu-kalitateak barne: altzairu arrunta eta altzairu berezia.
Iturria: Unesid.

CIE Automotive

EAEko siderurgiako enpresarik garrantzitsuenetakoa da Cie Automotive, eta produktu lauek osatzen duten haren jardueraren ardatz nagusia. Konpainiak berak dioenez, haren misioak, ikuspegiak eta balioek adierazten dute nolako konpromisoa duen kalitatearekin, berrikuntzarekin eta jasangarritasunarekin. 109 lantegi eta 10 ikerketa-zentro dituzte Europa, Asia eta Amerikako 19 herrialdetan, eta 24.330 pertsonari ematen die enplegua.

Taldearen memoriari jarraituz, automobilgintzaren uzkurdua- eta eraldaketa-testuingurua izan zen urteko alderdirik nabariena mundu mailan, eta erronka handiak daude deskarbonizazioan eta jasangarritasunean. Ziurgabetasuna nagusi bada ere, konpainiaren diru-sarrerak 3.960,6 milioi euroraino igo ziren (urtetik urterako +% 1,1), eta etekina historikoa izan zen: 325,7 milioi euro. Hala, etekinaren urtetik urterako igoera % 1,7 izan zen. Guztiarekin ere, 727,9 milioiko EBITDA lortu zuen enpresak, 2023koa baino % 2,1 handiagoa.

2024an, taldearen erronka nagusietako bat da AA tresnak ezartzea hornitzaileen ingurumen-, gizarte- eta gobernantza-arriskuak (ESG, ingelesez) kudeatzeko. Gainera, automobilgintzako termoplastikoen injekzioan espezializatutako AKT Plásticos enpresa espainiarra eskuratu zuen. Ondorioz, plastikoaren segmentuko ekoizpen-gaitasuna handitu ahalko du CIEk. Bestalde, CIEk beste instalazio bat eraiki zuen Mexikon, mundu mailako eskaintza indartzeko. Erosketez eta inbertsioez gain, Institutional Investor Award saria eman zioten CIEri, inbertitzaileekin duen harremanegatik. Eta Vodafone DEIA Innovation Saria ere bai, berrikuntza teknologikoan liderra izateagatik.

Dena den, 2025eko plan estrategikoan ekonomiaren eta jasagarritasunaren harira ezarritako helburuen bidean aurrera egin zuen 2024an, eta 2025erako finkatu diren gutxienekoak direla eta, eragiketen eta ESGren arloko konpromisoak betetzen jarraitzen du.

Ingurumenari buruz, konpainiak jasagarritasunarekin duen konpromisoa berretsi da, ingurumen-politika berria baitu eta Science Based Targets Initiative (SBTi) erakundeak klima-helburuak baliozkotu baititu. Ildo horretan, CIEk ingurumen-aztarna murrizteko helburuarekin lanean jarraitzen du, deskarbonizazio-proiektuekin. Horrez gain, jasagarritasunari buruzko informazioa kudeatzeko tresnak garatzen dihardu CSRD zuzentarauaren pean. Bestalde, ekonomia zirkularrarekiko konpromisoarekin jarraitzen du, egiten dituen produktuen birziklagarritasunaren, konpongarritasunaren eta iraunkortasunaren bitartez. Halaber, CIEk 2024an erabilitako elektrizitatearen % 58,8 berriztagarria izan zen, eta 546 tona CO₂ ekidin zituen elektrizitate berriztagarriaren autosorkuntzari esker.

Azkenik, gizarte-ekimen hauek azpimarratu behar dira: CIE STEAM PLANET eta elkarlana Acción contra el hambre erakundearekin. CIE STEAM PLANETen bitartez, bokazio zientifikoak sustatu eta gaitasun digitalak garatu nahi dira Euskal Herriko lehen eta bigarren hezkuntzako ikasleen artean. Horretarako, CIEk teknologia aurreratua eman die ikastetxeei (robot hezigarriak, plataforma digitala), trebakuntza eta laguntza eskaintzeko irakasleei. Bestalde, Acción contra el hambre erakundeak ekimen solidario bat du United Heroes aplikazioaren bidez. Zehazki, enplegatuen urratsak eta jarduera fisikoak puntu bihurtu ziren, dohaintzak izateko azkenean.

Soldadurarik gabeko hodiak

Unesidek argitaratutako informazioaren arabera, 2024an soldadurarik gabeko hodian esportazioak eta inportazioak uzkuritu egin ziren. Hala, 2024ko ekitaldia esportazioen murrizketa nabarmenarekin itxi zen (-%20,6), eta inportazioak joera bera jarraitu zuten, baina zertxobait apalagoak (-%9,8).

65. koadroa Soldadurarik gabeko hodian kanpo-merkataritza

(m Tm)

Urtea	Esportazioak	Inportazioa
2015	226	113
2016	196	117
2017	278	137
2018	289	182
2019	239	163
2020	186	110
2021	209	123
2022	293	132
2023	262	133
2024	208	120

Iturria: Unesid.

Soldadurarik gabeko hodian mundu mailako merkataritzan agerian geratu da Europar Batasunaren pisu erlatiboa galdu zela (-% 15,0) munduko guztizkoaren aldean, nahiz eta salmenten helmuga nagusia izan (% 40,1). Ondoren AEB dator (% 38,0), zeinaren bolumenak behera egin zuen, orobat (-% 34,3). Europan, zifra hobeak lortu zituzten Alemaniak (+% 4,6), Italiak (+% 7,4), Herbehereek (+% 43,7), Austriak (+% 64,4), Portugalek (+% 3,4) eta Norvegiak (+% 56,3), esportazio-jardueran atzerapauso nabariak gertatu diren testuinguru batean, adibidez, Frantziarantz (-% 37,5) eta Erresuma Baturantz (-% 42,9).

Asiako merkaturan bilakaera askotarikoa izan zen. Adibidez, salmentak nabarmen igo ziren Txinan (+% 113,8) eta Arabiar Emirerri Batuetan (+% 66,0).

66. koadroa Soldadurarik gabeko hodian esportazioak, helmugako herrialdeen arabera

(m Tm)

Eremua	2022	2023	2024	%	% Δ 24/23
Estatu Batuak	138,5	94,1	61,8	38,0	-34,3
Alemania	25,5	17,4	18,3	11,2	4,6
Italia	20,8	13,9	14,9	9,2	7,4
Frantzia	14,0	15,2	9,5	5,8	-37,5
Arabiar Emirerri Batuak	2,5	4,6	7,6	4,6	66,0
Herbehereak	5,3	3,5	5,0	3,1	43,7
Saudi Arabia	3,2	4,8	4,8	2,9	-0,1
Austria	1,1	2,8	4,6	2,8	64,4
Portugal	4,5	4,1	4,3	2,6	3,4
Txina	1,0	1,8	3,9	2,4	113,8
Erresuma Batua	2,7	5,7	3,3	2,0	-42,9
Turkia	2,2	2,8	2,8	1,7	0,2
Hego Korea	3,6	2,9	2,6	1,6	-8,7
Norvegia	0,4	1,4	2,2	1,4	56,3
Oman	0,2	0,2	1,6	1,0	935,9
EB-27 guztira	84,3	76,7	65,2	40,1	-15,0
Mundua, guztira	250,1	214,3	162,6	100,0	-24,1

Iturria: Ekonomia eta Lehiakortasun Ministerioaren kanpo-merkataritzako estatistikak.

Tubacex

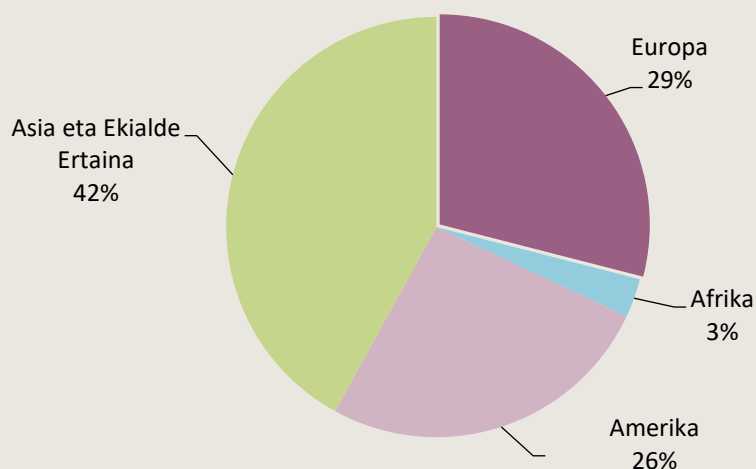
2024a oso urte garrantzitsua izan zen Tubacex taldearentzat. Haren emaitzak ikusita, energia, industria eta mugikortasunerako hodi-irtenbide aurreratuen hornitzaile liderretako bat da mundu mailan. 2024-2027 aldiko NT2 plan estrategikoa gauzatzen ari da orain. Zehazki, konpainia eraldatzea du helburu, eta trantsizio betean dagoen merkatu batean sendotu, teknologia- eta industria-gaitasunak indartuz.

Urtean zehar konpainiarentzat garrantzitsu izan ziren faktoreen artean, aipatzekoa da, batetik, ekoizpen-instalazio bat eraiki zuela Abu Dabin, ADNOC makroeskaeraren esparruan. Eta bestetik, Brasilgo Petrobras enpresaren esleipenak atzeratu egin ziren, OCTG irtenbideak (Oil Country Tubular Goods) hornitzeko korrosioarekiko erresistenteak diren aleazioetan (CRA). Azken eragiketa horren helburua da taldeak erreferentziazko hornitzaile gisa duen zeregina ziurtatzea.

Konpainiak lortutako emaitzak ikusita, urtea 767,5 milioi euroko fakturazioarekin (urtetik urterako -% 10) eta 107 milioi euroko EBITDArekin (urtetik urterako -% 14,6) itxi zuen, % 13,9ko marjinarekin. Hein handian, nikelaren prezioaren beheranzko joerak baldintzatu zuen fakturazioaren atzerapena. Nolanahi ere, taldeak eskaera garrantzitsuak jaso zituen 2024aren amaieran, eta 2025ean fakturatuko dira.

Tubacex taldearen salmenten banaketa geografikoak aldaketak izan zituen merkatu batzuetan 2023arekin alderatuta. Alde horretatik, oraindik ere Asia da taldearen salmenten helmuga nagusia, eta guztizkoaren % 42 (2023an baino ehuneko puntu bat gutxiago). Bigarrenik, Europak merkatu-kuota irabazi zuen (% 29 2024an, eta % 21 2023an), eta Amerikakoa baino merkatu garrantzitsuagoa izan zen 2024an. Izan ere, Amerikakoa hirugarren posiziora igaro zen (% 26 2024an, eta % 33 2023an). Azkenik, Afrikako merkatua taldearen salmenten % 3 izan zen, 2023koaren antzera.

14. grafikoa Salmenten banaketa geografikoa 2024an

Iturria: Tubacex taldea.

“Ambición 2030” estrategiaren harira, Tubacexek estrategia korporatibo eta operatiboan ESG printzipioak txertatzen jarraitu zuen, lau helburu handiren bidez. Lehenik, neutraltasunerantz aurrera egitea eta negozioaren zirkularitatea indartzea isuriak murriztuz, energia berdearen kontsumoa handituz eta hondakinen zirkularitate-ratioa handituz. Horrez gain, taldeak energia-trantsizioarako irtenbide berritzaileak garatzen lagundu nahi du, I+G-an inbertituz eta energia-iturri berrien alde eginez. Gainera, pertsonak eta hurbileko ingurunea zaintzen ditu. Besteak beste, soldata-aldea murriztu eta gizarte-ekintzaren onuretan inbertitu nahi du. Amaitzeko, gardentasuna sustatu nahi du arriskuak kudeatuz, finantzazio jasangarriaren bidez edota ESGrekin lotutako ordaina erabilia.

Gizartearen ikuspegitik, Tubacex fundazioak gizarte-ekintzarekin, hezkuntza-garapenarekin eta jasangarritasunarekin duen konpromisoa indartu du hainbat ekimen baliatuz. Alde batetik, tokiko gizarte-ekintza sustatzen du, arreta hezkuntzan eta enpleguan jarrita. Horretarako, gizarte-ekimenak garatzen dira Tubacex dagoen eskualdeetan. Gainera, gizarte-ekintzako, trebakuntzako eta garapen profesionaleko politikekin bat etorritik, trebakuntza-programak sustatzen jarraitzen du, gazteen enplegagarritasuna indartzeko eta sektorean talentu gaztea sar dadin errazteko. Bestalde, Tubacex elkarlanean aritu da hainbat GKEekin; adibidez, Colabora Birmania, SOS Ucraina eta Unicefekin. Halaber, alboko esklerosi amiotrofikoari buruzko ikerketan laguntzen du, DaleCandELA proiektuari laguntza ekonomikoak emanez.

Tubos Reunidos

Konpainiak urteko memorian adierazten duen bezala, gatazka geopolitikoek nazioartean eragindako ezegonkortasunak baldintzatu egin zuen Tubos Reunidosen egoera 2024an, baita mundu mailan altzairuzko hodian inbentario-kopuru handiak ere. Orobat, prezioetan izandako lehiak eta asiar jatorriko produktuen sarrerak Europako merkatua baldintzatu du, eta AEBko muga-zergen igoera gehitu beharko zaio horri. Horrek guztiak, beste herrialde batzuetako lehia handiagoarekin batera, zuzeneko eragina izango du Amerikako merkatura egiten diren esportazioetan.

Horiek horrela, Tubos Reunidosen eraginkortasuna hobetzeko estrategiari eutsi dio. Malgutasunak bezeroen premietara eta kostuen optimizaziora egokitzeko aukera ematen dio enpresari. Hori guztia plan estrategikoarekin lerrokatuta dago. Helburua enpresa energia-trantsizioaren eragile giltzarri bihurtzea da, irtenbide berritzaile eta jasangarriak eginez.

Tubos Reunidos taldeak bi mugarri izan zituen 2024an. Alde batetik, O-Next atera zuen, soldadurarik gabeko altzairuzko hodian Net Zero sorta, lehengai birziklatuak eta energia berriztagarriak erabiltzen dituen. Ondorioz, CO₂ isuririk gabeko hodi bat ekoitzi duen munduko lehen enpresa da, eta horrek berretsi egiten du konpainiak sektorearen deskarbonizazioarekin duen konpromisoa. Bestalde, enpresak jasangarritasunerako gida-plana onartu zuen, eraldaketan aurrera egiteko aukera emango diona ingurumen- eta gizarte-helburuak erdietsiz eta gobernantza irmoaren gidaritzapean.

Jasangarritasunaren esparruan, jasangarritasunerako gida-plana betetzeko ura modu jasangarrian kudeatuz eta prozesuen zirkularitatea hobetuz, Tubos Reunidosen prozesuetan erabilitako lehengaien %95 altzairu birziklatua da. Horrez gain, urtetik urterako %4ko jaitsiera erregistratu zen arku elektrikoko labearen kontsumoan, eta guztizko isurien %33ko murrizketa. Azkenik, ur-kontsumoak %15 egin zuen behera, eta zabortegetan kudeatutako hondakinek, berriz, %18. Hala ere, 1. eta 2. irismeneko isuriak %20 murriztu nahi ditu 2030 baino lehen.

Testuinguru horretan, 324,0 milioi euroko negozio-zifrarekin itxi zuen ekitaldia Tubos Reunidos taldeak (-%39,2 2023arekin alderatuta), eta ekitaldiaren emaitza 37,9 milioi eurokoa izan zen (urte batetik bestera -%20,5).

Jarduera hori egiteko, Tubos Reunidosen lau ekoizpen-instalazio eta nazioarteko sei bulego ditu, eta merkataritza-agentziak 14 herrialdetan. 1.384 langilek ziharduten 2024an, 2023an baino %1,1 gutxiago (15 langile gutxiago).

67. koadroa Negozio arloak eta enpresa-unitateak. Tubos Reunidos taldea. 2024

Negozio arloak	Unitateak/establezimenduak
Ekoizpen-zentroak	Tubos Mill (Amurrio, Araba) Productos Mill (Trapagaran, Bizkaia) Tubos Reunidos Premium Threads (Iruña Oka, Araba) RDT, Inc (Beasley, Texas)
Bulegoak	Madrid (Madril, Espainia) Bilbao (Bilbo, Espainia)
Nazioartekoa	TR América (Houston, Ameriketako Estatu Batuak) TR Beijing Office (Pekin, Txina) TR Italia (Milan, Italia) TR Alemania (Alemania) TR Dubai Office (Dubai) TR Seúl (Hego Korea) TR México (Mexiko)

Iturria: Urteko Txostena-Jardueren Memoria. Tubos Reunidos taldea

4. ONTZIGINTZA

4.1 NAZIOARTEKO EGOERA

Nazioartean ziurgabetasuna handia, tentsio geopolitikoak eta gerra komertziala izan arren, nazioarteko itsasoko merkataritza % 2,1 hazi zen 2024an, eta maximo historikora iritsi zen 12.590 milioi tona garraiatuta.

Itsasontzi berrien nazioarteko kontratazioen kasuan, 2024an 178,2 milioi tona pisu hil kontratatu ziren, aurreko ekitaldian baino % 39,2 gehiago. Entregak, ordea, dinamismo txikiagoa izan zuten, % 1,1 soilik hazi baitziren, 89,2 milioi tona pisu hileraino.

68. koadroa Munduko merkataritza-flota

(MGT)		
Urtea	Tonak	% Δ
2014	1.067,1	3,9
2015	1.107,8	3,8
2016	1.148,0	3,6
2017	1.182,8	3,0
2018	1.221,3	3,3
2019	1.263,0	3,4
2020	1.324,7	4,9
2021	1.353,8	2,2
2022	1.400,0	3,4
2023	1.438,7	2,8
2024	1.494,4	3,9

Iturria: ANAVE.

Bilakaera horren arabera, munduko merkataritza-flota 1.494,4 milioi tona gordinekoa izan zen 2024an, hau da, aurreko urtean baino % 3,9 handiagoa. Hala, urtebete lehenago erregistratutako aurrerapen-erritmoa handitu egin zen (2023an % 2,8).

Flota horren herrialde nagusiari erreparatuz gero, aurreko ekitaldietan ez bezala, Liberia izan zen protagonista nagusia: munduko merkataritza-flotaren % 16,8 hartu zuen bere gain, gertutik jarraitu zion Panamak (% 16), eta distantzia handiagora geratu ziren Marshall Uharteak (guztizkoaren % 12,1). Europa mailan Malta nabarmendu zen, guztizkoaren gaineko % 5,2ko parte-hartzearekin. Hala, alde handiarekin gainditu zituen Greziaren eta Zipreren (guztizkoaren % 2,3 eta % 1,4, hurrenez hurren) kuotak.

69. koadroa Munduko merkataritza-flota, jatorrizko herrialdearen arabera

Herrialdea	2022		2023		2024		% Δ 24/23
	MGT	%	MGT	%	MGT	%	
Liberia	203,5	14,5	229,0	15,9	251,4	16,8	9,8
Panama	222,9	15,9	232,7	16,2	239,5	16,0	2,9
Marshall Uharteak	169,7	12,1	174,5	12,1	180,4	12,1	3,4
Hong Kong	129,8	9,3	126,0	8,8	128,1	8,6	1,7
Singapur	83,9	6,0	87,8	6,1	93,1	6,2	6,0
Malta	81,2	5,8	78,6	5,5	77,3	5,2	-1,7
Txina	61,2	4,4	64,3	4,5	67,0	4,5	4,2
Bahamak	52,0	3,7	51,7	3,6	51,9	3,5	0,4
Grezia	35,4	2,5	34,1	2,4	33,7	2,3	-1,2
Japonia	27,9	2,0	30,6	2,1	30,7	2,1	0,3
Portugal	22,5	1,6	20,1	1,4	22,2	1,5	10,4
Danimarka	22,8	1,6	22,3	1,6	21,9	1,5	-1,8
Erresuma Batua	19,5	1,4	21,1	1,5	20,9	1,4	-0,9
Zipre	21,4	1,5	19,8	1,4	20,2	1,4	2,0
Indonesia	17,3	1,2	18,1	1,3	19,1	1,3	5,5
Hego Korea	13,3	1,0	15,0	1,0	17,0	1,1	13,3
Norvegia	16,2	1,2	16,3	1,1	16,5	1,1	1,2
Italia	12,6	0,9	12,7	0,9	11,9	0,8	-6,3
Iran	11,4	0,8	11,6	0,8	11,6	0,8	0,0
India	10,0	0,7	9,8	0,7	9,9	0,7	1,0
Bermuda	9,2	0,7	9,6	0,7	9,2	0,6	-4,2
Frantzia	7,2	0,5	8,1	0,6	9,0	0,6	11,1
Alemania	6,4	0,5	7,1	0,5	7,7	0,5	8,5
Holanda	5,9	0,4	6,0	0,4	6,1	0,4	1,7
Barbados	--	--	2,9	0,2	3,7	0,2	27,6
Belgika	4,5	0,3	4,4	0,3	3,6	0,2	-18,2
Espainia	2,4	0,2	2,4	0,2	2,2	0,1	-8,3
Suedia	2,1	0,2	2,2	0,2	2,1	0,1	-4,5
Finlandia	1,6	0,1	1,7	0,1	1,8	0,1	5,9
Kroazia	1,0	0,1	1,0	0,1	0,8	0,1	-20,0
Gainerako herrialdeak	125,1	8,9	117,1	8,1	123,8	8,3	5,7
EEE*, guztira	--	--	238,7	16,6	239,0	16,0	0,1
Mundu osoa	1.400,0	100,0	1.438,7	100,0	1.494,4	100,0	3,9

*Europako Esparru Ekonomikoa

Iturria: ANAVE.

Itsasontzi motari dagokionez, aurreko urteetan bezala, 2024an solteko salgaien itsasontziak ziren munduko merkataritzako ontzidiaren herena baino gehiago (% 35,5). Honakoak izan ziren hurrengoak, ordena honetan: petrolio-ontziak, edukiontzia garraiatzekoak, beste merkataritzako ontzi batzuk, gasa garraiatzekoak eta kargaontziak, % 20,9ko, % 19,7ko, % 12,3ko, % 6,8ko eta % 5eko partaidetzekin, hurrenez hurren.

Urte arteko aldakuntzei dagokienez, aurreko ekitaldian ez bezala (2023an kargaontzi orokorrekin izan zuten hazkunderik handiena, % 4,1koa), 2024an edukiontzia garraiatzeko

ontziek izan zuten hazkunderik handiena (% 7,8), eta munduko merkataritza-flota guztiaren % 19,7 hartu zuten ontzi mota horiek.

70. koadroa Munduko merkataritza-flota, itsasontzi motaren arabera

(MGT)

Itsasontzi mota	2021	2022	2023	2024
Petrolioa garraiatzekoak	292,3	297,7	306,0	311,8
Gasa garraiatzekoak	85,9	92,4	95,2	101,4
Solteko salgaienak	484,0	502,8	514,9	530,0
Kargaontziak	67,3	68,3	71,1	74,0
Edukiontzia garraiatzekoak	252,8	263,5	272,5	293,8
Beste merkataritzako ontzi batzuk	171,6	175,3	178,9	183,5
Merkataritzako ontziak guztira	1.353,8	1.400,0	1.438,7	1.494,4

Iturria: ANAVE.

Azkenik, 2024an handitzen jarraitu zuen munduko merkataritza-flotaren batez besteko adinak eta 20,7 urteko batezbestekora igo zen berriro ere (2023an 20 urte). Izan ere, desegiteko salmentek behera egin zuten berriro (-% 12,9) eta 2012-2021eko urteko batezbestekoaren oso azpitik geratu ziren. Ontzi motaren arabera, metanoa garraiatzeko ontziak izan ziren ontzidiko gazteenak (10,6 urte), eta hozkailuak, berriz, zaharrenak (34 urte).

4.2 ONTZIGINTZA ESPAINIAN

2024an, ontzi berrien estatuko ekoizpenak % 23,2 egin zuen gora, aurreko ekitaldietan beherakadak erregistratu ondoren (2022an eta 2023an -% 5,1 eta -% 10,8, hurrenez hurren). Hala, konpentsatutako 122 mila tonara iritsi zen¹. Horrez gain, hazkundera orokorra izan zen ekoizpen fase guztietan: hasitako tonajeak % 18,1 egin zuen gora, uretaratutakoak % 27,2 eta entregatutakoak % 23,6.

¹ Atal honetako informazioa tona konpentsatuetan jasotzen da, kontrakoa adierazi ezean.

71. koadroa Espainiako itsasontzien ekoizpena

(mCGT) ⁽¹⁾

Urtea	Tonaje haztatua ⁽²⁾	Hasitako tonajea	Uretaratutako tonajea	Entregatutako tonajea	Konpentsazio-koefizientea ⁽³⁾
2015	179	280	169	99	0,92
2016	103	84	103	124	0,48
2017	130	142	122	133	0,75
2018	201	136	246	178	0,98
2019	160	188	123	207	0,87
2020	101	92	124	64	0,48
2021	117	101	92	182	0,49
2022	111	119	116	94	0,48
2023	99	105	92	106	0,52
2024	122	124	117	131	0,48

(1): CGT: tona gordin konpentsatuak. Erregistroko tonaje gordin konpentsatuaren neurria, tona gordinekin erlazionatuta, itsasontzi mota eta neurri bakoitzerako koefiziente baten bidez. Koefiziente horrek eraikitze konplexutasuna hartzen du aintzat, itsasontzia egiteko erabilitako lanordua oinarri hartuta.

(2): Tonaje haztatua = (Hasitako tonajea + 2 Uretaratutako tonajea + Entregatutako tonajea)/4.

(3): Ratua (tona gordinak/tona gordin konpentsatuak).

Iturria: Industriako Estatu Idazkaritza. Industria eta Turismo Ministerioa. Geuk egina.

Espainiako ontziolen eskari-zorroari dagokionez, 2024an hazkundera itzuli zen, aurreko ekitaldian beherakada puntuala erregistratu ostean (2023an -% 18,3). Hala, 2024an % 7,6ko hazkundera izan zuen, 269 mila tonara arte. Izan ere, esportazioak handitu egin ziren (% 21,4), eta Estatuko zorroak behera egin baitzuen (-% 23,4). Hala, kanpo-merkatuak Estatuko guztizko zorroarekiko zuen partaidetza-kuotak gora egin zuen (2024an guztizkoaren % 78, eta % 69 aurreko ekitaldian).

72. koadroa Eskarien zorroa urtearen amaieran

Urtea	Barne-merkatua		Esportazioak		Guztira mCGT
	mCGT	%	mCGT	%	
2015	171	37	288	63	459
2016	209	45	259	55	468
2017	233	46	273	54	506
2018	126	28	322	72	448
2019	27	7	350	93	377
2020	38	11	318	89	356
2021	39	13	252	87	291
2022	82	27	224	73	306
2023	77	31	173	69	250
2024	59	22	210	78	269

Iturria: Industriako Estatu Idazkaritza. Industria eta Turismo Ministerioa. Geuk egina.

Ontziei dagokienez, 2024aren amaieran Estatuko guztizko eskaera-zorroa osatzen zuten 60 itsasontzietatik 11 merkatu nazionalera bideratutakoak ziren, eta gainerako 49ak kanpo-merkatura bideratutako itsasontziak ziren.

73. koadroa Eskarien zorroa itsasontzi motaren arabera, urtearen amaieran. 2024

Itsasontzi mota	Barne-merkatua		Esportazioak		Guztira	
	Itsasontzi kopurua	CGT	Itsasontzi kopurua	CGT	Itsasontzi kopurua	CGT
Petrolio gordina garraiatzekoak	0	0	0	0	0	0
Petrolio- eta kimika-produktuak	0	0	0	0	0	0
Kargaontziak	3	17.529	0	0	3	17.529
Hozkailuak	0	0	0	0	0	0
Ferryak	1	16.422	10	18.908	11	35.330
Bidaariak	0	0	1	8.252	1	8.252
Arrantza-ontziak	1	8.074	5	38.880	6	46.954
Beste itsasontzi batzuk	6	17.473	33	143.803	39	161.276
Guztira	11	59.498	49	209.843	60	269.341

Iturria: Industriako Estatu Idazkaritza. Industria eta Turismo Ministerioa. Geuk egina.

Itsasontzi motaren arabera, honakoek osatzen zuten barne-merkatua: hiru kargaontzi, ferry bat, arrantza-ontzi bat eta beste mota bateko sei ontzi. Kanpo-zorroa, berriz, hauek osatzen zuten: hamar ferry, bidaiarientzako ontzi bat, bost arrantza-ontzi eta beste mota bateko hogeita hamahiru ontzi.

Azkenik, estatuko ontziolei dagokienez, Navantiak indar-ariketa estrategikoa egin zuen 2024an, berrikuntza teknologikoa, nazioarteko hedapena eta sektore zibileko dibertsifikazioa uztartuz (konponketak, energia berriztagarriak eta abar). Horri dagokionez, bereziki adierazgarriak dira hauek: AIP sistemak txertatu izana (teknologia horrek ur azpian jarduteko aukera ematen die nuklearrak ez diren urpeko ontziei, gainazalera atera beharrik gabe atmosferako oxigenoaren bila) S-80 urpeko ontzietan, Harland & Wolff ontziola britainiarrak erosi izan eta konponketetan eta nazioarteko proiektuetan jarduera handia eduki izana.

4.3 ONTZIGINTZA EUSKAL HERRIAN

Estatuan hautemandakoarekin alderatuta (ekoizpenaren gorakada), EAEko itsasoko sektorearen ekoizpenak -% 5,6 egin zuen behera 2024an 17 mila tona gordinera arte, eta hasitako tonajea soilik egin zuen gora jarduerak (% 150). Izan ere, uretaratutako tonajea beherakada izan zen (-% 31,6) eta entregatutakoak berdin jarraitu zuen (aldaketarik ez ia).

74. koadroa Ontzigitza Euskal Herrian

(mGT)

Urtea	Tonaje haztatua	Hasitako tonajea	Uretaratutako tonajea	Entregatutako tonajea
2015	42	77	35	19
2016	23	13	26	28
2017	25	15	30	26
2018	23	17	20	35
2019	18	16	17	20
2020	15	21	16	5
2021	17	22	13	19
2022	26	24	31	19
2023	18	8	19	24
2024	17	20	13	24

Iturria: Industriako Estatu Idazkaritza. Industria eta Turismo Ministerioa. Geuk egina.

Hala ere, azterketa tonaje konpentsatuaren arabera eginez gero, Euskadiko itsasontzien ekoizpenak % 3,3 egin zuen gora 2024an, baina estatuko ekoizpen osoaren gaineko parte-hartze kuota jaitsi egin zen (% 26, eta aurreko ekitaldian % 30), konparazioan dinamismo txikiagoa izan zuelako.

**75. koadroa Ontzigitza Euskal Herrian. Estatuko partaidetza.
Tonaje konpentsatua**

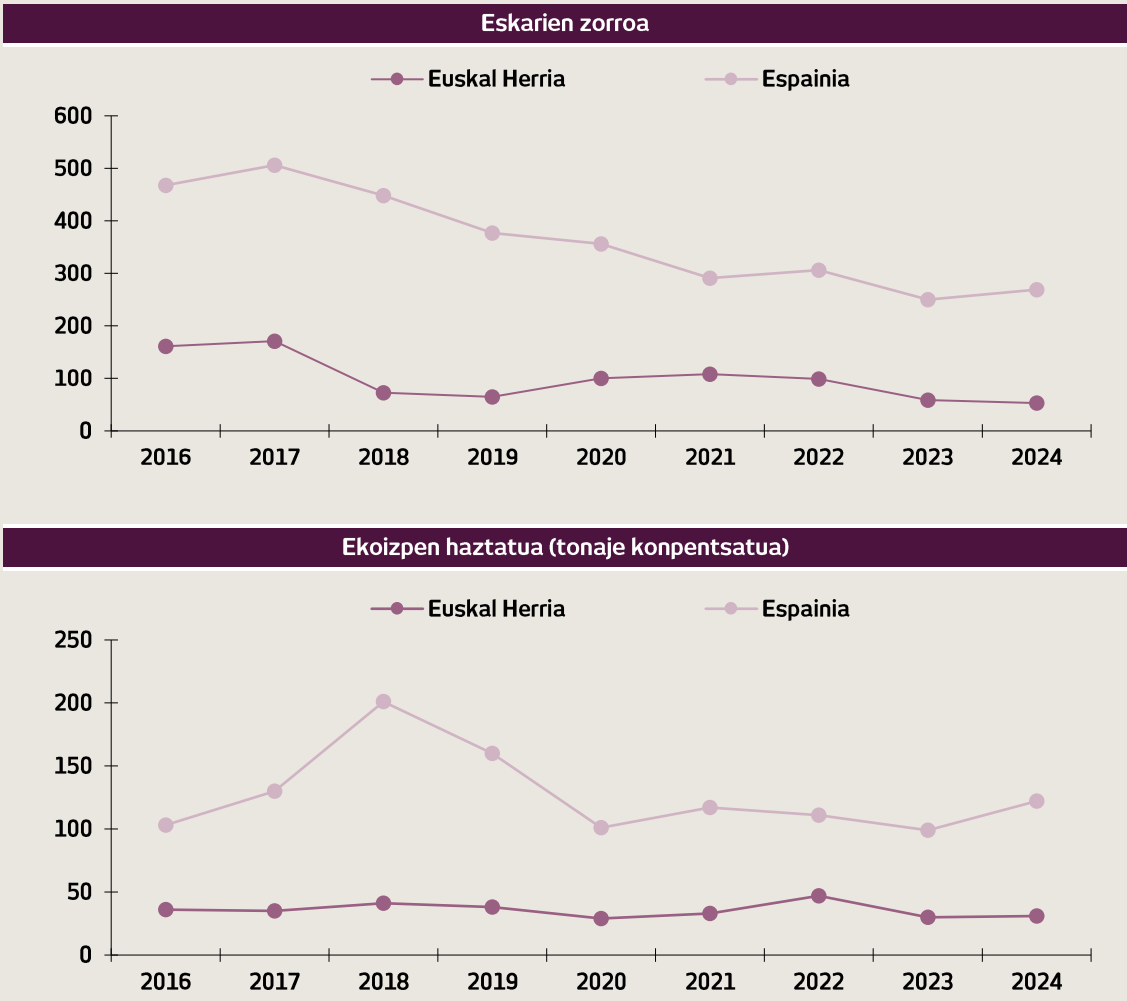
Kontzeptua	2023		2024	
	mCGT	Espainiako %	mCGT	Espainiako %
Tonaje haztatua	30	30	31	26
Hasitako tonajea	11	11	36	29
Uretaratutako tonajea	31	34	24	20
Entregatutako tonajea	46	43	42	32

Iturria: Industriako Estatu Idazkaritza. Industria eta Turismo Ministerioa. Geuk egina.

Tonaje konpentsatuaren ikuspegiarekin jarraituz, 2024an, hasitako toneajeak soilik izan zuen hazkundera (% 227,3), uretaratutako tonajeak eta entregatutakoak beherakada izan baitzuten (-% 22,6ko eta -% 8,7ko beherakadak).

Bilakaera hori estatuan erregistratutako mailarekin alderatuta, Euskal Herriak Estatuko guztizkoan izan zuen parte-hartze tasak gora egin zuen hasitako tonajearen kasuan (2024an % 29 eta 2023an % 11), eta behera, berriz, uretaratutako tonajearen eta entregatutako tonajearen kasuan (% 34tik % 20ra eta % 43tik % 32ra, hurrenez hurren).

15. grafikoa Ontzigintzako eskaera-zorroaren eta ekoizpen haztatuaren bilakaera (mCGT)

Iturria: Industriako Estatu Idazkaritza. Industria eta Turismo Ministerioa. Geuk egina.

Euskal ontziolen eskarien zorroari dagokionez, 2024aren itxieran 53 mila tona konpentsatukoa zen, hau da, jaitsiera-erritmoa pixka bat apaldu zuen, -% 10,2ra arte (2023an -% 40,4).

76. koadroa Eskarien zorroa Euskal Herrian

Urtea	mCGT
2015	148
2016	161
2017	171
2018	73
2019	65
2020	100
2021	108
2022	99
2023	59
2024	53

Iturria: Industriako Estatu Idazkaritza. Industria eta Turismo Ministerioa. Geuk egina.

EAEko itsasontzien enpresen panoramari erreparatuta, eta lehenik eta behin Sestaoko La Naval enpresan jarrita arreta, aipagarria da VGP Park La Naval proiektuaren birgaitze industrialak aurrera jarraitzen duela, hainbat baimen eta izapide urbanistikotan atzerapenak izan arren. 2025eko azken hiruhilekotik aurrera lizentzia berriak iristea eta ontziak eraikitzen hasi ahal izatea espero da. Nolanahi ere, oraindik airean dago itsasontzien sektoreak proiektuan duen inplikazio maila eta VPGren eta administrazio publikoen industriako ondarearen defentsa maila.

77. koadroa Eskarien zorroa, amaitutako ontziak eta hasitako ontziak, enpresen arabera

(CGT unitateak)

Enpresa	Eskarien zorroa		Amaitutako itsasontziak		Hasitako itsasontziak	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Astilleros Murueta	27.864	30.948	22.220	11.288	11.288	14.372
Astilleros Balenciaga	9.455	0	9.950	9.455	0	0
Astilleros Zamakona	21.436	22.068	13.498	21.436	0	22.068
CNN Sestao	0	0	0	0	0	0

Iturria: Industriako Estatu Idazkaritza. Industria eta Turismo Ministerioa. Geuk egina.

EAEko ontziola txikiagoei dagokienez, Murueta ontziolaren kasuan hau nabarmendu behar da: 2024ko urrian *Bermeo NM* (hainbat helburuko ontzi hibridoa, dieselarekin eta elektrizitatearekin) uretaratu zen Erandion, ekitaldi horren amaieran *Busturia NM* (serieko seigarren ontzia) eraikitzen hasi ziren eta 2025ean izokinak arrantzatzeaz azken belaunaldiko ontzi bat (C 335) eraikitzeaz kontratua sinatu dute, Norvegiako Frøy taldearekin. 2027ko bigarren seihilekoan entregatzea aurreikusten da. Hala, Astilleros Muruetak indartu egin zituen deskarbonizazioarekiko zuen konpromisoa eta bere nazioarteko proiektzioa.

Balenciaga Ontziolaren kasuan, 2024ko ekitaldian borrokan aritu ziren biziraupenaren eta porrotaren artean. Konkurtsoa ekiditea lortu zuten behin-behinean, baina Cofidesen laguntza faltak agerian utzi zuen errealitatea abenduan. Hala ere, zorraren beherakadak

eta 2025ean balizko inbertitzaileak lortzeak esperantza ekarri zuten, baina oraindik ere kapitalaren eskaintza, plan industrial bideragarri bat eta behin betiko ixtea ekiditeko babes instituzionala lortu behar dira.

Zamakona ontziolari dagokionez: 2024an *Heroínas de Sálvora* salbamendurako ontzia entregatu zuen, SASEMAREntzako hainbat helburutarako atoiontzia. Ontzi horrek 2024ko ontzirik onenaren saria jaso zuen. Halaber, bi ontzi hibrido egiteko kontratua egin zuen Eidsvaagekin eta eskari gehigarri bat jaso zuen Norvegiako Intership enpresa armadorearentzat. Hala, Eskandinaviako merkatuaren alde egindako apustua indartu zuen. Horri esker, Zamakona ontziolak bere posizioa finkatu zuen azken belaunaldiko ontzi hibridoekin egindako teknologia handiko proiektuetan eta, aldi berean, nazioarteko apustua indartu zuen, azoketan parte hartuz eta portuetako azpiegituran aurrerapenak eginez. Hala, badirudi etorkizunean garapenak eta hedapenak egingo dituela.

Azkenik, atal honekin amaitzeko, Euskadiko Itsas Foroak 2025-2028 aldirako Plan Estrategikoa aurkeztu zuen 2024ko Batzar Orokorrean. Plana lehiakortasunean, jasangarritasunean, berrikuntzan, digitalizazioan eta talentuaren prestakuntzan oinarritzen da. Horri dagokionez, ikuspegi estrategikoa ontzi adimendunen, berritzaileen, digitalizatuen eta jasangarrien gaineko espezializaziora bideratuko da, balio erantsi handiarekin.

5. AUTOMOBILGINTZA

2024an, automobilgintzak bere krisian murgilduta jarraitu zuen. Pandemia inflexio-puntua izan zen erresilientzia handia erakustera ohiturik dagoen sektore honetan, eta pandemia hasi zenetik lau urte beterik, mehatxu berriek automobilgintzaren lehiakortasuna kolokan jarri zuten berriz ere.

Automobilgintzako fabrikatzaileek erronka berriak topatu zituzten, egiturazko eraldaketa sakon baten erdian. Tentsio politikoak larriagoturik eta hornidura-kateko asaldurekin, adimen artifiziala txertatu beharra dago ibilgailuetan eta, gainera, sektorea elektrifikatzeko lasterketa "zaharra" dago, eta oso erritmo desberdinean dabil herrialde batean edo bestean.

Txina horren adibide da. Automobilgintza dinamikoa du, eta inoiz baino mehatxu handiagoa da gainerako herrialde fabrikatzaileentzat, batez ere modelo elektrikoen eskaintzari dagokionez, kalitatea-prezioa erlazioa nekez hobetu baitaiteke. Testuinguru honetan, automobilgintzako fabrikatzaile gisa tradizio handi samarra izan duten herrialde ugari zailtasunak dituzte elektrifikaziorako bidean. Txina aipatzekoa da, aldaketetara bizkor egokitzen delako eta sektorearen arauak birdefinitu dituelako. Hala, oro har buruan jardun diren AEB eta Europako industrian inpaktu nabarmena izaten ari da.

Erantzun gisa, industria nazionalaren lehiakortasuna bermatzea argudiatu, Trumpen Gobernuak hainbat neurri protekzionista aurkeztu ditu atzerriko marken sarrera gelditzeko, baita Europako markena ere. Oraindik kalibratzeko dago neurri horiek zer neurritan izango duten inpaktua. Kontuan hartu behar da, batetik, oraindik ez dela erabaki zer karga aplikatuko zaien AEBtik kanpo fabrikatutako ibilgailuei (hasiera batean, % 25), eta bestetik, logikoa denez, AEBk nazioarteko eraikitzaileen salmentetan izango duen pisu espezifikoaren mende egongo dela.

Hala ere, jakinik Europako automobilgintza ekonomiaren funtsezko oinarria dela, bidegurutze batean dago, kontrako faktore askok bat egin duten honetan. Mundu mailako oztopoak aipatu dira jada, eta badira beste batzuk ere, nolana hikoak ez direnak. Esate baterako, ibilgailu elektrikoa ez dago oso sartuta merkatuan, eta isuriei buruzko erregulazioa gogorra da. Nolabait, horrek denak sektorearen aurrerabidea gelditu du. Horiek horrela, Europako Batzordea ohartu da zeinen egoera zailean dagoen sektorea. Horregatik, automobilgintzan berrikuntza, jasangarritasuna eta lehiakortasuna sustatzeko Ekintza Plana aurkeztu du 2025eko martxoan, Europak lidergoa berreskura dezan ibilgailu adimentsuagoak, garbiagoak eta konektatuagoak lortzeko trantsizioan.

5.1 NAZIOARTEKO EGOERA

Egoera horretan, 2024ko ekitaldia amaitu zenerako, 92,5 milioi unitate ekoitzi ziren, 2023an baino zertxobait gutxiago (-% 1,0), eta COVIDaren aurreko balioak apur bat gaindituta (2019aren aldean, +% 0,7).

Espero bezala, Asiako erraldoiaren lidergoa indartu egin zen eraikitzaile gisa, ibilgailuen munduko ekoizpenaren herena hari egokitu baitzitzaion. Zehazki, urtea bukatu zenerako, Txinako ibilgailu-ekoizpenak 31 milioi unitateko langa gainditu zuen, urtetik urterako % 3,7ko igoerarekin. Hortaz, 2019ko kopuruekin konparatuz, % 21,5 gehiago izan ziren. Bilakaera horrek are garrantzi handiagoa du herrialde ekoizle gehienetan ekoizpen-erritmoa lasaitu zela ikusirik, eta bakar batzuek aise gainditu zituzten 2019ko kopuruak.

lido horretan, Europen 17,2 milioi ibilgailu fabrikatu ziren guztira eta, beraz, presentzia galdu zuen munduko ekoizpen-taulan, % 4,8 ibilgailu gutxiago egin baitziren bertako lantegietan (2019aren aldean, -% 18,9). Hein handian, Europako eraikitzaile handien ekoizpena desazeleratu izanaren emaitza da beherapen hori: Alemania (4,06 milioi ibilgailu; -% 1,0), Espainia (2,37 milioi; -% 3,0), Turkia (1,36 milioi; -% 7,0), Frantzia (1,35 milioi; -% 9,8) edota Italia (0,59 milioi; -% 32,3). Italiaren posizioa asko ahuldu zen 2024an, ikusten denez. Aitzitik, kontrako noranzkoan ari da aurrera Txekiar Errepublika (1,45 milioi; +% 3,9), Europako fabrikatzaile handien artean 2023ko balioak hobetu zituen herrialde bakarra. Guztiarekin ere, murrizketak nagusi diren panorama honetan, Europaren partaidetza ekoizpen-mapan % 18,6koa izan zen (2019an, % 23), eta mundu mailan presentzia gehien ahuldu zaion kontinentea da, 2019ko egoerarekin alderatuta.

Asian, Txinaren berealdiko presentzia alde batera utzita, Japonia (8,23 milioi), India (6,01 milioi) eta Hego Koreako (4,12 milioi) ekoizpen-bolumenak azpimarratu behar dira. Bilakaerari erreparatuta, Japonia eta Hego Koreako ekoizpenak behera egin du -% 8,5 eta -% 2,7 hurrenez hurren, baina Indiako ekoizpen-erritmoa areagotu egin da (+% 2,8). Hala, hazkunde jarraituan dihardu bere ibilbidean. Orobat, Thailandia, Indonesia eta Irango ekoizpena nabarmendu behar da, multzo osoaren ekoizpena milioi bat ibilgailutik gorakoa baita jada, nahiz eta urtetik urterako beherakadak gertatu 2024an. Hala, munduan mihizatutako 10 ibilgailutik ia sei (% 59,4) Asia-Ozeaniako ekoizpen-instalazioetatik datoz (2019an, % 53,7).

Amerikan, bestalde, AEB izan zen nagusi 10,56 milioi ibilgailuko ekoizpenarekin, aurreko urteko kopuruen oso antzera (-% 0,7). Dena den, COVIDaren aurreko balioetatik behera geratu zen oraindik (-% 3,0). Bigarrena Mexiko izan zen, 4,20 milioi unitaterekin eta urtetik urterako % 5eko hazkundearekin ekoizpenean (2019ko kopuruekin konparatuta, +% 4,7). Brasil izan zen hirugarren, ekoizpen-erritmoa nabarmen azeleratu zuen eta 2024an (+% 9,7), 2,54 milioi ibilgailu egiteraino. Hala ere, ez zituen 2019ko kopuruak gainditu (-% 13,4). Bestalde, Kanadako ekoizpena dezente txikiagoa izan zen 2024an (-% 13,6), eta

1,34 milioi ibilgailurekin itxi zuen ekitaldia, 2019ko mailaren ia herena, hain zuzen. Dena den, munduko ekoizpenaren % 20,7 Amerikan izan zen 2024an, baina 2019koa (% 22) baino txikiagoa izan zen, orobat.

78. koadroa Ibilgailuen ekoizpena. Herrialde nagusiak

(unitateak)

Herrialde nagusiak	2019	2022	2023	2024	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Txina	25.750.650	27.020.615	30.160.966	31.281.592	3,7	21,5
AEB	10.892.884	10.052.958	10.639.140	10.562.188	-0,7	-3,0
Japonia	9.684.507	7.835.539	8.998.538	8.234.681	-8,5	-15,0
India	4.524.366	5.457.242	5.852.143	6.014.691	2,8	32,9
Mexiko	4.013.137	3.509.101	4.001.964	4.202.642	5,0	4,7
Hego Korea	3.950.614	3.757.049	4.243.597	4.127.252	-2,7	4,5
Alemania ⁽¹⁾	4.663.749	3.480.357	4.109.371	4.069.222	-1,0	-12,7
Brasil	2.944.988	2.369.769	2.324.838	2.549.595	9,7	-13,4
Espainia	2.822.632	2.219.436	2.451.243	2.377.091 ⁽³⁾	-3,0	-15,8
Thailandia	2.013.710	1.883.515	1.834.986	1.468.997	-19,9	-27,1
Txekiar Errepublika	1.433.961	1.224.456	1.404.501	1.458.892	3,9	1,7
Turkia	1.461.244	1.352.648	1.468.393	1.365.296	-7,0	-6,6
Frantzia ⁽¹⁾	2.172.515	1.383.173	1.505.079	1.357.701	-9,8	-37,5
Kanada	1.916.585	1.233.360	1.553.758	1.342.647	-13,6	-29,9
Indonesia	1.286.848	1.470.146	1.395.717	1.196.664	-14,3	-7,0
Iran	821.060	1.064.215	1.089.827	1.077.839	-1,1	31,3
Eslovakia	1.107.902	982.194	1.080.000	993.000	-8,1	-10,4
Erresuma Batua	1.381.405	876.614	1.025.990	905.233	-11,8	-34,5
Italia	915.291	798.423	873.442	591.067	-32,3	-35,4
Asia-Ozeania	49.333.841	50.021.217	55.019.721	54.907.849	-0,2	11,3
Amerika	20.160.401	17.753.536	19.165.115	19.187.421	0,1	-4,8
Europa	21.234.501	16.013.183	18.097.233	17.231.668	-4,8	-18,9
Afrika ⁽²⁾	1.095.151	1.022.783	1.170.447	1.177.400	0,6	7,5
Mundua, guztira	91.823.894	84.830.376	93.452.506	92.504.338	-1,0	0,7

(1): Turismoak eta ibilgailu komertzial arinak bakarrik.

(2): Afrika, Egipto aintzat hartu gabe.

(3): ANFACen datua.

Iturria: OICA

Munduko ibilgailuen matrikulazioen bilakaera aztertuko dugu jarraian. Ekoizpenarenak baino emaitza hobeak izan ziren 2024koak, urtetik urterako igoera % 2,7 izan baitzen, 95,3 milioi unitateraino. Horrenbestez, COVIDaren aurreko datuetatik gora geratu ziren matrikulazio mailak (+% 3,5), ondoz ondoko bigarren urtez.

Ekoizpenean bezala, Txina izan zen lider erabatekoa ibilgailuen mundu mailako matrikulazioan. 2024an, Asiako erraldoiak 30 milioi unitate matrikulatuen langa gainditu zuen berriro, eta bere horretan jarraitzen du, beraz, hazkunde jarraituaren bideak, 2020an soilik eten baitzen pixka bat. Nolanahi ere, aise gainditu zituen 2019ko balioak (+% 21,9).

Bigarren gertatu zen AEB, matrikulazioen ia erdiarekin (16,34 milioi). Nahiz eta matrikulazioen urtetik urterako hazkundea % 2,1 izan zen, ez zen nahikoa izan pandemiaren aurreko merkatuaren tamaina berreskuratzeko (-% 6,6).

Asiako beste bi herrialde ere, India eta Japonia, rankingaren goialdean kokatu ziren, nahiz eta kontrako bilakaera izan zuten. Alde batetik, 5,22 milioi matrikulazio izan ziren Indian, urtetik urterako % 2,9ko igoerarekin. Gainera, nabarmenki gora egin zuen 2019ko matrikulazioen aldean (+% 36,9). Eta beste aldetik, 4,42 milioi matrikulazio izan ziren Japonian 2024an, % 7,5 gutxiago. Beraz, 2019ko matrikulazioen aldean, distantzia handi samarra suertatu zitzaion 2024an (-% 14,9). Alemaniako dinamika antzekoa izan zen, bosgarren lekuan 3,19 milioi matrikulazioarekin. Aitzitik, merkatuaren tamaina zertxobait txikiagotu zitzaion (-% 0,4), 2019ko erregistroak ikusirik atzerapen argi eta garbiarekin (-% 20,5).

Jarraian, Brasilek, Erresuma Batuak eta Frantziak osatutako hirukoteak 2 milioi matrikulaziotik gora izan zituzten, nahiz eta urtetik urterako bilakaerak desberdinak izan ziren (+% 14,1, +% 2,6 eta -% 2,4). Dena den, batek ere ez zuen susperraldi osoa lortu 2019ko kopuruen aldean (-% 5,5, -% 13,4 eta -% 21,8). Ondoren beste hauek datoz: Kanada (1,90 milioi; +% 8,2 2023aren aldean), Errusia (1,83 milioi; +% 39,2), Italia (1,79 milioi; -% 0,3), Hego Korea (1,63 milioi; -% 6,7) eta Mexiko (1,55 milioi; +% 9,8). Italiak (-% 15,9) eta Hego Koreak (-% 9,0) ez dituzte oraindik lortu COVIDaren aurreko balioak.

Hiru herrialde kokatu ziren milioi bat unitatetik 1,5 milioi bitartean. Zehatz-mehatz, Turkia (1,28 milioi; +% 0,1), Australia (1,22 milioi; +% 0,4) eta Espainia (1,21 milioi; +% 8,1). Multzo horretan, Espainiak soilik ez ditu oraindik erdietsi 2019ko kopuruak (-% 18,8).

79. koadroa Ibilgailuen matrikulazioa. Herrialde nagusiak

(unitateak)

Herrialde nagusiak	2019	2022	2023	2024	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Txina	25.796.931	26.863.745	30.093.698	31.436.193	4,5	21,9
AEB	17.488.154	14.230.324	16.009.268	16.340.472	2,1	-6,6
India	3.816.858	4.725.560	5.080.361	5.226.784	2,9	36,9
Japonia	5.195.216	4.201.320	4.779.086	4.421.494	-7,5	-14,9
Alemania	4.017.059	2.963.748	3.204.298	3.192.031	-0,4	-20,5
Brasil	2.787.850	2.104.461	2.308.689	2.634.904	14,1	-5,5
Erresuma Batua	2.736.559	1.943.572	2.307.438	2.368.574	2,6	-13,4
Frantzia	2.755.728	1.926.554	2.208.501	2.155.052	-2,4	-21,8
Kanada	1.976.440	1.562.965	1.762.238	1.906.866	8,2	-3,5
Errusia	1.778.841	808.604	1.317.438	1.833.852	39,2	3,1
Italia	2.132.630	1.505.052	1.797.977	1.793.038	-0,3	-15,9
Hego Korea	1.795.134	1.683.657	1.749.729	1.632.751	-6,7	-9,0
Mexiko	1.360.008	1.134.443	1.416.429	1.555.115	9,8	14,3
Turkia	491.947	831.220	1.284.046	1.285.789	0,1	161,4
Australia	1.062.867	1.081.429	1.218.450	1.222.785	0,4	15,0
Espainia	1.501.244	958.978	1.127.873	1.219.267*	8,1	-18,8
Europa	20.930.134	15.079.901	17.942.469	18.700.694	4,2	-10,7
Amerika	25.389.730	20.876.860	23.215.717	24.154.016	4,0	-4,9
Asia-Ozeania	44.545.103	45.838.945	50.641.764	51.406.410	1,5	15,4
Afrika	1.200.291	1.075.388	1.050.105	1.053.611	0,3	-12,2
Mundua, guztira	92.065.258	82.871.094	92.850.055	95.314.731	2,7	3,5

(*): ANFACen datua.
Iturria: OICA.

5.2 SEKTOREA ESPAINIAN

Europari buruz azaldu diren zailtasunak automobilgintza nazionalen ere islatzen dira. Nolanahi ere, posizio garrantzitsuan jarraitzen du mundu mailan bederatzigarren ekoizle gisa, baita Europan ere, bigarren ekoizle moduan.

Begirada 2035ean jarrita, isuririk ez egoteko helburuarekin, industria nazionala bere jardueran ari da gutxienez zailtzat jo behar den agertoki batean. Antza denez, lehengaien krisia kronifikatzen ari da (prezio aldakorrak eta hornidura falta). Eta, bitartean, erronkak gainjartzen doazkio sektoreari, hots, adimen artifiziala ibilgailuetan txertatzea, txinatar fabrikatzaileak bat-batean sartzea eta, ekuazioaren azken aldagai gisa, tentsio geopolitikoak, Trumpen Gobernuak muga-zergei buruz ezarritako politika berriarekin.

Ziurgabetasuna gailentzen den agertoki honetan, industria moldatzen doa. BPGaren % 7,4 dagokio¹, ia bi milioi enplegu sortzen ditu eta 16.000 milioi eurotik gorako ekarpena egiten du merkataritza-balantzari.

Hala ere, eta sektoreak aurrez aurre dituen zailtasun handiak gorabehera, milioi bat turismo baino gehiago matrikulatu ziren 2024ko ekitaldia amaitu zenerako, eta kontuan hartu behar da balio hori ez zela lortu pandemiaren geroztik. Zehazki, matrikulazio nazional guztiei erreparaturik, urtetik urterako aldakuntza % 8,1 handitu zen, turismoen portaera onaren ondorioz (+% 7,1). Izan ere, ia matrikulazio guztiak turismoenak izan ziren (% 83,4). Dena den, merkataritza-ibilgailu arinen eta ibilgailu industrialen igoera % 13 izan zen, bakoitza bere pisu erlatibo desberdin samarrarekin (% 13,6 eta % 3, hurrenez hurren). Hala ere, nahiz eta salmenten kopuruak hobetu, 2019ko balioak baino % 18,8 txikiagoak izan ziren.

Ekoizpenari dagokionez, ordea, ekitaldiaren emaitza negatiboa izan zen (-% 3), hau da, lehen atzerapausoa pandemiaren ostean. Beraz, 2020az geroztik ikusitako hazkunde jarraituaren bidetik aldentu da. Ia 2,4 milioi unitateko ekoizpen-panoraman, turismoak ia bi milioi unitate izan ziren, eta atzera egin ez zuen segmentu bakarra izan zen, hamarren bakar batzuegatik bada ere (+% 0,6). Merkataritza-ibilgailuen 408.264 unitate ekoizti ziren, eta industrialenak, berriz, 49.996 unitate. Hortaz, urtetik urterako beherakada nabariak gertatu zitzaizkien (-% 15,4 eta -% 19,1, hurrenez hurren), eta horrek presentzia ahuldu die ekoizpen-mapari nazionalari.

Bestalde, esportazioen eta ekoizpenaren bilakaerak parekoak dira. Esportazioetan, turismoen portaera lau samarra izan zen (+% 0,3), jakinik sektorearen esportazio-jardueraren % 80,4 izan zirela. Aitzitik, beste bi kategorien kanpoko merkataritza-jarduerak atzera egin zuen nabarmen (biek -% 18).

80. koadroa Espainiako automobil-industriaren ekoizpena, matrikulazioa eta kanpoko merkataritza

(unitateak)

Azpisektorea	Produktzioa			Esportazioak			Matrikulazioak*		
	2023	2024	%Δ	2023	2024	%Δ	2023	2024	%Δ
Turismoak eta lur orotakoak	1.907.072	1.918.831	0,6	1.702.678	1.708.283	0,3	949.359	1.016.907	7,1
Merkataritza-ibilgailuak	482.395	408.264	-15,4	458.054	373.758	-18,4	146.052	165.850	13,6
Industria-ibilgailuak	61.776	49.996	-19,1	50.735	41.543	-18,1	32.457	36.510	12,5
Guztira	2.451.243	2.377.091	-3,0	2.211.467	2.123.584	-4,0	1.127.868	1.219.267	8,1

(*): Ibilgailu industrialen matrikulazioen zifrak lur autobusen matrikulazioak ere aintzat hartzen ditu. Iturria: Anfac.

¹ Sektorearen fakturazioaren partaidetza BPGan (ibilgailuen eta osagaien fabrikatzaileak). Automobilgintzarekin zerikusia duten gainerako sektoreen (banaketa, aseguruak, finantzariak, etab.) ekarpena balioetsirik, partaidetza % 10etik gorakoa da. ANFACen datuak.

Ekoizpen-jarduera energia-iturrien arabera aztertuz gero ikusten da motor alternatiboak dituzten turismoen partaidetzak aurrera egin zuela nabarmen: 2023ko % 23,4tik 2024ko % 35,2ra. Gasolina darabilten turismoen ekoizpenak % 10,9 behera egin zuen. Haatik, ekoizpen-maparen burua izan zen, nazio mailan egiten diren 10 turismoetatik ia seik gasolina darabilte eta. Bigarrenik, entxufatu ezin diren hibridoak daude, lantegi nazionaletan egindako lau turismotik bat izan baitziren, 2024an ekoizpena ia hirukoiztu eta gero. Gainerako motorizazioen partaidetza askoz txikiagoa izan zen, zehazki: entxufa daitezkeen hibridoak (guztizkoaren % 4,6 eta -% 47,0) eta bateria elektrikodunak (guztizkoaren % 4,6 eta -% 9,1). Guztien unitate gutxiago ekoitzi ziren, pgl/gas ibilgailuenak izan ezik (+% 46,2). Nolanahi ere, presentzia txikieneko segmentua dira (% 1,9).

Azterketa zabaldu eta ibilgailu guztietara eramanda, aipatzekoa da nolako pisu erlatiboa izan zuten diesel motorrek ekoizpenean, % 22,1eko kuotari eutsi zioten eta. Entxufatzen ez diren hibridoena antzekoa izan zen, gainera (% 19,6). Testuinguru honetan, gasolina darabilten motorrak gailentzen dira (% 48,2). Ibilgailu elektrifikatuen kuota % 8,5 da, ordea, eta ekoizpenak % 27,5 egin zuen behera 2023koaren aldean.

Horrenbestez, gasolina darabilten turismoen eta batez ere diesela darabiltenen ekoizpena murrizten ari da, nahiz eta ez den hain nabarmena ibilgailuen kopuru osoa ikusita. Horiek horrela, ekoizpen-egitura nazionala motor alternatiboetarantz abiatu da, entxufatu ezin ziren modelo hibridoek akuilatuta, ezbairik gabe, oraindik zaila baita guztiz elektrifikatutako modeloak hedatzea.

81. koadroa Turismoen eta ibilgailuen ekoizpena, energia-iturriaren arabera, 2024*

(unitateak)

Energia-iturriak	Turismoak			Ibilgailuak guztira		
	2024	Kuota (%)	%Δ	2024	Kuota (%)	%Δ
Gasolina	1.125.559	58,7	-10,9	1.145.695	48,2	-14,7
Diesela	113.742	5,9	-42,2	524.363	22,1	-12,4
HEV (hibrido ez-entxufagarria)	466.460	24,3	193,9	466.460	19,6	58,8
PGL eta gasa	36.887	1,9	46,2	38.018	1,6	39,5
Elektrikoak	176.183	9,2	-33,0	202.555	8,5	-27,5
Hibrido entxufagarria-PHEV	87.768	4,6	-47,0	87.768	3,7	-27,8
Bateria elektrikoa-BEV	88.415	4,6	-9,1	114.787	4,8	-27,2
Alternatiboak, guztira	679.530	35,2	52,1	707.033	29,7	38,8
Guztira	1.918.831	100,0	0,6	2.377.091	100,0	-3,0

(*): Behin-behineko datuak.
Iturria: Anfac.

Matrikulazioen harira, entxufatu ezin diren ibilgailu hibridoek urtetik urterako portaera hobia izan zuten, gasdunekin batera. Era horretan, merkatu nazionalan sendotu dira % 38,6ko kuotarekin, turismoetan, eta % 32,4rekin, ibilgailu guztietan, urteko hazkundera ia % 30 izan ostean bi kategorietan.

Ekoizpenaren atalean adierazi denaren antzera, gasolina darabilen motorra daukaten turismoen matrikulazioak atzera egin du, eta batez ere diesela darabilten turismoenak (-% 2,3 eta -% 18,8), entxufa daitezkeen hibridoak gertatu zaien bezala (-% 5,8). Gainerako motorizazioen bilakaera gorantz doa, bakoitza bere modura. Horren guztiaren eraginez, entxufatu ezin diren hibridoak eta gasolina darabilten modeloak doaz aurrea, matrikulazioen % 38,6 eta % 37,2rekin, hurrenez hurren. Distantzia luzera daude diesela darabiltenak (% 9,5), elektriko hutsak eta entxufa daitezkeen hibridoak (biek ala biek partaidetzaren % 6 inguru).

Azterketa ibilgailu guztiak biltzeraino zabaldu da, eta, turismoen merkatuarekin alderatuz, modelo elektrifikatu gutxiago eta diesel motordun gehiago saldu dira, entxufatzen ez diren hibridoak deskarbonizaziorantzko trantsizioa bultzatzen jarraitzen duten testuinguru honetan.

82. koadroa Turismoen eta ibilgailuen matrikulazioa, energia-iturriaren arabera, 2024*

(unitateak)

Energia-iturriak	Turismoak			Ibilgailuak guztira		
	2024	Kuota (%)	%Δ	2024	Kuota (%)	%Δ
Gasolina	378.680	37,2	-2,3	386.352	31,7	-1,7
Diesela	96.380	9,5	-18,8	278.744	22,9	1,9
Hibrido ez-entxufagarria-HEV	392.391	38,6	29,6	394.867	32,4	28,3
<i>Elektrikoak</i>	<i>115.942</i>	<i>11,4</i>	<i>1,9</i>	<i>124.176</i>	<i>10,2</i>	<i>-0,4</i>
<i>Hibrido entxufagarria-PHEV</i>	<i>58.559</i>	<i>5,8</i>	<i>-5,8</i>	<i>59.708</i>	<i>4,9</i>	<i>-5,0</i>
<i>Bateria elektrikoa-BEV</i>	<i>57.376</i>	<i>5,6</i>	<i>11,2</i>	<i>64.406</i>	<i>5,3</i>	<i>4,3</i>
<i>Erregai-pila darabilen elektrikoa, FCEV</i>	<i>7</i>	<i>0,0</i>	<i>-12,5</i>	<i>62</i>	<i>0,0</i>	<i>195,2</i>
Gasa	33.464	3,3	27,7	33.890	2,8	27,7
GNK	50	0,0	-63,8	1.002	0,1	-39,5
GNL	0	0,0	--	236	0,0	84,4
Alternatiboak, guztira	541.847	53,3	22,3	554.171	45,5	20,3
Guztira	1.016.907	100,0	7,1	1.219.267	100,0	8,1

(*): Behin-behineko datuak.
Iturria: Anfac.

Gauzak horrela, motorizazio berrien aurrean eskaera zalantzaz beterik dagoela nabarmendu behar da, nahiz eta MOVES Plana abiarazi % 100 elektrikoak diren turismoak, entxufa daitezkeen hibridoak eta isuririk gabeko furgonetak erosteko, zeina indarrean dagoen 2021etik aurrera.

Orain, matrikulazioen banaketa aztertuko da marken arabera. Merkatuaren % 93 23 markaren artean banatuta dago, eta bakoitzak bere presentzia eta bilakaera ditu.

2024an, Toyota nagusitu zen berriz ere, eta merkatu nazionaleko lidergoa sendotu zuen era horretan. Zehazki, 95.614 unitate saldu zituen, hau da, urtetik urterako % 19,7ko igoera nabaria eta % 33,4ko hazkunde metatua 2019ko datuen aldean. Bigarrena Volkswagen

izan zen, 66.904 unitaterekin (urtetik urterako +% 4,8), eta duela zenbait urte ahuldutako presentzia indartu zuen hartara. Seatek (65.299 unitate, +% 11,5), Hyundaik (64.855 unitate, +% 10,1) eta Renaultek (64.236 unitate; +% 14,4) antzeko bolumenak saldu zituzten, eta halaxe osatzen da nazio mailan gehien saldu zuten bost marken rankinga.

Ondoren datoz beste hauek, bakoitza bere emaitzarekin: Kia (59.915 unitate; -% 9,6), Dacia (54.776; +% 12,1), Peugeot (51.767; -% 11,5), Mercedes (47.067; +% 9,5) eta BMW (45.249; +% 29,4). 2024ko ekitaldian, Kiaren balioak nabarmen murriztu ziren, Mercedes, Dacia eta, batez ere, BMWrenak ez bezala. Azken horren kasuan, urte amaiera oso ona izan zen eta kuota asko hobetu zuen.

Gainerako markei buruz, hauen bilakaera aipatzekoa da: Nissan (31.519 unitate eta +% 26,5), Volvo (18.178 eta +% 25,2) eta Tesla (16.680 eta +% 26,0). Aitzitik, Fordek eta Fiatek murrizketak metatzen jarraitzen dute (-% 16,6 eta -% 36,9).

83. koadroa Turismoen matrikulazioa marken arabera

(unitateak)

Marka nagusiak	2022	2023	2024	%Δ 24/23	%Δ 24/19
Toyota	73.505	79.883	95.614	19,7	33,4
KIA	63.345	66.245	59.915	-9,6	0,6
Volkswagen	58.853	63.871	66.904	4,8	-29,1
Seat	49.200	58.586	65.299	11,5	-41,7
Audi	35.137	40.663	38.770	-4,7	-24,1
Škoda	23.254	31.778	38.255	20,4	30,2
Cupra	13.476	18.947	22.431	18,4	--
<i>Volkswagen taldea</i>	<i>179.920</i>	<i>213.845</i>	<i>231.660</i>	<i>8,3</i>	<i>-19,2</i>
Hyundai	59.503	58.874	64.855	10,1	3,3
Peugeot	54.737	58.488	51.767	-11,5	-47,1
Citroën	43.161	42.213	38.475	-8,9	-42,7
Opel	26.583	27.522	25.719	-6,6	-62,8
Fiat	24.332	22.332	14.082	-36,9	-70,1
Jeep	8.806	11.078	10.286	-7,1	-44,5
<i>Stellantis Taldea:</i>	<i>157.619</i>	<i>161.633</i>	<i>140.329</i>	<i>-13,2</i>	<i>-53,2</i>
Renault	45.515	56.176	64.236	14,3	-25,7
Dacia	37.682	48.844	54.776	12,1	-1,6
Mercedes	36.480	42.972	47.067	9,5	-12,4
BMW	30.682	34.970	45.249	29,4	-3,5
Nissan	18.122	24.926	31.519	26,5	-38,9
MG	9.601	29.048	30.770	5,9	--
Ford	28.963	30.683	25.596	-16,6	-55,2
Volvo	11.099	14.516	18.178	25,2	9,5
Mazda	12.628	16.217	17.526	8,1	-24,3
Tesla	4.597	13.242	16.680	26,0	713,7
Marka nagusiak, guztira	769.261	892.074	943.947	5,8	-19,6
Gainerako markak	44.115	57.288	72.938	27,3	-13,5
Matrikulazioak, guztira	813.376	949.359	1.016.907	7,1	-19,2

(*) Taldeko marka nagusiak soilik daude sartuta.
Iturria: Anfac.

Matrikulazioen bilakaeran, kontrako emaitzak lortu zituzten Europako bi automobilgintza-talde handiek, Volkswagenek eta Stellantisek. Bien balioak nabariki erori ziren 2019aren aldean, zehazki, -% 19,2 eta -% 53,2.

Volkswagen taldeari dagokionez, marka nagusien multzoak salmentak areagotu zituen 2024an, 231.660 unitateraino (+% 8,3). Bereziki aipatzekoa da Škodaren (+% 20,4) eta Cupraren (+% 18,4) bilakaera, eta buruan jarraitzen dute Volkswagenek eta Seatek (biek partaidetzaren % 28). Bestalde, Stellantis taldearen bilakaera beheranzkoa izan zen, eta horren erakusle da matrikulazioak % 13,2 jaitsi izana. Beherapenak gertatu ziren taldeko marka guztietan, eta bereziki aipagarriak Fiaten matrikulazioak (-% 36,9). Dena den, jaitsiera nabarmena izan zen taldeari ekarpen handienetakoa egiten dioten marken artean, hots, Peugeototen (-% 11,5) eta Citroënen (-% 8,9).

Agertoki horretan, marka bakoitzaren pisua aldakorra da, eta Txinako marken gorakada nabarmena azpimarratu behar da. Hogei inguruk dihardute merkatu nazionalean, eta asko

multzo handiagoen barruan daude. Merkatuan gehien sartu dena MG da, 2024an 30.770 unitate saldu zituen-eta. Oro har, Txinako modeloen matrikulazioa 47.500 unitate ingurukoa izan zela zenbatetsi da.

84. koadroa Ibilgailuen esportazio nazionalen jomugako herrialde nagusiak

(unitateak)

Herrialdea	2022	2023	2024	%Δ 24/23	%Δ 24/19
Frantzia	324.549	361.172	391.737	8,5	-10,5
Alemania	361.906	369.981	363.410	-1,8	-24,4
Erresuma Batua	229.534	281.450	268.116	-4,7	-18,1
Italia	241.534	253.784	261.775	3,1	4,5
Turkia	97.676	206.760	202.702	-2,0	470,0
Polonia	42.764	52.100	58.338	12,0	4,7
Belgika	61.140	67.164	55.574	-17,3	-36,6
Portugal	39.838	47.709	48.449	1,6	2,7
Herbehereak	46.498	48.251	48.049	-0,4	-10,3
Mexiko	21.474	34.967	37.230	6,5	29,6
10 herrialde nagusiak, guztira	1.466.913	1.723.338	1.735.380	0,7	-3,8
Gainerakoak	465.716	488.129	388.204	-20,5	-23,2
Esportazioak, guztira	1.932.629	2.211.467	2.123.584	-4,0	-8,1

Iturria: Anfac.

Azterketarekin aurrera egin asmoz, kanpoko merkataritza-jarduerari erreparatuko zaio. 2024an ia 2.124.000 ibilgailu esportatu ziren, hau da, aurreko ekitaldian baino % 4,0 gutxiago. Ondorioz, industria nazionala pandemiaren aurreko mailak baino beherago dago (2019aren aldean, -% 8,1). Europa produktu nazionalaren helmuga nagusi gisa sendotu zen, % 93,1eko kuotarekin. Ildo horretan, adibidez, Frantziak ekarpen handia egin zuen. Esportazioen lehen helmuga gisa sendotu zen (391.737 unitate eta urtetik urterako +% 8,5), Alemania zertxobait gaintuz (363.410 unitate, 2023an baino -% 1,8). Atzetik datoz Erresuma Batua (268.116 unitate, -% 4,7) eta Italia (261.775 unitate, +% 3,1), baita Turkia ere (202.702). Izan ere, nahiz eta urtetik urterako atzerapen txikia erregistratu (-% 2,0), hazkunde esponentziala lortu zuen Turkiak, COVIDaren aurreko balioekin konparatuta (+% 470). Bost herrialde horiek industria nazionalaren esportazio-jardueraren % 70 xurgatu zuten.

10 helmuga nagusien zerrenda osatzen duten gainerako herrialdeen artean, Polonia azpimarratu behar da, haren dinamismoagatik (+% 12). Aitzitik, Belgikan urtetik urterako beherapen nabaria gertatu zen (-% 17,3). Bilakaera lauagoak eduki zituzten Portugalek (+% 1,6) eta Herbehereek (-% 0,4) ekitaldiaren amaieran. Testuinguru horretan, Mexiko sartu da hamargarren lekuan, % 6,5eko hazkundearen ostean.

Nolanahi ere, 2024ko ekitaldiaren bukaeran, esportazioen balioa 55.118 milioi eurokoa izan zen, eta inportazioena, aldiz, 44.770 milioi eurokoa. Hala, esportazio-saldoa

(esportazioak ken inportazioak) 10.348 milioi eurokoa izan zen. Kopuru horiek guztiak 2023ko balioak baino txikiagoak dira.

Esportazioen balioaren %66,6 turismo eta lur orotako ibilgailuei egokitu zitzaien, baita inportazioen balioaren %48,9 ere. Hala, saldoa 14.804 milioi eurokoa izan zen. Bigarren kokatu ziren atalak eta osagarriak, %18,4ko pisu espezifikoarekin esportazioetan eta %27korekin inportazioetan. Modu horretan, merkataritza-balantzaren saldoa negatiboa izan zen: -1.911 milioi euro. Bestalde, merkataritza-ibilgailuen, ibilgailu industrialen eta autobusen partaidetza %10 izan zen, bai esportazioetan, bai inportazioetan. Zehatz-mehatz, ekitaldi amaierako saldoa positiboa izan zen, 1.187 milioi euroarekin. Azkenik, motorren eta abiadura-kaxen saldoa negatiboa izan zen, 3.732 milioi euroan, esportazioetan izan zuten pisua (%4,7) inportazioetan izan zutena (%14,1) baino askoz txikiagoa baitzen.

85. koadroa Automobilgintza-sektoreko esportazioak eta inportazioak (ibilgailuak gehi osagarriak)

(M euro)

Kontzeptua	Esportazioak			Inportazioak			Saldoa: Esportazioak - Inportazioak		
	2023	2024	%Δ	2023	2024	%Δ	2023	2024	%Δ
Turismoak eta lur orotakoak	37.498	36.704	-2,1	21.473	21.900	2,0	16.025	14.804	-7,6
Merkataritza-ibilgailuak, industria-ibilgailuak eta autobusak	7.077	5.684	-19,7	4.259	4.497	5,6	2.818	1.187	-57,9
Zatiak, piezak eta osagarriak	10.715	10.166	-5,1	13.131	12.077	-8,0	-2.416	-1.911	-20,9
Motorrak eta abiadura-kaxak	2.162	2.564	18,6	6.141	6.296	2,5	-3.978	-3.732	-6,2
Guztira	57.452	55.118	-4,1	45.004	44.770	-0,5	12.448	10.348	-16,9

Iturria: Anfac.

Ibilgailuen eraikitzaileena bezain testuinguru zailean dihardu automobilgintzako industria osagarriak, zeinaren ekarpena ibilgailuaren balioan %75etik gorakoa den zabalki. 2024an, sektorearen baterako fakturazioa zertxobait uzkurdu zen 41.238 milioi euroraino (-%0,7). Hala ere, ondoz ondoko bigarren urtez gainditu zen 40.000 milioi euroko fakturazioa.

Proportzio berean gutxitu zen industria osagarriari esleitutako zuzeneko enplegua (-%0,7), 203.250 enplegurekin. Zeharkako enpleguak batuz gero, bolumena 325.200 pertsonakoa izan zen.

Merkatu nazionaleko salmenta 16.174 milioi eurokoa izan zen, eta bi joera hartu zituen bere barruan, merkatu-segmentuaren arabera. Batetik, jatorrizko ekipoaren fakturazioa %6,7 gutxiagotu zen, 9.419 milioi euroarekin, eta bestetik, ordezkoko piezen merkatuak gora egin zuen %7,3, 6.755 milioi euroraino. Horren guztiaren ondorioz, merkatu nazionala modu uniformeagoan banatzen da. Hala ere, segmentu nagusia hornidura-katea izan zen berriro (%58,2).

Bestalde, esportazioak 25.065 milioi eurora iritsi ziren, aurreko urteko zenbatekoaren ia berdina (-% 0,3), eta fakturazio osoaren % 60. Automobilgintzako hornitzaile nazionalen merkatu nagusia Europar Batasuna izan zen, 16.655 milioi euroko bolumenarekin (% 66,3). Alemania eta Frantzia gailendu ziren, 3.956 milioi euroekin eta 3.842 milioi euroekin, hurrenez hurren. Ondoren Portugal kokatu zen (2.335 milioi euro), baita Italia (1.260 milioi euro) eta Polonia ere (1.063 milioi euro). EBtik at, Erresuma Batua (1.343 milioi euro), Maroko (1.284 milioi), AEB (1.021 milioi) eta Turkia (722 milioi) azpimarratzekoak dira.

Halaber, sektoreak berrikuntzaren aldeko apustuarekin jarraitzen duela nabarmendu behar da. Hartara, I+G+b-ko inbertsioa fakturazioaren % 3 da, eta 2024an 1.245 milioi euro izan ziren.

86. koadroa Automobilgintzako ekipoen eta osagaien Espainiako industriaren zifra nagusiak

(M euro)

Kontzeptua	2022	2023	2024	%Δ 24/23
Fakturazioa	37.668	41.529	41.238	-0,7
Merkatu nazionaleko salmentak	14.999	16.389	16.174	-1,3
- Ekipo originala	9.110	10.094	9.419	-6,7
- Ordezkoak	5.889	6.295	6.755	7,3
Esportazioak	22.669	25.140	25.065	-0,3
I+G+b inbertsioa	1.231	1.271	1.245	-2,0
Zuzeneko enplegua (langile kopurua)	203.000	204.650	203.250	-0,7

Iturria: Sernauto.

Azkenik, Sernautoren arabera, 2025erako aurreikuspenetan ikusi da urtea gogorra izango dela, baina fakturazioa mantenduko da 2024an lortu zenarekin konparatuz. Aurreikuspen hori bat dator ekoizpen-bolumen baxuek eragindako geldotzearekin, mundu mailako ziurgabetasun handiarekin, marjina txikiekin eta errentagarritasun baxuarekin. Dena den, aurreikuspenak bilakaeraren mende daude, ibilgailuen ekoizpenaren, merkatuaren eta munduko egoera geopolitiko eta ekonomikoaren bilakaeraren mende, alegia.

5.3 AUTOMOBILGINTZAKO HORNIDURA-INDUSTRIA EAEN

Euskal automobilgintzaren fakturazioa 25.349 milioi eurokoa izan zen 2024ko ekitaldian, hau da, 2023an baino % 1,3 handiagoa. Hortaz, joera berari eutsi zaio ondoz ondoko lau urtez. Enpleguari dagokionez, 740 ekoizpen-instalazio ditu automobilgintzako industria osagarriak, eta 140.000 pertsonak dihardute, gutxi gorabehera. Horietatik 38.700 Euskal Herrian aritzen dira, 2023an baino gehixeago (+% 0,6).

Kopuru horiek alde batera utzita, nabarmendu behar da Mercedes-Benzen Gasteizko instalazioak euskal automobilgintzari egiten dion ekarpena, 5.100 langile inguru baitira.

Alabaina, ekoizpena asko murriztu zen 2024ko ekitaldian (2023arekin konparatuta, -% 25), eta 120.000 unitateko langa apur bat gaintu zen, 2023an baino ia 40.000 ibilgailu gutxiago. Modelo elektrikoen aurrean, eskaera zalantzazkoa da, eta instalazioa handitzeko lanei ekin zitzaion, 1.000 milioi eurotik gorako inbertsio handiarekin. Horrek guztiak ekoizpen-erritmoa geldotu du, eta lantegiaren gaitasunetik oso behera egon zen (150.000 ibilgailu baino gehiago urtean). Ez da horrelakorik ikusi pandemiaren urteaz geroztik.

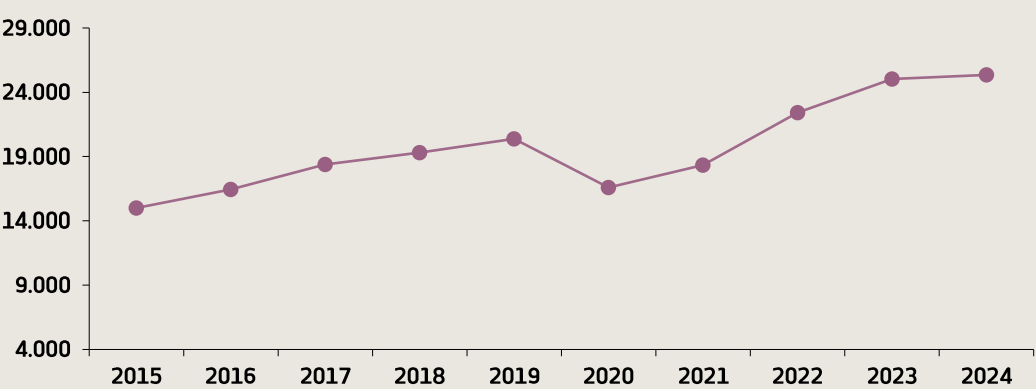
87. koadroa Automobilgintzako euskal hornidura-sektorearen bilakaera

Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024(*)
Fakturazioa (M euro)	16.605	18.351	22.423	25.023	25.349
Enplegua (pertsona kopurua)	39.255	38.142	38.414	38.480	38.700

(*): Behin-behineko datuak.
Iturria: ACICAE.

16. grafikoa Sektoreko fakturazioaren bilakaera

(M euro)

Iturria: ACICAE

Berehalako etorkizuna dela eta, sektorearen egoera zaildu daiteke. ACICAEko zuzendari nagusi Inés Anituaren hitzetan, "ziurgabetasuna egonda ere, sektorea arrazoizko jarduera-maila bati eusteko gauza izan da 2024an. Egoera zaila espero dugu 2025erako, eta ikuspen txikikoa, oraingoz".

6. MAKINA-ERREMINTAK ETA FABRIKAZIO-TEKNOLOGIAK

6.1 MAKINA-ERREMINTEN EUROPAKO INDUSTRIA

CECIMOk argitaratutako informazioaren arabera¹, makina-erreminten Europako sektoreak ekoizpen-erritmoa murriztu zuen 2024an, munduko ekoizpenean zuen kuota ia ehuneko puntu bat jaitsiz; hala ere, ia heren bat izanik (% 32,8). Hala, 2024ko ekitaldia Europako eraikitzaileen kasuan 25.800 milioi euro inguruko ekoizpenarekin itxi zen (-% 7,5, 2023arekin alderatuta), eta 20.500 milioi euro inguruko esportazio-mailarekin (-% 5,3).

Emaitza horiek makina-erremintaren fabrikatzaileek beren jarduera garatzeko duten konplexutasuna islatzen zuten, erronka handiak baitituzte, alde batetik globalak eta industria askotara estrapola daitezkeenak, eta bestetik, sektorekoak berezkoak. Lehenengoen jatorria tentsio geopolitikoak, Europako ekonomia batzuen hazkunde eskasaren aurreikuspenak, Trumpen Gobernuaren muga-zergen mehatxu berria eta abar ziren, logikoa denez, eragina zutenak merkatuetan. Bigarrenek, izaera sektorial izanik, eskari neurritsu bat aipatzen zuten, bezero-sektore nagusiak ere (automobilgintza eta sektore aeroespaziala) posizio konplexu batean izanik eta, gainera, erakundeen laguntza eskasarekin edo industria-estrategia koherenterik ezarekin.

CECIMOk ohartarazi zuen 2025a beste ekitaldi zail bat izango dela makina-erremintaren Europako sektorearentzat, eta aurreikuspenen arabera, 2024ko patroia bera errepikatuko dutela ekoizpen mailetan (-% 7,5).

François Duval CECIMOk presidentea ondorengoa ohartarazi zuen: *"Makina-erremintak eta fabrikazio-teknologia aurreratuak funtsezkoak dira Europako industria estrategikoentzat, industria-produktibitatea bultzatzen dute, berrikuntza bultzatzen dute eta funtsezkoak dira lehiakortasun globalari eusteko eta balio handiko funtsezko sektoreetan merkatu-kuota ziurtatzeko. Europako fabrikazioaren oinarri teknologikoak hondatzen jarraitzen badu, ondorioek industria eraldatzaileen lehiakortasuna ahuldu dezakete, eta kanpoko hornitzaileekiko mendekotasuna handitu oinarritzko ekoizpen-teknologietarako. Joera horiei buelta emateko neurri erabakigarriak hartzen ez bada, Europak fabrikazio-teknologian ez ezik, oro har haren mende dauden industrietan ere amore emateko arriskua du".*

¹ Makina-erreminten eta lotutako fabrikazio-teknologiaren industriaren Europako elkarteak.

6.2 MAKINA-ERREMINTA AURRERATUAK

ETA

FABRIKAZIO-TEKNOLOGIA

Hala, Europako industriak bizi duen ziurgabetasun-testuinguru zailak ere eragina izan zuen jarduera nazionalaren garapenean. Beraz, makina-erreminten eta fabrikazio teknologia aurreratuen sektore nazionalako adierazle nagusiek ekitaldia modu positiboan itxi bazuten ere, industria nazionalak 2023an islatutakoa baino erritmo apalagoa erakutsi zuen.

Horrela, eta AFMk¹, makina-erremintako enpresen % 90 ordezkatzeko duen elkarteak, argitaratutako datuen arabera, 2023an adierazitako jardueraren dinamismo handiaren ondoren (urte arteko +% 23,7), 2024an produkzioak gora egiten jarraitu zuen, baina ez hain nabarmen (urte arteko +% 7,7), eta 2.323,5 milioi eurora iritsi zen. Egoera hori esportazio-arlorara ere eraman zen, atzerriarekiko merkataritza-jardueraren urte arteko % 8,5eko hazkundearekin, 1.749,5 milioi eurokoa izanik.

Beraz, kontrako testuingurua izan arren, sektoreak bi urtez jarraian 2.000 milioi eurotik gorako fakturazioa eta 1.600 milioi euroko atalasea gainditzen duten esportazio-bolumenak izan zituen, maximo historikoak kasu bietan.

Informazioa azpisektoreen arabera xehatuta, eta ekoizpen-eremuari dagokionez, 2024an produktu guztiek, neurri handiagoan edo txikiagoan, sektoreko ekoizpen erritmoa handitzen lagundu zuten. Bi partida nagusietatik hasita, egiaztatu da, alde batetik, abioaren azpisektorea, % 40,0ko partaidetzarekin, 929,1 milioi eurora iritsi zela, urte arteko % 1,2ko hazkunde txikia izan ondoren. Deformazioaren azpisektoreak, bestalde, % 23,5eko kuotarekin eta sektoreko produkzioarako 546,3 milioi euroko ekarpenarekin, dinamismo handiagoa izan zuen, urte arteko % 8,9ko gorakadarekin.

Hirugarren tokian, hura ere gorantz (+% 3,8), osagaiak zeuden, 395,8 milioi euroko fakturazioarekin eta % 17,0ko partaidetzarekin. Ekoizpen-mapan presentzia txikiagoarekin, baina bilakaera positiboarekin zeuden, alde batetik, tresnak (+% 2,9 eta % 6,5eko pisu espezifikorekin) eta, bestetik, beste makinak, 2024an ekoizpen-erritmoa nabarmen azkartu zutenak (+% 48,8 eta % 8,9ko kuota). Ekoizpen-panorama "beste zerbitzu batzuek" osatu zuten, nagusi izandako joeraz kutsatu zirenak, % 23,1eko hazkundearekin eta ekoizpen-mapan % 5 inguruko pisu erlatiboarekin.

¹ AFM: Advanced Manufacturing Technologies, Makina-erreminta, Osagarri, Osagai eta Erreminten Fabrikatzaileen Espainiako Elkarteak.

88. koadroa Makina-erreminten eta fabrikazio-teknologiaren sektorearen ekoizpena

(M euro)

Produktzioa	2023	2024	%Δ 24/23
Makina-erremintak	1.420,3	1.475,4	3,9
· Abioa	918,4	929,1	1,2
· Deformazioa	501,9	546,3	8,9
Osagaiak, ekipak eta softwarea	381,5	395,8	3,8
Mozteko eta deformatzeko tresnak	146,7	150,9	2,9
Beste makina batzuk	138,3	205,8	48,8
Beste zerbitzu batzuk	90,6	111,5	23,1
Ekoizpenaren guztizkoa^(*)	2.157,3	2.323,5	7,7

(*): Makina-erreminta nazionaletan txertatutako osagaiak eta osagarriak salbu.

Iturria: AFM.

Analisia esportazio-eremura eramanez gero, datuetara egindako lehen hurbilketa batek portaera bereziak erakutsi zituen azpisektoreen arabera. Zehazki, abioaren azpisektoreak, esportazio-jarduera gehiena kontzentratzen duenak (% 48,4), pixka bat igo zituen kanpoarekiko merkataritza-trukeak (+% 1,3), eta deformazioaren azpisektoreak, garrantzian bigarren partida zenak (% 17,2), negatiboan itxi zuen urtea (-% 4,8). Osagaiak, bestalde, bi digituko hazkundea izan zuten (+% 13,1), eta, horrela, % 15,2ko kuota lortu zuten. Era berean, beste makina batzuen esportazioen (+% 93,8) eta beste zerbitzu batzuen esportazioen (+% 43,2) hazkunde handiak nabarmendu ziren, % 9,8 eta % 4,4ko partaidetzekin, eta testuinguru horretan tresnek ere bilakaera positiboa izan zuten, erritmo txikiagoan bada ere (+% 6,2), % 5eko partaidetza esleitzuz.

89. koadroa Makina-erreminten eta fabrikazio-teknologiaren sektorearen esportazioa

(M euro)

Esportazioak	2023	2024	%Δ 24/23
Makina-erremintak	1.152,1	1.147,5	-0,4
· Abioa	835,6	846,3	1,3
· Deformazioa	316,5	301,2	-4,8
Osagaiak, ekipak eta softwarea	234,8	265,5	13,1
Mozteko eta deformatzeko tresnak	83,1	88,2	6,2
Beste makina batzuk	88,4	171,4	93,8
Beste zerbitzu batzuk	53,6	76,7	43,2
Esportazioen guztizkoa	1.611,9	1.749,5	8,5

Iturria: AFM.

6.3 MAKINA-ERREMINTA EUSKAL HERRIAN

Azterketa makina-erreminten sektorera mugatuta, garrantzitsua da azpimarratzea Espainia Europar Batasuneko hirugarren ekoizle eta esportatzailea zela, eta bederatzigarren postuan zegoela nazioartean.

Hori esanda, eta sektoreko adierazle nagusiak aztertzen hasita, 2024ko ekitaldia sektorearentzat nahiko aldekoa izan zela baieztatu da, nahiz eta enpresek gero eta konplexutasun handiagoa aurkitu eskaerak erakartzeko¹.

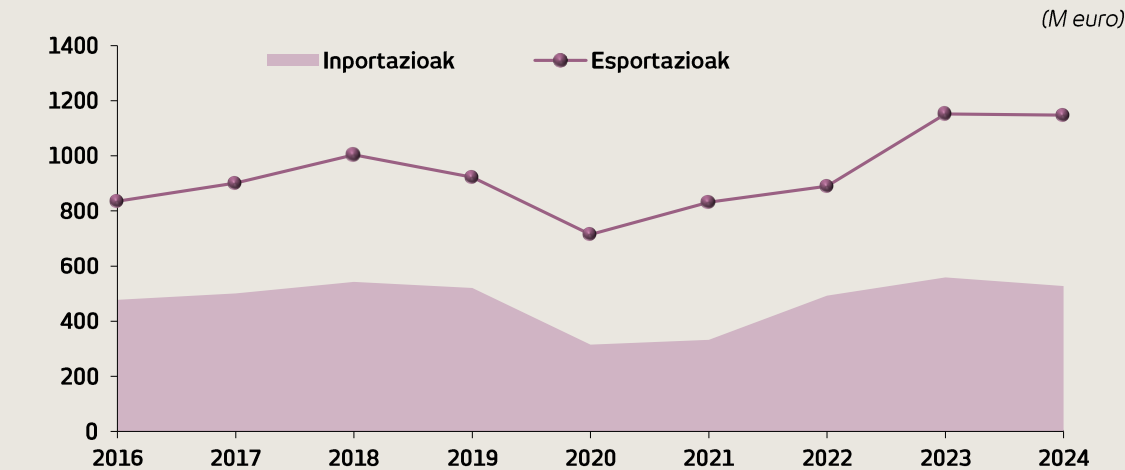
Hala eta guztiz ere, ekoizpena % 4 inguru handitu zen, 1.475,4 milioi eurora iritsi arte, barne-eskariaren bultzadari esker (+% 19,6), 363,4 milioi eurora iritsi baitzen. Esportazioak, berriz, 1.147,5 milioi eurotan balioetsita, pixka bat jaitsi ziren (-% 0,4) eta inportazioak murriztu egin ziren (-% 5,5), 528,1 milioi eurora iritsi arte. Ageriko kontsumoa aurreko ekitaldikoaren antzekoa izan zen, hau da, 894,2 milioi eurokoa (+% 0,6). Horren guztiaren ondorioz, esportazioen proportzioa (esportazioak/ekoizpena) % 80tik behera geratu zen berriro ere, eta inportazioen proportzioa (inportazioak/ageriko kontsumoa) ez zen % 60ra iritsi.

90. koadroa Makina-erreminten sektorearen aldagai nagusien bilakaera

(M euro)				
Kontzeptua	2022	2023	2024	%Δ 24/23
1. Produkzioa	1.132,80	1.420,3	1.475,4	3,9
2. Barne-salmentak	278,1	303,8	363,4	19,6
3. Esportazioak	890,3	1.152,1	1.147,5	-0,4
4. Inportazioak	493,0	558,9	528,1	-5,5
5. Ageriko kontsumoa ^(*)	771,1	888,5	894,2	0,6
6. Esportazio-proportzioa = 3/1	% 78,6	% 81,1	% 77,8	-4,1
7. Inportazio-proportzioa = 4/5	% 63,9	% 62,9	% 59,1	-6,1

(^{*}): Ekoizpena – esportazioak (erabilitako makineria salbu, 38,3 m€) + inportazioak.
Iturria: AFM.

17. grafikoa Makina-erreminten sektoreko merkataritza-balantza

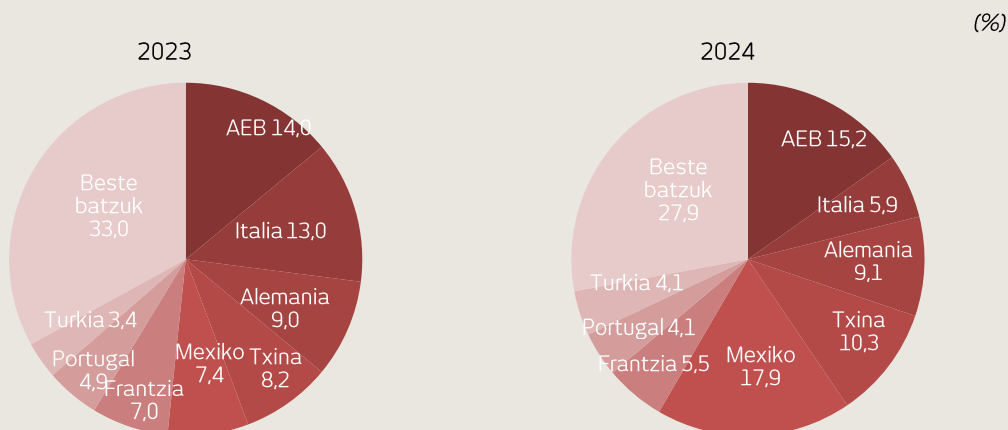

Iturria: AFM.

¹ AFMren arabera, eskaerak % 23,1 jaitsi ziren 2024an, 2023an erregistratutakoekin alderatuta, bi urtez jarraian iguera handiak izan ondoren.

Kanpoarekiko jarduerari dagokionez, 2024an Mexikoren lidergoa nabarmendu zen, instalazio handi batzuen ondorioz, aurreko ekitaldiko erregistro propioa bikoiztu eta % 17,9ko pisu erlatiboa lortu baitzuen. Bigarren eta hirugarren postuetan Estatu Batuak eta Txina zeuden, pisu erlatiboen % 15,2 eta % 10,3rekin, biek ere mapa esportatzailean zuten presentzia handituz. Europan, Alemaniak % 9 inguruko partaidetza finkatu zuen, eta Italiak, % 50etik gorako jaitsierarekin, nabarmen jaitsi zuen bere presentzia (% 5,9). Frantzia (% 5,5), Portugal (% 4,1) eta Turkia (% 4,1), guztiak 2023ko datuen azpitik geratu ziren.

18. grafikoa Espainiako makina-erreminten esportazioen jomugako herrialde nagusien pisua (2023 eta 2024)

Iturria: AFM.

Azkenik, eta etorkizuneko ikuspegiei dagokienez, AFMko zuzendari nagusi Xabier Ortuetaren arabera: "2024. urteak konplexutasun handia erakutsi du eskaerak erakartzeko, eta horien uzkurdua bat, deformazioan nabarmenagoa. 2025eko lehen lauhilekoa interpretatzea zaila da: harroketarako joera positiboa markatu du, eta ikusi beharko dugu ea gai garen aurrean dugun agertoki zail horretan mantentzeko, eta deformazioan, aldiz, beheranzko joera mantentzen du. Erakartzeko jardura bereziki handia izan den urteetan pilatutako zorroa kontuan hartuta, eta 2024ko ekitaldian jaitsiera izan arren, ikusi behar dugu azkenean gai izango ote garen fakturazioan aurreratzen genuen jaitsieraren zati bat geldiarazteko. Nolanahi ere, ziurgabetasuna eta kezka sortzen duten askoz faktore gehiago daude, industria-panoraman egonkortzea adierazten duten adierazleak baino".

6.4 ESKUZKO ERREMINTAK ETA INDUSTRIA-HORNIDURA

2024an, Eskuinekoak¹ ziren eskuko erreminten eta sarrailagintza industrialaren 22 fabrikatzaile nazionalak fakturazio zifra errekorra lortu zuten, hirugarren urtez jarraian. 2024ko ekitaldia ziurgabetasun ekonomiko handiak, inflazio handiak eta kontrako agertoki geopolitikoak markatu bazuten ere, sektoreak erresilientzia handia erakutsi zuen.

Hala, 2024an 480 milioi euroko fakturazioaren muga gainditu zen, eta horrek esan nahi du urte arteko hazkundea %6 ingurukoa izan zela. Emaiza on horretan lagundu zuen salmenta nazionalen portaera onak (+% 1,6), baina, batez ere, kanpoko merkatuen bultzadak (+% 9,6), pisu erlatibo handiagoarekin (% 53). Horren guztiaren ondorioz, 2024an salmenta nazionalak 226,3 milioi eurora iritsi ziren, eta esportazioen balioa 254,8 milioi eurora igo zen.

Bezero sektoreen araberrako banaketari dagokionez, eta etxeko merkatuari dagokionez, industria sektoreak izan zuen portaerarik onena, % 47,6ko partaidetzarekin, 2023arekin alderatuta erosketak % 2,8 igo baitziren. Eraikuntzak, bestalde, salmenta nazionalen % 45,3 bilduta, hobekuntza txiki bat izan zuen (+% 0,6) 2024an; nekazaritzak, berriz, % 7,1eko pisu erlatiboarekin, 2023ko balio berberetan itxi zuen ekitaldia.

91. koadroa Sektorearen magnitude nagusien bilakaera.

Kontzeptua	(M euro)			
	2022	2023	2024 ^(*)	% 24/23
Produkzioa	443,1	455,3	481,2	5,7
Barne-salmentak	208,3	222,7	226,3	1,6
-Industria	94,5	104,7	107,7	2,8
-Eraikuntza	96,5	101,8	102,5	0,6
-Nekazaritza	17,3	16,1	16,1	0,1
Esportazioak	234,7	232,6	254,8	9,6

(*): Behin-behineko datuak.
Iturria: ESKUIN –Burdindegia eta industria-hornikuntzaren klusterra–.

2025erako aurreikuspenei dagokienez, Eskuinek honako hau adierazi zuen: “Oro har, enpresen egungo jarduera-maila ona da. Hala ere, une geopolitiko aztoratua eta horrek merkatuetan sortzen duen ezegonkortasuna direla eta, zaila da urtean zehar zer gertatuko den aurreikustea. AEBk ezarritako muga-zergak, amaiera zalantzarikarekin, eta Txinatik datozen produktuen etorrera gero eta handiagoak, etengabe egokitu beharra dagoela adierazten dute. Testuinguru horretan, sektore jakin batzuen egoerak (hala nola automobilgintzarenak) eta gure lehiakideen eta herrialde bezeroen merkataritza-politikek ere eragina izango dute etorkizunean eskariak izango duen bilakaeran”.

¹ Burdindegia eta Industria Hornikuntzaren Klusterra.

7. PAPERA

7.1 NAZIOARTEKO EGOERA

Confederation of European Paper Industries-ek (CEPI) emandako datuetatik abiatuta, Paper eta Ore Fabrikatzaileen Espainiako Elkarteak (ASPAPPEL) emandako informazioaren arabera, 2024an 78.742 mila tonara igo zen ekoiztiko paper eta kartoi kopurua; hau da, aurreko urtean baino % 6,5 gehiago ekoitzi zen. Hala, eten egin zen aurreko bi ekitaldietan erregistratutako atzerako joera (2022an -% 6,2ko atzerakada eta 2023an -% 13koa).

92. koadroa Paperaren eta kartoiaren ekoizpena (CEPIko kideak)

Urtea	m Tm	% Δ
2019	89.581	-2,8
2020	85.208	-4,9
2021	90.531	6,2
2022	84.933	-6,2
2023	73.933	-13,0
2024*	78.742	6,5

(*): Behin-behineko datuak.

Iturria: Ore, Paper eta Kartoi Fabrikatzaileen Espainiako Elkarteak, CEPIren (Confederation of European Paper Industries) datuetan oinarrituta.

Mundu mailako paperaren ekoizpena herrialdearen arabera aztertuta, eta kasu honetan eskura dugun azken informazioa 2023koa dela kontuan hartuta, Txinak eta Estatu Batuek bereganatu zuten ekoizpen osoaren erdia baino gehiago (% 55,8). Aldiz, Alemania, Italia eta Suedia nabarmendu ziren Europan, baina parte-hartze askoz ere txikiagoekin (% 5,7 eta % 2,3 azken bi kasuetan, hurrenez hurren).

93. koadroa Paperaren eta kartoiaren ekoizpena, herrialdeka

(m tona)

Herrialdea	2023*	% Δ
Alemania	18.640	-13,8
Austria	3.900	-15,8
Belgika	1.448	-18,1
Bulgaria	153	-34,6
Danimarka	68	-5,6
Eslovakia	902	-5,5
Espainia	6.049	-4,7
Finlandia	6.285	-12,8
Frantzia	6.144	-13,4
Grezia	366	16,6
Hungaria	783	-1,9
Italia	7.600	-13,9
Holanda	2.222	-23,0
Polonia	4.613	-11,6
Portugal	2.003	-17,1
Erresuma Batua	3.223	-6,8
Txekiar Errepublika	783	-16,5
Suedia	7.497	-12,2
Norvegia	804	-22,4
Suitza	874	-12,1
Brasil	10.934	-1,6
Kanada	8.143	-5,9
Txina	121.155	2,8
Estatu Batuak	61.780	-7,6
India	19.973	16,7
Japonia	22.022	-7,0
Errusia	9.195	-3,3

(*): Herrialdeen arabeko banaketaren kasuan, 2023ko informazioa baino ez dago eskuragarri.

Iturria: Ore, Paper eta Kartoi Fabrikatzaileen Espainiako Elkarteak.

Pastaren ekoizpenari dagokionez, 2023an Estatu Batuak, Brasil, Txina eta Kanada izan ziren eragile nagusiak, eta, guztira, ekoizpen osoaren ia bi heren hartu zituzten (% 66,1); Europan, berriz, Suediak eta Finlandiak % 7,2ra eta % 6,4ra mugatu zituzten beren partaidetzak, hurrenez hurren.

94. koadroa Ore-ekoizpena, herrialdeen arabera

(m tona)

Herrialdea	2023*	% Δ
Alemania	1.918	-11,7
Austria	1.300	-16,6
Belgika	370	-22,9
Bulgaria	144	-26,5
Eslovakia	589	-22,8
Espainia	1.611	4,3
Finlandia	9.289	0,5
Frantzia	1.234	-20,8
Italia	108	-26,0
Holanda	30	0,0
Polonia	1.045	-11,2
Portugal	2.521	-6,2
Erresuma Batua	190	-2,6
Txekiar Errepublika	500	-18,7
Suedia	10.537	-7,4
Norvegia	724	-23,9
Suitza	81	-6,9
Brasil	24.251	-0,8
Kanada	12.420	-7,3
Txina	22.211	12,9
Estatu Batuak	37.379	-8,3
India	2.038	-4,5
Japonia	7.092	-6,1
Errusia	8.000	5,8

(*): Herrialdeen araberako banaketaren kasuan, 2023ko informazioa baino ez dago eskuragarri.

Iturria: Ore, Paper eta Kartoi Fabrikatzaileen Espainiako Elkartea.

7.2 SEKTOREA ESPAINIAN

ASPAPELen Txosten Estatistikoaren arabera, 2024an paperaren eta kartoiaren ekoizpena % 8,5 hazi zen Espainian, 6.561,5 mila tonara arte. CEPlren eremuan izandakoa baino bilakaera dinamikoagoa izan zen (paperaren eta kartoiaren ekoizpena % 6,5 hazi zen).

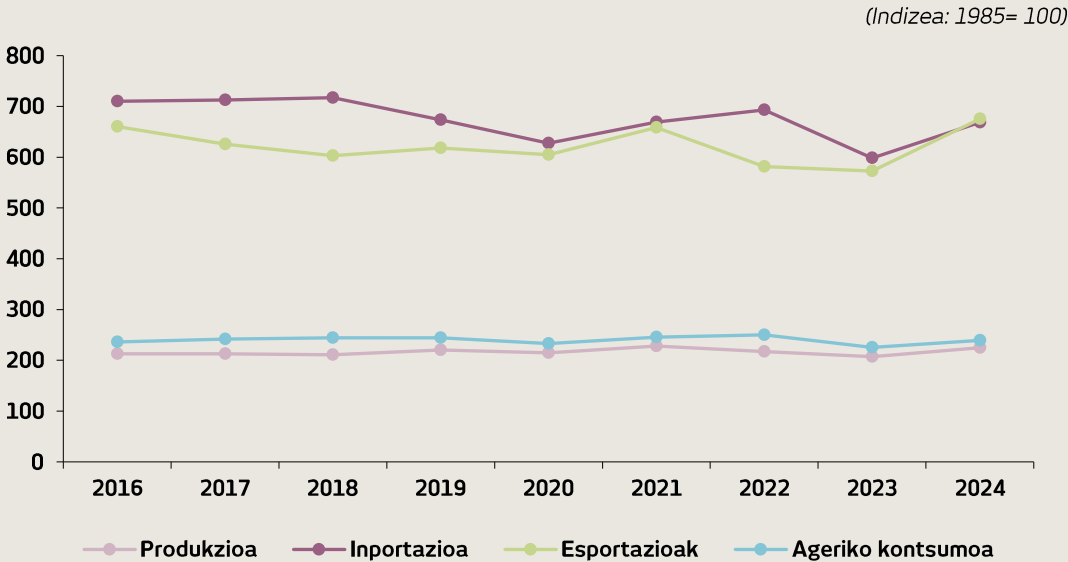
Halaber, 2024an, Espainian, paperaren esportazioek (2.894,9 mila tona), inportazioek (3.064,3 mila tona) eta ageriko kontsumoak (6.730,9 mila tona) urte arteko igoerak izan zituzten (% 17,9, % 11,7 eta % 6,2, hurrenez hurren). Hala, 2024an Estatuko paperaren merkataritza-balantzaren saldo negatiboa -169,4 mila tonara jaitsi zen (aurreko ekitaldian -287,4 mila tonakoa izan zen saldo negatiboa).

95. koadroa Paperaren eta kartoiaren ekoizpena eta kontsumoa. Espainia, guztira.

(m Tm)				
Urtea	Produkzioa	Inportazioa	Esportazioak	Ageriko kontsumoa
2015	6.195,2	3.208,3	2.796,2	6.607,3
2016	6.218,6	3.256,0	2.830,1	6.644,5
2017	6.217,8	3.266,6	2.681,4	6.802,9
2018	6.156,6	3.288,4	2.584,9	6.860,1
2019	6.436,6	3.088,4	2.651,1	6.873,9
2020	6.268,5	2.877,3	2.592,9	6.552,9
2021	6.658,9	3.067,7	2.823,3	6.903,3
2022	6.342,4	3.176,9	2.492,6	7.030,9
2023	6.049,4	2.743,1	2.455,7	6.336,8
2024	6.561,5	3.064,3	2.894,9	6.730,9

Iturria: Ore, Paper eta Kartoi Fabrikatzaileen Espainiako Elkarte.

19. grafikoa Paperaren sektorearen aldagai nagusien bilakaera Espainian

Iturria: Ore, Paper eta Kartoi Fabrikatzaileen Espainiako Elkarte.

Geografikoki, aurreko ekitaldietan ikusitakoaren antzera, 2024an ere EB izan zen Estatuaren merkataritza-bazkide nagusia. EBtik egin ziren kanpo-erosketen % 86,1, eta EBra egin ziren kanpo-salmenten % 69,3. Zehazki, Frantziari dagokio inportazioen % 14,7, Alemaniari % 14,5 eta Portugali % 12,7. Bestetik, Portugali, Frantziari eta Italiari dagozkie esportazioen % 21,8, % 19,3 eta % 6,7, hurrenez hurren.

Paper mota desberdinak kontuan hartzen hasita, 2024an horiek guztiek handitu zuten beren ekoizpena modu orokortuan, bikoetarako eta larruetarako uhin-kartoietara bideratutako paperaren salbuespen bakarrarekin (-% 1). Zehazki, bestelako ontzietarako eta kartoi itzukurako produkzioa % 19,5 hazi zen, higieniko eta sanitarioena % 14,3,

prentsa eta inprimaketa eta idazketarako produkzioa % 8,4, uhin-kartoiari dagokiona % 5,7 eta beste paper batzuei eta paper bereziei dagokiena % 1,1.

96. koadroa Ekoizpena eta kontsumoa, paper motaren arabera

(m Tm)

Mota	Produkzioa		Inportazioa		Esportazioak		Ageriko kontsumoa	
	2024	% Δ 24/23	2024	% Δ 24/23	2024	% Δ 24/23	2024	% Δ 24/23
Prentsa eta inprimatzea eta idazketa	722,5	8,4	760,4	10,2	893,0	29,1	590,0	-11,3
Higienikoak eta sanitarioak	925,5	14,3	196,7	23,8	252,4	20,2	869,9	14,6
Uhin-kartoirako	3.650,3	5,7	1.022,9	16,0	1.181,2	13,1	3.491,9	6,1
– Uhinetarako	1.639,4	6,9	273,9	4,4	439,2	15,2	1.474,2	4,2
– Test Liner eta Kraft Liner	1.658,5	6,0	727,7	21,2	672,9	11,9	1.713,3	9,6
– Bikoak eta larruak	352,4	-1,0	21,2	12,0	69,2	12,1	304,5	-2,8
Beste ontzi batzuk eta kartoi iztumatua	851,9	19,5	968,4	14,0	514,6	13,0	1.305,7	18,0
Beste paper batzuk eta bereziak	411,1	1,1	115,9	-28,9	53,7	-1,0	473,3	-8,2
Papera eta kartoiak, guztira	6.561,5	8,5	3.064,3	11,7	2.894,9	17,9	6.730,9	6,2

Iturria: Ore, Paper eta Kartoi Fabrikatzaileen Espainiako Elkarteak.

Arreta paper-orearen azpisektorean jarrita, 2024an ekoizpena % 5,3 hazi zen 1.696,3 mila tonaraino, eta, era berean, inportazioak (+% 23,3) eta ageriko kontsumoa (+% 20,4) ere handitu egin ziren, 1.296,2 eta 1.999 mila tonaraino, hurrenez hurren, eta esportazioak, berriz, jaitsi egin ziren (-% 0,8), 993,5 mila tonaraino.

Hala, orearen Estatuko merkataritza-balantzaren saldo negatiboa -302,7 mila tonara igo zen 2024an (-49,5 mila tonako saldo negatiboa izan zuen 2023an), eta estaldura-tasa % 76,6koa izan zen (aurreko ekitaldian % 95,3koa).

Berreskuratutako paperaren ageriko kontsumoa % 7,7 hazi zen 2024an eta 5.200,2 mila tonatan kokatu zen.

97. koadroa Ekoizpena eta kontsumoa, ore motaren arabera

(m Tm)

Mota	Produkzioa		Inportazioa		Esportazioak		Ageriko kontsumoa	
	2024	% Δ 24/23	2024	% Δ 24/23	2024	% Δ 24/23	2024	% Δ 24/23
Ore birjinak, guztira	1.696,3	5,3	1.296,2	23,3	993,5	-0,8	1.999,0	20,4
Paper zaharra (ageriko bilketa)	4.456,3	5,1	1.554,4	4,7	810,4	-10,5	5.200,2	7,7

Iturria: Ore, Paper eta Kartoi Fabrikatzaileen Espainiako Elkarteak.

Txosten honen aurreko edizioetan egindakoari jarraipena emanez, jarraian labur-labur aztertuko dugu berreskuratutako paperaren erabilera, adierazle hauen arabera: ageriko bilketa-tasa (paper zaharraren ekoizpena/paperaren eta kartoiaren kontsumoa): % 71,6 2024an (% 73,3 izan zen 2023an); erabilera-tasa (paper zaharraren kontsumoa/paperaren eta kartoiaren ekoizpena): % 79,3 2024an (% 79,8 aurreko ekitaldian); eta birziklatze-tasa (paper zaharraren kontsumoa/paperaren eta kartoiaren kontsumoa): % 83,6 2024an (% 83,5 urtebete lehenago).

7.3 SEKTOREA EUSKAL HERRIAN

CEPIren eremuan (% 6,5) eta Estatuan (% 8,5) erregistratutako igoeren ildotik, Euskal Herrian ere gora egin zuen paperaren sektoreko paperaren eta kartoiaren ekoizpenak 2024an. % 10,2ko igoera erregistratu zen; hala, 1.389,7 mila tonara iritsi zen ekoizpena. Beraz, termino erlatiboetan, Euskal Herriko dinamismoa handiagoa izan zen Estatukoa baino, eta, ondorioz, Euskal Herriko paperaren sektorearen partaidetza-kuotak gora egin zuen (2024an Espainiako ekoizpenaren % 21,2, eta aurreko ekitaldian, % 20,8).

98. koadroa Paperaren eta orearen ekoizpena Euskal Herrian

Kontzeptua	(m Tm)			
	2022	2023	2024	% Δ 24/23
Papera eta kartoia, guztira	1.435,2	1.260,6	1.389,7	10,2
Orea, guztira	492,8	448,9	489,6	9,1

Iturria: Ore, Paper eta Kartoi Fabrikatzaileen Espainiako Elkarteak.

Oreari dagokionez, Estatuan bezala (% 5,3 egin zuen gora Estatuan), Euskal Herrian % 9,1 igo zen orearen ekoizpena 2024an, hau da, 489,6 mila tonara arte hazi zen. Ondorioz, Estatuko ekoizpenaren gaineko kuota handitu egin zen: 2024an % 28,9 eta 2023an eta % 27,9.

Kanpo-merkataritzako elkartrukeri dagokienez, eta kasu honetan aurkezten diren zifrak monetarioak direla aintzat hartuta, 2024an hazi egin ziren Euskal Herriko paperaren eta manufakturen esportazioak zein inportazioak. Hala, kanpora egindako salmentak % 2,8 igo ziren, 1.110.242 mila eurora arte, eta kanpotik egindako erosketak % 18,7 hazi ziren, 898.579 mila eurora arte. Gauzak hala, merkataritza-balantzaren saldo positiboa 211.663 mila eurora jaitsi zen (2023an 322.886 mila eurokoa zen).

Azkenik, paperaren sektoreko Euskal Herriko enpresa nagusiak ageri dira jarraian, modu sintetikoan, eta bakoitza non dagoen eta zer paper mota ekoizten duen adierazten da.

99. koadroa Euskal Herriko paperaren sektoreko enpresa nagusiak

Enpresak	Kokapena	Produktzioa
Papresa	Errenteria	Prentsarako papera
Smurfit Westrock Nervión	Iurreta	Orea, kraft papera
Smurfit Westrock Navarra	Zangoza, Cordovilla	Orea, kraft papera, uhin-kartoia eta zakuak
Essity Operations Allo (Sca Hygiene Spain)	Allo	Tisu papera
Papelera Guipuzcoana de Zikuñaga (Iberpapel)	Hernani	Inprimatzeko eta idazteko oreka eta papera
Munksjö Tolosa (Munksjö Paper DECOR)	Berastegi	Laminatuetarako oinarri-papera
Papelera del Oria	Zizurkil	Inprimatzeko eta idazteko papera
Papelera del Ebro	Viana	Uhin-papera eta -kartoia
Bertako	Uharte	Uhin-papera eta -kartoia
Solidus Solutions San Andrés (Newark San Andrés)	Atarrabia	Uhin-kartoia
Sonoco Tudela (Papertech)	Tutera	Orearen, paperaren eta kartoiaren fabrikazioa
Papeles El Carmen	Altzuza	Paperezko eta kartoizko artikuluen fabrikazioa
Sofidel Spain (Ibertissue)	Buñuel	Paperezko eta kartoizko artikuluen fabrikazioa
Solidus Solutions Videcart (Videcart)	Atarrabia	Paperaren eta kartoiaren fabrikazioa

Iturria: "Sabi INFORMA" enpresen datu-basea.

8. KAUTXUA

8.1 NAZIOARTEKO EGOERA

International Rubber Study Groupen informazioaren arabera, kautxuaren munduko kontsumo osoak % 1,6ko hazkundera izan zuen 2024an, eta 31,5 milioi tonara iritsi zen. Kautxu naturalaren zein sintetikoaren kontsumoa ere maila horretan hazi zen.

100. koadroa Kautxu naturalaren eta sintetikoaren munduko kontsumoa

(M Tm)

Kontzeptua	Kautxu naturala			Kautxu sintetikoa			Guztira		
	2023	2024	% Δ 24/23	2023	2024	% Δ 24/23	2023	2024	% Δ 24/23
Guztira	14,9	15,1	1,6	16,1	16,4	1,6	31,0	31,5	1,6

Iturria: Malaysian Rubber Council, International Rubber Study Groupen datuetan oinarrituta.

8.2 KAUTXUAREN ERALDAKETA-SEKTOREA ESPAINIAN ETA EAEN

2023an kautxua eraldatzeko estatuko ekoizpenean zein kautxu horren ustezko kontsumoan beherakadak erregistratu ostean (-% 9,7 eta -% 4,4, hurrenez hurren), 2024an, ekoizpenak behera egiten jarraitu zuen (-% 6,6), baina ageriko kontsumoak gora egin zuen (% 2,6). Pneumatikoen eta birkautxutatuaren azpisektoreak eta pieza teknikoen (kautxu industrialak) eta kautxuaren transformatuen azpisektoreak bestelako bilakaera izan zuten.

Zehazki, Kautxuaren Partzuergoak emandako informazioaren arabera, 2024an 725.596 tonara jaitsi zen sektorearen ekoizpena Estatuan, hau da, -% 6,6ko jaitsiera izan zuen. Ageriko kontsumoa, berriz, % 2,6 igo zen, 658.100 tonara arte.

Edonola ere, sektoreko fakturazioa apur bat jaitsi zen, -% 1,8, eta 5.736 milioi eurora iritsi zen, nahiz eta pieza teknikoaren azpisektoreko salmentek igoera izan (% 2,3ko igoera). Izan ere, pneumatikoen eta birkautxutatuaren azpisektoreko salmentek behera egin zuten (-% 3,7).

Kautxuaren eraldatze-sektore osoari dagokionez, sektoreko ekoizpena -% 6,6 jaitsi zen, eta sektoreko enplegua gutxiago, baina jaitsi egin zen: -% 0,7. Hala, 2024an, kautxuaren sektore nazionalaren produktibitatea -% 5,9 murriztu zen, langile bakoitzeko 34,9 tonara arte.

Automobilgintza-sektoreak kautxuaren eraldaketa-industrian duen garrantzi nabarmena kontuan izanik, aipatzekoa da kapitulu honen amaieran (pneumatikoen eta

birkautxutatuaren azpisektorearen gaineko epigrafean) sektore horren azterketa labur bat egingo dugula.

101. koadroa Kautxuaren eraldaketa-sektorearen oinarrizko datuak ⁽¹⁾ Espainian

(Tm)

Kontzeptua	2023	2024	% Δ 24/23
1. Produkzioa	776.491	725.596	-6,6
2. Ageriko kontsumoa	641.384	658.100	2,6
3. Esportazioa	768.533	737.713	-4,0
4. Inportazioa	633.426	670.217	5,8
5. Saldo komertziala	135.107	67.496	-50,0
6. Esportazioaren batez besteko prezioa ⁽²⁾	6,12	6,51	6,3
7. Inportazioaren batez besteko prezioa ⁽²⁾	5,56	5,60	0,7
8. Esportazioa/Ekoizpena (%)	% 99,0	% 101,7	2,7
9. Inportazioa/Ageriko kontsumoa (%)	% 98,8	% 101,8	3,1
10. Enplegua	20.950	20.803	-0,7
11. Produktibitatea (1/10) ⁽³⁾	37,1	34,9	-5,9

(1): Honako hauek barne: EJSN 22.11 (pneumatikoak eta birkautxutatua) eta EJSN 22.19 (kautxuzko beste produktu batzuk: kautxuzko eta latexezko pieza teknikoak).

(2): Euro/kg.

(3): Tm/Enplegatu/urte.

Iturria: Kautxuaren Partzuergoa.

Kanpo-merkataritza aztertuz gero, bolumenari dagokionez, kautxuaren eraldatuen esportazioak -% 4 jaitsi ziren, 737.713 tonara arte. Inportazioak, berriz, % 5,8 hazi ziren, 670.217 tonara arte. Hala, merkataritza-superabita -% 50 jaitsi zen, 67.496 tonara arte.

Azpisektoreen arabera azterketak erakusten du kanpora egindako pneumatikoen eta birkautxutatuaren salmentek -% 4,6 egin zutela behera, eta pieza teknikoek, -% 1,8. Kontrara, kanpoan egindako pneumatikoen eta birkautxutatuaren erosketek % 6,5 egin zuten gora eta pieza teknikoek, % 3,8.

102. koadroa Kautxuaren eraldatuen kanpo-merkataritza, azpisektore handien arabera

(Tm)

Produktua	Esportazioa			Inportazioa			Saldoa		
	2023	2024	% Δ 24/23	2023	2024	% Δ 24/23	2023	2024	% Δ 24/23
Pneumatikoak eta birkautxutatua	614.308	586.310	-% 4,6	462.874	493.191	% 6,5	151.434	93.119	-% 38,5
Pieza teknikoa	154.225	151.403	-% 1,8	170.552	177.026	% 3,8	-16.327	-25.623	% 56,9
Guztira	768.533	737.713	-% 4,0	633.426	670.217	% 5,8	135.107	67.496	-% 50,0

Iturria: Kautxuaren Partzuergoa.

Hala ere, termino monetarioetan, kautxuaren transformatuen esportazioek zein inportazioek gora egin zuten 2024an (% 2,1 eta % 6,5, hurrenez hurren).

103. koadroa Kautxuaren eraldatuen kanpo-merkataritza, azpisektore handien arabera

(M euro)

Produktua	Esportazioa			Inportazioa			Saldoa		
	2023	2024	% Δ 24/23	2023	2024	% Δ 24/23	2023	2024	% Δ 24/23
Pneumatikoak eta birkautxutua	3.502,3	3.561,3	% 1,7	2.219,4	2.340,1	% 5,4	1.282,9	1.221,3	-% 4,8
Pieza teknikoa	1.200,9	1.239,9	% 3,3	1.300,7	1.410,5	% 8,4	-99,8	-170,6	% 70,9
Guztira	4.703,2	4.801,2	% 2,1	3.520,1	3.750,6	% 6,5	1.183,1	1.050,7	-% 11,2

Iturria: Kautxuaren Partzuergoa.

EAEko kautxua eraldatzeko sektorean arreta jarritz gero, eta kautxuzko produktuen eta plastikoen eta metalezkoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioaren gaineko Eustaten Industria Produkzioaren Indizeak (IPI) dioena aintzat hartuta, 2024an aurreko ekitaldietan erregistratutakoaren antzeko intentsitatearekin egin zuen behera (-% 2,6 eta -% 2,7ko beherakadak 2023an eta 2024an, hurrenez hurren).

Kanpo-elkartrukeri dagokionez, EAEk 2024an egin zituen kautxuaren eta bere manufakturen esportazioak -% 24,3 jaitsi ziren, 1.367.887 mila eurora arte. Inportazioak aldiz, -% 21,4 jaitsi ziren, 412.305 mila eurora arte. Hala, -% 25,5 murriztu zen 2024an balantza komertzialaren superabitaren saldoa.

Zifra horiek Estatuko datuekin alderatuta, ikuspegi monetariotik, Estatuko guztizkoaren gaineko EAEko kanpo-merkataritzaren partaidetza jaitsi egin zen esportazioen (2024an guztizkoaren % 28,5 eta aurreko ekitaldian, berriz, % 38,4) zein inportazioen kasuan (2024an guztizkoaren % 11 eta 2023an, aldiz, % 14,9).

8.3 NEUMATIKOEN ETA BIRKAUTXUTATUAREN AZPISEKTOREA

Azterketa pneumatikoen eta birkautxutatuaren azpisektorera mugatuta, Kautxuaren Partzuergoaren arabera, 2024an -% 8,9 egin zuen behera sektoreko ekoizpenak, 531.478 tonara arte. Ageriko kontsumoa, berriz, % 1,5 hazi zen eta 438.359 tonatan kokatu zen.

Kanpo-merkataritzari dagokionez, 2024an kontrako joera izan zuen. Izan ere, esportazioak -% 4,6 murriztu ziren; 586.310 tona esportatu zituzten. Inportazioak, berriz, % 6,5 hazi ziren; 493.191 tona inportatu zituzten. Hala, joera esportatzailea % 110,3koa izan zen, eta joera inportatzailea % 112,5ekoa.

104. koadroa Pneumatikoen eta birkautxutatuaren ekoizpena, kontsumoa eta kanpo-merkataritza

(Tm)

Kontzeptua	2023	2024	% Δ 24/23
1. Produkzioa	583.297	531.478	-% 8,9
2. Esportazioa	614.308	586.310	-% 4,6
3. Inportazioa	462.874	493.191	% 6,5
4. Ageriko kontsumoa	431.863	438.359	% 1,5
5. 2/1 x 100	% 105,3	% 110,3	% 4,7
6. 3/4 x 100	% 107,2	% 112,5	% 5,0

Iturria: Kautxuaren Partzuergoa.

Kautxuaren sektorearen eta automobilgintza-sektorearen arteko lotura estua kontuan izanda, azken horren bilakaera aztertuko dugu jarraian, labur. Automobilen eta Kamioien Fabrikatzaileen Espainiako Elkartearen (ANFAC) arabera, 2024an 1.219.267 ibilgailu matrikulatu zituzten, aurreko urtean baino % 8,1 gehiago. Ibilgailuen ekoizpena eta esportazioak (2.377.091 eta 2.123.584 unitate, hurrenez hurren), berriz, -% 3 eta -% 4 jaitsi ziren, hurrenez hurren.

105. koadroa Ibilgailuen ekoizpena eta salmenta Espainian

(unitateak)

Kontzeptua	Produkzioa			Esportazioa			Matrikulazioak(*)		
	2023	2024	% Δ 24/23	2023	2024	% Δ 24/23	2023	2024	% Δ 24/23
Turismoak	1.907.072	1.918.831	0,6	1.702.678	1.708.283	0,3	949.359	1.016.907	7,1
Merkataritza- eta industria-ibilgailuak	544.171	458.260	-15,8	508.789	415.301	-18,4	174.740	197.991	13,3
Mikrobusak eta autobusak	0	0	--	0	0	--	3.769	4.369	15,9
Guztira	2.451.243	2.377.091	-3,0	2.211.467	2.123.584	-4,0	1.127.868	1.219.267	8,1

(*): Matrikulazioen kontzeptua barne-salmentena baino zabalagoa da; saldu gabe edo stockean dauden ibilgailuak ere barne hartzen ditu. Turismoen matrikulazioen zifrak lur orotako ibilgailuen matrikulazioak ere aintzat hartzen ditu.

Iturria: ANFAC eta IDEAUTO.

Azkenik, txosten honen aurreko edizioetan egindako moduan, Euskal Herrian kokatzen diren pneumatikoen fabrikatzaile nagusien inguruko aipamen labur bat egingo dugu: Michelin eta Bridgestone.

Michelinen kasuan, Gasteizko, Araiako (Araba, zentro logistikoa da errealitatean) eta Lasarteko (Gipuzkoa) fabrikak ditu Euskal Herri osoan eta 2024an, 1.890 milioi euroko etekin garbia izan zuen enpresa-taldeak, urtebete lehenago lortutako bolumena baino -% 4,7 gutxiago (1.983 milioi euro 2023an). Izan ere, eragina izan zuten segmentu guztietan aldi berean izandako ekipo orijinalen eskarien beherakadak, merkatu masiboetan izandako konpetentziaren gorakadak eta pneumatiko berezien adarrean izandako oztopo

puntualek. Euskal Herrian, gertaera hauek nabarmendu behar dira: 2024an ekoizpena eten egin zen puntualki Gasteizko eta Lasarteko fabriketan kautxuaren hornikuntzan arazoak izan zirelako (Itsaso Gorriko krisiaren ondorioz); 2024ko uztailean Lasarteko fabrikaren 90. urteurrena izan zen (egun, errendimendu altuko ibilgailuentzako pneumatikoetan espezializatutako zentro global berritzailea da); eta Michelinak 2026a baino lehen itxiko dituen Frantziako bi fabriketako (Cholet eta Vannes) produkzioaren zati bat Gasteizera eraman zuen 2024 amaieran, kostuak optimizatzeko eta Europako lehiakortasunera egokitzeke.

Bridgestonen kasuan, fabrikak ditu Basaurin eta Usansolon eta, 2024an, Japoniako enpresa-talde osoak 1.792 milioi euroko etekin garbia erregistratu zuen. Horrek esan nahi du, urte batetik bestera -% 12,8ko beherakada izan zuela etekinean (2.056 milioi euro 2023an); izan ere, aldaketa estruktural batzuk izan zituen taldeak hainbat faktoreren ondorioz: Txinak indarra hartu zuen ibilgailu elektrikoen merkatuan eta low-cost pneumatikoen inportazioek gora egin zuten Europako eta Hego Amerikako merkatuetan. Euskal Herrian, Basauriko fabrikaren ekoizpenak eta esportazioek behera egin zuten, eta, ondorioz, enplegua erregulatzeko espedienteak aplikatu zitzaizkien langileei. Hala ere, kaltetutako langileen kopurua murriztu egin zen (335etik 232ra). Azterketa hau egiteko unean, sindikatuek neurria baztertzen jarraitzen zuten, argudiatuz ez zegoela hori justifikatzeko arrazoi produktiborik eta fabrikaren etorkizuneko bideragarritasuna arriskuan jar zezakeela.

9. SEKTORE ELEKTRONIKO-INFORMATIKOA

9.1 MAKROJOERA TEKNOLOGIKOAK¹

Lehenik eta behin, EAEko sektore elektroniko-informatikoaren eta telekomunikazioen sektorearen bilakaera aztertu aurretik, beharrezkoa da makrojoera teknologikoen laburpena egitea, bai egungoena, bai agertuko direnena, eragina baitute eta izango baitute enpresek datozen urteetan izango duten eraldaketa digitalean. Horri dagokionez, hau nabarmendu behar da:

Adimen artifizial (AA) aurreratua eta sortzailea

AA da erakundearen eraldaketa digital berriaren motorra, AA sortzailea batez ere. Horri dagokionez, eredu sortzaileek beste maila batera eraman dute automatizazio kognitiboa eta gizakien antzeko edukiak eta erantzunak sortu dituzte. Horrek inpaktu izugarria du eta ia sektore guztietan aplika daiteke. Izatez, egun, enpresak erabilera-kasuak aztertzen ari dira AA aurreratu eta sortzaile horrekin abantailak lortzeko efizientzian eta produktibitatean.

Konputazioa hodeian hibridoa eta ertzekoa (edge)

Egun, hodeiak enpresen digitalizazioaren bizkarrezurra izaten jarraitzen du eta enpresa gehienek finkatuta dituzte dagoeneko cloud soluzioak. Hala, eskalagarritasuna sustatzen dute eta eskariaren araberako zerbitzuak eskaintzen dituzte. Hala ere, ertzeko (edge) konputazioak datuen jatorrira hurbiltzen du datuen prozesamendua (sentsoreak, IoT gailuak...) eta, horri esker, latentzia murriztu eta errendimendua hobetzen da denbora errealean. Ondorioz, geroz eta garrantzi handiagoa hartzen ari da. Hortaz, arkitektura hibridoak (hodei zentrala + edge) ugaritzen ari dira gaur egun, eta operazio azkarragoak eta denbora errealeko analisiak eta biki digitalak dituzten agertokiak ahalbidetuko dituzte.

Konektagarritasun aurreratua (6G) eta Gauzen Internet (IoT)

Seigarren belaunaldiko sare mugikorrek (6G) konexio-abiadura ultra azkarrak eta latentzia oso baxukoak eskainiko dituzte eta, hala, ezinbestekoak bihurtuko dira eraldaketa digitala azkartzeko eta laugarren industria-iraultza sustatzeko. Gainera, IoTekin konbinatuz gero, nonahiko konektagarritasun horrek fabrika adimendunak, hiri konektatuak eta datuetan oinarritutako negozio-eredu berriak sustatuko ditu.

¹ Geuk egina, hainbat iturriren arabera (Deloitte Insights, McKinsey Global Institute, Gartner, IDC).

Errealitatea hedatua eta metabertsio industrialak

Errealitate areagotua (AR) eta errealitate birtuala (VR) kontsumoaren eta entretenimenduaren munduarekin lotzen dira maiz eta enpresa- eta industria-inguruneetan inpaktu handia izaten ari dira; izan ere, metabertsio industrialak teknologia murgiltzaile horiek aprobetxatzen ari da hainbat kasutarako eta are gehiago egingo du etorkizunean, besteak beste, biki digitaletarako, simulazio espazialeterako, lanerako jarraibide areagotueterako eta 3D inguruneetako lankidetzeterako.

Hiperautomatizazioa eta robot adimendunak

Hiperautomatizazioak AA, machine learninga, RPA (prozesuen automatizazio robotikoa) eta robotika fisikoa uztartzen ditu muturretik muturrerako automatizazioak egiteko. Joera berria da, baina indarra hartzen ari da. Hala, geroz eta ohikoagoa da robot autonomoak eta cobotak erabiltzea industrian manufakturarako, logistikako eta beste arlo batzuetako zereginak egiteko. Izan ere, segurtasun, abiadura eta produktibitate handiagoa dute.

Zibersegurtasuna eta konfiantza digitala

Digitalizazioak aurrera egin ahala, aurrera egiten dute mehatxuek ere eta, egun, zibererasotzaileek AAren tresna aurreratuak erabiltzen dituzte (adibidez: ahotsaren edo bideoaren deepfakeak). Hortaz, eduki sintetiko geroz eta ugariagoen eta eraso sofistikatuaren ondorioz, segurtasun eta konfiantza digitala zeharkako lehentasuna bihurtu da enpresentzat. Izatez, konfiantza digitaleko arkitekturetan (segurtasuna, pribatutasuna, identitatea) egindako inbertsioak izan dira hazkunderik handiena izan dutenak, zibersegurtasuna kritikoa baita sektore guztietan. Enpresek jarrera proaktiboa eta eguneratua izan beharko dute, beraz, behar horren aurrean.

Konputazio kuantikoa

Datozen urteetan, konputazio kuantikoak bere potentzial eraldatzaile guztia zabalduko du eta egungo superordenagailuen gaitasunaren oso gainera dauden problema konplexuak ebartziko ditu. Hala, kriptografiaren, farmakoen diseinuaren, finantzen edo logistikaren arloak irauliko ditu, besteak beste. Egun industria asko prototipo kuantikoak aztertzen ari diren arren, aurreikusten da automobilgintza, kimika, zerbitzu finantzarioak edo zientziak bezalako sektoreetan 2035ean hasiko direla bere potentzial guztia aplikatzen, hardware kuantikoan eta algoritmoetan egingo diren pixkanakako aurrerapenei esker.

Teknologia jasagarria eta energia adimenduna

Ingurumeneko jasagarritasuna agenda teknologikoarekin dago lotuta egun eta sektore guztietako enpresak hasi dira dagoeneko hainbat teknologia ezartzen, besteak beste, energia berriztagarriak, operazioen elektrifikazioa eta, are, datuen analisi aurreratua, karbono-aztarna murrizteko eta efizientzia energetikoa hobetzeko. Horrez gain, ITren optimizazio berdea (datuen zentro efizienteak, softwarearen arkitektura jasagarria, etab.) geroz eta garrantzi handiagoa hartzen ari da eta teknologia garbi asko (adibidez, eguzkiarena edo eolikoa) dagoeneko helduak diren arren, beste batzuk zabaltze-bidean daude oraindik argi eta garbi, tartean, energia-sare adimendunak kudeatzeko integrazio digitala (smart grids), IoTk ahalbidetutako ekonomia zirkularra eta energia biltegitratzeko berrikuntza. Horri dagokionez, norabidea argia da: etorkizun digitalak ere jasagarria izan behar du.

9.2 SEKTOREA EAE-N¹

Txosten honen aurreko edizioetan bezala, kapitulu hau garatu aurretik, aurten ere komeni da gogoratzea Euskal Herriko Ezagutzaren eta Teknologia Aplikatuaren Industrien Elkartek (GAIA) berrantolaketa bat egin zuela 2019an, lehentasunezko teknologia bideratzaileetan fokua jarrita. Ikuspegi berri horretan, azpisektore horietako lidergoa honako teknologietan espezialistak diren enpresei dagokie: Adimen Bisuala, Zibersegurtasuna, Gauzen Internet (IoT) eta Adimen Artifiziala.

Hori dela eta, GAIAk bere batzar orokorraren baitan argitaratutako informazioaren arabera, 2024an 305 enpresa bazkide zituen klusterrak, aurreko ekitaldian erregistratutako bolumena baino apur bat txikiagoa (2023n 313). Izan ere, testuingurua ezegonkorra izan zen gatazka geopolitikoaren, Estatu Batuen muga-zergeren politikaren eta horrek fluxu komertzialetan duen eraginaren eta kontratatze mugen ondorioz.

¹ Euskal Herriko Ezagutzaren eta Teknologia Aplikatuaren Industrien Elkartek (GAIA) emandako informazioarekin osatu dugu atal hau. Elkarteko kide diren eta EAEko sektorearen egoera orokorra azaltzen duten enpresei dagokie atal honetako informazioa.

106. koadroa Sektore elektroniko-informatikoko eta telekomunikazioen sektoreko enpresen bilakaera EAEn

Urtea	Enpresak
2015	243
2016	254
2016*	279
2017*	258
2018*	254
2019*	267
2020*	311
2021*	300
2022*	315
2023*	313
2024*	305

(*): GAIA+AVIC.
Iturria: GAIA. Geuk egina.

Sektoreko ekoizpena % 7 hazi zen 2024an, eta 7.020 milioi eurora iritsi zen. Hala, jarraipena eman zitzaion 2021ean, 2020ko etenaldiaren ondoren, hasitako suspertzeari.

107. koadroa Sektore elektroniko-informatikoko eta telekomunikazioen sektoreko ekoizpenaren bilakaera EAEn

Urtea	Produkzioa M eurotan	% Δ
2015	2.909,0	5,1
2016	3.530,0	21,3
2016*	4.742,0	--
2017*	4.958,0	4,6
2018*	5.171,0	4,3
2019*	5.352,0	3,5
2020*	5.350,0	0,0
2021*	5.724,0	7,0
2022*	6.153,3	7,5
2023*	6.560,0	6,6
2024*	7.020,0	7,0

(*): GAIA+AVIC.
Iturria: GAIA. Geuk egina.

Esportazio sektorialeki dagokienez, 2024an hiru milioi eurora heldu ziren ia (2.961) eta gorakada aurreko ekitaldietakoaren antzekoa izan zen (% 7,1 eta % 7 2023an eta 2024an, hurrenez hurren).

108. koadroa Sektore elektroniko-informatikoko eta telekomunikazioen sektoreko esportazioen bilakaera EAEn

Urtea	Esportazioak (M euro)	% Δ	Esportazioak/ Ekoizpena
2015	1.117,0	3,0	38,4
2016	1.179,6	5,6	33,4
2016*	1.966,0	--	41,5
2017*	2.045,4	4,0	41,3
2018*	2.164,0	5,8	41,8
2019*	2.350,0	8,6	43,9
2020*	2.223,0	-5,4	41,6
2021*	2.373,0	6,7	41,5
2022*	2.586,6	9,0	42,0
2023*	2.770,0	7,1	42,2
2024*	2.961,0	7,0	42,2

(*): GAIA+AVIC.

Iturria: GAIA. Geuk egina.

Sektore horretako enpleguari dagokionez, % 6 hazi zen 2024an, 26.280 langilera iritsi arte (horrek esan nahi du 1.400 kontratazio berri izan zirela). Hala, hamargarren ekitaldiz jarraian handitu zen profesionalen kopurua.

109. koadroa Sektore elektroniko-informatikoko eta telekomunikazioen sektoreko enpleguaren bilakaera EAEn

Urtea	Langileak	% Δ
2015	11.007	4,2
2016	11.447	4,0
2016*	18.517	--
2017*	19.276	4,1
2018*	20.030	3,9
2019*	20.528	2,5
2020*	20.732	1,0
2021*	22.038	6,3
2022*	23.600	7,1
2023*	24.800	5,1
2024*	26.280	6,0

(*): GAIA+AVIC.

Iturria: GAIA. Geuk egina.

I+G arloan egindako inbertsioaren kasuan, % 10 hazi zen 2024an, 202 milioira iritsi arte. Horrek agerian uzten du sektoreak konpromiso leiala duela garapen teknologikoarekin, etorkizuneko balio gisa ikusita.

Azkenik, 2030era begira, Klusterrak aurreikusten du Euskadi erreferentea izango dela Europar *datuaren ekonomian* eta *Quantum Safe* lurraldea izango dela, hau da, Euskadik kuantikaren osteko garaiak planteatzen dituen arriskueta egokituko dituela eta garatuko dituela sistema digitalak, zibersegurtasunari, komunikazioari eta konputazioari dagokionez.

10. ERAIKUNTZA

10.1 IKUSPEGI OROKORRA

2024. urtea nahiko ekitaldi positiboa izan zen eraikuntzaren sektorearentzat, sektoreko adierazle nagusietan lortutako emaitzen arabera, bai ikuspegi makroekonomikotik, bai jarduerari berariaz lotutakoetan.

Lehenik eta behin, eraikuntzaren BEGaren urte arteko hazkundera nabarmendu behar da EAEn (+% 1,6), Nafarroan (+% 2,3) eta Espainian (+% 2,1), nahiz eta haren dinamismoa jarduera ekonomiko osoarena¹ (+% 2,2, +% 2,7 eta +% 3,2) baino txikiagoa izan zen EAEn, Nafarroan eta Espainian. Gainera, 2023arekin alderatuta, sektorearen hazkundera txikiagoa izan zen EAEn (ehuneko -1,0 puntu), hobera egin zuen Nafarroan (ehuneko +1,4 puntu) eta balioa errepikatu zuen Estatuan. Bilakaera horren arabera, bigarrenik, ikusten da eraikuntzak jarduera ekonomiko osoan duen pisua² sendotuz joan zela, eta EAEn zertxobait txikiagoa (% 5,3) eta Nafarroan zertxobait handiagoa (% 6,2) izan zela, Estatuan (% 5,9) baino; izan ere, adierazle horrek hobera egin zuen eremu bakarra izan zen (+1 hamarren), 2023ko datuekin alderatuta. Eta, hirugarrenik, aztertutako hiru eremu geografikoetan enpleguak gora egin zuen³ eraikuntzan, profil lauarekin EAEn (+% 0,5 eta +% 0,4, 2023an eta 2024an), portaera aldakorragoa Nafarroan (-% 0,1 eta +% 1,1) eta hobekuntza handiko joerarekin Estatuan (+% 3,8 eta +% 4,5).

110. koadroa Eraikuntza-sektoreko adierazleen bilakaera

(ehunekotan)

Kontzeptua	EAE		Nafarroa		Espainia	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Eraikuntza BEGa*	2,6	1,6	0,9	2,3	2,1	2,1
Eraikuntza enplegua*	0,5	0,4	-0,1	1,1	3,8	4,5
Eraikuntza BEGaren % (**)	5,4	5,3	6,2	6,2	5,8	5,9
Amaitutako etxebizitzak*	-17,4	26,5	37,4	-33,1	-0,3	13,1
Hasitako etxebizitzak*	-1,8	-3,3	-9,1	13,7	0,3	23,4
Lizitazio ofiziala*	-28,1	52,2	37,4	-25,3	-3,5	10,3

(*):Urte arteko aldakuntza-tasa

(**): Eraikuntzaren BEGaren ehunekoa guztizko BEGarekiko

Iturria: Guk geuk egina, EIN, Eustat, Nastat eta Seopanen datuetatik abiatuta.

¹ 2024ko BPGaren (Bolumen Kateatuaren Indizea) urte arteko aldakuntza-tasa (behin-behinekoa). Hiruhilekoko kontuak-Hiruhilekoko kontabilitatea, Eustat, Nastat eta EIN, hurrenez hurren.

²Eraikuntza-sektorearen BEGa, ekonomia bakoitzak sortutako guztizko BEGarekiko.

³Lanpostuak, lanaldi osoaren edo dedikazio osoaren baliokidetzan, Eustaten eta EINen; Nastatek lanpostu guztiak ematen ditu.

Eraikuntza-jardueraren hiru adierazle espezifikoek Estatuan bakarrik izan zuten balantze positiboa hiru kasuetan. Horrela, eta xehetasunez ikusita, ikusten da, lehenik eta behin, etxebizitzaren amaieraren balantzea positiboa izan zela EAEn (+% 26,5) eta Espainian (+% 13,1), baina negatiboa Nafarroan (-% 33,1). Aitzitik, hasitako etxebizitzak kontuan hartuta, EAEk bolumena murriztu zuen 2024an (-% 3,3), eta Nafarroan (+% 13,7) eta Espainian (+% 23,4) gorakada handiak izan ziren. Nolanahi ere, etxebizitza berrien bolumenak¹ (hasitakoak edo amaituak) 2008ra arte lortutako balio maximoak baino askoz txikiagoak izaten jarraitu zuten. Beraz, etxebizitza berrien jardueraren berreskurapenak azken hamarkadako bolumen ikaragarri pobrea izan zuen abiapuntu, eta horrek egungo botila-lepoa sortzen lagundu zuen, erritmo biziagoan berreskuratu baitzen eskaera.

Testuinguru horretan, ikusten da 2024an lizitazio publikoaren dinamismoak (eraikuntza eta obra zibila) nolabaiteko oxigenoa eman ziola eraikuntzaren sektoreari EAEn (+% 52,2) eta Espainian (+% 10,3); baina Nafarroan nabarmen jaitsi ziren balioak (-% 25,3).

Horrela, aztertutako adierazleen bilakaerak pixkanaka-pixkanaka berretsi zuen eraikuntzaren sektorea suspertzen ari zela 2023an eta 2024an. Eta, horrekin guztiarekin lerrokatuta, zementuaren ageriko kontsumoak –ekoizpenaren adierazle aurreratu gisa– berretsi egin zituen egitate horiek; izan ere, % 2,9 eta % 8,1 hazi zen Espainian eta Ipar Eremuan², Oficemen-aren aurreikuspenen arabera³.

Azken finean, 2024. urteak sektorea suspertzeko joera erakutsi zuen, ⁴EAEko⁵ Eraikuntzaren Indize Koiunturalaren emaitzek berretsi bezala. Izan ere, sektoreko produkzioak hazkundera izan zuen (+% 2,2), tarte normalizatuagoa izan baitzuen, laurteko benetan anomaloaren ondoren (2020-2022, urte arteko aldakortasun handia), eta Arabak, Bizkaiak eta Gipuzkoak profil nahiko partekatua izan zuten. Bestalde, hobekuntza hori mantendu egin zen Ingeniaritza Zibilaren jardueran (+% 7,4), baina gelditu egin zen Etxegintzari dagokionez (-% 0,1), aurreko urteetan lortutako emaitzetan ez bezala (+% 8,3 eta +% 8,9, 2022an eta 2023an).

Bestalde, 2022-2023 biurtekoan, EAEko eraikuntzaren sektoreko langile okupatuen indizea ia % 2 hazi zen urtean, jardueraren susperraldi garrantzitsuarekin bat eginez; baina 2024an, badirudi jardueraren hazkundera (+% 2,2) ez zela nahikoa izango enpleguari eragiteko, uzkurdua handia erakutsi baitzuen (-% 4,6). Hala eta guztiz ere, kontuan izan behar da adierazle aurreratua dela, eta, beraz, urtearen amaierako balantzea aurreratutako aurreikuspenak baino hobea izan zitekeela. Zentzu horretan, Hiruhilekoko

¹ Xehetasun handiagoz aztertzen da dagokion atalean.

² Aragoi, Nafarroa, EAE eta Errioxa.

³ Espainiako zementu-fabrikatzaileen elkarte.

⁴ Aurrerantzean, EIK. Oinarrizko urte aldaketa, 2021 = 100.

⁵ Espainiako datu homologoa Eraikuntzako Industriaren Produkzio Indizeen Inkestan jasotzen da (Garraio eta Mugikortasun Iraunkorreko Ministerioa), zeinak urte arteko % 3,7ko hazkundera izan zela adierazi baitzuen produkzio-indizean (+% 3,9 eta +% 4,4, Eraikuntzan eta Obra Zibilean, hurrenez hurren).

Kontabilitatearen esparruaren arabera, EAEko eraikuntza-sektoreko lanpostuak % 0,5 hazi ziren 2024an, adierazle horrek aurkeztutakoa baino balantze hobea izanik.

Azkenik, erantsitako taulak adierazle horietako bakoitzaren hiruhileko datua jasotzen du (urte arteko tasan), 2025eko lehen hiruhilekoa barne. Egiazta daiteke 2024ko balantzea, neurri handi batean, bigarren hiruhilekoan izandako jarduera txarrenak oztopatu zuela; izan ere, oro har, adierazle ia guztiek hobera egin zuten urteko hirugarren eta laugarren hiruhilekoetan, eta ibilbide horrek 2025ean ere jarraitu du. Era berean, produkzio-osagaien jarduera positiboak kontrastea egin zuen enpleguaren profil txarragoarekin, ibilbide etengabe negatiboarekin, eta, gainera, badirudi ibilbide horrek ez duela atzera egin.

111. koadroa Eraikuntzaren Indize Koiunturala (EAE).

(Urteko aldakuntza-tasa, %)

Kontzeptua	2022	2023	2024 ⁽¹⁾	Hiruhilekoaren bilakaera				
				I.hh.24	II.hh.24	III.hh.24	IV.hh.24	I.hh.25
Langile okupatuen indizea	1,8	1,7	-4,6	-0,6	-5,9	-5,8	-5,9	-3,6
Ekoizpen-indizea ⁽²⁾	14,0	8,8	2,2	6,5	-0,9	0,4	3,2	2,2
Araba	13,5	8,9	2,2	5,3	-1,9	1,2	4,4	4,8
Bizkaia	13,9	8,5	2,7	9,1	-0,7	0,3	2,5	0,0
Gipuzkoa	14,5	9,1	1,4	2,8	-0,9	0,1	3,8	4,9
Etxegintza	13,3	8,9	-0,1	3,6	-4,4	-1,1	1,9	3,3
Ingeniaritza zibila	15,7	8,3	7,4	14,4	6,8	3,1	5,9	-0,3

(1): Behin-behineko datuak.

(2): Eraikuntzaren Indize Koiunturala (EUSTAT) (2021oinarria =100).

Iturria: Eustat. Eraikuntzaren Indize Koiunturala (EIK) (2015eko oinarria).

10.2 LIZITAZIO OFIZIALA

2024ko lizitazio ofizialaren bilakaerak¹ urte arteko hazkunde handia izan zuen Estatu osoan (29.532,7 milioi euro, +% 10,3) eta EAEn (2.427,7 milioi euro, +% 52,2), Nafarroaren atzerakadaren aldean (445,8 milioi euro, -% 25,3), zeinak gorakada nabarmena izan baitzuen 2023an. Gainera, EAEko emaitzen desagregazioak erakusten du Bizkaiko jarduera positiboak –lizitatutako bolumena bikoiztu zuen (+% 105,5)– eta Gipuzkoakoak (+% 34,1) konpentsatu egin zutela Arabako jardueraren jaitsiera (-% 22,5). Horrela, 2024an lizitazio ofizialak EAEn izan zuen lurralde-banaketa² Bizkaiaren aldekoa izan zen beste lurraldeekin alderatuta (% 8,8, % 60,6 eta % 30,1 Araba, Bizkaia eta Gipuzkoarako, hurrenez hurren).

¹ Emaitzak inplikaturako administrazio guztien jardueraren arabekoak dira, aurrekontuak onartzearen arabekoak eta, batzuetan, hauteskunde-erritmoak baldintzatutakoak. Gainera, erreferentzia-eremuaren dimentsioa zenbat eta handiagoa izan, orduan eta lauagoa da profil ebolutiboa.

² 2023an % 16,6, % 45,2 eta % 34,4koa izan zen Araba, Bizkaia eta Gipuzkoarako, hurrenez hurren.

Lizitazio-jardueraren aldakortasuna areagotu egin zen organo lizitatzailerari dagokion administrazioaren eta eskumen-egituraren arabera dagozkion proiektuen tipologiaen arabera¹. Espainian, erregistratutako hazkundera (+% 10,3) Administrazio Autonomikoaren (+% 11,7) eta Tokikoaren (+% 38,3) jardueraren gorakadak eragin zuen; hala ere, Administrazio Zentralak atzera egin zuen (-% 15,5). Aitzitik, hiru administrazioek EAEko lizitazio ofizialaren gorakadan lagundu zuten (+% 52,2), eta nabarmentzekoa da Toki Administrazioaren urte arteko hazkundera (+% 72,5) Administrazio Autonomikoaren (+% 36,5) eta Administrazio Zentralaren (+% 16,3) aldean. Azkenik, Nafarroako emaitza negatiboa (-% 25,3) Administrazio Zentralaren murrizketa garrantzitsuari zor zitzaion (-% 78,6), zeina ezin baitzen konpentsatu Toki Administrazioaren (+% 37,9) eta Autonomia Erkidegoko Administrazioaren (+% 20,3) jardueraren gorakadarekin.

112. koadroa Administrazio zentralaren, autonomikoaren eta tokikoaren arteko lizitazio ofizialaren banaketa (2023-2024)

(Meuro)

Eremua	2023				2024			
	Zentrala	Autonomikoa	Tokikoa	Guztira	Zentrala	Autonomikoa	Tokikoa	Guztira
Araba	40,7	95,8	138,4	275,0	6,0	81,8	125,4	213,3
Bizkaia	61,5	276,7	377,5	715,7	184,1	355,7	931,2	1.471,0
Gipuzkoa	51,3	194,2	298,7	544,2	51,5	329,9	348,6	730,0
EAE*	210,8	569,5	814,7	1.595,0	245,3	777,2	1.405,2	2.427,7
Nafarroa	295,9	180,7	119,9	596,4	63,2	217,3	165,3	445,8
Euskal Herria	506,7	750,1	934,6	2.191,4	308,5	994,5	1.570,5	2.873,5
Espainia	10.118,0	7.743,8	8.915,8	26.777,5	8.552,3	8.648,8	12.331,6	29.532,7

(*): EAEri esleitutako guztizkora arteko aldea partida "ez erregionalizagarri" dagokie.

Iturria: Seopan.

Jarduerari egindako ekarpena², lizitazio-organoaren arabera, aldatu egiten da eremu bakoitzean. Estatuan, alde batetik, toki-administrazioaren (% 41,8) eta, bestetik, administrazio zentralaren (% 29,0) eta autonomia-erkidegoaren (% 29,3) artean banatu zen, zati berdinetan. EAEn, erdia baino gehiago Toki Administrazioari zegokion (% 57,9) eta herena Autonomia Erkidegoari (% 32,0), Zentralaren ekarpen askoz txikiagoarekin (% 10,1). Nafarroako banaketa ez zetorren bat aurreko biek, eta Administrazio Autonomikoa izan zen pisurik handiena izan zuena (% 48,7); ondoren, Toki Administrazioa zegoen (% 37,1), eta Zentralak ere pisu txikiagoa zuen (% 14,2).

Lurraldeen arabera, Bizkaian lizitazioak izan zuen igoera (+% 105,5) Toki Administrazioaren (+% 146,6) eta Administrazio Zentralaren (+% 199,4) hazkunde handiari zor zitzaion; beraz, Toki Administrazioak jarduera lizitatzaileraren % 63,3 ekarri zuen.

¹ Adibidez, eskualdez gaindiko azpiegiturak (trenbide-sarea eta sare elektrikoa edo portuak eta aireportuak) Administrazio Zentralari dagozkio. Hala ere, errepide-sarea gobernu zentralaren, autonomikoaren edo tokikoaren eskumenekoa izan daiteke (EAEn, foru-aldundiei dagokie).

² Egoeraren arabera osagaiak gain, garrantzitsuak da kontuan hartzea lortutako emaitzak bat datozela administrazio bakoitzak lurralde-eremu bakoitzean dituen inbertsio-erantzukizunekin eta proiektuen dimentsioarekin (exekutatzaren diren heinean, urte arteko aldakortasuna izan dezake).

Gipuzkoako jardueraren hobekuntza (+% 34,1) Autonomia Administrazioaren bultzadari zor zitzaion (+% 69,9) eta, neurri txikiagoan, Toki Administrazioari (+% 16,7), biak batera baitira ia jarduera osoa zehazten dutenak (% 45,2 eta % 47,8, hurrenez hurren).

113. koadroa Lizitazio ofizialaren urtetik urterako aldakuntza eta administrazioen arteko banaketa (2024)

Eremua	%				% Δ 24/23			
	Zentrala	Autonomikoa	Tokikoa	Guztira	Zentrala	Autonomikoa	Tokikoa	Guztira
Araba	2,8	38,4	58,8	100,0	-85,3	-14,6	-9,4	-22,5
Bizkaia	12,5	24,2	63,3	100,0	199,4	28,6	146,6	105,5
Gipuzkoa	7,1	45,2	47,8	100,0	0,3	69,9	16,7	34,1
EAE	10,1	32,0	57,9	100,0	16,3	36,5	72,5	52,2
Nafarroa	14,2	48,7	37,1	100,0	-78,6	20,3	37,9	-25,3
Euskal Herria	10,7	34,6	54,7	100,0	-39,1	32,6	68,0	31,1
Espainia	29,0	29,3	41,8	100,0	-15,5	11,7	38,3	10,3

Iturria: Seopan.

Aitzitik, jarduera lizitatzailleak atzera egin zuen Araban (-% 22,5) eta Nafarroan (-% 25,3). Arabaren kasuan, administrazio guztiek, baina batez ere Zentralak (-% 85,3), jarduera negatiboa izan zuten; Toki Administrazioei egotzi zitzaien jardueraren zati handi bat (% 58,8) eta, neurri txikiagoan, Autonomia Erkidegoari (% 38,4). Nafarroako lizitazio ofizialaren jardueraren murrizketa Administrazio Zentralean erregistratutako murrizketek eragin zuten (-% 78,6), eta murrizketa hori ez zen konpentsatu Toki Administrazioak (+% 37,9) eta Autonomia Erkidegoak (+% 20,3) erregistratutako igoerarekin. Nafarroan, administrazio autonomikoarena izan zen lizitazio ofizialaren ia erdia (% 48,7), tokikoa % 37,1 izan zen eta zentrala gainerako % 14,2a.

114. koadroa Lizitazio ofiziala obra motaren arabera (2024)

Obra mota	Etxegintza			Obra zibila		
	M euro 2024	% Δ 24/23	Guztizkoarekiko pisua % 2024	M euro 2024	% Δ 24/23	Guztizkoarekiko pisua % 2024
Araba	138,6	-7,0	65,0	74,7	-40,7	35,0
Bizkaia	501,4	96,3	34,1	969,7	110,7	65,9
Gipuzkoa	334,8	38,0	45,9	395,2	31,0	54,1
EAE	983,9	51,4	40,5	1.443,8	52,7	59,5
Nafarroa	219,8	88,8	49,3	226,0	-52,9	50,7
Euskal Herria	1.203,6	57,1	41,9	1.669,8	17,2	58,1
Espainia	12.530,3	22,9	42,4	17.002,4	2,5	57,6

(*): EAEri esleitutako guztizkora arteko aldea partida "ez erregionalizagarri" dagokie.

Iturria: Seopan.

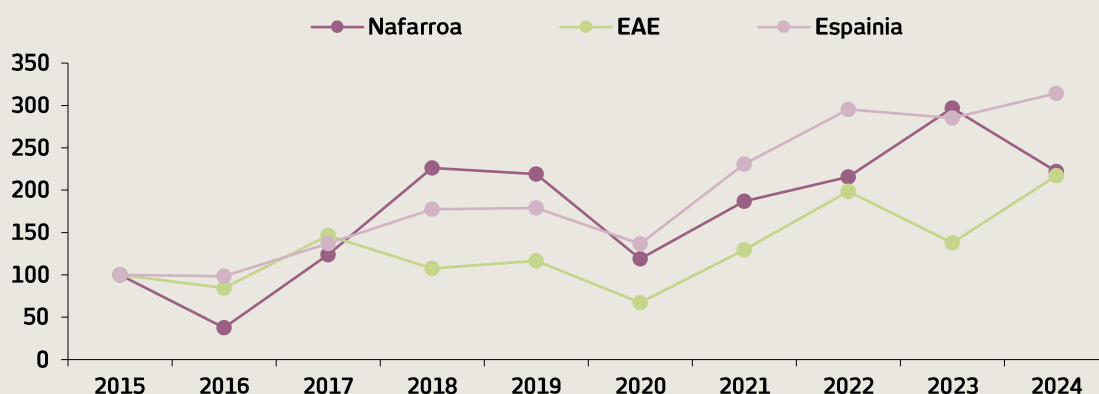
Lizitazioaren bilakaerak, jarduera-segmentuen arabera, ñabardura interesgarriak ekarri zituen. Horrela, EAEn izandako jarduera positiboa (+% 52,2) etxegintzaren (+% 51,4) eta obra zibilaren (+% 52,7) bultzadari zor zitzaion. Hala ere, Nafarroako jarduera lizitatzaillearen jaitsiera (-% 25,3) Obra Zibilari zor zitzaion (-% 52,9), Etxegintzan izandako

igoera handiaren aldean (+% 88,8). Azkenik, Espainian lizitazioak izan zuen igoera etxegintzaren segmentuari zor zitzaion (+% 22,9), obra zibilean izandako igoera (+% 2,5) nabarmen gaitzuen. Horrela, Obra Zibila jardura lizitatzailaren erdia baino gehiago izan zen EAEn (% 59,5) eta Espainian (% 57,6), eta ratioa zertxobait txikiagoa izan zen Nafarroan (% 50,7).

EAEko emaitzen lurraldeen arteko desagregazioan, nabarmentzekoa da Bizkaian (+% 96,3 eta +% 110,7), eta Gipuzkoan (+% 38,0 eta +% 31,0) Etxegintza eta Obra Zibilaren lizitazioak izan zuen gorakada handia, Arabako jardura negatiboaren aldean (-% 7,0 eta -% 40,7).

Azkenik, erantsitako grafikoak lizitazio ofizialaren bilakaera ixten du aintzat hartutako lurralde eremuetan, eta 2024ra arteko etengabeko hobekuntzaren ibilbidea berresten du (oinarri urteak, 2015), 2020an izandako atzeraemate partekatuarekin. Hala eta guztiz ere, ia urtero, Nafarroak (bere aldagortasuna gorabehera) eta Espainiak EAEk baino portaera hobea izan zuten. Horrela, 2024an, Espainian lizitatutako bolumena (314) 2015ekoa baino hiru aldiz handiagoa izan zen, eta EAEn (217) eta Nafarroan (222), berriz, bikoitza.

20. grafikoa Lizitazio ofizialaren bilakaera (2015=100)

Iturria: Seopan

10.3 ETXEBIZITZA

2024an 136.187 etxebizitza eraikitzen hasi ziren Espainian (+% 23,4, urte arteko tasan), eta babes ofizialeko segmentuaren dinamismoa (+% 94,8, 23.967 unitate) etxebizitza librearena baino handiagoa izan zen (+% 14,5, 112.220 unitate). Era berean, eraikitzen hasitako etxebizitzek ere gora egin zuten Nafarroan (+% 13,7, 2.681 unitate), segmentu librean (+% 37,1, 2.235) babestutako etxebizitzek atzerakada konpentsatu zuelako (-% 38,7; 446). Aitzitik, eraikitzen hasitako etxebizitzek atzera egin zuten EAEn (-% 3,3, 5.533 unitate), segmentu librean trabatuta (-% 8,5; 3.423) eta babestutako segmentuan

izandako igoera gorabehera (+% 6,7, 2.110). Azkenik, aipatu behar da etxebizitza librea izan zela segmentu nagusia hiru eremuetan eraikitzen hasitako etxebizitzetan, ratio txikiagoarekin EAEn (% 61,9) Nafarroaren (% 83,4) eta Estatuaren (% 82,4) aldean.

Azkenik, EAEko lurralde-xehetasunek berretsi egin zuten Arabaren emaitza (jarraitu) onena, 1.280 etxebizitza hasi baitzituen (+% 32,1), eta babestutako segmentuak (+% 59,2) librearen atzerakada (-% 7,6) konpentsatu zuen. Bizkaian, 2.788 unitate hasi ziren (+% 4,6), etxebizitza libreak bultzatzearen ondorioz (+% 10,4), eta babestuak, berriz, behera egin zuen (-% 9,5). Eta, azkenik, Gipuzkoan 1.465 unitate hasi ziren (-% 29,8). Hala, bi segmentuek atzera egin zuten (-% 21,5 babestuek eta -% 33,3 libreek).

Etxebizitzaren inguruko kezkak garrantzi berezia hartu zuen azken urteotan, hainbat faktoreren emaitza konbinatu gisa. Faktore horien artean, honako hauek nabarmendu behar dira eskaintzaren ikuspegitik: etxebizitza berririk ez izatea (eraikuntzan metatutako defizita), erabilera berriekiko lehia (erabilera turistikoko etxebizitza), eta alokairuko etxebizitzak eskuratzeko eta eskaintzeko zailtasunak (batez ere, hiri handietan). Horrek, eskariaren faktoreekin batera¹, egungo egoeran lagunduko zuen –hau da, “etxebizitza nahikoak” izateko nolabaiteko botila-lepoa izatea–, eta horrek etxebizitzaren prezioan etengabe gora egiten lagunduko zuen.

Adierazi den bezala, emaitza horretan etxebizitzak eraikitzeke ibilbideak eragina izan zuen, krisi handia izan baitzen 2008tik, oso hedakorra izan zen aldi baten ondoren. Hala, ikusten da, 2009 eta 2024 artean, eraikitzen hasitako etxebizitzaren batez besteko erritmoa aurreko hamarkadako balioak baino txikiagoa izan zela beti; izan ere, hura segur aski, salbuespenezko egoera izango zen. Hala eta guztiz ere, badirudi etxebizitza-premiak etxebizitza berrien sarrera eskasarekin eta, batez ere, bigarren eskuko etxebizitzekin bete zirela; baina, stock hori² agortu ahala, prezioetan duen eragina azaleratzen hasi zen.

115. koadroa Eraikitzen hasitako etxebizitzak; batez bestekoa aldiaren arabera*

(etxebizitza kopurua)

Eremua	2002-2005	2006-2007	2008	2009-2011	2012-2015	2016-2019	2020-2024
EAE	13.044	16.144	10.013	7.366	3.037	4.450	4.500
Nafarroa	7.818	10.204	6.688	3.577	1.928	2.375	2.569
Espainia	625.599	662.716	306.546	126.600	58.495	86.397	107.426

(*): 2025eko maiatzeko behin-behineko datuak.

Iturria: Sustapen Ministerioa. Espainiako Gobernua. Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila. Eusko Jaurilaritza. Sustapen eta Etxebizitza Saila. Nafarroako Gobernua.

¹ Esaterako, jarduera ekonomikoa eta, batez ere, enplegua berreskuratzea, inbertsioari mesede egiten baitiote.
² Erabilgarritasun-stock bat kokapenaren arabera: etxebizitza hutsen stock bat egoteak ez du esan nahi aprobetxagarria denik (eskaintza hori ez dago eskatzen den tokian).

Amaitutako etxebizitzetara dagokionez, 2024an urte arteko gorakada handia ikusi zen Espainian (+% 13,1; +11.660 unitate gehiago) eta EAEn (+% 26,5; +976), Nafarroan atzera egin zuten bitartean (-% 33,1; 934 unitate gutxiago).

Segmentuaren arabera bilakaerak erakutsi zuen 2024an etxebizitza babestuaren amaierak nabarmen egin zuela gora Espainian (+% 62,4), eta are gehiago EAEn (+% 92,9), Araban (+% 74,3), Bizkaian (+% 90,5) eta Gipuzkoan (+% 112,7) izandako gorakada handiaren ondorioz. Nafarroan, etxebizitza babestuaren urte arteko amaiera-saldoa negatiboa izan zen (-% 37,9). Bestalde, etxebizitza librearen amaieraren bilakaeraren profila positiboa izan zen Espainian (+% 7,6), EAEn gelditu egin zen (+% 1,3) eta Nafarroan atzera egin zuen (-% 32,2). Horrela, Araban (+% 28,6) eta Bizkaian (+% 50,1) jarduera positiboa jaso zen bitartean, Gipuzkoan amaitutako etxebizitza libreak nabarmen murriztu ziren (-% 47,3).

116. koadroa Hasitako eta amaitutako etxebizitzak*

(etxebizitza kopurua)

Eremua	Kontzeptua	Hasitako etxebizitzak			Amaitutako etxebizitzak		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
Araba	Babestuak	444	576	917	240	292	509
	Libreak	862	393	363	645	405	521
Bizkaia	Babestuak	1.145	775	701	804	398	758
	Libreak	1.484	1.891	2.087	1.376	1.014	1.522
Gipuzkoa	Babestuak	759	627	492	521	324	689
	Libreak	1.133	1.459	973	1.541	1.248	658
EAE	Babestuak	2.348	1.978	2.110	1.565	1.014	1.956
	Libreak	3.479	3.743	3.423	3.562	2.667	2.701
Nafarroa	Babestuak	193	728	446	243	446	277
	Libreak	2.401	1.630	2.235	1.810	2.375	1.610
Euskal Herria	Babestuak	2.541	2.706	2.556	1.808	1.460	2.233
	Libreak	5.880	5.373	5.658	5.372	5.042	4.311
Espainia	Babestuak	13.022	12.304	23.967	9.610	8.847	14.371
	Libreak	96.996	98.040	112.220	79.935	80.473	86.609

(*): 2025eko maiatzeko behin-behineko datuak.

Iturria: Sustapen Ministerioa. Espainiako Gobernuak. Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila. Eusko Jaurlaritzak. Sustapen eta Etxebizitza Saila. Nafarroako Gobernuak.

Duela gutxi ibilbideak etxebizitza babestuaren sustapena¹ berretsi zuen, eraikitzen hasitako etxebizitzaren multzoari egindako ekarpen-ratioa handiagoa izan baitzen Espainian (% 17,6 eta % 14,2), Nafarroan (% 16,6 eta % 14,7) eta EAEn (% 38,1 eta % 42,0) amaitutako etxebizitzena baino. Baina, gainera, azpimarratu behar da EAEn babestutako segmentuak bikoiztu egin zituela Espainian eta Nafarroan erregistratutakoak, eta Araban zuen pisu erlatiboa askoz handiagoa izan zela hasitakoena baino (% 71,6).

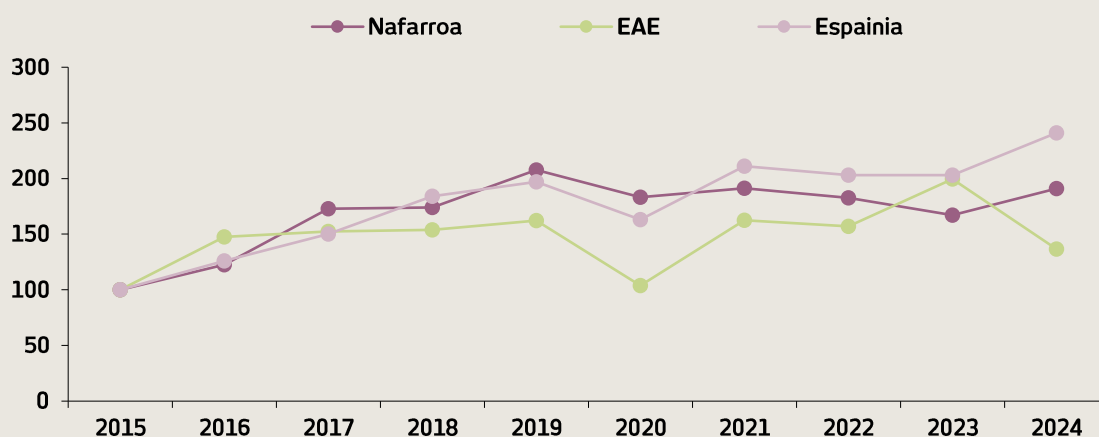
¹ Etxebizitza-politikari dagokionez, etxebizitza babestuaren hasiera- eta amaiera-sekuentziaren helburua da etxebizitza eskuratzeko edo aldatzeko zailtasun handienak dituzten pertsonen beharrak konpontzea, merkatu librean etxebizitzak duen prezioarekiko efektu konpentsatzailea izanik.

Emaitza horien arabera, 2024an etxebizitzaren merkatua zertxobait hobetu zen Espainian eta Nafarroan, eta jarduera handitu egin zen etxebizitzak eraikitzen hasteari dagokionez eta, batez ere, segmentu librean. Hala ere, EAEren kasuan, 2024ko balantzea negatiboa izan zen, batez ere segmentu libreari dagokionez. Horrela, eraikitzen hasitako etxebizitzek hobera egin dute 2015etik, nahiz eta EAEen txikiagoa izaten ari den Estatu osoan¹ eta Nafarroan baino, eta horrek etxebizitzaren merkatuko prezioetan tentsioek jarraituko dutela iragartzen du.

Horrela, higiezinaren transakzio bategi batez besteko balioak KPlaren igoera² gainditu zuen, bai Espainian (+% 7,1), bai EAEen (+% 4,5), baina ez Nafarroan (+% 1,8). Horren emaitza Arabarekin (+% 1,5) partekatu zen, baina ez Bizkaiarekin (+% 5,7) edo Gipuzkoarekin (+% 4,7), eta horrek azaltzen du EAEko emaitza. Horrela, higiezinaren transakzio bategi batez besteko balioa handiagoa izan zen EAEen (126), Estatuko batez bestekoa baino, baina txikiagoa Nafarroan (96), Gipuzkoako egoera nabarmenduz (145), batez besteko balio handienarekin.

21. grafikoa Hasitako etxebizitza kopurua

(2015 oinarria = 100)

(*): 2025eko maiatzeko behin-behineko datuak.

Iturria: Sustapen Ministerioa. Espainiako Gobernua. Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila. Eusko Jaurlaritzaren Sustapen eta Etxebizitza Saila. Nafarroako Gobernua.

¹ Balantze orokor horrek egoerarik kritikoenak (kapital handiak, adibidez) "berdintzen" ditu.

² 2024ko abendua/2023ko abendua, % 3,6, % 2,7 eta % 2,8ko KPI orokorra EAerako, Nafarroarako eta Espainiarako.

117. koadroa Higiezin transakzioen batez besteko balioa (etxebizitzaren salerosketa)

(euro)

Eremua	Batez besteko balioa (eurotan)					% Δ 24/23	Oinarria Espainia=100	
	2015	2019	2022	2023	2024		2023	2024
Araba	161.682	171.714	192.956	208.340	211.518	1,5	115	109
Bizkaia	193.258	208.577	225.611	219.742	232.280	5,7	122	120
Gipuzkoa	205.595	239.015	263.246	267.648	280.213	4,7	148	145
EAE	194.336	214.032	232.992	234.006	244.518	4,5	129	126
Nafarroa	128.394	155.709	173.579	183.256	186.524	1,8	101	96
Espainia	135.409	158.013	182.417	180.764	193.666	7,1	100	100

(*): 2025eko maiatzeko behin-behineko datuak. Etxebizitza librea, berria edo bigarren eskukoa

Iturria: Sustapen Ministerioa. Espainiako Gobernua.

10.4 ENPLEGUA ETA ERAIKUNTZAREN KOSTUAK

2024an, eraikuntzaren kostuen indizeak¹ hazkundearen ibilbidearekin jarraitu zuen, eta, urte arteko terminoetan, ia puntu bat batu zuen (+0,79) 2023arekin alderatuta, eta, beraz, 2021eko balioa baino % 16 handiagoa izan zen jada (100 oinarritzko indizea, 2021eko urtarrila). Eraikuntza-kostuen indizeak izandako portaera lauaren emaitza izan zen, eta ez zen aldatu; beraz, aipatutako igoera obra zibilarren kostuen indizearen igoerari zor zitzaion (+0,86 puntu). Errealitate horren harira, SEOPANetik² berriro azpimarratu zuten kontratazio publikoaren esparruan prezioak berrikusteko betebeharra berrezarri behar zela, kontuan hartuta obra zibilarren batez besteko kostua³ 2020koa baino % 27 handiagoa izan zela (92,3).

Eraikuntzaren kostuen bilakaerak igoera berriak baieztatu zituen kasu guztietan, 2. taldean izan ezik; izan ere, talde horrek atzera egin baitzuen (ehuneko -4,40 puntu). Azpimarragarriak izan ziren 1. taldean erregistratutako hazkundeak (ehuneko +0,51 puntu) -2021arekiko igoera metatuaren ondorioz (+% 32,5)- eta 3. taldean (ehuneko +1,46 puntu) eta 5. taldean (ehuneko +2,71 puntu) izandakoak, 2024an gehien hazi zirenak izan baitziren.

¹ Hileko batez besteko balioa, materialen eta eskulanaren kostuarekin haztatuta.

² Enpresa eraikitzaileen eta azpiegituren lizitatzailleen elkarteak.

³ Eta berriro ere lehentasunezko garraio-azpiegiturretan (mugikortasuna, jasangarritasuna eta lehiakortasun nazionala) inbertitzeko beharretan jarri da arreta, 150.833 milioi euro zenbatuta.

118. koadroa Eraikuntzako kostuen eta lehengaien bilakaera

Indizeak	Guztira	Etxegintza	Obra zibila	Material-multzoak				
				1. taldea	2. taldea	3. taldea	4. taldea	5. taldea
2023	115,2	115,0	116,3	132,0	122,0	113,2	112,0	114,8
2024	116,0	115,0	117,2	132,5	117,7	114,6	112,1	117,5
Ehuneko aldea	0,79	0,00	0,86	0,51	-4,40	1,46	0,10	2,71

1. taldea: agregatuak, zementua, karea, hormigoia, morteroa, zeramika, aurrefabrikatuak, igeltsua eta igeltsutik eratorritakoak

2. taldea: altzairua, egurra, sintetikoak, asfaltikoak, kautxua, beira laua, beira barnehutsa, egur-arotzeria, metal-arotzeria, burdineria

3. taldea: balbulak eta txorrotak, erradiadoreak eta galdarak, klimatizazioa eta aireztapena, etxetresna elektrikoak, elektrikoak ez diren etxetresnak, gailu eta osagarri elektrikoak, kable elektrikoak

4. taldea: beira-zuntza, zuntz optikoa, argiztapenerako gailuak, su-itzalgailu eta maukak, detektagailu eta alarmak, igogailuak, atezainak eta antenak, megafonia, elektronika, lehergailuak

5. taldea: pinturak, berniz eta masillak, lauza zeramikoak, harri apaingarria, sukaldeko eta bainugelako altzariak, kobrezko hodiak, plastikozko hodiak, zuntz-zementuzko hodiak, zeramikazko komun-ontziak

Iturria: EIN, Eraikuntzako prezioen eta askotariko materialen indizea (oinarria 100=2021eko urtarila).

Eraikuntzako materialen multzoetan integratutako produktuen bilakaeraren xehetasunek erakutsi zuten hormigoiaren (ehuneko +7,5 puntu), zementuaren (ehuneko +5,4 puntu) edo aurrefabrikatuen (ehuneko +4,8 puntu) prezioen indizeak gora egin zuela 1. taldean. Aldiz, altzairuzko materialen (ehuneko -8,1 puntu) eta beira lau eta hutsaren (ehuneko -14,5 puntu eta -14,2 puntu) kostuen murrizketa izan zen 2. taldean. Erradiadoreen eta galdaren (ehuneko +10,5 puntu) kostuak gora egin zuen 3. taldean, 4. taldeko produktu guztietan erregistratutakoekin batera, detektagailuak eta alarmak izan ezik (ehuneko -16,7 puntu). Azkenik, 5. taldean ere gora egin zuten kobrezko hodietan (ehuneko +6,4 puntu) edo zeramikako sanitarioetan (ehuneko +10,5 puntu) adierazitakoak.

119. koadroa Eraikuntzako lehengaien-materialen prezioen urte arteko hazkundea (2024/2023), taldearen arabera

1. taldea		2. taldea		3. taldea		Δ %
Agregatuak	2,7	Altzairua	-8,1	Balbulak eta txorrotak		0,7
Zementua	5,4	Egurra	-3,8	Erradiadoreak eta galdarak		10,5
Karea	-8,4	Sintetikoak	-3,7	Klimatizazioa eta aireztapena		1,8
Hormigoia	7,5	Asfaltikoak	1,2	Etzetresna elektrikoak		-3,7
Morteroa	4,2	Kautxua	0,5	Etzetresna ez elektrikoak		-2,4
Zeramika	-0,1	Beira zapala	-14,5	Gailu eta osagarri elektrikoak		0,8
Aurrefabrikatuak	4,8	Beira barnehitsa	-14,2	Kable elektrikoak		2,6
Igeltsua	-8,4	Egur-arotzeria	-3,8			
Igeltsutik eratorritakoak	-3,1	Metal-arotzeria	0,4			
		Burdineria	2,1			
4. taldea		5. taldea				
Beira-zuntza	1,2	Pinturak, bernizak eta beste batzuk	-0,2			
Zuntz optikoa	2,6	Lauza zeramikoak	-0,1			
Argiztapenerako gailuak	3,2	Harri apaingarria	3,2			
Su-itxalgailuak-mahukak	1,1	Sukaldeko eta bainugelako altzariak	0,8			
Detekttagailuak eta alarmak	-16,7	Kobrezko hodiak	6,4			
Atezainak, antenak eta megafonia	1,7	Plastikozko hodiak	-3,7			
Igogailuak	4,6	Zuntz-zementuzko hodiak	4,8			
Elektronika	1,7	Zeramikazko komun-ontziak	10,5			
Lehergailuak	1,7					

Iturria: EIN, Eraikuntzako prezioen eta askotariko materialen indizea (oinarria 100=2021eko urtarila).

120. koadroa Eraikuntzan lanean ari den biztanleria

						(m pertsona)
Eremua	2022	2023	2024	2025 1. seihiakoa	% Δ 24/23	Δ% 25-24 (1. seihiakoa)
Araba	7.485	7.622	7.691	7.709	0,9	0,4
Bizkaia	31.877	32.304	32.581	33.219	0,9	2,3
Gipuzkoa	18.525	18.394	18.129	18.277	-1,4	0,6
EAE	57.887	58.320	58.401	59.204	0,1	1,5
Nafarroa	17.977	18.278	18.471	19.106	1,1	4,2
Euskal Herria	75.864	76.598	76.872	78.310	0,4	2,2
Espainia	1.329.016	1.379.296	1.404.150	1.437.007	1,8	2,5

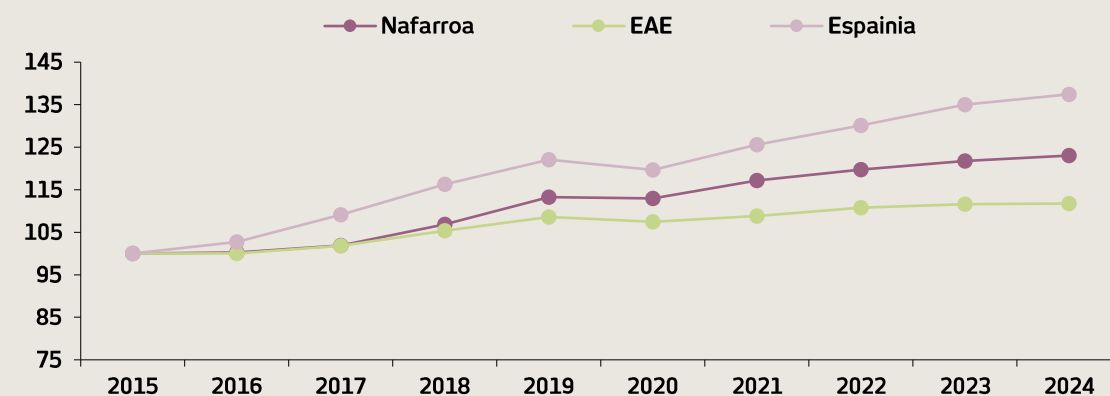
Iturria: Afiliazioa (hileko batezbestekoa) Gizarte Segurantzza.

Materialen kostuarekin eta prezioak eta horien berrikuspena (obra zibila) antolatzeke moduarekin zerikusia duten alderdiak alde batera utzita, kezkatzeko alderdia da pertsona nahikoak izateko zailtasuna, lan-indarraren zahartzea (65 eta 69 urte bitarteko langileen gorakada nabarmenarekin) eta belaunaldien arteko erreleborik eza, profil kualifikatueta eta ez-kualifikatueta.

2024an, eraikuntza sektoreko afiliazioak gora egin zuen Estatuan (+% 1,8) eta Nafarroan (+% 1,1), 2023arekin alderatuta, baina jarduna laua izan zen EAEn (+% 0,1), Gipuzkoak erregistratutako galerak eraginda (-% 1,4). 2025eko lehen zatiko balantzeak berretsi egin zuen Estatuko (+% 2,5; 2024ko lehen seihilekoarekin alderatuta) eta Nafarroako (+% 4,2) eraikuntzako enpleguaren gorakadak bere horretan jarraitu zuela, bai eta EAEko kasuan hazkundera itzuli zela ere (+% 1,5), Bizkaiak bultzatuta (+% 2,3) eta Gipuzkoaren susperraldiak lagunduta (+% 0,6). Beraz, sektoreko enpleguaren bilakaerak beste susperraldi bat gehitu zuen 2015ean hasitako ibilbidean –2013ko eta 2014ko balio minimoetatik–, hobekuntza nabarmenagoa izan baitzen Espainian (137) eta Nafarroan (123), eta atzeraxeago geratuz EAEn (112).

22. grafikoa Eraikuntzan lanean ari den biztanleria

(2015 oinarria = 100)

Iturria: EIN. Biztanleria Aktiboaren Inkesta (2020ko oinarria).

Eraikuntzaren sektorearen 2024ko balantze hori EAEko eraikuntzaren kostuen indizearen bilakaerarekin itxi zen, eta horrek erakutsi zuen aurreko urteetan erregistratutako gorakadaren zati handi bat, antza denez, agortuta zegoela. Hala, kostuen urte arteko igoera % 10ekoa izan zen 2022an, eta erdira jaitsi zen 2023an (+% 5,2), eta neurri berean murriztu zen berriro 2024an (+% 2,7). Portaera hori ia kostu-osagai guztietara hedatu zitekeen, segmentuen arabera eta lehengaien kostuei dagokienez, horiek izan baitziren % 2tik behera hazi ziren bakarrak. Baina ibilbidea disonantea izan zen eskulanaren kostuari dagokionez; izan ere, 2023an hazkunde apalagoa izan ondoren (+% 2,1), 2024an berriro gora egin zuen indarrez (+% 5,4), agian sektorerako beharrezkoa den prestakuntza duten pertsonak aurkitzeko eta atxikitzeko zailtasunei erantzuteko.

121. koadroa Eraikuntzako kostuen indizearen bilakaera (EAE)

	Indizea			% Δ		
	2022ko abe.	2023ko abe.	2024ko abe.	2022ko abe. / 2021eko abe.	2023ko abe. / 2022ko abe.	2024ko abe. / 2023ko abe.
Kostuak, guztira	119,9	126,1	129,5	10,0	5,2	2,7
- Etxegintzako kostuak	119,3	125,6	128,9	9,3	5,3	2,7
- Obra zibileko kostuak	122,7	128,5	132,3	12,8	4,7	2,9
Lehengaien prezioa guztira	120,9	128,3	130,8	11,2	6,1	1,9
-Eraikuntzako lehenagaien prezioa	120,1	127,6	130,0	10,5	6,2	1,9
-Obra zibileko lehenagaien prezioa	124,5	131,4	134,3	15,0	5,5	2,2
Esku-lanaren kostua	116,7	119,1	125,6	5,9	2,1	5,4

Iturria: EUSTAT, Eraikuntzako kostuen indizea (oinarria 100=2015eko urtarila).

11. SEKTOREEN ANALISI EKONOMIKOA ETA FINANTZARIOA

11.1 SARRERA

Kapitulu honetan Euskal Herriko industria-sektoreak aztertuko ditugu, analisi finantzariorako erabili ohi diren bi tresnaren bidez: ratio bidezko analisia eta funtsen iturrien eta erabileren egoera. Horretarako, sektore bakoitzeko kontabilitate-egoerari buruzko informazioa –balantzeak eta emaitzen kontuak– bildu dugu.

Sarreraz gain, kapitulu honek hiru atal nagusi ditu. Lehenengo atala metodologikoa da. Oinarri gisa erabilitako informazioa zehazten du, eta analisirako bi tresnak aplikatzeko erabilitako irizpideak azaltzen ditu. Bigarren atalean, ratioen piramidearen aplikazioa azaltzen da, eta, hirugarrenean, funtsen iturrien eta erabileren egoera. Hala, Euskal Herriko industria-sektoreen azterketa ekonomiko-finantzarioa egingo dugu; sektoreen arteko alderaketa egingo dugu, baita Estatuko egoerarekiko alderaketa ere. Horretarako, piramideko ratio nagusiak eta batez besteko inbertsio-diruzaintzak (cash-flow libreak) hartuko ditugu kontuan. Dena den, sektore bakoitzaren ratioen piramideak eta funtsen iturrien eta erabileren egoerak ere gehituko ditugu, bai Euskal Herrikoak, bai Estatu osokoak.

11.2 METODOLOGIA

Datu-bankua

Piramidea egiteko, kontabilitate-egoerari buruzko oinarritzko datuak behar dira: aztertu beharreko sektore bakoitzaren balantzeak eta emaitzen kontuak. Horretarako, Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentralak galdetegi bidez jasotako informazioa hartu dugu oinarritzat, tratatu beharreko informazioa homogeneoa izan zedin. Galdetegi horiek enpresa kolaboratzaileek erantzun dituzte, bai Euskal Herrikoek (eskaera zehatza egin zaie egoitza soziala EAEn edo Nafarroan duten enpresei), bai Estatu osokoek (Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentralak egindako urteroko txostenetako informazioa erabili dugu).

Kontuan izan behar da Balantzeen Zentralaren azken informazio-basea t-2 urtekoa dela (gainera, datu-base bakoitzak dagokion urteko eta aurreko urteko informazioa izaten du). Ondorioz, oinarritzat hartu dugun informazioak urtebeteko atzerapena du txosten honi dagokion urtearekiko. Zehazki, txosten hau egiteko erabilgarri dagoen azken basea 2023koa da, eta 2022ari eta 2023ari dagokien informazioa eskaintzen du.

Industria-jardueraren sektorekako banaketari dagokionez, Balantzeen Zentralaren CB-52 sailkapen berria erabili dugu industria-sektoreen informazio-eskaera egiteko. Sailkapen

hori, bestalde, 2009ko Ekonomia Jardueren Sailkapen Nazionala (EJSN-2009) kontuan hartuta eguneratu dute. Sailkapen horrek honako sektore hauek bereizten ditu (19 sektore):

- Elikagaien, edarien eta tabakoaren industriak
- Ehungintza, jantzigintza eta larrugintza
- Zuraren eta kortxoaren industria, altzariak, saskigintza eta espartzugintza izan ezik
- Papergintza
- Arte grafikoak eta euskarri grabatuen erreprodukzioa
- Koke-fabrikak eta petrolio-finketa
- Industria kimikoa
- Farmazia-produktuen fabrikazioa
- Kautxuzko produktuen eta plastikoen fabrikazioa
- Produktu mineral ez-metalikoen fabrikazioa
- Metalurgia; burdinazko eta altzairuzko produktuen eta ferroaleazioen fabrikazioa
- Produktu metalikoen fabrikazioa, makineriarena eta ekipoen izan ezik
- Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioa
- Material eta ekipo elektrikoen fabrikazioa
- Beste ezein lekutan sailkatu gabeko makineriaren eta ekipoen fabrikazioa
- Ibilgailu motordunen, atoen eta erdi-atoen fabrikazioa
- Bestelako garraio-materialen fabrikazioa
- Altzarien fabrikazioa eta beste manufaktura-industria batzuk
- Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa

Euskal Herriari dagokionez, 2023ko datu-basean aipatutako 19 sektore horietatik 16 sektoreren inguruko informazioa dago eskuragarri. Honako sektore hauen inguruko informazioa ez dago eskuragarri: ehungintza, jantzigintza eta larrugintza; arte grafikoak eta euskarri grabatuen erreprodukzioa; koke-fabrikak eta petrolio-finketa. Sektore horietan 5 enpresa kolaboratzaile baino gutxiago daudenez, datuak ez daude eskuragarri estatistika-sekretua dela-eta. 2022. urtean 13 sektoreri buruzko informazioa zegoen eskuragarri (ez zegoen honakoen gaineko daturik: Zura eta kortxoa; Arte grafikoak eta euskarri grabatuen erreprodukzioa; Koke-fabrikak eta petrolio-finketa; Farmazia-produktuen fabrikazioa; Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioa, eta bestelako garraio-materialen fabrikazioa). Hala, dagokion urtean eskuragarri dauden

sektoreak batuta kalkulatzen da industria-sektore osoaren guztizkoa (bai Euskal Herrian, bai Estatuan).

Azkenik, kontuan izan behar da enpresek beren borondatez ematen dituztela sektore bakoitzaren azterketa egiteko erabiltzen diren datuak. Hori dela eta, ezerk ez du bermatzen datu-baseak denboran zehar irautea, ezta egindako azterketak sektorean inferentziaren bat egiteko balio estatistikoa duenik ere.

Ratioen piramidea¹

Abiapuntuko datuak: balantzea eta emaitzen kontua

Piramidea egiteko abiapuntuko informazio gisa, oinarritzko kontabilitate-egoerak erabili ditugu: emaitzen kontua eta balantzea. Informazio hori oso modu sinplean azaldu dugu. Izan ere, aztertutako sektoreen inguruko ikuspegi orokorra eskaintzea da helburua. Azterketa sakonagoa egin ahal izateko eta ondorio sakonagoa ateratzeko, gehiago xehatutako informazioa behar da, eta edukietan aberatsagoa.

Emaitzen kontuari dagokionez, honako taula honetan ageri den egitura erabiliko dugu:

+	Ustiapeneko ohiko diru-sarrerak	V
-	Kostu aldakor operatiboak, ordainketarekin	CV
-	Kostu finko operatiboak, ordainketarekin	CF
-	Amortizazioak (eta, oro har, ordainketarik gabeko kostu operatiboak)	AM
-	Interesak	I
±	Ezohiko emaitzak	RE
-	Sozietateen gaineko zerga	IS
=	Mozkin garbia	BN

Balantzearen pasiboari dagokionez, kostu esplizitua duten kanpoko funtsak eta ondare garbia bereiziko ditugu (2007 KPO kontabilitate-plan berriaren arabera). Aktiboari dagokionez, berriz, aktibo finkoa (aktibo ez-korrontea) eta aktibo zirkulatzaile garbia (aktibo korronte garbia) hartuko ditugu kontuan. Aktibo zirkulatzaile garbia kalkulatzeko, aktibo zirkulatzaileari kentzen zaizkio berezko pasiboak (negozioaren jardunak berak sortutako pasiboak, hala nola administrazioarekin amortizatzeko geratzen diren saldoak) eta kostu inplizitua duten pasiboak (hala nola hornitzaileekin amortizatzeko geratzen diren saldoak; saldo horien kostua ordainketa bizkorragatiko deskontu gisa kalkula liteke finantzaketari uko eginez gero). Honako taula honetan ikus daiteke hori guztia:

¹ Gómez-Bezares, F., J. A. Madariaga eta Javier Santibáñez (1999): "Algunas reflexiones y novedades acerca de la pirámide de ratios", *Boletín de Estudios Económicos*, 167. zenbakia, 1999ko abuztua; 329-359 orrialdeak.

AKTIBO ZIRKULATZAILE GARBIA	EPE LABURREKO KANPOKO FUNTSAK KOSTU ESPLIZITUAREKIN
	EPE LUZEKO KANPOKO FUNTSAK
AKTIBO FINKOA	ONDARE GARBIA

Proposatutako ratioen piramidea aurkeztu aurretik, kontzeptu interesgarri batzuk azalduko ditugu.

Leverage operatiboa

Mozkin operatiboaren (finantza-kostuak eta zergak kontuan hartu gabe) eta "saldutako euro bakoitzeko marjina gordinaren" arteko erlazioa jasotzen du. Erabiliko den formulaziora iristeko, nomenklatura gehigarri batzuk behar dira:

MB = Marjina gordina. Ohiko diru-sarreraren eta kostu aldakorren arteko diferentzia (amortizazioa kostu finkotzat hartuko dugu):

$$MB = V - CV$$

MBP = Saldutako euro bakoitzeko marjina gordina. Marjina gordinaren eta salmenten zifraren arteko zatidura. Saldutako euro bakoitzak uzten duen marjina adierazten du, kostu aldakorrak soilik ordaindu ondoren:

$$MBP = \frac{MB}{V}$$

BAll = Interesen eta zergen aurreko mozkina. Ohiko diru-sarreraren eta kostu operatiboaren (aldakorrak eta finkoak, ordainketarekin eta ordainketarik gabe) diferentzia konparatzearen emaitza da:

$$BAll = V - CV - CF - AM = MB - (CF + AM)$$

VPM = Itopuntuko salmentak. Kostu operatiboak (aldakorrak eta finkoak, ordainketarekin eta ordainketarik gabe) estaltzeko beharrezkoa den salmenta-zifra da, eta bat dator BAll = 0 egiten duen salmenta kantitatearekin. Kostu aldakorrak salmentekiko linealak direla pentsatuz gero (MBP salmenta-mailarekiko independentea izanik), honako hau dugu:

$$BAll = 0 = MB - (CF + AM)$$

$$MB = (CF + AM)$$

$$\frac{MB}{V} \cdot V = MBP \cdot V = (CF + AM)$$

$$V = VPM = \frac{CF + AM}{MBP}$$

Eta, era horretan, leverage operatiboaren formulaziora iritsiko ginateke:

$$BAII = MB - (CF + AM) = \frac{MB}{V} \cdot V - MBP \cdot VPM = MBP \cdot V - MBP \cdot VPM$$

$$BAII = MBP \cdot (V - VPM)$$

Hortaz, saldutako euro bakoitzeko marjina gordina handitzea lortzen bada (kostu finkoak konstante mantenduz), interesen eta zergen aurreko mozkina handitzea lortzen da (apalankamendu-efektua).

Leverage finantzarioa

Funts Propioetan inbertitutako euro bakoitzeko errentagarritasunaren, aktiboaren errendimenduaren, kanpoko funtsen kostuaren eta zorpetzearen arteko erlazioa neurtzen du. Formulazio matematikoa lortzeko, kontzeptu batzuk definitu behar dira:

$t =$ Zerga-tasa

$BAIdI =$ Interesen aurreko eta zergen ondorengo mozkina.

$$BAIdI = BAII \cdot (1 - t) = (V - CV - CF - AM) \cdot (1 - t)$$

Bestalde, ekitaldian ezohiko emaitzarik ez dagoela aintzat hartuta¹, $BAIdI$ -i zergen interes garbiak kenduz lortzen da mozkin garbia:

$$BN = BAIdI - I \cdot (1 - t)$$

Jarraian, leverage finantzarioaren formulazioan agertuko diren hiru ratio definituko ditugu:

$r =$ Errendimendu operatiboa. Aktiboan inbertitutako euro bakoitzeko lortutako errentagarritasun garbia da, berau nola finantzatzen den kontuan hartu gabe. Kontuan hartu behar da aktiboaren zenbatekoa bat datorrela aktibo zirkulatzailerik garbiaren eta aktibo finkoaren baturarekin:

$$r = \frac{BAIdI}{ACN + AF}$$

$i =$ Kanpoko finantzaketaren kostu garbia, kostu esplizituarekin. Kanpoko funtsen hornitzaileek eskatutako errendimendua da, dagozkion interesen ordainketak sozietateen gaineko zergen eragiten duen zerga-aurrekia kenduta:

$$i = \frac{I(1 - t)}{FACP + FALP} = \frac{I(1 - t)}{FA} \quad 2$$

¹ Aurrerago jorratuko dugu ezohiko emaitzek sorrarazten duten arazoa.

² FA izena erabiliko dugu FACP eta FALPen batura laburtzeko. Nolanahi ere, gogoratu FACPk kostu esplizitudun epe laburreko kanpoko funtsei egiten diela erreferentzia, eta ez epe laburreko kanpoko funts guztiei.

$e =$ Ondare garbian inbertitutako euro bakoitzeko lortutako errendimendu ekonomikoa.

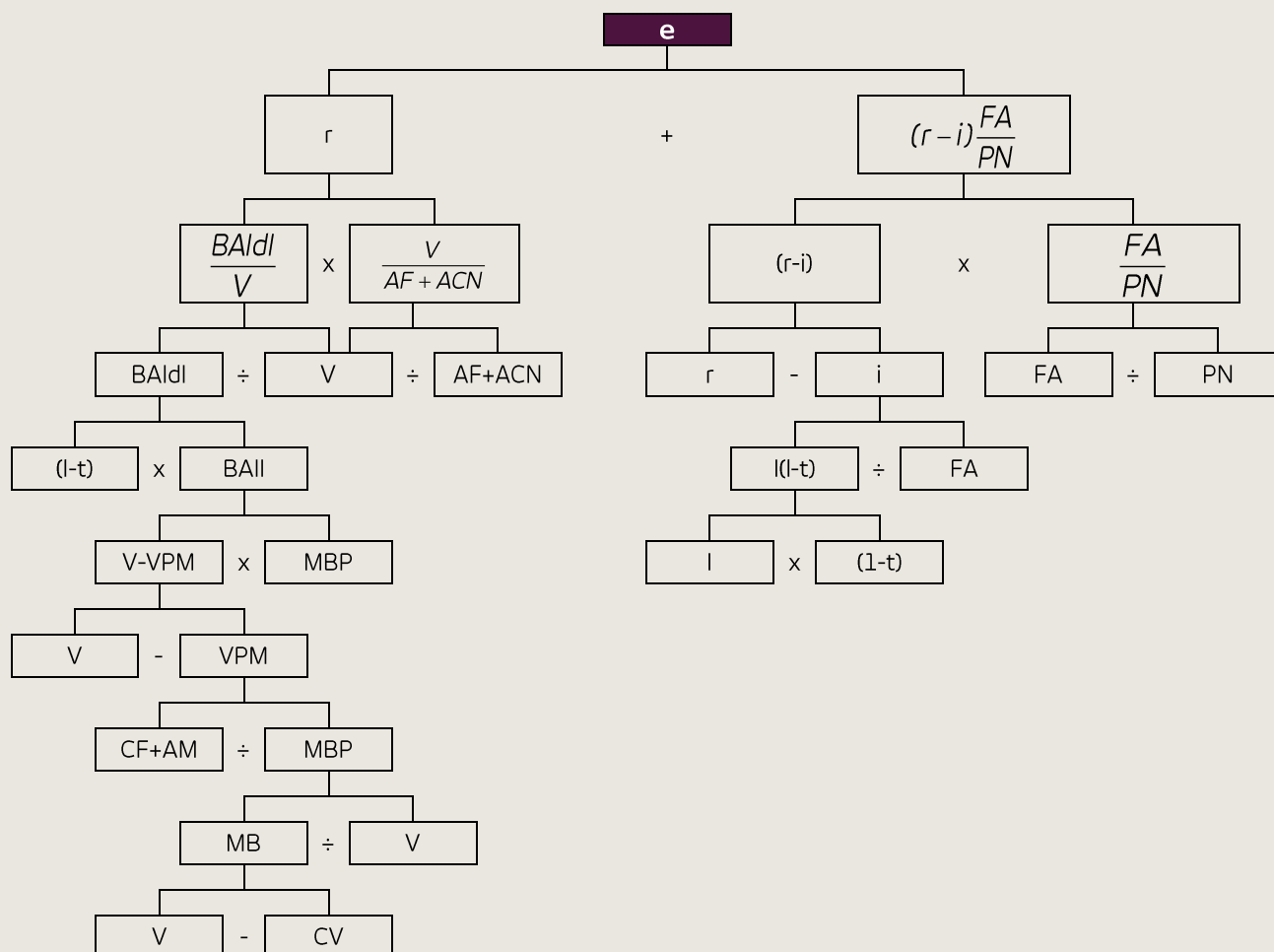
$$e = \frac{BN}{PN}$$

Aurrekoa abiapuntutzat hartuta, leverage finantzarioaren formulazioa osa daiteke. Hona hemen adierazpena:

$$e = r + (r - i) \frac{FACP + FALP}{PN} = r + (r - i) \frac{FA}{PN}$$

$e =$ Errendimendu operatiboa + Leverage finantzarioa

Ondorengo taulan, sektore bakoitzerako aplikazio praktikoan erabiliko dugun ratioen oinarritzko piramidea ikus daiteke.

Goi-erpinean, ondare garbian inbertitutako euro bakoitzeko errentagarritasuna ageri da, eta aktiboaren errendimenduaren eta leverage finantzarioaren batura gisa deskonposatuta dago. Ondoren, batugai horiek nola osatzen diren azaltzen du adar

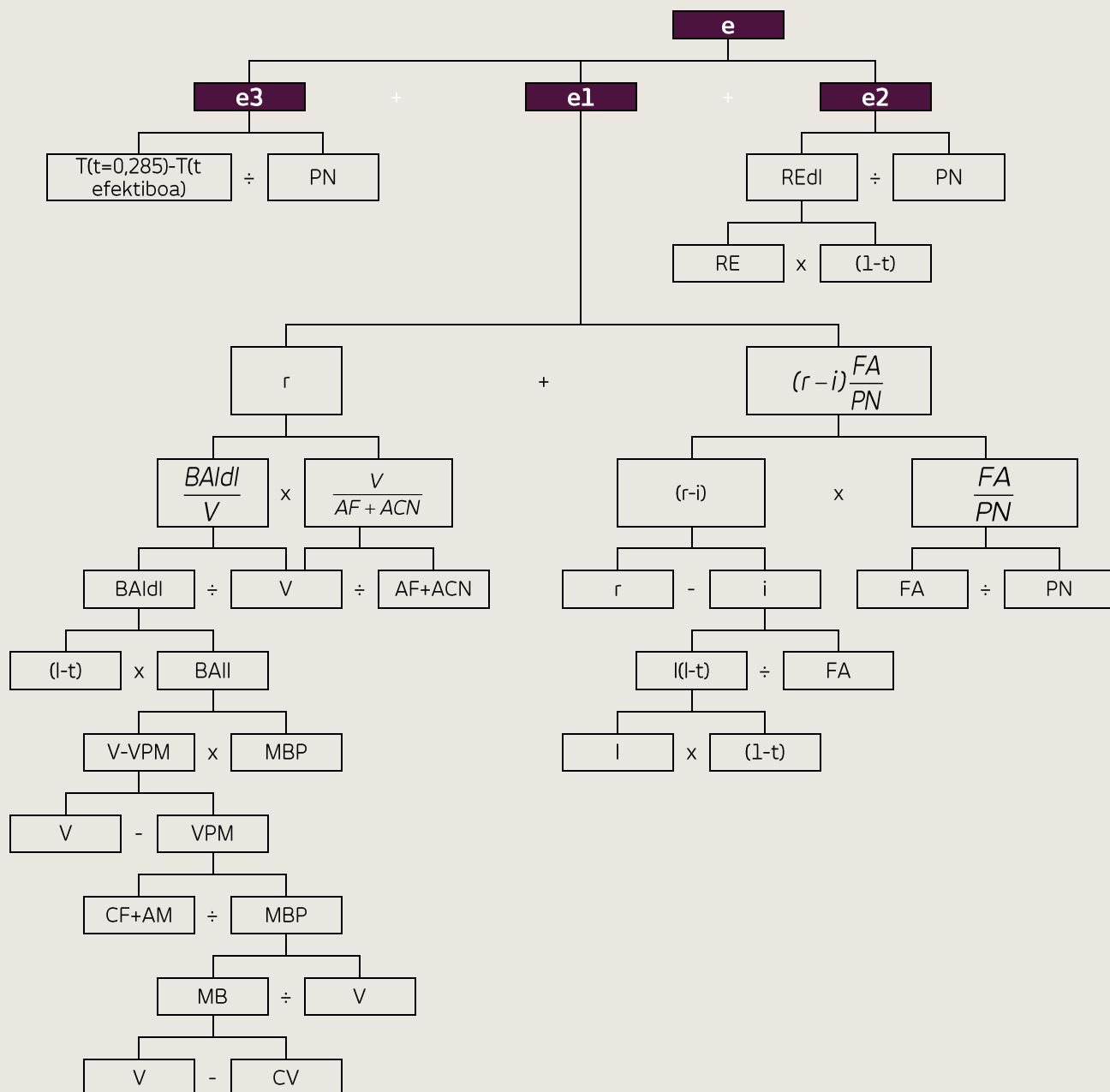
bakoitzak. Ikus daitekeenez, aktiboa eta pasiboa, hots, inbertsioa eta finantzaketa bereizten ditu piramideak. Azken batean, "r" ratioak aktiboaren errendimendua neurtzen du, finantzatzeko modua edo finantza-egitura kontuan hartu gabe. Eskuineko adarrak, berriz, leverage finantzarioaren bidez finantzaketak ondare garbian inbertitutako euro bakoitzeko errendimenduari egiten dion ekarpena kalkulatzeko du.

Beste kontu bat ere aipatu beharra dago: piramidearen analisisian ezohiko emaitzak nola tratatuko ditugun. Normalean, emaitza horiek errepikatzen diren ala ez aztertzen da enpresetan aplikatutako analisisian. Emaitzak errepikakorrak eta, beraz, aurreikusteko modukoak badira, piramidearen "r" mailan txerta daitezke, aktiboaren errendimendu bakarra kalkulatu edo bi kalkulatu: ohiko errendimendua eta ezohiko errendimendua.

Dena den, emaitzak errepikakorrak diren ala ez zehazteko ezintasunaren aurrean, sektorekako azterketa egiteko garaian, atal honen amaieran jasotako irudian agertzen den soluzioa erabiliko dugu sektore bakoitzerako. Hau da, "e" mailan txertatuko ditugu, eta ondare garbian inbertitutako euro bakoitzeko hiru errentagarritasun mota bereiziko ditugu: ohikoa –e1–, berezko ezohikoa –e2– eta zerga-eraginari lotutako ezohikoa –e3–. Arrazoi sendo bat dugu azken adar hori erabiltzeko: zerga sektorialen (T) zifren agregatuak e1 ratioa distortsiona dezake. Sektorearen berezko negozioari lotutako errentagarritasuna jasotzen du e1 ratioak. Horregatik, % 28,5eko batez besteko zerga-tasa komuna ezarri diegu sektore guztiei, eta tasa horrekiko diferentziak e3 adarrera eraman ditugu.

Kapituluaren amaieran, aztertutako industria-sektore guztietako ratioen piramideak erantsi ditugu, Euskal Herrikoak zein Estatu osokoak, 2022. eta 2023. urteei dagozkienak. Dena den, eraginkortasun-arrazoiak direla-eta, piramideko ratioen garrantzitsuenak baino ez ditugu aukeratu hurrengo atalean azalduko dugun ekonomia- eta finantza-azterketa sektoriala egiteko.

Zehazki, ondare garbiaren errentagarritasun-ratioak (e) hautatu ditugu Euskal Herriko industria-sektoreen analisirako, ohikoak (e1) zein ezohikoak (e2 eta e3). Ondoren, ondare garbiaren ohiko errentagarritasunaren osagaien azterketa xehea egin dugu, hau da, aktibo garbiaren errentagarritasunarena (r, eta haren osagaiak: $BAID/V$ eta $V/(AF+ACN)$) eta leverage finantzarioarena $((r-i) \times (FA/PN))$ eta haren osagaiak: (r-i) eta FA/PN). Azkenik, Euskal Herriko eta Estatu industria-sektoreen arteko alderaketa egiteko, ondare garbiaren ohiko errentagarritasuna (e1) eta horren osagaiak hartu ditugu kontuan: aktibo garbiaren errentagarritasuna (r) eta leverage finantzarioa $((r-i) \times (FA/PN))$.

Funtsen iturrien eta erabileren egoera¹

Analisirako bigarren tresna alderdi finantzarioan oinarritzen da. Hau da, funtsen kutxa edo fluxuak hartzen ditu kontuan, ratioen piramideak ez bezala. Ratioen piramideak mozkinetan oinarritutako azterketa ekonomikoa egiten du. Ondorengo taulan, funtsen iturri eta erabileren egoeraren aurkezpen orokorra ageri da. Ikus daitekeenez, funtsen iturri eta erabileren egoera hiru kontzepturen kalkuluan oinarrituta dago:

- TINV: t urteko Inbertsio Diruzaintza, sektoreko aktiboak liberatzen duen euro kopuruarekin bat datorrena –haren premiei erantzun ondoren, eta nola finantzatzen den kontuan hartu gabe–. “Free cash-flow” izen anglosaxoiaz ezagunagoa da. Erraz kalkulatzeko da: ohiko eragiketetan (GFO) sortutako euroei ezohiko eragiketetan (GFE) sortutakoak gehitu behar zaizkie, eta, ondoren, aktibo zirkulatzailerik gabian eta ibilgetuan egindako inbertsioak kendu.
- TFA: t urteko Kanpoko Funtsen Diruzaintza, sektorearen eta kanpoko funtsen hornitzaileen arteko erlazioaren ondorioz sortzen diren funtsen sarrera eta irteeren arteko diferentzia adierazten duena.
- TPN: t urteko Ondare Garbiaren Diruzaintza; aurrekoaren kontzeptu berdina da, baina ondare garbiari aplikatua.

Hiru kontzeptuen baturak –urte jakin baterako– zero izan behar du. Azken batean, aktiboak euroak liberatzen baditu ($TINV > 0$), kanpoko funtsen eta/edo ondare garbiaren hornitzaileek eraman dutelako da. Aktiboak bere kabuz bere premiei erantzuterik izan ez badu, kanpoko funtsen eta/edo ondare garbiaren hornitzaileek dagokien diru kopurua jarri beharko dute. Laburtuz, balioa zero izateak finantza-egoera orekatua dela esan nahi du, baina inola ere ez du esan nahi sektorea osasuntsu dagoenik.

Jarduera-sektoreetarako proposatutako eskema orokorra aplikatzeko garaian, kontuan hartu behar da ratioen piramidean zerga agregatuen zifrak nola tratatu diren. Hala, % 28,5eko tasa orokorra ezarriko dugu, eta jasandakoarekiko diferentziak aldi horretan izandako funtsen ezohiko sorkuntzara (GFE) eramango ditugu. Aipatzekoa da, halaber, TPNa diferentziaren bidez kalkulatzeko dela, abiapuntuko informazioak ez baitu aukerarik ematen beste era batera egiteko.

¹ Gómez-Bezares, F., J. A. Madariaga eta Javier Santibáñez (2002): “El estado de fuentes y empleos de fondos: una herramienta imprescindible en el análisis financiero”, *Harvard – Deusto Finanzas & Contabilidad*, 49. zk., iraila-urria, 2002, 18-28 or.

$+ V_t$	Ohiko salmentak
$- C_t$	Kostu operatiboak, ordainketarekin
$- AM_t$	Amortizazioa
$= BAIt_t$	Interesen eta zergen aurreko mozkina
$* (1-t)$	Zerga-eragina ($t = \text{zerga-tasa} = 0,285$)
$= BAIdI_t$	Interesen aurreko eta zergen ondorengo mozkina
$+ AM_t$	Amortizazioa
$- IF_t$	Alegiazko diru-sarrerak (ustiapenen + ibilget. lanen dirulaguntzak)
$+ GFO_t$	Funts operatiboak sortzea
$+ RE_t$	Ezohiko emaitzak
$* (1-t)$	Zerga-eragina ($t = 0,285$)
$= REIdI_t$	Ezohiko emaitzak, zergen ondoren
$+ EF_t$	Zerga-ondorioa: $(0,285 - t \text{ efektiboa}) * \text{Zergen aurreko mozkina}$
$+ GFE_t$	Ezohiko funtsak sortzea
$+ ACN_{t-1}$	Hasierako aktibo zirkulatzailer garbia
$- ACN_t$	Amaierako aktibo zirkulatzailer garbia
$- \Delta ACN_t$	Aktibo zirkulatzailer garbia areagotzea
$- INV_t$	Aktibo finkoan inbertitzea (ΔAF garbia $+AM - \text{Ibilget. lanak}$)
$+ TINV_t$	Diruzaintzaren fluxua, inbertsio-erabakiak
$+ EFA_t - AFA_t$	Jaulkipena den kanpoko funtsen amortizazioa, kostuarekin
$+ I_t$	Kanpoko funtsen interesak
$* (1-t)$	Zerga-eragina ($t = 0,285$)
$- (1-t) * I_t$	Funtsak kentzea, interesengatik
$+ TFA_t$	Diruzaintzaren fluxua, finantzaketa-erabakiak kanpoko funtsekin
$+ TPN_t$	Diruzaintzaren fluxua, finantzaketa-erabakiak ondare garbiarekin ($\Delta PN - BN + \text{ustiap. dirulaguntzak}$)
$= 0$	$= 0$

Bestalde, aurrez aipatu dugun moduan, sektore baten inguruko informazioa ematen duen enpresen laginak ez du zertan denboran zehar berbera izan behar. Hortaz, urte ezberdinetarako multzo homogeneo bat eratze aldera, sektore bakoitzeko funtsen iturrien eta erabileren batez besteko egoera azalduko dugu. Batezbestekoa kalkulatzeko, kontzeptu bakoitzaren eta lagina osatzen duten enpresa kopuruaren arteko zatiketa egin dugu.

Kasu honetan ere, kapituluaren amaieran, aztertutako industria-sektore guztietako funtsen iturrien eta erabileren egoerak erantsi ditugu, Euskal Herrikoak zein Estatu osokoak, 2022. eta 2023. urteei dagozkienak. Dena den, funtsen iturrien eta erabileren egoeraren analisi sektorialari eskainitako azken atalean, eraginkortasun-arrazoiengatik, baliorik esanguratsuenak baino ez ditugu kontuan hartu: TINV, TFA eta TPN.

122. koadroa Espainiako Bankuko Balantzeen Zentraleko enpresa laguntzaileen kopurua

SEKTOREA	Euskal Herria 2023	Estatua 2023
Nekazaritzako elikagaiak	47	476
Zura eta kortxoa	5	66
Papera	12	84
Kimika	18	193
Farmaziako produktuak	5	66
Kautxua eta plastikoa	10	127
Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk	13	100
Metalurgia	25	84
Produktu metalikoak	66	349
Produktu informatikoak, elektronikoak eta optikoak	5	48
Material eta ekipo elektrikoa	12	65
Beste makineria eta ekipo batzuk	40	205
Ibilgailu motordunak	23	111
Beste garraio-material batzuk	9	40
Altzarien fabrikazioa	6	111
Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa	9	87
Industria, guztira	305	2.212

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

11.3 RATIOEN PIRAMIDEA

2023ko ekitaldiaren gainean eskuragarri dauden azken datuen arabera, eta ondare garbiaren errentagarritasunari (e) dagokionez, Euskal Herriko industria-sektoreen artean dauden alde hauek nabarmentzen dira:

- 2023an, ondare garbiaren errentagarritasunik handiena erakutsi zuten sektore hauek: material eta ekipo elektrikoa (% 242,7), metalurgia (% 21,7), beste produktu mineral ez-metaliko batzuk (% 17,4), zura eta kortxoa (% 14,7), beste garraio-material batzuk (% 12,3), farmaziako produktuak (% 12,2) eta papera (% 11,0).
- Honako sektore hauek industria-sektore osoaren batez besteko ondare garbiaren errentagarritasunaren (% 2,5) gainetik kokatu ziren, baina, modu apalagoan: Kautxua eta plastikoa (% 5,4), Nekazaritzako elikagaiak (% 7,3), Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa (% 9,1), Produktu metalikoak eta Ibilgailu motordunak (biek % 10,2) eta Kimika (% 10,6).
- Gainerako sektoreen ondare garbiaren errentagarritasuna batezbestekoa baino baxuagoa izan zen honako sektore hauetan: Altzarien fabrikazioa (% 0,4), Beste makineria eta ekipo batzuk (-% 1,3) eta Produktu informatikoak, elektronikoak eta optikoak (-% 5,4).

Bestalde, ondare garbiaren errentagarritasun horren analisia eginez gero, ohikoa (e1), berezko ezohikoa (e2) eta zerga-eraginari lotutako ezohikoa (e3) bereizita, 2023ko ekitaldiko honako alderdi hauek azpimarra daitezke:

- Esperotako moduan, ondare garbiaren errentagarritasuna, batez ere, ohiko errentagarritasunean (e1) oinarritzen da. Ezohikoek (e2 eta e3), berriz, osagarri gisa jokatzen dute.
- Batetik, nabarmentzekoa da honako sektoreek ondare garbiaren ohiko errentagarritasun (e1) maila positiboa eskuratu zutela: Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk (% 18,7), Material eta ekipo elektrikoak (% 17,8) eta Metalurgia (% 17,0); sektore horiek industriaren batezbestekotik (% 10,3) gora geratu ziren, modu argian. Bestetik, sektore hauek maila askoz baxuagoa izan zuten, industriaren batezbestekotik oso urrun: Kautxua eta plastikoa (% 5,0), Altzarien fabrikazioa (% 2,1), Beste makineria eta ekipo batzuk (-% 0,6) eta Produktu informatikoak, elektronikoak eta optikoak (-% 2,2).
- Ondare garbiaren ezohiko errentagarritasunari (e2) dagokionez, Material eta ekipo elektrikoaren sektoreak (% 150,5) eskuratutako errentagarritasun maila baxua nabarmentzen da, industria osoak izandako batezbestekoaren (-% 6,9) oso gainetik. Ondoren datoz zura eta kortxoaren (% 1,4) eta kimikaren (% 0,4) sektoreak, errentagarritasun positiboak baitituzte, errentagarritasun negatiboak dituzten gainerako sektoreek ez bezala.
- Azkenik, azpimarratzekoa da ondare garbiaren ezohiko errentagarritasun positiboa (eta batezbestekotik gora, -% 0,8) zerga-ondorioarekin lotuta (e3). Sektore guztiek lortu zuten, Produktu informatiko, elektroniko eta optikoen sektoreak izan ezik (-% 2,8). Alde horretatik, material eta ekipo elektrikoaren sektorea aipatu behar da bereziki, % 74,4ko errentagarritasun positiboa lortu zuen eta.

123. koadroa Ondare garbiaren errentagarritasuna Euskal Herriko industria-sektoreetan

SEKTOREA	e (%)		e1 (%)		e2 (%)		e3 (%)	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Nekazaritzako elikagaiak	1,0	7,3	10,2	11,2	-7,9	-4,9	-1,3	1,0
Zura eta kortxoa	--	14,7	--	11,2	--	1,4	--	2,1
Papera	11,6	11,0	12,2	7,9	-0,2	-0,3	-0,4	3,4
Kimika	9,3	10,6	8,3	8,8	0,1	0,4	0,9	1,4
Farmaziako produktuak	--	12,2	--	10,1	--	-0,1	--	2,2
Kautxua eta plastikoa	8,2	5,4	6,8	5,0	-1,3	-0,5	2,7	0,9
Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk	-18,4	17,4	5,1	18,7	-19,3	-3,4	-4,1	2,0
Metalurgia	24,2	21,7	19,1	17,0	0,7	-1,2	4,4	5,9
Produktu metalikoak	7,5	10,2	7,7	10,2	-0,1	-0,2	-0,1	0,3
Produktu informatikoak, elektronikoak eta optikoak	--	-5,4	--	-2,2	--	-0,4	--	-2,8
Material eta ekipa elektrikoa	-46,4	242,7	-7,6	17,8	-20,4	150,5	-18,4	74,4
Beste makineria eta ekipa batzuk	-3,7	-1,3	-2,1	-0,6	-0,2	-0,9	-1,4	0,1
Ibilgailu motordunak	7,4	10,2	6,9	9,6	-0,1	-0,5	0,7	1,1
Beste garraio-material batzuk	--	12,3	--	13,8	--	-2,8	--	1,3
Altzarien fabrikazioa	-7,0	0,4	-3,4	2,1	0,2	-1,0	-3,8	-0,7
Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa	19,2	9,1	18,0	7,6	-0,8	-0,6	2,0	2,1
Industria, guztira	4,6	2,5	7,2	10,3	-2,6	-6,9	0,0	-0,8

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

Ondare garbiaren errentagarritasuna (e) aztertu ondoren (ohikoa -e1- zein ezohikoa -e2 eta e3-), ondare garbiaren ohiko errentagarritasunaren (e1) osagaien analisi zehatzagoa egingo dugu: aktibo garbiaren errentagarritasuna (r) eta leverage finantzarioa ((r-i) x (FA/PN)).

124. koadroa Aktibo garbiaren errentagarritasuna Euskal Herriko industria-sektoreetan

SEKTOREA	r (%)		BAIdI / V (%)		V / (AF + ACN)	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Nekazaritzako elikagaiak	4,2	5,0	3,0	4,8	1,396	1,045
Zura eta kortxoa	--	9,2	--	7,0	--	1,312
Papera	8,0	5,6	4,0	7,3	2,020	0,763
Kimika	7,6	7,9	6,0	7,1	1,265	1,106
Farmaziako produktuak	--	9,0	--	12,3	--	0,726
Kautxua eta plastikoa	3,5	4,8	2,2	2,9	1,580	1,625
Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk	2,9	10,6	4,7	14,1	0,625	0,749
Metalurgia	11,8	11,7	4,8	5,4	2,482	2,167
Produktu metalikoak	5,5	8,3	4,0	6,2	1,371	1,339
Produktu informatikoak	--	0,2	--	0,1	--	1,694
Material eta ekipo elektrikoa	-0,4	0,0	-0,5	-0,1	0,871	0,594
Beste makineria eta ekipo batzuk	0,3	3,4	0,3	2,1	1,289	1,602
Ibilgailu motordunak	5,6	8,2	1,9	2,7	2,891	3,035
Beste garraio-material batzuk	--	8,0	--	7,4	--	1,073
Altzarien fabrikazioa	-0,7	2,8	-0,5	2,9	1,374	0,966
Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa	13,6	5,8	5,9	4,5	2,300	1,294
Industria, guztira	4,6	6,2	2,8	4,9	1,673	1,261

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

Aktibo garbiaren errentagarritasunari (r) dagokionez, Euskal Herrian 2023 aztertutako industria-sektoreei buruzko alderdi hauek aipatu behar dira:

- Orokorrean, funts propioen errentagarritasunaren osagai nagusia aktibo garbiaren errentagarritasuna izan zen oraindik ere 2023an. Izan ere, leverage finantzarioaren garrantzia txikiagoa da (aurrerago sakonago aztertuko dugu hori).
- 2023an, Metalurgiak (% 11,7), Beste produktu mineral ez-metaliko batzuek (% 10,6) eta Zura eta kortxoak (% 9,2) lortu zuten aktibo garbiaren errentagarritasunik handiena. Zortzi sektore kokatu ziren batez besteko aktibo garbiaren errentagarritasunetik (% 6,2) behera: Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa (% 5,8), Papera (% 5,6), Nekazaritzako elikagaiak (% 5,0), Kautxua eta plastikoa (% 4,8), Beste makineria eta ekipo batzuk (% 3,4), Altzarien fabrikazioa (% 2,8), Produktu informatikoak (% 0,2) eta Material eta ekipo elektrikoa (% 0,0).
- Aktibo garbiaren errentagarritasuna osatzen duten elementuei dagokienez, BAIdI/V ratioa (irabaziaren pisua interesen aurretik eta zergen ondoren, ustiapeneko ohiko diru-sarreraren gainean) aztertuko dugu lehenik eta behin. Hala, sektore hauek eskuratutako maila altua nabarmendu behar da: beste produktu mineral ez-metaliko batzuk (% 14,1) eta Farmaziako produktuak (% 12,3), batezbestekotik (% 4,9) oso gora. Aitzitik, batezbesteko industrialetik oso behera geratu ziren Kautxua eta plastikoa eta Altzarien fabrikazioa (biek % 2,9), Ibilgailu motordunak (% 2,7), Beste makineria eta ekipo batzuk (% 2,1), Produktu informatikoak (% 0,1) eta Material eta ekipo elektrikoa (-% 0,1).

- Azkenik, ustiapeneko ohiko diru-sarreraren eta aktibo garbiaren arteko erlazioa neurtzen duen $V/(AF+ACN)$ ratioari dagokionez, nabarmentzekoa da honako sektore hauek lortu zuten maila altua: Ibilgailu motordunak (3,035) eta Metalurgia (2,167). Batezbestekoaren (1,261) gainetik kokatu ziren bi sektore horiek. Ostera, batezbestekotik urrun daude zortzi sektore, eta horien artean hauek nabarmendu behar dira: Material eta ekipo elektrikoa (0,594), Farmaziako produktuak (0,726), Papera (0,763), Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk (0,749) eta Altzarien fabrikazioa (0,966).

125. koadroa Leverage finantzarioa Euskal Herriko industria-sektoreetan

SEKTOREA	$(r - i) \times (FA / PN)$ (%)		$(r - i)$		FA / PN (%)	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Nekazaritzako elikagaiak	6,0	6,1	0,025	0,022	242,0	276,0
Zura eta kortxoak	--	2,0	--	0,051	--	38,1
Papera	4,2	2,3	0,072	0,043	58,3	54,3
Kimika	0,7	0,9	0,057	0,051	12,4	17,1
Farmaziako produktuak	--	1,1	--	0,076	--	14,4
Kautxua eta plastikoa	3,3	0,2	0,027	0,006	122,9	32,5
Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk	2,1	8,2	0,022	0,090	98,2	91,4
Metalurgia	7,3	5,3	0,093	0,074	78,0	71,6
Produktu metalikoak	2,2	1,8	0,035	0,047	61,7	38,1
Produktu informatikoak	--	-2,4	--	-0,025	--	97,7
Material eta ekipo elektrikoa	-7,2	17,8	-0,009	-0,016	805,3	1084,4
Beste makineria eta ekipo batzuk	-2,5	-4,0	-0,03	-0,046	81,9	85,5
Ibilgailu motordunak	1,3	1,4	0,035	0,049	37,6	27,3
Beste garraio-material batzuk	--	5,8	--	0,046	--	126,6
Altzarien fabrikazioa	-2,8	-0,6	-0,028	-0,008	99,3	80,9
Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa	4,4	1,8	0,126	0,031	35,4	57,1
Industria, guztira	2,5	4,1	0,028	0,034	91,8	122,2

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

Leverage finantzarioaren analisiari dagokionez $((r - i) \times (FA / PN))$, 2023. urtean honako alderdi hauek azpimarra daitezke Euskal Herriko industria-sektoreetan:

- Leverage finantzarioak, oro har, pisu txikia du aktibo garbiaren errentagarritasunean, ondare garbiaren errentagarritasuna zehazteko orduan. Testuinguru horretan, Material eta ekipo elektrikoaren (% 17,8), Beste produktu mineral ez-metaliko batzuen (% 8,2) eta Nekazaritzako elikagaien (% 6,1) sektoreek eskuratutako maila nabarmendu zen, industriaren batezbestekoa (% 4,1) baino altuagoa izan baitzen, argi eta garbi. Batez besteko mailatik behera kokatu ziren eta balio negatiboa izan zuten sektore hauek: Beste makineria eta ekipo batzuk (-% 4,0), Produktu informatikoak (-% 2,4) eta Altzarien fabrikazioa (-% 0,6).

- Leverage finantzarioaren osagaiak kontuan izanda, eta aktibo garbiaren errentagarritasunaren eta kostu esplizitua duen kanpoko finantzaketaren kostu garbiaren ($r-i$) arteko ezberdintasuna aztertuta, azpimarratzekoa da sektore hauek lortutako maila: Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk (0,090), Farmaziako produktuak (0,076) eta Metalurgia (0,074). Industria-sektoreko batez besteko mailatik (0,034) nabarmen gora kokatu ziren. Aitzitik, batezbestekoaren azpitik eta balio negatiboekin sektore hauek baino ez ziren kokatu: Beste makineria eta ekipo batzuk (-0,046), Produktu informatikoak (-0,025), Material eta ekipo elektrikoa (-0,016) eta Altzarien fabrikazioa (-0,008).
- Azkenik, zorpetze maila neurtzen duen FA/PN ratioari dagokionez (kanpoko funtsek ondare garbian duten eragina), bereziki, Nekazaritzako elikagaien (% 276,0) eta Beste garraio-material batzuen (% 126,6) sektoreek eskuratutako maila altua nabarmendu zen, batezbestekoa (% 122,2) baino altuagoa izan baitzen. Aitzitik, beste muturrean kokatu zen Material eta ekipo elektrikoen sektorea (-% 1084,4), batezbestekoa baino askoz ere ratio baxuagoekin. Nolanahi ere, aipatzekoa da sektore gehienak (13) batez besteko zorpetze mailatik behera kokatu zirela.

126. koadroa Euskal Herriko eta Estatu osoko industria-sektoreen arteko alderaketa, 2023

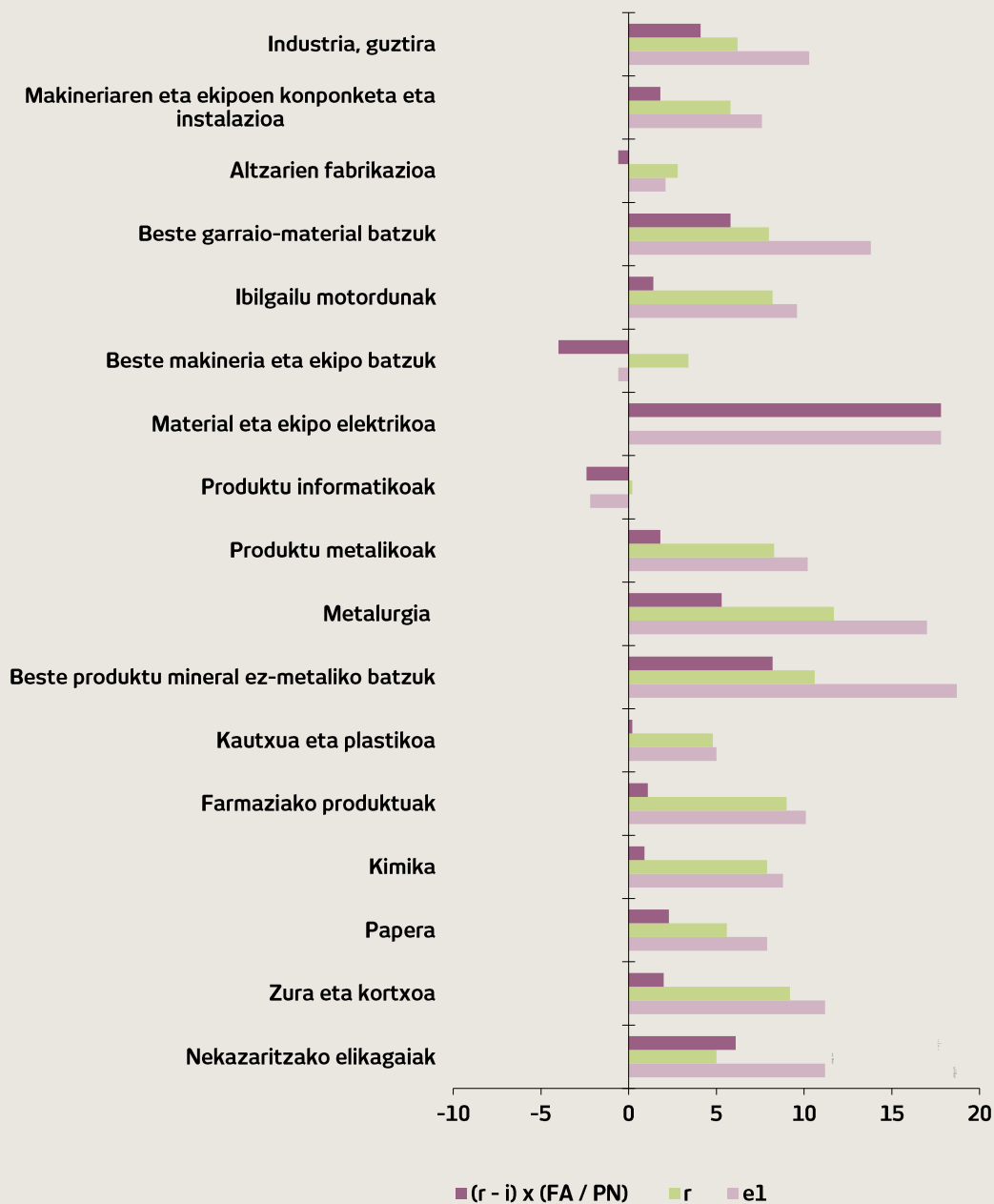
SEKTOREA	e1 (%)		r (%)		(r - i) x (FA / PN) (%)	
	Euskal Herria	Estatua	Euskal Herria	Estatua	Euskal Herria	Estatua
Nekazaritzako elikagaiak	11,2	10,9	5,0	7,5	6,1	3,3
Zura eta kortxoa	11,2	10,2	9,2	8,3	2,0	1,9
Papera	7,9	7,9	5,6	5,9	2,3	2,0
Kimika	8,8	7,7	7,9	5,9	0,9	1,8
Farmaziako produktuak	10,1	9,0	9,0	7,7	1,1	1,2
Kautxua eta plastikoa	5,0	15,7	4,8	11,2	0,2	4,5
Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk	18,7	9,8	10,6	6,9	8,2	2,9
Metalurgia	17,0	4,0	11,7	3,7	5,3	0,3
Produktu metalikoak	10,2	13,5	8,3	10,5	1,8	3,0
Produktu informatikoak	-2,2	9,5	0,2	7,6	-2,4	1,9
Material eta ekipo elektrikoa	17,8	12,4	0,0	3,5	17,8	8,9
Beste makineria eta ekipo batzuk	-0,6	12,6	3,4	10,1	-4,0	2,6
Ibilgailu motordunak	9,6	14,9	8,2	11,2	1,4	3,8
Beste garraio-material batzuk	13,8	26,7	8,0	7,4	5,8	19,3
Altzarien fabrikazioa	2,1	12,1	2,8	9,5	-0,6	2,6
Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa	7,6	12,3	5,8	5,9	1,8	6,4
Industria, guztira	10,3	10,8	6,2	7,5	4,1	3,3

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

Amaitzeko, Euskal Herriko eta Estatuko industria-sektoreen egoera ekonomiko-finantzarioa alderatuta, honako hauek nabarmen daitezke:

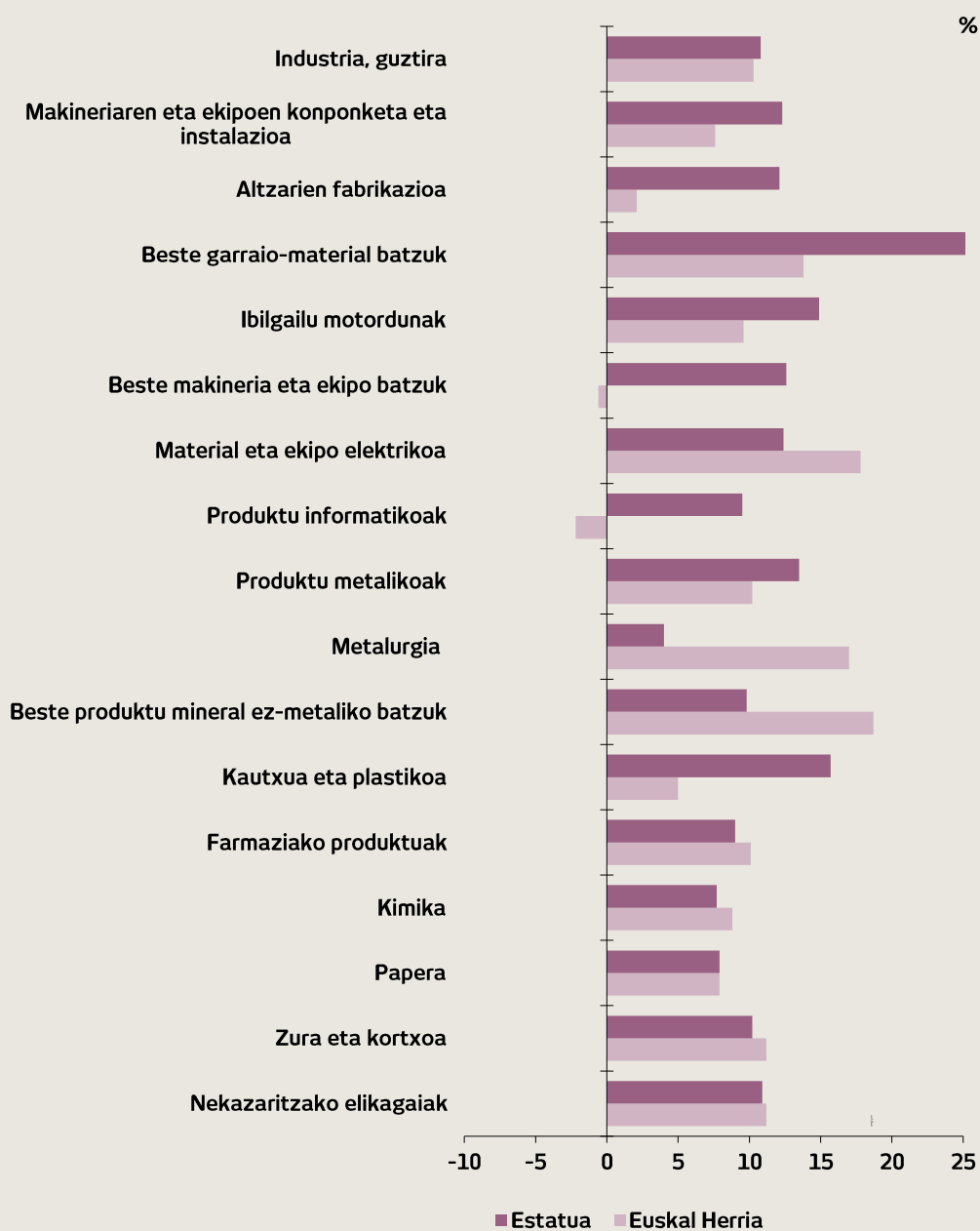
- Nekazaritzako elikagaiak, Zura eta kortxoa, Kimika, Farmaziako produktuak, Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk, Metalurgia eta Material eta ekipo elektrikoak sektoreen kasuan, 2023an izan zuten funts propioen berezko errentagarritasuna (e1) altuagoa izan zen Euskal Herrian, Estatuan baino. Gainerako sektoreetan, ordea, kontrakoa pasatu zen.
- Aktibo garbiaren errentagarritasunaren kasuan ere gauza bera gertatu zen sektore hauetan: Zura eta kortxoa, Kimika, Farmaziako produktuak, Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk, Metalurgia eta Beste garraio-material batzuk. Sektore horien kasuan, funts propioen ohiko errentagarritasuna Estatukoa baino altuagoa izan zen.
- Leverage finantzarioa ere altuagoa izan zen Euskal Herrian, ondorengo sektore hauetan: Nekazaritzako elikagaiak, Zura eta kortxoa, Papera, Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk, Metalurgia eta Material eta ekipo elektrikoa.

23. grafikoa Ondare garbiaren ohiko errentagarritasuna eta haren osagaiak (aktibo garbiaren errentagarritasuna eta leverage finantzarioa) Euskal Herriko industria-sektoreetan, 2023

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

24. grafikoa Euskal Herriko industria-sektoreetako ondare garbiaren ohiko errentagarritasuna (e1), Estatukoarekin alderatuta, 2023

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

11.4 FUNTSEN ITURRIEN ETA ERABILEREN EGOERA

Azterketa egiteko, eskuragarri dauden 2023 ekitaldiko azken datuak izan ditugu kontuan, baita inbertsio-diruzaintza (TINV) ere. Inbertsio diruzaintza bat dator aktiboak liberatzen duen euro kopuruarekin, haren premiei erantzun ondoren eta nola finantzatzen den kontuan hartu gabe (free cash-flow). Hala, desberdintasun esanguratsuak topatu ditugu Euskal Herriko industria-sektoreen artean. Zehazki, aipatzekoak dira alderdi hauek:

- 2023an inbertsio-diruzaintza handiena izan zuen sektorea Farmaziako produktuen sektorea izan zen (18,32 milioi euro enpresako). Hurrengo sektorea Kautxua eta plastikoa (16,63 milioi euro enpresako) izan zen, eta ondoren Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk (13,86 milioi euro enpresako). Hirurak ere, industria-sektorearen batezbestekotik (0,07 milioi euro enpresako) gora kokatu ziren.
- Ez daude batezbestekotik hain urrun eta balio positiboak dituzte honako hauek: Ibilgailu motordunak (8,09), Metalurgia (7,86), Beste garraio-material batzuk (7,50), Papera (5,46), Produktu metalikoak (1,90), Kimika (0,97), Zura eta kortxoa (0,88) eta Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa (0,57). Ez da gauza bera gertatzen sektore hauekin: Produktu informatikoak (-0,49), Beste makineria eta ekipa batzuk (-0,47), Altzarien fabrikazioa (-0,90), Nekazaritzako elikagaiak (-3,44) eta Material eta ekipa elektrikoa (-74,27). Denek dituzte balio negatiboak, batez ere material eta ekipa elektrikoen sektoreak, industriaren batezbestekotik oso behera.

127. koadroa Funtsen iturrien eta erabileren egoera Euskal Herriko industria-sektoreetan

(M euro)*

SEKTOREA	TINV		TFA		TPN	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Nekazaritzako elikagaiak	-2,12	-3,44	4,06	3,54	-1,94	-0,10
Zura eta kortxoa	--	0,88	--	-0,81	--	-0,08
Papera	-0,47	5,46	1,05	-6,51	-0,58	1,05
Kimika	1,27	0,97	0,21	0,47	-1,48	-1,44
Farmaziako produktuak	--	18,32	--	-4,47	--	-13,85
Kautxua eta plastikoa	-18,10	16,63	15,52	-31,33	2,58	14,69
Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk	-13,89	13,86	17,13	-0,08	-3,24	-13,78
Metalurgia	3,36	7,86	1,88	-1,61	-5,24	-6,25
Produktu metalikoak	-0,40	1,90	0,81	-1,36	-0,41	-0,54
Produktu informatikoak	--	-0,49	--	0,37	--	0,12
Material eta ekipo elektrikoak	-10,35	-74,27	10,33	29,54	0,02	44,74
Beste makineria eta ekipo batzuk	-5,25	-0,47	1,91	-7,36	3,34	7,84
Ibilgailu motordunak	5,29	8,09	-0,23	-2,10	3,34	-5,99
Beste garraio-material batzuk	--	7,50	--	-0,40	--	-7,10
Altzarien fabrikazioa	-1,24	-0,90	-0,39	0,92	1,63	-0,03
Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa	0,21	0,57	-0,01	-0,62	-0,20	0,05
Industria, guztira	-2,19	0,07	2,95	-1,18	-0,76	1,11

(*): *Sektoreko batezbestekoak.**Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.*

Sektorearen eta kanpoko funtsen hornitzaileen arteko erlazioaren ondorioz sortzen diren funtsen sarrera eta irteeren arteko diferentzia adierazten duen kanpoko funtsen diruzaintzari (TFA) erreparatuz gero, ondorengo hauek aipa daitezke:

- Material eta ekipamendu elektrikoak (29,54), Nekazaritzako elikagaiak (3,54), Altzarien fabrikazioaren (0,92), Kimikaren (0,47) eta Produktu informatikoak (0,37) sektoreek izan zuten saldorik handiena, bostak industriaren batez besteko saldotik (-1,18 milioi euro, enpresako) gora. Gainerako sektoreak batezbestekotik behera daude, eta hauek aipatu behar dira, batezbestekotik urrun dauden balio negatiboak izan zituztelako: Farmaziako produktuak (-4,47), Papera (-6,51), Beste makineria eta ekipo batzuk (-7,36) eta Kautxua eta plastikoa (-33,31).

Azkenik, sektorearen eta ondare garbiaren hornitzaileen arteko erlazioaren ondoriozko funtsen sarrera eta irteeren arteko diferentzia adierazten duen ondare garbiaren diruzaintzari (TPN) dagokionez, honakoak aipatu behar dira 2023ari buruz:

- Material eta ekipo elektrikoak sektoreak izan zuen saldorik altuena, enpresako 44,74 milioi eurokoa. Hala, gainerako sektoreetatik urrun kokatu zen, eta industriaren batezbestekotik (1,11 milioi euro enpresako) oso gora.
- Azpimarratu behar da bost sektorek soilik izan zutela saldo positiboa, Makineria eta material elektrikoak gain: Kautxua eta plastikoa (14,69), Beste makineria eta ekipo batzuk (7,84), Papera (1,05), Produktu informatikoak (0,12) eta Makineriaren eta

ekipoen konponketa eta instalazioa (0,05). Gainerakoek saldo negatiboa izan zuten, eta hauek nabarmendu ziren, bereziki: Metalurgia (-6,25), Ibilgailu motordunak (-5,99), Beste garraio-material batzuk (-7,10), Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk (-13,78) eta Farmaziako produktuak (-13,85).

128. koadroa Euskal Herriko eta Estatu osoko industria-sektoreen arteko alderaketa, 2023

(M euro)*

SEKTOREA	TINV		TFA		TPN	
	Euskal Herria	Estatua	Euskal Herria	Estatua	Euskal Herria	Estatua
Nekazaritzako elikagaiak	-3,44	3,20	3,54	-1,23	-0,10	-1,97
Zura eta kortxoa	0,88	-0,41	-0,81	0,04	-0,08	0,37
Papera	5,46	0,53	-6,51	-0,35	1,05	-0,19
Kimika	0,97	0,54	0,47	4,57	-1,44	-5,12
Farmaziako produktuak	18,32	23,76	-4,47	2,52	-13,85	-26,27
Kautxua eta plastikoa	16,63	4,91	-31,33	-3,87	14,69	-1,04
Beste produktu mineral ez-metaliko batzuk	13,86	4,21	-0,08	2,05	-13,78	-6,27
Metalurgia	7,86	1,94	-1,61	-0,47	-6,25	-1,46
Produktu metalikoak	1,90	0,69	-1,36	0,02	-0,54	-0,72
Produktu informatikoak	-0,49	-0,31	0,37	0,43	0,12	-0,12
Material eta ekipo elektrikoa	-74,27	-11,28	29,54	6,43	44,74	4,85
Beste makineria eta ekipo batzuk	-0,47	1,69	-7,36	-2,06	7,84	0,37
Ibilgailu motordunak	8,09	12,46	-2,10	-7,82	-5,99	-4,64
Beste garraio-material batzuk	7,50	-17,46	-0,40	22,41	-7,10	-4,95
Altzarien fabrikazioa	-0,90	0,13	0,92	0,39	-0,03	-0,52
Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa	0,57	-0,06	-0,62	0,22	0,05	-0,17
Industria, guztira	0,07	2,24	-1,18	0,10	1,11	-2,34

(*): Sektoreko batezbestekoak.

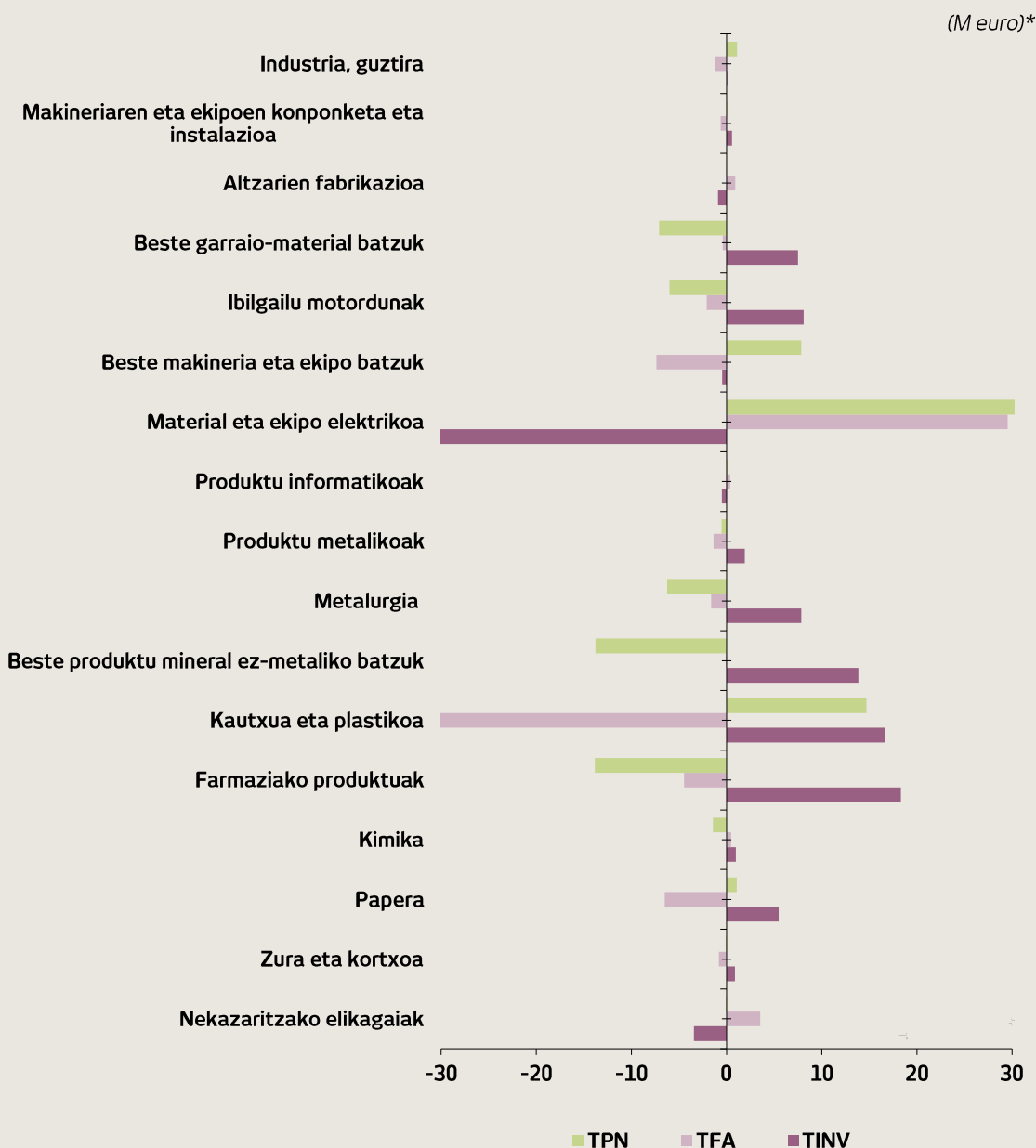
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

Azkenik, Euskal Herriko industria-sektoreetako funtsen iturri eta erabileren egoeraren eta Estatukoaren arteko alderaketari dagokionez, honako alderdi hauek aipatu behar dira 2023. urtean:

- 2023an, aurreko urtean ez bezala, Euskal Herriko sektore gehienek izan zuten inbertsio-diruzaintza (TINV) positiboa. Hala, sektore gehienek inbertsio-diruzaintza (TINV) handiagoa izan zuten Euskal Herrian, Estatuan baino.
- Kanpoko funtsen diruzaintzari dagokionez (TFA), Euskal Herriko sektore gehienek diruzaintza handiagoa izan zuten, Estatukoek baino. Bereziki, Kautxuaren eta plastikoaren sektorea nabarmendu zen, Euskal Herrian zuen kanpoko funtsen diruzaintza (-31,33) askoz ere handiagoa zelako Estaturkoa baino (-3,87). Aitzitik, material eta ekipo elektrikoaren kasuan, estatuan duena (6,43) baino diruzaintza dezente handiagoa izan zuen Euskal Herrian (29,54).
- Azkenik, ondare garbiaren diruzaintzari (TPN) dagokionez, nabarmentzekoa da sektore gehienek Estatuan baino ondare garbiaren diruzaintza handiagoa izan zutela Euskal

Herrian. Zura eta kortxoaren, Beste produktu mineral ez-metaliko batzuen, Metalurgiaren, Ibilgailu motordunen eta Beste garraio-material batzuen sektoreak bakarrik nabarmendu behar dira, Estatuan erregistratutako ondare garbiaren diruzaintza baino txikiagoa izan baitzuten.

25. grafikoa Funtzen iturrien eta erabileren egoera Euskal Herriko industria-sektoreetan, 2023

(*): Sektoreko batezbestekoak.

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

26. grafikoa Euskal Herriko eta Estatuko industria sektoreen inbertsio-diruzaintzaren (TINV) fluxuaren alderaketa, 2023

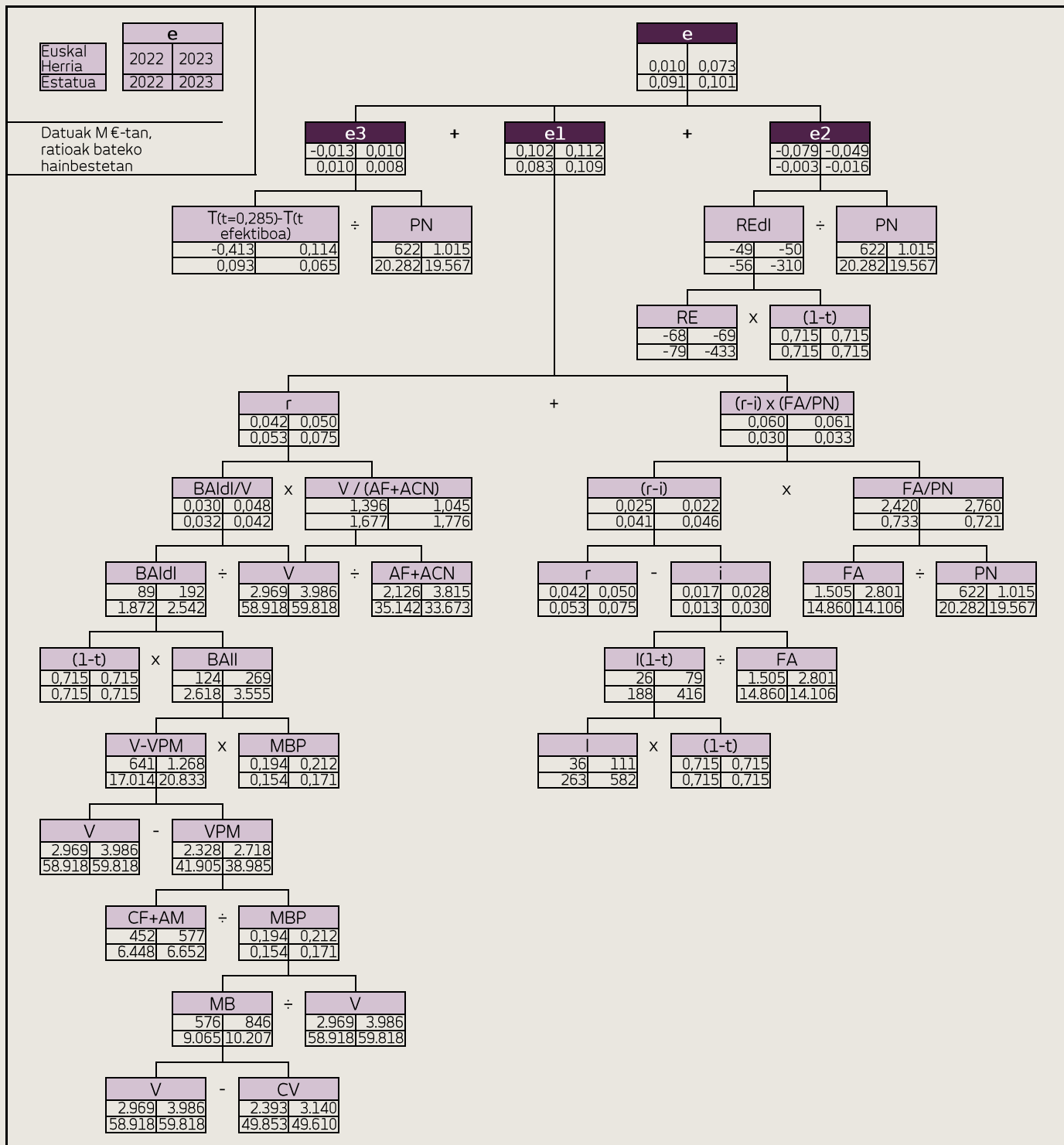
(M euro)*

(*): Sektoreko batezbestekoak.

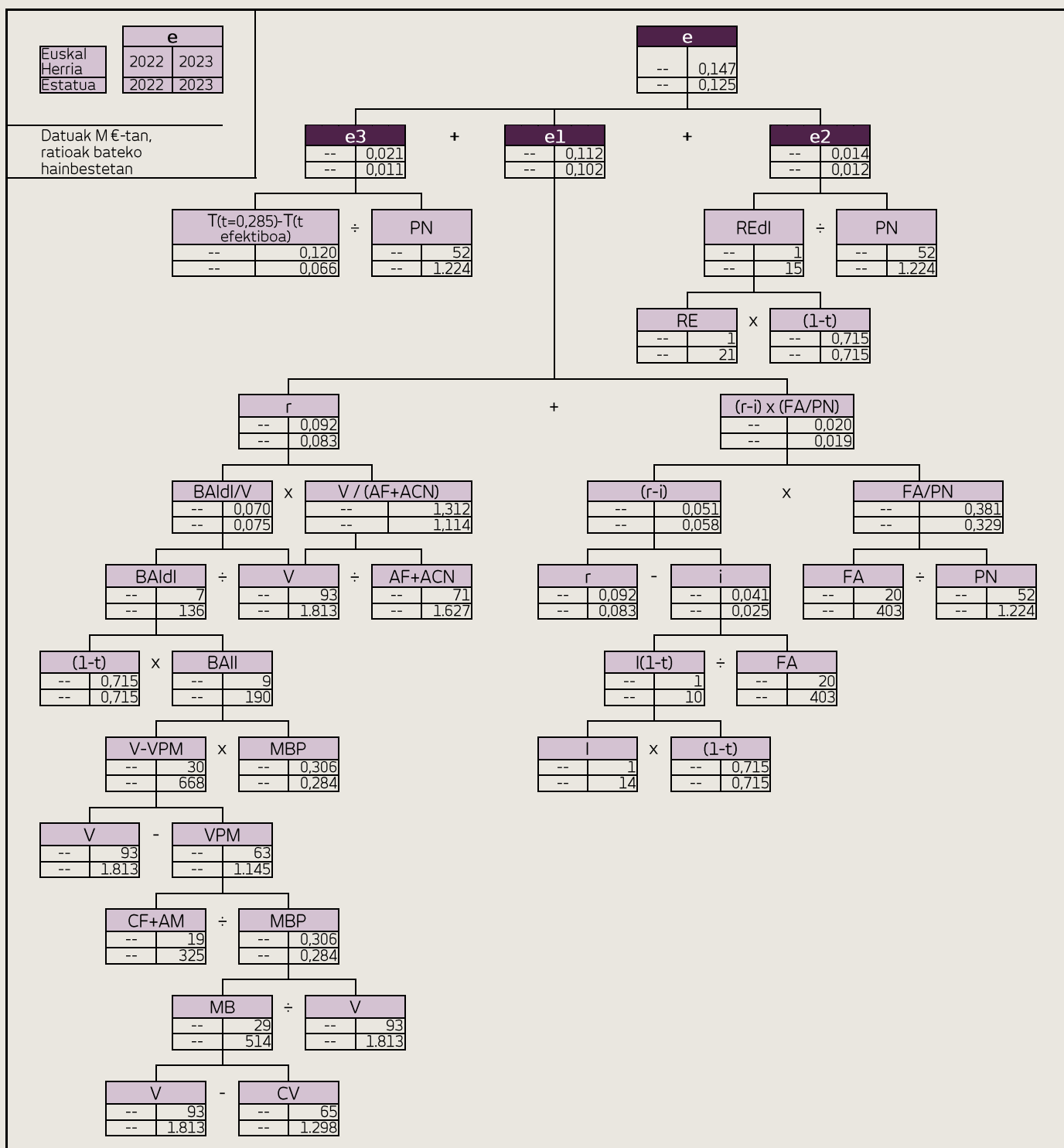
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

129. koadroa Elikagaien, edarien eta tabakoaren industriaren sektoreko ratioen piramidea

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

130. koadroa Zuraren eta kortxoaren industria (altzariak, saskigintza eta espartzugintza izan ezik) sektoreko ratioen piramidea

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

131. koadroa Paperaren industriaren sektoreko ratioen piramidea

Euskal Herria	e	
	2022	2023
	Estatua	2022

Datuak M€-tan, ratioak bateko hainbestetan

e			
0,116	0,110		
0,078	0,069		

e3	+	e1	+	e2	
-0,004	0,034	0,122	0,079	-0,002	-0,003
0,016	0,002	0,044	0,079	0,019	-0,011

T(t=0,285)-T(t efektiboa)

-0,0260,315

0,1790,018

÷

PN

89874

5,3756,162

REdI

0-3

102-68

÷

PN

89874

5,3756,162

RE

0-4

143-95

×

(1-t)

0,7150,715

0,7150,715

r

0,0800,056

0,0350,059

+

(r-i) × (FA/PN)

0,0420,023

0,0080,020

BAIdI/V

0,0400,073

0,0370,073

×

V / (AF+ACN)

2,0200,763

0,9670,810

BAIdI

1175

283572

÷

V

2861,029

7,7337,858

÷

AF+ACN

1421,349

7,9949,707

(1-t)

0,7150,715

0,7150,715

×

BAII

16105

396801

V-VPM

64371

2,2223,281

×

MBP

0,2460,284

0,1780,244

V

2861,029

7,7337,858

-

VPM

222658

5,5114,577

CF+AM

55187

9821,117

÷

MBP

0,2460,284

0,1780,244

MB

70292

1,3781,918

÷

V

2861,029

7,7337,858

V

2861,029

7,7337,858

-

CV

215737

6,3555,941

(r-i)

0,0720,043

0,0170,034

×

r

0,0800,056

0,0350,059

-

i

0,0080,013

0,0190,025

I(1-t)

06

4988

÷

FA

52475

2,6203,546

I

18

68123

×

(1-t)

0,7150,715

0,7150,715

FA

52475

2,6203,546

÷

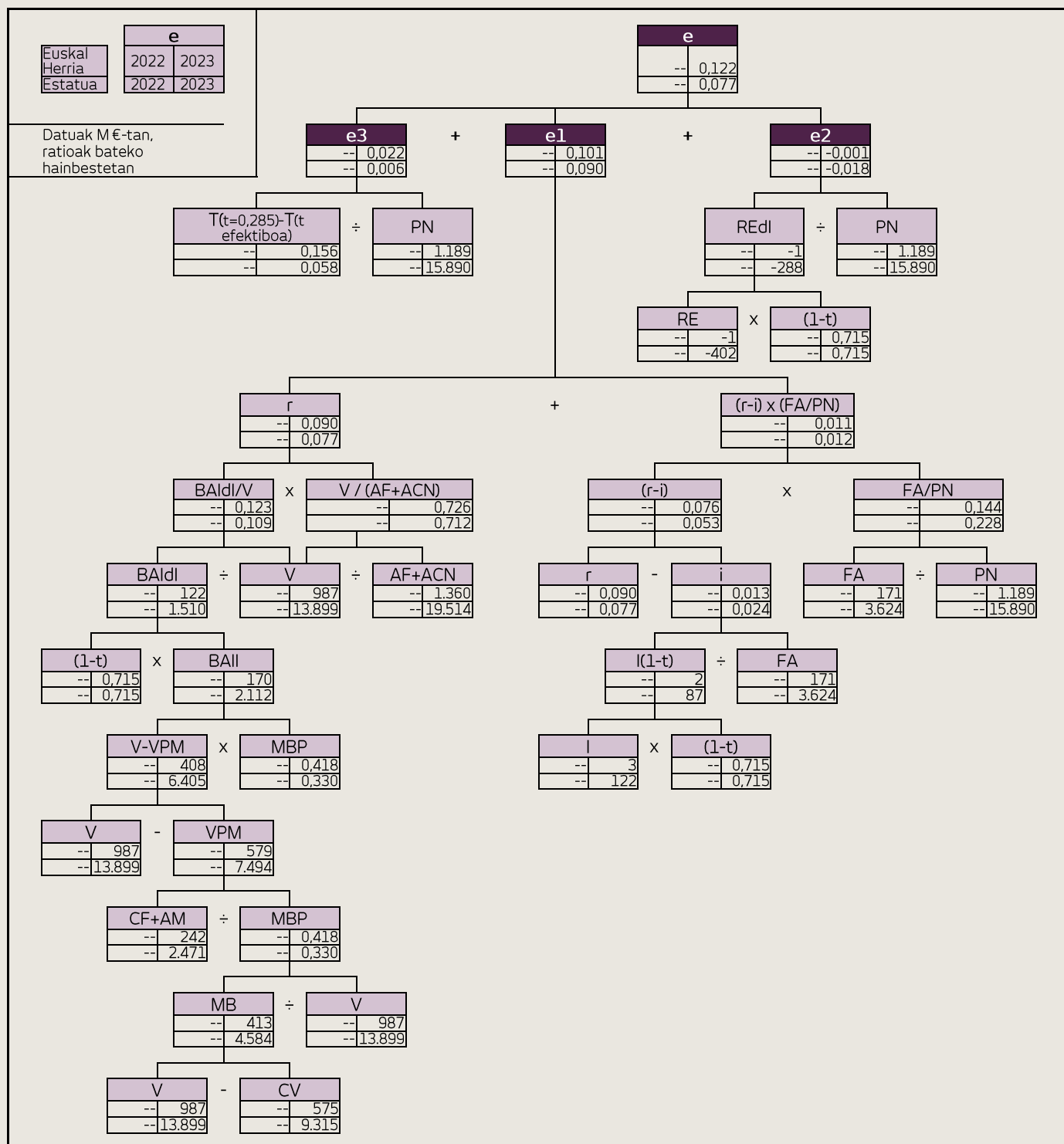
PN

89874

5,3756,162

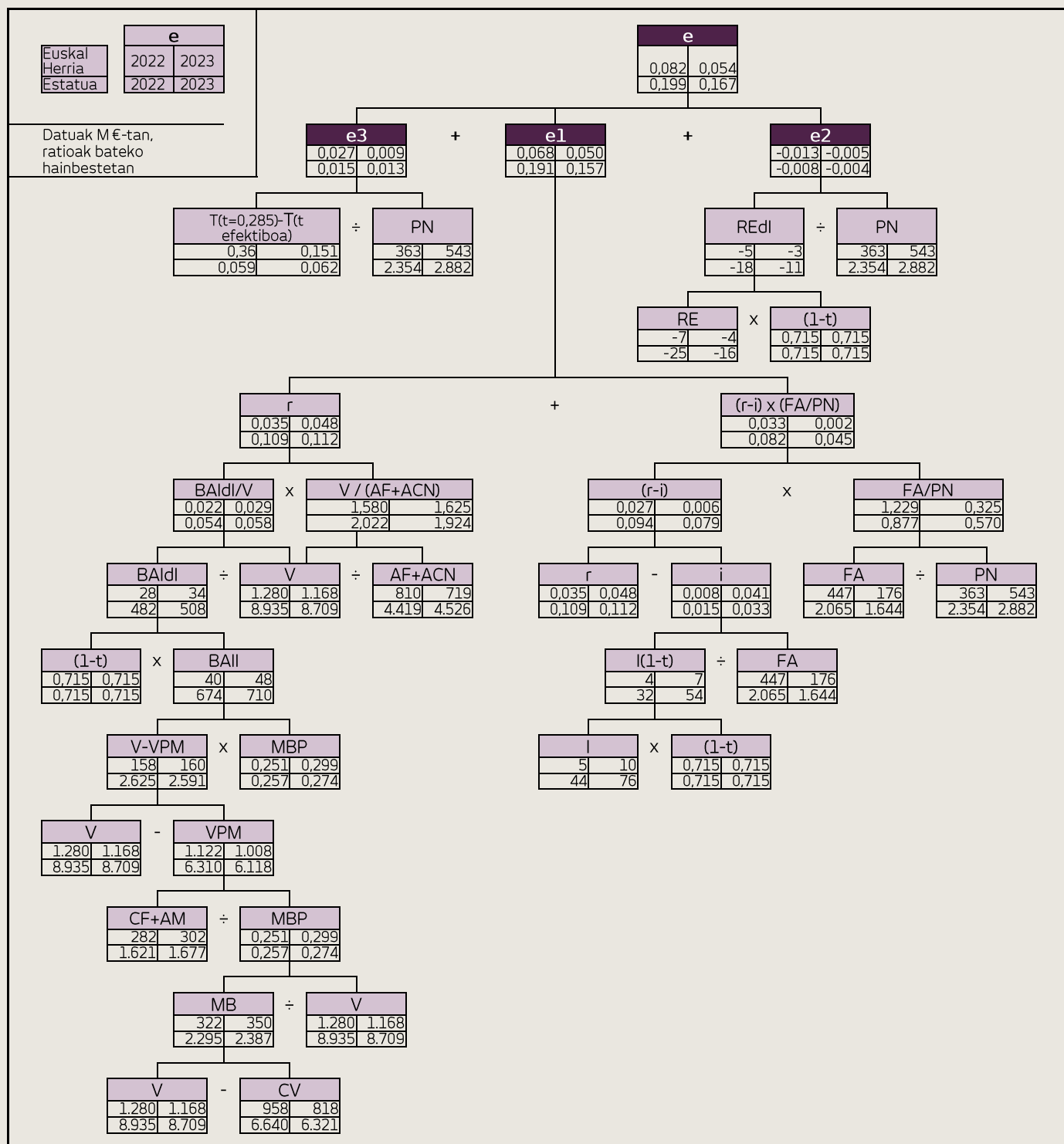
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

132. koadroa Farmaziako produktuen ratioen piramidea

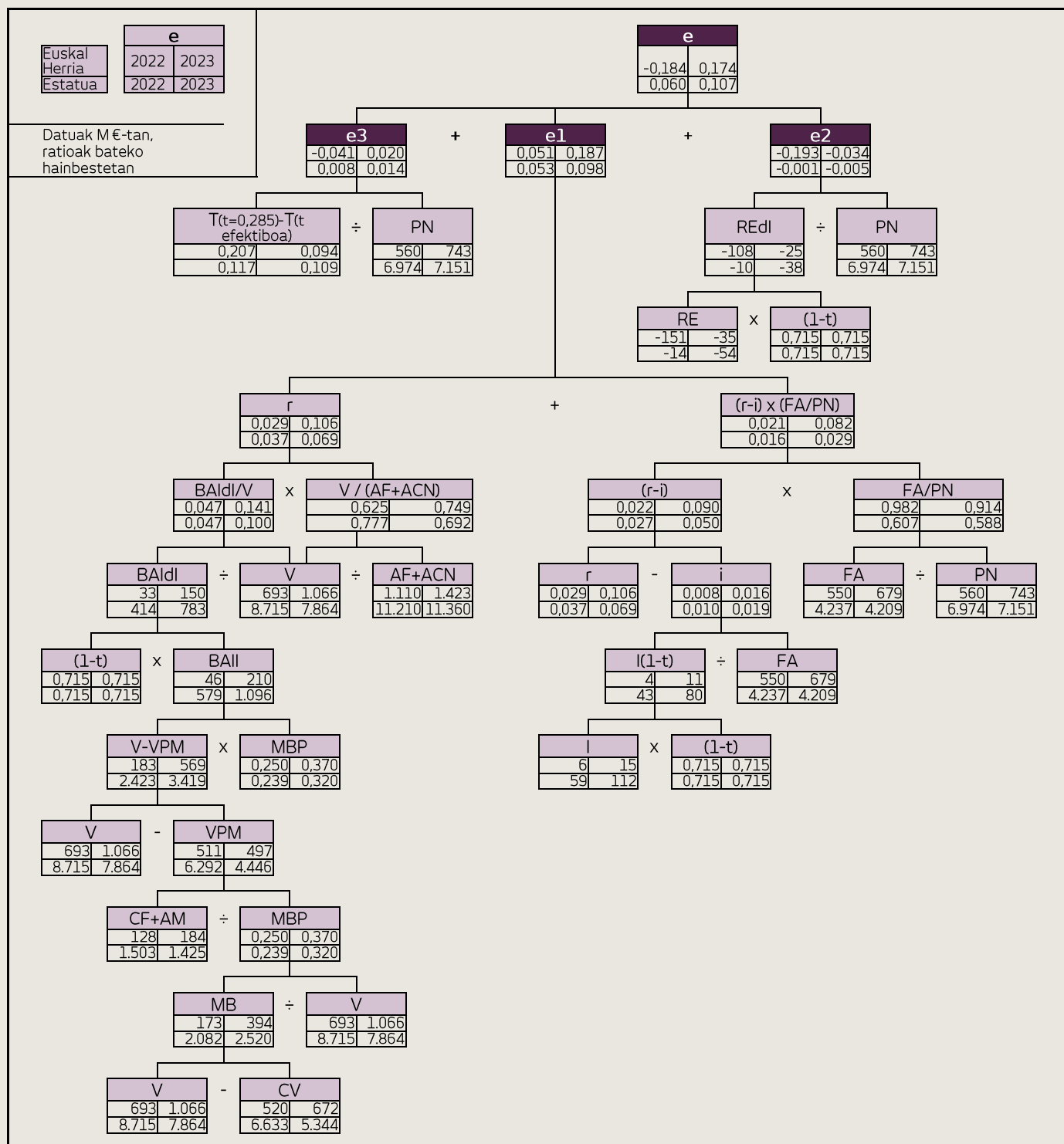
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

133. koadroa Kautxu eta plastikozko produktuen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramideak

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

134. koadroa Beste produktu mineral ez-metaliko batzuen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

135. koadroa Metalurgia sektoreko ratioen piramidea (burdinazko eta altzairuzko produktuen eta ferroaleazioen fabrikazioa)

Euskal Herria
Estatua

e

2022	2023
2022	2023

Datuak M€-tan, ratioak bateko hainbestetan

e

0,242	0,217
0,044	0,013

e3

0,044	0,059
0,003	0,003

e1

0,191	0,170
0,050	0,040

e2

0,007	-0,012
-0,010	-0,031

T(t=0,285)-T(t efektiboa)

0,159	0,269
0,056	0,263

PN

1,044	1,277
5,339	5,453

REdI

7	-15
-52	-169

PN

1,044	1,277
5,339	5,453

RE

10	-21
-72	-236

(1-t)

0,715	0,715
0,715	0,715

r

0,118	0,117
0,038	0,037

(r-i) x (FA/PN)

0,073	0,053
0,012	0,003

BAIdI/V

0,048	0,054
0,018	0,020

V / (AF+ACN)

2,482	2,167
2,151	1,830

BAIdI

220	246
374	368

V

4,613	4,565
21,180	17,967

AF+ACN

1,859	2,106
9,847	9,818

(1-t)

0,715	0,715
0,715	0,715

BAIdI

307	345
523	515

V-VPM

1,616	1,599
4,386	3,907

MBP

0,190	0,216
0,119	0,132

V

4,613	4,565
21,180	17,967

VPM

2,996	2,966
16,794	14,060

CF+AM

570	639
2,003	1,852

MBP

0,190	0,216
0,119	0,132

MB

877	984
2,527	2,367

V

4,613	4,565
21,180	17,967

CV

3,735	3,581
18,653	15,600

(r-i)

0,093	0,074
0,014	0,003

FA/PN

0,780	0,716
0,844	0,800

r

0,118	0,117
0,038	0,037

i

0,025	0,043
0,024	0,034

FA

815	879
4,508	4,365

PN

1,044	1,277
5,339	5,453

I(1-t)

20	37
107	149

FA

815	879
4,508	4,365

I

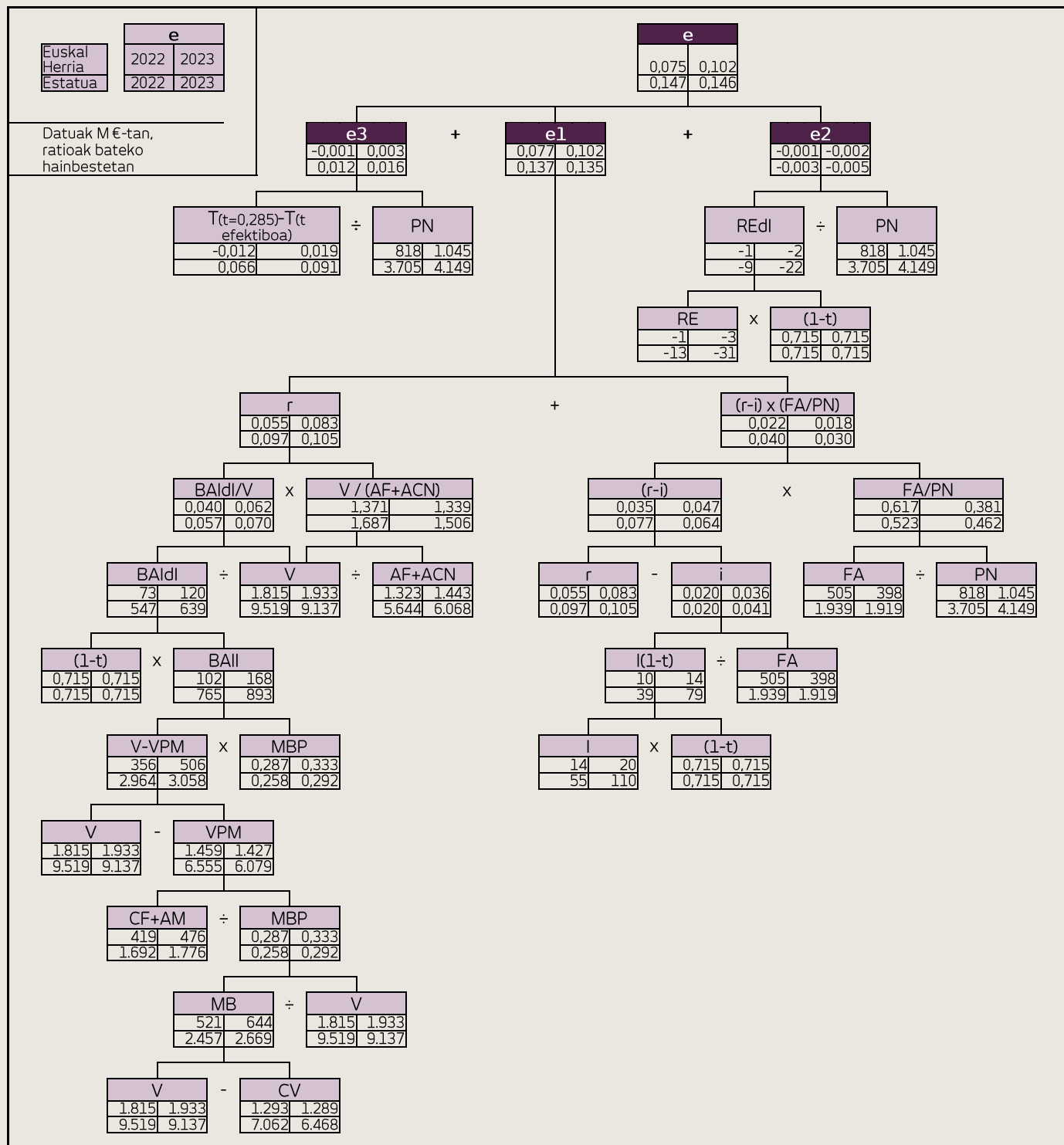
29	52
149	208

(1-t)

0,715	0,715
0,715	0,715

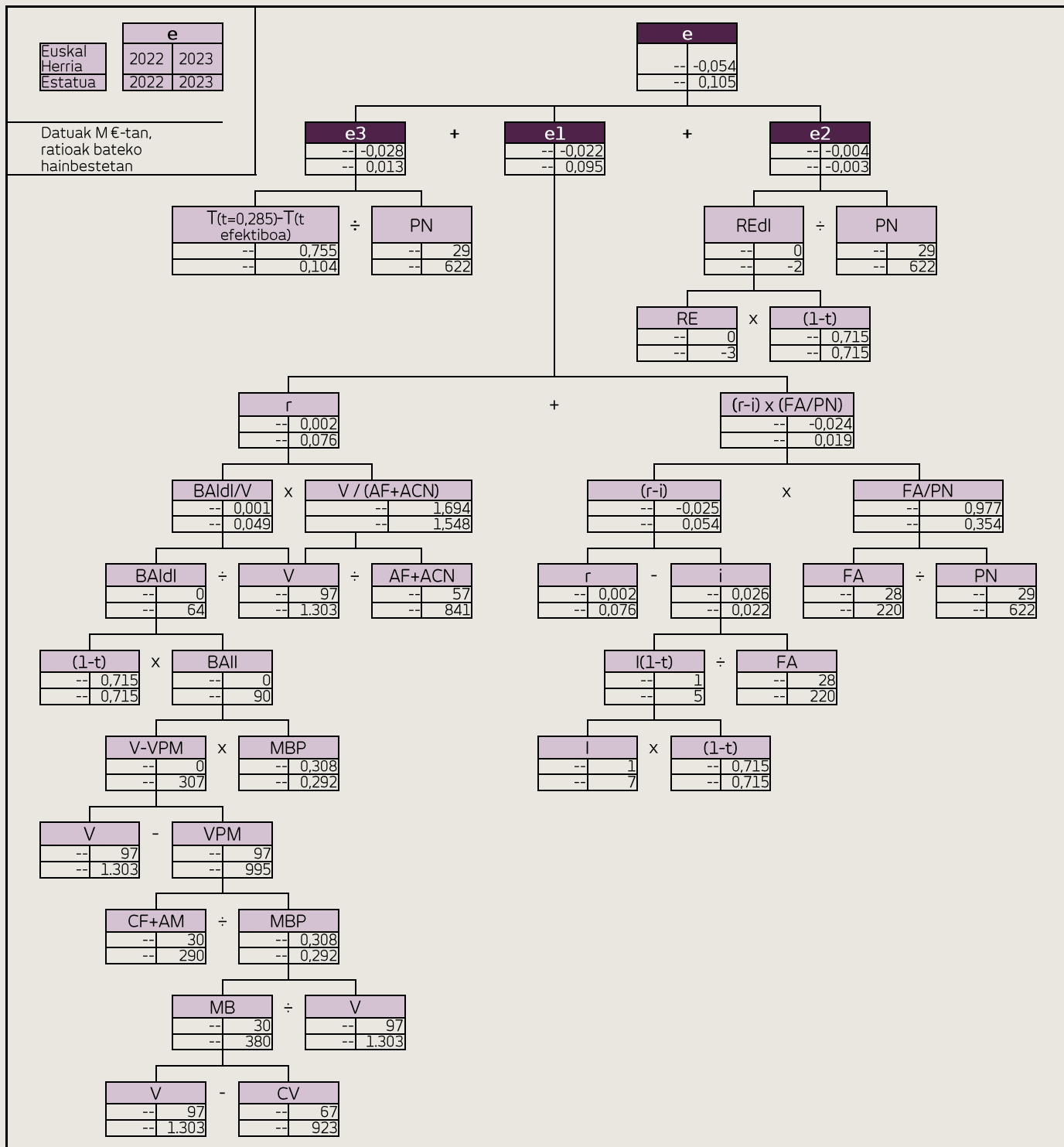
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

136. koadroa Produktu metalikoen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea (makineria eta ekipoa izan ezik)

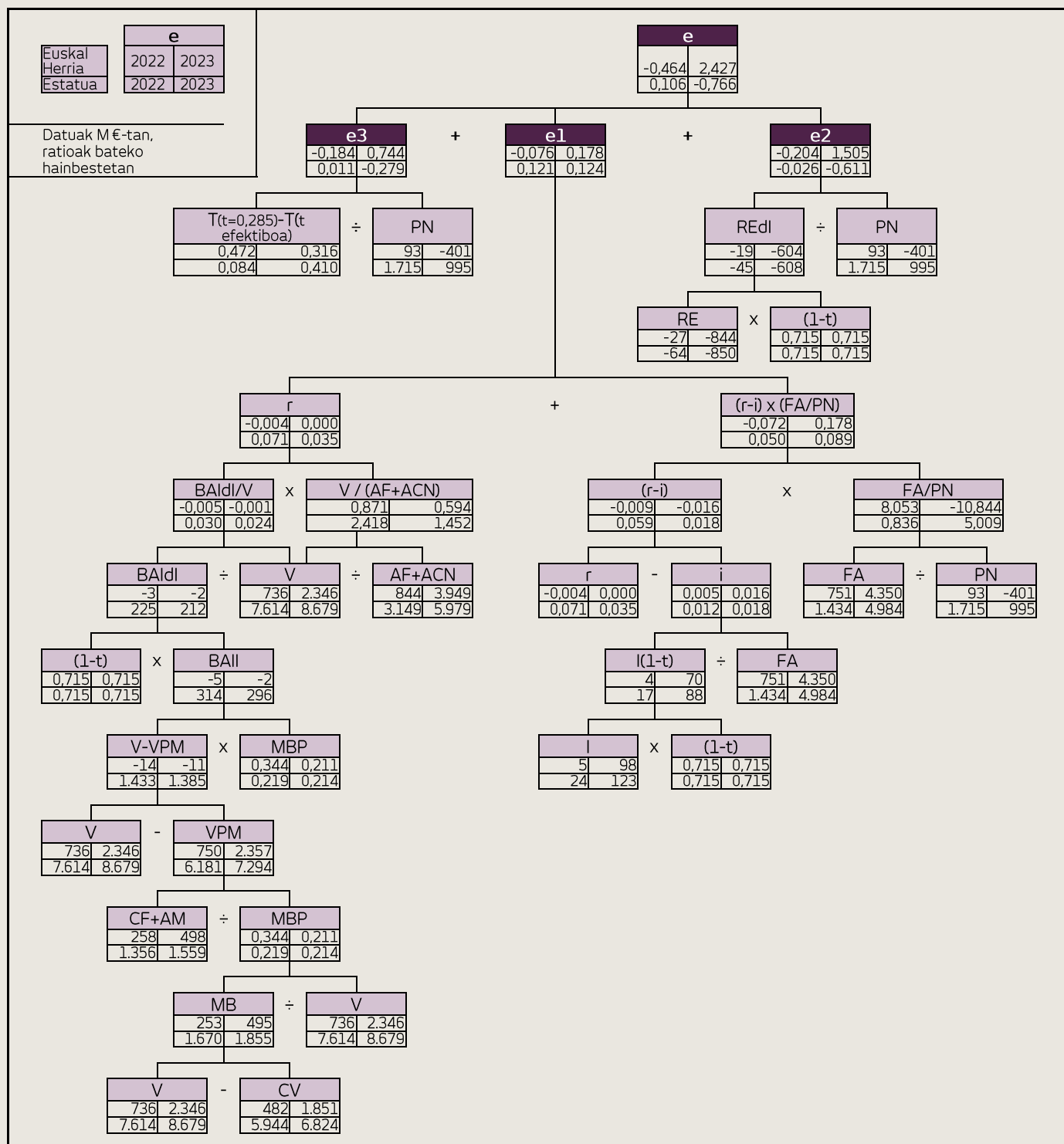
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

137. koadroa Produktu informatiko, elektroniko eta optikoen sektoreko ratioen piramidea

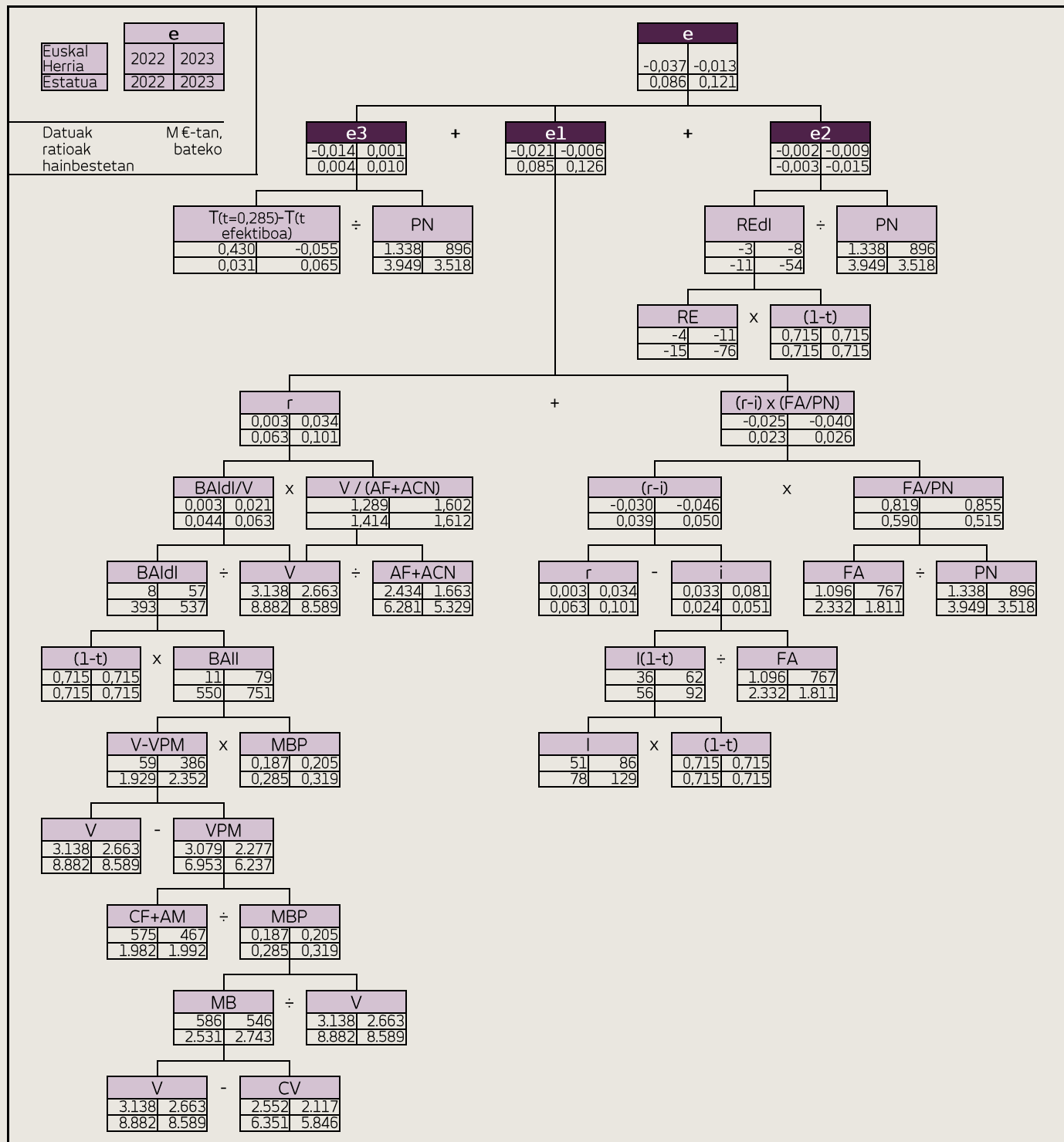
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

138. koadroa Material eta ekipo elektrikoaren fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea

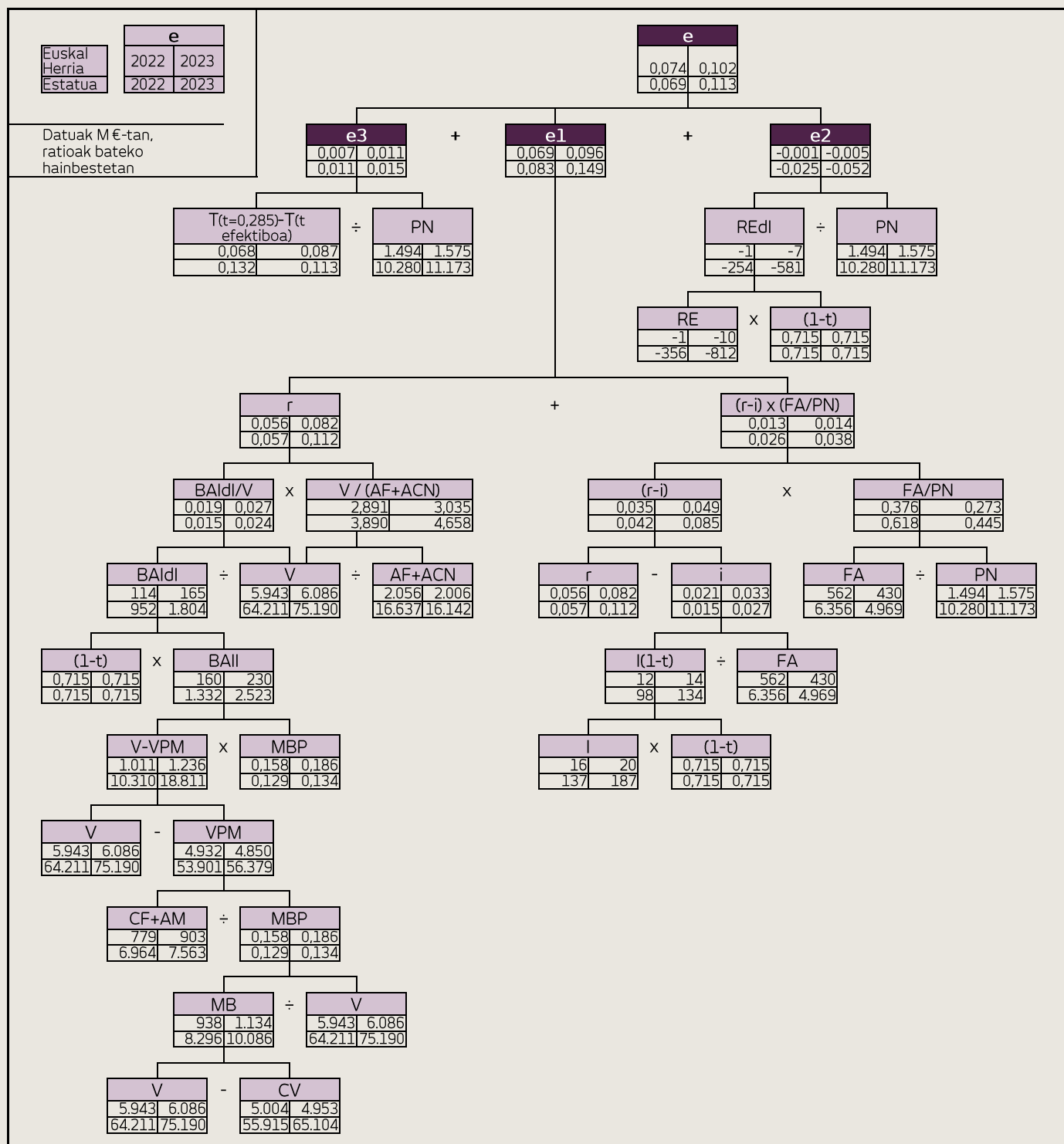
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

139. koadroa Beste makineria eta ekipo batzuen fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea

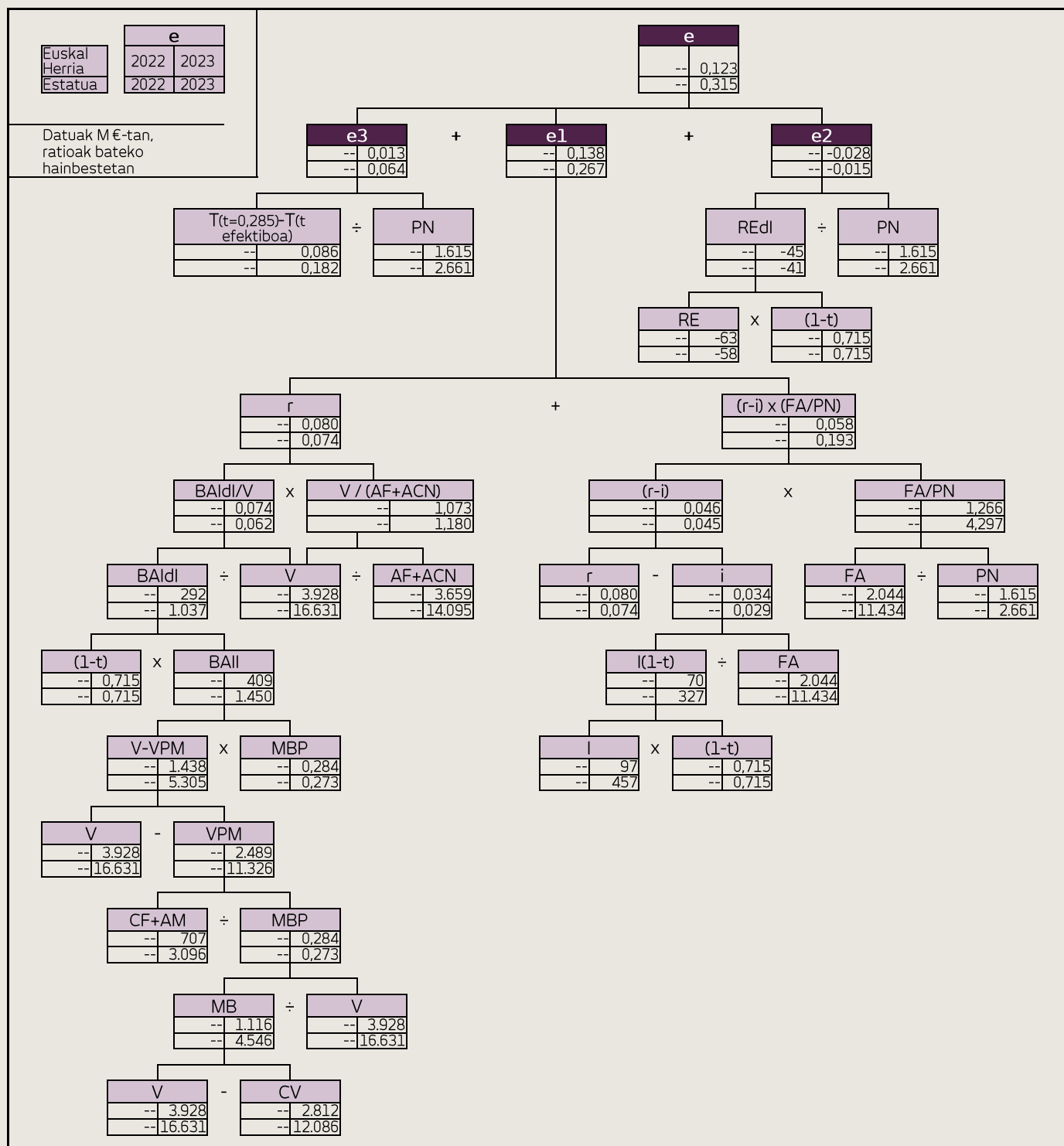
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

140. koadroa Ibilgailu motordunen, atoi en eta erdi-atoi en fabrikazioaren sektoreko ratioen piramidea

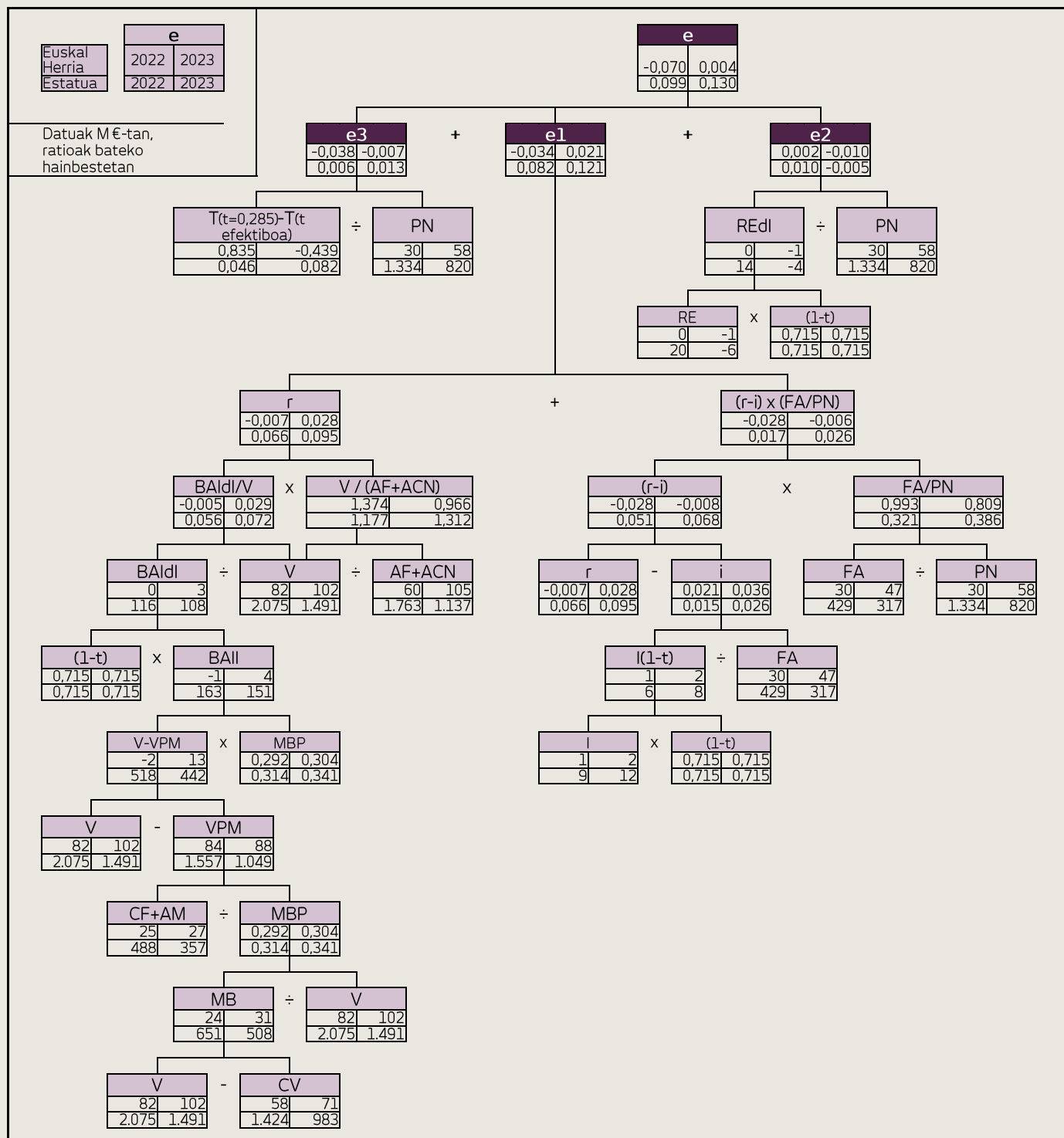
Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrak Geuk egina.

141. koadroa Beste garraio-material batzuen sektoreko ratioen piramidea

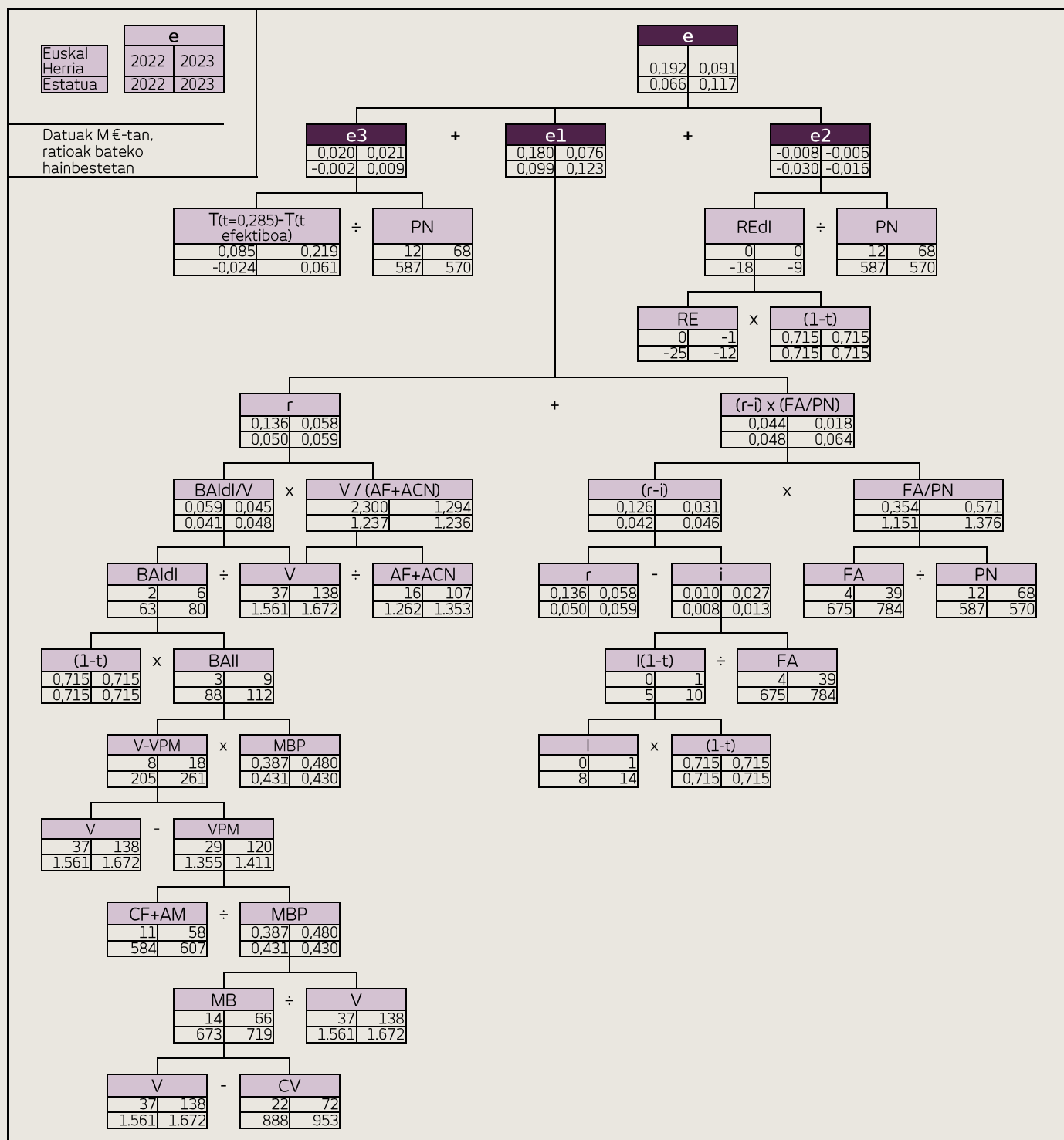

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

142. koadroa Altzarien fabrikazioaren eta beste manufaktura-industria batzuen sektoreko ratioen piramidea

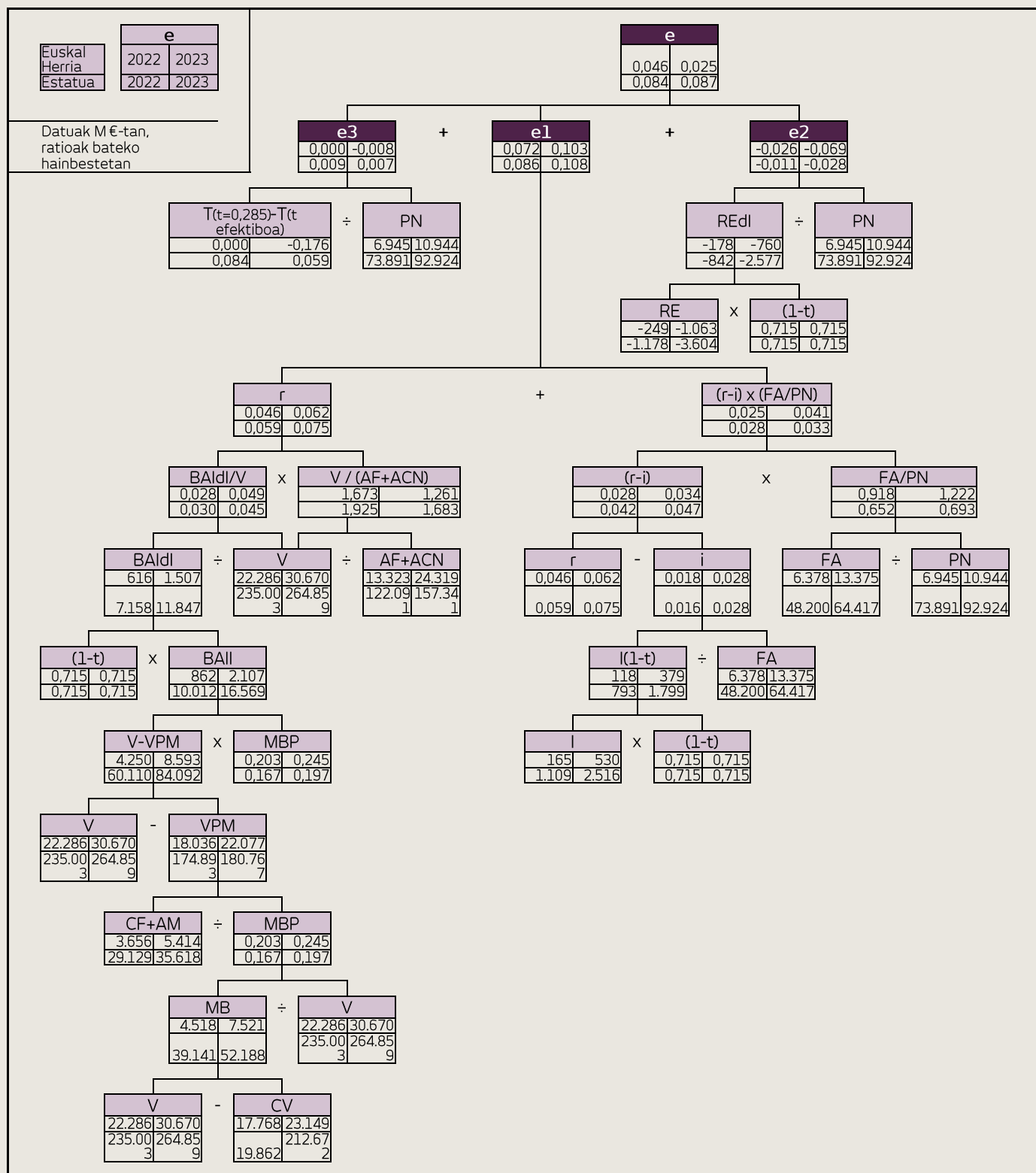

143. koadroa Makineria eta ekipoen konponketa eta instalazioaren sektoreko ratioen piramidea

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

144. koadroa Industria osoaren ratioen piramidea

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

145. koadroa Elikagaien, edarien eta tabakoaren industriaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ V_t	69,05	84,80	111,17	125,67
	- C_t	63,48	75,20	103,52	115,10
	- AM_t	2,67	3,88	2,71	3,10
	= BAI_t	2,89	5,72	4,94	7,47
	* $(1-t)$	0,715	0,715	0,715	0,715
	= $BAId_t$	2,07	4,09	3,53	5,34
	+ AM_t	2,67	3,88	2,71	3,10
	- IF_t	0,23	0,23	0,20	0,24
+ GFOt		4,51	7,74	6,04	8,20
	+ REt	-1,59	-1,47	-0,15	-0,91
	* $(1-t)$	0,715	0,715	0,715	0,715
	= $REdIt$	-1,14	-1,05	-0,11	-0,65
	+ EFt	-0,19	0,22	0,40	0,35
+ GFEt		-1,33	-0,84	0,29	-0,30
	+ $ACNt-1$	16,70	35,79	22,48	24,12
	- $ACNt$	18,55	41,38	24,17	24,74
- $\Delta ACNt$		1,85	5,58	1,69	0,62
- $INVt$		3,44	4,76	4,75	4,08
+ $TINVt$		-2,12	-3,44	-0,11	3,20
+ $EFA_t - AFA_t$		4,66	5,22	1,48	-0,35
	+ It	0,83	2,35	0,50	1,22
	* $(1-t)$	0,715	0,715	0,715	0,715
- $(1-t) * It$		0,59	1,68	0,35	0,87
+ TFA_t		4,06	3,54	1,13	-1,23
+ $TPNt$		-1,94	-0,10	-1,02	-1,97
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

146. koadroa Zuraren eta kortxoaren industriaren (altzariak, saskigintza eta espartzugintza izan ezik) sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	--	18,67	--	27,46
	- Ct	--	15,96	--	23,37
	- AMt	--	0,87	--	1,22
	= BAIt	--	1,84	--	2,87
	* (1-t)	--	0,715	--	0,715
	= BAIdt	--	1,31	--	2,05
	+ AMt	--	0,87	--	1,22
	- IFt	--	0,02	--	0,17
+ GFot		--	2,17	--	3,11
	+ REt	--	0,21	--	0,31
	* (1-t)	--	0,715	--	0,715
	= REIdt	--	0,15	--	0,23
	+EFt	--	0,22	--	0,20
+ GFet		--	0,36	--	0,42
	+ ACNt-1	--	3,40	--	9,30
	- ACNt	--	4,48	--	11,71
- ΔACNt		--	1,08	--	2,41
- INVt		--	0,57	--	1,53
+ TINVt		--	0,88	--	-0,41
+ EFAt - AFAt		--	-0,65	--	0,19
	+ It	--	0,22	--	0,22
	* (1-t)	--	0,715	--	0,715
- (1-t) * It		--	0,16	--	0,15
+ TFAt		--	-0,81	--	0,04
+ TPNT		--	-0,08	--	0,37
= 0		--	0,00	--	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

147. koadroa Paperaren industriaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua	Euskal Herria		Estatua	
	2022	2023	2022	2023
+ Vt	57,19	85,77	107,41	93,55
- Ct	52,04	73,64	98,21	80,34
- AMt	1,99	3,35	3,70	3,68
= BAIt	3,16	8,78	5,50	9,53
* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
= BAIdIt	2,26	6,28	3,93	6,82
+ AMt	1,99	3,35	3,70	3,68
- IFt	0,65	2,44	0,93	1,31
+ GFOt	3,59	7,18	6,71	9,18
+ REt	-0,04	-0,32	1,98	-1,13
* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
= REdIt	-0,03	-0,23	1,42	-0,81
+EFt	-0,08	2,44	1,17	0,13
+ GFEt	-0,11	2,21	2,58	-0,68
+ ACNt-1	11,99	54,89	30,39	38,37
- ACNt	14,97	53,39	35,40	41,77
- ΔACNt	2,97	-1,50	5,01	3,40
- INVt	0,98	5,43	9,91	4,57
+ TINVt	-0,47	5,46	-5,64	0,53
+ EFAt - AFAt	1,13	-6,01	7,77	0,70
+ It	0,11	0,70	0,95	1,46
* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It	0,08	0,50	0,68	1,05
+ TFAt	1,05	-6,51	7,09	-0,35
+ TPNt	-0,58	1,05	-1,46	-0,19
= 0	0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

148. koadroa Industria kimikoaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	37,25	29,80	171,84	131,81
	- Ct	33,24	25,88	158,64	121,69
	- AMt	0,87	0,94	3,49	3,26
	= BAIt	3,13	2,97	9,72	6,87
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	2,24	2,13	6,95	4,91
	+ AMt	0,87	0,94	3,49	3,26
	- IFt	0,07	0,10	0,89	1,07
+ GFot		3,05	2,97	9,54	7,10
	+ REt	0,05	0,13	-2,67	-2,81
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REdIt	0,04	0,09	-1,91	-2,01
	+EFt	0,23	0,32	0,49	-0,11
+ GFEt		0,27	0,42	-1,42	-2,12
	+ ACNt-1	15,65	14,39	28,95	33,38
	- ACNt	17,26	15,78	34,70	33,61
- ΔACNt		1,61	1,39	5,74	0,23
- INVt		0,44	1,02	4,94	4,21
+ TINVt		1,27	0,97	-2,56	0,54
+ EFAt - AFAt		0,27	0,58	7,12	5,46
	+ It	0,09	0,15	0,90	1,24
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,06	0,11	0,65	0,89
+ TFAt		0,21	0,47	6,47	4,57
+ TPNt		-1,48	-1,44	-3,91	-5,12
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

149. koadroa Farmazia-produktuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera.

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua	Euskal Herria		Estatua	
	2022	2023	2022	2023
+ Vt	--	197,43	--	210,59
- Ct	--	154,28	--	172,11
- AMt	--	9,07	--	6,48
= BAIt	--	34,08	--	32,00
* (1-t)	--	0,715	--	0,715
= BAIdIt	--	24,37	--	22,88
+ AMt	--	9,07	--	6,48
- IFt	--	0,52	--	0,62
+ GFot	--	32,92	--	28,74
+ REt	--	-0,18	--	-6,10
* (1-t)	--	0,715	--	0,715
= REdIt	--	-0,13	--	-4,36
+ EFt	--	5,20	--	1,40
+ GFEt	--	5,08	--	-2,96
+ ACNt-1	--	108,56	--	123,60
- ACNt	--	104,93	--	117,65
- ΔACNt	--	-3,63	--	-5,95
- INVt	--	23,31	--	7,98
+ TINVt	--	18,32	--	23,76
+ EFAt - AFAt	--	-4,01	--	3,83
+ It	--	0,64	--	1,85
* (1-t)	--	0,715	--	0,715
- (1-t) * It	--	0,46	--	1,32
+ TFAt	--	-4,47	--	2,52
+ TPNt	--	-13,85	--	-26,27
= 0	--	0,00	--	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

150. koadroa Kautxu eta plastikozko produktuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	127,98	116,83	62,05	68,57
	- Ct	118,59	105,55	54,96	60,20
	- AMt	5,42	6,48	2,41	2,78
	= BAIt	3,96	4,79	4,68	5,59
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	2,83	3,43	3,35	4,00
	+ AMt	5,42	6,48	2,41	2,78
	- IFt	0,26	0,23	0,16	0,24
+ GFot		7,99	9,68	5,60	6,54
	+ REt	-0,67	-0,41	-0,18	-0,12
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REdIt	-0,48	-0,29	-0,13	-0,09
	+EFt	1,00	0,51	0,25	0,30
+ GFEt		0,51	0,21	0,12	0,21
	+ ACNt-1	13,70	31,42	10,01	15,50
	- ACNt	31,91	12,80	12,61	13,10
- ΔACNt		18,21	-18,62	2,60	-2,40
- INVt		8,40	11,88	3,41	4,25
+ TINVt		-18,10	16,63	-0,29	4,91
+ EFAt - AFAt		15,89	-30,60	2,75	-3,44
	+ It	0,52	1,02	0,31	0,60
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,37	0,73	0,22	0,43
+ TFAt		15,52	-31,33	2,53	-3,87
+ TPNT		2,58	14,69	-2,23	-1,04
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

151. koadroa Beste produktu mineral ez-metaliko batzuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	99,04	82,01	81,45	78,64
	- Ct	87,93	62,31	72,25	64,18
	- AMt	4,58	3,52	3,79	3,50
	= BAIt	6,52	16,18	5,41	10,96
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	4,66	11,57	3,87	7,83
	+ AMt	4,58	3,52	3,79	3,50
	- IFt	0,42	0,27	0,57	0,76
+ GFOt		8,82	14,82	7,08	10,58
	+ REt	-21,60	-2,70	-0,13	-0,54
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REdIt	-15,44	-1,93	-0,09	-0,38
	+EFt	-3,30	1,16	0,55	1,02
+ GFEt		-18,75	-0,77	0,46	0,63
	+ ACNt-1	33,14	48,19	25,87	31,01
	- ACNt	54,95	40,47	29,65	32,31
- ΔACNt		21,81	-7,72	3,79	1,31
- INVt		-17,84	7,90	7,33	5,69
+ TINVt		-13,89	13,86	-3,57	4,21
+ EFAt - AFAt		17,73	0,77	5,37	2,85
	+ It	0,84	1,18	0,56	1,12
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,60	0,85	0,40	0,80
+ TFAt		17,13	-0,08	4,97	2,05
+ TPNt		-3,24	-13,78	9,69	-6,27
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

152. koadroa Metalurgia sektoreko (burdinazko eta altzairuzko produktuen eta ferroaleazioen fabrikazioa) iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	192,19	182,59	261,48	213,89
	- Ct	175,05	164,42	249,91	205,61
	- AMt	4,33	4,38	5,11	2,15
	= BAIt	12,81	13,79	6,46	6,13
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	9,16	9,86	4,62	4,38
	+ AMt	4,33	4,38	5,11	2,15
	- IFt	1,35	1,78	1,48	1,33
+ GFOt		12,14	12,46	8,25	5,20
	+ REt	0,41	-0,84	-0,89	-2,81
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REIdt	0,29	-0,60	-0,64	-2,01
	+EFt	1,91	2,92	0,21	0,22
+ GFEt		2,20	2,32	-0,43	-1,78
	+ ACNt-1	31,42	38,02	52,64	57,39
	- ACNt	38,87	39,92	61,83	56,37
- ΔACNt		7,45	1,89	9,19	-1,02
- INVt		3,53	5,02	4,41	2,50
+ TINVt		3,36	7,86	-5,78	1,94
+ EFAt - AFAt		2,73	-0,11	8,21	1,30
	+ It	1,19	2,09	1,84	2,48
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,85	1,50	1,32	1,77
+ TFAt		1,88	-1,61	6,89	-0,47
+ TPNT		-5,24	-6,25	-1,12	-1,46
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

153. koadroa **Produktu metalikoen fabrikazioaren sektoreko (makineria eta ekipoa izan ezik) iturrien eta erabileren egoera**

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	33,00	29,29	27,91	26,18
	- Ct	30,20	25,93	25,00	22,97
	- AMt	0,93	0,81	0,67	0,65
	= BAIt	1,86	2,55	2,24	2,56
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	1,33	1,83	1,60	1,83
	+ AMt	0,93	0,81	0,67	0,65
	- IFt	0,17	0,11	0,09	0,12
+ GFOt		2,10	2,52	2,18	2,36
	+ REt	-0,02	-0,05	-0,04	-0,09
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REDIt	-0,01	-0,03	-0,03	-0,06
	+EFt	-0,02	0,04	0,14	0,20
+ GFEt		-0,03	0,01	0,11	0,13
	+ ACNt-1	13,19	11,05	7,66	7,58
	- ACNt	14,72	10,58	8,78	8,02
- ΔACNt		1,54	-0,47	1,12	0,44
- INVt		0,92	1,10	0,81	1,37
+ TINVt		-0,40	1,90	0,36	0,69
+ EFAt - AFAt		0,99	-1,15	0,57	0,25
	+ It	0,26	0,30	0,16	0,32
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,18	0,22	0,12	0,23
+ TFAt		0,81	-1,36	0,45	0,02
+ TPNT		-0,41	-0,54	-0,81	-0,72
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

154. koadroa Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	--	19,45	--	27,14
	- Ct	--	18,62	--	24,60
	- AMt	--	0,80	--	0,67
	= BAIt	--	0,03	--	1,87
	* (1-t)	--	0,715	--	0,715
	= BAIdIt	--	0,02	--	1,33
	+ AMt	--	0,80	--	0,67
	- IFt	--	0,21	--	0,20
+ GFOt		--	0,61	--	1,81
	+ REt	--	-0,03	--	-0,06
	* (1-t)	--	0,715	--	0,715
	= REDIt	--	-0,02	--	-0,04
	+EFt	--	-0,16	--	0,17
+ GFEt		--	-0,19	--	0,13
	+ ACNt-1	--	6,93	--	9,93
	- ACNt	--	7,36	--	11,65
- ΔACNt		--	0,43	--	1,72
- INVt		--	0,48	--	0,53
+ TINVt		--	-0,49	--	-0,31
+ EFAt - AFAt		--	0,52	--	0,53
	+ It	--	0,21	--	0,14
	* (1-t)	--	0,715	--	0,715
- (1-t) * It		--	0,15	--	0,10
+ TFAt		--	0,37	--	0,43
+ TPNT		--	0,12	--	-0,12
= 0		--	0,00	--	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

155. koadroa Material eta ekipo elektrikoaren fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	66,87	195,51	124,82	133,53
	- Ct	62,22	183,36	116,59	125,33
	- AMt	5,09	12,35	3,08	3,64
	= BAIt	-0,44	-0,19	5,15	4,55
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	-0,31	-0,13	3,68	3,26
	+ AMt	5,09	12,35	3,08	3,64
	- IFt	7,32	3,79	1,50	0,87
+ GFOt		-2,54	8,42	5,27	6,03
	+ REt	-2,42	-70,34	-1,04	-13,07
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REIdIt	-1,73	-50,30	-0,74	-9,35
	+EFt	-1,56	-24,88	0,31	-4,27
+ GFEt		-3,29	-75,17	-0,43	-13,62
	+ ACNt-1	34,16	135,40	23,30	38,98
	- ACNt	34,74	128,90	24,63	38,51
- ΔACNt		0,58	-6,51	1,33	-0,47
- INVt		3,93	14,03	2,06	4,16
+ TINVt		-10,35	-74,27	1,44	-11,28
+ EFAt - AFAt		10,66	35,35	2,26	7,79
	+ It	0,46	8,13	0,40	1,90
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,33	5,81	0,28	1,36
+ TFAt		10,33	29,54	1,97	6,43
+ TPNT		0,02	44,74	-3,42	4,85
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

156. koadroa Beste makineria eta ekipo batzuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	68,22	66,59	42,91	41,90
	- Ct	66,19	62,83	39,23	37,28
	- AMt	1,79	1,77	1,03	0,95
	= BAIt	0,24	1,98	2,66	3,66
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	0,17	1,42	1,90	2,62
	+ AMt	1,79	1,77	1,03	0,95
	- IFt	0,62	0,62	0,22	0,21
+ GFOt		1,34	2,57	2,70	3,36
	+ REt	-0,08	-0,27	-0,07	-0,37
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REDIt	-0,06	-0,19	-0,05	-0,26
	+EFt	-0,41	0,02	0,07	0,17
+ GFEt		-0,47	-0,17	0,02	-0,09
	+ ACNt-1	28,24	22,38	12,96	11,29
	- ACNt	31,53	19,21	14,79	11,01
- ΔACNt		3,29	-3,17	1,82	-0,28
- INVt		2,84	6,06	1,24	1,85
+ TINVt		-5,25	-0,47	-0,35	1,69
+ EFAt - AFAt		2,70	-5,82	1,00	-1,61
	+ It	1,11	2,16	0,38	0,63
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,79	1,54	0,27	0,45
+ TFAt		1,91	-7,36	0,73	-2,06
+ TPNT		3,34	7,84	-0,38	0,37
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

157. koadroa Ibilgailu motordunen, atoi en eta erdi-atoi en fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabilere en egoera

(M euro - Batez beste ko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	312,79	264,63	568,24	677,39
	- Ct	294,41	245,83	535,02	631,03
	- AMt	9,97	8,79	21,43	23,62
	= BAIt	8,40	10,01	11,79	22,73
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	6,01	7,16	8,43	16,25
	+ AMt	9,97	8,79	21,43	23,62
	- IFt	0,70	0,61	5,13	7,99
+ GFOt		15,28	15,33	24,73	31,89
	+ REt	-0,07	-0,44	-3,15	-7,32
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REIdIt	-0,05	-0,31	-2,25	-5,23
	+EFt	0,51	0,76	0,98	1,56
+ GFEt		0,46	0,45	-1,27	-3,68
	+ ACNt-1	25,73	35,21	9,29	16,02
	- ACNt	31,07	37,15	17,52	10,85
- ΔACNt		5,34	1,94	8,23	-5,17
- INVt		5,10	5,75	-2,80	20,92
+ TINVt		5,29	8,09	18,03	12,46
+ EFAt - AFAt		0,39	-1,49	-11,14	-6,61
	+ It	0,86	0,85	1,21	1,69
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,61	0,61	0,87	1,21
+ TFAt		-0,23	-2,10	-12,01	-7,82
+ TPNT		3,34	-5,99	-6,02	-4,64
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentralea Geuk egina.

158. koadroa Beste garraio-material batzuen fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua	Euskal Herria		Estatua	
	2022	2023	2022	2023
+ Vt	--	436,39	--	415,78
- Ct	--	377,79	--	367,21
- AMt	--	13,21	--	12,32
= BAIt	--	45,39	--	36,25
* (1-t)	--	0,715	--	0,715
= BAIdIt	--	32,45	--	25,92
+ AMt	--	13,21	--	12,32
- IFt	--	2,07	--	4,21
+ GFOt	--	43,59	--	34,03
+ REt	--	-7,00	--	-1,44
* (1-t)	--	0,715	--	0,715
= REdIt	--	-5,01	--	-1,03
+ EFt	--	2,37	--	4,26
+ GFEt	--	-2,64	--	3,23
+ ACNt-1	--	116,62	--	142,49
- ACNt	--	131,64	--	180,56
- ΔACNt	--	15,02	--	38,07
- INVt	--	18,44	--	16,65
+ TINVt	--	7,50	--	-17,46
+ EFAt - AFAt	--	7,34	--	30,58
+ It	--	10,82	--	11,43
* (1-t)	--	0,715	--	0,715
- (1-t) * It	--	7,74	--	8,17
+ TFAt	--	-0,40	--	22,41
+ TPNT	--	-7,10	--	-4,95
= 0	--	0,00	--	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

159. koadroa Altzarien fabrikazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera. Beste manufaktura-industria batzuk

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	13,68	11,32	16,87	13,43
	- Ct	13,25	10,27	14,83	11,62
	- AMt	0,53	0,59	0,72	0,46
	= BAItt	-0,10	0,45	1,32	1,36
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	-0,07	0,32	0,95	0,97
	+ AMt	0,53	0,59	0,72	0,46
	- IFt	0,24	0,43	0,11	0,11
+ GFOt		0,23	0,49	1,56	1,32
	+ REt	0,02	-0,09	0,16	-0,05
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REIdt	0,01	-0,06	0,11	-0,04
	+EFt	-0,19	-0,04	0,06	0,10
+ GFEt		-0,18	-0,11	0,18	0,06
	+ ACNt-1	5,10	5,37	6,56	4,76
	- ACNt	5,70	6,08	6,09	5,37
- ΔACNt		0,60	0,71	-0,47	0,62
- INVt		0,69	0,57	2,33	0,63
+ TINVt		-1,24	-0,90	-0,12	0,13
+ EFAt - AFAt		-0,29	1,11	0,34	0,47
	+ It	0,15	0,26	0,07	0,11
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,10	0,19	0,05	0,08
+ TFAt		-0,39	0,92	0,29	0,39
+ TPNT		1,63	-0,03	-0,17	-0,52
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

160. koadroa Makineria eta ekipoen konponketa eta instalazioaren sektoreko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	7,31	23,04	17,94	19,22
	- Ct	6,58	20,41	16,27	17,19
	- AMt	0,12	1,19	0,65	0,74
	= BAIt	0,60	1,44	1,02	1,29
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	0,43	1,03	0,73	0,92
	+ AMt	0,12	1,19	0,65	0,74
	- IFt	0,00	0,25	0,13	0,04
+ GFOt		0,56	1,97	1,25	1,62
	+ REt	-0,03	-0,09	-0,28	-0,14
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REIdt	-0,02	-0,06	-0,20	-0,10
	+EFt	0,05	0,24	-0,02	0,06
+ GFEt		0,03	0,18	-0,22	-0,04
	+ ACNt-1	2,01	11,59	3,70	4,84
	- ACNt	2,33	11,90	3,45	5,38
- ΔACNt		0,31	0,31	-0,25	0,54
- INVt		0,06	1,27	1,23	1,09
+ TINVt		0,21	0,57	0,06	-0,06
+ EFAt - AFAt		-0,01	-0,44	0,19	0,34
	+ It	0,01	0,24	0,09	0,16
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,01	0,17	0,06	0,12
+ TFAt		-0,01	-0,62	0,13	0,22
+ TPNT		-0,20	0,05	-0,18	-0,17
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

161. koadroa Industria-sektore osoko iturrien eta erabileren egoera

(M euro - Batez besteko balioak)

Kontzeptua		Euskal Herria		Estatua	
		2022	2023	2022	2023
	+ Vt	88,44	100,56	105,48	119,74
	- Ct	82,18	89,98	97,92	108,75
	- AMt	2,83	3,67	3,06	3,49
	= BAIt	3,42	6,91	4,49	7,49
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= BAIdIt	2,44	4,94	3,21	5,36
	+ AMt	2,83	3,67	3,06	3,49
	- IFt	0,74	0,69	0,60	0,87
+ GF0t		4,54	7,92	5,68	7,98
	+ REt	-0,99	-3,49	-0,53	-1,63
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
	= REdIt	-0,71	-2,49	-0,38	-1,17
	+EFt	0,00	-0,30	0,29	0,28
+ GFEt		-0,71	-2,79	-0,09	-0,89
	+ ACNt-1	20,32	33,81	17,08	25,41
	- ACNt	24,24	33,72	19,59	26,02
- ΔACNt		3,92	-0,09	2,51	0,61
- INVt		2,11	5,15	2,92	4,24
+ TINVt		-2,19	0,07	0,16	2,24
+ EFAt - AFAt		3,42	0,06	1,66	0,92
	+ It	0,65	1,74	0,50	1,14
	* (1-t)	0,715	0,715	0,715	0,715
- (1-t) * It		0,47	1,24	0,36	0,81
+ TFAt		2,95	-1,18	1,30	0,10
+ TPNt		-0,76	1,11	-1,46	-2,34
= 0		0,00	0,00	0,00	0,00

Iturria: Espainiako Bankuaren Balantzeen Zentrala Geuk egina.

12. EUSKAL ENPRESA-SAREAREN AZTERKETA

12.1 SARRERA

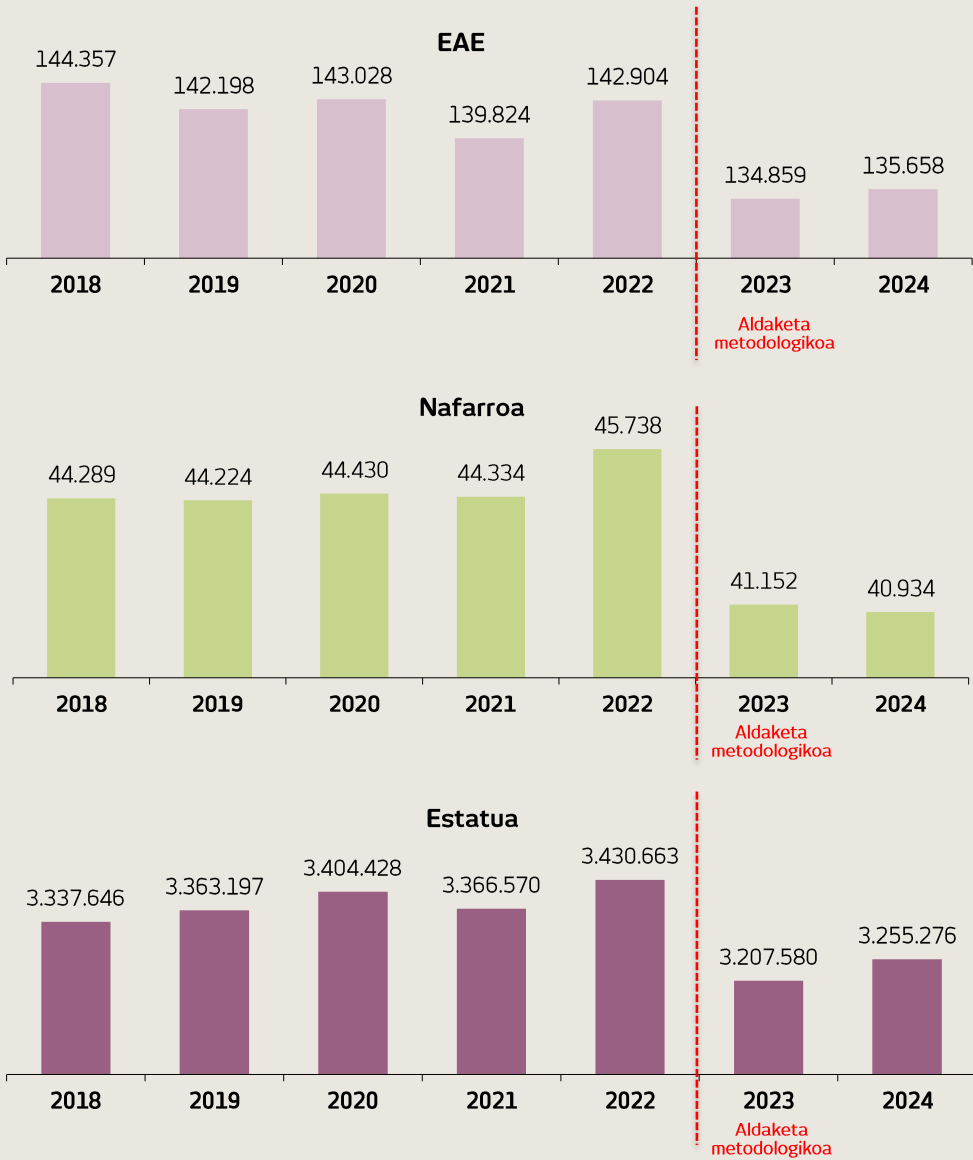
Epigrafe honetan 2024ko enpresa-ehunaren egitura aztertuko dugu EAEn, Nafarroan eta Estatu osoan. Horretarako, sektore ekonomikoak eta soldatapekoen estratuak hartuko ditugu aintzat. Horrekin lotuta, kontuan izan behar da ElNeko Enpresen Direktorio Nagusia (DIRCE) hartu dela informazio-iturri bakartzat, azterketa homogeneoagoa izateko. Ekitaldi bakoitzeko urtarilaren 1eko informazioa eskaintzen da bertan.

OHAR METODOLOGIKOA: iturri horri dagokionez, gogoratu behar da DIRCEren ustiapen estatistikoak aldaketa metodologiko batzuk izan dituela 2019/2152 EBS Erregelamendua eta haren 2020/1197 inplementazio-egintza indarrean sartu zirenetik. Izan ere, ekonomikoki aktibo dagoen enpresaren definizio berriak, 2022an ezarri zenak, enpresa aktiboen kopuru osoari eragiten dio. Hortaz, 2023ko eta 2024ko datuak ezin dira alderatu aurreko ekitaldietako datuekin. Hori dela eta, jarraian egingo dugun analisisa 2024ari eta aurreko ekitaldiarekin egindako urte arteko alderaketari bakarrik dagokio.

12.2 ENPRESEN KOPURUA

Ezarritako definizio berriaren arabera, 2024an ekonomikoki aktibo zeuden enpresen kopurua 135.658koa zen EAEn, 40.934koa Nafarroan eta 3.255.276koa Estatuan. Bolumen horiek urte arteko aldaketak dakartzate Estatuan, +% 0,6, -% 0,5 eta +% 1,5, hurrenez hurren.

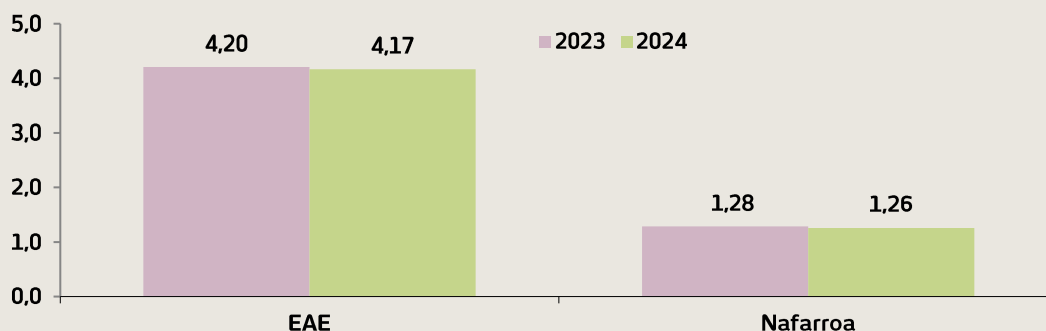
27. grafikoa Enpresa kopurua

Iturria: Enpresen Direktorio Nagusia (EIN).

Estatuko guztizkoaren gaineko pisu erlatiboari dagokionez, 2024an EAEn ekonomikoki aktibo zeuden enpresak Estatuko guztizkoaren % 4,17 ziren, eta, Foru Erkidegoan ekonomikoki aktibo zeuden enpresak, % 1,26 ziren (parte-hartzeak aurreko ekitaldiaren antzekoak izan ziren).

28. grafikoa Estatuko guztizkoaren gainera pisua (%) (Estatua=100) 2023-2024

Iturria: Enpresen Direktorio Nagusia (EIN).

12.3 SEKTORE EKONOMIKOAK

Sektore ekonomikoen arabera azterketa egiteko, honela multzokatuko ditugu: hasteko, industria, eraikuntza, merkataritza eta gainerako zerbitzuak. 2024an, aztertutako hiru eremu geografikoetan, ekonomikoki aktibo zeuden enpresen % 60 inguru zegozkien gainerako zerbitzuei: EAEn % 60, Nafarroan % 58,8 eta Estatuan % 63,3.

162. koadroa Enpresak, sektore ekonomikoaren arabera. 2023-2024

Kontzeptua	EAE			Nafarroa			Estatua		
	2023	2024	Δ % 24/23	2023	2024	Δ % 24/23	2023	2024	Δ % 24/23
Guztira	134.859	135.658	0,6	41.152	40.934	-0,5	3.207.580	3.255.276	1,5
Industria	9.864	9.741	-1,2	3.728	3.694	-0,9	177.865	175.806	-1,2
Eraikuntza	18.010	18.158	0,8	5.351	5.317	-0,6	376.996	383.622	1,8
Merkataritza	27.022	26.323	-2,6	8.069	7.872	-2,4	646.339	635.234	-1,7
Gainerako zerbitzuak	79.963	81.436	1,8	24.004	24.051	0,2	2.006.380	2.060.614	2,7

Iturria: Enpresen Direktorio Nagusia (EIN).

Oro har, merkataritza izan zen hurrengoa. % 20 inguruko partaidetza izan zuen ekonomikoki aktiboak diren enpresen guztizkoaren gainean: EAEn % 19,4, Foru Erkidegoan % 19,2 eta Estatuan % 19,5. Hiru eremuetan, eraikuntza gertu kokatzen da, % 13 inguruko kuotekin lehenengo bi kasuetan: EAEn % 13,4, Nafarroan % 13 eta Estatuan % 11,8. Azkenik, eta distantzia nabarmenera, industria-sektoreak pisu erlatibo txikiagoa izan zuen 3 kasuetan: % 7,2 EAEn, % 9 Foru Erkidegoan eta % 5,4 Estatuan.

Hala, Estatuarekin alderatuta, EAEn eta Nafarroan handiagoa zen industria-sektoreko eta eraikuntzako enpresa ekonomikoki aktiboen parte-hartzea. Aldiz, gainerako zerbitzuen parte-hartzea txikiagoa zen.

Parte-hartze horiek guztiak aurreko ekitaldian erregistratutakoen antzekoak dira.

Jarduerak gehiago banakatuta (EJSN-2009ren sailkapena), 2024an, handizkako eta txikizkako merkataritzak eta ibilgailu motordunen eta motoen konponketak eskuratu zituzten pisu erlatibo handienak hiru eremu geografikoetan, enpresa kopuruari dagokionez. Hala, 2024an jarduera horri zegozkion EAEko 26.323 enpresak erkidegoko guztizkoaren % 19,4 ziren. Jarduera horrek antzeko partaidetza izan zuen Nafarroan zein Estatuan (% 19,2 eta % 19,5 hurrenez hurren).

163. koadroa Enpresak, atal ekonomikoaren arabera. 2023-2024

Kontzeptua	EAE			Nafarroa			Estatua		
	2023	2024	Δ % 24/23	2023	2024	Δ % 24/23	2023	2024	Δ % 24/23
Guztira	134.859	135.658	0,6	41.152	40.934	-0,5	3.207.580	3.255.276	1,5
Erauzketa-industriak	23	24	4,3	21	20	-4,8	1.564	1.525	-2,5
Manufaktura-industria	9.271	9.078	-2,1	2.741	2.660	-3,0	158.661	156.267	-1,5
Energia elektrikoaren, gasaren, lurrunaren eta aire girotuaren hornidura.	331	396	19,6	821	866	5,5	10.838	11.050	2,0
Ur-hornidura, saneamendu-jarduerak, hondakinen eta deskontaminazioaren kudeaketa	239	243	1,7	145	148	2,1	6.802	6.964	2,4
Eraikuntza	18.010	18.158	0,8	5.351	5.317	-0,6	376.996	383.622	1,8
Handizkako eta txikizkako merkataritza; ibilgailu motordunen eta motoen konponketa	27.022	26.323	-2,6	8.069	7.872	-2,4	646.339	635.234	-1,7
Garraioa eta biltegiatzea	9.198	9.123	-0,8	3.200	3.101	-3,1	198.091	205.574	3,8
Ostalaritza	12.358	12.399	0,3	3.080	3.049	-1,0	261.160	264.006	1,1
Informazioa eta komunikazioak	2.980	3.067	2,9	718	720	0,3	69.573	71.979	3,5
Finantza- eta aseguru-jarduerak	2.552	2.651	3,9	770	788	2,3	75.673	76.243	0,8
Higiezinekin lotutako jarduerak	3.894	4.227	8,6	1.434	1.383	-3,6	195.428	206.219	5,5
Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak	18.101	18.190	0,5	5.290	5.268	-0,4	406.535	410.020	0,9
Administrazio-jarduerak eta zerbitzu osagarriak	4.637	4.737	2,2	2.245	2.265	0,9	192.787	198.940	3,2
Hezkuntza	4.726	4.853	2,7	1.459	1.487	1,9	109.329	112.522	2,9
Osasun-jarduerak eta gizarte-zerbitzuetaoak	8.461	8.762	3,6	1.563	1.600	2,4	168.225	172.354	2,5
Arte-, jolas- eta entretenimendu-jarduerak	3.778	4.064	7,6	1.330	1.427	7,3	106.066	112.435	6,0
Beste zerbitzu batzuk	9.278	9.363	0,9	2.915	2.963	1,6	223.513	230.322	3,0

Iturria: Enpresen Direktorio Nagusia (EIN).

Handizkako eta txikizkako merkataritzaren eta ibilgailu motordunen eta motoen konponketaren ondoren, EAEn eta Estatuan, honako hauek nabarmendu behar dira hurrenez hurren: jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak, eta eraikuntza. Zehazki, jarduera profesional, zientifiko eta teknikoen arloko 18.190 enpresa zeuden

2024an EAEn; hau da, erkidegoko enpresen % 13,4 ziren arlo horretakoak. Estatuan, berriz, 410.020 enpresa zeuden, guztizkoaren % 12,6. Eraikuntzari dagokionez, 2024an 18.158 enpresa zeuden EAEn, hots, autonomia-erkidegoko guztizkoaren % 13,4. Eta Estatuan, 383.622 enpresa, guztizkoaren % 11,8.

Nafarroaren kasuan, eraikuntzaren eta jarduera profesional, zientifiko eta teknikoen posizio erlatiboak alderantzizkoak ziren. Horiek 5.317 eta 5.268 enpresa zituzten, hurrenez hurren, Foru Erkidegoko guztizkoaren % 13 eta % 12,9.

Era berean, banaketa horiek ere 2023an erregistratutakoaren oso antzekoak dira.

12.4 SOLDATAPEKOEN ESTRATUAK

Soldatapekoen estratuen analisiari dagokionez, eta horiek gehiago banakatuta, 2024an, aztertutako hiru eremu geografikoetan, soldatapekorik gabeko enpresak ziren enpresa ekonomikoki aktiboen erdiak, gutxi gorabehera: % 50,8 EAEn, % 52,6 Nafarroan eta % 52 Estatuan (68.935, 21.516 eta 1.692.479 enpresa, hurrenez hurren).

Aztertutako hiru eremu geografikoetan, 1 edo 2 soldatapeko pertsona zituzten enpresak izan ziren hurrengo hauek, eta partaidetza % 30 baino pixka bat txikiagoa zuten: % 28,9 EAEn, % 27,5 Foru Erkidegoan eta % 29,3 Estatuan. Eta, hurrengoak, 3 eta 5 soldatapeko artean zituzten enpresak, % 10 inguruko kuotekin: EAEn % 10, Nafarroan % 9,6 eta Estatuan % 9,7.

Hortaz, 2024an, soldatapeko langilerik gabeko eta soldatapeko 5 langile arteko enpresak ziren guztizkoaren % 90 inguru EAEn, Nafarroan eta Estatuan.

164. koadroa Enpresak, soldatapekoen tarteen arabera. 2023-2024

Kontzeptua	EAE			Nafarroa			Estatua		
	2023	2024	Δ % 24/23	2023	2024	Δ % 24/23	2023	2024	Δ % 24/23
Guztira	134.859	135.658	0,6	41.152	40.934	-0,5	3.207.580	3.255.276	1,5
Soldatapekorik gabe	67.397	68.935	2,3	21.911	21.516	-1,8	1.719.297	1.692.479	-1,6
1-2 soldatapeko	40.154	39.164	-2,5	11.124	11.274	1,3	897.786	955.079	6,4
3-5 soldatapeko	13.528	13.522	0,0	4.001	3.911	-2,2	309.528	316.419	2,2
6-9 soldatapeko	5.700	5.837	2,4	1.707	1.741	2,0	128.079	131.903	3,0
10-19 soldatapeko	4.131	4.142	0,3	1.196	1.266	5,9	81.822	84.907	3,8
20 soldatapeko edo gehiago	3.949	4.058	2,8	1.213	1.226	1,1	71.068	74.489	4,8

Iturria: Enpresen Direktorio Nagusia (EIN).

Soldatapekoen estratuak are gehiago banakatuz gero, enpresen tamaina «txikiari» buruz aurrez esandakoa baieztatzen da. Izan ere, EAEn 42 enpresak baino ez dituzte 1.000 eta 4.999 soldatapeko artean, eta 8k bakarrik dituzte 5.000 soldatapeko edo gehiago. Nafarroan, neurri horietako 14 eta 3 enpresa daude, hurrenez hurren; eta Estatu osoan, 1.012 eta 198 enpresa, hurrenez hurren.

Azkenik, nabarmendu behar da kuota guztiak aurreko ekitaldian ikusitakoen oso antzekoak direla.

165. koadroa Enpresak, soldatapekoen estratuen arabera. 2023-2024

	EAE			Nafarroa			Estatua		
	2023	2024	Δ % 24/23	2023	2024	Δ % 24/23	2023	2024	Δ % 24/23
Guztira	134.859	135.658	0,6	41.152	40.934	-0,5	3.207.580	3.255.276	1,5
Soldatapekorik gabe	67.397	68.935	2,3	21.911	21.516	-1,8	1.719.297	1.692.479	-1,6
1-2 soldatapeko	40.154	39.164	-2,5	11.124	11.274	1,3	897.786	955.079	6,4
3-5 soldatapeko	13.528	13.522	0,0	4.001	3.911	-2,2	309.528	316.419	2,2
6-9 soldatapeko	5.700	5.837	2,4	1.707	1.741	2,0	128.079	131.903	3,0
10-19 soldatapeko	4.131	4.142	0,3	1.196	1.266	5,9	81.822	84.907	3,8
20-49 soldatapeko	2.520	2.564	1,7	734	751	2,3	45.896	48.362	5,4
50-99 soldatapeko	737	778	5,6	214	202	-5,6	12.646	13.079	3,4
100-199 soldatapeko	359	372	3,6	149	152	2,0	6.373	6.615	3,8
200-249 soldatapeko	88	78	-11,4	26	24	-7,7	1.290	1.367	6,0
250-999 soldatapeko	190	216	13,7	74	80	8,1	3.710	3.856	3,9
1.000-4.999 soldatapeko	48	42	-12,5	13	14	7,7	963	1.012	5,1
5.000 soldatapeko edo gehiago	7	8	14,3	3	3	0,0	190	198	4,2

Iturria: Enpresen Direktorio Nagusia (EIN).

1. IKUSPEGI OROKORRA

1.1 BILAKAERA ESTATU MAILAN

2024an, estatuko nekazaritzako eta abeltzaintzako sektoreak tentsio eta birdefinizio sakonetan murgilduta jarraitzen zuen, baina nabarmen aldatu zen eztabaiden fokua. Europar Batasuneko Nekazaritza Politika Bateratuaren (NPB) etapa berria 2023an hasi zen eta sektore politiko eta ekonomikoek kritika irekiak egin dizkiote, ingurumen- eta administrazio-eskakizun gutxiagoko eredua erreklamatzeko eta kanpo-konpetentziaren aurrean babes handiagoa lortzeko. Eskari horiek mobilizazioetan eta proposamenetan artikulatu ziren, lehentasunak aldatzeko, testuinguru geopolitiko eta komertzial geroz eta ziurgabeago honetan.

Halaber, azken urteetako sargaien krisia —batez ere energiaren, pentsuen, ongarrien eta beste oinarritzko elementu batzuen kasuan— bideratzen joan zen eta kostuak eta eskuragarritasuna egonkortu egin ziren, baina ez zen pandemiaren eta Ukrainako gerrak eragindako krisiaren aurreko mailetara itzuli. Ziurgabetasun klimatikoa, berriz, handitu egin zen: lehorte luzeagoak, muturreko fenomeno ohikoagoak eta ereiteko eta hazteko egutegiak kolokan jartzen dituzten sasoiko alterazioak.

Horri arintzen ez den egiturazko krisia gehitu behar zaio: belaunaldi-txandaketa bermatzea geroz eta zailagoa da landa-eremuan; araudien presioak, prezioen aldakortasunak eta exigentzia teknikoek oztopatu egiten baitute ustiategi berriak sartzeara. Bitartean, sektorea etengabe berrikusten ari diren arau-esparrura egokitzen saiatzen ari da, lehiakortasuna, jasagarritasuna eta elikagaien segurtasuna orekatzen saiatuz, baina emaitzak desberdinak dira azpi-sektorearen eta eskualdearen arabera.

Europar Batasunaren eredua idealista eta utopikoa dela kritikatzeko dute askok, ikuspegi ekologikoa nagusitzen dela eta hornigaiaren kalitatearen, barietatearen eta segurtasunaren helburu oso altuak lortzeko presio geroz eta handiagoa dagoela argudiatuz. Halaber, irizpide oso zorrotzeko kontrolak maiz egiten dituztela diote. Ekoizpen askok kostuen eta prezioen krisiak (nabarmenak izan dira oliba-olioarenak, beste oleaginoso batzuenak, irinenak edo arrautzenak), sanitarioak (klimarekin batera mutatzen diren plaga berriak geroz eta mehatxu handiagoa dira barazkientzat eta abereentzat) eta kanpo-merkatuaren gorabehera handiak (txerria, zerealak, ardoa...) pasatu dituzte. Merkatuak euren gain hartzen ari dira kostu horiek eta, ondorioz, hazi egin dira sektoreak eta negozioak, gorabeherak eta ezusteak izan arren. Baina horrek esan nahi du baliabide gutxien dituzten kontsumitzaileak sufritzen ari direla, kalitate onaren (produktu osasungarria) edo bidezko prezioaren artean aukeratu behar baitute maiz.

Estatuko ekoizpen-kategoria bakoitzaren datuak dira osoenak gure ingurune hurbila erronka horiei nola erantzuten ari den jakiteko eta hain baloratua zein eztabaidatua den nekazaritzako eta abeltzaintzako sektorea zer norabide hartzen ari den ikusteko.

Sektorearen epe luzeko bilakaeraren grafikoaren arabera, ekoizpen-beheraldiak izan ziren nekazaritzan eta abeltzaintzan –oso konektatuta daude elkarren artean– dagoeneko 2006an, 2008an hasitako krisi orokorraren aurretik, eta antzeko beste krisi bat izan zen 2009an, ekonomiaren beherakada orokorraren oldarraldiaren ondoren. Ondoren, negozioen hazkundea nahiko lineala eta homogeneoa izan zen (barazkiak, frutak eta txerria, sektorerik handienak, are gehiago indartu ziren beste kategoriekin alderatuta), berriz ere geldialdian sartu arte. Orduan, bazirudien krisi orokorrari aurre hartu ziola; izan ere, 2019an izan zen eta 2020an jarraitu egin zuen, pandemia indarrean zegoenean. 2021ean, hazkunde-ibilbide arrunta zirudienara itzuli zen sektorea, baina 2022an ezohiko inflazioa izan zuen Ukrainako krisiaren ondorioengatik, batez ere, aurretik aipatutako kostu motekiko mendekotasun handiena zuten negozioen trakzioarengatik. Orduan, barazkiek izan zuten gorakadarik handiena (frutek izan ezik) eta animalien produktuek gutxiago (txerriak izan ezik).

166. koadroa Espainiako nekazaritza-sektorearen makromagnitudeak

(Milioi €)

Kontzeptua	2023	2024*	% Δ 2024/2023		
	Balioa	Balioa	Balioa	Kopurua	Prezioa
A.- Nekazaritza-adarreko ekoizpena	65.612,8	67.483,4	2,9	10,9	-7,3
– Landare-ekoizpena	35.645,8	37.729,1	5,8	18,8	-10,9
– Animalia-ekoizpena	28.458,5	28.241,3	-0,8	1,6	-2,3
– Zerbitzu-ekoizpena	1.508,5	1.513,0	6,2	4,2	1,9
– Bigarren mailako jarduerak, ez- nekazaritzakoak, ez-bereizgarriak	750,2	707,8	-5,7	-5,1	-0,6
B.- Bitarteko kontsumoak	31.592,7	28.966,4	-8,3	2,0	-10,1
C.- (A-B) Balio erantsi gordina	34.020,1	38.517,0	13,2	-18,9	-5,0
D.- Amortizazioak	6.493,7	6.914,9	6,5	--	--
E.- Beste dirulaguntza batzuk	6.012,4	5.636,3	-6,3	--	--
F.- Beste zerga batzuk	470,7	478,2	1,6	--	--
G.- (C-D+E-F) Nekazaritza-errenta	33.068,1	36.760,2	11,2	--	--

(*): 2025eko urtarrileko "2. estimazioa". Ekoizleak jasotako oinarritzko prezioen arabera. Iturria: Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioa.

2023an eta 2024an, azpi-sektoreek hazten jarraitu zuten oro har, baina geroz eta modu neurritsuagoan. Hala, aurreko hamarkadako erritmorik normalizatuenean sartzen hasi direla dirudi. 2023an ezohikoena olioaren eta zerealen beherakada izan zen, baina 2024an suspertu egin ziren eta hainbat ekoizpen krisiaren aurreko bolumenik altuenetan egonkortu ziren: behia (esnea eta haragia), olio edo oiloaren arrautzak. Hala ere, aurretik aipatutako ekoizpen nagusiak (frutak, barazkiak eta txerria) ez ziren moteldu; eta hegazti-haragiaren, ardoaren edo zerealen eboluzioa ez zen hain dinamikoa izan. Badirudi 2019an hasitako kurba hori normalizatu egin zela 2024an, sektore osoaren balioaren urte arteko

ehunekoetan ikus daitekeen moduan: 2019an -% 2,9koa izatetik, % 2,4, % 7,8 eta % 9,9ko puntu gorenera igaro zen 2022an, eta, ondoren, moteldu egin zen erritmoa, % 4,0ra (2023a). 2024an, % 2,9koa izan zen. Hala ere, barazkien ekoizpenean, 2019ko "oztopoa" handiagoa izan zen eta goren unea 2021ean izan zen (+% 10,7). Ondoren, 2023an, -% 4,1eko atzeraldia izan zuen (zerealaren eta olioaren inportazio handien ondorioz) eta azken urtean % 5,8eko hazkundea izan zen. Oso desberdina izan da animalia-ekoizpenaren kasuan: aldaketa gutxi izatetik, 2022an % 18,7ko eta 2023an % 16,5eko hazkunde handia izatera igaro zen, eta 2024an -% 0,8ko geldialdia izan zen.

Landareen atalean, geldialdia izan zen ekoizpen nagusian (barazkietan, -% 7), baina ez hurrengo bietan (frutetan, % 1,6 eta zerealetan +% 56,8). Animalien atalean, aldiz, lehen bi produktuek geldialdia izan zuten (txerriak -% 4,6 eta behi-esneak -% 7,4), baina ez hurrengo biek (behi-haragia +% 12,8 eta hegaztiak +% 8,6). Oliba-olioa ere suspertu zen (+% 48,8) izandako beherakadaren ostean, bai eta ardoa ere (+% 17,6) eta industriako laboreak ere, hala nola erremolatxa (+% 21,2). Arrautzek, aldiz, beherakada (-% 5) izan zuten, aurreko urtean izandako % 61eko balio-jauziaren ondoren.

Prezioen beherakadarik handienak bazketan izan ziren (-% 45,9) eta zerealek, barazkiek, frutak eta industriako laboreek % 11 inguru egin zuten behera. Oliba (% 17,2), ardoa (% 6,5) eta patata (% 12,4) garestitu egin ziren.

Kopuruetan (tonak), asko igo ziren zerealak (% 77,2), bazkak (% 44,9), industrialak (% 36,3), olioak (% 27), fruta (% 14,1), ardoa (% 10,3) eta barazkiak (% 4,8). Animalia-ekoizpeneko kopuru-aldaketarik handiena hegaztietan izan zen, +% 6,2rekin.

Egiturari dagokionez, landare-ekoizpena estatuko nekazaritza eta abeltzaintza osoaren % 55,9 izan zen; barazkiak % 18,1, frutak % 17,3, zerealak % 6,7 eta nekazaritzako gainerako kategoriak horren azpitik. Guztizko hori osatzen zuten animalia-produktuek, hala nola txerri-haragiak (% 16,5), behiaren produktuek, haragiak eta esneak, % 7 ingururekin bakoitza, eta gainerako produktuek.

Ezin da aipatu gabe utzi nekazaritzako kostuen erdia pentsuengatik izan zela: 10.000 eta 11.000 milioi euroren artean egon ziren 2011 eta 2017 artean eta 18.363 milioira iritsi ziren 2022an, Ukrainako gerraren ostean -inpaktu handia izan zuen 2022ko eta 2023ko abeltzaintzako kostu eta balio handietan-. 2024an, berriro itzuli ziren 2021eko mailara, 14.584 milioi euroko zifrarekin.

1.2 BILAKAERA EUSKAL HERRIAN

Sektorearen makromagnitudeak⁽¹⁾

Estaturako aztertutako agregatuek baliokideak dituzte; hain zuzen ere, Hazi nekazaritza-institutuak EAerako zenbatetsitakoak, erreferentziako urtearen hurrengo urteari dagokionez. Hala, estatuko eboluzioak erkidegora eraman ote daitezkeen ikus daiteke. Nafarroako bilakaera, bestalde, beste magnitude batzuekin baloratu daiteke, beraz, aurrerago aztertuko da. Balio Erantsi Gordinaren kasuan hiru eremuetako informazioa dago, oinarritzako prezioen (edo faktore-kostuen) arabera, eta Haziren iturriek emandako 2024ko urte arteko aldakuntza $-%1,2$ koa izango litzateke, $-%10,7$ ko beste beherakada bati jarraituz. Bi beherakada horiek moteldu egin dituzte aurreko biurtekoan izandako bi gorakada handiak. Oso urrun dago hori estatuko $+%13,2$ tik, baina ez hainbeste Nafarroako $+%2,1$ etik.

Hiru eremuetako bilakaerak desberdinak izan ziren aurreko hamarkadan, eta desberdinak izan ziren azken biurtekoan ere Estatuan eta Nafarroan. Izan ere, agregatu ekonomiko horrek estatuan izandako hazkundeak ez zuen baliokiderik izan Foru Erkidegoan. EAEn, pandemiaren zero urtean (2020) beherakada handia izan zen eta, kontrara, hazkundera izan zuen 2022an, inpaktu handiko beste krisi bat, Ukrainakoa, hasi zen urtean. Gero, 2023an, desegin egin zen desberdintasun hori, baina 2024an izandako beherakadak are gehiago nabarmendu zuen Espainiako eta Nafarroako bilakaerarekiko aldea. Nekazaritzako errentaren adierazleak BEGa aldatzen du, amortizazioak eta zenbait dirulaguntza eta zerga egokitzen dituelako. Adierazle horrek $%14,1$ eta $%11,2$ egin zuen gora azken biurtekoan Estatuan. EAEn, berriz, $%1,5$ koa eta $%3,1$ koa izan zen. Nolanahi ere, kontuan izan behar da ñabardurak daudela kalkulatzeko moduetan: EAEn basogintzako jarduerak ere hartzen dira kontuan eta horien bolumenak behera egin zuen, basogintzaren azpisektorearen atalean xeheago ikus daitezkeen moduan.

⁽¹⁾ EAEko nekazaritzako makromagnitudeen aurrerapena. Nafarroari buruzko informazio ofiziala beste denbora-eredu baten arabera argitaratzen da.

167 koadroa EAEko nekazaritza-sektorearen makromagnitudeak

(Milioi €)

Kontzeptua	2022	2023	2024*
Amaierako nekazaritza-ekoizpena	686,3	638,5	618,9
Nekazaritza	282,6	310,7	284,7
Abeltzaintza	216,1	218,0	218,1
Basozaintza-sektorea	162,5	81,9	88,1
Norbere konturako beste ekoizpen eta hobekuntza batzuk	25,1	27,9	27,9
- Sektoretik kanpoko gastuak	267,5	257,3	241,0
= Merkatuko prezioei erantsitako balio gordina	418,8	381,2	377,8
+ Saldoa: dirulaguntzak - zergak.	93,0	76,0	74,0
= faktoreen kostuari erantsitako balio gordina	511,8	457,2	451,9
- Amortizazioak	96,9	93,7	89,8
= Balio erantsi garbia (f.k.)= Nekazaritza Errenta	414,9	363,5	362,1

(*): Aurrerapen-datuak; baliteke gerora aldatzea. Iturria: Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Politikako estatistikak. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Agregatua osatzen duten negozioen masei erreparatzen bazaie, ikus daiteke ekoizpen nagusietako batzuk gorabeherak edo geldialdiak dituztela, basogintzaren arloaz gain. Zerealen bolumena asko handitu zen azken bosturtekoan eta oilo-arrautzek pisu ekonomiko nabarmena lortu zuten, baina, beste kategoria nagusietako batek, barazkienak, geldialdia izan zuen. Mahastiek interes eskaseko kanpainak izan zituzten, adibidez 2020an edo 2024an; behi-esneak ez zuen goraldirik izan, nahiz eta duela urte batzuk prezioen baldintzak hobetu. Animalia horren haragiaren negozioa ere ez da oso lehiakorra dirulaguntzetatik harago, abeltzaintzaren atalean ikus daitekeen moduan. Bestalde, EAEk ez zuen txerriaren negozio sendorik izan, beste leku batzuetan goraldian egon arren; eta frutaren ekoizpenak beste leku batzuetan ospe ona izan arren kalitateari dagokionez, EAEn ez zuen bolumen handirik eskuratu. Patataren kasuan ere antzekoa esan daiteke. Sektorearentzako etorkizun oparoa bermatzeko traktzio handiko kategoriaren bat falta da, beraz.

Agregatua kategoria askotan dago atomizatua eta horietako asko elikagaien hurbiltasuna bermatzen ari dira Erkidegoan, baina ekonomia-eskala handirik gabeko kalitatearen aldeko lehiak bere mugak ditu. EAEko pisu ekonomikoaren % 10 eta % 12,5 artean 5 ekoizpen zeuden, ordena honetan: mahatsa, zerealak, barazkiak, behi-esnea eta pinu beltzaren egurra. Atzetik zeuden arrautzak % 8,4rekin eta behi-haragia, % 7,9rekin.

Tarteko kontsumoen agregatuak lehengaiak hartzen ditu barne, besteak beste, pentsuak, eta hazkunde handia izan zuen 2022an (% 27,4), eta hazkunde hori ez zuten erabat zapuztu ondoren -% 3,8ko eta -% 6,3 beherakadek.

Hazik kopuruen bariazioen estimazioa egiten du, eta bariazio oso txikia izan zen nekazaritza eta abeltzaintza osoan (% 1,5); -% 0,9ko beherakada nekazaritzan eta

+% 0,3ko hazkundera abeltzaintzan. +% 14,4ko hazkundera izan zuen basogintzako adarrak. Landare-kategorien artean aurrerapenik handiena izan zuena zerealena izan zen (% 27,4) eta kategoria horrez gain patatarenak soilik izan zuen hazkundera (% 4). Beherakadetan "beste industrial batzuk" kategoria izan zen buru -% 23,3rekin (horren barruan sartzen dira koltza edo ekilorea, azukre-erremolatxa ez zen aldatu), eta, gero, lekaleak -% 13,5ekin, mahastiak (-% 12,2), beste batzuk (-% 10,8), frutak (-% 9,6) eta barazkiak (-% 5,4).

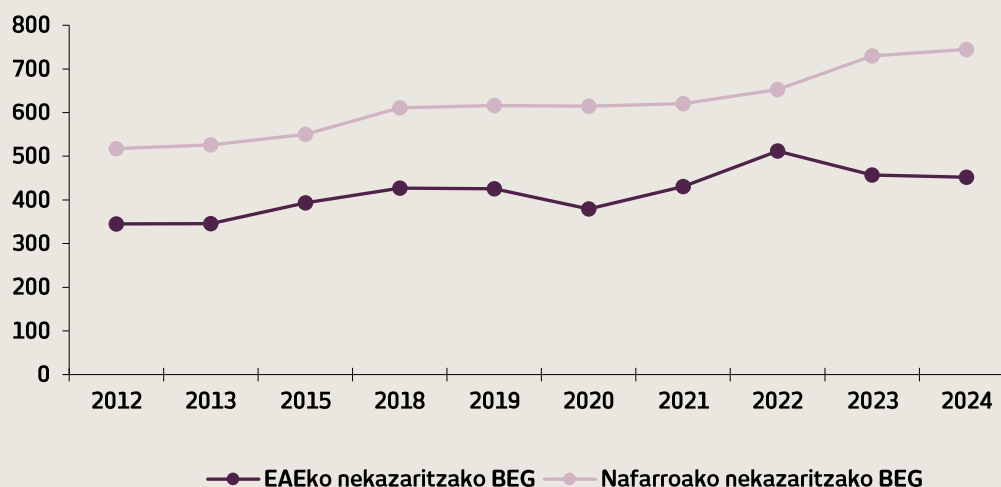
Hazkunderik handiena izan zuen haragia txerriarena izan zen (+% 5,5), behiarenak % 2,3ko hazkundera izan zuen, ardi-ahuntzarenak % 2,4koa, eta behi-esneak % 0,3koa. Arrautzek, ardi-esneak eta beste batzuk behera egin zuten apur bat. Kopuruen epe luzeko grafikoek erakusten duten panoramak beheraka handi ia orokorrak –aipatutako arrautzen edo zerealen salbuespenekin soilik– eta landare-uztetako gorabehera handiak islatzen ditu, beheranzko joera argiarekin. Jarraituagoa da beherakada behiaren eta ardiaren produktuetan, esnean izan ezik, azken urteetan gora egin duela baitirudi.

Prezioen kasuan, 2024ko panorama ez zen positiboa izan sektorearentzat: -% 4,5ko beherakada orokorra izan zuen; -% 7,5ekoa landare-adarrean, -% 0,3koa animalia-adarrean, -% 15,2koa zerealetan, -% 16,5ekoa lekaleetan, -% 25ekoa azukre-erremolatxan eta -% 14,2koa mahastietan. Halaber, aurrerapen batzuk izan ziren frutan, +% 12,1, (ekoizpenen beherakadarekin batera doa, nekazaritzaren atalean ikus daitekeen moduan), barazkietan, +% 3,7, beste industrial batzuetan, +% 5,9, eta patatan, +% 1,8. Epe luzean, hainbat landare-kategoriak prezio-zuzenketa handiak izan dituzte, aurretik gorakada ikusgarria izan ostean (zerealak eta industrialak). Beste batzuek, berriz, hazkunde handiak izaten jarraitzen dute, hala nola barazkiek, frutek eta patatak. Lekale edo mahastiek, bestalde, beheranzko joera argia dute.

Abeltzaintzako prezioek beherakadak izan dituzte behi-haragiaren eta ardi-esnearen kasuan izan ezik, abeltzaintzako atalean ikus daitekeen moduan. Sektorearen mesederako, tarteko kontsumoen prezioek -% 6,5 egin dute behera, baina, hala ere, euroetako emaitzak ez dira asko arindu, aurretik ikusi bezala.

29. grafikoa Balio erantsi gordinaren bilakaera, nekazaritza-sektoreko faktoreen kostura

(Milioi €)

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila. (Eusko Jurlaritzak).

Bilakaera Nafarroan

Nafarroa ere ez da aldendu agertoki gorabeheratsu horretatik, eta 2024rako eskuragarri dagoen informazioaren zati batean islatzen da hori dagoeneko. Hala ere, estatu osorako aipatutako datu espezifikoak ez dira denbora-desfase berarekin argitaratzen. Oraingoz, bolumenetan, prezioetan edo balioetan izandako bariazioak zeharka ondorioztatu behar dira erregistro mikroagoetatik. Erregistro horiek hileroko jarraipena dute Nafarroako Gobernuaren buletinaren bitartez. Horiek sakonago aztertu dira nekazaritzako eta abeltzaintzako azpisektoreei eskainitako ataletan, baina, hala ere, sektorearen "normaltasunera itzulera" Foru Erkidegoan zer nolako eragina izaten ari den ikusteko eboluzio batzuk aurreratu daitezke hemen, amaierako termino ekonomikoetan behintzat.

Nekazaritzako Balio Erantsi Gordina izan da Estatuarekin alderaketak egiteko adierazlea, eta honako aldakuntza hauek izan ditu: 2020an -% 0,4, 2021ean +% 8,9, 2022an -% 3,1; 2023an +% 15,8 eta 2024an +% 13,2. Bestalde, Nafarroako Gobernuaren hiruhilekoko kontabilitate ekonomikoan, urte arteko nekazaritzako ratioak -% 0,1, +% 0,9, +% 5,2, +% 11,7 eta +% 2,1 izan ziren. Hortaz, sektore osoaren aldakuntza txikiagoa izan zen. Bosturtekoan, konparazio gisa, aipatu behar da Nafarroako ekonomia osoaren BEG - % 7,5koa izan zela 2020an, +% 8,6koa 2021ean, +% 9,6koa 2022an, +% 5,5koa 2023an eta +% 5,9koa 2024an. Hortaz, hazkundeak lehen sektorekoak baino handiagoak izan ziren, nekazaritzako kostuek inflaziorik handiena izan zuten urtean izan ezik. Hala, nekazaritzako eta abeltzaintzako sektore osoak % 2,7ko pisua izan zuen Nafarroako ekoizpen-jarduera osoaren gainean.

Nafarroako Gobernuaren Coyuntura Agraria-ren buletinak oso gertutik jarraitzen ditu tokiko merkatuetako prezioak eta, hala, indize bat osatzen du. Urtero argitaratzen da indize hori, nekazaritzako eta abeltzaintzako kategoria bakoitzarentzat eta sektore osoarentzat. Hori da Estatuarekin aldera dezakegun beste adierazlea. Bi lurralde-eremuetan ikus daiteke prezioen balio gorena jaitsi egin dela: Nafarroan landare-adarraren maila gorena ez zen 2023an izan, 2022an baizik.

Buletinaren arabera, 2024an -% 6,7ko beherakada izan zen prezio agregatuen indizean bi azpisektoreetan; -% 10,2koa nekazaritzan eta -% 3,7koa abeltzaintzan. Gehien merkatu zena ardoa izan zen, -% 30,4rekin, eta, gero, bazkak (-% 20,1), labore industrialak (-% 18,8), zerealak (-% 15,8), lekaleak (-% 13,7), fruitu lehorrak (-% 7) eta barazkiak (-% 2,1). Fruten indizeak (+% 4,3) eta batez ere patatak gora egin zuten, % 36,9rekin.

Indize horiek azterketa jarraituari aplikatuz gero, ikus daiteke patataren hazkunde hori ez dela batere ohikoa, baina 2015ean ere antzeko jauzi bat erregistratu zen. Zerealean eta labore industrialetan (ekilorearen edo koltzaren moduko oleaginosoak barne) ikus daiteke 2022ko hazkundea ez zela ohikoa izan, eta ordutik normalizatu egin zela, gaur egunera arteko beherakadekin. Bazken kasuan, geroago gertatu zen efektu hori, topera iritsi zen 2023an eta behera egin zuen 2024an. Fruten artean, bilakaera desberdina izan da: 2020an jauzia izan zen eta ordutik hazkunde etengabea izan da, nekazaritzari eskainitako atalean xeheago ikus daitekeen moduan.

Nafarroako barazkien kategoria "erreginaren" hazkunde neurritsu eta etengabea aldatu egin zen 2023ko gorakadarekin eta, 2024an, apaldu egin zen apur bat. Hortaz, aurreikus daiteke dinamika ohikoagoa izan dezakeela berriro ere. Lekaleen portaera antzekoa da, baina urtebete lehenago (2022) iritsi zen topera. Fruitu lehorrek beheranzko joera mantsoa izan zuten eta mahastiek dute portaerarik gorabeheratsuena: 2018ko maximoaren ondoren beheranzko joera orokorra izan eta gero, 2024an minimo berri batera iritsi ziren. Sektorea ez dago bere unerik onenean, besteek baino modu biziagoan pairatzen dituelako erronka batzuk, hala nola kontsumo-ohituren aldaketak, kostu handiak edo klima muturrekoagoak. Abeltzaintzako prezioen eboluzioa ere xeheago aztertu da azpisektore horri eskainitako atal espezifikoan. Azpisektore horretan, beherakada neurritsuak dira nagusi produktu guztietan eta aurreko urteetako hazkunde handiak eten egin dira, hegazti- eta behi-haragiaren kasuan izan ezik. Lehenengoa egonkortu egin da eta bigarrenak hazkunde handia izan du, besteekin alderatuta.

Nekazaritzako elikagaien kanpo-merkataritza

168. koadroa Nekazaritzako elikagaien kanpo-merkataritza. Euskal Herria

(Milioi €)

Muga-zergen atala	Eremua	Esportazioak		Inportazioak	
		2023	2024	2023	2024
Animalia biziak eta animalia-erreinuko produktuak	EAE	396,2	346,516	556,7	584,1
	Nafarroa	333,4	351,0	224,0	236,9
	Euskal Herria	729,6	697,5	780,7	821,0
Landare-erreinuko produktuak, gantzak eta olioak	EAE	659,2	318,016	1.020,8	825,8
	Nafarroa	662,2	713,6	556,4	425,4
	Euskal Herria	1.321,5	1.031,6	1.577,3	1.251,2
Elikagaien industrietako produktuak	EAE	1.026,1	966,592	654,2	633,0
	Nafarroa	735,6	763,0	250,6	207,2
	Euskal Herria	1.761,7	1.729,6	904,8	840,2
Nekazaritzako elikagaien sektorea	EAE	2.081,5	1.631,1	2.231,7	2.042,8
	Nafarroa	1.731,2	1.827,5	1.031,0	869,5
	Euskal Herria	3.812,7	3.458,6	3.262,8	2.912,3
Nekazaritzako elikagaien sektoreak esportazio-inportazioen guztizkoan duen partaidetzaren %	EAE	6,7	5,0	8,3	7,6
	Nafarroa	16,9	18,1	14,6	13,4
	Euskal Herria	14,1	12,8	9,6	8,7

Iturria: Eustat eta Nafarroako Estatistika Institutua, Aduanen Zuzendaritza Nagusiaren datuetan oinarrituta.

Aipatu dugun moduan, ezohiko gertakari bat izan zen 2022 eta 2023 artean nazioarteko merkataritzan eta Euskal Herrian eragina izan zuen jarduera sektorialean, batez ere nekazaritzako jardueretan; hazkundea izan zen panorama orokor horretan egin diren esportazioen eta inportazioen azterketetan, batez ere barazkien inportazioetan. Nafarroan, horrek ez zuen inolako loturarik izan atal horren edo aztertutako besteen (animalia-adarra eta industria prozesatzailea) ibilbidean izandako ohiko hazkunde neurritsuekin. EAEn, ezohiko hazkunde hori handiagoa izan zen; pandemiaren faseaz geroztik landare-inportazioen leherketa atipikoa gertatu zen eta 2022an izan zuen une gorena. 2023an murrizten hasi zen eta apur bat gehiago 2024an. Gainera, hein txikiagoan izan arren, atzerapen handiagoarekin hasi zen zabaltzen, animalia-produktuen transakzioen antzeko efektuarekin eta, are, industria prozesatzaileenarekin. Landareen sektorean indar handiarekin irauli zen egoera, baina animalien ekoizpenean ez zen hala izan. Horrek zentzu handia du kontuan hartuz gero landare-ekoizpenaren zati handi bat abereen bazkara bideratzen dela. Hortaz, ekoizpen-prozesu osoaren kateatutako efektu guztiak sektore batean ikus daitezke lehenik, eta bestean ondoren.

Bi komunitateetan arlo horretan egin diren kontrasteek nabarmenak izaten jarraitzen dute. Hiru adarrek esportazioen hazkunde oso konstanteak izan dituzte Nafarroan eta txikiagoak inportazioetan. Badirudi ezohikotasunaren efektu hori puntualagoa dela Nafarroaren kasuan epe luzerako esparruan. EAEn, inportazioak esportazioak baino

gehiago azkartu ziren azken hamarkadan, animalien ekoizpenean izan ezik, kontrako joera izan baitzuten. Horrek superabitaren geroz eta arrakala handiagoa eragin du. Aipatutako jauziaren ondoren (oraindik ez da lehengoratu), balantza Nafarroako zifraren gainetik geratu zen. Izatez, adar hori, EAEko abeltzaintzarena, da aztertutako guztietatik ohiko bilakaera-ildo eta -erritmora itzuli ez den bakarra, ez esportazioetan, ez inportazioetan.

2022an Nafarroan izandako hazkundeak bere erritmoarekin jarraitu zuen 2023an, eta 2024an partzialki murriztu zen, atzerriko landare-produktuen sarrerak 2022ko mailatik gora geratu baitziren. Kontrara, landare-produktuen esportazioek aurreko hamarkadarekin bat datorren hazkunde-ibilbidea izan zuten. Merkataritza-balantza punturik positiboenera iritsi zen 2021ean, ahuldu egin zen ondorengo bi urteetan, eta orain 2020ko eta aurreko urteetako egoera antzekoan dago. Nafarroako superabitak handia izaten jarraitzen du landare-adarraren kasuan eta, batez ere, animalia-adarrarenean, eta txikiagoa baino geroz eta handiagoa da elikagaien industriaren adarrean. Coyuntura Agraria-ren buletinaren muga-zergen gaineko datu-bilketak erakusten du inportazioen hazkunde horrek lotura zuela abereentzako pentsuetarako lehengai-osagarriekin: irinak eta oleaginosoak, besteak beste, ekilorea. Labore horren kasuan, nazioarteko merkataritza eten egin zen Ukrainako krisiaren ondorioz.

Biztanleria okupatua

169. koadroa Enplegua lehen sektorean*

(mila pertsona)

Urtea	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	EAE	Nafarroa	Euskal Herria	Espainia
2014	3,0	6,2	4,4	13,6	13,4	27,0	739,3
2015	1,8	6,2	2,5	10,5	9,4	19,9	740,4
2016	3,7	5,4	1,9	11,0	9,8	20,8	760,2
2017	3,8	7,7	3,8	15,3	10,1	25,4	832,6
2018	3,2	2,9	2,8	8,9	14,2	23,1	822,5
2019	3,4	4,2	3,4	11,0	12,5	23,5	809,3
2020	3,6	2,2	2,6	8,4	9,6	18,0	763,4
2021	1,3	6,7	1,4	9,4	9,2	18,6	811,1
2022	2,0	6,2	2,0	10,2	6,9	17,1	789,3
2023	2,6	2,7	3,5	8,8	9,8	18,6	749,7
2024	1,2	1,6	5,1	9,6	7,9	17,5	772,0

(*): Urte bakoitzeko ekaineko datuak eskaini ditugu, sektoreko enpleguaren urtarokako bilakaera aztertzeko adierazgarriagoak direla uste dugulako.

Iturria: EHN. Biztanleria Aktiboaren Inkesta.

Kapitulu honetan enplegu-adierazle baten jarraipena egin da Euskal Herriko 4 lurraldeetarako eta Estaturako eta adierazle hori Estatistika Institutu Nazionalaren Biztanleria Aktiboaren Inkestatik aterata dago. Inkesta horrek neurtzen du zenbat pertsona ari diren lanean hiruhileko bakoitzean nekazaritzako eta abeltzaintzako jardueretan. Koadro honetan ekaineko datua erregistratu da, azpisektoreen agregatu

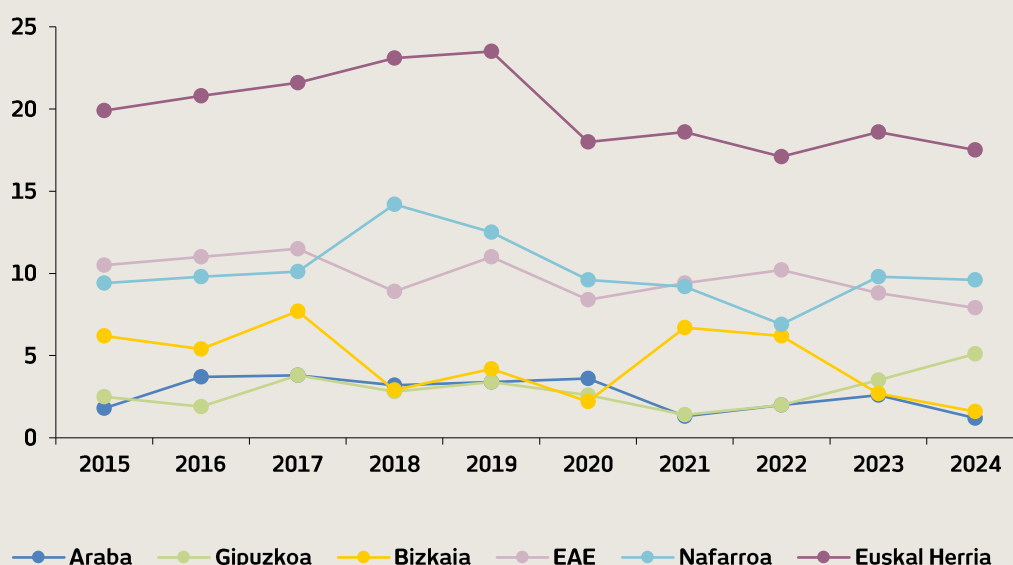
gisa, nekazaritzako eta abeltzaintzako ekitaldiko une nagusi baterako. Bilketarako —eta hortaz sasoiko langileak kontratatzeko— garai optimoak aurreikustea geroz eta zailagoa da eta, hortaz, logikoa da lagin hain txiki batean, hala nola Nafarroakoan edo EAEko lurralde historikoetakoan, gorabehera handiak egotea.

2023ko ekainean, 2019az geroztik izandako baliorik altuena izan zuen Nafarroak hiruhileko horretarako. Espainiak, aldiz, 2015etik erregistratutako zifrarik baxuena izan zuen. Ondoren, 2024ko ekainean, muturreko bi gorabeherak arindu egin ziren hein batean. Aipatu zen dagoeneko 2022ko zifra ezohikoa izan zitekeela egoera puntualen ondorioz, eta badirudi berretsi egin dela hori, azken adierazlea 2020 eta 2021eko maila antzekoetara itzuli delako.

Epe luzean, beheranzko joera txiki baina etengabeak izan ziren, hiruhilekoen artean gorabehera handiak izan arren, bai Estatuan, bai Nafarroan. Araban, lerroa lauagoa izan zen, bai eta Gipuzkoan ere azkenaldira arte. Azken aldian, baina, goranzko joera izan da hainbat hilabetetan. Aurkakoa gertatzen da Bizkaian; beheranzko erritmoak Estatukoaren edo Nafarroakoaren antzekoa dirudien arren, zenbatekoak maila oso baxuetatik gertu daude hiruhileko batzuetan, esaterako, 2024rako jasotakoan. EAEko lurraldeen arteko desberdintasun horretan eragina izan dezake langile asko dituzten eta kontratazioen titulartasuna duten nekazaritzako enpresa batzuek lurraldean duten atxikipenak, nahiz eta zeregin jakin batzuk beste nonbait egin.

30. grafikoa Enpleguaren bilakaera lehen sektorean*

(mila pertsona)

(*): Urte bakoitzeko ekaineko datuak eskaini ditugu, sektoreko enpleguaren urtarokako bilakaera aztertzeko adierazgarriagoak direla uste dugulako.

Iturria: EIN. Biztanleria Aktiboaren Inkesta.

2. NEKAZARITZA-AZPISEKTOREA

2024. urteak baieztatu egin zuen nekazaritza-sektorea gero eta zentralagoa dela Europako eztabaida politiko, sozial eta ekonomikoetan. Nekazaritza Politika Bateratuaren (NPB) Plan Estrategikoaren aplikazioak –2023an hasi zuen ziklo berria– egokitzapen handiak sortzen jarraitu zuen nekazaritza ekoizteko moduan, eta Europar Batasuna, berriz, legealdi berri batean sartzen ari zen, jasangarritasunaren, lehiakortasunaren eta ustiategiatarako bideragarritasun ekonomikoaren arteko tentsio berrituekin. Testuinguru horretan, sektoreak Europako hainbat herrialdetan egin berri zituen protesten presioak markatuta, Europar Batasuneko erakundeak aldaketak planteatzen hasi ziren baldintza- eta ingurumen-betekizunen ezarpenean, aplikazio malguagoa eta errealistagoa lortzeko helburuarekin.

Arau-aldaketa horiei egiturazko faktore batzuk gehitu behar zitzaizkien, eta horiek oraindik iraun egin zuten edo larriagotu egin ziren. Aldakortasun klimatikoa agerian geratu zen berriro 2024ko ekitaldian. Izan ere, muturreko fenomeno meteorologikoekin, kanpainak planifikatzea zaildu egin zen eta nekazariei gaitasun taktiko gero eta handiagoa behar izan zuten. Krisiek ekarri zuten disrupzioaren oihartzunak ere mantendu egin ziren neurri batean, hala nola pandemiaren krisiak eta batez ere Ukrainako gerrarenak, hornidura-kateak, kostuen egiturak eta oreka komertzialak aldatu baitzituzten. Aldi berean, klima-aldaketari, ingurumen-presioari, landa-digitalizazioari edo nekazaritzako elikagaien kontsumoaren joera berriei lotutako ibilbide luzeko eraldaketak sendotu ziren.

Euskal Herrian, dinamika global horiek eragina izan zuten familia-ustiategiak nagusi diren ekoizpen-mosaikoan, laborantza- eta errealitate-aniztasun handiarekin. Eskakizun tekniko eta merkatu-eskakizun berrietara egokitzea ez zen homogeneoa izan: ekoizpen tradizional batzuek beren espazioa mantentzea lortu zuten bitartean —kalitateari eta prestigioari esker—, edo, are gehiago, aukera komertzial berrien bidez errentagarritasunak hobetzea lortu zuten bitartean, beste batzuek geldialdiak edo atzerapenak jasan zituzten zenbait faktore tarteko, hala nola kanpo-lehiak edo ingurumen-asalduren aurreko erresilientzia txikiagoak.

Belaunaldi-erleleboaren gaiak egiturazko erronka izaten jarraitu zuen, eta politika publikoek pizgarriak, profesionalizazioa, laguntza-zerbitzuak eta antolaketa-erreformak konbinatuz heldu nahi izan zioten. Panorama konplexu eta aldakor horretan, sektorearen etorkizuna malgutasunez eta berrikuntzaz egokitzeko duen gaitasunaren araberakoa izan zen, lurraldearekiko lotura eta kalitate bereziak eta epe luzearako iraunkortasunak dakarten balio erantsia galdu gabe.

Aurreko urteetan, toki-mailako adierazleek agerian utzi zituzten, batzuetan, aldaketa eta konbultsio horiekin guztiekin lotutako gorabehera atipikoak, hala nola Ukrainako gerrak merkatuak aztoratu izanak zerealetan eragindako prezioen gorabeherak, izurriteen ondoriozko barazkien aldaketak, edo zailtasunak labore zurkaretan, adibidez fruta-arboletan, mahastietan edo olibadietan, kudeatzeko zailagoak baitira plangintza ziklo luzeagoak behar dituztelako, eta ez baitira hain errazak eskariaren edo prezioen gorabeheretara egokitze (energiarenak barne, uztetarako funtsezko baliabidea baita).

Gastronomia-lehentasunetan eta ontziratze-industriaren, teknologien, kanpo-lehiaren edo meteorologiaren interesetan gertatzen diren aldaketek asko baldintzatzen dituzte ekoizleak, eta erakunde publikoen laguntzarekin etengabe berritu behar dute, egokitze eta, batzuetan, lursailen erabilera produktu batetik bestera txandakatzeko. Hala ere, Euskal Herriko produktuen panelak sendoa izaten jarraitu zuen, agian joeran dauden produktu berrien unean uneko gehikuntzekin, baina kalitate handiko ekoizpen tradizionalen erresilientzia nahiko handiarekin; nahiz eta ezaugarri oso desberdinak izan eremuen izaeran eta profilean, batean eredu atlantikoa nagusitzen baita, eta bestean, berriz, mediterranea.

2.1 EKOIZPENAK, AZALERAK ETA ERRENDIMENDUAK

Testuinguru hori komuna bada ere, bi autonomia-erkidegoek nekazaritza-eredu desberdinak dituzte. EAEk Araba barne hartzen du, eta Nafarroako habitat gehienarekin ezaugarri komun batzuk dituen arren, Arabako lurraldeak berezitasunak ere baditu, Mediterraneorako trantsizio-eremu izanik, eta nahiko espezializatuta dago Nafarroan hain errepikakorrek ez diren produktu jakin batzuetan. Hori bi gobernuetako gobernu-erakundeek eskaintzen dituzten tona-kopuruetan ikusten da. Erabilitako azalerekin batera, hilero jarraipena igortzen zaio Nekazaritza Ministerioari, eta 3 iturrien bidez, panorama agregatua berreraiki, gutxi gorabeherako errendimendu-ratioak atera, estatukoekin alderatu eta prezioak monitoriza daitezke. Ez Nafarroako Coyuntura Agraria-ren buletina, teknikoagoa dena, ez EAEko Hazirena, publiko ez-espezializatuarentzako ikuspegi komunikatiboagoa duena, ez dira erabat zehatzak, ezta ministerioetako hileroko aurrerapenak ere, ez baitituzte behin betiko datuak soilik eskaintzen, baizik eta aurrerapenak eta zenbatespen zatikatuak argitaratzen dituzte uztak zenbatu ahala, eta, beraz, tauletarako berreraikitako datuen balioak beti izaten du nolabaiteko hurbilketa-izaera.

3 estatistiketan islatzen diren 50 produktu ingururi dagokienez, ikus daiteke, hain zuzen ere, gehien-gehienentzat Nafarroan oinarritzen dela Euskal Herri osoko ekoizpen gehiena. Hurrengo tauletan ikusgai jarriko diren labore guztietatik, 8k bakarrik erakusten dituzte tona gehiago EAEn Foru Erkidegoan baino, eta espezializazio horien berri eman diezagukete; horrela, EAEn dagozkio sagardo-sagarraren masa osoaren % 94, beranduko

patataren % 90 (% 62 urtaro erdikoan eta % 80 osokoan), zekalearen % 85, babarrun lehorraren % 77, porruaren % 62 eta baba lehorraren % 52. Beste 11 produktuk EAEko pisuaren % 50 eta % 20 arteko ratioa dute euskal tona guztien gainean, ordena honetan: azukre-erremolatxa, alpapa, letxuga, oloa, sagar guztiak (mahaikoak barne), ekilorea, garia, koltza, garagarra eta ilar lehorra.

Nafarroan, Coyuntura Agraria-ren buletinak kategorien arabera agregatuak ematen ditu, kontabilizatutako produktu nagusien batura ez oso zehatza dena, eta 2,73 milioi tona begetaetik % 36,4 zerealei egotzen die, % 31,4 bazkei, % 20,8 barazkiei, % 4,7 labore industrialei, % 2,8 mahastiei, % 1,3 fruta-arbolei, % 1,2 olibadie, % 0,9 lekadunei eta % 0,4 tuberkuluei.

170. koadroa Euskal Herriko nekazaritza-ekoizpen adierazgarrienak*

(m Tm)

Kategoria	Produktua	2023	2024	% Δ 24/23	% Euskal Herria / Espainia 2024
Zerealak	Garia	426,8	571,0	33,8	8,0
	Garagarra	310,2	451,4	45,5	6,1
	Oloa	67,8	83,6	23,4	7,3
	Arroza	7,9	10,7	36,4	1,9
	Artoa	125,4	133,8	6,7	3,8
	Zekalea	1,7	1,9	11,7	0,9
	Tritikalea	3,9	8,2	107,2	1,3
Bazkak	Bazka-artoa	231,2	247,8	7,2	4,7
	Alpapa	314,4	370,7	17,9	4,5
	Zalkea (bazka)	216,7	219,0	1,1	7,4
Lekaleak	Babarrun lehorra	1,4	1,0	-29,2	5,3
	Baba lehorra	6,2	6,6	7,6	15,9
	Ilar lehorra	29,7	35,3	18,7	10,0
	Zalkea aleetan	0,5	0,4	-28,0	0,5
Barazkiak	Alberjinia	2,7	2,4	-9,3	0,8
	Zainzuria	6,5	5,9	-10,2	10,4
	Letxuga	19,0	20,6	8,6	2,2
	Espinaka	20,2	20,4	1,0	24,7
	Endibia	1,4	1,7	17,0	9,7
	Kuia	7,9	11,7	49,1	6,8
	Kuiatxoa	10,4	15,9	52,9	2,6
	Tomatea	164,3	203,7	24,0	4,5
	Piperra	29,3	43,0	46,8	2,8
	Orburua	8,4	7,5	-10,5	4,4
	Azalorea	18,5	29,8	60,6	16,7
	Brokolia	71,7	83,4	16,3	17,6
	Porrua	6,0	5,4	-9,5	8,9
	Tipula	23,4	28,2	20,7	2,1
	Leka	12,7	12,3	-3,2	17,6
	Ilar berdea	18,7	23,2	23,9	23,6
	Baba berdea	6,3	6,5	2,4	22,5
Industrialak	Ekilorea	20,4	15,8	-22,5	1,9
	Koltza	20,7	22,9	10,7	9,5
	Azukre-erremolatxa	115,9	195,3	68,6	5,4
Tuberkuluak	Patata	62,4	58,3	-6,6	3,2
Fruta-arbolak	Sagardo-sagarra	9,9	3,5	-64,6	5,0
	Mahai-sagarra	16,6	13,4	-18,8	2,8
	Udarea	13,7	10,4	-23,7	4,7
	Gerezia eta ginga	1,2	1,6	30,4	1,6
	Arana	0,7	0,7	-0,4	0,5
	Mertxika	6,8	6,9	1,9	0,8
	Arbendola	3,4	7,0	104,8	1,9
Mahastia	Ardoa eta muztioa (m HI)	1321,1	983,3	-25,6	2,7

(*): Balioespenak. Iturria: Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioa. Coyuntura Agraria-ren buletina. Nafarroako Gobernua. Landa Garapeneko eta Ingurumeneko Departamentua

Urte arteko aldakuntzan, kategoría horiek +% 34,7ko, +% 11ko, +% 21,6ko, +% 107,2ko, -% 23ko, -% 6,4ko, +% 15,4ko, +% 72,2ko eta +% 36,1eko tona-aurrerapenak izan zituzten Erkidegoan. Zifra horien artean, nabarmentzekoa da industrialen atalaren ekoizpen-bikoizketa, urte horretan inbertsio handiagoa egin zelako azukre-erremolatxan, eta lekadunetan gora egin zuelako lurzoruen erresilientziarako onuragarriak diren produktuen aldeko EBren jarraibide batek, hala nola proteagina-edukiagatik interesgarria den ilar lehorrak. Era berean, labore zurkarak (mahatsondoak eta frutak) gutxiagotzeko joera ikusten da. Garai zaila izan zuten -koitunturalagoa lehen kasuan, eta ibilbide luzeagokoa bigarreanean-, baina olibadiak ihes egin zion multzo horren hauskortasunari, Nafarroan gero eta lur handiagoa hartu baitzuen. Masak, guztira, % 22,4 gehitu ziren.

EAEren kasuan, kategoría horiekiko konparazioa ez da hain berehalakoa izan, ez baita daturik ematen Nafarroako buletinak jasotzen dituen produktu guztietarako, baina Eusko Jaurlaritzaren Hazi Institutuak balio ekonomikoaren, kopuruen eta prezioen zenbatespenak ematen ditu, neurri batean Nafarroarako adierazitakoarekin bat datorren kategorizazioa egiteko. Tona agregatua % 0,9 jaitsi dela adierazi zuen, Nafarroako igoerarekin kontrastean. Iturri horren arabera, zerealen ekoizpena % 27,4 hazi zen, lekadunena % 13,5 jaitsi zen, patatena +% 4 (tuberkuluak), azukre-erremolatxarena % 0,0 (aldaketarik gabe) industria-labore nagusia izanik, -% 23,3ko jaitsiera egon zen beste labore industrial batzuetan, -% 5,4ko jaitsiera barazkietan, -% 9,6koa frutetan, -% 12,2koa mahastietan eta -% 10,8koa beste produktu eta kategoría batzuen agregatuan. Beraz, zerealen, fruten edo mahastien joerak bat zetoze ikus daiteke, baina kontraesan argiak zeudela industrialetan, lekadunetan edo barazkietan. Nekazaritzaren panorama orokorrari buruzko kapituluak, balio ekonomikoaren bilakaerak kontrajarri zitzaizkion horri.

Produktu-panel honek denboran irautez duenez, bi komunitateen epe luzeko bilakaerak tona-adierazle honetan kontrasterik duten ala ez ikus dezakegu. Nafarroan ikus daitekeenez, zerealek eta bazkek gorabehera handiak izan zituzten, baina 2024an azken 15 urteetako testuinguruan batez bestekotzat har daitezkeen balioetan zeuden. Ez da industrialen eta barazkien kasua, goranzko joera argia izan baitzuten, eta lekadunekin batera hiruko bat osatu zuten, non bazirudien 2024a bereziki nabarmentzen zela goraaldira baten inflexio-puntu gisa. Zurkaren kasuan, oso ondo antzematen zen mahastiak eta frutak pixkanaka behera egiten zutela eta olibadiak aurrera egiten zuela; patataren kasuan, berriz, egonkortasuna zen nagusi.

EAEen, Hazik ematen dituen kantitateen urte arteko aldakuntzaren adierazle agregatuak erabiliz, horiek kateatzetik ateratzen diren grafikoek erakusten digutena da azken 15 urteetan, gorabehera handiekin bada ere, batez besteko zerrenda mantendu egin zela zerealetarako, lekadunetarako edo tuberkuluetarako, baita mahastietarako ere, nahiz eta urtean zehar behera egin zuen; hala ere, barazki eta erremolatxetan beheranzko joera argia ikusten zen (Nafarroan, ordea, nabarmen hazi ziren), eta bi lurraldeetan ohikoa izan zen fruta-arbolen atzerakada.

Epe laburrera itzuliz, Euskal Herriko agregatuarentzat urtean zehar produktu zehatzetan gorakada handiak egon zirela aipatu behar da, batez ere Nafarroan aurrerapen handia egon zela aipatu den kategorietan; zerealen artean, gari eta zekale labore hibridoa, tritikale izenekoa, nabarmen bikoiztera iritsi zen, minoritarioa bada ere, eta garagarra %45,5 egin zuen aurrera; barazkien artean, urte arteko bariantza hori kalabaza, kalabazina, piperra eta azalorea bezalako labore batzuek gaintitu zuten. Errepaso horretan ezin dira alde batera utzi sagardo-sagarra jasandako uzkurdua handiak (2023ko uza baino ia bi heren gutxiago) edo ardoak jasandakoak, tona-kopuruaren laurden bat galdu baitzuen; ezta almendraren gorakada atipikoa ere.

Produktuen araberako epe luzeko grafikoetatik, honako hauek azpimarra ditzakegu: garia indartsu mantendu zen ekoizpen handiena bezala; alpapa berreskuratu egin zen, beheranzko joera baitzuen; beste zereal eta bazka batzuk egonkortu egin ziren epe luzean; barazkien artean sendotuta zeuden eta goranzkoa ere adierazten zuten tomateak, brokoliak, piperrak eta azaloreak; garrantzia hartzen ari ziren tipula eta ilar berdeak, gorabehera batzuk izan arren; eta fruta-arbola nagusiek beheranzko joera zuten, aipatutako almendrak izan ezik.

171. koadroa Euskal Herriko produktu esanguratsuenekin landatutako azalera*

(ha)

Kategoria	Produktua	2023	2024	% Δ 24/23	% Euskal Herria / Espainia 2024
Zerealak	Garia	101.731	97.536	-4,1	5,0
	Garagarra	83.380	84.551	1,4	3,7
	Oloa	16.689	16.101	-3,5	3,1
	Arroza	1.371	1.874	36,7	2,3
	Artoa	11.724	12.490	6,5	4,3
	Zekalea	455	463	1,8	0,5
	Tritikalea	2.456	2.559	4,2	1,0
Bazkak	Bazka-artoa	5.875	6.038	2,8	5,3
	Alpapa	5.554	6.058	9,1	2,7
	Zalkea (bazka)	12.905	12.361	-4,2	6,7
Lekaleak	Babarrun lehorra	924	919	-0,5	8,7
	Baba lehorra	4.373	3.004	-31,3	10,2
	Ilar lehorra	9.053	8.860	-2,1	4,5
	Zalkea aleetan	666	529	-20,6	0,7
Barazkiak	Alberjina	92	59	-35,9	1,6
	Zainzuria	1.649	1.617	-1,9	12,5
	Letxuga	943	978	3,7	3,1
	Espinaka	1.032	942	-8,7	19,7
	Endibia	53	62	17,0	20,7
	Kuia	244	331	35,7	5,1
	Kuiatxoa	197	194	-1,5	1,7
	Tomatea	2.665	3.050	14,4	5,5
	Piperra	1.153	1.386	20,2	6,0
	Orburua	697	593	-14,9	5,0
	Azalorea	1.026	1.343	30,9	17,3
	Brokolia	5.912	6.375	7,8	19,7
	Porrua	308	307	-0,3	13,2
	Tipula	444	452	1,8	1,8
	Leka	1.632	1.289	-21,0	21,5
	Ilar berdea	2.879	3.306	14,8	24,2
	Baba berdea	1.522	1.207	-20,7	33,5
Industrialak	Ekilorea	11.610	10.117	-12,9	1,3
	Koltza	8.526	8.086	-5,2	8,4
	Azukre-erremolatxa	1.291	2.278	76,5	5,1
Tuberkuak	Patata	1.697	1.758	3,5	2,9

(*): Balioespenak. Oharra: Ez ditugu sartu mahastizaintzaren eta fruta-arbolen azalerei buruzko datuak, horien argitalpenaren nahitaezko maiztasun mugatuagatik (bost urtetik behin). Iturria: Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioa. Coyuntura Agraria-ren buletina. Nafarroako Gobernua. Landa Garapeneko eta Ingurumeneko Departamentua

Tona-kopuruaren koadroari eransten zaion beste alderdi bat estatu mailako uztaren gaineko Euskal Herriko kuotaren kalkulua da. Hemen ikus daitekeenez, zifra handiak lortu ziren lekadun eta barazki batzuetan, bi digituko portzentajeekin baban eta ilar lehorrean, eta zainzurian, espinakan (Espainiako guztizkoaren ia laurdena), azalorean, brokolian eta "lekale berdean", hau da, ilarrean, babarrunean eta babarrun berdean.

Azaleren dedikazioari dagokionez, urte arteko aldaketak ez ziren hain deigarriak izan, baina labore batzuentzat lur-eremua nabarmen handitu zen urtean zehar, hala nola arrozarentzat, kalabazarentzat eta azalorearentzat % 30 baino gehiago eta, batez ere, azukre-erremolatzarentzat, % 76,5 hazi baitzen, Nafarroan oso bideratuta dagoena. Hala ere, ehuneko digitu bikoitzeko atzerakadak egon ziren babarrun lehorrean, zalke aleetan, alberjinian, orburuan, babarrunen eta baba berdean, eta ekilorean.

Hemen aipatu beharra dago EAEko nekazaritza-buletina adierazgarria dela labore horietako batzuentzat, jarraipen interesgarria egiten baitu hilero, jakiteko nolakoa den euskal nekazarien errealitatea gero eta handiagoa den klima-aurreikusiezintasunaren eta izurrite ugarien aurkako borrokan. Horiei, plagiziden arloko berrikuntzekin egiten zaie aurre, berrikuntza horiek gai baitira kalitate onari eusteko, eta kalitate horren gainean oinarritzen baita, neurri handi batean, Erkidegoko ekoizpen murriztu eta espezializatua, batez ere, Araban.

Hazik arreta bereziz jarraitzen ditu bilakaera desberdinak, hala nola zerealenak, lekadunenak, labore industrialenak, azukreenak zein oleaginosoenak, eta barazkienak, askotan negutegietan kudeaketa eskergarriagoa izaten baitute, neguan uzta onak eta udan zailtasunak maiz aipatzen direla ikusita; bai eta merezimendu handiko uzta batzuen lorpenak ere, azken urteotan herrialdeak pairatzen duen muturrekoa eta oso aldakorra den meteorologia indargabetzen duten taktikak gero eta trebetasun handiagoarekin erabiltzeari esker. Labore horietan guztietan, hala nola patatan edo mahastian, oso ohikoa izan zen hilabetez hilabete uzta atzeratzea ustekabeko meteorologiaren ondorioz, behin-behineko istiltzea jasan zuten finkak aipatzea, eta, azkenik, euria edo bero-boladak iritsi zirenean, uztak gorantz egitea, fase bakoitzean produktu batek edo besteak behar dituen baldintzen arabera. Nafarroan jarraipenak beste formatu batzuk ditu, baina ez da oztopo sektoreak antzeko erronkei aurre egin behar diela esateko.

Taula honetan azaleren arloan Euskal Herriko kuotak Estatuarekiko duen ratioa ere gehitu da, eta hemen nabarmendu behar da aipatutako lekale berdeek % 20 gainditu zutela (Estatuko guztizkoaren herena gainditu zuen baba berdeak), eta, gainera, % 10 gainditu zutela beste labore batzuek, hala nola baba lehorrak, Nafarroan ospe handia duen zainzuriak, espinakak, endibia, azaloreak, brokoliak edo porruak.

Epe luzean, aipatu behar da zenbait barazkik gorakada estentsibo handia izaten jarraitu zutela, hala nola tomateak, brokoliak edo ilar berdeak; erremolatzak argi eta garbi hautsi zuela joera; edo garagarra beheranzko bidea hartu zuela, beste labore estentsibo batzuen egonkortasun erlatiboarekin kontrastean.

172. koadroa Nekazaritza-produktu esanguratsuenek lortutako errendimenduak*

(Tm/ha)

Kategoria	Produktua	Euskal Herria		Espainia	
		2023	2024	2023	2024
Zerealak	Garia	4,2	5,9	2,1	3,7
	Garagarra	3,7	5,3	1,7	3,3
	Oloa	4,1	5,2	1,1	2,2
	Arroza	5,7	5,7	6,1	6,9
	Artoa	10,7	10,7	11,9	12,2
	Zekalea	3,7	4,1	1,4	2,2
	Tritikalea	1,6	3,2	1,3	2,6
Bazkak	Bazka-artoa	39,4	41,0	35,5	45,9
	Alpapa	56,6	61,2	36,3	35,8
	Zalkea (bazka)	16,8	17,7	6,5	15,9
Lekaleak	Babarrun lehorra	1,5	1,1	2,0	1,8
	Baba lehorra	1,4	2,2	1,0	1,4
	Ilar lehorra	1,6	2,9	0,7	1,3
	Zalkea aleetan	0,8	0,7	0,5	1,1
Barazkiak	Alberjina	29,3	41,4	73,0	82,7
	Zainzuria	4,0	3,6	3,4	4,4
	Letxuga	20,1	21,1	26,1	29,0
	Espinaka	19,7	21,6	17,0	19,0
	Endibia	27,0	27,0	48,3	57,8
	Kuia	32,3	35,4	28,0	26,4
	Kuiatxoa	52,8	81,9	48,8	53,9
	Tomatea	61,6	66,8	79,4	82,7
	Piperra	25,4	31,1	64,8	65,1
	Orburua	12,0	12,6	14,3	14,5
	Azalorea	18,1	22,2	22,4	26,0
	Brokolia	12,1	13,1	15,5	14,6
	Porrua	19,4	17,6	25,5	26,2
	Tipula	52,7	62,4	53,0	54,9
	Leka	9,4	11,8	18,9	19,5
	Ilar berdea	6,5	7,0	6,0	7,2
	Baba berdea	4,1	5,4	7,2	8,0
	Ekilorea	1,8	1,6	1,1	1,1
	Koltza	2,4	2,8	1,6	2,5
	Azukre-erremolatxa	89,8	85,7	83,3	80,6
Tuberkuluak	Patata	36,8	33,2	32,5	29,8

(*): Balioespenak. Iturria: Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioa. Coyuntura Agraria-ren bulletina. Nafarroako Gobernua. Landa Garapeneko eta Ingurumeneko Departamentua

Zurkarentzat, aldiz, ez zen kontabilizatu EAErako hedadura-daturik Nafarroako maiztasun berarekin, eta, beraz, hektareen taulatik kanpo utzi ziren. Tona-kopuruaren eta azalera horien arteko konbinazioan, errendimenduak atera izan dira txosten honetarako, hau da, hektareako pisuak, bai Euskal Autonomia Erkidegoan, bai Estatuan. Hemen ikusten da, adibidez, bazka edo barazkietarako edo erremolatxarako zenbaketak sistematikoki askoz handiagoak direla zerealetarako, lekadunetarako edo olio-industrietarako baino. Produktu gutxi batzuetan Euskal Herriko ratioak estatukoak baino askoz handiagoak izan ziren (alpapa edo kalabazina), edo askoz txikiagoak (berenjena, piperra, tomatea).

2.2 NEKAZARITZAKO PREZIOAK

Prezioei dagokienez, gure bi lurraldeetan estatistikaz arduratzen diren iturri horiek kategorien arabera gutxi gorabeherako balantze bateratua eskaini zuten. Balantze hori, taldekatzea kontuan hartuta, ez da guztiz alderagarria, baina bai esanguratsua. Horrela, EAEn, urtean zehar, nekazaritza-ekoizpenaren $-7,5\%$ merkatze orokorra gertatu zela kalkulatu zen, eta horrek erremolatxari (-25%), zerealei ($-15,2\%$), lekadunei ($-16,5\%$) eta mahastiei ($-14,2\%$) eragin zien bereziki, eta neurri txikiagoan bestelako askotariko produktuen kategoriari ($-3,6\%$). Hala ere, gora egin zuen fruten balorazioak ($12,1\%$), eta neurri txikiagoan barazkienak ($3,1\%$), erremolatxaz bestelako industrialenak, hala nola, koltza edo ekilorea ($5,9\%$) eta patatarenak ($1,8\%$). Hamarkada batean kateatutako aldakuntza horiek erabiliz, ikusten dugu zerealen eta beste industria batzuen beheranzko zuzenketaren bihurtzea finkatu egin zela, aurreko bihurtze baten ondoren, non kotizazioak izugarri igo baitziren. Aitzitik, barazki eta pataten garestitzea ia ez zen geldiarazi, eta gorakada handiko hiruhurtzea kateatu zuten; aldiz, antzeko hazkunde intentsiboko hiruhurtze bat geldiarazi zen erremolatxaren kasuan, fruten balioespena bizkortu zen bitartean, eta mahasti eta lekadunen beheranzko joerak finkatu ziren.

Nafarroako Gobernuak monitorizatutako merkatuei dagokienez, urtean zehar $-10,2\%$ merkatu zen nekazaritza guztira, $-15,8\%$ zerealak, $-13,7\%$ lekadunak, $-18,8\%$ industrialak, erremolatxa barne, $-20,1\%$ bazkak, $-30,4\%$ ardogintza, $-7,1\%$ fruitu lehorrak, $-2,1\%$ barazkiak, eta igoera soilik frutetan, $+4,3\%$, eta patatan gertatu zen, azken horretan jauzi handiarekin, $+36,8\%$. Azken hori, beraz, eta industria-kategoria dira (Nafarroan izan zuen produkzio-gorakadarik handiena), urte batetik besterako bilakaeran kontrasterik handiena izan zutenak, EAEko merkatuekin alderatuta. Tasen kateatze-grafikoan ikus daitekeenez, adibidez, industria-produktuetan EAEn aipatutako efektuaren antzekoa gertatu zen, baina alde batekin: Nafarroan beheranzko zuzenketaren bigarren urtea izan zen; zuzenketak gertatu ziren zerealetan eta bazketan ere, kostuen krisiak –hala nola energia-kostuak– eragin handiena izandako urteen ondoren; horrez gain, patataren bat-bateko igoeraren salbuespena ikusi zen; ardoak edo fruitu lehorrek beheranzko joera izan zuten; edo lekadunek izandako goranzko joera progresiboan geldialdia gertatu zen; frutetan, aldiz, erritmo mantsoan baina konstantean jarraitzen zuten.

Hori guztia estatuko kotizazio-gorabeherekin alderatu ahal izango da panorama orokorraren kapituluan. Produktuei dagokienez, Nafarroakoak dira hileroko maitasunarekin eskura ditugun datuak; izan ere, EAEn prezioen jarraipena askoz ere mugatuagoa da, eta hamar bat produktuentzako urte arteko zenbatespenak baino ez daude. Nafarroako laborantza-panel zabalean, oloaren, baba lehorren, bazka-zalkearen, azalorearen edo ardo beltzaren prezioak $\% 20$ baino gehiago jaitsi ziren; hazkundeei dagokienez, berriz, tasa horretatik gora eskarola, kalabazina, espinaka, patata edo arana aipatu behar dira. Epe luzean, eskalada etengabe jarraitu zuten frutek, baita orburuak edo piperrek ere, barazkien artean.

Prezioen taulak aukera ematen digu, halaber, produktu beraren erabilera desberdinen balorazioen arteko kontraste handiak ikusteko: zalkea aleetan, bazka-zalkea baino askoz garestiagoa; babarrun lehorra, berdea baino hamar aldiz garestiagoa, eta babarrun berdea, berriz, lehorra baino askoz garestiagoa; Bruselako azak, buru-aza baino askoz ere baloratuagoak; mahaiko frutak, mahaian jateko industriarako baino askoz garestiagoak; edo ardo gorria, beltza baino dezente garestiagoa.

173. koadroa Nekazaritza-produktu esanguratsuenen prezioak(*)

Kategoria	Produktua	Nekazariak jasotako prezioak (euro/100 kg)		
		2023	2024	% Δ 24/23
Zerealak	Garia	26,50	21,98	-17,1
	Garagarra	23,71	20,39	-14,0
	Oloa	26,65	20,30	-23,8
	Arroza	54,50	52,05	-4,5
	Artoa	26,29	22,35	-15,0
Bazkak	Alpapa	19,02	15,56	-18,2
	Zalkea (bazka)	15,25	11,50	-24,6
Lekaleak	Zalkea aleetan	50,87	41,28	-18,9
	Babarrun lehorra	435,00	455,00	4,6
	Baba lehorra	38,00	27,70	-27,1
Barazkiak	Zainzuria	277,15	260,83	-5,9
	Aza (Brusela)	88,13	90,00	2,1
	Aza (burua)	39,90	38,75	-2,9
	Eskarola	116,20	142,00	22,2
	Zerba	65,78	68,34	3,9
	Kuiatxoa	46,50	64,00	37,6
	Letxuga	85,48	83,27	-2,6
	Espinaka	63,84	81,80	28,1
	Tomatea	15,97	17,47	9,4
	Piperra	90,40	94,17	4,2
	Orburua	103,80	122,59	18,1
	Azalorea	94,10	69,90	-25,7
	Brokolia	82,50	71,55	-13,3
	Porrua	65,75	70,00	6,5
	Tipula	21,50	20,00	-7,0
	Leka	49,62	40,41	-18,6
	Ilar berdea	27,47	26,39	-3,9
	Baba berdea	75,40	88,20	17,0
Industrialak	Ekilorea	43,50	46,00	5,7
	Patata (sasoi erdikoa)	35,33	49,62	40,4
	Patata (berantiarra)	36,00	46,01	27,8
Fruta-arbolak	Mahai-sagarra	66,20	56,24	-15,0
	Sagardo-sagarra	11,60	10,75	-7,3
	Mahaiko udarea	72,44	79,00	9,1
	Udarea (industria)	12,20	12,75	4,5
	Mahaiko mertxika	70,51	84,09	19,3
	Mertxika (industria)	38,50	35,41	-8,0
	Nektarina	72,50	74,49	2,7
	Gerezia eta ginga	270,76	312,60	15,5
	Arana	164,00	213,02	29,9
	Arbendola	90,08	83,42	-7,4
Mahastia	Ardo gorri berria	80,13	80,41	0,3
	Ardo beltz berria	69,37	51,80	-25,3

(*): Balioespenak. Iturria: Coyuntura Agraria-ren buletina. Nafarroako Gobernua. Landa Garapeneko eta Ingurumeneko Departamentua

3. ABELTZAINZA-AZPISEKTOREA

Abeltzaintza ibilbide luzeko sektore garrantzitsu bat da Euskal Herrian eta estatuan. Herritarrek balio handia ematen diote oraindik ekoizpenari, eguneroko gastronomiaren parte baita. Hala ere, badira urteak panorama ziurgabea dela, eta zailtasun ekonomikoak daude negozioetako askotan. Arazo ugari ditu inguruan: animalien gaixotasunak; belaunaldi-txandarik eza; haragiaren irudiaren gainbehera elikagai gisa iritzi publikoaren zati batentzat; gantz-edukiari buruzko kezka; kanpoko lehia globalizazioaren ondorioz; animalien ustiapenarekin lotutako mesfidantza; edota ingurumenaren eraginak (adibidez, klima-aldaketak eragindako isuriak). Ustiatzearen jabeak behin eta berriz kexatu dira, Europako, estatuko eta autonomia-erkidegoetako agintariek ez dietelako entzuten.

Gure eremuko habitat atlantikoan, behi-esnea eta -haragia oso garrantzitsuak izan dira urtetan, baita ardi-haragia ere. Alabaina, ekoizleek aldaketa gogor-gogorrek bizi izan dituzte; lehenik, negozio horiek eta animalien erabilerak egokitzapen eta modernizazio ugari eskatu izan dituzte. Bigarrenik, esnekigintzan kuotak daude, eta, duela ez hainbeste arte, prezioak ezin ziren igo kostuak behar bezala estaltzeko. Eta harakintzan, berriz, produktuek behera egin dute txerrikien edo hegaztien aldean.

Nolanahi ere, berri onak iritsi dira azken urteotan. Estatuko ekoizpenari ematen zaion balio onaren eraginez, txerrikigintzak bilakaera ona izan du, Nafarroan batez ere. Eta berdina gertatu da hegaztiekin: arrautzen balioa handitu da, eta garrantzia hartu dute sektorearen mixean. Bestalde, behi-esneak goranzko kotizazio-elastikotasun handiagoa lortu du azken bost urteetan. Eta, oro har, ekoizpen espezializatuei balioa ematen ari zaie, kalitate onarekin lotzen direlako; hala gertatzen ari da ardi- eta ahuntz-esnekiekin. Aldeko beste faktore batzuk ere suertatu dira: industriaren elikagai-berrikuntza, dibertsifikazioari begira; aurrerapauso teknologikoak; laguntza publikoa; esportazioen gorakada; eta hurbileko ekoizpena ziurtatzen duten zigiluak. Dena den, oraindik ez dute lortu aipatu diren ziurgabetasunen itzala orekatzea; horien artean ez da hutsala osasun-krisiak gertatzeko aukera: esate baterako, hegazti-gripea edota fauna harrapakariak abeltzaintza estentsiboari dakarkion mehatxua.

Hori gutxi ez eta, pandemia bat nota onarekin gaingitu ostean, sektoreak energiaren eta pentsuen kostuei egin behar izan zien aurre. Ohi ez bezala igo ziren kostuak 2022an, testuinguru geopolitikoaren eraginez. Halarik ere, zorionez abeltzaintzentzat, 2024ari begira ondoriozta daiteke merkatuak onartzen ari direla prezioak igotzea, gastuak jasanarazita, eta kolpearen eraginak gero eta neurritsuagoak dira ekonomia eta egiturak egoerara egokitu ahala, hartutako neurriak tarteko. Horregatik, produktuen adierazleek erlaxazio horren eragina erakutsiko digute sarri kapitulu honetan. Esate baterako, estatuko abeltzaintzaren ekoizpen osoak urtetik urterako bi igoera izan zituen: % 18,7 eta

% 16,6. Funtsean, prezioetan kostuak jasanarazi izanagatik, eta 2024an gelditu egin zen, -% 0,8rekin.

Arlo berean, urtetik urterako aldakuntzaren adierazleak ikusirik, abeltzaintzako produktuen kategoriak nahiko egonkor egon ziren epe luzerako kantitateei dagokienez, azken hamarkadaren esparruan. Aldi horretan, goranzko jauzirik handiena oilo-arrautzek izan zuten; ondoren txerri-haragia dator, nahiz eta hedatzeko erritmoa leuntzen ari zaion. Aitzitik, ardi-haragiak izandako beheranzko joera argia da, beste -% 5,6 erori baitzen 2024an. Tonatan azterturik, estatuan hegazti-haragiak egin zuen aurrera gehien, % 6,2rekin.

Prezioen bilakaerek eraginda (ondoren zehaztuko dira), kategorien arabera balio-bilakaera gehienak negatiboak izan ziren estatuan: txerria, -% 4,6; zaldia, -% 7,2; espezie txikien haragia, -% 15; esnea, -% 7,4; eta arrautzak, -% 5 (garestitzea lasaitu zen azkenean). Haatik, hegaztien salmentak izandako azken emaitza hobetu egin zen (+% 8,6), eta behi-haragiak ere gora egin zuen % 12,8, neurri batean, pentsuen kostuak gelditu izana ez delako hainbeste islatu behien kudeaketa konplexuagoan, eta prezioak ez du behera egin. Abeltzaintzako elikagai horiek sektoreko kostuen bostena baino gehiago dira, eta beren balioak -% 18,2 egin zuen atzera nekazaritzako errentarako estatuko kontuetan. Energiarena ere gastu garrantzitsua da, eta behera egin zuen orobat (-% 3,2).

Datuak xehakatuago daude estatuan. Testuinguru horri dagokionez aipatu behar da abeltzaintzaren egitura ekonomikoan, kategorien arabera, txerria nagusitu zela, negozioaren % 39,5ekin. Ondoren, esnea dago, % 17,5 bere gain hartuta; behi-haragia, % 16rekin; hegaztiak, % 13,6; eta arrautzak, % 7,6. Amaieran ardi- eta ahuntz-haragia geratu zen, % 4,3rekin. Hortaz, Espainian, grosso modo, abeltzaintzaren negozioko 10 eurotik lau txerriari egokitu zitzaizkion; hiru euro, behiari; eta bi euro, hegaztiei.

EAEko datuak multzokaturik daude, eta antzera banatu dira kategorien arabera. Nafarroan, berriz, baliokideak ez dira eskura egoten aldizkakotasun berarekin; dena den, prezioak neurri batean banakatzen dira, eta, batez ere, ustategien oso jarraipen mikroekonomiko jarraitua dago.

2024an, EAEko abeltzaintzako ekoizpenaren egitura ekonomikoan behi-esnea nagusitu zen (% 32,9), eta honako hauek geratu zitzaizkion atzetik: arrautzak, % 23,9; behi-haragia, % 22,5; ardi-esnea, % 11,4; ardi- eta ahuntz-haragia, % 2,7; txerri-haragia, % 1,3; eta beste batzuk, % 5,3. Estatuko egiturarekin erkatuta, alderik garbiena da txerriak pisu txikia duela. Halaber, arrautzek eta ardi-esneak garrantzi handia hartzen dute, eta hegaztien haragiak askoz pisu txikiagoa du. Epe luzera, aipatu diren hiru produktu nagusiek suspertzeko bilakaera laua izan dute azken aldian, eta arrautzek bat-batean egin dute gora azken bi urteetan. Aldakuntza ekonomikoei erreparatuz, EAEko igoera osoa % 0,1 izan zen. Hona hemen kopuru zehatzak: behi-haragia, % 7,1; ardi- eta ahuntz-haragia,

-% 2; txerriak, -% 3,8; behi-esnea, -% 0,8; ardi-esnea, +% 9; arrautzak, -% 0,8; eta beste batzuk, -% 5,3. Prezioetan, abeltzaintza osoak behera egin zuen, zehazki, -% 0,3. Behi-haragiak aurrera egin zuen (% 4,6), eta behera ardi- eta ahuntz-haragiak (-% 4,3), txerriak (-% 8,8) eta behi-esneak (-% 5,4). Arrautzetan ez zen aldaketarik izan, eta ardi-esneari % 11,4ko gorakada gertatu zitzaion. Kantitateei begira ere ehunekoak txikiak dira: +% 0,3, +% 2,3, +% 2,4, +% 5,5, +% 0,3, -% 0,8 eta -% 2,2. Horrenbestez, gastuak jaitsi izana (adibidez, abereen elikadura) ez da oraindik prezio txikiagoetan islatu zenbait produktutan, oro har; esate baterako, halaxe gertatu da behi-haragiarekin edo ardi-esnearekin. Epe luzera eta kantitateak aztertutik, badirudi gorantz doazela txerria eta, azken aldian, arrautzak. Behiak behera egiten ari ziren, baina suspertzen ari dira azken urteotan. Ardikiak beherantz jarraitzen dute, ordea. Prezioen harira, panorama gelditze orokortuarena zen Ukrainaren ondoriozko krisia hasi arte. Gehienak izugarri igo dira azken bi urteetan, arrautzenak batez ere. Azken urtean, prezio batzuk neurritsuagoak izan ziren eta beste batzuek igotzen jarraitu zuten.

Estatuan, 2024ko makromagnitudeen arabera, abeltzaintzako prezioek urtetik urterako aldakuntza hauek izan zituzten: animalia-ekoizpen osoa, -% 2,3; haragia eta abere bizidunen salmenta, -% 0,2; behia, +% 10,3; txerria, -% 5,5; zaldia, -% 0,3; ardia eta ahuntza, +% 9,7; hegaztiak, +% 2,2; beste haragi txiki batzuk (adibidez, untzia), -% 7; animalia-produktuak oro har, haragia ez direnak, -% 8; esnea (hainbat espezie), -% 8,6; arrautzak, -% 7,5 (azkenean, beherantzko zuzenketa bat egin zen, aurreko urteetan oso kotizazio handia izan ondoren); eta beste ekoizpen txiki batzuk, aipatutakoak ez direnak, +% 0,5. Azken hamarkadan erregistratu diren aldakuntzak modu kateatuan aztertu dira, eta, horri jarraikiz, ia produktu guztiek gorantzko joera jarraitua izan zuten. Hazkunderik handiena arrautzei egokitu zitzaion, eta neurritsuena, berriz, hegaztien haragiari. Aurreko bi urteetan azelerazioaren irudi bera ikusten da kasu guztietan, 2024an lasaiturik edo, behintzat, moteldurik. Salbuespena behi-, ardi- eta ahuntz-haragia izan ziren, gorantzko eritmo jarraitua izan zuten eta. Estatuko estatistikan ere bitarteko kontsumo-prezioak jasotzen dira. Hala, energiaren prezioa lasaitu egin zen 2023an, eta pentsuen beherakada nabaria iritsi zen 2024an, azkenean.

Nafarroako Coyuntura Agraria-ren buletinaren arabera, abeltzaintzako prezioen indize orokorrak -% 3,7 egin zuen behera, baina ez zuen ia eraginik izan 2022ko (% 23,2) eta 2023ko (% 20,4) igoerekin erdietsitako maila berrian. Aurreko bost urteetan, ia-ia geldirik egon ziren. Produktuen arabera, iturri horrek aditzera ematen du, hain zuzen ere, behiak gora jarraitzen duela eta, gainera, hornidurarako behiak % 20,7, % 10,2 eta % 18,5eko igoerak izan zituela hiru urtez, hots, % 57,6ko igoera metatuta hiru urtetan. Ez da hala gertatu gainerako produktuetan, baina argitu behar da prezioak txikiak zirela eta geldirik zeudela aurreko fasean. Ardiaren kasuan, estatuko adierazlean ez bezala, beherakada gertatu zen (-% 2,5), aurreko urteetako igoeren ostean. Patroi hori neurri handiagoan dator bat gainerako produktuekin eta sektorearen ildo orokorrenekin. Ahuntza -% 13,6 jaitsi zen

2024an; txerria, -% 8,7; untzia, -% 9,8; eta esnea, -% 7,3. Arrautzen kasuan, ia -% 8, eta abere bizidunak, -% 4,6. Bestalde, hegaztiekin geldirik jarraitu zuten, +% 0,3ko igoerarekin.

Haragi horietako dezentek % 40 inguru egin zuten gora hamarkada osoan. Txerria batezbesteko horretatik gora geratu zen, eta horren azpitik geratutako salbuespenak ahuntza eta hegaztiak izan ziren. Iturri horretan, abereen beste elikagai baten prezioak datoz: bazkarenak. Bilakaerak ere jasotzen ditu. Hemen aipatzea garrantzitsua da, bazkaren kostuak haragiaren prezioan eragina izan dezakeelako. Gainera, eragin hori guztiz bat dator animalien espezieetarako deskribatu denarekin.

3.1 ABELTZAINZA-ERROLDA

Euskal Herrian, txerrien beherakadarik handiena gertatu zen 2011tik hona, % 7koa. Halaber, behiek behera egin zuten ondoz ondoko laugarren urtez, nahiz eta modu neurritsuagoan (-% 0,6). Ardiekin jaitsierarekin jarraitu zuten (-% 2,6) eta ahuntzek, berriz, % 1,3 egin zuten gora. Nahiz eta EAEko abeltzaintza txikiagoa den, agregatuaren aldakuntzak bertan gertatu ziren batik bat. Funtsean, txerriek % 13 egin zuten behera, 2023an bezainbeste ia-ia (-% 13,1), 2010az geroztiko beherakadarik handiena izanik. Behiek -% 2,2 egin zuten behera, eta ardiek, % 2 (ondoz ondoko 15. beherakada). Aitzitik, ahuntzek % 2,9 egin zuten gora, igoerarik handiena 2020tik hona. Ematen du EAEko txerri-aziendaren beherakada bat-batekoa izan zela (8.500 abelburu inguru bi urtetan). Hala ere, Nafarroan urte bakar batean (2021) 143.000 txerri irabazi zirela kontuan hartuta, bistan da aziendaren lurralde-adskripzioa aldatzeak aldakuntza handiak eragin ditzakeela.

174. koadroa Abeltzaintza-errola (urte bakoitzeko azaroan)

(unitateak)

Eremua	Urtea	Behi-azienda	Ardi-azienda	Ahuntz-azienda	Txerri-azienda
EAE	2020	136.502	217.300	26.801	36.053
	2021	133.917	213.788	27.351	36.965
	2022	127.739	210.041	27.841	34.697
	2023	123.919	201.831	26.906	30.135
	2024	121.226	197.810	27.689	26.212
Nafarroa	2020	123.450	467.020	12.755	685.605
	2021	123.384	460.620	14.270	828.608
	2022	120.404	419.842	15.354	841.662
	2023	118.760	409.599	15.195	826.141
	2024	120.107	397.799	14.979	769.890
Euskal Herria	2020	259.952	684.320	39.556	721.658
	2021	257.301	674.408	41.621	865.573
	2022	248.143	629.883	43.195	876.359
	2023	242.679	611.430	42.101	856.276
	2024	241.333	595.609	42.668	796.102
Espainia	2020	6.636.428	15.439.218	2.651.041	32.676.652
	2021	6.922.951	15.081.347	2.589.761	34.454.090
	2022	6.455.125	14.452.585	2.463.451	34.073.380
	2023	6.294.640	13.596.561	2.293.470	33.803.040
	2024	6.173.955	13.476.030	2.360.952	34.565.283
Euskal Herria/Espainia %	2024	3,9	4,5	1,9	2,3

Iturria: Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioa. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Nafarroako ardi-azienda nagusitu egiten zen garai batean. Alabaina, kuota galtzen aritu da: 16 urtetan, abeltzaintza-kuotaren bosten bat ardietatik txerrietara transferitu da. 2008an, 700.000 ardi baino gehiago zeuden Foru Erkidegoan. 2024an, aldiz, 400.000 ardien langa beherantz hautsi zen: ondoz ondoko 14 jaitsiera gertatu dira, eta 2024an -% 2,9koa izan zen. Dena den, ehunekoa zertxobait hobetu zen, eta lehen aldia izan zen 2018az geroztik. Zehazki, % 30etik beherakoa izan zen iaz. Erroldaren arlo horretan gertatutako zerbaiten ondorio da hori: Nafarroako txerri-azientan 2011tik aurrerako uzkurdurarik handiena erregistratu zen, -% 6,8 galdu baitzen, gehi aurreko urteko -% 1,8ko galera. Ezein kasutan ere, goranzko ezohiko jauzi bat gertatu zen 2021ean, % 20,9koa hain zuzen ere, eta badirudi jauzi hori neurrira ekartzeko modu bat izan dela. Antzeko zerbait gertatu zen ahuntzekin. Urte horretan, % 11,9 egin zuen gora, eta horren ostean jaitsi egin zen bi urtez, lehen aldiz aztertu den segidan. Ostera, behi-azientaren hiru urteko beherakadak gelditu eta % 1,1 egin zuen aurrera. Oro har, kopurua oso egonkorra da.

Estatuan, behien eta ardien jaitsiera pixka bat moteldu zen (-% 1,9 eta -% 0,9), eta ahuntz zein txerrien datuak positiboak izan ziren, hiru eta bi urteko atzeraldia eta gero, hurrenez hurren (% 2,9 eta % 2,3). Izan ere, lau espezieek ondoz ondo egin zuten behera 2 aldiz 2021-23 eta 2010-12 biurtekoetan. Txerriak errentagarriagoak dira eta ez dute abeltzaintza estentsiboa behar. Behien ingurukoa teknifikatu eta errentagarri egin daiteke

ardiekin baino askoz neurri handiagoan, haragiak trakzioa galdu baitu. Bestalde, ahuntzena gorakada bidean da, dibertsifikazioa eskaintzen baitu; halaber, negozio-nitxo espezializatua da. Estatuan, hauek dira kuotak, hurrenez hurren: % 61,1, % 10,9, % 23,8 eta % 4,2. Ardien beherapena lineala da, txerrien igoera bezain lineala ia-ia, edo beste bi kuoten egonkortasuna bezainbestekoa. Estatuko kopuruen aldean, Euskal Herriko proportzioak ez dira askorik aldatu 15 urtetan. Hona hemen 2009ko kopuruak: % 4,3 (behia), % 4,9 (ardia), % 1,3 (ahuntza) eta % 2,3 (txerria). Eta 2024an, hurrenez hurren: % 3,9, % 4,4, % 1,8 eta % 2,3.

3.2 ABERE-EKOIZPENA ETA EMAITZA EKONOMIKOAK

Esne-ekoizpena eta emaitza ekonomikoak

175. koadroa Esne-ekoizpena

(m litro)

Urtea	Eremua	Behia	Ardia	Ahuntza	Guztira
2022	Araba	50.725	2.897	362	53.984
	Bizkaia	52.529	1.644	658	54.831
	Gipuzkoa	65.120	5.330	204	70.654
	EAE	168.374	9.871	1.223	179.468
	Nafarroa	243.892	16.935	388	261.215
	Euskal Herria	412.266	26.806	1.611	440.683
2023	Araba	51.402	2.819	409	54.630
	Bizkaia	49.612	1.494	581	51.687
	Gipuzkoa	62.540	4.915	202	67.657
	EAE	163.554	9.228	1.192	173.974
	Nafarroa	253.579	16.530	322	270.430
	Euskal Herria	417.133	25.757	1.514	444.404
2024	Araba	47.528	2.522	492	50.542
	Bizkaia	46.959	1.464	617	49.040
	Gipuzkoa	69.065	5.077	265	74.408
	EAE	163.552	9.063	1.374	173.990
	Nafarroa	272.109	18.459	434	291.002
	Euskal Herria	435.661	27.522	1.808	464.992

Iturria: Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila, Eusko Jaurlaritza. Landa Garapeneko eta Ingurumeneko Departamentua, Nafarroako Gobernua

Lehenago aipatu bezala, esnekigintzak oso fase konplikatuak izan ditu, enpresa banatzaileen lehia ikaragarriagatik eta Europako beste toki batzuetako jardueragatik, ekoizpena eraginkorra izateko aurrerapen teknikoetan aurrerago baitzeuden. Geldirik zeuden prezioen arazoa konpontzen hasi zen 2021 eta 2022 inguruan. Ondoren, zertxobait erlaxatu ziren, baina azken urtean argiago ikusi zen prezio-multzoa egonkorra zela eta igoera berriak egiteko gaitasuna dagoela. Baliteke igoera berriak suspertu izana horregatik.

Nafarroako esne-ekoizpenak (litrotan) urtetik urterako igoerarik handiena izan zuen 2024an, eta baliteke aurrekoa honekin lotuta egotea. Igoerarik handiena izan da, aztertu den segida osoaren aldean: guztira, % 7,6. Zehatz-mehatz, horren % 7,3 behiari dagokio; % 11,7, ardiari; eta % 2,8, ahuntzari. % 7,6ko igoera garrantzitsua izan zen, batik bat kontuan hartuz gero 2015etik 2023ra arteko igoera % 10ekoa besterik ez zela izan. EAEn, aldiz, areagotzea txikia izan zen, 16.000 litro soilik. Are gehiago, 2.000 behi-esne galdu ziren (-% 0,001), eta ardi-esneak -% 1,8 egin zuen behera. Hortaz, urtetik urterako baterako igoera beste nonbaitetik etorri da: oso kopuru txikitik dabilen ahuntz-esnearen % 15,3eko gorakadatik. Deigarria da bi erkidegoetan azken hamarkadan geldirik zeuden bolumenek bilakaera desberdina izan dutela azken bi urteetan: Nafarroan, gora, eta EAEn, behera (batez ere Bizkaian).

176. koadroa Euskal Herrian ekoizitako esnearen helmuga

(m litro)

Erabilera	2023	2024	% Δ 24/23
Behi-azienda	417.133	435.661	4,4
– Zekor-hazkuntza	5.670	5.665	-0,1
– Pertsonen kontsumoa ustiatuegia	1.481	1.499	1,2
– Zuzeneko salmenta kontsumitzaileei	6.099	3.969	-34,9
– Salmenta esne-zentralei	403.883	424.528	5,1
Ardi-azienda	25.759	27.522	6,8
– Gazta	6.251	5.800	-7,2
– Pertsonen kontsumoa ustiatuegia	32	31	-2,4
– Zuzeneko salmenta kontsumitzaileei	437	442	1,1
– Salmenta esne-zentralei	19.040	21.249	11,6
Ahuntz-azienda	1.614	1.808	12,0
– Esnekiak	999	1.152	15,4
– Pertsonen kontsumoa ustiatuegia	51	46	-9,7
– Zuzeneko salmenta kontsumitzaileei	0	87	--
– Salmenta esne-zentralei	564	523	-7,3
Guztira	444.506	464.992	4,6
– Zekor-hazkuntza	5.670	5.665	-0,1
– Esnekiak	7.250	6.952	-4,1
– Pertsonen kontsumoa ustiatuegia	1.584	1.577	-0,5
– Zuzeneko salmenta kontsumitzaileei	6.536	4.498	-31,2
– Salmenta esne-zentralei	423.486	446.300	5,4

Iturria: Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza). Landa Garapeneko eta Ingurumeneko Departamentua, Nafarroako Gobernua

Bi erkidegoetako esne-erabilerak koadro berean jaso dira, espezieen arabera. Hala ere, erkidegoen artean alde nabariak daudela aipatu behar da. Nafarroan, behi-esnearen ia % 99 esne-zentraletara bideratzen da. Haatik, ardi-esnearen ekoizpenaren % 7,2 esnekiak egiteko gordetzen da; gazta egiteko, adibidez. Erabilera hori ez da ahuntz-esnearekin jaso, Nafarroan. Azken horren kasuan, % 20 kontsumitzaileei saltzen zaie zuzenean, esne-zentralek parte hartu gabe. EAEn, bestalde, zentralei % 95 saltzen zaie. Ardietan, % 49,2 gaztatarako gordetzen da, eta ahuntz-esnearen ekoizpena Foru Erkidegokoa halako hiru da.

Bilakaera hori aldeko ratio ekonomikoekin lotuta ote dagoen jakiteko, negozioaren egoera xehetasun gehiagorekin azter daiteke ustiattegietan zuzenean egindako laginketetan, batez besteko adierazle ekonomikoen bidez bereziki. Alde horretatik, INTIAko (Nekazaritzako Elikagaietarako Teknologia eta Azpiegituren Nafarroako Institutua, Nafarroako Gobernuaren mendeko erakundea) Berrikuntza, Teknologia eta Kudeaketa Sailak (ITG) egindako lana azpimarratu behar da. Esnetarako behi eta ardiei buruzko datu xeheak ematen ditu urtero, baita haragitarako behi, ardi eta txerriei buruzkoak ere. Behi-esnearen kasuan, EAEko lurralde historikoetako institutuak ere laginak hartzen dituzte; zehazki, Arabako Abere institutuak haragitarako behiei eta esnetarako ardiei buruzko datu gehigarriak ematen ditu urtero.

177. koadroa Esnea ekoizten duten eliteko behi-ustiategi batzuek osatutako lagin baten emaitzak

Kontzeptua	Lurgintza (Gipuzkoa)		Lorra (Bizkaia)		Abere (Araba)		INTIA-ITG (Nafarroa)	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
DATU TEKNIKOAK								
– Lagineko ustiategi kopurua	20	20	48	41	34	30	36	35
– Behi kopurua	1.271	1.246	3.475	3.284	4.548	3787,8	5.099	5.062
– Ha. NAE/ustiategi	33,3	33,3	34,8	36,5	72,5	76,1	58,7	59,2
– Behi/ustiategi	64	62	72	80	117	126	142	145
– Behi/ha.	1,9	1,9	2,1	2,2	1,6	1,7	2,4	2,4
– Ekoizpen- eta bazka-gastuak (€/ha)	569,86	542,98	448,07	391,05	648,00	866,00	1.041,00	905,60
PREZIOAK ETA ETEKINAK								
– Esnearen prezioa (€/1.000 litro)	550,54	523,40	563,99	525,87	565,00	522,00	580,30	559,86
– Esne-ekoizpena litro/behi	8.754	9.207	9.046	8.535	10.494	10.885	9.788	10.741

Iturria: EAEko lurralde bakoitzeko nekazaritzako eta abeltzaintzako zentro kooperatiboek eta Nafarroako Teknologien eta Nekazaritzako Elikagaien Azpiegituren Institutua Elkarte Anonimoak (INTIA, ITG dibisioa) eskainitako estatistikak.

Esnetarako behien artean, INTIA-ITGren laginek epe luzerako bilakaera argi-argiak erakusten dituzte: gero eta etxalde gutxiago daude, baina bakoitzak animalia eta hektarea gehiago ditu. Lorraren (Bizkaia) eta Lurgintzaren (Gipuzkoa) datuak antzekoak dira. Dena den, joera horiek ez dira hain nabariak izan Abereren (Araba) datuetan, azken 15 urteotako azterketan egonkortasun handiagoa ikusi baita. Beste alde batzuk ere aipa daitezke. Esate baterako, Arabako eta Nafarroako laginetan, gainerakoen antzera, behi bakoitzeko balioa handitu egin dela ikusi da, azken hiru urteetan, kostuek eragina izan dutelako (pentsuenak kasurako). Hala ere, norabide desberdinak hartu dituzte, biek ala biek kota handiagoak lorturik. Azken urtean, Arabakoa gelditu egin zen, baina Nafarroan gorantz jarraitu zuten. Aurreko mailan, Gipuzkoan geldirik egon zen, eta Bizkaikoa bat-batean geratu zen. Bada lotuta dagoen beste adierazle bat, elikagaien gastuena, garrantzitsua ere badena. Hektarea bakoitzeko euro kopuruaren gorakada gelditu egin zen ia lurralde guztietan, Araban izan ezik, handitzen jarraitu baitzuen. Esnearen prezioaren igoera geratu egin zen lau lurraldeetan, alde bakarrarekin: Gipuzkoako laginean urtebete aurreratu zen aurretiko igoera eta gelditzea bera (2022an eta 2023an, hurrenez

hurren). Behi bakoitzeko litro kopurua gora ari da poliki; dena den, gelditu egin dela ematen du, edo jaitsi ere egin zen Bizkaian.

Nafarroan, esnetarako behien elikagaien aurreko bi urteetako kostua igotzen ari zen eta iaz gelditu egin zen joera, argi eta garbi, batezbestekoa 2022koa baino txikiagoa izateraino. Alabaina, prezioa kostu hori baino hein txikiagoan jaitsi zen, baina behi bakoitzeko diru-sarrerek igotzen jarraitu zuten, nahiz eta aurreko biurtekoan baino txikiagoa izan. Hain zuzen ere, hamarkada batez, elikagaien gastuek beheranzko joera izan zuten Nafarroan, 2022-23ra arte. Behi bakoitzeko litro kopurua motel eta modu linealean igo zen 2023ko estatusunera arte. Joera horren arabera espero zen maila berreskuratu zuten iaz, ordea. Esnetarako behiei dagokienez, 2023ko marjina garbia aurreko hamarkadako batezbestekoa halako hiru izan zen, oso geldi egon baitzen hamarkada horretan. 2024an neurrira ekarri zen zertxobait, aurreko bi urteetan kostuak xurgatzeko aplikatu behar izan zen gehiegizko ekoizpena lasaitu egin baitzen. Dirulaguntzak ere normaldu ziren, 2022ko ezohiko laguntzen ostean; orduan, Ukrainako krisia hasi berria zen eta eragina izan zuen zerealen, bazkaren eta oleaginosoen merkatuetan.

178. koadroa ABEREk eta INTIA-ITGk kudeatutako ardi-esne ustiatzearen batez besteko emaitza ekonomikoak

Kontzeptua	ABERE		INTIA-ITG	
	2023	2024	2023	2024
DATU TEKNIKO-EKONOMIKOAK				
– Lagineko ustiatze kopurua	20	18	25	27
– Eskulana (GLU) ustiatzeko	2,0	2,0	1,8	1,9
– Ardi kopurua ustiatzeko	358	365	364	373
– Azalera (Ha.)	82,4	78,0	24,0	25,3
– Esne-ekoizpena (litro/ardi)	--	--	146	152
– Esnearen prezioa (euro/1.000 litro)	--	--	1.915,00	2.306,00
EKOIZPENA ETA EMAITZAK (euro)				
Produktu gordina	131.126	143.312	115.528	123.248
- Elikadura-gastuak	37.523	35.161	43.824	35.389
- Gastu aldakorak	12.146	13.905	10.452	10.364
= Marjina gordina	81.457	95.780	71.195	85.140
+ Diru-laguntzak	18.938	26.566	9.943	7.645
+ Beste diru-sarrera batzuk	5.253	4.665	--	--
- Gastu finkoak eta langileenak	62.367	66.993	43.818	47.169
= Marjina garbia	43.281	58.715	27.377	37.970
EMAITZA UNITARIOAK (euro)				
– Marjina garbia / ardia	120,90	160,86	75,14	101,74
– Marjina garbia / GLU	21.320,69	29.804,57	14.878,80	20.524,32

Iturria: Abere eta INTIA-ITG, Nafarroako Nekazaritzako Elikagaien Teknologia eta Azpiegituren Institutua, BTG Departamendua (Berrikuntza, Teknologia eta Gestioa).

Esnetarako ardien harira, alde bat ikusten da Nafarroan. Prezioa ez zen iaz jaitsi; horren ordez, igotzen jarraitu zuen, nahiz eta kostuak jaitsi. Horrenbestez, marjina gordina are gehiago hobetu ahal izan zen. Azpisektore horretan, ratioa ez zegoen geldirik lehengo

hamarkadan, beherantz ari zen, oszilazioekin izanik ere. Ez zen 2024ra arte igo, eta horrek arnasa eman zien ekoizleei. 2015eko marjina garbia (dirulaguntzak kontuan izan gabe) 27.000 euro ingurukoa izan zen, eta 17.000 eurokoa 2023an, gutxi gorabehera. Gerora egin zuen jauzi, 30.000 euro ingurura iritsi arte.

Aberekin Araban hartutako esnetarako ardien laginean, elikagaien kostuaren beherapena ez zen hainbeste nabaritu. Dirulaguntzak, gainera, igo egin ziren, eta berez Nafarroakoak baino askoz handiagoak dira. Bertan, aitzitik, jaitsi egin ziren dirulaguntzak. Gainera, produktu gordina Nafarroan baino azkarrago handitu zen. Dena den, bada beste alde bat. Gastu finkoen batezbesteko handiagoa ikusi zen Araban eta, beharbada, ustiatzearen askoz tamaina txikiagoarekin, batez beste (hektareatan). Aldagai horiek gainjartzearen ondorioz, marjina garbia antzekoa izan zen eta hobera egin zuen bi lurraldeetan. Nafarroan, ordea, 2024an hautsi zen beherantzko joera. Horrez gain, Arabako laginean, gutxi falta izan zen aurreko bi ekitaldietan (2019-20) galerak egoteko, Nafarroan ez bezala: marjina atzera aritu zen oso neurri txikian, baina multzoa egonkor samarra zen.

179. koadroa Abere eta INTIA-ITGren kudeaketa tekniko-ekonomikoaren kontrolpean dauden haragitarako behi- eta ardi-ustiatzearen emaitzak

Kontzeptua	ABERE		INTIA-ITG			
	Haragitarako behiak		Haragitarako behiak		Haragitarako ardiak	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
DATU TEKNIKO-EKONOMIKOAK						
– Lagineko ustiatze kopurua	65	39	18	19	20	23
– Eskulana (GLU)	1,0	0,9	1,2	1,0	1,3	1,2
– Behi/Ardi kopurua ustiatze gikoa	55	69	83	60	726	715
– Azalera (Ha.)	75,3	98,7	38,4	30,2	43,6	39,4
– Txahal/arkume ekoizpena, kg. behi/ardiko ^(*)	--	--	215,0	194,9	15,5	17,4
– Txahal/arkume salneurria €/kiloko	--	--	5,41	4,77	6,22	5,55
Ekoizpena eta emaitzak (euro)						
– Produktu gordina	45.286	63.836	121.254	88.273	77.041	86.725
– Elikadura-gastuak	27.902	26.829	65.070	42.490	47.909	43.824
– Gastu aldakorak	6.890	8.036	22.165	17.259	12.576	13.813
= Marjina gordina	10.494	23.704	53.371	38.235	10.321	46.518
+ Diru-laguntzak	26.326	34.580	19.352	9.711	24.942	17.430
– Gastu finkoak eta langileak	21.415	29.100	43.716	36.040	31.176	31.191
= Marjina garbia	14.713	33.355	9.654	2.194	10.321	15.326
Emaitza unitarioak (euro)						
– Marjina garbia behi/ardia	267,50	479,93	116,89	36,44	14,22	21,42
– Marjina garbia GLU	15.487	35.866	9.195	2.236	9.737	14.214

(*) Haragi kiloak: Behi-haragi kiloak, kanalean. Ardi-aziendaen kasuan, kiloak bizirik. Iturria: Abere eta INTIA-ITG, Nafarroako Nekazaritzako Elikagaien Teknologia eta Azpiegituren Institutua, BTG Departamendua (Berrikuntza, Teknologia eta Gestioa).

Haragi-ekoizpena: emaitza ekonomikoak

Haragitarako behietan, marjina garbiaren (dirulaguntzak baino lehen) egoera oso antzekoa izan zen Araban eta Nafarroan. Bietan, tarte negatiboa behin eta berriz suertatu zen, baina Araban, berriro ere, dirulaguntza handiagoekin konpondu zen hori. Dirulaguntzak kenduta ere, adierazlearen tarte positiboan sartzeko zorian egon zen 2024an, 2011tik lehenbiziko aldiz aztertutako segidan. Nafarroako laginean, Arabakoak baino askoz gastu oso handiagoak izan zituzten. Bide batez, etxalde bakoitzeko behien ratioa nabariki txikiagotu zen iaz Nafarroan, eta Araban kontrakoa gertatu zen, hain zuzen.

Gainerakoan, bi laginetako kostuek eta diru-sarrerek gorantz egin zuten, lehengaien prezio altuen fasearekin lotuta. Araban ez zen hainbesterako izan, baina gastu finkoak handitu ziren, eta, beraz, baita guztizko kostuak ere. Itxura batean, ekoizpena biziki azeleratu behar izan zen ondorioz.

Diru-sarrerak eta marjinak hobetu zirela ikusita, kostuak prezioetan jasanarazi zirela ondorioztatzen da. Aitzitik, ez da horrelakorik ikusten Arabako laginean, baina bai Nafarroakoan. Foru Erkidegoan, aldeak izan ziren harakintzaren eta esnekigintzaren artean. Harakintzak, gainera, eragina du batzuetan esnea ere ekoizten duten etxaldeetan. Aldea sortu zen, baita ere, behien eta ardien artean. Bi haragi motek oso prezio geldiak izan zituzten hamarkada osoan, harik eta, Ukrainako krisia baino lehen ere, ardi-haragian igoera handia gertatu zen arte (2021). Ondoren ere jarraitutasuna izan zuen, antzeko jauzia gertatu zen-eta 2023an. Haatik, esneak ez bezala, haragiak beheranzko errebotea izan zuen 2024an. Behi-haragiaren igoera 2022-23an gertatu zen, eta beheranzko errebotea 2024an, baina arinagoak izan ziren biak. Laguntzak txikiagoak izan ziren bietan, eta inoizko txikiena izan zen berriro behien kasuan.

Alabaina, haragitarako ardien batez besteko etxaldeek ekoizpenaren igoera mantendu zuten eta salmentari eutsi zioten, 2023koa baino handiagoa izateko moduan. Kostuak neurritsuagoak izan zirenez, marjina garbiak hobera egiten jarraitu zuen, nahiz eta, zenbait ekitalditan, dirulaguntzei esker soilik goiari eutsi. Bestalde, marjina garbiaren ratioa (dirulaguntzak baino lehen) positiboa izateko bidean ari dela ematen du (2015ean lortu zen, oso tarte labur batean).

Behien kasuan, ekoizpenaren 2023ko ezohiko igoera beherantz zuzendu zen, 2022koaren antz handiagoa duen mailara itzulirik. Marjina garbia (dirulaguntzekin) tarte positiboan mantendu zen, nahiz eta 2023an baino dezente txikiagoa izan. Lehenago, bost urtez, batez besteko etxalde batentzat, negozioak galerak eman zituen. Dirulaguntzarik gabeko marjina garbia tarte negatiboan egon da segida osoan. Dena den, inoiz baino gertuago egon zen iaz zero euroren marratik. Haragitarako behien negozioa eta haragitarako ardiena desberdinak dira, behienak errazago orekatu ditzakeelako galerak esnegintzarekin lortzen duen marjinaren bidez.

Txerriek presentzia handia dute Nafarroan. Batez beste, ustiategiak ardi eta behienak baino handiagoak dira, nahiz eta gutxiago ere badiren. Laginketa ekonomikoetan ez da dirulaguntzarik jaso; aitzitik, txerri helduen eta txerrikumeen ekoizpenaren ratio teknikoei jarraipen nabaria egiten zaie. Azken animalia mota horren ekoizpena ere kontzentratu egin zen iaz, jardueraren laginketan sei ustiategitik laura soilik pasatu dela ikusirik. Hala eta guztiz ere, ez zen erregistratu eremu txiki horretan 2023an gertatutako ekoizpen-beherakada zorrotza (2022a defizitarioa izan ostean, ezohikoa izanik ere). Horren orde, neurrian suspertu zen, saldutako animalia bakoitzeko prezioa igo izanak lagunduta.

180. koadroa INTIA-ITGren kudeaketa tekniko-ekonomikoaren kontrolpean dauden txerri-ustiategien emaitzak

Kontzeptua	Txerrikumeen ekoizpena ⁽¹⁾		Ziklo itxia ⁽²⁾	
	2023	2024	2023	2024
EZAUGARRI TEKNIKO-EKONOMIKOAK				
– Aztertutako ustiategi kopurua	6	4	8	9
– Urdanga kopurua ustiategiko	82	103	653	575
– Urdanga bakoitzeko saldutako txerrikumeak	23	22	0,5	1,1
– Urdanga bakoitzeko saldutako txerri gizenduak	0,04	0,10	22,2	21,4
– Urdanga bakoitzeko saldutako txerriak, guztira	23	22	23	23
– Saldutako txerrikumeen batezbesteko pisua (kg)	7,1	7,0	8,6	6,8
– Saldutako txerri gizenduen batezbesteko pisua (kg)	120,0	125,5	111,8	114,3
– Saldutako txerrikume + txerri gizendu kopurua	1.925	2.269	14.807	12.949
– Txerrikumearen batezbesteko salneurria (€)	44,03	51,46	34,30	47,57
– Txerri-kiloaren batezbesteko salneurria (euro)	1,83	1,69	1,82	1,70
– GLU (Gizakiaren Lan Unitateak), guztira	0,5	0,6	4,7	4,3
EMAITZA EKONOMIKOAK (€)				
– Produktu gordina	95.333	127.778	3.066.372	2.410.412
• Gastu aldakorrak	58.922	64.315	2.022.431	1.533.162
– Marjina gordina	36.411	63.464	1.043.941	877.249
• Gastu finkoak	20.969	24.109	453.398	411.359
– Marjina garbia	15.441	39.355	590.543	465.891

(1): titia kendu osteko salmentan diharduten ustiategiak, 7,04 kg/txerrikume. (2): Ustiategi horiek saltzen duten % 80 baino gehiago txerri gizendua da. Iturria: INTIA-ITG, Nafarroako Nekazaritzako Elikagaien Teknologia eta Azpiegituren Institutua, BTG Departamendua (Berrikuntza, Teknologia eta Gestioa).

Dena den, koadroko ekoizpenik garrantzitsuena ziklo osoko ustiategiena da (txerrikumeak ere saltzen dituztenak). Hala, ratorik garrantzitsuena kilo bakoitzeko prezioa da, iaz jaitsi egin zena gorakada handiko bi urteen ostean, ardi eta behien etxaldeetan ikusi bezala. Aurreko hamarkadan, prezioak oszilazio gehiago izan zituen, baina tarte egonkor baten barruan. Zertxobait mugatu eta gero, itxuraz handiagoa den prezioen maila sendotu zen iaz, eta ikusi beharko da ea ohiko tartera itzultzen diren datozen ekitaldietan. Nolanahi ere, jarduera horretako produktu gordinak dezente egin zuen gora 2020an, 2023ko jauzi

handiagoa baino lehen, garai hartan bertan abiarazitako gastu aldakorra igo zela eta. Urtetan, marjina garbia etekin txikieneko marrara hurbildu zen behin eta berriz, galeretan erori gabe. Errentagarritasun maila arrazoizkoagoa izan zen 2023an, eta ia-ia berdindu egin zen 2024an.

Abereen hilketa

181. koadroa Euskal Herrian hildako azizendaren kanaleko pisua

(Tm)

Urtea	Behi-azienda	Ardi-azienda	Ahutz-azienda	Txerri-azienda	Zaldi-azienda	Hegaztiak	Untxiak	Guztira
2015	12.461	3.868	44	34.827	3.359	103.518	4.612	162.689
2016	18.029	4.071	42	23.379	3.532	116.739	4.440	170.233
2017	17.808	3.741	63	3.318	3.765	112.612	4.105	145.412
2018	18.117	3.825	60	3.551	3.328	125.866	4.282	159.028
2019	19.438	3.575	54	3.291	3.775	118.535	3.681	152.349
2020	22.152	3.428	50	3.305	3.828	111.515	4.477	148.755
2021	25.802	3.008	55	3.556	3.362	110.253	4.618	150.652
2022	28.155	2.885	46	3.619	3.607	119.568	3.850	161.729
2023	27.799	2.693	59	3.565	3.897	122.155	3.947	164.115
2024	29.853	2.592	57	3.509	3.533	122.968	3.806	166.316
% Euskal Herria/Espainia 2024	4,2	2,6	0,7	0,1	45,7	6,8	11,2	2,2

Iturria: Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila, Eusko Jaurlaritza. Landa Garapeneko eta Ingurumeneko Departamentua, Nafarroako Gobernu.

Era berean, abeltzaintza-sektorea hiltegietao adierazleen bidez ere monitoriza daiteke. Hartara, fokua zabaldu eta orain oso garrantzitsuak diren ekoizpenak sar daitezke; adibidez, hegaztien haragiarena. Txikiagoak diren beste batzuk ere sar daitezke, beraz; esate baterako, zaldia eta untzia. Aitzitik, animalia bakoitza non hil den adierazten dute datuek; hortaz, ez dira zertan autonomia-erkidego berean hazi izan. Lehen aipatu da Nafarroako txerrigintza garrantzitsua dela, baina ez da koadro honetan neurri berean islatu. Izan ere, hiltegien negozioa espezie horretan beste eremu batzuetara lekualdatu zen duela zenbait urte.

Gainera, haragiaren jatorriari buruzko datuak daude EAEn eta, horiei jarraikiz, bertan hildako behien bi heren soilik datoz EAetik, eta ardien erdia besterik ez. Ahuntzen artean, % 80,9 da, eta txerrien % 84,4. Zaldien ekoizpen txikiaren kasuan, % 94,3 da. Are gehiago, aipatzekoa da gainerako bi espezieetan, hegazti eta untxietan, EAEn atxikitako sozietateak bi hiltegi eta hiltegi bakarra direla, hurrenez hurren. Hegaztien hiltegietao bat guztietan txikiena da, eta, hori izan ezik, aipatu diren besteak EAetik kanpo kokatuta daude.

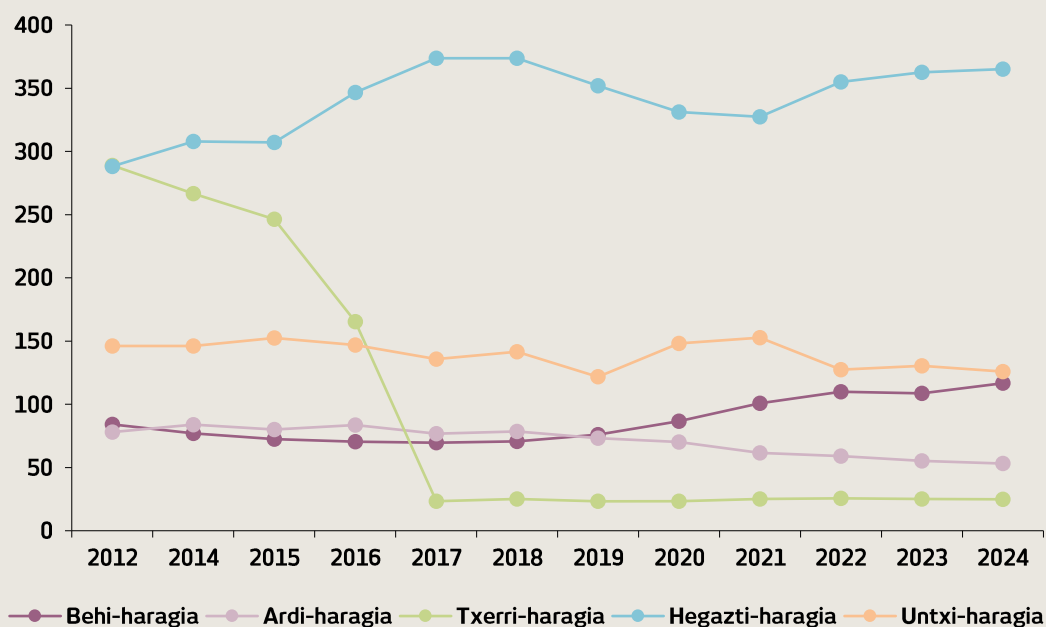
Dena den, datuak zuhurtziaz interpretatuta, batez ere Nafarroako datuek baldintzatzen dute kanaleko pisuen agregatua Euskal Herri osoan. Ekoizpenik handienak hegaztiei eta

behiei dagozkie. EAEn desberdinak dira, eta txikiagoak, argi eta garbi. Hegaztien kasuan (broiler oilaskoak, funtsean), gorakada ez da inondik inora hain nabaria izan, eta egonkortu egin da, gutxi asko. Nafarroan, aldiz, azken bost urteetan gelditu egin da, baina gora jarraitu zuen 2024an. Garai batean, behiek datu hobeak zituzten EAEn; aitzitik, joerak zertxobait behera jarraitu zuen iaz, eta azken ekitaldietan ekoizpena handiagoa izan da Nafarroan.

Foru Erkidegoan, hegaztien tona kopuruak gorakadari ekin dio azken bi urteetan. 2024an ez zen aurreko urtean bezainbeste handitu, baina 2019ko maximo historikora hurbiltzen ari da. Pentsuen mende dago neurri handian, bazkarik ezean, beste espezie batzuetan erabiltzen baitira. Hala, lehengai horren prezioak lasaitu direnez, ekoizpena berraktibatu ahal izan da. 2006tik ordura bitarte, urteko 40.000 tonatik (txerrien tona kopurutik behera) ia 100.000 tonara pasatu da. Beste albiste garrantzitsua da hazteko erritmoa berreskuratu zutela behiek: 2023koa baino bizkorragoa izan zen, baina ez 2020tik 2022ra artekoa bezain bizkorra. 2004 eta 2018 artean, joera beheranzkoa izan zen. Ardiena motela da, baina uzkuertzen ari da, zalantzarik gabe, eta jarraitutasuna du. Gainerako hiru espezieak oso egonkortuta daude Foru Erkidegoko hiltegiengan. Horien artean, deigarria da Nafarroako zaldiak estatuko guztizkoaren % 45,4 izan zirela. Hala ere, kuotarik handiena 2023koa izan zen, % 45,9rekin. Behiei eta untxiei dagokienez, Nafarroa protagonismoa hartzen joan da estatuko testuinguruan azken hamarkadan, orobat.

31. grafikoa Euskal Herriko abere-ekoizpena, (kanaleko pisua)

(Indizea 1990=100)

Iturria: Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila, Eusko Jaurlaritza. Landa Garapeneko eta Ingurumeneko Departamentua, Nafarroako Gobernua.

Datu horiek beste ikuspegi batetik irudikatu dira grafikoan. Zehazki, kanaleko pisuaren oraingo mailak Euskal Herriko 1990ekoekin erkatu dira. Urte horretako mailaren datua 100 da. Nafarroan txerriak hiltzeko jarduera nabarmen murriztu zen urtea ongi islatu da (2017). Era berean, beste gertaera hauek agertzen dira: ardien gainbehera, behiek azken bost urteetan Foru Erkidegoan izandako igoera eta hegazti zein untxien egonkortzea. Zaldiak ez dira ageri, oinarritzat hartu den erreferentziazko urteko daturik ez dagoelako, negozioa berri samarra baita.

4. BASOGINTZAREN AZPISEKTOREA

Basogintzak rol garrantzitsua du oraindik EAEn eta Nafarroan, lehen sektorearen eta hornitzen dituen industrien arteko intersekzioan. Industria-ekoizpenean eta enpleguan duen eraginari buruzko zenbatespenak aldakorrak dira, baina kopuruak nabariak dira oraindik: ekonomiaren guztizkoaren %1,5, gutxi gorabehera. Euskadiko Egurraren Behatokiak zenbatetsi zuen basogintzaren, zuraren, paperaren eta altzariaren balio-kateak ia 19.000 lanpostu zekartzala 2022an, eta euskal manufaktura-industriaren %9,6rekin ere konexioa zuela ikusi zuen. Sektorea txikiagoa da Nafarroan, eta ekonomiaren %1etik behera dagoela uste da, 2.000 enplegu baino zertxobait gehiagorekin.

Alde horren arrazoi nagusia EAEn berezitasuna da, ia bakarra baita estatu osoan. Zehazki, *pinus insignis* edo *radiata*ren landaketa historikoekin lotuta dago, zeina berez Ipar Amerikakoa den eta Bizkaiko mendi-eremu gehienak eta Gipuzkoako zati handi bat hartzen duen, batez ere hego-mendebaldeko erdian. Historikoki, errentagarritasun handiko espezie horrek industria-sektoreei eta eraikuntzari balio izan die. Gaur egun, aitzitik, sektore horiek hein handian eraldatu dira: eraikuntza- edo altzari-mota jakin batzuk alde batera utzi dira, eta paperaren erabilera batzuk gainbeheran daude. Hala ere, zuraren ondoriozko erabilerak dibertsifikatu egiten dira etengabe, sektore sozioekonomiko askok irtenbide zirkularrak eta ekologikoak ezarri izanak ere bultzatuta. Teknologia berriak ere akuilu dira, goitik behera aldatzen ari dira-eta basoen kudeaketa eta mozketak edota materialaren industrializazioa, besteak beste. Zelulosak eta zura birziklatzeko moduek erabilera berri ugari eragin dituzte, bai egituretan, bai altzarietan, eta beti gorantz doazen kartoi-erabileretan ere bai, enbalajeei dagokienez.

Sektoreak urteak daramatza lehen sektorean gertatu den aldaketa azeleratuan murgilduta. Izan ere, giza aldaketak izan dira (basoen jabetza pribatua eta jabetza horren belaunaldi-trantsizioa eta kudeaketa), teknologiak ere beste batzuk eragin ditu, aipatu bezala, eta indarreko lehentasunak eta politikak ere hor daude. EAEn dagoen *pinus radiata*ren baso handia jabetza pribatuen nukleoa da. Hala ere, bertako hostozabalen eta kontrol publikoaren berreskurapena handitzen doa herrialdearen gainerakoan. Hala EAEn, hiru lurraldeetan, nola Nafarroan, zuraren aprobetxamendua oso kontrolatuta dago eta sektore publikoak arautzen du, administrazio maila guztietan: autonomia-erkidegoan, lurraldeetan eta tokian-tokian. Dena den, lurraldeari oso atxikita dauden tokiko eragile askok ere parte hartzen dute zuraren mozketetan edota enkanteetan. Gehienak kontrol publikoaren mende daude. Nafarroako Gobernuak aprobetxamendua %25 handitzea espero du 2030erako. Gaur egun, basoa bizkorrago handitzen da aprobetxamendua baino, eta Nafarroan EAEn baino txikiagoa da, bai kopuru absolututan, bai ratioari begira.

Mozketa, baimen eta enkanteen adierazleek patroï komun bati jarraitzen diote, zehazki, oszilazio handiak gertatzen dira urtetik urtera, baina joera goranzkoa da azken hamarkadetan, aipatu den eraldaketa abian baita. *Pinus insignis* landatzeko eredua aldatu eta beste zur batzuetarantz jotzea erabakigarria da, hostozabalak barne. Berez, motelago hazten dira eta kudeaketa zailagoa eta sofistikatuagoa da, baina kalitate handiagoa dute eta erabilerak gero eta askotarikoagoak eta espezializatuagoak dira. Bizkaia mugatu egin du garapen bizkorreko eukaliptoaren bilakaera, eta Gipuzkoak oso landaketa teknifikatuen esperientziak pilotuak eta kontrol publikoko entitateak jarri ditu martxan, baliabidea modu aktibo eta jasangarrian kudeatzeko elkarlan publiko-pribatu estuaren bitartez.

Nafarroan, *pinus radiata*ren presentzia askoz txikiagoa da, eta ez dago eukaliptoaren estualdia. Aldiz, pagoa, pinu gorria eta larizio pinua erabiltzen dira gehien. Arabako ereduaren antzekoa da. Bertan, baimendutako mozketen kopurua Bizkaia edo Gipuzkoakoak baino askoz txikiagoak dira. Kudeaketa estatistikoa ez da hain aktiboa eta, ondorioz, 2023ko eta 2024ko zenbait hiruhilekotako datuak ez dira eman txosten hau idazten den unean. Dena den, EAEko beste bi lurraldeak dira nagusi kopuruei begiraturik, eta alde handiz gainera; beraz, hango kopuruak dira baliagarrien jardueraren bilakaera islatzeko.

182. koadroa EAEn egurra mozteko lizentziak

(m3 a.g. = metro kubiko, azal eta guzti)

Urtea	Eremua	Koniferoak	Hostotsuak	Guztira
2022	Araba	123.651	19.630	143.281
	Bizkaia	1.043.141	189.304	1.232.444
	Gipuzkoa	737.437	19.482	756.919
	EAE	1.904.229	228.415	2.132.644
2023	Araba	121.371	8.534	129.905
	Bizkaia	518.677	120.150	638.827
	Gipuzkoa	589.002	13.032	602.034
	EAE	1.229.050	141.716	1.370.766
2024	Araba	2.186	540	2.726
	Bizkaia	827.507	182.726	1.010.234
	Gipuzkoa	688.928	20.473	709.401
	EAE	1.518.622	203.739	1.722.361

Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

EAEko agintariek baimena ematen dute urtez urte metro kubiko jakin bat mozteko, eta kopuru horren bilakaera ikusita, asko handitu zen 2009-2018 aldian. Lehen urtean, krisi ekonomikoaren ondorioak eta zuraren eskaintza mordoa batu ziren, Frantziako hego-mendebaldean izandako gertakizun meteorologiko baten eraginez. Hala, sektoreak inoizko kopuru txikiak erregistratu zituen. Geroago, mozketakopuruak (bereziki *pinus radiata*renak) ugaritu egin dira, pinudietako asko mozteko adin optimoan zeudelako.

Oraindik asko daude fase ideal horietara iristeko, hemendik urte askotara. Baina, aldi berean, beste batzuk mozteko moduko adinera iristen ari dira; aldi berean, gero eta zaurgarriagoak dira klima-aldaketaren eta ondoriozko gaixotasunen aurrean (adibidez, banda marroia). Gaixotasun hori dela eta, prebentzio-mozketa ugari egin dira azken urteotan. Arazo fitosanitario horrek gailurra jo zuen 2018az, eta orduz geroztik nabaritzen da bolumena behera doala pixkanaka, oszilazioekin. *Pinus radiata*ren egungo landaketa berriak gero eta gutxiago dira, bertako espezieekin birpopulatzeko apustua egin baita EAEn eta Nafarroan.

Ondorio ekonomikoei erreparatuta, espezieen artean bereizi behar da. Azaldu bezala, koniferoa asko ustiatzen da EAEn (*radiata*), baita hostozabala den eukalipto ere, araudi berria gorabehera, erabilieta da-eta oso azkar garatzen delako. Ia ondorio ekologiko guztien argitan, oker baloratzen dira bi espezieak. Nolanahi ere, *pinus radiata* dakarren baso-ekosistemak inpaktu positibo jakin batzuk ditu beste biodibertsitate-forma batzuetan, baita modu paraleloan garatzen diren basogintzako beste baliabide eta produktu batzuek ere, zura ez direnek. Horrek guztiak eragiten du ordezkapena ez izatea azeleratua, baizik eta arduraz egin beharreko zerbait. Nafarroan gehien erabiltzen den espeziea pagoa da, eta kalitate handiko zura ematen du. Foru Erkidegoko baliabide nagusia da, pinu gorriarekin eta larizio pinuarekin batera, eta "beste hostozabal batzuk" kategoriaren barruan dago. Aldiz, kerzineen artean daude haritz motak, batik bat, bertakoak eta ongi baloratuak. Motelago hazten dira eta kudeaketa ez da hain erraza, ordea.

183. koadroa EAEn egurra mozteko lizentziak

(m3 a.g. = metro kubiko, azal eta guzti)

Espeziea	2023	2024	% Δ 24/23
– Pinu gorria	4.806	408	-91,5
– Larizio pinua	64.310	68.645	6,7
– Pinaster pinua	29.482	30.374	3,0
– Halepensis pinua	3	0	-100,0
– Radiata pinua (insignis)	1.026.170	1.205.602	17,5
– Beste konifero batzuk	104.279	95.095	-8,8
Koniferoak, guztira	1.229.050	1.518.622	23,6
– Makala	778	149	-80,9
– Eukalipto	128.354	179.022	39,5
– <i>Quercus</i>	5.113	7.670	50,0
– Beste hostotsu batzuk	7.471	5.746	-23,1
Hostotsuak, guztira	141.716	203.739	43,8
GUZTIRA	1.370.766	1.722.361	25,6

Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jauraritza).

Ikusi den bezala, aldaketa handiak gerta daitezke urterik urtera, urte batzuetan oso mozketa-baimen espezifikoak ematen baitira EAEn eta Nafarroan (bi lurraldeak ez dira oso handiak eta oso kudeaketa kontrolatua dute), eta horrek eragin handia izan dezake estatistikan. Hala ere, trantsizioa bera *pinus radiata*ren eta eukaliptoaren eredutik

aldentzen ari da EAEn, eta, beraz, bolumenak nahiko handiak dira eta moztutakoa baino askoz gutxiago birjartzen da. HAZIk aurten uste du radiataren ekoizpena EAEko gainerako espezieena baino ia 10 aldiz handiagoa dela eurotan; balioak % 3,3 egin du behera, kantitatean -%7,8, eta prezioak % 4,9 igo dira. Intsigniserako, % -0,4, % -5,1 eta % +4,9 dira aldaketak, hurrenez hurren, eta beste espezieen multzorako, % -24, % -27,5 eta % +4,8.

5. ARRANTZA-SEKTOREA

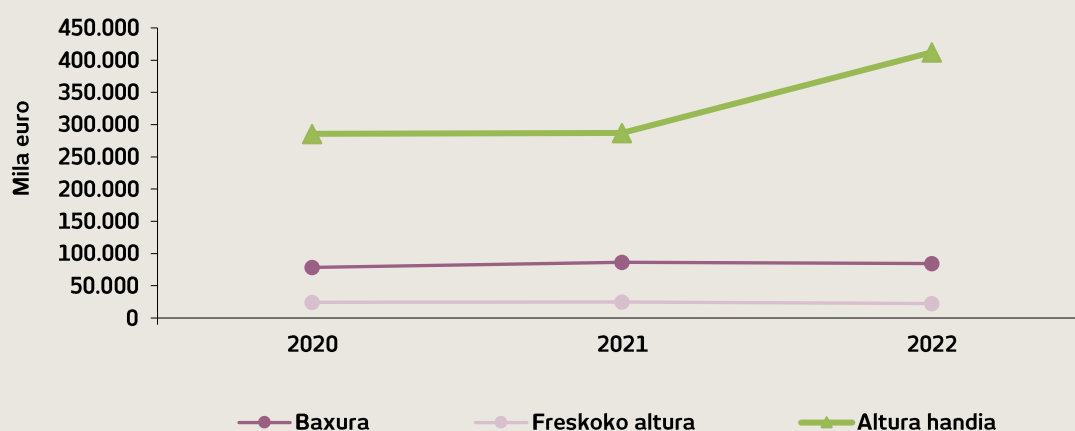
5.1 IKUSPEGI OROKORRA

Arrantzak sektore estrategikoa izaten jarraitzen du bai Euskadirentzat, bai Europarentzat, eta biek nahi dute sektore hori ekonomia urdin jasangarriaren idealaren ardatzetako bat izatea. Izan ere egun, geroz eta kontzientzia handiagoa dago kostaldeko bizi-kalitatearen, osasunaren (arrainak ekarpen handia egiten du, haren balio nutrizionalarengatik), gastronomiaren eta ingurumenaren gainean.

Azken datuen arabera, produktu horren kontsumoa suspertzen ari da. Euskadin produktu hauek kontsumitzen dira gehien, orden honetan: legatza, bakailaoa, izokina, hegala burrak (hegaluzea barne) eta antxoa. Hala ere, azken bi arrain horiek dira baxurako ontzidi gehien denboraldia definitzen dutenak, batez ere Getariko eta Hondarribiko lonjetan. Legatza estrategikoa da Ondarroan edo Pasaian; azken horretan baita bakailaoa ere, eta altura handiko hegala burrak Bermeon. Gainerako portuetan jaisten ari da arrantza-jarduera.

Euskadiko azpi-sektorerik adierazgarriena izozkailuak dituzten atunketariena da zalantzarik gabe, hainbat ozeanotan jarduten baitute. Bermeori atxikita dago ontzidi hori eta sortzen dituen diru-sarrera guztiak Euskadiko lonjek eta ontzidien erakunde jabeek egiten duten baxurako edo freskoko alturako negozio guztiarenak baino altuagoak dira. Azpi-sektore bakoitzaren diru-sarrera guztien datuak bi urteko atzerapenarekin argitaratzen dira. Alturako arrain freskoaren arrantza Ondarroan egiten da eta baxurakoa aipatutako beste 5 portuen artean banatzen da. Oro har, altura handiko negozioaren bolumenak gora egin du azken urteetan eta freskoko alturako negozioak behera egin du. Baxurakoa nahiko egonkor mantendu da, gobernuak asko babesten duelako, sozialki sektore estrategikoagoa baita eta lurraldean zabalduago baitago. Azpi-sektore bakoitzaren diru-sarrera horien guztien barruan sartzen dira lonjak ez diren beste bide gehigarri batzuk.

32. grafikoa Azpi-sektoreen arabera diru-sarrerak 2020-2022

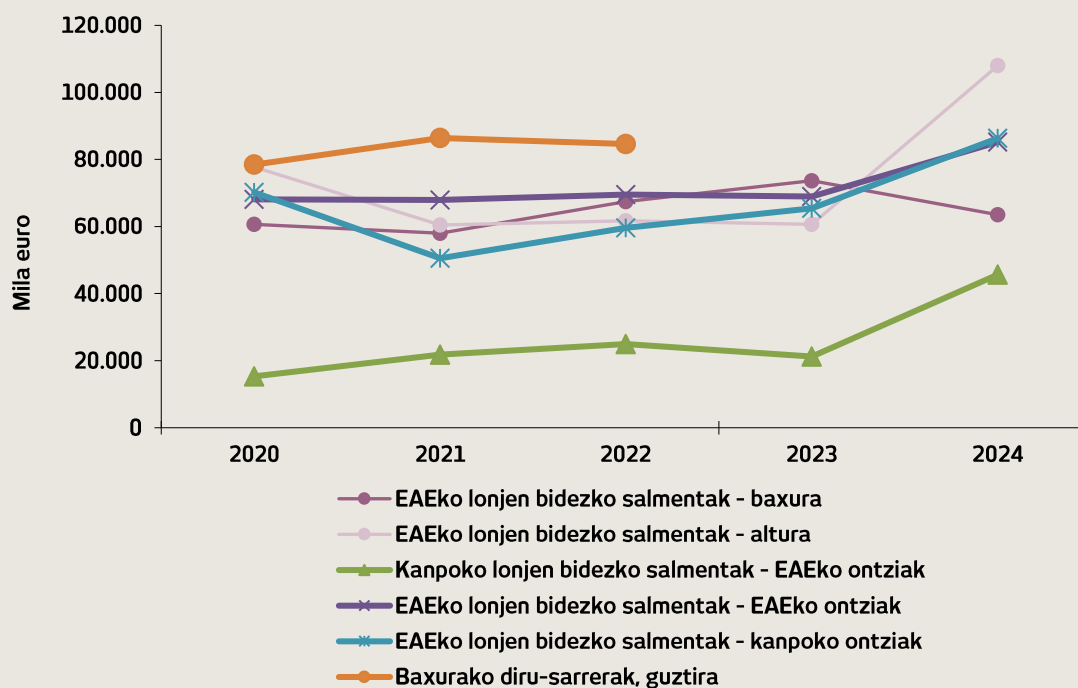
Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Sektoreak izugarritzko laguntza publikoa behar du helburu horietarako, beti handitzen doazen presioen mende baitago: belaunaldi-txanda lortzeko zailtasunak, lurralde-parekidetasuna lortzeko eta gehiegizko arrantza ekiditeko kuotak, aldaketak espezieen portaeran eta biologian klima-aldaketaren ondorioz, lehia lurraldeen eta arrantza-arten artean edo prezioen gorabehera handiak. Azken aldian, gainera, akuikulturak garrantzia hartu du gobernuen lehenetsuen artean, ingurumenaren eta elikaduraren jasangarritasunarekin kezkatuta daudelako. Jarduera horrek izokinaren moduko espezieak kudeatzen ditu. Izokina da Euskadiko familietan gehien kontsumitzen den hirugarren arraina.

Sektorea monitorizatzeko balio duten daturik eguneratuenak kofradia edo lonjetan egiten diren espezie nagusien enkanteenak dira. Datu horietan bereizi egiten dira salmenta horietatik zein diren Euskadiko ontzidietakoak eta zein harrapakinak Euskadin saltzea erabakitzen duten beste lekuetako ontzidietakoak; baita Euskadiko armadoreek beste lonja batzuetan egiten dituztenak ere, zehazki Kantauriko lonjetan. Arraina baldintza onetan porturatu behar izaten dutenez, Bizkaiko Golkotik urrun arrantzatutakoan egin ohi dute hori.

Ikus daitekeen moduan, azken bosturtekoan, alturako eta baxurako arrantzek salmenten konputu antzekoa izan zuten Euskadiko lonjetan; baita Euskadiko armadoreek eta kanpokoek lonja horietan deskargatu eta saldu zutena bereiziz gero ere. Ikus daitekeen moduan, txikiagoa izan zen Euskadiko ontziek Kantabrian, Asturiasen edo Galizian saldu zuten kopurua. Hala ere, 2024an igo egin zen nabarmen kopuru hori. Alturako salmentek ere gora egin zuten 2024an Euskadiko lonjetan eta, oro har, Euskadikoak ez ziren ontzien deskargek baldintzatu zuten hori, eta ez hainbeste baxurakoek; beraz, gorabeheratsuagoak izan daitezke.

33. grafikoa Kofradietako salmentak azpi-sektorearen eta lonjen eta floten lurraldearen arabera, 2020-2024

Iturria: HAZI, Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

5.2 ARRANTZAKO ONTZIDIA

184. koadroa Euskadiko alturako eta baxurako floten adierazleak

Sektorea	Urtea	Unitate kopurua	Potentzia (ZP)	EGT*	Tripulatzaile kopurua
Altura	2020	44	146.618	53.794	1.019
	2021	44	147.340	55.066	947
	2022	41	138.059	51.457	905
	2023	41	138.959	49.968	885
	2024	41	136.759	50.785	852
Baxura	2020	153	48.220	9.904	1.118
	2021	149	48.257	10.014	1.135
	2022	145	45.878	9.490	1.041
	2023	145	45.621	9.507	1.000
	2024	142	43.089	8.883	983
Guztira	2020	196	195.560	64.969	2.068
	2021	193	195.597	65.080	2.082
	2022	186	183.937	60.947	1.946
	2023	186	184.580	59.475	1.885
	2024	183	179.848	59.668	1.835

(*): Erregistro Gordineko Tonak. Iturria: EUSTAT.

Euskadiko portuetako baxurako eta alturako ontzidien arteko azken bosturteko alderaketan ikus daiteke, enpleguaren adierazleak, ontzien kopurua, motorren potentzia eta tonak aintzat hartuta, beheranzko joera jarraitua izan zela, baina 2024an gorakada bat izan zen azken adierazle horretan (EGT) alturako arrantzan, ez baitzen ontzirik galdu. Tonen kopuru hori baxurako arrantzaarena baino 6 aldiz handiagoa izan zen eta horrek erakusten digu izozkailuak dituzten atunontzien negozioak zer nolako tamaina duen, adar hori baita alturako kopuruei ekarpen nagusia egiten diena. Unitateen kasuan, baxurakoak alturakoa hirukoiztu zuen, baina potentziaren kasuan, alderantzizkoa da konparazio hori. Hala ere, baxurako arrantzaren rol soziala agerikoa da, oraindik ere alturako arrantzak baino enplegatu gehiago zituelako, nahiz eta denboraldiak laburragoak izan eta gehiago txandatu. Are, datu horren murrizketa-erritmoa apur bat txikiagoa zen baxurako arrantzan.

Portu batzuk jarduera minimoetara murrizten ari diren honetan, kudeatzaile publikoek enpleguaren adierazleak ematea mugatzen ari dira, estatistika-konfidentzialtasunagatik. Ondorioz, ekitaldi horretan, portuen araberrako adierazleen taulan Lurralde Historikoaren araberrako datuak soilik jaso ziren. Hala ere, oso garrantzitsua da gogoraraztea Hondarribira atxikitako tripulazioak denbora gutxian izandako beherakada handia, portu hori baitzen baxurako langile gehien zituena. Beherakada hori bat dator beste adierazle batzuenarekin, 2024an behera egiten jarraitu baitzuten portu horretan. Kontrara, Getaria izan zen azken hamarkadan dinamismorik handiena izan zuen portua eta kontrastea egiten du gainerako portuekin, zifren egonkortasuna dela eta. Izan ere, ez zuen besteez bezala beheranzko joerarik izan. Ondarroan freskoko alturaren jarduketak behera egin zuen arren, bosturteko bat baino gehiago zerman enpleguaren arloan galera handirik izan gabe.

Egun, alturako sektoreak portu batekin daude lotuta erabat; izozkailuak dituzten atunketariak Bermeorekin, bakailaoa arrantzatzeko 2 ontziak Pasaiarekin eta freskoko alturakoak Ondarroarekin. Hala ere, Ondarroak baxurako jarduera handia mantentzen du eta Pasaietan, berriz, presentzia handia dute Euskadikoak ez diren alturako arrantza-ontziek. Bermeok ditu baxurako ontzi gehien, baina ontziak txikiagoak dira batez beste, normalean Bizkaian gertatzen den moduan. Ontzi txikiagoekin lotutako arrantza-teknikak nagusitzen dira ("arte xeheak" adibidez) eta, gainera, sakabanatuago egoten dira portuetan. Horrez gain, ez dute beti erregistratuta dauden portua erabiltzen arraina deskargatzeko, hurrengo tauetan ikusiko den moduan. Deskarga horiek 5 lonja nagusitan egiten dira batik bat. Bermeok inguruko beste portu batzuetako ontziak hartzen zituen lehen, baina 2024an baxurako bi ontzi galdu zituen.

Oro har, sektoreek baliabideak kontzentratu eta murrizten dituzte, Europar Batasunak ezarritako kuota zorrotzak eta aurreikusteko zailak bete behar dituztelako eta lehen aipatutako beste faktore batzuek eragina dutelako, adibidez, arrain-bankuek urtean zehar duten portaerak. Ontzi zaharrak ordezkatzeko dituen joera horren (kopurua ez da handitzen) eta aldizkako kontratazioen ondorioz, merkatura egokitu behar da, galerak izan

baitaitezke, eta galera horiek minimizatu egin behar dira negozio-hobi batean eta bestean. Prezioen gorabeherak ere eragina dute.

185. koadroa Euskadiko ontzidiaren adierazleak portuaren arabera (2024)

Portua	Unitate kopurua	Potentzia (ZP)	EGT	Tripulatzaile kopurua
– Hondarribia (baxura)	27	11.463	2.568	
– Getaria (b.)	28	11.718	2.533	
– Orio (b.)	3	2.550	431	
– Donostia (b.)	3	240	16	
– Mutriku (b.)	2	260	29	
– Pasaia (baxura)	14	3.367	644	
– Pasaia (alt.,bakailao-ontziak)	2	5.084	1.650	
GIPUZKOA, GUZTIRA	79	34.682	7.871	1.109
– Bermeo (baxura)	29	7.545	1.577	
– Bermeo (alt., iz. atunketariak)	23	122.103	45.895	
– Ondarroa (freskoko altura)	16	9.572	3.240	
– Ondarroa (baxura)	9	1.952	400	
– Bilbo (b.)	1	37	3	
– Zierbena (b.)	4	799	162	
– Armintza-Lemoiz (b.)	5	450	66	
– Lekeitio (b.)	5	1.276	193	
– Plentzia (b.)	5	244	24	
– Santurtzi (b.)	7	1.188	236	
BIZKAIA, GUZTIRA	104	145.166	51.796	726
EAE, guztira	183	179.848	59.668	1.835

*b: Baxura.

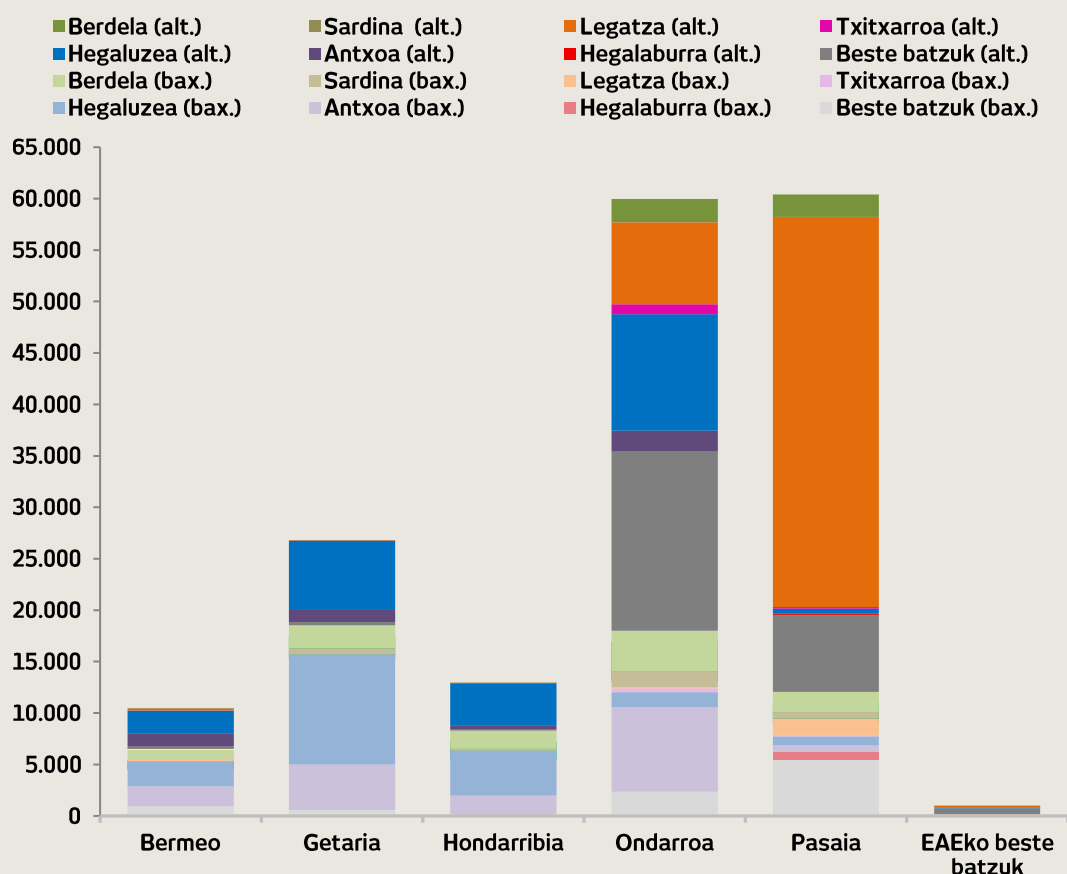
Iturria: EUSTAT

5.3 ARRANTZA-JARDUERA

2024an, baxurako arrainen salmentek behera egin zuten Euskadiko lonja guztietan, batez ere, hegaluzearen ondorioz, askoz kopuru txikiagoa porturatu baitzuten. Prezioen gorakadarekin ezin izan zen beherakada hori erabat orekatu, hortaz, baxuraren balio osoak behera egin zuen, baina beste kanal batzuetatik suspertu zen. Hala, arrantzaleek ondo baloratu zuten denboraldia edo kostera luzatu izana, aurreko urteetan normalean baino motzagoa izan baitzen kuota oso azkar agortu zelako. Antxoaren susperraldia izan zen sektorearen albiste nagusia 2023an, eta 2024an finkatu egin zen hori. Hala, balantze nahiko asebetegarria lortu zen Euskadiko arrantza-enpresak espezializatuen dauden bi produktu estrategikoetan. Bi arrain horiekin lan egiten duten kontserba-industrietara oso bideratuta daude adar horiek. Enpresa horientzat, antxoaren tamaina txikia arazo handia

izan da, baina geldialdi biologiko arrakastatsuei esker eta beste neurri batzuei esker, arazo horrek ez zuen hainbesteko eraginik izan 2024an.

34. grafikoa EAEko lonjetan enkantean saldutako arrainen balioa (mila €), azpi-sektorearen eta espezie nagusien arabera, 2024

Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Grafikoan eta taulan kolore argiagoekin ageri dira baxurako lonja bakoitzaren konputu ekonomikoak, eta kolore ilunagoekin, goiko aldean, alturakoak. Zenbateko horiek ez dute zertan bat etorri behar freskoko alturakoarekin, lonjetan saldu diren espezieei egiten baitiete erreferentzia (izan ere, baliteke beste kanal batzuk ere egotea). Argi ikusten da arrantza 5 lonjetan kontzentratzen dela, eta alturako arrantzak eragin handia duela Ondarroan eta Pasaian, besteetan baino askoz ere gehiago. Ondarroaren kasuan, Euskadiko freskoko alturako ontziak dira batik bat ("beste batzuk" atalak kuota adierazgarria du, hor sartzen dira besteak beste zapoa, bakalada eta oilarra); Pasaian, berriz, Euskadikoa ez den kanpoko ontzidiak pisu handia du, alturan arrantzatutako legatza porturatzen baitute bertan.

186. koadroa EAEko lonjetan enkantean saldutako baxurako eta alturako arrainen tonak, espezie nagusien arabera, 2024

(Tm)

Kontzeptua	Guztira	% / EH guzt.	Espezie nagusiak						
			Antxoa	Hegaluzea	Txitzarroa	Legatza ⁽¹⁾	Sardina	Berdela ⁽²⁾	Beste batzuk ⁽³⁾
– Hondarribia	6.052,7	9,5	1.731,9	2.255,9	1,2	9,3	304,9	1.624,5	124,9
Altura	1.503,1	2,4	349,0	1.099,9	0,5	6,5	0,0	5,0	42,2
Baxura	4.549,6	7,1	1.382,9	1.156,0	0,8	2,9	304,9	1.619,4	82,6
– Pasaia	14.123,8	22,2	420,2	330,2	70,5	7.507,6	583,7	2.366,9	2.967,3
Altura	10.250,7	16,1	20,0	112,6	50,8	7.200,6	0,0	1.045,7	2.009,3
Baxura	3.873,1	6,1	400,2	217,6	19,7	307,1	583,7	1.321,2	958,0
– Getaria	10.941,2	17,2	3.469,7	4.332,8	16,3	1,1	963,4	1.998,9	159,6
Altura	2.640,7	4,1	748,1	1.834,8	1,1	0,4	0,1	1,2	55,7
Baxura	8.300,5	13,0	2.721,6	2.498,0	15,2	0,7	963,3	1.997,7	104,0
– Ondarroa	28.286,5	44,4	7.181,1	4.727,1	1.007,4	2.104,3	2.442,9	3.823,9	7.398,7
Altura	15.680,1	24,6	1.469,8	4.347,5	741,3	2.078,4	14,9	1.071,4	6.355,8
Baxura	12.606,4	19,8	5.711,4	379,6	266,1	25,9	2.428,0	2.752,5	1.042,9
– Bermeo	4.105,5	6,4	1.964,9	1.043,9	1,3	73,6	34,3	778,6	209,2
Altura	1.410,2	2,2	811,7	512,6	0,5	32,8	7,4	10,4	35,0
Baxura	2.695,3	4,2	1.153,2	531,3	0,8	40,8	26,9	768,2	174,2
– Bizkaiko beste batzuk	175,2	0,3	0,2	9,5	1,8	33,6	0,0	5,9	124,3
Altura	142,5	0,2	0,0	8,9	1,0	29,3	0,0	3,4	99,9
Baxura	32,6	0,1	0,2	0,6	0,8	4,3	0,0	2,4	24,4
GIPUZKOA, GUZTIRA	31.117,7	48,9	5.621,8	6.918,9	88,0	7.518,0	1.852,1	5.990,3	3.048,3
Altura	14.394,6	22,6	1.117,1	3.047,3	52,3	7.207,4	0,1	1.052,0	1.903,7
Baxura	16.723,2	26,3	4.504,7	3.871,6	35,7	310,7	1.852,0	4.938,3	1.144,6
BIZKAIA, GUZTIRA	32.567,1	51,1	9.146,1	5.780,6	1.010,5	2.211,4	2.477,2	4.608,3	7.327,6
Altura	17.232,8	27,1	2.281,4	4.869,0	742,8	2.140,4	22,3	1.085,2	6.086,1
Baxura	15.334,3	24,1	6.864,7	911,5	267,6	71,0	2.454,9	3.523,1	1.241,5
EAE, GUZTIRA	63.684,9	100,0	14.768,0	12.699,5	1.098,5	9.729,4	4.329,3	10.598,6	10.984,0
Altura	31.627,4	49,7	3.398,5	7.916,3	795,2	9.347,8	22,4	2.137,2	8.597,9
Baxura	32.057,5	50,3	11.369,4	4.783,1	303,3	381,6	4.307,0	8.461,4	2.386,1
%/EH guzt.			23,2	19,9	1,7	15,3	6,8	16,6	17,2

(1): Legatza, merlenka eta tarteko legatza sartzen dira hemen.

(2): Berdela eta betaundia sartzen dira hemen.

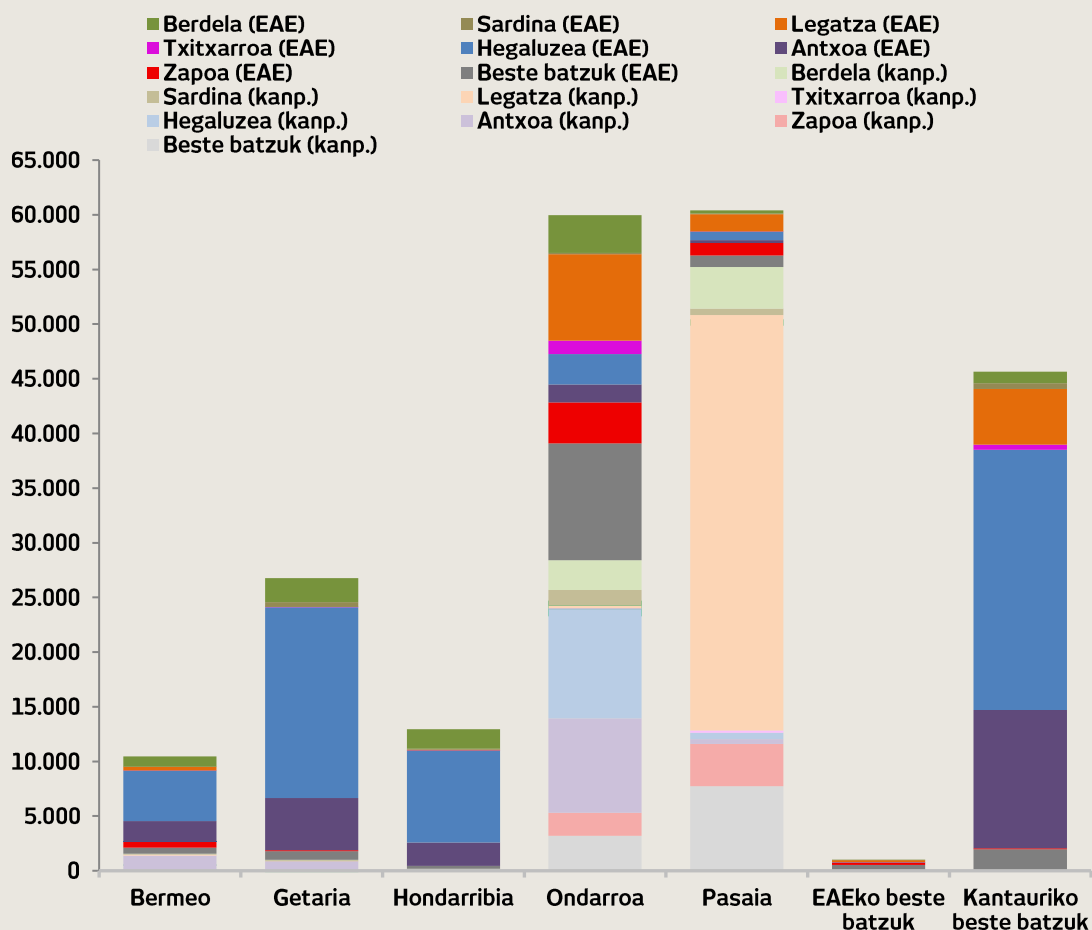
(3): Barne hartzen ditu hegalaburra eta gainerako espezieak.

Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Espezializazioak oso desberdinak dira; izan ere, hegaluzeak rol erabakigarria du Getarian edo Hondarribian eta, aldiz, antxoa da nagusi Ondarroako baxurako arrantzan. Legatza alturan arrantzatzen dute batik bat eta lehia handia sustatzen du nazioartean, asko kontsumitzen delako eta salmenta-prezioa maximoetan dagoelako. Beste espezie nagusiek, hau da, berdelak, sardinak eta txitzarroak, ordeztu-funtzioak betetzen dituzte, estrategikoak beharrean. Berdelaren kasuan, oso eskuragarri dago, baina ez da hain preziatua. Hala ere, konpentsazio-rola duenez, armadoreek adi jarraitzen dute zer kuota ezartzen dioten urtero Euskadin. Sardinak susperraldia izan zuen 2024an, eta txitzarroa

mugatu egingo dute biziberritze biologikorako. Bi arrain horiek bigarren mailako presentzia izan dute azken hamarkadan.

35. grafikoa Euskadiko ontzidiak porturatutako arrainaren balioa (mila €) espezie nagusien eta lonjen eta ontzien lurraldearen arabera, 2024

Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Bigarren barra-grafiko honetan aurrekoan ikusitako lonja bakoitzeko guztizkoak ikus daitezke, baina, oraingoan, ontzien jatorriaren arabera bereizita. Halaber, beste zati bat dago Kantaurialdeko beste erkidego batzuetan arraina porturatu duten EAEko ontzien informazioarekin, eta ikus daitekeen moduan, iaz bolumena esanguratsua izan zen. Kasu honetan, kolore ilunagoarekin ageri dira EAEko ontziek arrantzatutakoa eta kolore argiagoekin kanpoko barkuek EAEko lonjetan porturatutakoa, espezie berdinentzat.

187. koadroa Porturatutako arrain-tonak, espezie nagusien eta ontzien jatorriaren arabera, 2024

(Tm)

Kontzeptua	Guztira	%, guztizkoarekiko	Espezie nagusiak					Berdela ⁽²⁾	Beste batzuk ⁽³⁾
			Antxoa	Hegaluzea	Txitxarroa	Legatza ⁽¹⁾	Sardina		
– Hondarribia	6.052,7	5,5	1731,9	2255,9	1,2	9,3	304,9	1624,5	124,9
EAEkoak	5.820,8	5,3	1621,5	2255,9	1,2	9,3	186,7	1621,3	124,8
Kanpokoak	231,9	0,2	110,4	0,0	0,0	0,0	118,3	3,2	0,1
– Pasaia	14.123,8	12,9	420,2	330,2	70,5	7507,6	583,7	2366,9	2844,7
EAEkoak	1.378,2	1,3	154,9	182,9	5,4	256,9	71,3	237,1	469,7
Kanpokoak	12.745,6	11,7	265,3	147,3	65,1	7250,7	512,4	2129,8	2375,0
– Getaria	10.941,2	10,0	3469,7	4332,8	16,3	1,1	963,4	1998,9	159,0
EAEkoak	10.111,9	9,2	2838,7	4332,8	13,9	1,1	797,1	1973,5	154,8
Kanpokoak	829,3	0,8	631,0	0,0	2,4	0,0	166,3	25,4	4,2
– Ondarroa	28.286,5	25,9	7181,1	4727,1	1007,4	2104,3	2442,9	3823,9	6999,8
EAEkoak	12.404,1	11,3	1105,5	731,7	926,3	2019,2	198,0	2118,9	5304,4
Kanpokoak	15.882,3	14,5	6075,6	3995,4	81,0	85,1	2245,0	1705,0	1695,3
– Bermeo	4.105,5	3,8	1964,9	1043,9	1,3	73,6	34,3	778,6	209,0
EAEkoak	3.007,3	2,8	989,9	1037,7	1,1	57,1	2,0	758,0	161,6
Kanpokoak	1.098,2	1,0	975,0	6,2	0,2	16,5	32,2	20,6	47,4
– Bizkaiko beste batzuk	175,2	0,2	0,2	9,5	1,8	33,6	0,0	5,9	124,3
EAEkoak	175,2	0,2	0,2	9,5	1,8	33,6	0,0	5,9	124,3
Kanpokoak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lonjak									
GUZTIRA, EAE	63.684,9	58,2	14768,0	12699,5	1098,5	9729,4	4329,3	10598,6	10461,6
EAEkoak	32.897,5	30,1	6710,6	8550,6	949,8	2377,2	1255,1	6714,7	6339,5
Kanpokoak	30.787,3	28,2	8057,3	4148,9	148,7	7352,3	3074,2	3883,9	4122,1
Beste autonomia-erkidego batzuk									
Kantaurikoak	45.655,2	41,8	12640,2	23796,5	478,5	5084,0	529,8	1059,9	2066,2
GUZTIRA	109.340,0	100,0	27408,1	36496,0	1577,0	14813,4	4859,2	11658,6	12527,8

(1): Legatza, merlenka eta tarteko legatza sartzen dira hemen.

(2): Berdela eta betaundia sartzen dira hemen.

(3): Barne hartzen ditu hegalaburra eta gainerako espezieak.

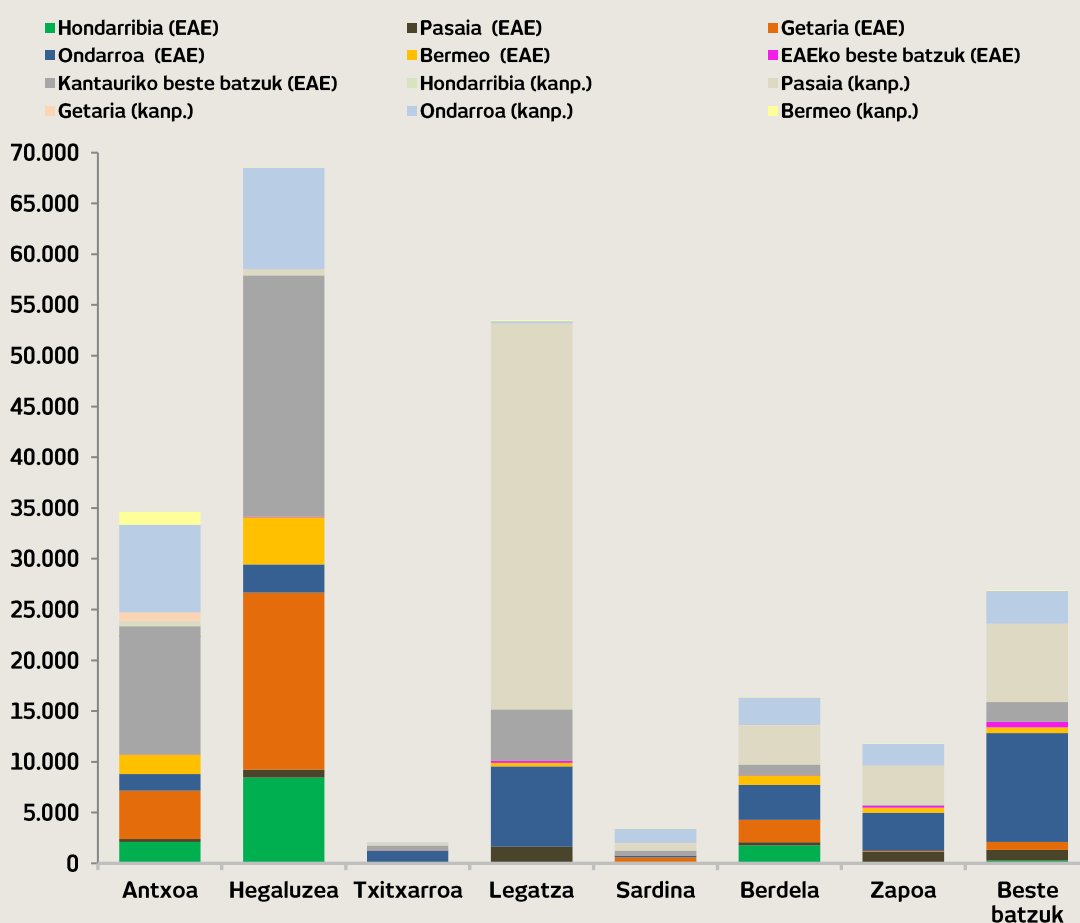
Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Horri dagokionez, ereduak oso desberdinak dira: kanpoko ontzien salmentek pisu handia zuten, hain zuzen ere, aurreko grafikoaren arabera, alturako arrainen input handia jasotzen zuten portuetan, hau da, Ondarroan eta Pasaian. Hala ere, azken horretan EAEko ontziek egindako ekarpena oso txikia zen kanpokoek egindakoarekin alderatuta. Ondarroan, berriz, bi jatorriak oso orekatuta zeuden, hortaz, oreka handia zegoen produktuen artean.

Hegalaburraren nagusitasuna askoz ere deigarriagoa izan zen ikuspegi horretatik EAEko portuetan eta Kantaurikoetan, aipatutako azken bi horietan izan ezik, hau da, Ondarroan eta Pasaian. Horietan bigarren mailako rola zuen, batez ere Pasaian, legatza baitzen

nagusi. Beste espezie bat ere nabarmendu behar da grafiko horretan: zapoa. Espezie horrentzat badaude jatorriaren aldagaiaren arabera banakatutako zifrak eta, ikus daiteke Ondarroako portuan freskoko alturako EAEko ontzien salmenta nahiko handia izan zela arrain horren kasuan. Bestalde, Euskadiko ontziek arrain-espezie nagusien salmenta asko bideratu behar izan zituzten Kantabriako, Asturiasko eta Galiziako lonjen bitartez. Batez ere, antxoa bideratu zen banaketa-puntu horietara.

36. grafikoa Porturatutako arrainaren balioa (mila €) espezie nagusien eta ontzien jatorriaren arabera, 2024

Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Hirugarren grafikoan espezieen arabera aztertu daitezke datuak eta ikusi EAEko edo kanpoko zer lonja edo flotak egiten duen ekarpenik handiena bakoitzaren kasuan. Kolore biziagoekin ageri dira EAEko ontziek porturatutako arrainak eta kolore argiagoekin kanpokoek porturatutakoak. Adierazgarria da Getariak antxoaren zein hegaluzearen kasuan izan zuen pisu handia.

Antxoaren eta hegaluzearen kosteren koadroetan ikus daiteke batez besteko prezioak oso aldakorak izan zirela lonjaren, ontzidiaren eta urteko unearen arabera. Arrainaren eskuragarritasuna ziurgabea denez, enpresetako erosleek modu oso koiunturalean erreakzionatzen dute enkanteetan, porturatutakoaren pisuaren eta kalitatearen arabera. Hala ere, arau logiko hau betetzen da normalean: eskaintzaren igoeraren proportzioan egiten dute behera prezioek. Hala ere, batzuetan ontzidiek onurak edo galerak izaten dituzte harrapatutakoaren eta hartzen dituzten erabakien arabera, besteak beste, zer lonjatan porturatzea erabakitzen duten erabakigarria da eta, are, produktuaren kalitatean eta freskotasunean eragina izan dezake, porturaino duten distantziaren arabera. Aipatu dugun moduan, legatza eta "beste batzuk" atala prezioen goiko mailetan geratu ziren, kiloko 4 euro inguruan; eta atzetik zegoen hegaluzea, balioa berreskuratu baitzuen 2024an. Hala ere, ez zuen lortu baxurako ataleko diru-sarreraren beherakada geldiarazterik. Gainerako espezieen kilo bakoitzeko kotizazioa askoz ere baxuagoa izan zen, baina bilakaera desberdinak izan zituzten: antxoak hainbat urtez izandako prezioen gorakada eten zuen apur bat (beste denboraldi batez, eragina izan zuen aleen tamaina txikiaren arazoak).

188. koadroa Antxoaren kosteraren tonak, prezioak eta balioa, 2020-2024

Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Baxura					
– Lehorreratzeak (Tm)	2.584,10	3.540,00	5.350,00	10.734,40	11.369,41
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	1,13	0,94	1,19	1,61	1,50
– Balioa (mila euro)	2.917,76	3.318,00	6.391,97	17.270,97	17.026,20
Altura					
– Lehorreratzeak (Tm)	0,00	0,00	0,00	0,00	3.398,54
– Batez besteko prezioa (euro/kg)					1,45
– Balioa (mila euro)	0,00	0,00	0,00	0,00	4.935,98
EAEko ontziak EAEko lonjetan					
– Lehorreratzeak (Tm)	1.941,65	2.789,59	3.177,71	6.432,90	6.710,63
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	1,09	0,92	1,15	1,61	1,60
– Balioa (mila euro)	2.124,12	2.553,89	3.650,76	10.335,70	10.703,81
EAEko ontziak Kantauriko lonjetan					
– Lehorreratzeak (Tm)	4.487,85	5.322,25	3.780,55	2.525,88	7.335,83
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	1,25	1,88	1,96	2,06	1,72
– Balioa (mila euro)	5.617,76	10.030,61	7.408,52	5.206,00	12.640,18
Kanpokoak ontziak EAEko lonjetan					
– Lehorreratzeak (Tm)	642,45	750,41	2.172,29	4.301,50	8.057,32
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	1,24	1,02	1,26	1,61	1,40
– Balioa (mila euro)	793,64	764,11	2.741,21	6.935,27	11.258,37

Oharra: Kofradietako salmentak.

Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Txixarroaren prezioak gora egin zuen eta sardinarenak, berriz, behera, ale gehiago harrapatu zituztelako. Berdelak interes komertziala eta kotizazioa lortu ditu urte hauetan, baina modu geldoan eta gorabeherekin.

Antxoaren kosteraren laukian ikus dezakegu alturako ontzidiaren kopuru esanguratsuak porturatu zirela 2024an, aurreko urteetan landu ez zen edo behintzat EAEko lonjetan porturatu ez zen espezieen kasuan. Baxuran, aurreko urteko errendimendu altuaren gainetik hazi zen tona-kopurua, baina prezioak behera egin zuen apur bat, eta, horrekin batera, diru-sarrerek. Lonjen eta ontzien kokapenen arabera aztertzean, ikus daiteke EAEko lonjetan tokiko ontziek zuten batez besteko prezioa ez zela apenas aldatu. Aldiz, beheranzko zuzenketa izan zen kanpoko ontziek EAEko lonjetan saldutakoan eta EAEko ontziek Kantauriko lonjetan saldutakoan. Azken bi ataletan, nabarmen egin zuen gora lonjetan sartutako tonen kopuruak. Nolanahi ere, kostera garrantzitsu horretako prezioen eta kopuruen panorama pandemia garai ingurukoa baino hobea izan zen, negozioan etenaldia izan baitzen orduan. Aurreko hamarkadaren hasieran, arazoa biologikoa izan zen eta gainditu egin zen debeku-garaia ostean. Hala, 2017an maximoetara iritsi zen. Horren ondoren, dagoeneko aipatutako fase negatiboa izan zen, eta ordutik gaur egunera arte susperraldia izan da.

189. koadroa Hegaluzearen kosteraren tonak, prezioak eta balioa, 2020-2024

Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Baxura					
– Lehorreratzeak (Tm)	7.924,42	8.142,41	7.802,43	8.544,67	4.783,11
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	3,61	3,57	4,18	3,26	4,15
– Balioa (mila euro)	28.618,73	29.070,34	32.580,23	27.847,89	19.831,01
Altura					
– Lehorreratzeak (Tm)	556,23	1.106,54	667,53	1.588,56	7.916,35
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	2,70	2,67	2,87	1,81	3,14
– Balioa (mila euro)	1.502,32	2.957,51	1.918,72	2.880,09	24.895,00
EAEko ontziak EAEko lonjetan					
– Lehorreratzeak (Tm)	7.740,40	8.034,99	7.561,17	8.243,74	8.550,59
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	3,61	3,57	4,21	3,31	3,99
– Balioa (mila euro)	27.948,75	28.709,31	31.845,94	27.289,41	34.130,74
EAEko ontziak Kantauriko lonjetan					
– Lehorreratzeak (Tm)	1.242,52	1.761,01	2.372,02	2.864,74	4.939,94
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	4,07	4,02	4,57	3,92	4,82
– Balioa (mila euro)	5.051,31	7.085,24	10.841,69	11.236,62	23.796,52
Kanpokoak ontziak EAEko lonjetan					
– Lehorreratzeak (Tm)	740,26	1.213,96	908,79	1.889,50	4.148,87
– Batez besteko prezioa (euro/kg)	2,93	2,73	2,92	1,82	2,55
– Balioa (mila euro)	2.172,30	3.318,54	2.653,02	3.438,57	10.595,28

Oharra: Kofradietako salmentak.

Iturria: HAZI. Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila (Eusko Jaurlaritza).

Hegaluzearen kosteraren bilakaeraren koadroan ere erabilgarria da lurraldearen eta azpi-sektoreen arabera bereizketa egitea, errendimenduan dauden alde handiak ikusteko. Alturako arrantzako hegaluzea indartsu sartu zen lonjetan eta prezio onean, aurreko urtean azpi-sektore horrek izan zuen efizientzia-balantze eskasarekin alderatuta. Ikus daitekeen moduan, arrainaren tonen beherakada EAEko baxurako arrantzaren ondorioz izan zen; EAEko alturako ontziek handitu egin zuten porturatuko arrain kopurua, baina hazkunde horren beste zati garrantzitsu bat kanpoko itsasontzien ondorioz izan zen. Horrez gain, aurreko urteetan baino hegaluze gehiago bideratu zuten EAEko ontziek Kantabria, Asturias eta Galiziako lonjetara, kilogramo bakoitzeko euroen ratioa altuagoa baita horietan.

Prezioei dagokienez, Euskadiko ontzien eta lonjen arduradunak pozik egon daitezke, kuota hilabete gehiagoz luzatzea lortu zutelako eta kotizazio hobeak izan zituztelako. Hala ere, epe luzera begira, baxurako ontziei komeni zaie aurreko urteetako jarduera-maila intentsiboagoak berreskuratzea kanpaina garrantzitsu horretan, arrain hori funtsezkoa baita sektorearen jasangarritasunarentzat Euskadiko hainbat portutan.

1. IKUSPEGI OROKORRA

Estatuko BPGren hazkunde-erritmoa %3,2ra handitu zen 2024an (2023an %2,7); Euskadikoa aldiz %2,2ra murriztu zen (aurreko ekitaldian, %2,7), eta Foru Erkidegoan %2,7ra handitu (aurreko urtean %1,9).

Era berean, zerbitzuen sektore osoa aztertuz gero, 2024an indarra galdu zuen EAEn (%2,6ko hazkundera; aldiz, 2023an %3koa), eta Nafarroan eta Estatuan, ordea, irabazi (%2,9 eta %3,7ko hazkundera eta aurreko ekitaldian %2,6 eta %3,3koa, hurrenez hurren).

Dena den, txosten honen aurreko edizioetan aipatu izan dugun moduan, gogoan izan behar da hirugarren sektorearen heterogeneotasunak zaildu egiten duela sektorea bere osotasunean aztertzea. Halere, langile kopurua izan zen adierazlerik egonkorrenetako bat. Horrekin lotuta, aipatzekoa da 2024an zerbitzuen sektoreko okupazio-tasa %1,3 igo zela EAEn, %3,1 Nafarroan (%1,7 Euskal Herri osoan) eta %2,2 Estatuan.

2. HEZKUNTZA

2.1 UNIBERTSITATEKOAK EZ DIREN IKASLEEN BILAKAERA

Haur Hezkuntza

2024/25 ikasturtea jorratzen hasteko, Haur Hezkuntzako matrikulazioa aztertuko da. Eta, aurreko txostenetan azaldu izan den moduan, jaiotza-tasaren pixkanakako jaitsiera argi eta garbi ikusten da ikasgeletan. Hala, Haur Hezkuntzako matrikulazioa berriro gutxiagotu da. Azken ikasturtean, 90.424 ikasle egon ziren Euskal Herrian, aurreko ikasturtean baino ia 2.500 ikasle gutxiago (-% 2,7). Matrikulazioaren beherakada hori sare pribatuan (-% 2,9) zein publikoan (-% 2,6) ikusi da, publikoan ikasle gehiago dauden (% 57,8) testuinguru batean.

190. koadroa Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. Haur Hezkuntza

Eremua	2023/2024 ikasturtea			2024/2025 ikasturtea		
	Publikoa	Pribatua	Guztira	Publikoa	Pribatua	Guztira
Araba	7.198	4.263	11.461	6.854	4.084	10.938
Bizkaia	17.843	16.950	34.793	17.242	16.624	33.866
Gipuzkoa	12.855	11.218	24.073	12.528	10.782	23.310
EAE	37.896	32.431	70.327	36.624	31.490	68.114
Nafarroa	15.708	6.888	22.596	15.606	6.704	22.310
Euskal Herria	53.604	39.319	92.923	52.230	38.194	90.424

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuako Hezkuntza Departamentua.

Lurraldeen araberako datuak ikusirik, 33.866 ikasle egon ziren Haur Hezkuntzan matrikulatuta Bizkaian, 2024/25 ikasturtean, matrikulazioak % 2,7 egin baitzuen behera. Ikasleen banaketa orekatuta geratu zen sarearen titularitatea kontuan hartuta: publikoan, % 50,9, eta pribatuan, % 49,1. Ikasle-kopurua gutxiagotu zela ikusi da bi sareetan (publikoan, -% 3,4, eta pribatuan, -% 1,9). Gipuzkoan, bilakaerak patroia berari jarraitu zion (-% 3,2). Ikasle gutxiago egon ziren, 23.310 izateraino, eta emaitza txarragoa izan zen pribatuetan (-% 3,9), publikoen aldean (-% 2,5), azken horietan egon baitziren ikasle gehien (publikoan, % 53,7, eta pribatuan, % 46,3). Arabako Haur Hezkuntzan 10.938 ikasle egon ziren matrikulatuta, eta galera are nabariagoa izan zen: -% 4,6. Bi sareen bilakaera antzekoa izan zen (publikoan, -% 4,2, eta pribatuan, % 4,8), eskola-mapak sare publikora argiro jotzen duen testuinguru batean (% 62,7). Berdina gertatu zen Nafarroan ere. Zehazki, Haur Hezkuntzako 10 ikasletik zazpi sare publikoan egon ziren. Portaera lau samarra izan zen (-% 0,6), matrikulazio pribatuaren bilakaerarekin konparatuz (-% 2,7). Horrenbestez, ikasle guztien beherakada % 1,3 izan zen Haur Hezkuntzan, 22.310 ikaslerekin.

191. koadroa Euskalduntze maila Haur Hezkuntza

(%)

Eremua	2023/2024 ikasturtea					2024/2025 ikasturtea				
	A	B	D	X	Guztira	A	B	D	X	Guztira
Araba	2,9	25,1	71,9	0,1	100,0	2,9	25,2	71,7	0,1	100,0
Bizkaia	0,8	18,9	79,5	0,9	100,0	0,8	18,4	80,0	0,9	100,0
Gipuzkoa	1,7	2,9	95,4	0,0	100,0	1,8	3,1	95,1	0,0	100,0
EAE	1,4	14,4	83,7	0,5	100,0	1,5	14,3	83,8	0,4	100,0
Nafarroa*	14,2	0,6	27,3	57,9	100,0	13,6	1,0	26,9	58,4	100,0
Euskal Herria	4,5	11,1	70,0	14,4	100,0	4,5	11,0	69,8	14,7	100,0
Pribatua	3,8	24,7	58,0	13,4	100,0	3,9	24,7	58,0	13,4	100,0
Publikoa	5,0	1,1	78,8	15,1	100,0	4,9	1,0	78,9	15,7	100,0

Oharra: Hezkuntza-ereduen eta zentro motaren arabera ikasleen banaketa Euskal Herri osoari dagokio.

A: Hezkuntza gaztelaniaz; euskara beste irakasgai bat baino ez da.

B: Irakaskuntza elebiduna.

D: Hezkuntza euskaraz; gaztelania beste irakasgai bat baino ez da.

X: Euskararekin inolako harremanik ez duen hezkuntza.

(*): Nafarroaren kasuan, euskararekin inolako harremanik ez duen hezkuntzari ofizialki G deitzen zaio.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Departamentua.

Orain, ikasleen banaketa aztertuko dugu hizkuntza-ereduen arabera. D ereduan, euskarazko hezkuntza ematen da eta gaztelania irakasgai bat da. Eskola-mapako eredu nagusia izaten jarraitu zuen Gipuzkoan (% 95,1), Bizkaian (% 80,0) eta Araban (% 71,7). Nafarroan, ordea, X eredu nagusitu zen (euskararekin kontakturik ez duen eredu) (% 58,4).

Gauzak horrela, B eredu (hezkuntza elebiduna) % 25,2ra heldu zen Araban eta % 18,4ra Bizkaian. Gipuzkoan, berriz, oso presentzia txikia du (% 3,1). EAEko eskola-mapa osatzeko, A eredu (hezkuntza gaztelaniaz, eta euskara irakasgai bat) eta X eredu (euskararekin kontakturik ez duena) ere badaude, baina pisu espezifiko ez batere adierazgarriarekin.

Nafarroan, Haur Hezkuntzako ikasleen erdia baino gehiago (% 58,4) X ereduan dabil. D ereduak ere badu bere presentzia (% 26,9), eta atzean datoz A eredu, partaidetza txikiagoarekin (% 13,6), eta B eredu, presentzia txikiarekin (% 1,0).

Ondorioz, EAEko euskalduntze maila (D eredu gehi B eredu) gehieneko baliora iritsi zen (% 98,1). Nafarroan, aldiz, adierazle hori % 27,9ra jaitsi zen. Hala, Euskal Herri osoko tasa % 80,8koa izan zen.

Lehen Hezkuntza

Hurrengo hezkuntza-mailarekin jarraituko dugu orain. Euskal Herriko Lehen Hezkuntzan matrikulatutako ikasleen kopuruak behera egin zuen (-% 2,7) 158.185 ikasle izateraino; hots, 4.000 ikasletik gorako beherakada gertatu zen. Agertoki hori ikusita, berretsi egiten da hezkuntza-maila horretan izandako ikasle-galera, aurreko ikasturteetan erregistratu

eta 2024/2025 ikasturtean argi eta garbi sendotu zena. Jaitsiera horretan ekarpena egin zuten hala sare publikoak nola pribatuak (-% 2,5 eta -% 3,0, hurrenez hurren). Dena den, sare publikoa zertxobait gailendu zitzaion pribatuari ekarpen osoan (% 55,7).

192. koadroa Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. Lehen Hezkuntza

Eremua	2023/2024 ikasturtea			2024/2025 ikasturtea		
	Publikoa	Pribatua	Guztira	Publikoa	Pribatua	Guztira
Araba	12.104	8.164	20.268	11.745	7.981	19.726
Bizkaia	30.362	30.271	60.633	29.757	29.228	58.985
Gipuzkoa	20.358	19.462	39.820	19.745	18.784	38.529
EAE	62.824	57.897	120.721	61.247	55.993	117.240
Nafarroa	27.537	14.318	41.855	26.857	14.088	40.945
Euskal Herria	90.361	72.215	162.576	88.104	70.081	158.185

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuako Hezkuntza Departamentua.

Gainera, Haur Hezkuntzan bezala, aztertutako lurralde guztietan egin zuen behera matrikulazioak, neurri handiagoan edo txikiagoan. Bizkaian, 58.985 ikasle aritu ziren Lehen Hezkuntzan, hau da, aurreko ikasturtean baino % 2,7 gutxiago. Testuinguru horretan, sare bakoitzaren pisua ia berdina izan zen (publikoan, % 50,4, eta pribatuan, % 49,6), eta bilakaera antzekoa eduki zuten (-% 2,0 eta -% 3,4). Bestalde, Gipuzkoako beherakada pixka bat handiagoa izan zen (-% 3,2), 38.529 ikaslek jardun baitzuten. Eskola-mapan, sare publikoak izan zuen pisurik handiena (% 51,2), eta bi sareen bilakaera antzekoa izan zen (publikoan, -% 3,0, eta pribatuan, -% 3,5). Arabako Lehen Hezkuntzan 19.726 matrikula egon ziren, eta lurralde historiko horretan dago ikasleen proportziorik handiena sare publikoan (% 59,5). Halaber, han gertatu zen matrikulazio-galerarik handiena (publikoan, -% 3,0, eta pribatuan, -% 2,2). Azkenik, Nafarroan 40.945 ikaslek jardun zuten hezkuntza maila horretan, eta matrikulazio publikoa nagusitu zen nabariki (% 65,6), nahiz eta bilakaera okerragoa eduki (publikoan, -% 2,5, eta pribatuan, -% 1,6).

193. koadroa Euskalduntze maila Lehen Hezkuntza

(%)

Eremua	2023/2024 ikasturtea					2024/2025 ikasturtea				
	A	B	D	X	Guztira	A	B	D	X	Guztira
Araba	4,2	31,0	64,8	0,0	100,0	3,4	30,6	66,0	0,1	100,00
Bizkaia	2,8	20,7	74,9	1,5	100,0	2,4	20,3	75,9	1,4	100,00
Gipuzkoa	2,4	3,7	93,8	0,0	100,0	2,3	3,5	94,1	0,0	100,00
EAE	2,9	16,8	79,5	0,8	100,0	2,6	16,5	80,2	0,7	100,00
Nafarroa	18,4	0,2	26,1	55,2	100,0	18,1	0,2	26,2	55,5	100,00
Euskal Herria	6,9	12,6	65,7	14,8	100,0	6,6	12,3	66,2	14,9	100,00
Pribatua	6,5	26,4	52,5	14,6	100,0	6,0	26,3	53,0	14,7	100,00
Publikoa	7,2	1,5	76,3	15,0	100,0	7,1	1,2	76,7	15,0	100,00

Oharra: Hezkuntza-ereduen eta zentro motaren arabera ikasleen banaketa Euskal Herriari dagokio.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuako Hezkuntza Departamentua.

Hizkuntza-mapari dagokionez, D ereduak presentzia handitzen jarraitu zuen aztertutako lurralde guztietako Lehen Hezkuntzan, bakoitza bere erritmora eta bere irismenarekin.

Gipuzkoan, ikasleen % 94,1ek eredu hori hautatu zuen; Bizkaian, % 75,9k; eta Araban, % 66,0k. B eredua bigarren aukera izan zen hiru lurralde historikoetan, eta presentziarik handiena Araban eta Bizkaian izan zuen (% 30,6 eta % 20,3). Gipuzkoan oso gutxik hautatu zuten, ordea (% 3,5). Gainerako ereduaren harira, A ereduaren presentzia oso txikia izan zen Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan (% 3,4, % 2,4 eta % 2,3). Aldiz, X eredua Bizkaian eta Araban soilik egon zen, desagertzeko eitearekin bada ere (% 1,4 eta % 0,1). Nafarroan, hizkuntza-mapa oso ezberdina izan zen. X eredua kokatu zen buruan (% 55,5), ondoren D eredua (% 26,2), gero A eredua (% 18,1) eta, azkenik, B eredua, oso-oso pisu txikiarekin (% 0,2).

Ondorioz, euskalduntze-tasa oso handia izan zen EAEn (% 96,7), Nafarroan ez bezala (% 26,4). Hala, Euskal Herri osoko tasa % 78,5 izan zen.

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza (DBH)

Azterketarekin jarraitzeko, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza (DBH) aztertuko dugu. 2024/2025 ikasturtean, 120.612 ikasle egon ziren matrikulatuta Euskal Herrian. Hortaz, aurreko ikasturtean baino 154 ikasle gehiago soilik izan ziren, hau da, % 0,1eko hazkundera. Bilakaera horretan, sare publikoak soilik egin zuen ekarpena (+% 0,3), pisu erlatibo pixka bat handiagoarekin eskola-mapan (% 51,7), sare pribatuaren matrikulazioa gelditurik dagoela egiaztatuz.

Lurraldez lurralde aztertuz gero ikusten da ezen, EAEn barruan, DBHko matrikulazioa Araban soilik igo zela (+% 1,3), baina ez zen beheranzko bilakaerak orekatzeko aski, hamarren batzuk besterik jaitsi ez baziren ere: Bizkaian, -% 0,2, eta Gipuzkoan, -% 0,6. Halaber, hiru lurralde historikoen artean, Araban soilik gainditu zuen sare publikoko matrikulazioak pribatukoa (% 51,2 eta % 48,8). Han, aurreko ikasturtean baino ikasle gehiago egon ziren bi sareetan (+% 1,9 eta +% 0,7), 14.821 ikasle izateraino.

Bizkaian eta Gipuzkoan, beheranzko desbideratzea sare publikoan gertatu zen nagusiki (-% 0,5 eta -% 1,0, hurrenez hurren), eta pribatuarena baino zertxobait txikiagoa izan zen, gainera (Bizkaian, % 45,9, eta Gipuzkoan, % 48,4). Orobat, sare pribatuko matrikulazioa gelditu egin zela ematen du, bi lurraldeetan. Guztiarekin ere, DBHko errolda 44.549 ikaslek osatu zuten Bizkaian. Gipuzkoan, berriz, 30.499 ikasle izan ziren.

Amaitzeko, Nafarroako DBHn 30.743 ikasle egon ziren matrikulatuta, eta agerian geratu da sare publikoa nagusitu zela (% 63,4). Halaber, matrikulazioak gora egin zuen (+% 1,5), eta behera pribatuan (-% 0,3). Nolanahi ere, baterako balantzea zertxobait aldeko suertatu zen (+% 0,8).

194. koadroa Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. DBH

Eremua	2023/2024 ikasturtea			2024/2025 ikasturtea		
	Publikoa	Pribatua	Guztira	Publikoa	Pribatua	Guztira
Araba	7.452	7.176	14.628	7.594	7.227	14.821
Bizkaia	20.554	24.099	44.653	20.456	24.093	44.549
Gipuzkoa	14.915	15.766	30.681	14.763	15.736	30.499
EAE	42.921	47.041	89.962	42.813	47.056	89.869
Nafarroa	19.212	11.284	30.496	19.498	11.245	30.743
Euskal Herria	62.133	58.325	120.458	62.311	58.301	120.612

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Departamentua.

Hizkuntza-eredu bakoitza zer neurritan sartuta dagoen ikusiko dugu jarraian. D eredua nagusitu zen Gipuzkoan, inoizko ia balio handienekin (% 92,1), eta hautu nagusia izan zen Bizkaian eta Araban (% 67,7 eta % 55,9). Bestalde, B ereduak nolabaiteko presentzia zuen oraindik Araban (% 33,9) eta Bizkaian (% 25,4), dezente ahulagoa Gipuzkoan (% 5,2). Nafarroak bestelako joerak izan zituen, gainerako lurraldeen aldean. X ereduak gailendu zen han (% 69,2), eta atzetik D ereduak (% 23,5) eta A ereduak (% 7,3) jarraitu zioten.

Baterako balantzeari erreparatzen bazaio ikusten da DBHko euskalduntze-tasa % 76,0 izan zela Euskal Herrian. EAEra mugatuz gero, aitzitik, % 94,0ko tasa izan zen, Nafarroakoaren (% 23,5) oso bestelakoa.

195. koadroa Euskalduntze maila DBH

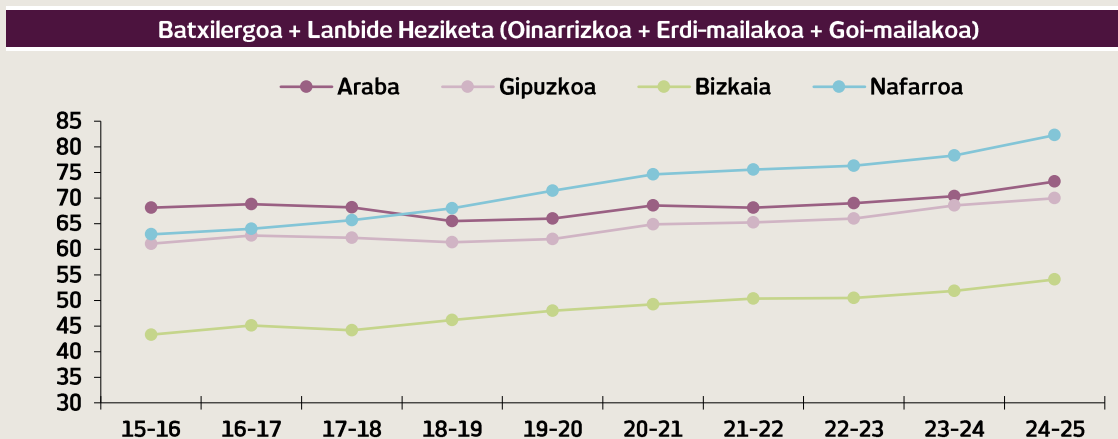
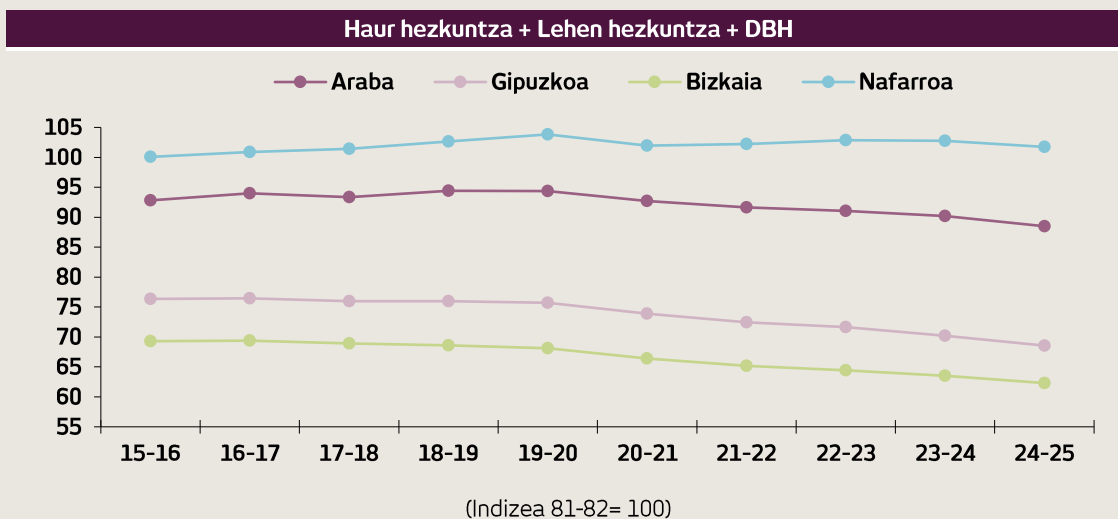
(%)

Eremua	2023/2024 ikasturtea					2024/2025 ikasturtea				
	A	B	D	X	Guztira	A	B	D	X	Guztira
Araba	11,1	33,8	55,2	0,0	100,0	10,2	33,9	55,9	0,0	100,0
Bizkaia	5,4	25,5	67,4	1,6	100,0	5,3	25,4	67,7	1,7	100,0
Gipuzkoa	2,5	5,9	91,6	0,0	100,0	2,7	5,2	92,1	0,0	100,0
EAE	5,4	20,2	73,7	0,8	100,0	5,2	20,0	74,0	0,8	100,0
Nafarroa	7,4	0,0	23,9	68,6	100,0	7,3	0,0	23,5	69,2	100,0
Euskal Herria	5,9	15,1	61,1	18,0	100,0	5,7	14,9	61,1	18,2	100,0
Pribatua	7,7	28,4	47,8	16,1	100,0	7,2	28,2	48,4	16,2	100,0
Publikoa	4,2	2,5	73,6	19,7	100,0	4,4	2,4	73,1	20,1	100,0

Oharra: Hezkuntza-ereduen eta zentro motaren arabera ikasleen banaketa Euskal Herriari dagokio.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Departamentua.

37. grafikoa Unibertsitatekoak ez diren ikasleen matrikulazioen bilakaera Euskal Herrian

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuako Hezkuntza Departamentua.

Erdi-mailako irakaskuntza

Oinarrizko Lanbide Heziketa, Erdi Mailakoa eta Goi Mailakoa.

Oinarrizko Lanbide Heziketari buruz (Erdi Mailakoa eta Goi Mailakoa), 62.224 matrikulatu ziren guztira 2024/2025 ikasturtean, Euskal Herrian. Alegia, aurreko ikasturtean baino 3.039 ikasle gehiago (+% 5,1). Matrikulazioak hobera egin zuen sare publiko zein pribatuaren portaera onaren eraginez (+% 6,3 eta +% 3,3), eskaintza publikorantz argi eta garbi jotzen duen (% 61,8) eskola-maparen barruan.

196. koadroa Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera.
Oinarrizko Lanbide Heziketa, Erdi Mailakoa eta Goi Mailakoa*

Eremua	2023/2024 ikasturtea			2024/2025 ikasturtea		
	Publikoa	Pribatua	Guztira	Publikoa	Pribatua	Guztira
Araba	3.995	2.903	6.898	4.409	2.879	7.288
Bizkaia	11.140	11.198	22.338	11.820	11.704	23.524
Gipuzkoa	11.985	6.201	18.186	12.418	6.406	18.824
EAE	27.120	20.302	47.422	28.647	20.989	49.636
Nafarroa	9.031	2.732	11.763	9.785	2.803	12.588
Euskal Herria	36.151	23.034	59.185	38.432	23.792	62.224

(*): Oinarrizko, erdi-mailako, goi-mailako eta espezializazioko Lanbide Heziketari buruzko datuak.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Departamentua.

Lurralde bakoitza aztertutik, hazkundea orokortua izan zen Arabako sare pribatuan izan ezik, hamarren bakar batzuentatik (-% 0,8). Zehazkiago, 7.000 ikasleren langa gaitu zen berriz Arabako Lanbide Heziketan, matrikulazioa nabariki handitu baitzen (+% 5,7) matrikulazio publikoaren dinamismoari esker (+% 10,4). Bestalde, Bizkaian 23.524 matrikulazio izan ziren, antzeko bilakaerarekin (+% 5,3). Bi sareek egin dute ekarpena horretarako (publikoan, +% 6,1, eta pribatuan, +% 4,5). Gipuzkoara ere heldu zen joera nagusi hori, baina zehazkiago: +% 3,5. Bilakaera antzekoa izan zen bi sareetan (publikoan, +% 3,6, eta pribatuan, +% 3,3), eta emaitza 18.824 ikasleko errola izan zen. Hala ere, matrikulazioa Nafarroan hazi zen gehien (+% 7,0), sare publikoari atxikitako ikasleen kopurua neurri handian igo baitzen (+% 8,3). Era berean, titularitate pribatuko sarean ere ikasle gehiago egon ziren (+% 2,6). Ikasle-kopururik handiena sare publikokoa izan zen Araban, Gipuzkoan eta, batez ere, Nafarroan (% 60,5, % 66,0 eta % 77,7). Bizkaian, aitzitik, eskola-mapa modu uniformeagoan banatu zen.

Horren guztiaren eraginez, 49.636 ikasle egon ziren matrikulatuta EAEko Lanbide Heziketako mailetan, eta 12.588 ikasle Nafarroan.

197. koadroa Euskalduntze maila
Oinarrizko Lanbide Heziketa, Erdi Mailakoa eta Goi Mailakoa

(%)

Eremua	2023/2024 ikasturtea					2024/2025 ikasturtea				
	A	B ^(*)	D	X	Guztira	A	B ^(*)	D	X	Guztira
Araba	66,0	19,2	14,9	0,0	100,0	67,0	13,0	20,1	0,0	100,0
Bizkaia	62,1	20,3	17,6	0,0	100,0	62,6	16,5	20,8	0,0	100,0
Gipuzkoa	41,4	16,2	42,4	0,0	100,0	41,4	14,3	44,3	0,0	100,0
EAE	54,7	18,5	26,7	0,0	100,0	55,2	15,2	29,6	0,0	100,0
Nafarroa	0,0	0,0	8,2	91,8	100,0	0,0	0,0	8,1	91,9	100,0
Euskal Herria	43,9	14,8	23,0	18,3	100,0	43,9	12,1	25,2	18,8	100,0
Pribatua	56,0	18,5	13,6	11,9	100,0	56,0	17,9	14,2	11,9	100,0
Publikoa	36,1	12,5	29,0	22,3	100,0	36,5	8,4	32,0	23,1	100,0

Oharra: Hezkuntza-ereduen eta zentro motaren arabera ikasleen banaketa Euskal Herri osoari dagokio.

(*) Batxilergo eta Lanbide Heziketarako, A eta D ereduak baino ez daude legez, baina A eredu talde batzuek irakasgai batzuk euskaraz ematen dituzte, eta modalitate hori, A eredu indartu gisa ezagutzen dena, B eredura hurbil daiteke.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Departamentua.

Aurreko hezkuntza-mailen aldean, Lanbide Heziketako euskalduntze-tasa askoz txikiagoa izan zen. A eredu nahiko sartuta dagoelako gertatu zen hori, Araban eta Bizkaian bereziki (% 67,0 eta % 62,6). Gipuzkoan, kuota pixka bat txikiagoa izan zen (% 41,4). Arabako eta Bizkaiko 10 ikasletik bik D eredu eman zuten izena (% 20,1 eta % 20,8), eta proportzio hori halako bi izan zen Gipuzkoan (% 44,3). Hizkuntza-mapa osatzeko, B ereduari % 13,0 dagokio Araban, % 16,5 Bizkaian eta % 14,3 Gipuzkoan. Nafarroan, X ereduak gailurra jo zuen ia-ia (% 91,9), D ereduak oso presentzia txikia duen (% 8,1) testuinguru batean.

Horiek horrela, EAEko Lanbide Heziketako euskalduntze-tasa % 50etik beherakoa izan zen (% 44,8). Nafarroan, berriz, ez zen % 10era iritsi (% 8,1), eta baterako tasa, beraz, % 37,3 izan zen.

Batxilergoa

Batxilergoko ikasleen bilakaera dela eta, matrikulazioa zertxobait handitu zen Euskal Herrian 2024/25 ikasturtean (+% 1,8), eta emaitza 42.285 ikasleko errolda izan zen. Balioak igo ziren hala ikastetxe publiko nola pribatuetan (+% 2,3 eta +% 1,4), eta ikasleen banaketa nahiko orekatua izan zen, gainera (% 50,8 eta % 49,2).

198. koadroa Ikasleen bilakaera, zentro motaren arabera. Batxilergoa

Eremua	2023/2024 ikasturtea			2024/2025 ikasturtea		
	Publikoa	Pribatua	Guztira	Publikoa	Pribatua	Guztira
Araba	2.655	2.434	5.089	2.700	2.484	5.184
Bizkaia	7.587	8.608	16.195	7.853	8.828	16.681
Gipuzkoa	5.513	5.907	11.420	5.541	5.837	11.378
EAE	15.755	16.949	32.704	16.094	17.149	33.243
Nafarroa	5.224	3.594	8.818	5.366	3.676	9.042
Euskal Herria	20.979	20.543	41.522	21.460	20.825	42.285

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Departamentua.

Lurraldearen arabera xehetasunetan agerian geratu da matrikulazioa igo egin zela oro har. Beherakada bakarra Gipuzkoan gertatu zen, titularitate pribatuko ikastetxeetan (-% 1,2). Gipuzkoan bertan, titularitate publikoko ikastetxeek igoera txikia izan zuten (+% 0,5), eremu pribatuan izandako beherapena orekatzeko ezgauza, beraz. Hala, 11.378 ikasle izan ziren, aurreko ikasturtean baino % 0,4 gutxiago. Araban, aldiz, ikasle gehiago egon ziren bai publikoetan, bai pribatuetan (+% 1,7 eta +% 2,1), eta hazkundea % 2 ingurukoa izan zen hezkuntza maila horretan. Zehatz-mehatz, 5.184 ikasle izan ziren. Matrikulazioa hobetu zen Bizkaian ere, nabariago sare publikoan (+% 3,5) pribatuan baino (+% 2,6). Hartara, bi sareek ekarpena egin zuten errolda 16.681 ikaslekoa izateko. Hezkuntza maila horretan, sare bakoitzaren pisua nahiko orekatuta dago. Bizkaian eta Gipuzkoan, pribatuak du pisu handixeagoa (% 52,9 eta % 51,3), eta Araban, aldiz, ikasle gehienak sare publikoan daude (% 52,1).

Matrikulazioak gora egin zuen Nafarroan ere (+% 2,5) 2024/2025 ikasturtean, bi sareen portaerak sustaturik (publikoan, +% 2,1, eta pribatuan, +% 2,3). Guztira, 9.042 ikasle izan ziren, eta 10etik seik ikastetxe publikoetan ziharduten.

Horren ondorioz, 33.243 ikasle egon ziren Batxilergoan matrikulatuta EAEn (+% 1,6), eta Nafarroan, berriz, 9.042 ikasle. Hartara, dinamismoa handiagoa izan zen Nafarroan (+% 2,5).

199. koadroa Euskalduntze maila Batxilergoa

(%)

Eremua	2023/2024 ikasturtea					2024/2025 ikasturtea				
	A	B	D	X	Guztira	A	B	D	X	Guztira
Araba	32,3	12,0	55,7	0,0	100,0	30,4	12,5	57,1	0,0	100,0
Bizkaia	28,7	6,5	63,2	1,6	100,0	28,3	6,8	63,2	1,7	100,0
Gipuzkoa	12,9	6,4	80,7	0,0	100,0	12,0	5,8	82,3	0,0	100,0
EAE	23,7	7,3	68,2	0,8	100,0	23,0	7,3	68,8	0,8	100,0
Nafarroa	3,3	0,0	24,1	72,6	100,0	3,3	0,0	23,4	73,3	100,0
Euskal Herria	19,4	5,8	58,8	16,0	100,0	18,8	5,8	59,1	16,3	100,0
Pribatua	28,6	10,7	44,4	16,4	100,0	28,0	11,1	44,2	16,7	100,0
Publikoa	10,4	0,9	72,9	15,7	100,0	9,9	0,6	73,6	16,0	100,0

Oharra: Hezkuntza-ereduen eta zentro motaren arabera ikasleen banaketa Euskal Herri osoari dagokio.

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Departamentua.

Azkenik, euskalduntze-tasari erreparatuko zaio. Batxilergoan, D ereduak nagusi izaten jarraitu zuen EAEn (% 68,8). Nabarmena da zer neurritan egon zen sartuta Gipuzkoan (% 82,3), baita Bizkaian ere (% 63,2). Araban txikiagoa izan zen (% 57,1). A eredua izan zen bigarren. Araba, % 30,4ko kuotarekin, Bizkaitik oso gertu (% 28,3) eta Gipuzkoari buruz esandakotik distantzia handixeagora (% 12,0). B ereduaren harira, EAEko eskaintzan jarraitzen du. Dena den, ez zuen proportzio handia izan Bizkaian (% 6,8) eta Gipuzkoan (% 5,8), baina Arabakoa zertxobait handiagoa izan zen (% 12,5). Bestalde, Nafarroako hizkuntza-mapa X ereduaren (% 73,3) eta D ereduaren (% 23,4) artean banatu zen ia erabat.

Horiek horrela, Batxilergoan, EAEko euskalduntze-tasak % 76 gainditu zuen doi. Nafarroan, ordea, % 23,4 izan zen. Hala ere, adierazle hori ia % 65 izan zen Euskal Herriako.

2.2 UNIBERTSITATEKO IKASLEEN BILAKAERA

2024/2025 ikasturtean, 71.272 ikasle matrikulatu ziren guztira Euskal Herriko unibertsitateetan. Hau da, aurreko ikasturtean baino % 2,6 gehiago. Hein handiagoan edo txikiagoan, trebakuntza-eskaintza osatzen duten unibertsitate guztiek beren ekarpena egin zuten. Euskal Herriko Unibertsitateak (EHU) matrikulen % 50,2 izan zuen; Deustuko Unibertsitateak, % 15; Nafarroako Unibertsitateak, % 13,8; Nafarroako Unibertsitate Publikoak, % 12,5; eta Mondragon Unibertsitateak, % 8,5.

Azterketa hori lurraldeetara eramanez gero ikusten da unibertsitateko ikasleen % 39,3 Bizkaikoa zela, % 26,3 Gipuzkoakoa, % 24,7 Nafarroakoa eta, azkenik, % 9,8 Arabakoa. Azken lurralde horretan soilik jaitsi zen pixka bat matrikulazioa.

Ikasle kopuruaren bilakaerarekin bat etorritik, irakasle kopurua ere handitu zen (+% 4,6). Era horretan, 12.067 irakasle izan ziren guztira. Alde horretatik, 2024/2025 ikasturtean EHUK irakasle kopurua handitu egin zuen (+% 1,1) 6.000 irakasle izateraino. Nafarroako Unibertsitateak ere plantilla handitu zuen (+% 2,9); 1.156 irakasle izan ziren guztira, Nafarroako Unibertsitate Publikoko bolumenaren antzera: 1.245 irakasle. Alabaina, kopuruak behera egin zuen zertxobait (-% 1,1). Nola Deustuko Unibertsitatean hala Mondragon Unibertsitatean nabarmen hazi zen irakasle kopurua (+% 11,1 eta +% 25,2), eta emaitza 2.886 irakasle eta 780 irakasle izan ziren, hurrenez hurren. Beraz, hazkundea orokorra izan zen. Hala ere, ez zen hala gertatu Nafarroako Unibertsitate Publikoan, irakasle gutxiengo egon baitziren azken ikasturtean (-% 1,1).

200. koadroa Ikasleen eta irakasleen bilakaera Euskal Herriko unibertsitateetan

Unibertsitatea eta lurraldeak	Ikasleak		Irakasleak	
	23/24 ikasturtea	24/25 ikasturtea ⁽¹⁾	23/24 ikasturtea	24/25 ikasturtea ⁽¹⁾
Euskal Herriko Unibertsitatea	35.184	35.805	5.933	6.000
Araba	6.831	6.951	1.071	1.065
Bizkaia	19.429	19.721	3.393	3.451
Gipuzkoa	8.924	9.133	1.469	1.484
Nafarroako Unibertsitatea	9.674	9.811	1.123	1.156
Nafarroa	8.627	8.705	973	997
Gipuzkoa	1.047	1.106	150	159
Nafarroako Unibertsitate Publikoa	8.504	8.917	1.259	1.245
Nafarroa	8.504	8.917	1.259	1.245
Deustuko Unibertsitatea	10.253	10.681	2.597⁽²⁾	2.886⁽²⁾
Bizkaia	7.951	8.313	2.200	2.451
Gipuzkoa	2.302	2.368	397	435
Mondragon Unibertsitatea	5.863	6.058	623	780
Gipuzkoa	5.863	6.058	623	780
Guztira	69.478	71.272	11.535	12.067
Araba	6.831	6.951	1.071	1.065
Bizkaia	27.380	28.034	5.593	5.902
Gipuzkoa	18.136	18.665	2.639	2.858
EAE	52.347	53.650	9.303	9.825
Nafarroa	17.131	17.622	2.232	2.242

(1): Behin-behineko datuak.

(2): Irakasleak eta bisitariak (bekak eta ikerketa bazterturik).

Iturria: EHU, Nafarroako Unibertsitatea, Nafarroako Unibertsitate Publikoa, Deustuko Unibertsitatea, Mondragon Unibertsitatea eta irakaskuntzaren estatistika.

Esanak esan, unibertsitate bakoitzean matrikulatutako ikasle kopuruaren bilakaera xehe jorratuko da jarraian.

Hortaz, Euskal Herriko Unibertsitatearekin (EHU) hasita, 35.805 ikasle egon ziren 2024/2025 ikasturtean (+% 1,8, +621 ikasle). Hazkunde hori honela banatu zen: Bizkaiko campusean 292 ikasle gehiago zeuden (% +1,5), Gipuzkoan 209 gehiago (% +2,3) eta Araban 120 gehiago (% +1,8).

201. koadroa Ikasleen banaketa UPV/EHU

Lurralde historikoa	23/24 ikasturtea	24/25 ikasturtea ^(*)	%	% Δ aurreko urtearekiko
Araba	6.831	6.951	100,0	1,8
Filologia, Geografia eta Historia Fakultatea	2.153	2.157	31,0	0,2
Farmazia Fakultatea	1.244	1.294	18,6	4,0
Irakasleen UE	1.100	1.116	16,1	1,5
Industria Ingeniaritza Teknikoko UE	859	894	12,9	4,1
Gizarte Laneko UE	534	526	7,6	-1,5
Enpresa Zientzien UE	474	482	6,9	1,7
Jarduera Fiskoaren eta Kirolaren Zientzien Fak.	467	482	6,9	3,2
Bizkaia	19.429	19.721	100,0	1,5
Zientziak eta Teknologia Fakultatea	2.644	2.629	13,3	-0,6
Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultatea	2.517	2.564	13,0	1,9
Medikuntza, Odontologia eta Fisioterapia Fak.	2.404	2.446	12,4	1,7
Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatea	2.358	2.339	11,9	-0,8
Irakasleen UE	1.968	1.999	10,1	1,6
Ingeniaritza Eskola	1.781	1.858	9,4	4,3
Industria Ingeniaritza Teknikoko UE	1.565	1.584	8,0	1,2
Arte Ederren Fakultatea	1.158	1.170	5,9	1,0
Enpresa Ikasketen UE	802	825	4,2	2,9
Erizaintzako UE (Leioa)	670	681	3,5	1,6
Lan Harremanen E.	554	549	2,8	-0,9
Zuzenbide Fakultatea. Bizkaiko atala	502	507	2,6	1,0
Meatzte Ingeniaritza Teknikoko UE	273	295	1,5	8,1
Nautikako GET	233	275	1,4	18,0
Gipuzkoa	8.924	9.133	100,0	2,3
Donostiako Unibertsitate Politeknikoa	1.336	1.414	15,5	5,8
Filosofia eta Hezkuntza Zientzien Fakultatea	1.070	1.114	12,2	4,1
Psikologia Fakultatea	1.032	1.039	11,4	0,7
Irakasleen UE	1.040	988	10,8	-5,0
Enpresa Ikasketen UE	909	951	10,4	4,6
Zuzenbide Fakultatea	872	894	9,8	2,5
Arkitekturako GET	758	794	8,7	4,8
Informatika Fakultatea	763	783	8,6	2,6
Erizaintza Fakultatea	499	478	5,2	-4,2
Zientzia Kimikoen Fakultatea	335	349	3,8	4,2
Eibarko Industria Ingeniaritza Teknikoko UE	310	329	3,6	6,1
Guztira	35.184	35.805	100,0	1,8

(*): Behin-behineko datuak.
Iturria: UPV/EHU.

Bizkaiko campusarekin hasita, 19.721 ikasle egon ziren matrikulatuta azken ikasturtean, hau da, EHUKo ikasle guztien erdia baino pixka bat gehiago izan ziren (% 55,1).

Fakultateen araberako balantzean ikusi da matrikulazioa hobetu zela campuseko trebakuntza-eskaintza osatzen duten 14 fakultateetatik 11n. Fakultate horien artean,

dinamismoagatik, Nautikako GET nabarmentzen da (+%18,0), baina ikasleen % 1,4 baino ez ziren matrikulatu. Atzetik datoz beste hauek, erritmo mantsoagoan baina goranzko bidean: Ekonomia eta Enpresa Fakultatea (+% 1,9, eta campus osoaren % 13,0), Medikuntza, Odontologia eta Fisioterapia Fakultatekoak (+%1,7 eta % 12,4), Hezkuntza Fakultatea (+% 1,6 eta partaidetzaren % 10,1), Ingeniaritza Eskola (+% 4,3 eta % 9,4) eta Industria Ingeniaritza Teknikoko UE (+% 1,2 eta % 8,0). Ikasturte-amaiera positiboa izan zuten, orobat, Arte Ederren Fakultateak (+% 1,0 eta % 5,9), Enpresa Zientzien UEk (+% 2,9 eta % 4,2), Erizaintzako UEk (+% 1,6 eta % 3,5), Zuzenbide Fakultateak (+% 1,0 eta % 2,6) eta Meatze Ingeniaritza Teknikoko UEk (+% 8,1 eta % 1,5).

Ostera, hamarrenak badira ere, jaitsierak gertatu ziren Zientzia eta Teknologia Fakultatean (-% 0,6) —edonola ere, ikasle kopururik handiena jartzen du (% 13,3) campusean—, Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatean (-% 0,8), ekarpen nabariarekin (% 11,9), eta Lan Harreman eta Gizarte Langintza Fakultatean (-% 0,9), askoz partaidetza txikiagoarekin (% 2,8).

Gipuzkoako campusari dagokionez, baterako matrikulazioa % 2,3 igo zen 2024/2025 ikasturtean. Ondorioz, 9.133 ikaslek osatu zuten errolda, EHUKo ikasleen laurdenak.

Igoera orokorra izan zen, eta, testuinguru horretan, jaitsierak ikusi ziren Erizaintza Fakultatearen eta Irakasleen UEren matrikulazioan soilik: hurrenez hurren, -% 4,2 eta % 5,2ko pisu erlatiboa, eta -% 5,0 eta % 10,8ko partaidetza.

Ikasleak irabazi zituzten unibertsitateen artean, honako hauen ekarpena eta bilakaera azpimarratu behar dira: Donostiako Unibertsitate Politeknikoa (+% 5,8) eta Hezkuntza, Filosofia eta Antropologia Fakultatea (+% 4,1), % 15,5eko eta % 12,2ko partaidetzarekin, hurrenez hurren. Ikasle-bolumena kontuan izanik, ondoren datozkie Psikologia Fakultatea (+% 0,7 eta % 11,4), Enpresa Zientzien UE (+% 4,6 eta % 10,4), Zuzenbide Fakultatea (+% 2,5 eta % 9,8), Arkitekturako GET (+% 4,8 eta % 8,7) eta Informatika Fakultatea (+% 2,6 eta % 8,6). Ia % 4ko ekarpenarekin, Gipuzkoako campuseko trebakuntza-eskaintzaosatzen dute Industria Ingeniaritza Teknikoko Eibarko UEk eta Kimika Zientzien Fakultateak. Matrikulazioa % 6,1 eta % 4,2 handitu zen, hurrenez hurren.

Arabako campusean 6.951 ikasle egon ziren 2024/2025 ikasturtean, guztien % 19,4. Matrikulazioa gora egin zuten (+% 1,8), eta Gizarte Langintzako Uek bakarrik itxi zuen ikasturtea balio negatiboekin (-% 1,5), % 7,6ko partaidetzarekin.

Alabaina, Arabako campuseko beste sei fakultateen matrikulazioa hobeto joan zen. Letren Fakultatean egon zen ikasle kopururik handiena (% 31,0), eta matrikulazio egonkorra izaten du bereizgarri (+% 0,2). Testuinguru horretan, matrikulek gora egin zuten Farmazia Fakultatean (+% 4,0), Irakasleen UEn (+% 1,5) eta, batez ere, Industria Ingeniaritzako UEn

(+% 4,1). Partaidetza handi samarra izan zen guztietan, zehazki, % 18,6, % 16,1 eta % 12,9, hurrenez hurren. Amaitzeko, Arabako campuseko ikasle-eroldari beren ekarpena egiten diete matrikulei honako hauek ere (guztizkoaren % 6,9): Hezkuntza eta Kirol Fakultatea (+% 3,2) eta Enpresa Zientzien UE (+% 1,7).

Nafarroako Unibertsitatea ere aztertutik, ikusi da % 1,4 ikasle gehiago egon zirela, 9.811 ikasle izateraino, erreferentziazko campusean (Nafarroa, 8.705 ikasle) eta Gipuzkoako campusean (1.106 ikasle) banatuta. Bilakaerak gorantz doaz, bakoitza bere intentsitatearekin (+% 0,9 eta +% 5,6, hurrenez hurren).

202. koadroa Ikasleen banaketa Nafarroako Unibertsitatean

Lurralde historikoa	23/24 ikasturtea	24/25 ikasturtea ⁽¹⁾	%	% Δ aurreko urtearekiko
Nafarroa	8.627	8.705	100,0	0,9
Ekonomia eta Enpresa Zientziak	1.362	1.338	15,4	-1,8
Medikuntza	1.182	1.184	13,6	0,2
Zuzenbidea	864	892	10,2	3,2
Hezkuntza eta Psikologia	904	844	9,7	-6,6
Zientziak	768	806	9,3	4,9
Farmazia eta Nutrizioa	776	786	9,0	1,3
Filosofia eta Letrak	576	574	6,6	-0,3
Arkitektura	624	674	7,7	8,0
Komunikazioa	652	656	7,5	0,6
Idazkaritza eta Administrazioa	537	533	6,1	-0,7
Erizaintza	260	289	3,3	11,2
Teologia	122	129	1,5	5,7
Gipuzkoa	1.047	1.106	100,0	5,6
Industria Ingeniaritza	1.047	1.106	100,0	5,6
Guztira⁽²⁾	9.674	9.811	100,0	1,4

(1): Behin-behineko datuak.

(2): Horiez gain, doktoregoko 1.087 ikasle eta masterreko 602 ikasle daude Nafarroan eta Gipuzkoan.

Iturria: Nafarroako Unibertsitatea.

Era horretan, Nafarroako campusari buruzko datuak ikusirik, matrikulazioa handitu zen 12 fakultateetatik zortzitan. Beraz, Ekonomia eta Enpresa Fakultateak (-% 1,8), Hezkuntza eta Psikologia Fakultateak (-% 6,6), Filosofia eta Letrak Fakultateak (-% 0,3) eta Idazkaritza eta Administrazio Fakultateak (-% 0,7) ikasleak galdu zituzten. Nolanahi ere, inpaktua desberdina da, bakoitzaren pisu erlatiboagatik: % 15,4, % 9,7, % 6,6 eta % 6,1, hurrenez hurren. Gainera, aipatu den lehenengoak egiten dio ekarpenik handiena campusari.

Horrenbestez, ikasturte-itxiera positiboa izan zuten Medikuntzan (+% 0,2) eta Zuzenbidean (+% 3,2) matrikulatutako ikasleek, pisu erlatibo nabariak dituzte-eta biek (% 13,6 eta % 10,2, hurrenez hurren). Proportzioaren % 10 baino gutxiago izan zuten Zientziek (+% 4,9), Farmaziak eta Nutrizioak (+% 1,3), Arkitekturak (+% 8,0) eta Komunikazioak (+% 0,6). Dena den, Erizaintza Fakultateko ikasleen artean ikusi zen urtetik

urterako aldakuntzarik handiena (+% 11,2), nahiz eta txikiena den, Teologiarekin batera (+% 5,7). Izan ere, ikasleen % 3,3 eta % 1,5 han aritu ziren, hurrenez hurren.

Azkenik, matrikulen gorakada nabarmena gertatu zen Gipuzkoako campusean, Industria Ingeniaritzako Fakultatean (+% 5,6), hori baita eskaintza bakarra. Guztira, 1.106 ikasle izan ziren 2024/2025 ikasturtean.

Nafarroako Unibertsitate Publikoari (NUP) dagokionez, ikasleen matrikulazioaren goranzko joera sendotu egin zen 2024/2025 ikasturtean, gradu guztietan gainera. Urteik urterako igoera % 4,9 izan zen, eta, ondorioz, 8.917 ikaslek osatu zuten errolda.

203. koadroa Ikasleen banaketa Nafarroako Unibertsitate Publikoan (UPNA)

Fakultateak eta Unibertsitate Eskolak	23/24 ikasturtea	24/25 ikasturtea ⁽¹⁾	%	% Δ aurreko urtearekiko
Industria Ingeniaritza eta Telekomunikazioen GET	2.227	2.319	26,0	4,1
Giza eta Gizarte Zientzien Fakultatea	2.147	2.207	24,8	2,8
Osasun Zientzien Fakultatea	1.240	1.396	15,7	12,6
Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultatea	1.092	1.145	12,8	4,9
Nekazaritza Ingeniaritzaren GET	850	873	9,8	2,7
Zientzia Juridikoen Fakultatea	672	692	7,8	3,0
Ekonomia eta Enpresa Zientzien/Zientzia Juridikoen Fakultatea ⁽²⁾	234	237	2,7	1,3
Nekazaritza ingeniaritzaren/Ekonomia eta Enpresa zientzien GET ⁽³⁾	42	48	0,5	14,3
Guztira⁽⁴⁾	8.504	8.917	100,0	4,9

(1): Behin-behineko datuak.

(2): Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzaren eta Zuzenbidearen Gradu Bikoitzean matrikulatutako ikasleak jasotzen ditu.

(3): Datuen Zientzien eta Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzaren Gradu Bikoitzeko ikasleak jasotzen ditu.

(4): Horiez gain, masterreko 2.148 ikasle eta doktoregoko 586 ikasle daude Nafarroan.

Iturria: Nafarroako Unibertsitate Publikoa.

Hala, bilakaerarik nabariena Osasun Zientzien Fakultateak izan zuen (+% 12,6), baita Ingeniaritza Agronomo eta Ekonomia eta Enpresa gradu bikoitzak ere (+% 14,3). Dena den, baterako balantzea aztertzen denean, oso bestelako ekarpena egin zuten bata eta besteak (partaidetzaren % 15,7 eta % 0,5, hurrenez hurren). Era berean, aipatzeko modukoa da nola igo zen ikasleen kopurua Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultatean (+% 4,9) eta Industria Ingeniaritza eta Telekomunikazioko GETen (+% 4,1). Bi fakultate hauek pisu espezifiko handia izan zuten, gainera (% 12,8 eta % 26,0, hurrenez hurren). Neurri txikiagoan baina gorantz jardun zuten matrikulek Giza, Gizarte eta Hezkuntza Zientzien Fakultatean (+% 2,8 eta kuotaren % 24,8), Ingeniaritza Agronomoko GETen (+% 2,7 eta % 9,8) eta Zientzia Juridikoen Fakultatean (+% 3,0 eta % 7,8). Era berean, Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzako eta Zuzenbideko gradu bikoitzak ere matrikulazio gehiago izan zituen (+% 1,3), % 2,7ko partaidetzarekin.

Deustuko Unibertsitatean, berriz, 10.681 ikasle aritu ziren 2024/25 ikasturtean, aurreko ikasturtean baino % 4,2 ikasle gehiago. Matrikulazioaren bilakaera ona izan zen bi campusetan. Hala eta guztiz ere, dinamismo handiagoa ikusi zen Bizkaian (+% 4,6) Gipuzkoan baino (+% 2,9), eta ikasle gehienak Bizkaian daude, gainera (% 77,8).

204. koadroa Ikasleen banaketa Deustuko Unibertsitatean

Lurralde historikoa	23/24 ikasturtea	24/25 ikasturtea ⁽¹⁾	%	% Δ aurreko urtearekiko
Bizkaia	7.951	8.313	100,0	4,6
Ingeniaritza Fakultatea	1.499	1.651	19,9	10,1
Osasun Zientzien Fakultatea	1.350	1.539	18,5	14,0
Gizarte eta Giza Zientzien Fakultatea	1.376	1.365	16,4	-0,8
Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultatea	975	1.001	12,0	2,7
Zuzenbide Fakultatea	953	971	11,7	1,9
Hezkuntza eta Kirol Fakultatea	882	883	10,6	0,1
EUMBAM (DUri atxikitako zentroa)	799	739	8,9	-7,5
Voxel School (DUri atxikitako zentroa)	39	97	1,2	148,7
Teologia Fakultatea	78	67	0,8	-14,1
Gipuzkoa	2.302	2.368	100,0	2,9
Osasun Zientzien Fakultatea	614	719	30,4	17,1
Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultatea	746	716	30,2	-4,0
Gizarte eta Giza Zientzien Fakultatea	455	400	16,9	-12,1
Hezkuntza eta Kirol Fakultatea	296	279	11,8	-5,7
Zuzenbide Fakultatea	123	147	6,2	19,5
Ingeniaritza Fakultatea	68	107	4,5	57,4
Guztira⁽²⁾	10.253	10.681	100,0	4,2

(1): Behin-behineko datuak.

(2): Horiez gain, doktoregoko 172 ikasle eta masterreko 1.085 ikasle daude.

Iturria: Deustuko Unibertsitatea

Zehazki, Bizkaiko campusean, matrikulazio-igoerak gailendu izan dira, eta bereziki dinamikoak izaten dira pisurik handieneko fakultateak. Batetik, Ingeniaritza Fakultatea (+% 10,1), ikasleen ia % 20rekin, eta bestetik, Osasun Zientzien Fakultatea (+% 14,0), partaidetzaren % 18,5ekin. Ildo beretik, Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultateak (+% 2,7) eta Zuzenbide Fakultateak (+% 1,9) ere oso bilakaera ona izan zuten eta antzeko proportzioak izaten dituzte, % 12 ingururekin. Hezkuntza eta Kirol Fakultateak ere bere ekarpena egin zion matrikulazioaren gorakadari, nahiz eta bilakaera txikia izan (+% 0,1). Nolanahi ere, campuseko ikasleen % 10,6k bertan jardun zuen. Horrez gain, aipatzekoa da zeinen matrikulazio-igoera handia izan zuen Voxel School atxikitako zentroak (+% 148,7), 39 ikasletik 97ra igaro baitzen, partaidetza txikiarekin, hori bai (% 1,2).

Ostera, behera egin zuten EUMBAM zentroak (-% 7,5) eta Teologia Fakultateak (-% 14,1), oso pisu erlatibo desberdinekin (% 8,9 eta % 0,8, hurrenez hurren).

Gipuzkoako campusean, matrikulazioaren bilakaera desberdin samarra izan zen. Hazkunderik handiena Osasun Zientzien Fakultateari egokitu zitzaion (+% 17,1). Gainera,

campusari ikasle gehien ematen dizkiona da, Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultatearekin batera (bien partaidetza % 30 da). Hala ere, azkenak kontrako bilakaera izan zuen (-% 4,0). Hirugarrena Gizarte eta Giza Zientzien Fakultatea izan zen, % 16,9ko kuotarekin. Ikasleak galdu zituen (-% 12,1), ordea, laugarren dagoen (% 11,8) Hezkuntza eta Kirol Fakultateak bezalaxe (-% 5,7). Partaidetza txikiagoa izanik ere, dinamismo handia izan zuten Gipuzkoako campuseko eskaintza osatzen dutenek: Ingeniaritza Fakultatea (+% 57,4 eta % 4,5eko pisu erlatiboa) eta Zuzenbide Fakultatea (+% 19,5 eta % 6,2).

Unibertsitateekin bukatzeko, Mondragon Unibertsitatearen matrikulazioa aztertuko dugu. 2024/25 ikasturtean, 6.058 ikasle eduki zituen, aurreko ikasturtean baino % 3,3 gehiago.

Hala, Goi Eskola Politeknikoko ikasle kopurua igo egin zen (+% 3,3), bertan eskaintzen diren 10 graduetatik 8tan gora egin zuelako matrikulazioak. Unibertsitateko matrikulen herena dagokio Goi Eskola Politeknikoari. Igoerarik handiena Industriari Aplikatutako Ingeniaritza Fisikoko graduarena izan zen (+% 50,7 eta ikasleen % 5,6), eta ondoren datoz Informatika Ingeniaritzako gradua (+% 9,1 eta % 8,9) eta Ingeniaritza Biomedikoko gradua (+% 5,4 eta % 7,6). Era berean, matrikulazioen antzeko bilakaera izan zuten Industria Antolakuntzako Ingeniaritzako graduak (+% 4,6), Industria Diseinu eta Produktu Garapeneko Ingeniaritzako graduak (+% 4,1) eta Prozesu Industrialetako Ekoteknologien Ingeniaritzako graduak (+% 4,2), partaidetzaren % 12,2, % 13,9 eta % 3,6rekin, hurrenez hurren. Bestalde, Mekanikako Ingeniaritzako graduak, ikasle gehien izan zituenak (% 19,6), eta Energiaren Ingeniaritzako Eskolak (% 6,1) ekitaldiaren itxiera positiboa izan zuten, hamarren bakan batzuegatik bada ere (+% 0,5 eta +% 0,8, hurrenez hurren).

Aitzitik, matrikulazioak behera egin zuen Industria Elektronikako Ingeniaritzako graduak (-% 7,2) eta Ingeniaritza Mekatronikoko graduak (-% 4,0), % 8,3 eta % 14,2ko partaidetzarekin, hurrenez hurren.

205. koadroa Ikasleen banaketa Mondragon Unibertsitatean

Fakultateak eta Unibertsitate Eskolak	23/24 ikasturtea	24/25 ikasturtea(*)	%	% Δ aurreko urtearekiko
Goi Eskola Politeknikoa	1.965	2.029	100,0	3,3
Ingeniaritza Mekanikoko Gradua	395	397	19,6	0,5
Ingeniaritza Mekatronikoa	300	288	14,2	-4,0
Industria Diseinuko eta Produktu Garapeneko Ingeniaritza Gradua	271	282	13,9	4,1
Industria Antolaketako Ingeniaritza Gradua	237	248	12,2	4,6
Informatikako Ingeniaritza Gradua	165	180	8,9	9,1
Industria Elektronikoko Ingeniaritza Gradua	181	168	8,3	-7,2
Ingeniaritza Biomedikoa	147	155	7,6	5,4
Energiaren Ingeniaritza	123	124	6,1	0,8
Industriari Aplikatutako Ingeniaritza Fisikoa	75	113	5,6	50,7
Prozesu Industrialetako Ekoteknologien Ingeniaritza	71	74	3,6	4,2
Giza eta Hezkuntza Zientzien Fakultatea	1.424	1.482	100,0	4,1
Lehen Hezkuntza Gradua	819	890	60,1	8,7
Haur Hezkuntza Gradua	346	338	22,8	-2,3
Ikus-entzunezko Komunikazio Gradua	184	179	12,1	-2,7
Humanitate Digital Globalak (HDG)	75	75	5,1	0,0
Enpresa Zientzien Fakultatea	2.045	2.122	100,0	3,8
Lidergo Ekintzailea eta Berrikuntza Gradua	1.227	1.242	58,5	1,2
Enpresen Administrazio eta Zuzendaritza Gradua	641	691	32,6	7,8
Business Data Analytics Gradua	177	189	8,9	6,8
Gastronomia Zientzien Fakultatea	429	425	100,0	-0,9
Gastronomia eta Sukaldaritza Arteak	429	425	100,0	-0,9
Guztira	5.863	6.058	100,0	3,3

(*): Behin-behineko datuak.

Iturria: Mondragon Unibertsitatea

Humanitate eta Hezkuntza Zientzien Fakultatean, bestalde, matrikulek gora egin zuten (+% 4,1), 1.482 ikasle izateraino, hots, Unibertsitatearen matrikulazio osoaren laurdena. Igoera hori Lehen Hezkuntzako graduaren bilakaeraren ondorio da, ikasle gehienak hartan aritzen baitira (% 60,1), eta matrikulazioak % 8,7 egin zuen gora. Ostera, Haur Hezkuntzako graduak (-% 2,3, % 22,8ko kuotarekin) eta Ikus-entzunezko Komunikazioko graduak (-% 2,7 eta % 12,1) kontrako bilakaera izan dute. Bien bitartean, Humanitate Digital Globalen graduan ez zen aldaketarik gertatu (75 ikasle).

Gainerako fakultateetan bezala, Enpresa Zientzien Fakultatearen matrikulazioa igo egin zen 2024/2025 ikasturtean. Zehatz-mehatz, % 3,8 handitu zen, 2.122 ikasle izateraino (guztizkoaren % 35). Igoerarik handienak Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzako graduan (+% 7,8) eta Business Data Analytics graduan (+% 6,8) gertatu ziren, partaidetza hauek dituztela aintzakotzat hartuta: % 32,6 eta % 8,9, hurrenez hurren. Bestalde, igoera neurritsuagoa gertatu zitzaion Lidergo Ekintzaile eta Berrikuntzako graduaren matrikulazioari (+% 1,2), 10 ikasletik ia sei izanik (% 58,5).

Azkenik, Gastronomia Zientzien Fakultateak behera egin zuen zertxobait (-% 0,9), ikasle gutxiago aritu baitziren Fakultateko eskaintza bakarra den Gastronomia eta Sukaldaritza Arteen graduan: 425 ikasle.

3. GARRAIOA

3.1 TRENBIDE BIDEZKO GARRAIOA

2024an, Euskotrenek, EAEko operadore multimodal nagusiak, errekor historikoa egin zuen, 53.995.282 bidaiari erregistratu baitzituen; bere lau hamarkadetan erregistratutako zifrarik altuena. Hain zuzen ere, garraio-abonu eta -tituluetako deskontu handiek eta sarearen hedapenak indartu egin zuten azken urteetan hautemandako joera hori: herritarrek mugikortasun geroz eta jasangarriagoaren alde egiten dute.

206. koadroa EuskoTreneko bidaiarien bilakaera.

Kontzeptua	2022	2023	2024	%Δ 24/23
Bidaiariak (milioiak)	39,45	47,92	53,99	12,7
• Trena	24,77	29,37	32,51	10,7
• Tranbia	9,26	12,30	14,68	19,4
• Autobusa	5,42	6,26	6,80	8,7

Iturria: EuskoTren.

Hala, 2024an urte arteko hazkundeak izan ziren enpresaren unitate operatibo guztietan. Zehazki eta jarduerarik handieneko unitatetik hasita, trenean 32.512.863 bidaiari izan ziren guztira 2024an, 2023an baino % 10,7 gehiago, eta Euskotrenen eskariaren % 60,2 ordezkatu zuen zerbitzu horrek. Bestalde, tranbiak % 19,4ko hazkundeak izan zuen, 14.680.444 bidaiarira iritsi arte. Garraio horren pisu espezifikoak % 27,2koa izan zen. Azkenik, autobus-zerbitzuak 6.801.975 bidaiari gehiago izan zituen, 2023an baino % 8,7 gehiago eta % 10,2ko parte-hartzea izan zuen.

Euskotreneko datuei Renfek ematen dituen aldirietako zerbitzuetako bidaiarien datuak gehitu behar zaizkie. 2024an, 13.916.359 erabiltzaile izan ziren Bilboko nukleoan (2023arekin alderatuta -% 5,2) eta 5.280.280 Donostiakoan (-% 27,0).

Bilboko Metroa

2024an, Bilboko Metroak zifra historikoak erregistratu zituen beste behin ere, eta lehen aldiz gainditu zuen 100 milioi bidaiariren langa, % 8,6ko urte arteko hazkundearekin.

Aurrerapen hori aurreko hirurtekoan erregistratutakoa baino txikiagoa izan arren (bi digituko urte arteko hazkundeak izan ziren), pandemia ostetik hiri barruko garraioan izandako goranzko joera finkatu du. Hainbat faktorek izan dute eragina eskariaren joera onean, baina garraio publikoarentzako hobariek Metroa erabiltzea sustatu dute, zalantzarik gabe. Hala, lanagatik, hezkuntzagatik edo aisialdiagatik egin beharreko bidaietarako gehien erabiltzen den hiri-garraioa izaten jarraitzen du.

207. koadroa Bidaiarien mugimendua Bilboko Metroan

Urtea	Bidaiariak (m)	%Δ
2014	87.397	0,3
2015	87.536	0,2
2016	87.105	-0,5
2017	88.172	1,2
2018	89.919	2,0
2019	91.570	1,8
2020	55.987	-38,9
2021	66.780	19,3
2022	80.377	20,4
2023	92.381	14,9
2024	100.364	8,6

Iturria: Bilboko Metroa.

Bilboko Metroak 45,1 kilometroko sarea du, 42 geltoki ditu, lurrazpiko 26 eta lurrazaleko 16, eta 84 sarbide. 2024an, 4.857.338 kilometro egin zituen.

Geltokien arabera banaketari dagokionez, ez zen aldaketa esanguratsurik izan aurreko ekitaldiekiko. Hala, enbor komunean bidaiari gehien izan zituzten geltokiak hauek izan ziren: Zazpikaleak 8,3 milioi bidaiari ingururekin (2023arekin alderatuta +%11,2); Santimami 7,5 milioirekin (+%13,3); Abando eta Moyua ia 7 milioirekin (+%9,6 eta +%12,6, hurrenez hurren) eta Indautxu, 6 milioi erabiltzaileko atalasea gaindituta (+%7,3). Horiez gain, Santutxuk eta Deustuk ere bidaiarien fluxu handia izan zuten, 4,7 milioi ingururekin biak (+%7,8 eta +%4,7).

Ezkerraldean, Barakaldo (3.804.462 bidaiari, +%7,3) eta Gurutzeta (3.669.260, +%5,8) nabarmendu ziren eta Eskuinaldean, bestalde, Areeta (3.570.581, +%6,3).

2024an, apirilaren 11 izan zen jende gehien izan zen eguna eta enpresarentzako errekor historikoa markatu zuena: Athletic Clubek irabazitako Errege Kopa ospatu zuten eta Gabarra atera zuten eguna. Egun horretan 485.997 bidaiari zenbatu ziren. Ekitaldi horrek alde handiarekin gainditu zituen hiri barruko garraioaren erregistrorik handienak eta agerian utzi zuen Bilboko Metroak bidaiarien fluxu handiak hartzeko gaitasuna duela egun handietan. Hala izan zen azaroaren 28an eta 29an ere (380.675 eta 374.244 bidaiari, hurrenez hurren), Athleticek Europa Ligako partidaren egunean eta Black Friday egunean.

3.2 ERREPIDE BIDEZKO GARRAIOA

Errepide bidezko garraioarekin hasiko dugu garraioari buruzko kapitulua, eta Trafiko Zuzendaritza Nagusiak (DGT) emandako informazioa izango dugu kontuan. Hala, 2024an, 36.241.784 unitatek osatzen zuten Estatuko ibilgailuen parkea, aurreko ekitaldian baino %0,5 gehiagok (166.546 ibilgailu gehiago). Urte arteko igoera oso txikia izan zuen.

Etengabeko hazkunde-joera mantendu zen arren, desberdintasunak daude lurraldearen eta ibilgailu motaren arabera.

208. koadroa Ibilgailuen parkea*

(unitateak)

Eremua	Kamioiak ⁽¹⁾		Autobusak		Turismoak		Motozikletak		Traktore industrialak		Beste batzuk ⁽²⁾		Guztira	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Araba	29.068	29.183	520	506	161.002	161.542	18.739	19.523	1.494	1.616	9.378	9.783	220.201	222.153
Bizkaia	85.493	85.492	2.249	2.182	526.370	519.672	70.093	72.663	3.542	3.424	22.493	22.874	710.240	706.307
Gipuzkoa	60.799	60.898	961	1.020	333.822	330.068	69.769	71.496	3.613	3.850	19.925	20.585	488.889	487.917
EAE	175.360	175.573	3.730	3.708	1.021.194	1.011.282	158.601	163.682	8.649	8.890	51.796	53.242	1.419.330	1.416.377
Nafarroa	77.385	78.047	847	831	344.790	343.061	42.472	43.972	4.715	4.943	21.946	22.326	492.155	493.180
Euskal Herria	252.745	253.620	4.577	4.539	1.365.984	1.354.343	201.073	207.654	13.364	13.833	73.742	75.568	1.911.485	1.909.557
Espainia	5.148.231	5.203.435	66.638	67.432	25.356.594	25.244.531	4.162.850	4.338.881	253.334	259.417	1.087.591	1.128.088	36.075.238	36.241.784
Euskal Herria/Espainia %	4,9	4,9	6,9	6,7	5,4	5,4	4,8	4,8	5,3	5,3	6,8	6,7	5,3	5,3

(*): Behin-behineko datuak.

(1): Kamioiak eta furgonetak barne hartzen ditu.

(2): Beste ibilgailu batzuk, atoiak eta erdi-atoiak barne hartzen ditu.

Iturria: Trafiko Zuzendaritza Nagusia (DGT)

Xehetasun geografikoari erreparatuz, ez zen bariaziorik izan apenas Euskal Herriko ibilgailuen parkean: ekitaldia negatiboa izan zen Bizkaia eta Gipuzkoarako (-% 0,6 eta -% 0,2) eta positiboa Nafarroa eta Arabarako (+% 0,2 eta +% 0,9). Lurralde bakoitzak Euskal Herriko parke mugikorrari egindako ekarpenari dagokionez, Bizkaiak izan zuen parte-hartzerik handiena, ibilgailuen % 37ko ekarpenarekin; gero Gipuzkoak eta Nafarroak, % 26 inguruko kuotarekin; eta, azkenik, Arabak % 11,6ko ekarpena egin zion parkeari.

Parkea ibilgailu motaren arabera aztertuz gero, antzekotasun handiak ikus daitezke lurraldeen artean, baina ñabarduraren batekin. Hala, espero zitekeen moduan, ibilgailuek osatu zuten batik bat parke mugikorra lurralde guztietan: parte-hartzea % 73 ingurukoa izan zen Araban eta Bizkaietan, % 70 ingurukoa Nafarroan eta Estatuan eta txikiagoa Gipuzkoan (% 67,6). Beharrezkoa da nabarmentzea, aurreko urteetan ez bezala, beheranzko joera txiki bat izan zela 2024an ibilgailuen kopuruan, Estatuan (-% 0,4), Bizkaietan (-% 1,3), Gipuzkoan (-% 1,1) eta Nafarroan (-% 0,5). Ez, ordea, Araban, gorakada txikia izan baitzen (+% 0,3).

Gainerako parkearen urte arteko bilakaerari dagokionez, hiru Lurralde Historikoetan eta Nafarroan nahiko egonkor mantendu zen kamioien kopurua –goranzko bariazioak izan ziren, baina hamarren gutxi batzuetakoak–. Estatuan berriz, dinamismo apur bat handiagoa izan zen (+% 1,1). Autobusen kasuan, beherakadak izan ziren nagusi batik bat, baina Gipuzkoan hazkundea erregistratu zen (+% 6,1). Joera hori bera izan zen Estatuan, baina ez hain nabarmen (+% 1,2). Motozikletei dagokienez, parkeak hazkunde orokorra

izan zuen, baina Gipuzkoa izan zen hazkunderik txikiena erregistratu zuena (+% 2,5) eta Araba eta Estatua, aldiz, eboluziorik markatuena erregistratu zutenak (+% 4,2 biek). Azkenik, traktore industrialei dagokionez, Araban izan zen urte arteko bariazorik handiena (+% 8,2). Ibilgailu horiek ere goranzko joera izan zuten Gipuzkoan (+% 6,6), Nafarroan (+% 4,8) eta Estatuan (+% 2,4). Bizkaia izan zen beherakada izan zuten lurralde bakarra (-% 3,3).

Euskal Herriko azterketara mugatuz eta ibilgailu bakoitzaren pisu erlatiboari dagokionez, Bizkaia izan zen adierazgarriena ibilgailuetan (% 38,4) eta autobusetan (% 48,1) egindako ekarpenarengatik. Halaber, motozikleten ekarpena Gipuzkoarekin partekatu zuen (% 35 inguru biek) eta kamioiena Nafarroarekin (% 33,7 eta % 30,8, hurrenez hurren). Halaber, adierazgarria da industriako traktoreei dagokionez Nafarroak duen kuota (% 35,7), Gipuzkoakoa (% 27,8) eta Bizkaikoa (% 24,8) baino askoz ere altuagoa baita. Bestalde, Arabak parkearen % 11-12 inguruko ekarpena egiten du ibilgailu mota guztietan, motozikletetan izan ezik, pisua ez baita % 10era iristen.

Motorizazioaren indizeak aztertuz gero eta 1.000 biztanleko ibilgailuen adierazletik hasita, Araban izan ezik (ia berdin mantendu zen, 654-656), gainerako lurraldeetan behera egin zuen apur bat proportzio horrek 2024an. Estatuan, ratioa 744tik 740ra igaro zen 1.000 biztanleko eta Nafarroan 733tik 727ra. Gainera, Bizkaian eta Gipuzkoan behera egiteaz gain, balio baxuagoak izan ziren; 609 eta 669 ibilgailu 1.000 biztanleko, hurrenez hurren.

209. koadroa Motorizazio-indizeak				
Eremua	Ibilgailuak/1.000 biztanle		Biztanleak/Turismoa	
	2023	2024	2023	2024
Araba	654	656	2,1	2,1
Bizkaia	615	609	2,2	2,2
Gipuzkoa	672	669	2,2	2,2
EAE	639	635	2,2	2,2
Nafarroa	733	727	1,9	2,0
Euskal Herria	661	656	2,1	2,1
Espainia	744	740	1,9	1,9

Iturria: Trafiko Zuzendaritza Nagusia eta guk geuk egina.

Azterketa merkantzien trafikora bideratuz eta erkidego barruko eta kanpoko garraioa kontuan hartuz, 2024an balantzea positiboa izan zen bi adierazleentzat, bai Nafarroan, bai Espainian; ez, ordea, EAEn.

Zehazki, eta Estatutik hasita, erkidego barruko zein erkidego arteko garraioak egin zuen gora (+% 2,9 eta +% 4,8) eta 1.293.661 mila tonako trafikoa izan zen guztira (+% 3,5). Hala, erkidego barrukoa izan zen jarduera handienekoa (% 69,2).

Nafarroan, ekitaldia garraiatutako 48.938 mila tonarekin itxi zen, 2023an baino % 3,7 gehiago. Erkidegoen arteko garraioak egindako ekarpenarengatik izan zen hori hein handi

batean, trafiko gehiena garraio mota horrek eraman zuelako (% 61,8) eta % 5,4 hazi zelako. Eskualde barruko garraioak, berriz, bilakaera neurritsuagoa izan zuen (+% 1,0), % 38,2ko pisu erlatiboarekin.

Azkenik, EAEen, ekitaldia negatiboa izan zen, erkidego barruko trafikoaren joerarengatik (-% 3,4). Izan ere, pisu espezifiko txikiagoa izan arren (% 46,6), urtearen norabidea zehazten du. Hala, 96.299 mila tona garraiatu ziren, 2023an baino % 0,3 gutxiago, nahiz eta erkidegoen arteko garraioak % 2,5 egin gora.

210. koadroa Garraiatutako merkantziak, autonomia-erkidegoaren arabera. Eskualde barruko garraioa eta eskualde arteko garraioa, jatorri eta/edo helmugako autonomia-erkidegoaren arabera.

(m Tm)

Eremua	EAE		Nafarroa		Euskal Herria		Estatua	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Eskualde barruko garraioa	46.459	44.871	18.519	18.707	64.978	63.578	870.695	895.803
Eskualde arteko garraioa	50.151	51.428	28.676	30.231	78.827	81.659	379.735	397.858
Guztira	96.610	96.299	47.195	48.938	143.805	145.237	1.250.430	1.293.661

Iturria: Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendako Ministerioaren Estatistika Buletina.

Errepide bidezko garraioaren gaineko kapituluaren ondorio gisa, EAEko hiriburuetan lan egiten duten hiru konpainietako biren jarduera-adierazle nagusien bilakaera aurkeztuko dugu, hau da, Dbusena eta Bilbobusena, Tuvisaren informaziorik ez baitugu.

Bilbobusetik hasita, 2024an egonkortasuna izan zen enpresaren datu operatiboetan. 46 linea eta 141 autobusekin (2023an bezala), murriztu egin zen apur bat sarearen luzera (721,7 kilometrotik 719,2 kilometrora) eta langileen kopurua handitu egin zen (626 langiletik 630 langilera).

DBusi dagokionez, Donostiako autobusen parkean 2 unitate gutxiago izan ziren arren (141etik 139ra), sareko lineek (41etik 42ra) eta sarearen luzerak (557,5 kilometrotik 579,9 kilometrora) hazkundera izan zuten eta langile gehiago (+16) kontratatatu ziren. Hala, 600 pertsonara iritsi zen ia.

211. koadroa Hiri-garraioa. Sektorearen oinarritzko datuak.

Kontzeptua	Bilbo		Donostia		Gasteiz	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Sareko lineak (*)	46	46	41	42	--	--
Luzera (km)	721,7	719,2	557,5	579,9	--	--
Autobusen parkea	141	141	141	139	--	--
Plantilla	626	630	578	594	--	--

(*): Eguneko eta gaueko lineak barne hartzen ditu.

(--): Txosten hau egitean datuak ez zeuden eskuragarri.

Iturria: Bilbobus eta DBUS.

Bidaia-riren 2024ko balantzea negatiboa izan zen Bilbobusen: 21.770 mila bidaia-ri izan ziren guztira, hau da 2023an baino % 10 gutxiago gutxi gorabehera. Jakina, historiako grebarik luzeenak (80 egun inguru) eragina izan zuen enpresaren zenbakietan, logikoa den moduan. Hortaz, gainerako adierazleek ere beheranzko joera izan zuten, hau da, egindako kilometro baliagarriek (6.379tik 5.528ra) eta diru-sarrerek (5.843tik 5.460ra).

Kontrara, Dbusen kasuan, egindako kilometro erabilgarrien kopurua murriztu egin zen (7.115etik 7.086ra), eta gora egin zuten erabiltzaileen kopuruak (29.599tik 32.026ra) zein diru-sarrerek (12.326tik 13.346 eurora). Hala ere, ustiapenaren emaitza negatiboan mantendu zen eta aurreko ekitaldiko zifra gaitzitu zuen (-34.380 eta -35.190 euro 2023 eta 2024rako).

212. koadroa Hiri-garraioaren bilakaera

Kontzeptua	Bilbo		Donostia		Gasteiz	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Ibilitako km baliagarriak (m)	6.379	5.528	7.115	7.086	--	--
Garraiatutako bidaia-riak (m)	24.077	21.770	29.599	32.026	--	--
Diru-bilketa (m euro)	5.843	5.460	12.326	13.346	--	--
Ustiapenaren emaitza (m euro)	--	--	-34.380	-35.190	--	--

(--): Txosten hau egitean datuak ez zeuden eskuragarri.

(*): Hobaria aplikatu gabe

Iturria: Bilbobus eta DBUS

3.3 ITSASO BIDEZKO GARRAIOA

2024ko ekitaldian, itsaso bidezko munduko merkataritzak jarduera historikoa izan zuen, 12.590 milioi tona garraiatu baitziren, aurreko urtean baino % 2,1 gehiago. Horrez gain, urteko balantzea tona-miliatan neurtuz gero, 66.027 mila milioi tona-milia garraiatu ziren, hau da, hazkundera are handiagoa izan zen (+% 5,9) eta balio historikora iritsi zen.

Hala ere, jarduera merkantzia motaren arabera aztertuz gero, datuen lehen hurbilpenak erakusten du 2024an alderantzizko bilakaera izan zutela bi partidarik garrantzitsuenek. Solteko salgai solido nagusiek % 27,8ko parte-hartzea eta trafiko handiagoa izan zuten 2024an (+% 3,5). Petrolio gordinaren eta petrolio-produktuen itsaso bidezko garraioak, berriz, behera egin zuen (-% 1,5) eta % 23,9ko ordezkaritza izan zuen. Bestalde, solteko beste salgai solido batzuen eskariak gora egin zuen (+% 2,9), % 17,8ko kuotara iritsi arte. Hala ere, edukiontzietan garraiatutako kargan izan zen urte arteko bilakaerarik onena (+% 5,3), % 15,5eko ekarpena egin baitzion jarduerari. Azkenik, bai karga orokor konbentzionalak, bai bestelako solteko produktu likidoek goranzko bilakaera neurritsua

izan zuten (+% 1,6 eta +% 1,5) eta, horrez gain, munduko merkataritzari egin zioten ekarpena oso antzekoa izan zen (% 7,7 eta % 7,4).

213. koadroa Itsaso bidezko munduko merkataritza

(M Tm)

Merkantziak	2022	2023	2024	% Δ 24/ 23
Solteko salgai solido nagusiak ⁽¹⁾	3.214	3.381	3.498	3,5
Petrolio gordina eta produktuak	2.988	3.053	3.006	-1,5
Beste solteko salgai solido batzuk	2.144	2.179	2.242	2,9
Edukiontzietako kargak	1.841	1.848	1.946	5,3
Karga orokor konbentzionala	935	952	967	1,6
Beste solteko salgai likido batzuk ⁽²⁾	897	917	931	1,5
Guztira	12.019	12.330	12.590	2,1

(1): Ikatza, burdin-mea eta alea.

(2): Gas likidotuak eta produktu kimikoak.

Iturria: Anave, Clarksons.

Estatuan, 2024an, 357,0 milioi tona garraiatu ziren, 2023an baino % 1,7 gehiago. Hortaz, jarduerak hobekuntza txikia izan zuen, baina ez zen nahikoa izan 2022ko mailetara itzultzeko (364,6 milioi tona), 2023a urte zaila izan baitzen.

Jardueraren xehetasunari erreparatuz gero, kabotaje-trafikoak dinamismo nabarmena izan zuen (+% 4,2) eta ekitaldi amaierarako ia 50 milioi tona garraiatu zituen. Bilakaera antzekoa izan zuten esportazioek (+% 2,0), 100 milioi tonako langa gainditu baitzuten berriro ere. Inportazioen hazkundera, berriaz, moteldu egin zen (+% 0,9), baina jarduera bikoitza xurgatu zuten (206,1 milioi tona).

214. koadroa Espainiako itsas merkataritza

(m Tm)

Kontzeptua	2022	2023	2024	% Δ 24/ 23
Esportazioak	103.330	98.898	100.898	2,0
Inportazioak	213.238	204.310	206.127	0,9
Kabotajea	48.004	47.988	49.985	4,2
Guztira	364.572	351.196	357.010	1,7

Iturria: Anave, Estatuko Portuak.

Ekialde Ertaineko tentsioek, Errusiari ezarritako zigorrek eta Itsaso Gorriko erasoek (Suezko kanaleko trafikoari eragiten diote) zailtasunak ekarri zituzten arren, sektoreak jakin zuen oztopoak gainditzen, ibilbide komertzial alternatiboak bilatuz. Hala ere, ikusteke dago Trumpen Administrazioak ezarri nahi dituen muga-zerga berriek zer nolako eragina izango duten sektorearen jardueran.

Aurrekoarekin lotuta, Anavek argitaratutako informazioaren arabera eta Clarksons iturri hartuta: "Itsaso bidezko munduko merkataritzak % 1,1eko hazkundera izango du 2025ean,

azken bi hamarkadetako urteko batezbestekoaren (+% 2,4) oso azpitik, merkataritza-gerra berriak eragindako hausturaren ondorioz batez ere”.

Euskal portu nagusiak aztertuz gero, hau da, Bilboko Portua eta Pasaia Portua, 2024ko ekitaldiko balantze orokorra positiboa izan zen (+% 4,3) Bizkaiko Portuaren jarduerari esker, Pasaia Portuak dinamismoa galdu baitzuen.

Bilboko Portuaren azterketarekin hasita, trafikoak gora egin zuen 2024an eta 34,6 milioi tonara iritsi zen ia. Hortaz, 2023ko balioak % 5ean handitu zituen. Gainera, hazkunde horri esker posizio nabarmena lortu zuen Bilboko Portuak Estatuko gainerako portuekin alderatuta, % 2,7ko batez besteko hazkundea izan baitzuten.

Gipuzkoako Portuaren jardueraren kasuan, berriz, 3 milioi tona baino gehiago garraiatu zituen arren laugarren urtez jarraian, beherakada izan zuen 2024an (-% 2,2). 2024an, trafiko nagusietako batzuen jarduerak behera egin zuen, adibidez ibilgailuenak, eta beste merkantzia batzuen dinamismoa, besteak beste egurrarena, kortxoarena eta siderurgiako produktuena, ez zen nahikoa izan beherakada hori konpentsatzeko.

Jardueraren banakapenari dagokionez, bi portuen kasuan, trafiko gehiena deskargengatik izan zen (% 67,8 eta % 64,9 Bilbo eta Pasaiaarentzat) eta kargak askoz ere txikiagoak izan ziren (% 31,7 eta % 33,8, hurrenez hurren). Hala ere, Bizkaiko Portuan % 5 inguruko hazkundea izan zuten bi jarduerak, baina Pasaian, berriz, beheranzko joera izan zuten biek: % 1,4koa deskargak eta % 3,5ekoa kargak.

215. koadroa Euskal Herriko portu nagusietako trafikoa

(m Tm)

Kontzeptua	Bilbo			Pasaia		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Deskargak	21.659,1	22.385,0	23.467,70	2.097,5	2.250,8	2.218,60
Kargak	11.107,5	10.417,5	10.973,80	1.170,1	1.197,7	1.155,70
Zuzkidura	122,6	130,3	149,9	25,9	26,6	26,5
Arrantza	0,0	0,0	0,0	19,1	18,7	16,5
Guztira	32.889,2	32.932,7	34.591,40	3.312,5	3.493,8	3.417,3

Iturria: Bilboko Portuko Agintaritza. Pasaia Portuko Agintaritza.

Trafikoaren informazioa merkantzia motaren arabera banakatuz gero, Bilboko Portuan bestelako solteko salgai likidoen eta gas naturalaren partidak soilik izan zuen beherakada (-% 1,1), eta % 18ra murriztu zen jarduera osoaren gainean zuen parte-hartzea. Gas naturalaren portaera izan zen horren arrazoia (-% 19,5), bestelako solteko salgai likidoen trafikoak gora egin baitzuen nabarmen (+% 37,2).

Petrolioaren produktuek trafikoaren ia erdia hartu zuten (% 44,3) eta jarduera handiagoa izan zuten azken ekitaldian (+% 6,9). Merkantzia orokorraren kasuan ere hazkundea izan

zen, baina neurritsuagoa (+% 3,8) eta pisu espezifiko txikiagoa izan zuen (% 24,7). Solteko salgai solidoen trafikoaren bilakaera ere ildo beretik joan zen: % 10,1eko hazkundea izan zuen eta % 12,5eko kuota lortu zuen.

Azterketa hori bera Gipuzkoako portuan eginez gero, errealitatea oso desberdina da. Pasaian, jardueraren % 71,3 merkantzia orokorrarena izan zen eta, gainera, hazkunde txikia izan zuen 2024an (+% 2,2). Alabaina, solteko salgai solidoek % 27,5eko ekarpena egin zioten portuaren trafikoari, hau da % 11,8 txikiagoa. Horrek eragina izan zuen jardueraren emaitzan. Bestalde, arrantzak parte-hartze askoz ere txikiagoa izan zuen (% 1,3) eta behera egin zuen horrek ere 2023ko datuekin alderatuta (-% 4,9).

216. koadroa Merkantzien guztizko trafikoaren osaera

(m Tm)

Kontzeptua	Bilbo			Pasaia		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Petrolio-produktuak	14.157,7	14.334,9	15.330,5	0	0	0
Merkantzia orokorra	8.560,8	8.239,2	8.555,8	2.363,5	2.384,3	2.436,0
Solteko salgai solidoak	3.752,9	3.918,8	4.315,5	904,1	1.064,3	938,3
Beste solteko salgai likido batzuk (*)	6.295,2	6.309,5	6.239,6	0	0	0
Gainerakoak	122,6	130,3	149,9	44,9	45,2	43,0
Guztira	32.889,2	32.932,7	34.591,4	3.312,5	3.493,8	3.417,3

(*): Datua gas naturalaren eta beste solteko salgai batzuen baturari dagokio.

Iturria: Bilboko Portuko Agintaritza. Pasaiaiko Portuko Agintaritza.

Kanpoko trafikoari eta kabotajeari dagokionez, Bilboko Portuan goranzko joera izan zuten bai inportazioek, bai esportazioek (% 5 ingurukoa biek) eta kabotajea balio antzekoetan mantendu zen (+% 0,9) aurreko ekitaldiarekin alderatuta. Hala ere, inportazioen pisu espezifiko nabarmendu beharra dago, esportazioen bolumena bikoiztu zutelako eta jardueraren gehiengoa izan zirelako (% 67,0).

Pasaiaiko Portuan, berriz, behera egin zuten bai inportazioek (-% 1,8), bai esportazioek (-% 3,5), eta gora, berriz, kabotajeak. Hala ere, azken horren ekarpena oso txikia izan zen. Hori horrela, inportazioak trafikoaren % 64,8 izan ziren eta esportazioak % 34,2. Beste % 1 kabotajeari dagokio.

217. koadroa Kanpoko trafikoa eta kabotajea

(m Tm)

Kontzeptua	Bilbo			Pasaia		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Inportazioa	21.215,0	21.913,6	23.084,7	1.978,0	2.224,6	2.185,2
Esportazioa	9.639,8	8.955,8	9.406,7	1.166,5	1.197,6	1.155,1
Kabotajea	1.911,8	1.933,2	1.950,1	123,1	26,3	34,0
Guztira	32.766,6	32.802,7	34.441,5	3.267,6	3.448,5	3.374,3

Iturria: Bilboko Portuko Agintaritza. Pasaiaiko Portuko Agintaritza.

Trafikoaren konposizioari dagokionez, Bilboko Portuko esportazioen atalean beste mineral ez-metaliko batzuk eta produktu kimikoak nabarmendu ziren, 1.100 mila tona baino gehiago garraiatu baitziren bien kasuan. Gasolina eta gasolioa geratu ziren hirugarren eta laugarren lekuan eta produktu siderurgikoak eta beste petrolio-produktu batzuk izan ziren trafiko gehien izan zuten hurrengoak.

Inportazioei dagokienez, petrolio gordina izan zen liderra rankingean, ia 10.000 mila tona mugitu baitziren. Distantzia handira jarraitu zioten gas naturalak, gasolioak eta produktu siderurgikoak.

218. koadroa Bilboko Portuaren kanpoko trafikoaren osaera. 2024

(m Tm)

Esportazioak		Inportazioak	
Beste mineral ez-metaliko batzuk	1.188,1	Petrolio gordina	9.833,6
Produktu kimikoak	1.159,1	Gas naturala	3.420,4
Gasolina	938,7	Gasolioa/Diesela	2.222,8
Gasolioa/Diesela	882,5	Produktu siderurgikoak	1.839,5
Produktu siderurgikoak	550,4	Soja-babak	983,0
Beste petrolio-produktu batzuk	250,0	Produktu kimikoak	856,0
Gainerakoak	4.438,0	Gainerakoak	3.929,4
Guztira	9.406,8	Guztira	23.084,7

Iturria: Bilboko Portuko Agintaritza. Geuk egina.

Gipuzkoako portuan, bestalde, produktu siderurgikoak nabarmendu ziren pisuarengatik zein bilakaerarengatik (1,7 milioi tona eta +% 5,2), eta nagusi izan ziren bai esportazioetan, bai inportazioetan. Bigarren lekuan geratu ziren, alde batetik, papera eta egur-orea (227.301 tona eta +% 12,9) eta, bestetik, ibilgailuak eta haien piezak (362.600 tona eta -% 19,2), alderantzizko bilakaerekin. Zerealek eta haien irinek, ongarri natural eta artifizialek eta pentsuak eta bazkak presentzia garrantzitsua izaten jarraitu zuten inportazioen atalean.

219. koadroa Pasaiaiko Portuaren kanpoko trafikoaren osaera. 2024

(m Tm)

Esportazioak		Inportazioak	
Produktu siderurgikoak	635,2	Produktu siderurgikoak	1.111,0
Ibilgailuak eta horien piezak	362,6	Papera eta orea	227,3
Eraikuntza-material landuak	48,9	Zerealak eta horien irinak	170,3
Beste mineral ez-metaliko batzuk	34,7	Ongarri naturalak eta artifizialak	157,7
Fosfatoak	27,5	Pentsua eta bazkak	117,1
Gainerakoak	46,8	Gainerakoak	435,0
Guztira	1.155,7	Guztira	2.218,6

Iturria: Pasaiaiko Portuko Agintaritza. Geuk egina.

Merkataritza-harreman gehien dituzten herrialdeei dagokienez, Bilboko esportazioetarako merkatu nagusiak Erresuma Batua, Belgika eta Herbehereak izan ziren, eta inportazioen atalean Errusia, Estatu Batuak, Brasil, Mexiko eta Venezuela nabarmendu ziren.

220. koadroa Bilboko Portua. Herrialdeen arabera trafikoa, 2024

(m Tm)

Herrialdea	Deskargak	Kargak	Guztira
Estatu Batuak	2.616,2	736,7	3.352,8
Errusia	2.925,6	6,6	2.932,3
Erresuma Batua	730,0	1.829,8	2.559,8
Brasil	2.237,1	235,7	2.472,7
Mexiko	2.154,8	126,0	2.280,8
Espainia	383,0	1.567,1	1.950,1
Belgika	636,4	1.250,9	1.887,4
Herbehereak	677,3	1.115,9	1.793,2
Frantzia	154,9	918,9	1.073,8
Venezuela	1.044,6	8,1	1.052,7
Guyana	945,2	0,2	945,4
Norvegia	713,8	63,0	776,7
Gainerakoak	8.248,9	3.114,9	11.363,8
Guztira	23.467,7	10.973,8	34.441,5

Iturria: Bilboko Portuko Agintaritza.

Pasaiaiko Portuaren kasuan, merkantzien jatorrizko herrialde nagusiak Herbehereak, Suedia eta Erresuma Batua izan ziren eta helmuga-merkatu nagusiak Erresuma Batua, Belgika eta Kanada.

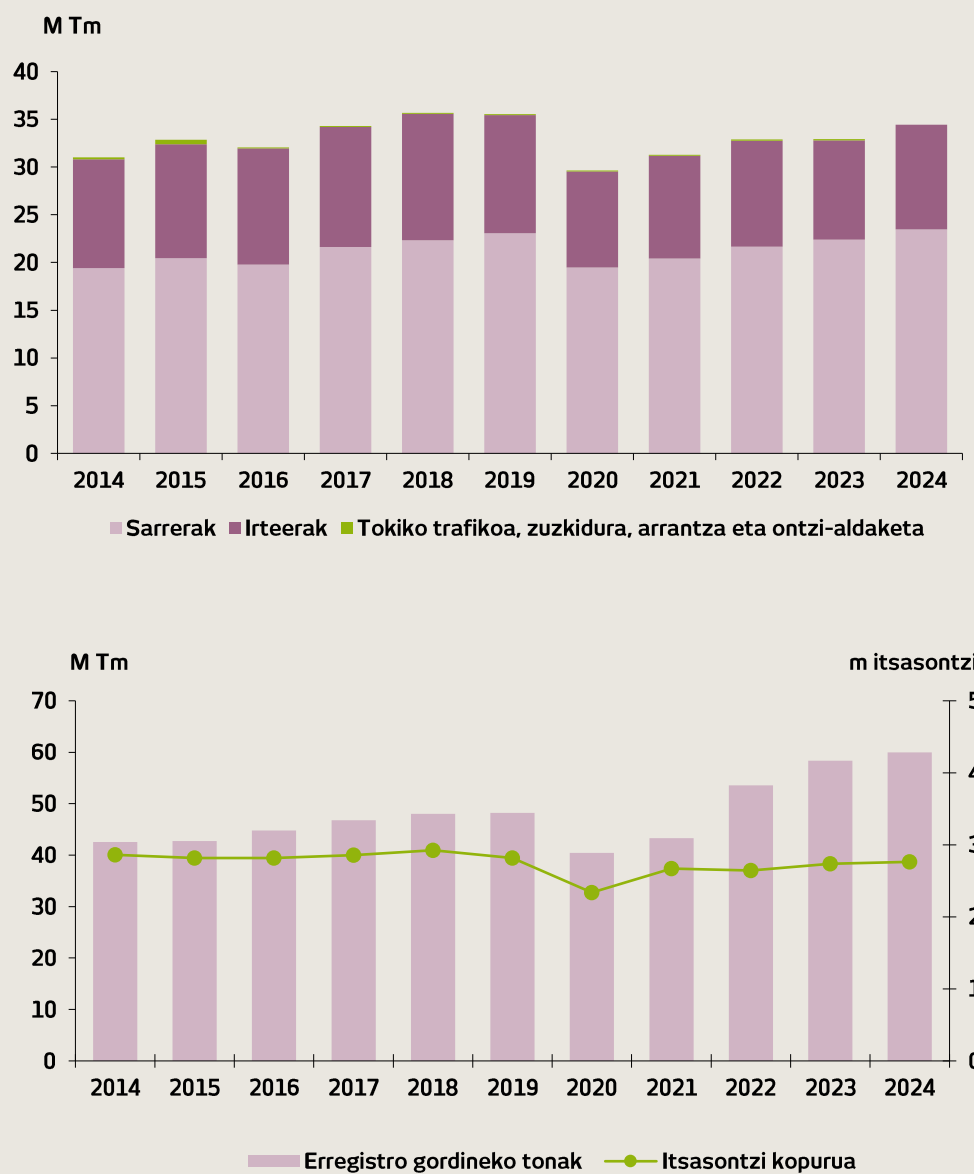
221. koadroa Pasaiaiko Portua. Herrialdeen arabera trafikoa, 2024

(m Tm)

Herrialdea	Deskargak	Kargak	Guztira
Erresuma Batua	274,69	408,33	683,01
Herbehereak	653,12	1,26	654,39
Belgika	188,09	221,86	409,95
Suedia	328,79	7,41	336,20
Alemania	146,17	91,71	237,89
Finlandia	108,01	5,00	113,01
Frantzia	101,84	6,49	108,32
Kanada	0,00	100,73	100,73
AEB	31,97	66,64	98,61
Turkia	39,04	39,52	78,56
Egipto	68,34	0,00	68,34
Irlanda	16,54	47,68	64,22
Txile	0,00	54,50	54,50
Espainia	52,19	0,73	52,91
Beste batzuk	209,83	103,88	313,73
Guztira	2.218,62	1.155,74	3.374,37

Iturria: Pasaiaiko Portuko Agintaritza.

38. grafikoa Merkantzien eta itsasontzien trafikoa Bilboko Portuan

Iturria: Bilboko Portuko Agintaritza.

3.4 AIRE BIDEZKO GARRAIOA

Garraioaren atala ixteko, aire bidezko garraioaren datuak aztertuko dira jarraian, Euskal Herriko erreferentziazko lau aireportuetarako: Loiu Bilbon; Noain Iruñean; Donostia Hondarribian eta Foronda Gasteizen.

222. koadroa Euskal Herriko aire bidezko garraioa*

Urtea	Aireontziak			Bidaariak (m)			Merkantziak (m)		
	Guztira	% Δ	Euskal Herria/Espainia %	Guztira	% Δ	Euskal Herria/Espainia %	Guztira	% Δ	Euskal Herria/Espainia %
2017	68.033	6,1	3,1	5.505,5	9,2	2,2	62.445,9	13,3	6,8
2018	72.563	6,7	3,2	6.105,3	10,9	2,3	63.396,9	1,5	6,3
2019	74.998	3,4	3,2	6.643,8	8,8	2,4	65.473,1	3,3	6,1
2020	36.672	51,1	3,3	1.901,7	71,4	2,5	64.719,1	-1,2	8,2
2021	47.473	29,5	3,1	2.977,3	56,6	2,5	73.003,8	12,8	7,3
2022	69.706	46,8	3,1	5.920,9	98,9	2,4	74.311,6	1,8	7,4
2023	77.140	10,7	3,2	7.326,5	23,7	2,6	72.448,5	-2,5	6,7
2024	78.245	1,4	3,0	7.747,5	5,7	2,5	71.433,6	-1,4	5,6

(*): 2024ko behin-behineko datuak.

Iturria: AENA.

Euskal Herriko lau aireportuen jardura osoaren balantzeak erakusten du bidaiarien bolumenak gora egin zuela berriro ere (+% 5,7) eta aireontzien trafikoa hazkunde txikiagoa izan zela (+% 1,4). Aldiz, merkantzien trafikoa behera egin zuen, % 1,4 murriztu baitzen aurreko ekitaldiarekin alderatuta.

Euskal Herriko lau aireportuek 78.245 operazio egin zituzten 2024an, 7,8 milioi bidaiari izan zituzten eta 71,4 milioi tona merkantzia garraiatu zituzten. Hori horrela, aireontzien trafikoa 2019ko erregistroa gainditu zuen (+% 4,3), bidaiarien trafikoa ere alde handiarekin gainditu zuen kopuru hori (+% 16,6) eta merkantzien trafikoa bigarren urtez jarraian atzera egin arren, 2019an erregistratutakoak baino balio altuagoak izan zituen (+% 9,1).

Azterketan aurrera eginez eta aireontzien trafikotik hasita, portaerak desberdinak izan ziren aireportuaren arabera. Loiuri dagokionez (Euskal Herriko aireportu nagusia da, aireontzien trafikoa % 67,1 hartzen du), % 2,1eko hazkundera izan zen operazioen kopuruan, barne-trafikoak (+% 1,2) zein nazioarteko trafikoa (+% 3,5) sustatuta. Azken horrek protagonismoa irabazten jarraitu zuen eta operazioen % 41,4ra iritsi zen. Bestalde, Iruñeko aireportuak % 7,5eko pisu erlatiboa izan zuen eta hazkunde nabarmena izan zuen trafikoa (+% 9,0), barne-trafikoak soilik sustatuta (+% 11,6). Izan ere, bere jardura ia osoa barne-trafikoak hartzen du (% 91,7).

Donostiaren kasuan, % 7,7ko ekarpena egin zion Euskal Herriko trafiko osoari eta bertako operazioek behera egin zuten (-% 2,3), barneko trafikoaren beherakadaren ondorioz (-% 2,9). Izan ere, trafikoaren gehiengoa modalitate horri dagokio (% 87,1). Azkenik, Gasteizko aireportuak % 17,7ko parte-hartzea izan zuen eta operazioen kopuruak ere behera egin zuen haren kasuan (-% 2,3). Barneko eta kanpoko trafikoaren bilakaera eta pisua ia-ia berdinak izan ziren.

223. koadroa Aireportuko aireontzien trafikoa*

(unitateak)

Kontzeptua	Bilbo		Iruñea		Donostia		Gasteiz		Euskal Herria		Euskal Herria/Espainia %	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Trafikoa, guztira	51.448	52.538	5.352	5.835	6.155	6.015	14.185	13.857	77.140	78.245	3,2	3,0
Barnekoa	30.425	30.785	4.794	5.351	5.057	4.912	7.086	6.905	47.362	47.953	4,1	3,9
Nazioartekoa	21.023	21.753	558	484	1.098	1.103	7.099	6.952	29.778	30.292	2,4	2,2

(*): 2024ko behin-behineko datuak.

Iturria: AENA.

Merkantzien mugimenduaren kasuan, Gasteizko aireportua izan zen beste behin ere erreferentziatzeko aireportua (guztizkoaren % 98,7). 2024ko ekitaldian behera egin zuen apur bat Forondan garraiatutako merkantzien bolumenak (-% 1,7). Nazioarteko segmentuak pisu askoz ere handiagoa izan zuen (% 75,2) eta bilakaera hobea izan zuen (-% 0,1 eta -% 6,2 barne-segmentuan).

224. koadroa Merkantzien trafikoa, aireportuen arabera*

(Tm)

Kontzeptua	Bilbo		Iruñea		Donostia		Gasteiz		Euskal Herria		Euskal Herria/Espainia %	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Trafikoa, guztira	751	928	0,3	0	3,0	0,0	71.695	70.504	72.448	71.432	6,7	5,6
Barnekoa	149	121	0,0	0	2,5	0,0	18.621	17.465	18.773	17.586	17,1	15,5
Nazioartekoa	601	807	0,3	0	0,5	0,0	53.074	53.039	53.675	53.846	5,5	4,6

(*): 2024ko behin-behineko datuak.

Iturria: AENA.

Bidaiarien fluxua aztertuz gero, Euskal Herriko lau aireportuetatik hirutan gora egin zuen bidaiarien kopuruak 2024an, baina intentsitate desberdinarekin. Foronda izan zen joera nagusi horretatik desbideratu zena; 2024an behera egin baitzuen bidaiarien bolumenak (-% 15,2). Bilboko Aireportuak, berriz, etengabeko hazkunde-joera mantentzeaz gain, errekor historikoa lortu zuen 2024an: 6,7 milioi bidaiariren langa gaintu zuen (+% 7,0). Nazioarteko segmentuak erregistratutako dinamismo handiak (+% 12,3) eta segmentu

nazionalaren hazkunde nabarmenak (+% 3,4) eragin zuten hori. Azken horrek jarraitu zuen izaten pisurik handiena (% 57,9). Bestalde, Iruñeko aireportuak 2023ko balioak hobetu zituen (+% 11,1) eta 220 mila bidaiarira iritsi zen, bidaiari nazionaletan izandako hazkundeari esker (+% 12,7). Hain zuzen ere, nazionalak izan ziren bidaiari ia guztiak. Hondarribian, berriz, hazkunde txikia (+% 0,6) izan zen eta 486 mila erabiltzaile izan zituen aireportuak. Nazioarteko segmentuak oso txikia izaten jarraitu zuen arren, bikoiztu egin zituen erregistroak 2024an (7 milatik 17 milara). Segmentu nazionalak (guztizkoaren % 96,5), bestalde, bultzada galdu zuen (-% 1,5).

225. koadroa Bidaiarien trafikoa, aireportuen arabera*

(m)

Kontzeptua	Bilbo		Iruñea		Donostia		Gasteiz		Euskal Herria		Euskal Herria/Espainia %	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Trafikoa, guztira	6.336	6.777	198	220	483	486	310	263	7.327	7.747	2,6	2,5
Barnekoa	3.796	3.924	189	213	476	469	201	171	4.661	4.777	5	4,9
Nazioartekoa	2.541	2.853	9	7	7	17	109	92	2.665	2.969	1,4	1,4

(*): 2024ko behin-behineko datuak.

Iturria: AENA.

Berrikuntzei dagokienez, Loiuren kasuan, aireportuak bere eskaintzan helmuga berriak gehitzen jarraitzen du: 2025 erdialdean inauguratu zuen lehen ibilbide transatlantikoa, United Airlinesen New Yorkeko konexio berriarekin. 40 helmuga eta 21 airelinea ditu.

Hondarribiko aireportua ere helmugak areagotzen ari da pixkanaka eta 5 operadore (Iberia, Vueling, Volotea, Binter eta British Airways-City Flyer) eta 9 helmuga ditu. Halaber, ez da baztertzeko etorkizun hurbilean ibilbide berriak gehitzea.

Forondan, Alemaniako DHL konpainiak 40 milioi euroko inbertsioa egingo du bere hegazkinak konpontzeko hangar bat egiteko. 2027rako amaituta egotea eta 50 langileri lana ematea aurreikusten da. Horrez gain, Ryanairrek –Forondan jarduten duen erakunde bakarrak– bere konpromisoa berritu du Gasteizko Aireportuarekin. Egoera kolokan zegoen enpresak Aenarekin dituen arazoengatik¹. Irlandako enpresak hegaldiak eskaintzen ditu Alacantara, Bruselara, Malagara, Milanera, Palma Mallorcakora eta Sevillara. 2025eko azaroan Volotea sartzea eta Madril eta Bartzelonarako hegaldiak eskaintzea aurreikusten da.

Azkenik, Noaini dagokionez, 2025ean linea erregular berri bat jarri du martxan Binter konpainiak eta hegaldiak egiten ditu astearte eta larunbatetan Tenerife iparraldera. Kanaria Handira eskaintzen zituen hiru konexioei gehitu behar zaie eskaintza hori.

¹ Irlandako enpresak % 41 murriztuko du bere gaitasuna eskualdeetako aireportuetan (600.000 eserleku) eta % 10 Kanarietan (400.000).

Helmuga berriak eskaintzen jarraitzeko eta Iruñeko Aireportuaren konektagarritasuna handitzeko, Nafarroako Gobernuak 4 milioi euro inbertituko ditu lehen fasean, 2026an bi helmuga berri izateko estatuan eta beste bi nazioartean. Hortaz, alde batetik, Bartzelonako bidaiak berreskuratuko lituzke eta helmuga berri bat izango luke Levanten edo Espainia hegoaldean. Eta, bestetik, nazioarteko helmuga berriak izan nahi ditu, agian Frantzia, Alemanian edo Italian.

4. TURISMOA

4.1 NAZIOARTEKO EGOERA

2024an turisten nazioarteko fluxua 1.445,1 milioi pertsonara iritsi zen; hau da % 10,7ko urte arteko hazkundea izan zuen eta pandemia aurreko urteetako mailara iritsi zen ia (-% 1,3). Munduko turismogune nagusia izaten jarraitzen zuen Europak (747,3 milioi; guztizkoaren % 51,7). Urte arteko hazkundea munduko batezbestekoa baino txikiagoa izan zen (+% 5,5), baina 2019ko zifra gainditu zuen (+% 0,7).

Asia eta Pazifikoa (315,9 milioi turista; % 21,9) izan zen bigarren merkatua, urte arteko hazkunde handia erregistratu baitzuen (+% 32,9). Hala ere, hazkunde hori ez zen nahikoa izan 2019ko maila berreskuratzeko (-% 12,9). Amerikako kontinenteak ere hobekuntza nabarmena erregistratu zuen urte arteko tasan (+% 6,7), eta hirugarren merkatua izan zen (213,5 milioi turista; guztizkoaren % 14,8). Hala ere, ez zituen 2019ko zifrak berreskuratu (-% 2,6). Azkenik, Ekialde Ertainaren eta Afrikaren (94,8 eta 73,6 milioi turista, guztizkoaren % 6,6 eta % 5,1, hurrenez hurren) urte arteko balantzea desberdina izan zen (+% 1,4 eta +% 12,2), baina, nolanahi ere, hobekuntza izan zuten biek 2019arekin alderatuta; bereziki Ekialde Ertainak (+% 32,4), laugarren turismogunea bihurtu baitzen, Afrikaren aurretik.

226. koadroa Nazioarteko turistak

Turistak, milioitan

Eremua	2019	2023	2024	Kuota 2024 (%)	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Guztira	1.464,8	1.305,3	1.445,1	100,0	10,7	-1,3
-Europa	742,4	708,4	747,3	51,7	5,5	0,7
-Asia eta Pazifikoa	362,7	237,7	315,9	21,9	32,9	-12,9
-Amerika	219,3	200,1	213,5	14,8	6,7	-2,6
-Ekialde Ertaina	71,6	93,5	94,8	6,6	1,4	32,4
-Afrika	68,8	65,6	73,6	5,1	12,2	6,9
Europa*	742,4	708,4	747,3	51,7	5,5	0,7
-Hego Europa/Mediterraneo	304,2	308,5	328,4	22,7	6,5	7,9
-Mendebaldeko Europa	205,2	207,9	209,7	14,5	0,9	2,2
-Erdialdeko/Ekialdeko Europa	150,9	113,7	123,4	8,5	8,5	-18,2
-Ipar Europa	82,1	78,3	85,8	5,9	9,6	4,6
-Horietatik EB-27koak	539,2	525,6	551,1	38,1	4,9	2,2

(*): 2024ko behin-behineko datuak.

Iturria: Turismoaren Mundu Erakundea

Europako azpi-eskualde guztiek bilakaera positiboa izan zuten aurreko urtearekin alderatuta. Hego Europa/Mediterraneo izan zen liderra turismoan (328,4 milioi etorrera) eta hazkunde nabarmena izan zuen aurreko urtearekin zein 2019arekin alderatuta (+% 6,5 eta +% 7,9). Atzetik gelditu ziren Mendebaldeko Europa eta Erdialdeko/Ekialdeko Europa (209,7 eta 123,4 milioi etorrerarekin, hurrenez hurren). Hala ere, azken hori izan zen 2019az

geroztik hazkunderik okerrenea izan zuen Europako azpi-eskualdea (-% 18,2). Azkenik, Europa Iparraldea pisu erlatibo txikiagoa duen turismogune gisa mantendu zen arren (85,8 milioi), geroz eta erakargarritasun handiagoa du, eta hobekuntza-eritmo handia erregistratu zuen (+% 9,6 eta +% 4,6 urte arteko tasan eta 2019arekiko, hurrenez hurren).

Hortaz, 2020 eta 2022 artean izandako beherakada nabarmenaren ostean, 2024an indartu egin zen nazioarteko turismoaren susperraldia, eta merkatuetako suspertze-eritmoak oso desberdinak izan ziren. Halaber, Europako merkatuak nazioarteko turismoaren turismogune nagusi gisa zuen nagusitasuna berretsi zuen eta Afrikak pixkanakako hazkundearekin jarraitu zuen. Izan ere, Afrikan turismogune berri interesgarriak daude eta eskari-merkatu esanguratsua (gastatzeko gaitasuna), hau da, Europakoa erakartzeko gai dira.

4.2 TURISMOA ESPAINIAN

Eskari turistikoa

Estatuko zein nazioarteko eskari turistikoak hazkunde nabarmena izan zuen 2024an, eta agerian geratu zen mundu osoko turismoarentzat, eta bereziki Europakoarentzat, Espainiak duen erakargarritasun handia. Baina, batez ere, agerian geratu zen sektorearen erresilientzia: emaitza oso positiboekin amaitu zuen urtea eta pandemiako biurtekoaren (2020-2021) efektua gainditu zuen. Emaitza horiek bat datoz enpleguaren datu positiboek (EB-27 eta batez ere Espainia¹) sustatutako eskari handiarekin. Izan ere, egungo joera sozialaren baitan, turismo-jarduera eguneroko jarduera erregularra bihurtu da, eta dagoeneko ez da ezohiko zerbait.

Espainiako turismoaren BPG² % 6,5 hazi zen, Espainiako ekonomiak izan zuen hazkundearen antzera³, eta horrek agerian utzi zituen jardueraren dinamismoa eta ekarpen esanguratsua⁴. Emaitza horren oinarrian nazioarteko osagarriaren bilakaera positiboa dago: 93.759.297 bisitari atzerritar izan ziren eta hobekuntza nabarmena izan zen aurreko urtearekin (+% 10,1) zein pandemia aurreko mailekin alderatuta (+% 12,3). Izatez, Espainiak 8,6 eta 10,3 milioi bidaiari irabazi zituen 2023rekin eta 2019arekin alderatuta, hurrenez hurren. Irabazi hori hobekuntza partekatuan oinarritu zen.

¹ Kontsumoa sostengatzeko argudio nagusia pertsonen eta familien enpleguaren eta diru-sarreraren ibilbidea da. Pandemiaren biurtekoak eta 2022ko inflazioaren inpaktuak murriztu egin zuten jarduera turistikoaren goranzko joera, baina berriro berretsi zen joera hori 2023ko eta 2024ko emaitzetan.

² Exceltur; <https://www.exceltur.org/pib-turistico-espanol/>

³ Precio arruntetan % 6,2, Excelturren zifrarekin alderatu ahal izatea bermatzeko. EIN (Espainiako Hiruhilekoko Kontabilitate Nazionala).

⁴ Excelturren arabera, turismoak % 12,3 eta % 11,6ko ekarpena egin zion BPGri eta Espainiako ekonomiaren enpleguari 2023an.

Erresuma Batuak berretsi egin zuen merkatu igorle gisa duen lidergoa (guztizkoaren % 19,6), nahiz eta 2019tik susperraldirik txikiena izan duen merkatua izan (+% 2,1). Bestalde, urte arteko hobekuntza handia izan zuen Frantziak –eta, batez ere, 2019arekin alderatuta (+% 9,8 eta +% 15,9)– eta bigarren postua indartu zuen (guztizkoaren % 13,8). Alemania 12 milioi bisitarira iritsi zen ia (% 12,7) urte arteko hobekuntzaren eta 2019aren gaineko hobekuntzaren ondorioz (+% 8,6 eta +% 7,0). Hiru merkatu horiek jasotako nazioarteko turismoaren % 46,1 pilatu zuten, baina, hala ere, 2019an erregistratutakoa baino txikiagoa izan zen ratioa (% 48,3) eta agerian geratu zen beste merkatu batzuek jarduera hobea izan zutela.

Italiak, Herbehereek, Estatu Batuek, Belgikak eta Irlandak % 10etik gorako hazkundera izan zuten 2023arekin alderatuta eta % 20tik gorakoa 2019arekin alderatuta. Horrek esan nahi du hobera egin zutela haien kuota bateratuak (% 19,4tik % 21,7ra) zein merkatu bakoitzarenak, bereizita. Hobekuntza-ibilbide hori Portugalen ere igarri zen (+% 6,5 urte artekoa eta +% 22,9 2019arekin alderatuta), baina ez ordea Eskandinaviako herrialdeetan. 2024an goranzko joera izan arren (+% 6,9), pandemia aurreko mailak berreskuratu ez zituen jatorrizko merkatu bakarra izan zen (-% 7,3).

227. koadroa Espainiara datozen bidaiariak¹, jatorriaren arabera

Eremua	2019	2023	2024*	Kuota 2024 (%)	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Erresuma Batua	18.012.484	17.262.287	18.382.262	19,6	6,5	2,1
Frantzia	11.147.397	11.768.264	12.922.998	13,8	9,8	15,9
Alemania	11.158.022	10.989.659	11.939.029	12,7	8,6	7,0
Italia	4.534.515	4.849.748	5.497.603	5,9	13,4	21,2
Herrialde eskandinaviarrak	5.530.112	4.795.675	5.126.210	5,5	6,9	-7,3
Herbehereak	3.684.260	4.320.630	4.785.046	5,1	10,7	29,9
AEB	3.324.870	3.835.884	4.266.938	4,6	11,2	28,3
Belgika	2.525.887	2.758.684	3.060.120	3,3	10,9	21,2
Portugal	2.428.790	2.802.774	2.983.889	3,2	6,5	22,9
Irlanda	2.177.592	2.476.105	2.768.496	3,0	11,8	27,1
Suitza	1.811.865	2.002.197	2.123.049	2,3	6,0	17,2
Europako gainerako lekuak (Errusia barne)	7.755.501	7.895.219	9.126.271	9,7	15,6	17,7
Amerikako gainerakoak	3.767.277	4.634.740	5.162.033	5,5	11,4	37,0
Munduko gainerakoak	5.650.583	4.777.183	5.615.353	6,0	17,5	-0,6
Guztira	83.509.153	85.169.049	93.759.297	100,0	10,1	12,3

(*): 2024ko datuak behin-behinekoak dira. 2023an eta 2024an ez zen Errusiako daturik izan.

Iturria: EIN. Herrialdeen arteko bidaiarien mugimenduaren estatistika (Frontur).

¹ Frontur-ek (Atzerritarren mugimendu turistikoaren estatistika), garraiobideen eta bidaiatzeko motibazioaren arabera, Espainian bizi ez diren eta ostatu mota guztiak erabiltzen dituzten bidaiarien fluxua jasotzen du, honako hauek barne: bigarren etxebizitzak, etxebizitza partikularrak, eta horiez gain, hotel-sareak, landa-ostatuak, apartamentu turistikoak edota campingak.

Erantsitako datuak eskari turistikoaren bilakaera jasotzen du eta turismoarentzako erregulatutako establezimenduetan¹ ostatu hartu zuten estatuko² zein nazioarteko³ bidaiariak barne hartzen ditu. Bidaiarietan eta gaudietan izandako bilakaerak berretsi egiten du 2024ko ekitaldiko dinamismoa: % 3,7ko eta % 4,4ko urte arteko hazkundea izan baitzen, hurrenez hurren. Hazkunde hori kontuan hartutako bost ostatu motetan islatu zen, eta bereziki adierazgarria izan zen apartamentu turistikoetan izandako bidaiarien gorakada (+% 5,1) eta hoteletan egindako gaudia (+% 5,0). Merkatu-kuotari dagokionez, emaitza ez da aldatzen eta bidaiarien eta gaudien hiru laurden baino gehiago (% 77,4 eta % 71,8, hurrenez hurren) hoteletakoak izan ziren. Apartamentu turistikoak izan ziren bigarren aukera (% 9,4 eta % 14,2).

228. koadroa Eskari turistikoaren bilakaera Espainian

Eremua	2019	2023	2024*	2024 (%)	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Bidaiariak (mila)	135.008	144.832	150.262	100,0	3,7	11,3
-Hotelak	108.716	111.992	116.315	77,4	3,9	7,0
-Landa-turismoa	4.421	4.648	4.786	3,2	3,0	8,3
-Apartamentu turistikoak	12.479	13.421	14.102	9,4	5,1	13,0
-Kanpinak	8.304	10.016	10.248	6,8	2,3	23,4
-Aterpetxeak	1.087	4.755	4.810	3,2	1,2	342,5
Gaudia (mila)	469.813	484.989	506.375	100,0	4,4	7,8
-Hotelak	342.996	346.515	363.726	71,8	5,0	6,0
-Landa-turismoa	11.726	12.613	12.685	2,5	0,6	8,2
-Apartamentu turistikoak	71.383	70.155	71.766	14,2	2,3	0,5
-Kanpinak	40.721	47.076	49.281	9,7	4,7	21,0
-Aterpetxeak	2.988	8.630	8.916	1,8	3,3	198,4
Batez besteko egonaldia					<i>Ehuneko aldea</i>	<i>Ehuneko aldea</i>
-Hotelak	3,2	3,1	3,1	--	0,0	0,0
-Landa-turismoa	2,7	2,7	2,7	--	0,0	0,0
-Apartamentu turistikoak	5,7	5,2	5,1	--	-0,1	-0,6
-Kanpinak	4,9	4,7	4,8	--	0,1	-0,1
-Aterpetxeak	2,7	1,8	1,9	--	0,1	-0,8

(*): Behin-behineko datuak.
Iturria: EIN.

Hoteletako batez besteko egonaldia 3,1 egunekoa izan zen eta apur bat handiagoa apartamentu turistikoetan (5,1 egun) eta kanpinetan (4,8 egun). Hortaz, balioak aurreko urtekoen antzekoak izan ziren. Emaitza horiek erakusten dute lurralde bakoitzean desberdina izan zela presentzia, eta erakargarritasun turistikoaren eta prezioaren

¹ Turismoarentzako harrera-establezimenduetan egindako estatistikei egiten diete erreferentzia; besteak beste, hoteletan, landa-turismoan, apartamentu turistikoetan, kanpinetan eta aterpetxeetan. Panel horretan ez dira etxebizitza turistikoak sartzen. Izan ere, EINek egin behar duen eta oraindik esperientziazio fasean dagoen beste estatistika batean sartzen dira horiek.

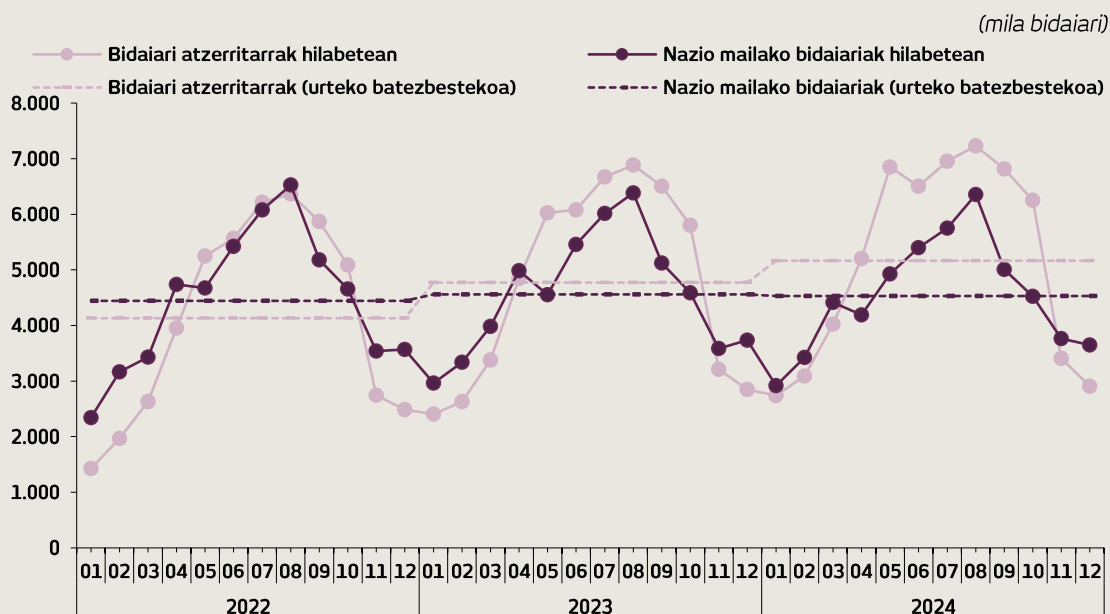
² Jatorrizko merkatua Espainia duten fluxu turistikoak, kontuan hartutako ostatuaren establezimenduen panelean. Jatorria-helmuga Espainia duten fluxu turistikoaren zati bat oporretako etxebizitzetan eta senideen eta lagunen ostatuaren bitartez bideratzen da, Familiaturaren arabera.

³ Fronturren datuek nazioarteko bidaiariei egiten diete erreferentzia.

araberakoa izan zela: hotelak kostaldean eta hirietan (barrualdea) eta kanpinak (batez ere) opor-inguruneetan eta udan.

Jarduera turistikoak oso sasoikoa izaten jarraitzen du eta urteko erdiko hilabeteetan erregistratu ziren balio maximoak: atzerriko bidaiarien kasuan apirila eta urria bitartean (6.543.782 hilabeteko batezbestekoa) eta nazionalen kasuan maiatzetik urrira (5.327.410 hilabeteko batezbestekoa). Bi kasuetan, gainditu egin zen urteko hilabeteko batezbestekoa (5.164.095 eta 4.526.929 bidaiari, batez beste). Urteko hilabete nagusia abuztua da eta balio maximoak erregistratu ziren bai nazioarteko turismoan, bai estatukoan (7.229.711 eta 6.356.384 bidaiari, hurrenez hurren).

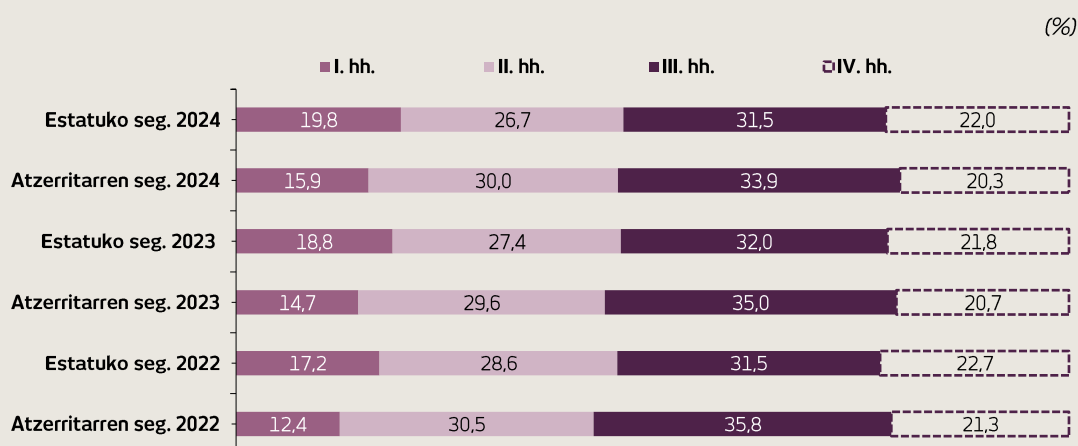
39. grafikoa Bidaiari kopuruaren bilakaera, hilabetea (Espainia, 2022-2024)
Hotel-establezimenduak

Iturria: EIN. Hoteletako okupazioaren galdetegia

Baina badirudi bidaiarien fluxuetan izandako aldaketa-elementuek leundu egin dutela pixkanaka sasoiko profil hori; izan ere, pertsonak bidaia gehiago egiten dituzte, normalean batez besteko egonaldi laburrak, eta bidaiaren arrazoiak eta helmugak areagotzen ari dira. Hiruhilekoko ehuneko egiturak erakusten du bi merkatu-segmentuetan (estatuko eta nazioarteko bidaiariak) garrantzi nabarmena izan zutela bigarren eta hirugarren hiruhilekoek, apur bat gehiago atzerriko segmentuan (% 63,9) estatukoan baino (% 58,2). Lehen eta laugarren hiruhilekoaren ekarpenarekin irabazi zen diferentziala, eta pisu erlatibo handiagoa izan zuen estatuko segmentuan (% 19,8 eta % 22,0) nazioartekoan baino (% 15,9 eta % 20,3).

40. grafikoa Hoteletan egondako bidaiarien hiruhilekoko egitura (Espainia, 2022-2024)

Iturria: EIN. Hoteletako okupazioaren galdetegia

Azkenik, EINen *Ostatu turistikoei eta egonaldi laburreko beste ostatu batzue*¹ buruzko estatistika esperimentalaren datuen arabera (plataforma digitalen eskuragarritasunaren bitartez jaso dira datuak), 2024an 170 milioi gauraldi izan ziren, aurreko urtean baino % 25,8 gehiago (2019an baino +%61,5 gehiago). Horrez gain, osatu hartu zuten pertsonen jatorriaren araberrako egituran ez da aldaketarik izan 2018tik (informazioa orduan hasi ziren jasotzen), eta bi heren atzerriko segmentuarenak dira (2024an % 64,5).

Eskaintza turistikoa

Eskaintzaren hazkundeak, hoteletakoak zein hoteletatik kanpokoak, sustatu du bidaiarien eta gauraldien fluxuaren hazkundearen zati bat. Zehazki, hotelen sarean 119 establezimendu berri eta 41.570 plaza gehiago izan ziren, eta hotelez kanpoko sarean egokitzapen batzuk izan ziren. Hala, landa-turismoko establezimenduen kopuruak behera egin zuen (-252), baina igo egin ziren, aldiz, eskainitako plazak (+1.254 plaza). Apartamentu turistikoen kasuan, behera egin zuten, bai kopuruan (-350), bai plazen eskaintzan (-7.100). Azkenik, areagotu egin zen eskaintza bai kanpinetan, bai aterpetxeetan, establezimenduen kopuruari nahiz plazei dagokienez.

Espainiako hotelen sareak 1,6 milioi plaza inguru eskaini zituen 2024an eta apartamentu turistikoei eta kanpinei beste milioi bateko ekarpena egin zuten (0,504 eta 0,510 milioi

¹ Estatistika esperimental horren helburu nagusia da *Ostatu turistikoei eta egonaldi laburreko beste ostatu batzuk* taldeko okupazioari buruzko inkesta tradizionalen informazioa osatzea, talde hori baita plataforma digitaletan presentzia handiena duena eta ekonomia kolaboratiboaren fenomenoak (plataforma horien jatorria) inpaktu handiena duena. Estatistika esperimentala. Alojamentu turistikoei okupazioaren estimazioa, plataforma digitaletatik abiatuta. EIN

plaza hurrenez hurren). Hiru ostatu-sare horiek bi milioi ostatu-plaza baino gehiago eskaini zituzten (egunean) 2024an. Zifra hori are gehiago indartu zen landa-turismoaren eta aterpetheen eskaintza gehituta: 2,4 milioi plazatik gora izan baitziren egunean, 2019an baino 100.000 plaza gehiago.

Ostatuaren segmentuarekin zuzenean lotutako enpleguak¹ urte arteko hazkunde nabarmena izan zuen eta eskainitako plazei dagokiena gainditu zuen kasu guztietan. Hiru sektore nagusietatik, hotelen sarea izan zen hazkunderik handiena erregistratu zuena (+% 7,1), 244.306 enplegaturekin; 2023an eta 2019an baino 16.202 eta 24.831 gehiago, hurrenez hurren. Landa-turismoarekin lotutako enplegua izan zen hazkunderik handiena izan zuen bigarren sektorea (+% 5,5, +1.408 enplegu) eta, gero, apartamentu turistikoekin lotutakoa, profil txikiagoarekin (+% 2,9, +884 enplegu). Azkenik, kanpinetan eta aterpetxeetan ere urte arteko hazkundera izan zen enpleguan (+% 6,8 eta +% 3,6), baina hobekuntza bateratua (+732) ez zen gainerako alojamenduek egindako ekarpen garbira iritsi.

229. koadroa Espainiako eskaintza turistikoaren bilakaera (urteko batez bestekoa)

Eremua	2019	2023	2024*	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Establezimendu kopurua					
-Hotelak	14.897	14.526	14.645	0,8	-1,7
-Landa-turismoa	17.217	16.921	16.669	-1,5	-3,2
-Apartamentu turistikoak	132.539	132.162	131.812	-0,3	-0,5
-Kanpinak	774	831	856	3,0	10,6
-Aterpetxeak	243	1.203	1.209	0,5	397,5
Eskainitako plaza kopurua					
-Hotelak	1.517.583	1.536.124	1.577.694	2,7	4,0
-Landa-turismoa	165.949	165.438	166.692	0,8	0,4
-Apartamentu turistikoak	507.816	511.470	504.370	-1,4	-0,7
-Kanpinak (partzelaka)	502.002	503.102	510.300	1,4	1,7
-Aterpetxeak	25.537	69.269	69.784	0,7	173,3
Langileak					
-Hotelak	219.475	228.104	244.306	7,1	11,3
-Landa-turismoa	25.512	25.735	27.143	5,5	6,4
-Apartamentu turistikoak	28.499	30.553	31.437	2,9	10,3
-Kanpinak	7.233	8.322	8.885	6,8	22,8
-Aterpetxeak	1.840	4.734	4.903	3,6	166,5

Oharra: Aterpetxeetako 2019ko datua tentuz hartu behar da.

(*): 2024ko behin-behineko datuak.

Iturria: EIN. Hoteletako okupazioaren galdetegia

¹ Alojamendu turistikoaren enpresa-kudeaketan, beste edozein jardueratan bezala, jarduera batzuk guztiz azpikontratatzeko dira, hortaz, horiekin lotutako enplegua ez da alojamenduaren edo sektorearen enplegu gisa agertzen. Horren adibide da arropa garbitzeko jarduera, geroz eta gehiago egiten baita kanpo-kudeaketarekin.

230. koadroa Eskaintza turistikoaren bilakaera Espainian

Eremua	2019	2023	2024	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Plazak establezimendu bakoitzean					
-Hotelak	101,9	105,8	107,7	1,9	5,7
-Landa-turismoa	9,6	9,8	10,0	2,3	4,2
-Apartamentu turistikoak	3,8	3,9	3,8	-1,1	0,7
-Kanpinak	648,6	605,2	596,1	-1,5	-8,1
-Aterpetxeak	105,1	57,6	57,7	0,2	-45,1
Enplegua establezimendu bakoitzean					
-Hotelak	14,7	15,7	16,7		
-Landa-turismoa	1,5	1,5	1,6		
-Apartamentu turistikoak	0,2	0,2	0,2		
-Kanpinak	9,3	10,0	10,4		
-Aterpetxeak	7,6	3,9	4,1		

Iturria: EIN. Hoteletako okupazioaren galdetegia

Eskaintako plazen kopuruaren eta sortutako enpleguaren arabera batez besteko dimentsioarekin lotutako ratioen bilakaerak ustez aurkakoak diren bi emaitza erakusten ditu. Alde batetik, eskaintzaren dimentsioaren adierazlea –eskaintako plazen ratioa establezimendu guztien gainean– hobea izan zen hotelen sarean (+% 1,9) eta landako turismoan (+% 2,3), baina behera egin zuen apartamentu turistikoetan (-% 1,1) eta kanpinetan (-% 1,5) eta mantendu egin zen aterpetxeetan (+% 0,2). Horrek erakusten du eskaintza egonkortu egin zela apur bat.

Bestalde, enpleguaren arabera dimentsioaren adierazleak –enplegatutako pertsonen ratioa establezimendu guztien gainean– hobera egin zuen kasu guztietan, dagoeneko adierazi dugun bilakaera positiboarekin bat etorritik. Hala, hotelen sarearen batez besteko enplegua 17 pertsona ingurukoa izan zen eta kanpinena 10,4 pertsonakoa. Gainerako formatuetan, batez besteko balioak askoz ere baxuagoak izan ziren. Kontuan izan behar da ostatu mota bakoitzari atxikitako enplegua egindako eskaintza guztiaren arabera dela¹, eta, hortaz, horrek eragina du enpleguaren denboraren arabera behar (urte osoan zehar) eta enplegu osoan (bolumena).

Okupazio maila eta prezioen bilakaera

2024an, bidaiarien fluxuak eta gaualdiek plazen eskaintzak baino dinamismo handiagoa izan zuten argi eta garbi. Hortaz, okupazioaren mailak balio oso altuak izan zituen kontuan hartutako establezimenduen panelean; izan ere, 2023ko eta 2019ko erregistroak gaingitu zituen. Hala, hotelen okupazio-maila % 60ra hurbildu zen, eta atzetik geratu ziren kanpinak

¹ Hoteletan eta landa-ostatueta jatetxe-zerbitzua eskaintzeko probabilitatea handiagoa da (baita bertan lo egiten ez duten pertsonentzat ere) apartamentu turistikoetan baino. Kanpinetako plazen kopuruaren arabera enplegu-ratioa ezin da beste ostatu batzuetako zerbitzuekin alderatu, dituen ezaugarriak direla eta.

(% 44,9), apartamendu turistikoak (% 37,5) eta, azkenik, % 20,2ko okupazioarekin, landa-eremuko ostatuak.

Prezioen hazkundera neurritsuagoa izan zen 2024an alojamenduen sare osoan eta horrek ez zuen turisten eskaria geldiarazi –edo ez behar beste–, horregatik egin zuen hobera okupazioak. Horri dagokionez, hoteletako plaza bakoitzeko batez besteko prezioa¹ 121 eurokoa izan zen. Balearrak (145,6 euro), Kanariak (135,1 euro), Katalunia (131,3 euro) eta Madril (137,1 euro) batezbestekoaren gainetik geratu ziren eta EAE, berriz, apur bat azpitik (116,1 euro).

231. koadroa Okupazio mailaren eta prezio-indizeen bilakaera Espainiako turismo-ostatuaren sareetan (urteko batezbestekoa)

Eremua	2019	2023	2024*	24/23	24/19
Okupazio maila plaza kopuruko (aldea ehuneko puntutan)					
-Hotelak	58,4	58,5	59,8	1,3	1,4
-Landa-turismoa	18,7	20,1	20,2	0,1	1,5
-Apartamentu turistikoak	37,1	36,4	37,5	1,1	0,4
-Kanpinak (partzelaka)	39,7	43,6	44,9	1,3	5,2
-Aterpetxeak	31,0	32,6	33,0	0,4	2,0
Prezio-indizea*					
-Hotelak	2,1	8,7	7,1		
-Landa-turismoa	1,4	5,3	4,5		
-Apartamentu turistikoak	0,6	8,5	7,0		
-Kanpinak	2,5	4,9	5,1		
-Aterpetxeak	E.d.	E.d.	daturik ez		

(*) Oinarria = 2008 hoteletarako eta oinarria = 2002 besteetarako. 2024 urtea: behin-behineko datuak. Iturria: EIN. Hoteletako okupazioaren galdetegia

4.3 TURISMOA EAEN

Eskari turistikoa

Espainiako turismo-jardueraren bilakaera positiboa islatzen duten emaitzetako asko EAE osora zabal daitezke, turismogune gisa duen garrantzia eta posizionamendua alde batera utzita. Euskadiko hotelen sareak urte arteko hazkunde handia izan zuen bidaiarien (+% 2,1) eta gaualdien (+% 3,4) kopuruan, 3,7 milioi bidaiarirekin eta 7,5 milioi inguru gaualdirekin. Hortaz, kopuru historikoak izan ziren eta nabarmen gaititu ziren 2019an erregistratutako balioak (+% 18,2 eta +% 19,0), Euskadiko hotelen jardueraren goranzko profila berretsiz.

Bestetik, Estatuko hotelen sareak EAEko sareak baino urte arteko hazkunde hobe izan zuen arren (+% 3,9 eta +% 5,0, bidaiariak eta gaualdiak), ez zen hala izan 2019arekin alderatuta (+% 6,9 eta +% 6,0). Hala, EAEko hotelen sareak Espainian osoan duen

¹ ADR, EINek argitaratua hotel-establezimenduentzat soilik.

bidaiarien eta gaudien kuota finkatu egin da pixkanaka: bidaiarien eta gaudien ratioa 2019an % 2,9 eta % 1,8koa izatetik, 2024an % 3,2 eta % 2,1ekoa izatera igaro zen.

232. koadroa Hotelen sareko eskaera turistikoaren bilakaera, EAEn eta Estatuan (2024)

Kontzeptua	Bidaariak			Gaualdiak			Batez besteko egonaldia
	2024	% Δ 24/23	% Δ 24/19	2024	% Δ 24/23	% Δ 24/19	
EAE	3.764.003	2,1	18,2	7.457.707	3,4	19,0	2,0
Estatuko egoiliarak	1.998.539	-0,8	8,7	3.894.323	0,3	8,7	2,0
Atzerriko egoiliarak	1.765.464	5,5	31,1	3.563.384	7,0	32,7	2,0
Estatua	116.315.229	3,9	6,9	363.726.166	5,0	6,0	3,1
Estatuko egoiliarak	54.317.224	-0,7	3,0	121.981.645	0,2	2,0	2,2
Atzerriko egoiliarak	61.998.005	8,2	10,7	241.744.521	7,5	8,2	3,9

Iturria: Eustat (Establezimendu Turistiko Hartzaileen Inkesta) eta EIN (Hoteletako okupazioaren galdetegia)

Euskadiko hotelen sarearen emaitzak erakusten du nazioarteko bidaiarien kopuruan hazkundera izan zela (+% 5,5) eta horrek konpentsatu zuela estatuko bidarietan izandako beherakada txikia (-% 0,8). Emaitzak antzekoak izan ziren gaudietan (+% 7,0 eta +% 0,3, hurrenez hurren). Portaera hori partekatua da Estatuko hotelen sarearekin: estatuko bidaiaren dinamismoa (-% 0,7 eta +% 0,2) txikiagoa izan zen atzerrikoena baino (+% 8,2 eta +% 7,5) bidaiarien fluxuan eta gaudietan. Hala, ez zen aldaketarik izan EAEko hotelen sareak Estatu osoan duen kuotan, merkatu-segmentuaren arabera. Kuota apur bat handiagoa izan zen segmentu nazionalan (% 3,7 eta % 3,2, bidaiarietan eta gaudietan) atzerrikoan baino (% 2,8 eta % 1,5, hurrenez hurren).

Hortaz, EAEko eta Estatuko datuen alderaketak berresten du hobekuntza-profila izan zela, baina horrek ez du arrakala gaitzen. EAEko eskaintzan pisu erlatibo handiagoa izan zuen segmentu nazionalak (% 53,1 eta % 52,2 bidaiarietan eta gaudietan) eta Espainiako eskaintzan, berriz, pisu eztaba daezina izan zuen nazioarteko segmentuak (% 53,3 eta % 66,5). Emaitza hori bat dator batez besteko egonaldiari dagokionez lortutakoarekin; 2 eta 3 eguneko izan baitzen EAEn eta Espainian.

Erantsitako koadroan EAEn jasotako bidaariak eta gaualdiak ageri dira, hotelei, landa-ostatuei eta apartamentu turistikoetarako dagokienez: 4,4 eta 9,1 milioi bidaiari eta gaualdi izan ziren guztira 2024an, eta % 3,3ko eta % 4,5eko urte arteko hazkundera izan zen hurrenez hurren, 2019koa baino askoz ere ratio handiagoa (+% 27,8 eta +% 29,3). Zifra horiek berretsi egin zituzten pandemia aurretik lortutako emaitza positiboak.

233. koadroa Bidaiarien sarrera, gaualdiak eta batezbesteko egonaldia, jatorriaren arabera (EAE 2024) (hotel-establezimenduak, landa-ostatuak eta apartamentu turistikoak)

Eremua	Bidaiaria k	%	%Δ 24/23	%Δ 24/19	Gaualdiak	%	%Δ 24/23	%Δ 24/19	Batez besteko egonaldia
GUZTIRA	4.400.684	100,0	3,3	27,8	9.075.705	100,0	4,5	29,3	2,1
Guztira, Estatuan	2.358.901	53,6	0,3	16,1	4.849.740	53,4	1,0	17,0	2,1
-Madril	524.885	22,3	2,3	14,9	1.086.956	22,4	2,6	16,7	2,1
-EAE	452.969	19,2	-3,2	20,8	858.320	17,7	0,1	26,3	1,9
-Katalunia	348.516	14,8	2,5	17,6	742.693	15,3	2,1	19,7	2,1
-Gaztela eta Leon	146.633	6,2	4,0	16,3	289.249	6,0	6,0	17,3	2,3
-Andaluzia	144.648	6,1	-10,9	6,6	335.040	6,9	-10,5	2,8	2,0
-Valentziako Erkidegoa	133.730	5,7	4,0	18,3	312.354	6,4	4,2	17,2	2,3
-Nafarroa	93.980	4,0	3,1	29,6	155.277	3,2	2,7	32,3	2,0
-Galizia	90.694	3,8	-3,8	12,0	187.986	3,9	-8,6	8,4	2,1
-Aragoi	87.198	3,7	4,8	7,2	170.674	3,5	4,4	5,5	1,7
-Asturias	65.811	2,8	-7,0	2,4	124.555	2,6	-9,3	1,0	1,9
-Gaztela-Mantxa	57.275	2,4	-1,0	13,2	134.374	2,8	2,5	7,7	2,4
-Beste autonomia-erkidego batzuk	212.562	9,0	5,8	19,0	452.261	9,3	7,9	20,7	2,1
Atzerrikoak, guztira	2.041.783	46,4	7,0	44,7	4.225.965	46,6	8,7	47,0	2,1
-Frantzia	435.768	21,3	2,7	51,1	701.639	16,6	1,9	54,6	1,6
-Alemania	172.842	8,5	3,7	32,5	370.461	8,8	5,1	31,4	2,1
-Erresuma Batua	171.634	8,4	13,0	32,7	372.775	8,8	15,5	41,2	2,2
-Italia	119.599	5,9	7,3	45,6	255.629	6,0	10,7	43,9	2,1
-Portugal	80.554	3,9	-0,1	52,3	167.772	4,0	7,0	50,5	2,1
-Belgika	67.334	3,3	9,1	68,5	137.983	3,3	10,7	74,0	2,1
-EBko gainerakoak ⁽¹⁾	339.699	16,6	10,0	70,5	720.460	17,0	9,7	63,4	2,1
-Europako gainerakoak ⁽²⁾	100.603	4,9	8,3	26,6	219.179	5,2	12,7	29,6	2,2
-Amerika	378.821	18,6	8,2	45,4	895.062	21,2	10,8	52,1	2,4
-Munduko gainerakoak	174.928	8,6	9,9	17,9	385.006	9,1	8,7	24,8	2,2

(1): EBko gainerakoak Austria, Bulgaria, Zipre, Danimarka, Eslovakia, Eslovenia, Estonia, Finlandia, Grezia, Hungaria, Irlanda, Letonia, Lituania, Luxenburgo, Malta, Polonia, Txekiar Errepublika, Errumania, Suedia eta Kroazia.

(2): Europako gainerakoak: EBkoak ez diren Europako herrialdeak.

Iturria: Eustat. Establezimendu Turistiko Hartzaileen Inkesta.

Bidaiarien jatorriaren eta gaudiaren arabera azterketak erakusten du erdia baino gehiago Estatukoak zirela (% 53,6 eta % 53,4) eta urte arteko bilakaera laua izan zela (+% 0,3 eta +% 1,0) nazioarteko dinamismoarekin alderatuz gero (+% 7,0 eta +% 8,7). Bidaiarien jatorriaren arabera xehetasuna ez zen aldatu eta Madrilgoak (kuota nazionalaren % 22,3), EAEkoak (% 19,2) eta Kataluniakoak (% 14,8) izan ziren bidaiaririk adierazgarrienak. Eraitza hori gaudiara ere zabal daiteke. EAEk, Andaluziak, Nafarroak, Asturiasek eta Gaztela-Mantxak urte arteko bilakaera negatiboa izan zuten bidaiarietan eta gaudiaren, baina merkatu guztiek egin zuten hobera 2019arekin

alderatuta. Horrenbestez, guztiek egin zuten ekarpena jatorri nazionalako bidaiarien eta gaualdien bolumena handitzeko.

Nazioarteko bidaiarien fluxuak eta gaualdiak urte arteko dinamismo handia erregistratu zuten, eta are handiagoa 2019arekin alderatuz gero, hobekuntza-ratioak nabarmenak izan baitziren. Xehetasunez aztertuz gero, Frantziaren nagusitasuna berretsi zen, ia milioi erdiko bidaiarien ekarpena egin baitzuen; eta, atzetik zeuden Alemania eta Erresuma Batua, nazioarteko bidaiarien % 38ko ekarpenarekin. Horrez gain, Europako bidaiariak nazioarteko merkatuaren % 72 inguru izan ziren EAEko alojamendu turistikoaren establezimenduetan eta urte arteko profila eta 2019arekikoa oso positiboa izan zen kasu guztietan, Portugalen izan ezik (lauagoa). Jatorriarekin lotutako bigarren merkatu handia Amerika izan zen, dinamismo handia izan baitzuen aurreko urtearekin alderatuta bidaiarietan eta gaualdietan (+% 8,2 eta +% 10,8) eta batez ere 2019arekin alderatuta (+% 45,4 eta +% 52,1).

234. koadroa EAEko turismo-eskariaren bilakaera, hoteletan, lurraldearen arabera (2024)

Kontzeptua	Bidaiariak			Gaualdiak			Batez besteko egonaldia 2024
	2024	%Δ 24/23	%Δ 24/19	2024	%Δ 24/23	%Δ 24/19	
Araba	525.956	4,4	26,4	1.075.845	7,8	36,5	2,05
Estatuan bizi direnak	361.741	3,4	22,2	741.935	6,1	30,8	2,05
Atzerriko egoiliarak	164.215	6,8	36,4	333.910	11,6	51,2	2,03
Bizkaia	1.665.846	-1,3	9,7	3.220.788	-0,4	9,7	1,93
Estatuan bizi direnak	899.682	-4,0	1,2	1.684.624	-3,0	-0,6	1,87
Atzerriko egoiliarak	766.164	2,1	21,8	1.536.164	2,7	23,6	2,01
Gipuzkoa	1.572.201	5,1	25,7	3.161.074	6,0	24,4	2,01
Estatuan bizi direnak	737.116	1,5	12,9	1.467.764	1,5	11,3	1,99
Atzerriko egoiliarak	835.085	8,0	39,7	1.693.310	10,2	38,7	2,03
EAE	3.764.003	2,1	18,2	7.457.707	3,4	19,0	1,98
Estatuan bizi direnak	1.998.539	-0,8	8,7	3.894.323	0,3	8,8	1,95
Atzerriko egoiliarak	1.765.464	5,5	31,1	3.563.384	7,0	32,7	2,02

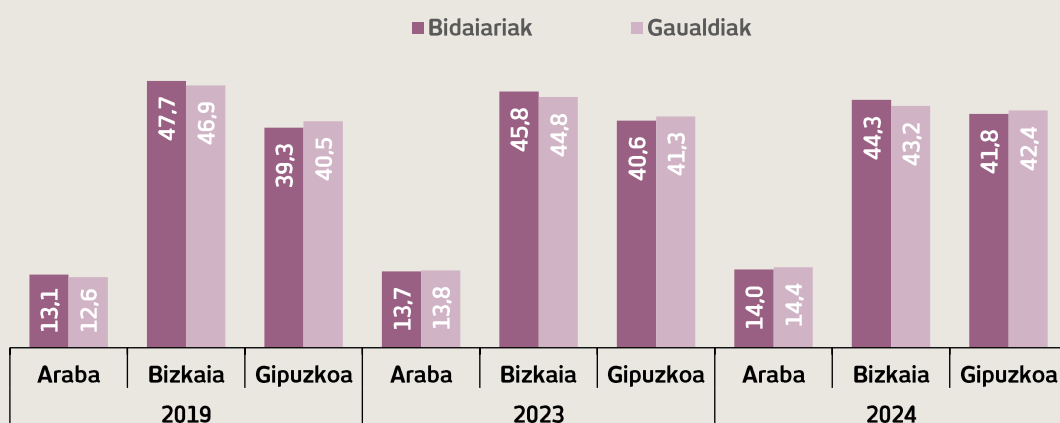
Iturria: Eustat.

Hoteletako jarduerak Lurralde Historikoen arabera izandako bilakaerari dagokionez, Gipuzkoan eta Araban dinamismoa nabarmendu zen aurreko urtearekin alderatuta, bai bidaiarietan (+% 5,1 eta +% 4,4), bai gaualdietan (+% 6,0 eta +% 7,8). Bizkaian, berriz, beherakada izan zen (-% 1,3 eta -% 0,4). Bestalde, Arabak, Bizkaiak eta Gipuzkoak nazioarteko segmentuaren dinamismoa partekatu zuten, eta urte arteko hazkundea izan zen, bai bidaiarien kopuruan (+% 6,8, +% 2,1 eta +% 8,0), bai gaualdietan (+% 11,6, +% 2,7 eta +% 10,2). Baina, bestalde, segmentu nazionalaren dinamismoa txikiagoa izan zen: positiboa izan zen bi adierazleetan Araban (+% 3,4 eta +% 6,1) zein Gipuzkoan (+% 1,5 eta +% 1,5), negatiboa, ordea, Bizkaian (-% 4,0 eta -% 3,0).

Bi aldagaien emaitza konbinatuta, batez besteko egonaldia bi egunekoa izan zen, aurreko urteen antzera eta ñabardura txikiekin: batezbestekoa laburragoa izan zen segmentu nazionalean atzerrikoan baino eta Bizkaian (1,93) Araban (2,05) eta Gipuzkoan (2,01) baino. Azkenik, Araban eta Bizkaian handiagoa izan zen bisitari nazionalen fluxua, 2024ko egonaldien % 68,8 eta % 52,3 hurrenez hurren; eta Gipuzkoan pisu erlatibo handiagoa izan zuen atzerriko turismoak (% 53,1 eta % 53,6, bidaiarietan eta gaualdietan).

Erantsitako grafikoan ageri da lurralde historiko bakoitzak EAEko hotelen sareko bidaiariei eta gaualdiari egiten dien ekarpena. 2024an, Bizkaiak eta Gipuzkoak ekarpen oso antzekoa egin zuten bidaiarien guztizko kopuruan (% 44,3 eta % 41,8) eta gaualdietan (% 43,2 eta % 42,4). Hala ere, alde hori laburtu egin zen Bizkaiaren azken aldiko dinamismo erlatiboarekin: lurraldeak pisua galdu zuen 2019an egindako kuotaren ekarpenarekin alderatuta (ehuneko -3,4 puntu eta ehuneko -4,5 puntu bidaiarietan eta gaualdietan) eta, aldiz, irabazi egin zuten Arabak (ehuneko +0,9 puntu eta ehuneko +1,8 puntu) eta Gipuzkoak (ehuneko +2,5 puntu eta ehuneko +1,9 puntu).

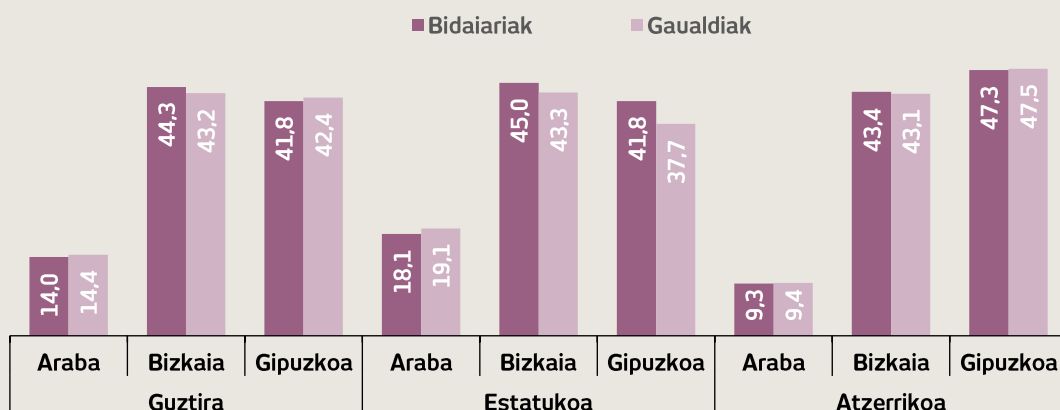
41. grafikoa Bidaiarien eta gaualdien ekarpena hiru lurralde historikoetan (%), hotelen sarea

Iturria: Eustat.

Lurraldeen araberako ekarpena desberdina da merkatuaren segmentuaren arabera. Hala, Bizkaiak segmentu nazionalean egindako ekarpenak (% 45,0 eta % 43,3 bidaiarietan eta gaualdietan) Gipuzkoakoa gainditu zuen (% 41,8 eta % 37,7). Aldiz, Gipuzkoak egin zuen ekarpenik esanguratsuena atzerriko merkatuan (% 47,3 eta % 47,5), Bizkaiko kuotaren aurretik (% 43,4 eta % 43,1). Merkatuaren banaketa hori osatzeko Arabaren ekarpena falta da: merkatu nazionalean izan zuen kuota (% 18,1 eta % 19,1) nazioarteko segmentukoaren bikoitza izan zen (% 9,3 eta % 9,4).

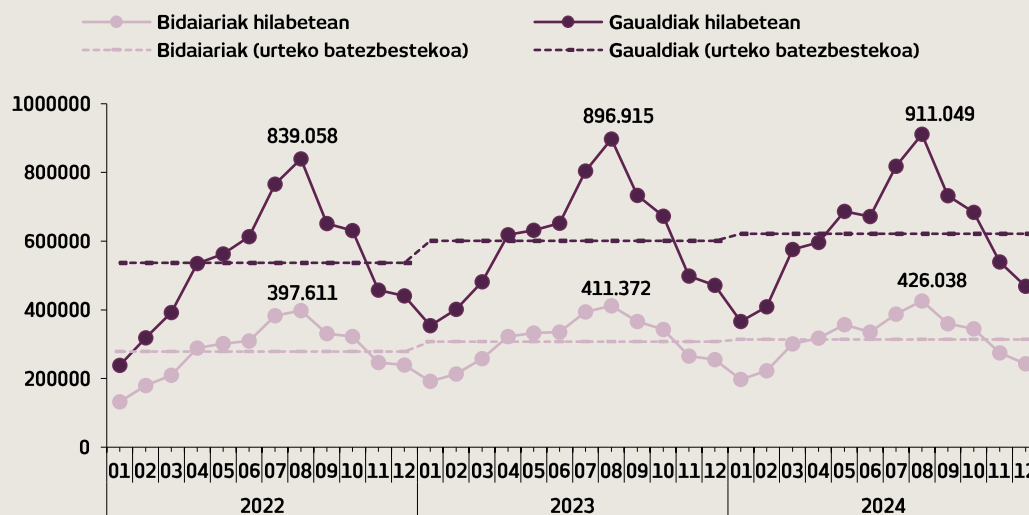
42. grafikoa Bidaiariak eta gualdiak, lurraldeen eta merkatu-segmentuen arabera (%), hotelen sarea 2024

Iturria: Eustat.

Hoteletako jarduerak sasoiko joera nabarmena izan zuen, turista gehienak urteko erdiko hilabeteetan kontzentratu baitziren. Hala ere, uda izan arren turista gehien izan zuen sasoia, eta, abuztuan erregistratu arren urteko balio maximoak, azken urteetan gora egin du bidaiarien kopuruak urteko beste sasoi batzuetan. Hala, apiriletik urrira bitarteko emaitzek (bidaiarien zein gualdien kasuan) gainditu egin zuten urteko hilabeteko batez besteko balioa. Horrek jarduera urte guztian zabalitzen laguntzen du.

43. grafikoa Bidaiari kopuruaren eta gualdien hileko bilakaera, hoteletan (EAE, 2022-2024)

Iturria: Establezimendu turistiko hartzaileen inkesta (EUSTAT)

Eskaintza turistikoa

EAEko hotelen sarean 626 establezimendu zeuden 2024an; 2023an eta 2019an baino 7 eta 23 gehiago, hurrenez hurren. Sarearen hobekuntza 3 izarretik gorako hoteletan kontzentratu zen (+3 eta +27 establezimendu) eta izar bateko eta bi izarreko hotelen segmentuak eta pentsioenak geldialdia izan zuen (+2 eta -5 establezimendu). Emaizta horrek erakusten du hazkunde antzekoa erregistratu zela bai Araban (+3 eta +4 establezimendu), bai Bizkaian (+4 eta +5 establezimendu), eta eskaintzaren hazkunde are nabariagoa izan zela Gipuzkoan (+14 establezimendu 2019arekin alderatuta). Sarearen konposizioa partekatua izan zen eta establezimenduen hiru laurden kategoriarik txikieneko segmentuaren parte izan ziren.

Euskadiko hotelen sareak eskaintzen dituen eguneko plazen kopuruak % 3,5 eta % 18,2 egin zuen gora 2023arekin eta 2019arekin alderatuta, hurrenez hurren. Eskaintzaren hazkunde hori nabarmen handiagoa izan zen Araban (+% 6,6 eta +% 27,8) eta Gipuzkoan (+% 6,1 eta +% 23,1). Bizkaian berriz, lauagoa izan zen portaera (+% 0,3 eta +% 11,5). Establezimenduen sareak adierazitakoaren kontrara, plazen eskaintzak kategoria handieneko segmenturako joera handiagoa izan zuen: hotelen sareak eskaintako plazen bi heren kategoria horretakoak izan ziren Bizkaian (% 68,0) eta Gipuzkoan (% 60,0) eta ia erdiak Araban (% 47,8).

235. koadroa EAEko eta lurralde historikoetako hotel-eskaintza

Kontzeptua	Establezimenduak* (kop.)				Eskaintako plazak** (milaka)			
	2024	%	Aldea 24-23	Aldea 24-19	2024	%	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Araba	74	100,0	3	4	1.953	100,0	6,6	27,8
-Hiru izar edo gehiago	20	27,0	0	2	933	47,8	1,1	-1,2
-Izar bat edo bi eta pentsioak	54	73,0	3	2	1.020	52,2	12,2	74,9
Bizkaia	236	100,0	4	5	5.787	100,0	0,3	11,5
-Hiru izar edo gehiago	64	27,1	1	6	3.936	68,0	0,4	12,3
-Izar bat edo bi eta pentsioak	172	72,9	2	-1	1.851	32,0	0,1	9,9
Gipuzkoa	316	100,0	0	14	5.179	100,0	6,1	23,1
-Hiru izar edo gehiago	71	22,5	2	19	3.106	60,0	9,4	39
-Izar bat edo bi eta pentsioak	245	77,5	-3	-6	2.073	40,0	1,4	5
EAE	626	100,0	7	23	12.919	100,0	3,5	18,2
-Hiru izar edo gehiago	155	24,8	3	27	7.975	61,7	3,8	19,3
-Izar bat edo bi eta pentsioak	471	75,2	2	-5	4.944	38,3	2,9	16,6

(*): Hotel-establezimenduen urteko totala bat dator hautatutako urtean gutxienez egun batez irekita egon diren establezimenduen kopuruarekin.

(**): Urteko datua hilabeteko datuaren batura gisa

Iturria: Eustat. Establezimendu Turistiko Hartzaileen Inkesta.

Hala, hotelen eskaintzaren batez besteko dimentsioa¹ 57 plazakoa izan zen establezimendu bakoitzeko. Ratio hori bikoitza izan zen goiko kategorietan (151 plaza) eta erdia sareko gainerakoetan (29 plaza). Gainera, 2019 eta 2024 artean indartu egin zen sare guztiko batez besteko dimentsioa (50 plazatik 57ra) eta apur bat handiagoa izan zen Araban eta Bizkaian (72 eta 67 plaza) Gipuzkoan baino (45 plaza). Emaita horren arrazoa da Arabako eta Bizkaiko batez besteko dimentsioa Gipuzkoakoa baino handiagoa izan zela kategoriarik altueneko segmentuan (128, 168 eta 120 plaza hurrenez hurren) eta kategoriarik baxuenekoan (52, 29 eta 23 plaza hurrenez hurren).

236. koadroa EAEko eta lurralde historikoetako hotelez kanpoko eskaintza (2023 eta 2024)

Kontzeptua	Landa-ostatuak				Apartamentu turistikoak			
	2024	%	Aldea 24-23	Aldea 24-19	2024	%	Aldea 24-23	Aldea 24-19
Araba								
Establezimenduak* (kop.)	101	25,0	-1	2	281	15,3	2	28
Plazak** (milaka)	380	24,9	-4	26	381	20,9	-4	41
Bizkaia								
Establezimenduak* (kop.)	118	29,2	-4	-4	842	45,7	153	581
Plazak** (milaka)	433	28,4	-19	-18	817	44,7	108	480
Gipuzkoa								
Establezimenduak* (kop.)	185	45,8	-3	4	718	39,0	-8	445
Plazak** (milaka)	714	46,8	4	9	628	34,4	33	311
EAE								
Establezimenduak* (kop.)	404	100,0	-8	2	1.841	100,0	147	1.054
Plazak** (milaka)	1.527	100,0	-20	17	1.826	100,0	137	832

(*): Hilero irekitako establezimenduak. Urteko batez besteko emaitzak

(**): Urtean eskainitako plaza guztiak, hilabeteko datua gehituta

Iturria: Eustat. Establezimendu Turistiko Hartzaileen Inkesta.

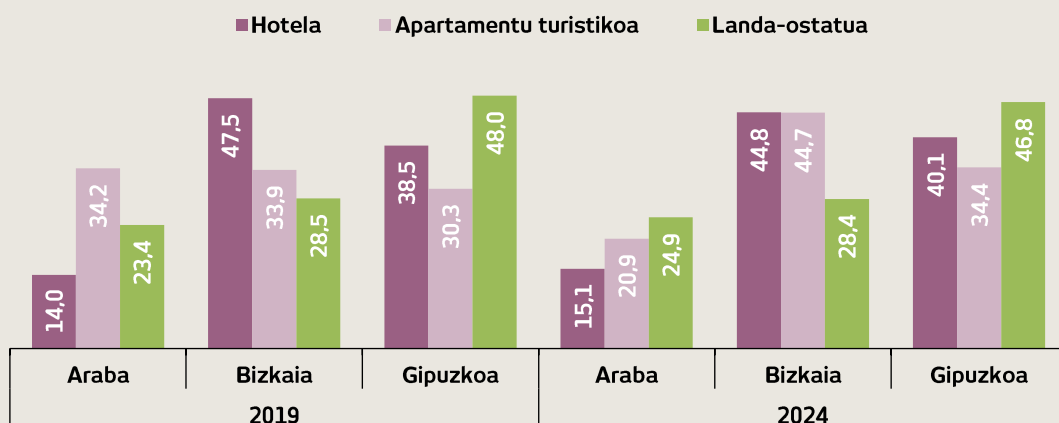
Erantsitako koadroak EAEn eskuragarri dagoen hotelez gaindiko eskaintza jasotzen du, lurralde historikoen arabera. Landa-ostatuak eta apartamentu turistikoak sartzen dira eskaintza horren barruan. Bi eskaintza-segmentuen bilakaera desberdina da. Hala, landa-ostatuen urte arteko bilakaera negatiboa izan zen, establezimenduak (-8) eta eskainitako plazak (-20 mila) galdu baitziren EAEn, Arabaren eta Bizkaia-aren jardura okerragoaren ondorioz. Izan ere, galera izan zuten establezimenduetan (-1 eta -4) zein eskainitako plazetan (-4 mila eta -19 mila) eta Gipuzkoan izandako plazen hazkundeak (+4 mila) ezin izan zuen hori konpentsatu. Hala ere, perspektibatik begiratuta eta 2019arekin alderatuta, landa-ostatuak hobekuntza-profila izan zuten; establezimenduek (+2 eta +4) eta eskainitako plazak (+26 mila eta +9 mila) hazkunde handia izan zuten Araban eta Gipuzkoan, eta, hala, Bizkaiko beherakada konpentsatu zuten (-4 establezimendu eta

¹ Urteko 365 egunetan eskainitako plaza guztiak eta establezimenduen kopurua.

-18 mila plaza). Batez besteko dimentsioa¹ 10,3 plazakoa izan zen establezimendu bakoitzeko eta ez zen apenas desberdintasunik izan lurralde bakoitzaren arabera.

EAEko apartamentu turistikoen sarea 1.841 apartamentuk osatu zuten 2024an, eta 1.826 mila plaza eskaini zituzten. Hortaz, hazkunde handia izan zen 2023arekin eta 2019arekin alderatuta, bai establezimenduen kopuruan (+147 eta +1.054), bai eskainitako plazen kopuruan (+137 mila eta 832 mila). Hobekuntza hori partekatua izan zen: eskainitako plazen kopurua igo egin zen 2019arekin alderatuta, bai Araban (+41 mila), bai Gipuzkoan (+311 mila), baina, batez ere, Bizkaian (+480 mila). Hala, apartamentu turistikoen sarearen lurralde-banaketa indartu egin zuen bere pisua Bizkaian, establezimenduetan (% 45,7) zein egunean eskainitako plaza kopuruetan (% 44,7); atzetik geratu zen Gipuzkoa (% 39,0 eta % 34,4) eta, gero, Araba (% 15,3 eta % 20,9). Apartamentu bakoitzeko batez besteko dimentsioa ez zen 3 plazara iritsi (2,7) eta apur bat handiagoa izan zen Araban (3,7) Bizkaian (2,7) eta Gipuzkoan baino (2,4).

44. grafikoa Lurralde bakoitzak EAEn eskainitako plazen guztizkoari egindako ekarpena ostatu motaren arabera, 2019an eta 2024an

Iturria: Eustat.

2024ko jarduera turistikoaren urteko balantze honetan zehar, urte arteko eta 2019arekiko bilakaera hartu da kontuan. Argudioa argi dago: turismoaren sektorea izan zen pandemiaren biurtekoak (2020-2021) gehien kaltetutako sektoreetako bat eta normaltasunera itzultzea gehien kostatu zitzaion jardueretako bat izan zen (2023ra arte) bi segmentu nagusien (nazionala eta nazioartekoa) erritmo desberdinen arabera. Horrez gain, azken espiral inflazionistak ere inpaktua izan du, batez ere prezio turistikoetan. Baina ziurgabetasuna bizi izan arren, jarduera turistikoa etengabe hobetzeko egiturazko joera da nagusi, faktore objektiboek (enplegua indartzea) zein subjektiboek bultzatuta (onura psikologikoak, sozializazioa, ikaskuntza, esperientzia aberasgarriak, etab.). Hori dela eta,

¹ Urteko 365 egunetan eskainitako plaza guztiak eta establezimenduen kopurua.

eskari turistikoak gora egin du bidaiarien oinarria eta haien bidaiatzeko jarduera (bidaia gehiago) handitu egin delako.

Bilakaeraren ildo nagusi horiek agerian geratu dira EAEko hotelen jarduerari buruzko erantsitako adierazleak interpretatzean. Alde batetik, batez besteko egonaldia bi egun inguruan mantendu zen, EAEk turismogune gisa dituen ezaugarriekin bat etorritik, eta aldakuntza oso txikiak izan ziren 2023arekin edo 2019arekin alderatuta. Gipuzkoa barnealdean erregistratu zen batez besteko egonaldirik luzeena (2,41 egun), gero Gasteizen (2,14), Donostian (2,07) eta Bizkaia barrualdean (2,06). Lau eremu horiek izan ziren 2 eguneko atalasea gainditu zutenak eta Bilbo izan zen batez besteko egonaldirik txikiena izan zuena (1,96 egun).

Hotelen okupazio-mailak eskari turistikoari erantzuteko gaitasuna islatu zuen eta, gainera, eskaintako plazen kopuruak gora egin zuen. Hortaz, nabarmendu beharreko lehen emaitza da Gipuzkoa izan dela % 60tik gorako okupazio-maila jarraitua izan duen lurralde bakarra (2024an % 61,0) eta Araba eta Bizkaia, berriz, % 55-56 inguruan daude. Bigarrenik, Arabako (ehuneko +3,5 puntu) eta Gipuzkoako (ehuneko +0,6 puntu) okupazio-mailak hobera egin zuen 2019arekin alderatuta, baina Bizkaikoak okerrera egin zuen apur bat (ehuneko -0,9 puntu). Eta, hirugarrenik, Gasteizko (% 56,4) okupazio-maila Bilbokoa baino txikiagoa izan zen (% 61,3) eta, zalantzarik gabe, Donostiakoa baino txikiagoa (% 65,8). Bi hiriburu horietako ratioak okerrera egin zuen 2019arekin alderatuta (ehuneko -0,9 puntu eta ehuneko -1,5 puntu).

237. koadroa Hoteletako batez besteko egonaldia eta okupazio maila, zonalde geografikoaren arabera. 2019 eta 2023-2024

Kontzeptua	Batez besteko egonaldia				Okupazio maila; (plazak)			
	2019	2023	2024	Aldea 24-23	2019	2023	2024	Aldea 24-23
Araba	1,89	1,98	2,05	0,07	51,6	54,5	55,1	0,60
Gasteiz	1,98	2,08	2,14	0,06	53,3	55,6	56,4	0,80
Arabar Errioxa	1,60	1,65	1,63	-0,02	53,1	53,5	51,7	-1,80
Arabako gainerako zonaldeak	1,75	1,72	1,82	0,10	42,2	46,9	47,9	1,00
Bizkaia	1,93	1,92	1,93	0,01	56,6	56,0	55,7	-0,30
Bilbo	1,92	1,94	1,96	0,02	61,7	61,3	61,3	0,00
Bilboko metropoli-eremua (*)	1,84	1,75	1,74	-0,01	50,9	48,6	46,9	-1,70
Bizkaiko kosta	2,07	1,89	1,95	0,06	51,2	45,1	46,5	1,40
Bizkaiko barnealdea	2,14	2,04	2,06	0,02	44,2	46,7	45,2	-1,50
Gipuzkoa	2,03	1,99	2,01	0,02	60,4	61,1	61,0	-0,10
Donostia	2,06	2,03	2,07	0,04	67,3	65,8	65,8	0,00
Donostiako metropoli eremua (*)	2,02	1,89	1,82	-0,07	47,3	51,0	48,3	-2,70
Gipuzkoako kosta	1,74	1,73	1,70	-0,03	60,4	61,2	60,9	-0,30
Gipuzkoako barnealdea	2,57	2,43	2,41	-0,02	45,9	47,0	46,8	-0,20

(*): Hiriburuak ez dira sartzen.
Iturria: Eustat.

EAEko eguneko batez besteko tarifa (ADR) 114,0 eurokoa izan zen¹ eta % 5,3 igo zen 2023arekin² alderatuta eta % 15,4, berriz, 2019arekin alderatuta. Bizkaian erregistratutako hazkundeak EAEko batezbestekoa gainditu zuen (+% 7,3 eta +% 18,6), Gipuzkoakoa antzekoa izan zen (+% 4,3 eta +% 15,5) eta Arabakoa txikiagoa (+% 1,2 eta +% 5,1). Batez besteko prezioa 131,9 eurokoa izan zen gama altukoentzat eta erdia ingurukoa segmenturik xumeenarentzat (81,1 euro). Tarifarik altuenak Gipuzkoakoak izan ziren (151,0 eta 94,5 euro) eta ekonomikoenak Arabakoak (106,8 eta 64,8 euro). Emaizta xeheak erakusten du hotelen batez besteko prezioaren hazkundera orokorra izan zela, baina ez proportzio berean. Horrek ez du rankinga aldatu: Arabako Errioxa (214,4 euro), Donostia (155,1 euro) eta Bilbo (118,0 euro) zeuden lehen hiru postuetan. Gipuzkoan eta Bizkaian kostaldeko tarifak barrualdekoak baino altuagoak izan ziren eta Donostiaren eta haren metropoliaren arteko aldea (155,1 eurotik 70,9 eurora) Bilbokoa baino handiagoa izan zen (118,0 eurotik 79,6 eurora).

238. koadroa Eguneko batez besteko tarifa (ADR) EAEko hotel-establezimenduetan, lurralde historikoaren eta kategoriaren arabera, eurotan

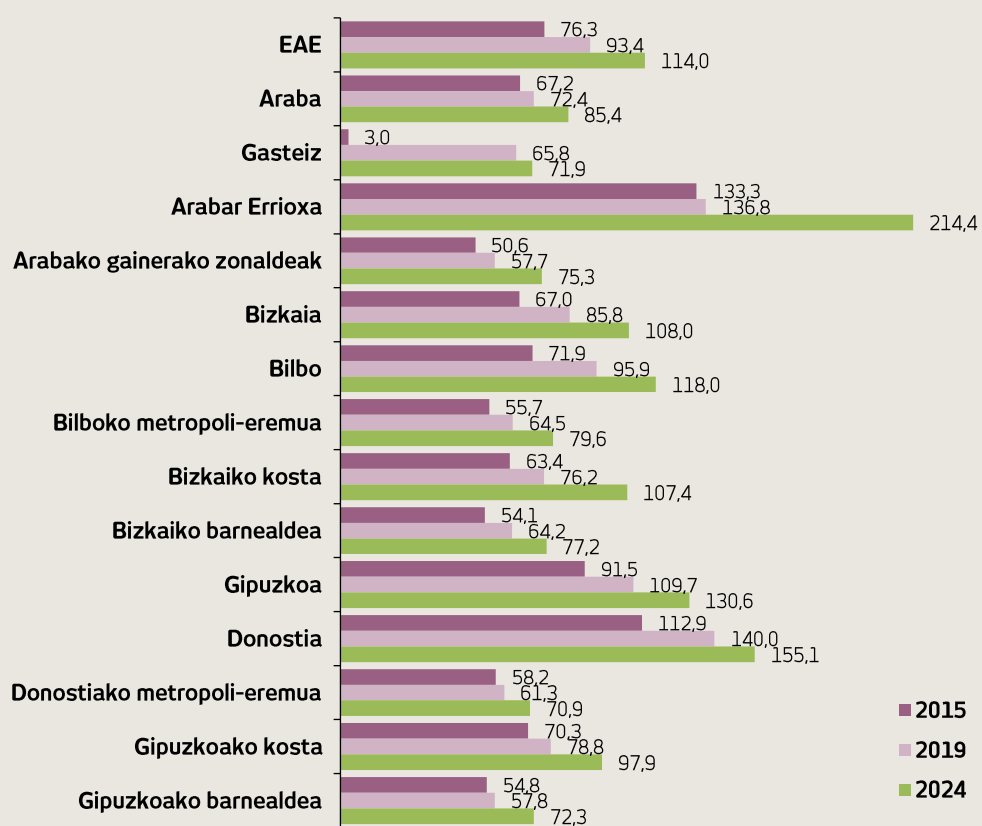
Kontzeptua	Hotel-establezimenduak				
	2019	2023	2024	% Δ 24/23	% Δ 24/19
Araba	81,2	84,3	85,4	1,2	5,1
Hiru izar edo gehiago	99,5	103,4	106,8	3,3	7,3
Izar bat edo bi eta pentsioak	57,6	63,6	64,8	1,7	12,5
Bizkaia	91,1	100,7	108,0	7,3	18,6
Hiru izar edo gehiago	105,2	114,9	121,8	6,0	15,8
Izar bat edo bi eta pentsioak	59,2	68,2	75,2	10,3	27,0
Gipuzkoa	113,1	125,2	130,6	4,3	15,5
Hiru izar edo gehiago	135,9	147,5	151,0	2,4	11,1
Izar bat edo bi eta pentsioak	79,6	90,1	94,5	4,8	18,7
EAE	98,7	108,3	114,0	5,3	15,4
Hiru izar edo gehiago	116,2	126,1	131,9	4,6	13,5
Izar bat edo bi eta pentsioak	68,2	76,7	81,1	5,7	18,9

Iturria: Eustat. Establezimendu Turistiko Hartzaileen Inkesta.

¹ EINEk emandako zifraren oso antzekoa (116,1 euro).

² KPlaren urte arteko hazkundera nabarmen gainditzeko du (2023ko abendutik 2024ko abendura), % 3,6koa izan baitzen EAEan, eta agerian uzten du eskariak prezioen igoera horiek xurgatzeko gaitasuna duela.

45. grafikoa Hoteletako ostatuaren batez besteko tarifa eta eremu geografikoa, 2015-2019-2024

Iturria: Eustat.

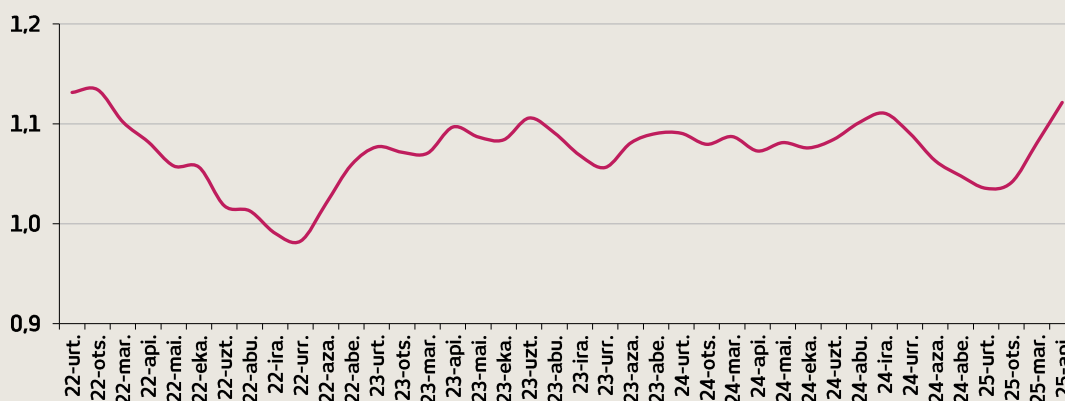
6.FINANTZA SEKTOREA

1. IKUSPEGI OROKORRA

2024. urtean, azkenik, hobetu egin ziren hasierako aurreikuspenak, ekonomia-hazkundean emaitza esanguratsua izan zen, eta, batez ere, berretsi egin ziren enpleguaren balio maximoak. Deflazio-prozesuak aurrera jarraitu zuenez, horrek lagundu zuen diruaren prezioa jaisten, eta, beraz, 2025 hasita¹ (apirila), besteak beste, gordailuaren erraztasunerako, finantzaketa-eragiketa nagusietarako eta kredituaren erraztasun marjinalerako aplikatzekoak diren interes-tasak ehuneko hauetara murriztu dira, 2025eko apirilaren 23tik aurrera: % 2,25, % 2,40 eta % 2,65, hurrenez hurren.

Garrantzitsua da EBZk azpimarratutako argudioak kontuan izatea, hau da *desinflazio-prozesuak aurrera jarraituko duela*, eta % 2 inguru egonkortuko dela epe laburrera. Bestalde, honako hau ere azpimarratzen du: *«hazkundearen aurreikuspenak hondatu egin dira merkataritza-tentsioak handitu egin direlako... eta... oraingo izugarritzko ezjakintasunaren egoeraren aurrean, datuen mendeko ikuspegi bat aplikatuko da, eta, bertan, bilera bakoitzean hartuko dira erabakiak, moneta-politikaren orientazio egokia zehazteko»*. Horrela, inflazioa kontrolatzeko helburua gaindituta, tasen murrizketa hori «segurtasunezko murrizketa» gisa interpretatu da, babes moduan, Trumpen Administrazioaren kanpoko muga-zergen merkataritza-estrategiak hazkunde ekonomikoan eragingo duen narriaduraren aurrean².

46. grafikoa Kanbio-tasa: Euroa versus Dolarra*

(*): Eguneko datuen hileko batezbestekoa.

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina.

¹ 2025eko apirilaren 17a. EBZ

² Erreserba Federalak % 4,25ean mantendu zituen interes-tasak, inflazio-aurreikuspenak (okerrenak) eta Estatu Batuetako ekonomiako (balizko) enplegu-narriaduraren aurreikuspenak aintzat hartuta (2025eko maiatzaren 7a).

Hazkunde ekonomikoko ibilbideek, interes-tasen murrizketa-estrategietan bat egiteak eta deflazio-prozesuak izandako ondorio bateratua dela eta, kanbio-tasa oso parekoa izan zen azken hiru urteetan (2022an 1,05 eta 2023an eta 2024an 1,08). Halere, 2025 hasierak aldaketa bat erakusten du; euroak balioa irabazteko prozesua izan baitu, apirila amaitzean jada 1,12koa den kanbio-tasa lortuta —2022 hasieran ez zen lortu zifra hori—.

Atxikitako koadroak burtsa-indize nagusien bilakaeraren emaitza jasotzen du. Ikus daitekeenez, nabarmen egin zuten gora 2024 amaieran, honako hauen ibilbidea nabarmenduta: Ibex-35 (+% 14,8), Dax-Xetra (+% 18,9), Nikkei (+% 19,2) eta Nasdaq Composite (+% 28,6), % 15 baino indize handiagoak baitituzte, eta balantze negatibo bakarra CAC-40 indizearena izan zen (-% 2,2). Hobekuntza-ibilbide horrek aldakortasun handia izan zuen batez ere 2025eko apirilaren 4 eta 10 bitartean; erorketa nabariak izan zituen eta, segidan, nolabaiteko susperraldia. Egiaz, apirila amaieran, eta 2024ko abenduaren amaierarekin alderatuta, ikusten da Europako burtsek aurrera egiten jarraitzen dutela, eta, funtsean, Estatu Batuetako burtsa-indizeak dira negatiboak; hala, murrizketak izan dira Dow Jones (-% 4,4) eta Nasdaq Composite (-% 11,4) indizeetan, eta emaitza horiei gehitzen zaie Japoniako indizea (-% 9,6).

239. koadroa Burtsa-indize nagusien bilakaera

(puntuak)

Urtea	Ibex-35 (Madril)	CAC-40 (Paris)	Dax-Xetra (Frankfurt)	FTSE 100 (Londres)	Dow Jones (New York)	Nikkei (Tokio)	Eurostoxx 50	Nasdaq Composite
2022	8.229,1	6.473,8	13.923,6	7.451,7	33.147,3	26.094,5	3.793,6	10.466,5
2023	10.102,1	7.543,2	16.751,6	7.733,2	37.689,5	33.464,2	4.521,7	15.011,4
2024	11.595,0	7.380,7	19.909,4	8.173,0	42.544,2	39.894,5	4.896,0	19.310,8
Urte batetik besterako aldakuntza (%)								
2022	-5,6	-9,5	-12,3	0,9	-8,8	-9,4	-11,7	-33,1
2023	22,8	16,5	20,3	3,8	13,7	28,2	19,2	43,4
2024	14,8	-2,2	18,9	5,7	12,9	19,2	8,3	28,6
2025eko apirila	14,6	4,1	13,0	3,9	-4,4	-9,6	5,4	-11,4

Oharra: Urte bakoitzeko azken egunean.

Iturria: Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa. Analisi Makroekonomikoaren Zuzendaritza Nagusia.

Estatuko kreditu-erakundearen sareak (221 erakunde) jaisten jarraitu zuen (-2 erakunde), eta egoera hori berriro aldatuko da 2025ean, abian dauden eragiketek aurrera eginez gero (BBVA-Sabadell). 2024an, 221 erakunde zeuden aktibo, bat gutxiago aintzat hartutako azpitaldeetako bakoitzean: gordailu-erakundeak eta EFC/ECAOL.

240. koadroa Kreditu-erakundeak eta EFC

(erakunde kopurua)

Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Erakunde kopurua. Guztira	226	228	227	223	221
Gordailu-erakundeak	191	194	190	185	184
Espainiako gordailu-entitateak	113	110	110	109	108
EFC/ECAOL	34	33	34	35	34

Oharra: guztizkoarekiko aldea Kreditu Erakunde Ofizialei eta ESIS sistemikoei dagokie.
Iturria: Espainiako Bankua.

Bulegoen sareak ere atzera egin zuen; izan ere, finantza-erakundeek orokorrean harreman digitalaren aldeko apustua egiten dute. Horrela, jaitsiera izan zen sarean berriro ere 2024an bai EAEn, bai Estatuan (-% 1,0 eta -% 1,3, hurrenez hurren), eta Nafarroan, aldiz, eutsi egin zitzaion (-% 0,2). Jaitsiera horrekin batera kutxazainen kopurua ere murriztu egin zen¹, eta galera hori ez zuen konpentsatu salmenta-puntu terminalen (ST) sarearen hazkundeak.

Horrekin guztiarekin, eta nahiz eta aurrez aurreko bulegoen sarea gutxitu, banku-zerbitzuen erabiltzaileek baliabide hauek erabiltzen jarraitzen dute batez ere²: % 84k kutxazain automatikoa erabili du, % 64 sukurtsal batera joan da eta % 58k online kanala erabili du, eta emaitza hori handitu egingo da arrakala digitala gainditu ahala.

Azkenik, eta bulego-sarea murriztu arren, egiaz areagotu egin zen finantza-jarduerei lotutako enplegua, eta, beraz, 2024an langile gehiago zeuden EAEn (+% 4,8), Nafarroan (+% 2,0) eta Estatuan (+% 2,6). Horrekin guztiarekin, badirudi sarea egokitzen ari dela, finantza-erakundeen batez besteko tamaina³ indartuta.

241. koadroa Gordailu-erakundeak. Bulego kopurua

(bulego kopurua)

Urtea	EAE	Nafarroa	Espainia
2022	981	406	17.648
2023	971	403	17.603
2024	961	402	17.379
2024/2023; %	-1,0	-0,2	-1,3
2024/ 2008,%	-51,7	-43,9	-61,9

Iturria: Espainiako Bankua.

¹ Espainian 37.473 kutxazain daude (urte arteko tasa: -% 1,9), 4,7 milioi salmenta-puntu terminal (urte arteko tasa: +% 14,0) eta 103 milioi ordainketa-txartel (urte arteko tasa: +% 4,5). Ordaintzeko bitartekoen gaineko estatistika, 2024ko lehenengo hiruhilekoa. Espainiako Bankua (2025eko otsaila).

² «Banku-zerbitzuetarako irisgarritasun presentziala Espainian: 2024ko jarraipen-txostena». Espainiako Bankua, 2025eko otsaila.

³ Horri banku-bulegoko eskaintza izan denaren beste faktore bereizgarri bat gehitzen zaio, eta irekitzeko ordutegi zabalagoa izaten da (normalean, astelehen eta ostegun artean irekitzen da, erakundearen eta bulegoaren arabera).

242. koadroa Afiliazioa⁽¹⁾ finantza-jardueretan

(afiliatu kopurua)

Urtea	Finantza- eta aseguru-jarduerak			Finantza-jarduerak ⁽²⁾		
	EAE	Nafarroa	Espainia	EAE	Nafarroa	Espainia
2022	12.658	3.172	312.214	7.946	2.171	190.528
2023	12.771	3.282	320.826	8.079	2.242	194.768
2024	13.150	3.365	327.836	8.467	2.287	199.736
2024/2023; %	3,0	2,5	2,2	4,8	2,0	2,6
2024/ 2008,%	-28,2	-25,1	-15,4	-34,3	-31,2	-29,4

(1): Urte bakoitzeko abenduaren 31n. Erregimen orokorra

(2): Aseguruak eta pentsio-funtsak izan ezik

Iturria: Gizarte Segurantzza.

2. KREDITU-ERAKUNDEAK

2.1 KREDITUAREN BILAKAERA

Kredituaren bilakaera Estatuan

Estatuko kreditu-entitatearen balantzeak 3.062.986 milioi euroko aktiboen bolumena du; izandako urte arteko hobekuntzak (+% 3,2) azken hamarkadako mailarik altuenean kokatu du. Horrela, 3 bilioi euroren atalasea gainditu zuen. Ez zen iristen zifra horretara 2013tik (3.025.756 M €), nahiz eta izan den mailarik altuena —2012an erregistratutako 3.422.611 M €— baino baxuagoa den.

Osagai guztiek lagundu zuten aktiboa areagotzen. Kreditu-saldoaren bilakaera positiboa (+% 2,2) nabarmendu zen bereziki, partida nagusi gisa finkatu baitzen (guztiaren % 68,7) eta bi bilioi euroak gainditu baitzituen. Era berean, akzioak eta partaidetzak (+% 2,1), eta beste era bateko baloreak (+% 11,1) ere hobetu ziren, 251.673 eta 413.389 milioi euroko saldoarekin (guztizkoaren % 8,2 eta % 13,5, hurrenez hurren), sektorizatu gabeko aktiboetan erregistratutako igoerarekin (+% 1,7) batera —294.853 milioi euro, guztizkoaren % 9,6—.

243. koadroa Kreditu-erakundearen aktiboaren osaera

Kontzeptua	(M euro)				
	2020	2021	2022	2023	2024
Guztira	2.822.182	2.937.622	2.929.279	2.967.128	3.062.986
Kredituak	1.926.930	2.101.592	2.012.799	2.058.594	2.103.071
Akzioak eta partaidetzak ez diren balioak	345.785	315.637	365.811	372.205	413.389
Akzioak eta partaidetzak	250.781	242.290	235.027	246.379	251.673
Sektorizatu gabeko aktiboak	298.686	278.104	315.642	289.950	294.853

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Kreditu-saldoaren erdia baino zertxobait gehiago (% 56,4) beste sektore egoiliar batzuei dagokie¹ (sektore pribatua; enpresak eta familiak) —urte arteko hobekuntza txikiarekin (+% 0,3)— eta laurden bat beste sektore ez-egoiliar batzuei dagokie (% 25,9); horien artean urte arteko igoera handia (+% 18,2) nabarmendu zen. Sistemaren beraren (-% 12,2) eta administrazio publikoen (-% 2,6) kreditu-saldoan erregistratutako murrizketa konpentsatu zuten bi epigrafeek, ekarpen nabarmen txikiagoarekin (% 14,1 eta % 3,7, hurrenez hurren). Laburtuz, kreditu-saldo bizia areagotu egin zen 2024an, eta laugarren urtez jarraian 2 bilioi euroak gainditu zituen. Hala, azken biurtekoan izandako erregistroak

¹ Barne hartzen ditu finantza-erakunde ez-monetarioak, aseguruak eta pentsio-funtsen enpresak, finantzarioak ez diren erakundeak eta familien zerbitzura dauden irabazi-asmorik gabeko erakundeak.

hobetu ziren, ekonomiako eta enpleguko dinamismoak eta finantzaketaren irisgarritasunaren hobekuntzak (interes-tasen jaitsiera) sustatuta.

244. koadroa Kreditu-erakundeak. Kreditua agenteen arabera

Kontzeptua	(M euro)				
	2020	2021	2022	2023	2024
Guztira	1.926.930	2.101.592	2.012.799	2.058.594	2.103.071
Kreditu-sistema	328.166	452.347	319.260	337.538	296.255
Administrazio Publikoak	77.198	81.491	81.978	78.998	76.930
Beste sektore egoiliar batzuk	1.224.440	1.223.700	1.219.477	1.181.269	1.185.262
Beste ez-egoiliar batzuk	297.126	344.053	392.083	460.788	544.624

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Kredituaren jomuga Estatuan

2024ko abenduaren 31n, beste sektore egoiliar batzuen kreditu-saldo bizia (sektore pribatua; enpresak eta familiak) apenas hobetu zen urtetik urtera (+% 0,3), eta horrek aurreko hirurtekoan erregistratutako beheranzko profila hautsi zuen (-% 0,1, -% 0,3, eta -% 3,1, 2021ean, 2022an, eta 2023an). Ildo horretatik, urteko emaitzak erreferentziazko interes-tasak jaistearen (EBZ) eragina baieztatu zuen, hobekuntza horretan faktore lagungarri moduan¹, eragiketa berriak baldintza hobeetan izaten lagundu baitzuen. Egiaz, interes-tasek mailarik altuena 2023ko irailean lortu zuten (% 4,50), jaisten hasi ziren 2024an (% 3,15 abenduan) eta profil horrek jarraitu egin zuen 2025ean (% 2,40 apirilean).

Kreditu pribatuaren hobekuntza hori (+% 0,3) eperako beste zordun batzuen partidana eta beste mailegu batzuetan oinarritzen da² (+% 0,5 bi kasuetan), eta merkataritza-kredituaren kreditu-saldo biziaren murrizketa (-% 2,9) konpentsatzen dute. Horrekin guztiarekin, 2024ko emaitzek aldaketa bat iradokitzen dute 2009tik indarrean zegoen joeran, desapalankamenduaren eragina nagusitzen baitzen, eragiketa berrien ekarpenaren aurrean. Horrela, eperako beste zordun batzuen partidako urte arteko igoera hori (barne hartzen ditu hipotekako elementuak) kreditu-eragiketa berrientzat jada onuragarria den saldo baten ondorioa da, ordaintzen ari direnekin alderatuta —joera hori 2025ean zehar baieztatu beharko da—.

¹ Beste arrazoi batzuen artean enpleguaren dinamismoa dago (maximo historikoetan), familien gastuari eta inbertsioari laguntzen baitio.

² Ageriko zordunen (+% 3,7) eta errentamendu finantzarioaren (+% 7,7) arloan erregistratutako igoerari lotuta; kobrantza zalantzarikako kredituak, aldiz, murrizketa izan zuen (-% 6,0).

245. koadroa Kreditu-erakundeak. Kredituak, motaren arabera. Beste sektore egoiliar batzuk

(M euro)					
Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Guztira	1.224.440	1.223.700	1.219.477	1.181.269	1.185.262
Merkataritza-kreditua	42.162	47.169	55.056	51.733	50.246
Eperako beste zordun batzuk	1.077.559	1.070.780	1.066.951	1.032.228	1.037.221
Beste mailegu batzuk	104.719	105.750	97.470	97.308	97.795

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Gordailuko erakundeei atxikitako 2024ko kreditu-saldo biziaren bilakaerak (+% 0,4) segmentu ia guztien dinamismoa baieztatzen du¹; urte arteko zifrak hobetu egin ziren jarduera produktiboei eta etxebizitzak erosi eta birgaitzeari bideratutako kredituan (+% 0,5 bi kasuetan), kontsumo-kredituaren igoerarekin batera (+% 7,1) —horiek beste kreditu batzuen murrizketa konpentsatu zuten (-% 5,9)—.

246. koadroa Gordailu-erakundeak. Kreditua, jomugaren arabera. Beste sektore egoiliar batzuk

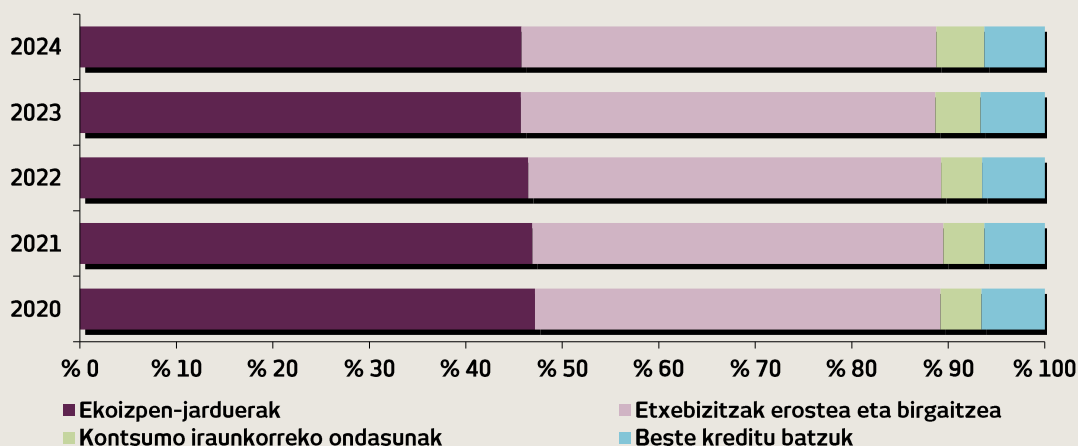
(M euro)					
Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Guztira	1.174.945	1.173.435	1.166.763	1.126.785	1.130.821
Ekoizpen-jarduerak	554.073	550.342	542.154	514.953	517.471
Etxebizitzak erostea eta birgaitzea	493.951	500.045	499.417	484.126	486.364
Kontsumo iraunkorreko ondasunak	49.727	49.688	49.545	52.564	56.316
Beste kreditu batzuk	77.194	73.360	75.647	75.142	70.671

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Kreditu-saldo biziaren zatirik handiena jarduera produktiboen (% 45,8) eta etxebizitzak erosi eta birgaitzearen (% 43,0) artean banatzen da. Hori kontsumo iraunkorreko ondasunei (% 5,0) edo beste helburu batzuei (% 6,2) zuzendutako kredituarekin osatzen da. Bosturteko honetan egitura nahiko egonkorra izan da, eta aipatzekoa da soilik familiei esleitutako kreditua ari dela pisu erlatiboa irabazten, eta, batez ere, etxebizitzak erostea eta birgaitzea (ehuneko +1,0 puntu); aldiz, jarduera produktiboetan jaitsiera izan zen (ehuneko -1,4 puntu).

¹ Maileguak emateko irizpideek egonkor jarraitu zuten eta eskaria modu orokortuan areagotu zen (Bankuko maileguen inkesta, 2024ko laugarren lauhilekoa, Espainiako bankua) <https://www.bde.es/f/webbe/GAP/Secciones/SalaPrensa/NotasInformativas/25/presbe2025-07.pdf>

47. grafikoa Gordailu-erakundeak. Kreditua, jomugaren arabera. Beste sektore egoiliar batzuk

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

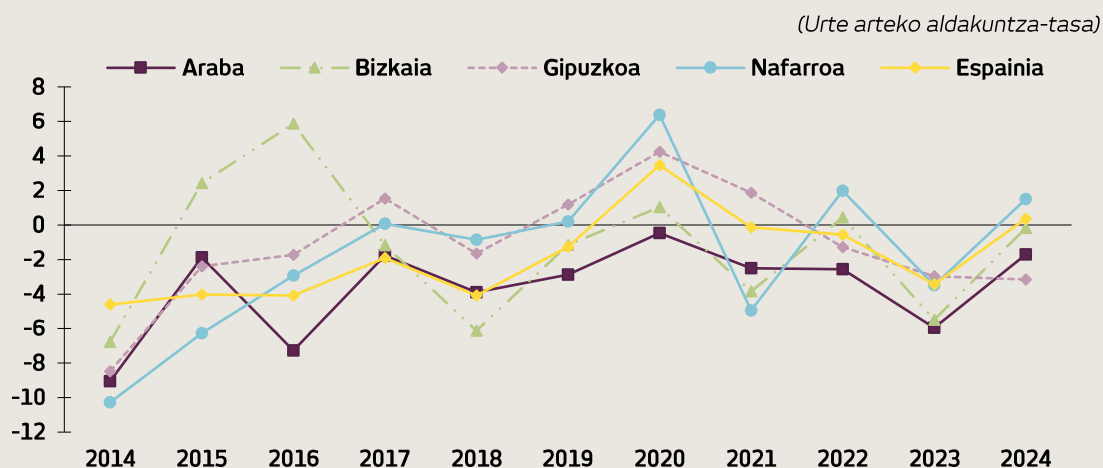
Kredituaren bilakaera EAEn eta Nafarroan

2024 amaieran, Euskal Herriko kreditu-saldoa jaitsi egin zen (-% 1,1), eta Estatuan, berriz, ezberdina izan zen emaitza (+% 0,2). Azken hori EAEn erregistratutako murrizketak baldintzatu zuen (-% 1,7) eta ez zuen konpentsatu Nafarroako kredituaren igoerak (+% 1,2). Hala, Euskal Herriak (% 6,8) pisua galdu zuen Estatuko kreditu-jardueraren osotasunean, 2019an historiako baliorik handiena lortu zenetik (% 7,1). Hiru lurralde historikoek kreditu-saldoa murriztu zuten 2024an, eta nabarmendu behar da Gipuzkoak erregistratutako jaitsiera (-% 4,0), Araba (-% 1,3) eta Bizkaiaren (-% 0,6) aurrean. Bilakaera horrek Bizkaiak EAEko kreditu biziari egindako ekarpena¹ indartu zuen (% 59,6; ehuneko +0,7 puntu), Gipuzkoak egindakoa okerrera joan zen (% 29,2; ehuneko -0,7 puntu) eta Arabakoa egonkor mantendu zen (% 11,2; ehuneko 0,0 puntu).

Kreditu-saldo biziaren bilakaerak barne hartzen du administrazio publikoen eta beste sektore egoiliar batzuen (BSE) segmentuen jarduera. Azken horrek biltzen du eragiketaren zatirik handiena (guztizkoaren % 90 inguru) aintzat hartutako geografia-eremu guztietan. 2024 amaieran, beste sektore egoiliar batzuei esleitutako kreditu-saldo bizia jaitsi egin zen Euskal Herrian (-% 0,7), EAEko emaitza dela-eta (-% 1,3) —eta hiru lurralde historikoetako; -% 1,7, -% 0,2 eta -% 3,2 Araba, Bizkaia eta Gipuzkoarentzat—. Bestalde, Nafarroan hobetu egin zen kreditu pribatua (+% 1,5) eta haren dinamismoa estatukoa baino altuagoa izan zen (+% 0,4).

¹ Kontuz: ezin da zuzenean lurralde bakoitzeko agenteek emandako kreditu gisa hartu. Izan ere, entitateek lurralde bakoitzari egindako esleipenean oinarritzen da (bulegoen finkapenaren eta jardueraren arabera). Egoitzarekin lotura duten faktoreek ere eragina dute. Kredituaren lurraldekako banaketa honetan badirudi Bizkaiak neurritz kanpoko ordezkariak duela, EAEko BPGari (2024) egiten dion lurralde-ekarpena kontuan izanda (% 50,6); Gipuzkoaren (% 33,4) eta Arabaren (% 16,0), ekarpenak txikiagoak dira. Hala, Bizkaiak pisu handiagoa du BPGan, kredituan baino.

48. grafikoa Gordailu-erakundeak. Beste sektore egoiliar batzuei emandako kredituaren bilakaera

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Euskal Herriak estatuko kreditu pribatu osoan egindako ekarpena % 6,4 izan zen, kreditu-jarduera osoa baino pixka bat txikiagoa da ratio hori (% 6,8). Kreditu pribatuaren egiturari, berriz, Nafarroak pisua hartu zuen (% 21,1; ehuneko +0,5 puntu) eta jaitsiera izan zuen, berriz, EAEk (% 78,9; ehuneko -0,5 puntu). Beste sektore egoiliar batzuen kreditu-saldo biziaren EAEko lurralde-banaketa (% 11,5, % 56,8, % 31,7, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoarentzat) bat dator beste adierazle batzuekin, esaterako, biztanleriarekin edo KPlarekin.

247. koadroa Gordailu-erakundeak. Kreditua, agenteen eta lurraldearen arabera

(M euro)

Lurraldea	Urtea	AP	BSE	GUZTIRA
Araba	2022	825	7.071	7.895
	2023	791	6.649	7.440
	2024	808	6.535	7.343
Bizkaia	2022	7.017	34.281	41.297
	2023	6.757	32.397	39.154
	2024	6.574	32.341	38.915
Gipuzkoa	2022	1.528	19.182	20.710
	2023	1.260	18.611	19.871
	2024	1.053	18.023	19.077
EAE	2022	9.369	60.533	69.903
	2023	8.809	57.657	66.465
	2024	8.435	56.900	65.335
Nafarroa	2022	901	15.552	16.453
	2023	820	15.009	15.829
	2024	791	15.235	16.026
Euskal Herria	2022	10.271	76.085	86.356
	2023	9.628	72.666	82.294
	2024	9.227	72.134	81.361
Espainia	2022	79.811	1.166.763	1.246.574
	2023	75.167	1.126.785	1.201.952
	2024	73.820	1.130.821	1.204.641

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Administrazio publikoek kreditu-saldoen %10 hartzen dute, eta 2024an saldo horren doiketa nagusitu zen. Urte arteko datuetan, jaitsiera izan zen Euskal Herrian (-% 4,2). Jaitsiera hori Estatukoa baino handiagoa (-% 1,8) izan zen eta EAEko eta Nafarroako datuen antzekoa (-% 4,2 eta -% 3,5, hurrenez hurren). Murrizketa hori gorabehera, aipatu behar da Euskal Herriak bere pisua bikoizten duela oraindik administrazio publikoen segmentuan (% 12,5), eta txikiagoak dira, aldiz, segmentu pribatuko ekarpena (% 6,4) eta kreditu osoa (% 6,8).

Lurralde Historikoka egindako banaketak zehaztasun handiagoz erakusten du EAEko emaitza (-% 4,2). Zehazki, sektore publikoaren kredituak Gipuzkoan izandako murrizketa handia (-% 16,4) nabarmentzen da. Bizkaian, berriz, murrizketa txikia izan du (-% 2,7) eta Araban igoera erregistratu da (+% 2,1) —hori ez dator bat zorpetze-posizioen murrizketako joera orokortuarekin—. Gainera, azpimarratu behar da lurralde-banaketa ez dela kreditu osoarentzat eta kreditu pribatuarentzat aipatutakoaren berdina, kreditu publikoa Bizkaian biltzen baita (% 77,9) eta ez Gipuzkoan (% 12,5) edo Araban (% 9,6).

Beste adierazle batzuk: hipoteken eraketa eta ibilgailuen matrikulazioa

2024an etxebizitzaren hipoteka berrien eraketa ugartu egin zen (+% 10,3, +% 21,2 eta +% 11,2 EAEan, Nafarroan eta Estatuan), 2023an erregistratutako beherakadarik suspertuta —interes-tasa altuen egoerak bultzatuta—, baina 2022an lortutako mailara

iritsi gabe EAEn eta Estatuan (- 9,0 eta -% 8,7, hurrenez hurren); Nafarroan, berriz, gainditu egin zen (+% 5,7). Halere, aipatu behar da 2024an sinatutako hipoteka berrien kopurua (21.006, 5.519 eta 423.761, EAEn, Nafarroan eta Estatuan) 2006an erregistratutako zifra maximoa baino txikiagoa dela oraindik (43.328, 13.292 eta 1.342.171).

248. koadroa	Etxebizitzten gaineko hipoteka berrien eraketa				
Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Espainia					
Hipoteka kopurua	337.752	418.058	464.107	380.966	423.761
Zenbatekoa guztira (milioi €)	45.508	57.493	67.256	54.031	61.731
Batez besteko zenbatekoa (€)	134.738	137.523	144.914	141.827	145.673
EAE					
Hipoteka kopurua	19.252	21.098	23.076	19.052	21.006
Zenbatekoa guztira (milioi €)	2.848	3.319	3.700	3.033	3.339
Batez besteko zenbatekoa (€)	147.927	157.304	160.328	159.176	158.976
Nafarroa					
Hipoteka kopurua	4.201	5.190	5.219	4.555	5.519
Zenbatekoa guztira (milioi €)	488	640	681	609	708
Batez besteko zenbatekoa (€)	116.280	123.380	130.508	133.714	128.299

2024: behin-behineko datuak.

Iturria: Hipoteken Estatistika. EIN. Geuk egina.

Hipoteka berrien eraketan izandako gorakada bat dator interes-tasak jaistearekin¹, urtearen azken hiruhilekoan hipoteka gehiago sinatuta —tasa baxuagoak—. Interes-tasen gorabehera horrek Estatuan hipoteka aldakorren kuota areagotzea ekarri du² (% 39,8 eta % 41,2 2023an eta 2024an) eta 2022ko zifra gainditu zuen (% 29,0). Azken hori interes finkoko tasen hipoteken aldeko apustuak markatu zuen (% 71,0); horiek pisu txikiagoa izan zuten 2023an eta 2024an (% 60,2 eta % 58,8).

Hipoteka-jardueraren hobekuntza 2024an emandako guztizkoan ikusten da (+% 10,1, +% 16,3 eta +% 14,2 EAEn, Nafarroan eta Estatuan). Batez besteko kantitatea handiagoa izan zen EAEn (158.976 €), Estatuan (145.673 €) eta Nafarroan (128.299 €) baino, eta hurbiltzen doa 2008an lortutako balioetara (164.406 €, 148.865 € eta 149.172 €, hurrenez hurren), beheranzko prozesu jarraitu baten ondoren, 2013 eta 2016 artean erregistratutako balio minimoetaraino³.

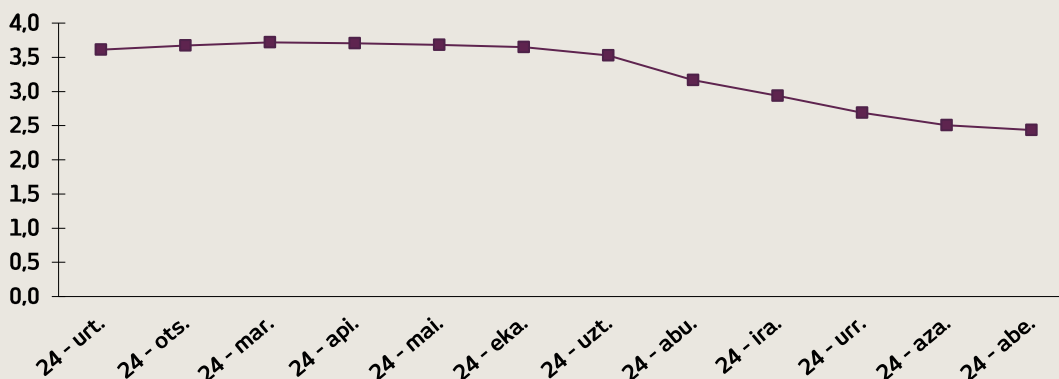
¹ Hamabi hilabeteko Euriborra txikiagoa (2023ko abenduan % 3,679 eta 2024ko abenduan % 2,436).

² Informazio hori ez dago eskuragarri EAEn eta Nafarroaren kasuan, baina bi eremuen egoera islatzen duela uste dugu.

³ Balio minimoak Estatuan 2013an (100.011 €) izan ziren; EAEn, 2014an (120.289 €), eta Nafarroan, 2016an (101.449 €), hogeita hamar (2005-2024) urtean balio txikiak bildu dituen laurteko batekin (2013-2016).

49. grafikoa Euriborraren bilakaera^(*) (hamabi hilabetera)

(%)

(*): Hilabete bakoitzaren itxierako datua da.
Iturria: Europako Banku Zentrala. Geuk egina.

Aldaketa notarialak erregistratu dituzten hipotekak¹ gora egin zuten EAEn, Nafarroan eta Estatuan, eta azken hamarkadako zifrarik altuenetako bat izan zen. Nafarroako gorakada handia (+% 168,5) nabarmentzen da, aldatutako 1.200 hipoteka baino gehiagorekin; jarraian, EAEk (+% 21,1) 5.000 hipoteken atalasea ukitzen du, eta ondoren dator Estua (+% 18,8), datua hobetu arren, ez da iritsi 2021eko zifrara, 200.000 hipoteka baino gehiago aldatu baitziren urte horretan -espiral inflazionista kontrolatzeko interes-tasen igoerak baldintzatuta, eta aldaketa horiek justifikatu zituen etxebizitzaren gaineko indarreko hipoteketan-.

Perspektiban begiratuta, agerikoa da finantza-kostuaren aldaketak eragina izan zuela aldaketa notarialak erregistratu zituzten hipoteken kopuruan (4.900, 1.227 eta 121.631 EAEn, Nafarroan, eta Estatuan). Interes-tasen igoerak izandako eraginik gabeko urte normalizatu baten erreferentzia gisa 2019a hartuta, orduan baino zifra handiagoak izan ziren argi eta garbi (1.218, 184 eta 39.543, hurrenez hurren).

249. koadroa Aldaketa notarialak erregistratu dituzten etxebizitzaren gaineko hipotekak

(Hipoteka kopurua)

Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Espainia	65.692	207.381	113.050	102.364	121.631
EAE	1.448	3.415	3.374	4.046	4.900
Nafarroa	215	1.024	557	457	1.227

2024: behin-behineko datuak.
Iturria: Hipoteken Estatistika. EIN. Geuk egina.

¹ Hauei egiten die erreferentzia: nobazioa (hipoteka kontratatu ondoren egiten den eta kontratua berriro negoziatzeko aldean borondateen akordio berri bat eskatzen duen edozein aldaketa), hartzekodunaren subrogazioa (banketxez aldatzea, eta, beraz, kontratuak baldintza berriak izatea) eta zordunaren subrogazioa (hipotekaren titularra aldatzea, titular berriaren onarpenarekin; kontratuaren baldintzetan aldaketak egon daitezke edo ez). Hauek dira egindako aldaketen alderdi nagusiak: epea, zenbatekoa, erreferentzia mota eta/edo aplikatutako diferentziala.

Hipoteka-betearazpenek¹ urte arteko profil ezberdina erregistratu zuten 2024an; izan ere, gora egin zuten EAEn (+% 21,4), ez ziren aldatu Nafarroan (% 0,0) eta jaitsi egin ziren Estatuan (-% 5,8). Halere, 2019 urteari dagokionez, hiru eremuetan igo ziren etxebizitzaren gaineko hipoteka-betearazpenak, (+% 159,7, +% 66,7 eta +% 45,1 EAEn, Nafarroan eta Estatuan); horrek are gehiago nabarmendu zuen 2019tik bizitako egoeraren eragina, baina 2014an² lortutako mailetara iritsi gabe (-% 30,0, -% 82,3 eta -% 76,2 EAEn, Nafarroan eta Estatuan, urte horretan hasitako betearazpenei dagokionez).

250. koadroa Hipoteka-betearazpena hasita duten etxebizitza partikularrak

(Etxebizitza kopurua)

Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Espainia	9.692	15.138	14.343	11.369	10.713
EAE	113	225	183	154	187
Nafarroa	56	85	75	55	55

2024: behin-behineko datuak.

Iturria: Hipoteka Betearazpenen Estatistika. EIN. Geuk egina.

Etxebizitza arloari buruz aurkeztutako informazioa (hipotekak) ibilgailu berriak erostearen ingurukoarekin osatzen da (matrikulazioa). 2024an 25.772, 7.321 eta 1.016.885 ibilgailu berri matrikulatu ziren EAEn, Nafarroan eta Estatuan. Urte arteko hobekuntza hori (+% 5,6, +% 2,1 eta +% 7,1), 2023ko emaitzari gehitzen zaio (+% 11,2, +% 13,3 eta +% 16,7). Halere, 2019an baino askoz ere gutxiago dira oraindik (-% 35,2, -% 36,1 eta -% 19,2), eta espero da ibilgailuak erosteko laguntzen programak³ martxan jarri izanak sustatuko duela parke mugikorra erosi eta berritzea⁴.

Bigarren eskuko merkatua⁵ ere hobetu zen 2024an, unitate gehiago saldu zituzten (+% 3,8, +% 5,7 eta +% 8,6 EAEn, Nafarroan eta Estatuan) eta ibilgailu berrien merkatua gainditu zuten (75.222, 31.149 eta 2.114.396 unitate EAEn, Nafarroan eta Estatuan).

¹ Hipoteka baten karga ezarrita duen ondasun higiezin baten salmenta agintzen duen prozedura exekutiboa, zordunak hipotekan ezarritako betebeharrak ez betetzeagatik.

² Eskuragarri dagoen lehen urtea, EINek ez du lehenagoko informaziorik argitaratzen. Eskuragarri dauden datuen arabera, 2014an 267 hipoteka-betearazpen hasi zituzten EAEn, 311 Nafarroan eta 44.939 Estatuan.

³ Esaterako, Espainiako Gobernuak sustatutako ibilgailu elektrikoak eskuratzeko MOVES III Plana edo Eusko Jaurlaritzaren Renove plana, edozein motorizazio motako (diesela eta gasolina barne, besteak beste) ibilgailuentzako laguntzaren babesa sustatzen duena.

⁴ 14 urte baino gehiagoko batez besteko antzintasuna dute EAEn, Nafarroan eta estatuan.

⁵ Iturria: Ganvam (<https://ganvam.es/el-mercado-de-ocasion-cumple-las-previsiones-y-cierra-2024-superando-los-dos-millones-de-unidades/>).

251. koadroa Ibilgailuen matrikulazioaren bilakaera Turismoak

(Unitate kopurua)

Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Espainia	851.210	859.477	813.376	949.362	1.016.885
EAE	30.262	24.716	21.949	24.409	25.772
Nafarroa	8.381	7.228	6.329	7.173	7.321

Iturria: Anfac. Geuk egina.

Berankortasunaren bilakaera

Kobrantza zalantzarriko kredituak berriz jaitsi ziren (-% 5,6 urte artean). Hala, saldoa 36.600 eurora arte murriztu zen eta 2013tik erregistratutako balio maximotik (191.748 milioi euro) izandako beheranzko profila finkatuz % 80,9ko murrizketa metatuarekin. Kreditu-saldoa pixka bat areagotu arren (+% 0,4), kreditu zalantzarriaren murrizketa hori gertatu zen; hortaz, zalantzarrien tasa jaitsi¹ egin zen eta % 3,24an kokatu zen. Azken urteotako ratorik baxuena da, 2013an lortu zenetik oso urrun (% 13,77).

252. koadroa Gordailu-erakundeak. Zalantzazkoen edo berankortasunaren guztizko tasaren bilakaera. Beste sektore egoiliar batzuk

(M euro)

Urtea	Kreditu zalantzarriak	Kreditua, guztira	Zalantzarrien tasa (%)
2016	112.275	1.222.511	9,18
2017	94.174	1.199.079	7,85
2018	67.196	1.150.228	5,84
2019	54.301	1.135.590	4,78
2020	52.224	1.174.945	4,44
2021	49.378	1.173.435	4,21
2022	40.276	1.166.763	3,45
2023	38.768	1.126.785	3,44
2024	36.600	1.130.821	3,24

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Segmentu guztiek murriztu zuten kreditu zalantzarrien saldoa, baina hauek nabarmenduta: ekintza produktiboak (-% 4,9), saldo horren erdia baino zertxobait gehiago osatzen baitzuten (20.116 milioi euro); familiak (-% 6,3), pisu handiarekin epigrafe horretan (16.291 milioi euro); eta gainerako eragileekin osatzen da² (193 milioi euro), beheranzko profil partekatuarekin (-% 18,5). Segmentu bakoitzaren xehetasunak baieztatzen du zerbitzuen sektoreak zer pisu duen produktiboen artean (13.011 milioi euro; -% 7,8), eta etxebizitzak eskuratu eta birgaitzeak (10.783 milioi euro; -% 6,0) familien kasuan.

¹ Ordaindu gabeko edo kobrantza zalantzarriko kredituen ehunekoa, emandako finantzaketa osoari dagokionez.

² Hauek barne: familien zerbitzura dauden irabazi-asmorik gabeko erakundeak, kreditu zalantzarrien 129 milioi euroko saldoarekin (-% 0,0), eta sailkatu gabeko taldea, 64 milioi euroarekin (-% 41,3).

Jaitsiera partekatua den arren, berankortasun-mailan dauden aldeak mantendu egin ziren. Jarduera produktiboek (% 3,9) munduko berankortasun-tasa gaintitu zuten, bereziki eraikuntzak¹ (% 8,1), emaitza bikoiztu baitzuen, eta zerbitzuen artean, hauek, besteak beste: ostalaritza (% 5,8), merkataritza eta konponketak (% 5,9). Bestalde, familiek batez bestekoa baino zalantzagarrrien tasa txikiagoa zuten (% 2,7), batez ere, etxebizitzak eskuratu eta birgaitzearekin lotuta (% 2,2), eta beste balio batzuetan, berriz, —batez ere kontsumoan— balio askoz handiagoa zuten (% 4,6). Eragileen sendotasunean eta fidagarritasunean sostengatzen da joera hori, eta tasa horrek jaisten jarraitzen du, 2025 hasieratik (% 3,21 otsailean).

253. koadroa Gordailu-erakundeak. Kreditu zalantzagarrria eta berankortasun-tasa, helburuen arabera. Beste sektore egoiliar batzuk

Kontzeptua	Kreditu zalantzagarrria (milioi euro)			Ratio zalantzagarrriak (%)		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Zalantzazkoak guztira	40.276	38.768	36.600	3,5	3,4	3,2
Ekoizpen-jarduerak	23.075	21.145	20.116	4,3	4,1	3,9
Nekazaritza eta arrantza	1.097	1.115	1.104	4,9	5,4	5,5
Industria	4.126	3.973	4.092	3,9	4,0	4,2
Eraikuntza	2.029	1.942	1.908	8,1	8,3	8,1
Zerbitzuak	15.822	14.114	13.011	4,1	3,8	3,5
Higiezinak	2.768	2.050	1.678	3,7	3,0	2,4
Finantzak (ez bankak)	195	283	261	0,3	0,4	0,4
Merkataritza eta konponketak	4.660	4.577	4.561	5,6	5,8	5,9
Garraioa eta biltegiatzea	1.365	1.351	1.088	4,0	4,2	3,5
Ostalaritza	2.411	1.852	1.584	8,0	6,5	5,8
Beste zerbitzu batzuk	4.422	4.002	3.840	4,2	4,0	3,5
Beste helburu batzuk / familiak	16.938	17.386	16.291	2,8	2,9	2,7
Etxebizitzak erostea eta birgaitzea	10.723	11.467	10.783	2,1	2,4	2,2
Beste batzuk	6.215	5.919	5.507	5,5	5,1	4,6
Gainerakoak	263	237	193	2,3	1,9	2,5

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

2.2 GORDAILUEN BILAKAERA

Estatuko kreditu-erakundeetako gordailuak

2024an kreditu-erakundeetako gordailuen saldoa handitu egin zen (+% 3,6), bi etapak markatutako laurteko baten ondoren: lehenengoan (2020-2021) gordailuak igo ziren (+% 11,4 eta +% 5,7 2020an eta 2021ean), bizitako paralisiak (aurrezpen behartua) eta espiral inflazionistak (aurreikuspenezko aurrezkia) baldintzatuta; eta bigarreanean (2022-

¹ Sektore honek kalte handia jasan zuen 2008ko krisialdiaren aurreko kreditu-hedapenagatik eta jarduera horren ondorengo gainbeheragatik (aktiboen balio-galera, salmenten beherakada, enpresa-likidazioak, etab.).

2023) murriztu egin ziren (-% 2,5 eta % 0,0, 2022an eta 2023an), suspertze ekonomikoarekin eta interes-tasen igoerarekin bat etorrira. Edonola ere, interes-tasen igoera hori ez zen islatu gordailuen ordainketan beste elementu batzuekin alderatuta.

2024 urtean gordailuen dinamismoan (+% 3,6) lagundu zuten beste elementu batzuk¹ izan ziren. Hala, gordailuak 2,2 bilioi eurotara iritsi ziren ia; 2012tik lortu ez gabeko zifra da hori. Igoera hori familien eta enpresen segmentuan sostengatzen da, 1,5 bilioi euroko saldo historikoarekin² (+% 5,2), administrazio publikoek erregistratutako hobekuntzaz gain (+% 44,7) —alderatuz gero, pisu marjinala du (139.717 milioi euro)—. Bi segmentu horiek konpentsatu zuten kreditu-sistemaren saldoak (-% 11,1) eta beste sektore ez-egoiliar batzuek (-% 6,1) erregistratutako murrizketa. Horiek batera saldo osoaren lauren bat hartu zuten (% 5,8 eta % 18,9, hurrenez hurren).

254. koadroa Kreditu-erakundeak. Gordailua, eragilean arabera

	(M euro)				
Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Guztira	2.059.571	2.177.660	2.122.526	2.122.928	2.198.682
• Kreditu-sistema	369.741	409.433	241.691	143.641	127.656
• Administrazio Publikoak	80.754	96.988	96.028	96.545	139.717
• Beste sektore egoiliar batzuk	1.369.548	1.425.055	1.441.212	1.441.390	1.516.688
• Beste ez-egoiliar batzuk	239.526	246.183	343.595	441.352	414.622

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Familien eta enpresek gordailuen saldoa areagotzea bat dator aintzat hartutako elementuen hobekuntza orokortuarekin; eperako gordailuen igoera (+% 23,1) nabarmentzen da bereziki, «*funtsak ageriko kontuetatik ordainketa handiagoa eskaintzen duten eperako gordailuetara aldatuta*» (Espainiako Bankua). Horrela, epigrafe horrek pisua handitu zuen (% 16,1; ehuneko +2,3 puntu), zatirik handiena ageriko gordailuei badagokie ere (% 80,4) —horiek ere hobetu ziren (+% 2,1)— eta beste batzuen taldearekin osatzen da³ (+% 9,1).

¹ Batzuk positiboak: esaterako, enpleguaren hobekuntzak (maximo historikoak) eta inflazioaren moderazioak, familietako errenta gordin erabilgarriari laguntzen diote. Eta beste batzuk, aldiz, negatiboak: hala nola ezegonkortasun politikoak eta hazkunde ekonomikoa moteltzeak, zuhurtziazko aurrezkiari, laguntzen diote, besteak beste.

² Lehenago ez zen inoiz gainditu 1,5 bilioi euroren atalasea.

³ Barne hartzen ditu aktiboen aldi baterako lagapena (20.363 M€; +% 35,3 urte arteko tasan), finantza-pasibo hibridoak (17.152 M€; -% 6,0), aktiboen transferentziagatik eratutako pasiboak (15.446 M€; +% 2,4), eta mendeko gordailuak (232 M€; +% 5,0).

255. koadroa Kreditu-erakundeak. Gordailua, moten arabera. Beste sektore egoiliar batzuk

(M euro)					
Kontzeptua	2020	2021	2022	2023	2024
Guztira	1.369.548	1.425.055	1.441.212	1.441.390	1.516.688
• Agerikoa edo aurrezkia	1.164.411	1.264.798	1.293.722	1.194.511	1.219.518
• Eperakoa	160.440	117.220	109.395	198.269	243.976
• Beste batzuk	44.697	43.037	38.095	48.609	53.194

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Gordailuen bilakaera EAEn eta Nafarroan

2024 amaieran, Estatuan jarduten diren gordailu-erakundeei¹ atxikitako gordailuen saldoa handitu zen (+% 7,8) , eta horrek horien posizioa indartu zuen, kreditu-erakundeek erregistratutakoa halako bi izan baitzen² (+% 3,6), 1,6 bilioi euroko saldo biziarekin —seriearen erregistrorik handiena da—. Hobekuntza hori Euskal Herrian ere izan zen (+% 4,1), EAeko (+% 4,2) eta Nafarroako (+% 3,8) bilakaeran oinarrituta, baina lurralde historikoka emaitzak ñabardurak ditu: Gipuzkoako (+% 5,8) eta Bizkaiko (+% 4,6) igoera nabarmendu zen, Araban erregistratutako murrizketa txikiaren aurrean (-% 1,0).

Euskal Herriko gordailuetako saldoa (123.274 M €) serie historikoko zifrarik altuena izan zen —baita EAE, Nafarroa, Bizkaia eta Gipuzkoarentzat ere—, eta % 7,6ko ekarpena egin zion Estatuko jarduerari. Bestalde, azpimarratu behar da lurralde-banaketari eutsi zitzaiola; EAERI zegokion zati nagusia (% 81,4) Euskal Herrian, eta barneko banaketa (% 13,7, % 53,6 eta % 32,7 Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan) KPlaren antzekoa izan zen (% 16,0, % 50,6 eta % 33,4 2024an).

¹ Kreditu-erakundeen azpitaldea, bankuek, aurrezki-kutxek eta kreditu-kooperatibek osatua.
² Aurreko atalean jasoa.

256. koadroa Gordailu-erakundeak. Beste sektore egoiliar batzuen eta Administrazio Publikoen gordailuak.

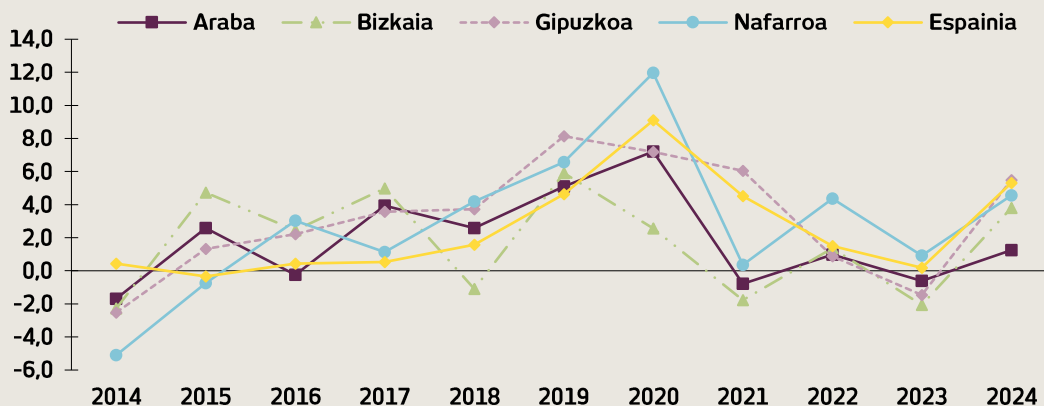
(M euro)

Lurraldea	Urtea	AP	BSE	GUZTIRA
Araba	2022	2.572	11.553	14.125
	2023	2.381	11.482	13.864
	2024	2.100	11.626	13.726
Bizkaia	2022	6.531	45.531	52.062
	2023	6.865	44.591	51.456
	2024	7.526	46.289	53.815
Gipuzkoa	2022	736	30.722	31.457
	2023	708	30.270	30.979
	2024	853	31.932	32.785
EAE	2022	9.839	87.806	97.644
	2023	9.955	86.343	96.298
	2024	10.479	89.847	100.326
Nafarroa	2022	711	20.543	21.253
	2023	1.367	20.733	22.099
	2024	1.271	21.677	22.948
Euskal Herria	2022	10.549	108.349	118.898
	2023	11.322	107.076	118.398
	2024	11.750	111.524	123.274
Espainia	2022	95.644	1.410.799	1.506.442
	2023	96.123	1.413.514	1.509.637
	2024	139.040	1.488.666	1.627.706

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

50. grafikoa Gordailu-erakundeak. Beste sektore egoiliar batzuen gordailuak

(Urte arteko aldakuntza-tasa)

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Gordailuaren zatirik handiena beste sektore egoiliar batzuei zegokien (familiak eta enpresak), eta saldo osoaren gutxienez % 85 bildu zuen aztertutako eremu bakoitzean. Gainera, atxikitako grafikoak erakusten du 2024an areagotu egin zela familiek eta enpresek gordailutako saldoa. Baita Araban ere (+% 3,8), emaitza global negatiboa erakutsi zuen eremu bakarrean (-% 1,0). Ezberdintasuna sektore publikoko gordailuetan

dago, jaitsi egin baitziren Araban (-% 11,8) eta Nafarroan (-% 7,0), nahiz eta orokorrean goranzko joera erakutsi (+% 3,8 eta +% 44,6 Euskal Herrian eta Estatuan).

Aurrezkiaren beste adierazle batzuk

Estatuko¹ familien² aurrezkiarekin lotutako beste adierazle batzuen bilakaera ikus daiteke atxikitako koadroan. Lehenik eta behin, 2024an, errenta gordin erabilgarria³ nabarmen hobetu zen (+% 8,7), bilioi bat euroren atalasea gaindituta; hori bat dator enpleguaren sustapenarekin (maximo historikoak) eta inflazioaren moderazioarekin. Faktore horiek familien aurrezteko (eta kontsumitzeko) gaitasuna hobetu zuten. Horrela, aurrezki gordina areagotzeak⁴ (+% 23,0) familien aurrezki-tasa⁵ sustatu zuen, % 13,6 arte, eta zifra hori 2020-2021 biurtekoan bakarrik gainditu zen (% 17,5 eta % 14,2) «behartutako aurrezkia» izan zelako.

257. koadroa Familien errenta gordin erabilgarria eta aurrezkia

Kontzeptua	(M euro)				
	2020	2021	2022	2023	2024
Errenta gordin erabilgarria	772.992	811.179	853.864	945.071	1.027.715
Aurrezki gordina	135.541	115.395	77.192	113.739	139.917
Aurrezki-tasa (%)	17,5	14,2	9,0	12,0	13,6

Iturria: EIN. Espainiako Kontabilitate Nazionalea. Kontu ez-finantzarioak. Geuk egina.

Interes-tasaren, kostuaren eta ordainketaren bilakaera

Inflazioa mugatu eta % 2tik gertuko mailan geratu zen. Aldi berean, Europako panoramako jarduera ekonomikoa ere moteldu egin zen (Alemaniakoa, batez ere). Bi faktore horiek justifikatu zuten Europako Banku Zentralak erreferentziazko interes-tasak murriztea. Estrategia horren eragina ikusten da Euriborrek hamabi hilabetez izandako bilakaeran, jaitsi egin baitzen 2024an (% 3,274), 2023an erregistratutako igoeraren ondoren (% 3,865). Gainera, aipatzekoa da 2024 amaierako datuak (% 2,436 abenduan) are gehiago⁶ murriztu zuela erreferentziazko indizearen balioa. Horrek agerian utzi zuen EBZk aplikatutako jaitsieren segida.

¹ Informazio hori ez dago eskuragarri EAEren eta Nafarroaren kasuan, baina bi kasuen egoera islatzen duela uste dugu.

² Familiei buruzko eta familien zerbitzura dauden irabazi-asmorik gabeko erakundeei buruzko informazioa hartzen du barne.

³ Lanetik datozen diru-sarreraren batura da, kapitalaren errentak, prestazio sozialak eta transferentziak gehituta, eta hauek kenduta: familiek ordaindutako zerga zuzenak eta gizarte segurantzak ordaindutako kuotak. Errenta gordin gisa eskuratzen da, transferentzia arrunten saldoa gehituta.

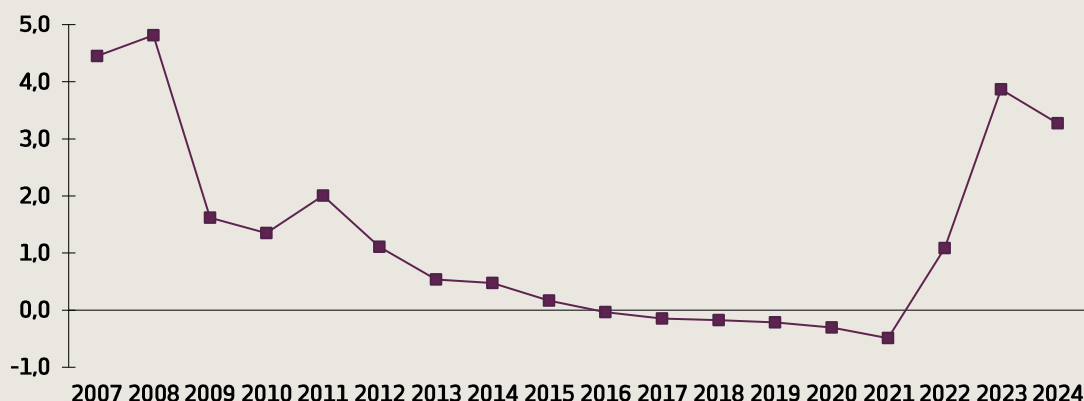
⁴ Azken kontsumoko gasturako erabiltzen ez den errenta gordin erabilgarriaren zatia da.

⁵ Familien aurrezki gordinaren eta errenta gordin erabilgarriaren arteko zatidura.

⁶ Eta jaisten jarraitu du 2025ean (% 2,143 2025eko maiatzean, azken datu eskuragarria).

51. grafikoa Euriborraren bilakaera^(*) (hamabi hilabetera)

(%)

(*): Hileko datuen batezbestekoa

Iturria: Europako Banku Zentrala. Geuk egina.

258. koadroa Kreditu-erakundeak. Familietarako⁽²⁾ eta sozietate ez-finantzarioetarako eragiketa berriei aplikatutako interes-tasak (TEDR)⁽¹⁾

(%)

	2020	2021	2022	2023	2024
FAMILIETARAKO MAILEGUAK ETA KREDITUAK⁽²⁾					
– Etxebizitza ⁽³⁾	1,51	1,38	2,96	3,78	2,90
– Kontsumoa ⁽³⁾⁽⁴⁾	6,32	6,10	7,13	7,69	6,97
– Beste helburu batzuk ⁽³⁾	2,77	2,44	4,78	5,66	4,73
SOZIESTATE EZ-FINANTZARIOETARAKO MAILEGUAK ETA KREDITUAK					
– Zorpekoak	1,44	1,55	2,68	4,79	4,22
– 250.000 €-ra arteko kredituak ⁽³⁾	1,87	1,69	3,53	5,33	4,14
– 250.000 eta 1.000.000 € arteko kredituak ⁽³⁾	1,51	1,29	3,36	5,08	3,85
– 1.000.000 € baino gehiagoko kredituak ⁽³⁾	1,37	1,04	3,26	4,99	4,01
FAMILIEN GORDAILUAK⁽²⁾					
– Agerikoak	0,01	0,02	0,04	0,15	0,17
– Eperakoak ⁽³⁾	0,02	0,06	0,72	2,58	2,15
• 1 urte arte	0,01	0,01	0,51	2,60	2,11
• 2 baino gehiago	0,15	0,03	1,05	1,25	1,13
SOZIESTATE EZ-FINANTZARIOEN GORDAILUAK					
– Agerikoak	0,01	0,03	0,11	0,69	0,63
– Eperakoak ⁽³⁾	0,01	0,45	1,60	3,52	2,73
• 1 urte arte	0,01	0,45	1,60	3,56	2,75
• 2 baino gehiago	0,13	0,55	0,79	0,36	0,79

(1): TEDR: Definizio mugatuko tasa efektiboa, hau da, komisorik gabeko UTB.

(2): Familiak eta familien zerbitzura dauden irabazi-asmorik gabeko erakundeak.

(3): Batez besteko tasa haztatua, produktu desberdinei dagokienez, epearen arabera. Abenduaren 31n.

(4): 2010eko maiatzetik, kreditu-txartelen bidez emandako kreditua ere sartzen da.

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina. Geuk egina.

Atxikitako koadroak erakusten du maileguen eta gordailuen eragiketei aplikatutako tasak jaitsi egin zirela orokorrean, eta hobekuntza bakarrak hauek izan dira: sozietate ez-finantzarioen epe luzerako gordailuei aplikatutakoak (% 0,36tik % 0,79ra), eta familien ageriko gordailuei aplikatutakoak (% 0,15tik % 0,17ra).

3. INBERTSIO KOLEKTIBOKO ERAKUNDEAK

Interes-tasen beherakadak¹ eta arriskuko aktiboen prezioak areagotzeak Eurogunean 2024an zehar finantza-baldintzak erlaxatzea ekarri zuen; horrek ahalbidetu zuen Inbertsio Kolektiboko Erakundeen ondarea zabaltzea Espainian (+% 14,9), eta urte amaieran 429.083 milioi euroko saldoa izan zuen.

Ondoriozko dinamismoa, batez ere, inbertsio-funtsek erregistratutako bilakaerari zor zaio (+% 14,9 urte arteko tasan) —erabakigarriak dira osotasunean duten pisu erlatiboagatik (405.931 milioi euro)—. Inbertsioko IKE-en ondarea areagotu zen gehien (+% 28,9; 6.476 milioi euro), eta IKE-en IKEek, berriz, izan zuten dinamismo gutxien (+% 6,4, 846 milioi euro). Bestalde, eta lehenengoz 11/2021 Legeak² ezarritako araudi-aldaketaren ondoren, Kapital Aldakorreko Inbertsio Sozietateek (SICAV) galeren joera hautsi zuten, urte arteko jardura positiboarekin (+% 10,6; 15.830 milioi euro).

2.075 erakunde ziren, 2023an gaitutakoak baino bi gutxiago. Horrek 2008tik erregistratutako atzeranzko profila berretsi zuen (-% 67,3, 6.354 erakundeko gehieneko historikoarekin alderatuta). Beherakada hori SICAVei dagokie, 2008an 3.202 erakunde baitziren, eta 2024an, berriz, 429.

259. koadroa Finantza arloko Inbertsio Kolektiboko Erakundeen ondarea eta kopurua

Kontzeptua	Ondarea (M euro)		Erakunde kopurua	
	2023	2024	2023	2024
Inbertsio-funtsak (IF)	353.260	405.931	1.496	1.492
Inbertsio-sozietateak (SICAV)	14.311	15.830	450	429
Inbertsio libreko IKE ¹ (ILIKE)	5.023	6.476	124	146
Inbertsio libreko IKE-en IKE ¹	795	846	7	8
Guztira	373.388	429.083	2.077	2.075

(1): Inbertsio libreko IKEak bi motatakoak izan daitezke, aktiboetan modu zuzenean (inbertsio libreko IKEak) edo inbertsio libreko beste IKE batzuen bidez (inbertsio libreko IKE-en IKEak) inbertitzen duten kontuan hartuta. Funts edo sozietate erakoak izan daitezke bi motak.

Iturria: CNMV.

IKE-en jardura inbertsio-funtsetan ardazten da (ondare osoaren % 94,5 eta erakundeen guztizko kopuruaren % 71,9), eta, horien aurrean, SICAVek galtzen jarraitu dute bai pisua, bai protagonismoa (% 3,7 ondarean eta % 20,7 erakundeen kopuruan). Bi talde horiei inbertsio libreko IKEak gehitzen zaizkie (ondare osoaren % 1,5 eta erakundeen

¹ 2024an zehar munduko ekonomiak bilakaera nahiko ona izan zuen. Joera horrekin batera, inflazioaren aurreikuspenen beheranzko berrikuspina eta banku zentral nagusien politika monetarioaren norabide-aldaketa gertatu ziren, eta horrek finantza-baldintzak hobetzea ekarri zuen.

² 11/2021 Legeak, uztailaren 9koak, SICAVei aplikagarri zitzaizen zerga-araudia aldatu zuen. Hala, partaide bakoitzak gutxienez 2.500 euro ematea exijitu zuen —gutxienez 100 akziodun izateko aurretiko baldintzaz gain—, sozietateak aukera izan zezan sozietateen gaineko zergan % 1eko interes murriztua ordaintzen jarraitzeko.

guztizkoaren % 7,0) eta inbertsio libreko IKE-en IKEak. Horiek sektorean gutxieneko presentzia dute (% 0,2 eta % 0,4, hurrenez hurren).

Horrela, jarduera birdimentsionatzeko prozesua berretsi zen. Hala, erakunde bakoitzeko ondarea, 206,8 milioi eurokoa zen batez beste eta 27 milioi euroko irabazi garbiak izan zituzten 2023rekin alderatuta. Eraitza horrek hiru inbertsio-elementu horien erakargarritasuna indartzen du; izan ere, batez besteko ondarean 2023an eta 2024an erregistratu ziren balio handienak, eta hirugarren urtez gaintitu ditu 100 milioi euroak eta 250 euroko mugara hurbildu da. Halere, IKE-en batez besteko ondarean ezberdintasun handiak daude produktu motaren arabera. Inbertsio-funtsak (272,1 M €) eta inbertsio libreko IKE-en IKEak (105,8 M) nabarmentzen dira, inbertsio libreko IKE-en (44,4 M €) eta SICAVen (36,9 M €) aurrean —tamaina txikiagoa dute batez beste—.

2025 urterako aurreikuspenek ziurgabetasuna erakusten dute (CNMV): «*Interes-tasen arriskua arindu den arren, pisua hartu du AEB eta Europaren arteko moneta-politiken balizko desadostasunak. Baliteke, horren ondorioz, kapitala interes-tasa altuagoak dituzten eremuetara bideratzea, edo aldakortasuna eragitea, mehatxu geopolitikoaren, zibernetikoen edo teknologia-garapenari eta jasangarritasunari lotutako erronken ondorioz. Egoera horretan, aurreikusten da baliabideen aldaketak jarraituko duela, errenta aldakorrarekiko esposizio handiagoa duten funtsetatik errenta finkoko aktiboetan pisu handiagoa duten horietara*».

HIF eta SICAVen ondarearen banaketa

Inbertsio-funtsen ondarea 405.931 milioi eurokoa izan zen, eta urte arteko hobekuntza (+% 14,9) finantza-inbertsioen zorroko saldo garbiaren igoerari dagokio (+% 15,4). Horrek zordunek eta hartzekodunek erregistratutako atzerakada orekatzen du (-% 12,9). Horrela, inbertsioen zorroak (% 95,3 guztira; ehuneko +0,4 puntu 2023. urteari dagokionez) ondare-egituran zuen pisua indartu zuen; aldiz, pisua galdu zuten zordunek eta hartzekodunek (% 0,3; -0,1 puntu) eta diruzaintza-segmentuak (% 4,4; -0,3 puntu).

Inbertsio-funtsen inbertsio-zorroa batez ere atzerriko merkatuan ardaztua zegoen oraindik (inbertsioen zorroen guztizkoaren % 78,7), eta urtea amaitzeko 304.420 milioi euroko saldoa izan zuen. Urtetik urterako dinamismo nabarmena izan zuen (+% 19,0). Bestalde, barne-zorroa ez zen hain dinamikoa izan (+% 3,8); hortaz, haren ekarpena gutxitu egin zen pixka bat (% 21,3; ehuneko -2,4 puntu), eta zalantzagarritzat hartzen diren inbertsioei dagokien ekarpen txikiarekin osatzen da (7 M €).

Bi inbertsio-zorroen (kanpokoa eta barrukoa) egitura zorraren balio adierazgarrien garrantziak ezaugarritzen du. Horiek elementu nagusiak ziren bi kasuetan (% 53,1 eta % 73,9, hurrenez hurren), eta bi zorroen agregatuan 234.932 milioi euro bildu zituzten (urte arteko tasaren % 21,1). Bigarren partida inbertitzailea inbertsio kolektiboko erakundeak

dira; oro har, 88.595 bildu zituzten eta jarduera hobea zuten barneko zorroan (+% 18,2) kanpokoan baino (+% 0,4), baina epigrafe horren zati nagusi izaten jarraitzen dute (bi zorroen saldo guztiaren % 86,4). Azkenik, ondare-tresnak (59.650 M €) dira garrantzi handieneko hirugarren partida eta jokabide ezberdina izan zuten dute kanpo-zorroan (+% 15,7) eta barnekoan (-% 4,2). Horiek osatzeko, kreditu-instituzioen gordailuen posizioak (3.569 M €), eratorriak (128 M €) eta beste batzuen segmentua (82 M €) zeuden jarraian —saldo gutxien duten partidak—.

260. koadroa Inbertsio-funtsen eta -sozietateen ondare-banaketa

(M euro; balio efektiboa)

Kontzeptua	Inbertsio-funtsak ⁽¹⁾			Inbertsio-sozietateak		
	2023	2024	%Δ 24/23	2023	2024	%Δ 24/23
Ondarea	353.260	405.931	14,9	14.311	15.830	10,6
Finantza-inbertsioen zorroa⁽²⁾	335.352	386.962	15,4	13.503	15.016	11,2
Barne-zorroa	79.510	82.535	3,8	2.231	2.308	3,4
Zorraren balio adierazgarriak	60.888	60.958	0,1	858	992	15,6
Ondare-tresnak	6.586	6.308	-4,2	870	845	-2,9
Inbertsio kolektiboko erakundeak	10.152	12.002	18,2	457	439	-3,9
Gordailuak; kreditu-erakundeak	1.686	3.100	83,9	14	5	-63,9
Eratorriak	134	86	-36,0	0	-1	--
Beste batzuk	62	82	31,7	32	28	-11,4
Kanpo-zorroa	255.835	304.420	19,0	11.271	12.707	12,7
Zorraren balio adierazgarriak	133.146	173.974	30,7	2.370	2.426	2,4
Ondare-tresnak	46.093	53.342	15,7	4.397	5.343	21,5
Inbertsio kolektiboko erakundeak	76.255	76.593	0,4	4.478	4.921	9,9
Gordailuak; kreditu-erakundeak	197	469	138,4	10	0	-100,0
Eratorriak	143	42	-70,7	-1	-3	217,5
Beste batzuk	0	0	-100,0	17	20	19,1
Zalantzazko inbertsioa, inbertsio berankorra edo auzipeko inbertsioa	7	7	0,9	1	1	25,8
Diruzaintza	16.467	17.714	7,6	869	899	3,5
Zordun/hartzekodun garbiak	1.442	1.255	-12,9	-61	-85	39,6

(1): Hortik kanpo daude inbertsio libreko IKEak (ILF eta ILIKEF). Helburuko bereziko konpartimentuen datuak guztizkoetan sartuta daude, baina ez dute bokaziorik. Hori dela eta, bokazioen batura ez dator bat guztizkoekin.

(2): Interesak txertatuta daude epigrafe guztietan.

Iturria: CNMV.

SICAVen azterketak erakutsi duenez, finantza-inbertsioaren (+% 11,2) eta diruzaintzaren (+% 3,5) zorroan erregistratutako hobekuntzari zor zaio haren ondare-balioa igo izana (+% 10,6), zordunen eta hartzekodunen saldo garbiaren hazkundearekin batera (+% 39,6). Inbertsio-zorroaren bilakaerak kanpo-zorroaren aldeko apustua baieztatzen du (+% 12,7) —jarduera-segmentu nagusia (% 84,6)—, barne-zorroaren aurrean (+% 3,4). Bi estrategia ezberdin nabarmentzen dira, posizioak indartu baitziren kanpo-zorroko ondareko instrumentuetan (+% 21,5) eta inbertsio kolektiboko erakundeetan (+% 9,9), eta, aldi berean, barne-zorroan epigrafe horietan berberetan murriztu ziren (-% 2,9 eta -% 3,9, hurrenez hurren). Hala, SICAVen zorroaren (barnekoa eta kanpoko) inbertsiogile nagusia ondare-tresnek jarraitzen dute izaten (6.188 milioi euro). Hurrengoak inbertsio kolektiboko erakundeak (5.360 M €) eta zorraren balio adierazgarriak (3.418 M €) izan ziren. Aldiz,

ondarearen bolumen txikiagoa izan zuten kreditu-erakundeek (5 M€), gainerako partidetan.

HIFen tipologia

Inbertsio-funtsen kudeaketa batez ere errenta finkoko eta errenta aldakorreko produktuen bidez bideratu zen, eta, beraz, inbertsio-funtsen ondare osoaren bi heren baino gehiago dagozkie bi kategoria horiei (% 49,6 eta % 22,5, hurrenez hurren). Horrela, funts horiek osatzen dituzten gainerako elementuek (monetarioak, orokorrak eta beste batzuk), ekarpen txikiagoak zituzten aztertutako aldagai bakoitzean.

2024ko balantzeak baieztatu du areagotu egin zirela bai inbertsio-funtsetako ondarea, bai partaideen kopurua (+% 14,9 eta % 3,4), eta funtsen kopurua, aldiz, ia berdina zela (-1 funts). Era berean, modalitate gehienek ondarea areagotu egin zen, eta horien artean nabarmendu ziren funts monetarioak (+% 117,5), euroaren errenta finko mistoa (% 54,1), euroaren errenta finkoa (+% 23,4) eta nazioarteko errenta finkoa (+% 21,9). Kontrara, funtsak murriztu egin ziren hauetan: nazioarteko errenta finko mistoa (-% 6,8), euroaren errenta aldakor mistoa (-% 15,1), errenta finkoko bermatuak (-% 15,7) eta errendimendu aldakorrekoak (-% 34,3).

Funtsen kopuruan ez zegoen ia aldaketarik (-1 funts), eta hazkundeak izan ziren modalitate hauetan: euroaren errenta finkoa (+27 funts), nazioarteko errenta finkoa (+3 funts), euroaren errenta finko mistoa (+3 funts) eta funts orokorrak (+3 funts). Era berean, gutxiagotu egin ziren euroaren errenta misto aldakorren funtsak (-4), euroaren errenta aldakorra (-7), eta errendimendu aldakorreko bermatuak (-23) eta itzulketa absolutuak (-5).

Partaideen kopuruaren bilakaera¹ hobera joan zen (+% 3,4), 16,57 milioi dira jada, eta emaitza hori bultzatu zuen batez ere partaideak igo izanak moneta-funtsetan (+% 93,2), euroaren errenta finkoan (+% 6,5), nazioarteko errenta finkoan (+% 2,1) eta kudeaketa pasiboan (+% 8,5). Kontrara, jaitsierak izan ziren nazioarteko errenta finko mistoan (-% 10,0), euroaren errenta misto aldakorrean (-% 38,9), nazioarteko errenta misto aldakorrean (-% 7,8) eta errendimendu aldakorreko funts bermatuetan (-% 33,9). Hori guztia, posizio «seguruak» indartzearen alde egin duen estrategia batekin, pisu aldakorragoa duten aukeren aurrean, batez ere 2025eko lehenengo lauhilekoan burtsa-merkatuetan oso aldakortasun handia baieztatu duen inguruan.

Errenta finkoko jardueraren zatirik handiena «euro» osagarrian bildua dago oraindik; izan ere, 289 funts ditu, 4.978.733 partaide eta 135.684 milioi euroko ondarea. Errenta aldakorra batez ere «nazioarteko» osagarrian ardatzen da, eta osagai horrek elkartzen ditu 357 funts, 4.225.554 partaide eta 60.220 milioi euroko ondare-bolumena.

¹ Mantentzen dituen kontratuen kopurua adina aldiz zenbatzen da partaide bakoitza.

261. koadroa Higigarrietako Inbertsio Funtsen (HIF), partaideen eta ondarearen banaketa^{1,2}, zorroaren osaeraren arabera

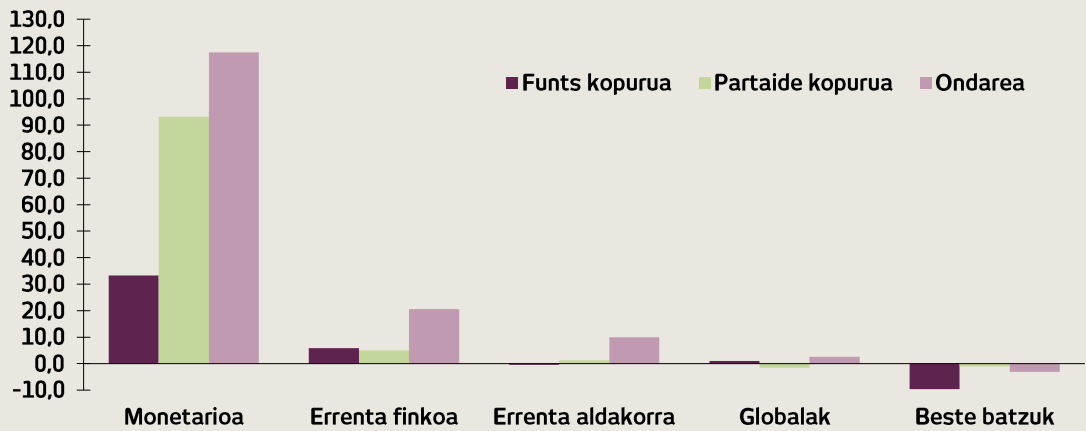
Kontzeptua	Funts kopurua		Partaide kopurua		Ondarea (M €)	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Monetarioa ²	3	4	205.670	397.338	10.501	22.845
Errenta finkoa (euroa) ²	262	289	4.675.178	4.978.733	109.988	135.684
Errenta finkoa (nazioartekoa)	56	59	952.586	972.610	11.380	13.876
Errenta finko mistoa (euro)	61	64	349.711	432.088	10.097	15.556
Errenta finko mistoa (nazioartekoa)	106	101	698.886	629.200	24.156	22.522
Errenta aldakor mistoa (euro)	25	21	17.207	10.508	864	734
Errenta aldakor mistoa (nazioartekoa)	172	169	617.340	568.982	23.050	22.833
Errenta aldakorra (euro)	82	75	706.942	691.994	6.704	6.111
Errenta aldakorra (nazioartekoa)	346	357	4.082.653	4.225.554	51.100	60.220
Kudeaketa pasiboa ²	107	106	720.965	782.384	26.519	27.474
Errendimendu finko bermatua	58	58	178.170	156.582	7.565	6.381
Errendimendu aldakor bermatua	97	74	180.364	119.237	5.595	3.674
Berme partziala	1	0	301	0	7	0
Itzulketa absolutua	48	43	631.707	634.016	6.256	6.974
Globalak	291	294	2.002.961	1.972.624	59.479	61.048
Bokaziorik gabe	0	0	0	0	0	-1
HIF, guztira	1.715	1.714	16.020.641	16.571.850	353.260	405.931

(1): Erreferentziatzeko datan isileko egoera zuten funts-banaketak.
(2): 2019ko bigarren hiru hilabetez geroztik, 1/2019 Zirkularrak ezarritako definizio berrietara egokitzen dira bokazioak. "Monetario" kategoriak Merkatu Monetarioko Funtsen (FMM) lau mota hartzen ditu barne, aipatutako zirkularrak definitzen dituenak; gaur egun, "Likidazio-balio aldakorreko merkatu monetarioko funts estandarra" motako funtsak bakarrik daude erregistratuta. "Errenta Finkoa Euro" kategoriak barne hartzen ditu Errenta Finkoa Euro berria eta Epe Motzerako Errenta Finkoa Euro; eta "Kudeaketa Pasiboko IKE" kategoriak barne hartzen ditu indize bati erantzuten dioten IKEak eta bermatu gabeko errentagarritasun-helburuak dituzten IKEak.

Iturria: CNMV.

52. grafikoa Higigarrietako Inbertsio Funtsen lau taldeak bereizten dituzten hiru aldagaien urte arteko bilakaera

(urte arteko aldakuntza-tasa, 2024/2023)

Iturria: CNMV. Geuk egina.

4. BURTSA-MERKATUA

Burtsa-indize nagusiek 2023an erregistratutako dinamismoa indartu zuten, eta hobekuntza izan zuten bigarren urtez jarraian; hala, 2022an erregistratutako atzerakada gainditu zen biurteko horretan (2023-2024). Aintzat hartutako indize guztien balioa handitu zen, bi digituko irabaziak nabarmendu ziren —IBEX-35 (+% 14,8), Dax-Xetra (+% 18,9), Dow Jones (+% 12,9), Nikkei (+% 19,2) eta Nasdaq Composite (+28,6%)—, baita FTSE 100 (+% 5,7) eta Eurostoxx 50 (+% 8,3) indizeek erregistratutako hobekuntza ere. Galera bakarra CAC-40 indize frantsesari dagokio (-% 2,2), herrialdeak bizi duen ezegonkortasun politikoko egoerak oztopatuta. Horrekin guztiarekin, burtsa-jarduerak goranzko ibilbidea izan zuen, testuinguru ekonomiko hobea izan baitzen, eta horrek eragileen konfiantza bultzatuko zuen.

262. koadroa Burtsa-indize nagusien bilakaera

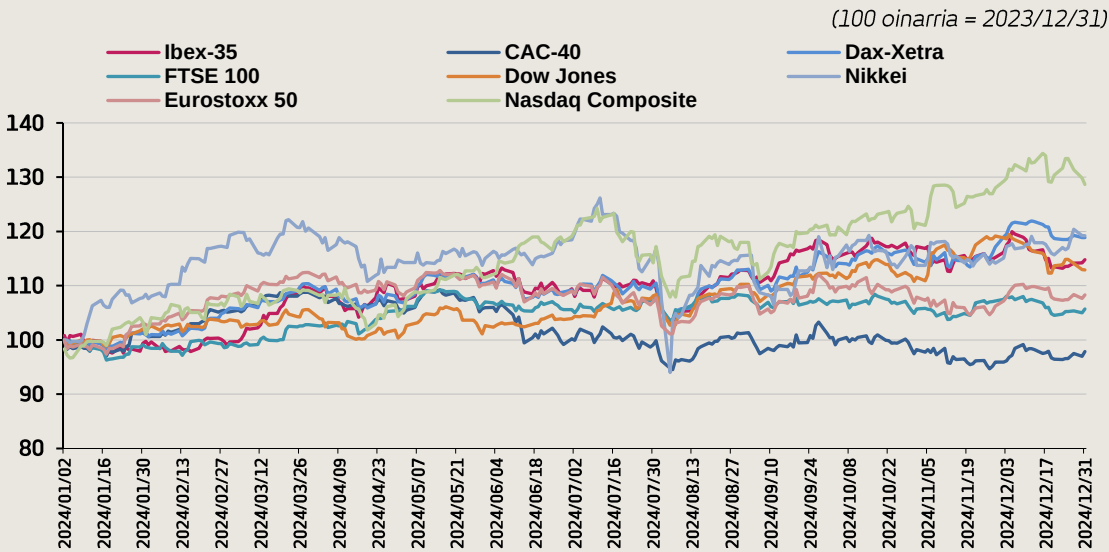
(puntuak)

Urtea	Ibex-35 (Madril)	CAC-40 (Paris)	Dax-Xetra (Frankfurt)	FTSE 100 (Londres)	Dow Jones (New York)	Nikkei (Tokio)	Eurostoxx 50	Nasdaq Composite
2022	8.229,1	6.473,8	13.923,6	7.451,7	33.147,3	26.094,5	3.793,6	10.466,5
2023	10.102,1	7.543,2	16.751,6	7.733,2	37.689,5	33.464,2	4.521,7	15.011,4
2024	11.595,0	7.380,7	19.909,4	8.173,0	42.544,2	39.894,5	4.896,0	19.310,8
Urte batetik besterako aldakuntza (%)								
2022	-5,6	-9,5	-12,3	0,9	-8,8	-9,4	-11,7	-33,1
2023	22,8	16,5	20,3	3,8	13,7	28,2	19,2	43,4
2024	14,8	-2,2	18,9	5,7	12,9	19,2	8,3	28,6

Oharra: Urte bakoitzeko azken egunean.

Iturria: Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa. Analisi Makroekonomikoaren Zuzendaritza Nagusia.

53. grafikoa Burtsa-indize nagusien bilakaera xehea

Iturria: Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa. Analisi Makroekonomikoaren Zuzendaritza Nagusia.

Atxikitako grafikoak 2024an zehar burtsa-indize nagusiek erregistratutako bilakaera erakusten du. Orokorrean, nahiko egonkorra izan zen eta hazkundera izan zuen. Azpimarratu behar da urteak izandako hasiera ona arinki moteldu egin zela, hein handi batean, Japoniako Bankuak aplikatutako interes-tasaren ezusteko igoeraren ondorioz (abuztuaren 5a); horrek Nikkei indizea erortzea eragin zuen, eta horren eragina gainerako burtsetara eta merkatuetara zabalduta zen. Halere, susperraldia oso azkarra izan zen eta indize gehienek igoera izan zuten urte amaieran. Joera horretatik aldendu zen CAC-40 indizea, zeina jada behera egiten ari baitzen¹, urtea ondo hasi bazuen ere.

4.1 IKUSPEGI OROKORRA

Lehen mailako eta jaulkipeneko merkatuak

Azterketa Estatuaren esparruan ardaztuta, eta baloreen lehen mailako merkatuari dagokionez², hau azpimarratu behar da: 2024an egindako jaulkipen garbiak 74.155 milioi eurokoak izan ziren, batez ere administrazio publikoen bidez bideratuak (64.214 M€), finantzarioak ez diren sozietateen ekarpenarekin batera (13.659 M€); horiek konpentsatu zuten finantza-erakundeen saldo negatiboa (-3.718 M€). Halere, azpimarratu behar da segmentu ia guztiek murriztu zutela jaulkipen garbier bolumena, finantza-erakundeen segmentuak erregistratutako murrizketa nabarmenduta; izan ere, horien emaitza 2023an positiboa izan zen (38.581 M€) eta 2024an, berriz, negatiboa izan zen (-3.718 M€). Era berean, administrazio publikoek egindako jaulkipen garbier bolumena gutxitu da (-10.998 M€), eta urte arteko hobekuntza bakarra finantzarioak ez diren sozietateei dagokiena da (+17.976 M€).

¹ Parisko Burtsaren indizeak indarrez hasi zuen 2024. urtea, lehenengoz 8.000 puntuen ataria (martxoak 7a) gaingiduta, baina gauzek okerrera egin zuten ekainean, lehenengo arin, interes-tasen lehenengo jaitzierarekin (EBZ, ekainak 6), eta gero nabarmen egin zuten okerrera, Europako hauteskundeetan eskuin muturraren gorakadaren ondorioz Frantziako presidenteak legegintzarako hauteskundeak aurreratuko zituela iragarri ostean.

² Espainiako Bankuak baloreen lehen mailako merkatuari buruzko estatistika-serieak eguneratu zituen, Banku Zentralen Europako Sistemaren (CSEC) arabera. Atxikitako taula eskuragarri dagoen informazioarekin eguneratu da.

263. koadroa Zorraren balio adierazgarriak. Jaulkipen garbiak

(M euro)

Kontzeptua	2022	2023	2024	Δ 24/23
Administrazio Publikoak	83.385	75.213	64.214	-10.998
Administrazio zentrala	84.412	73.541	62.946	-10.595
Autonomia Erkidegoak eta Toki Korporazioak	-1.028	1.672	1.269	-403
Finantza-erakundeak	-24.735	38.581	-3.718	-42.299
Monetarioak (FEM)	-9.464	45.236	5.497	-39.739
FEM ez direnak	-15.270	-6.655	-9.215	-2.560
Sozietate ez-finantzarioak	-5.900	-4.316	13.659	17.976
GUZTIRA	52.750	109.477	74.155	-35.322

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina.

Bigarren mailako merkatuak Burtsak

2024 inflexio-puntu bat izan zen akzioetan negoziatutako bolumenaren etengabeko galera-ibilbidean; izan ere, 2015etik 2023ra %68,6ko atzerakada pilatu zuen. Horrela, amaiera eman zitzaion jarduera murrizten joan den ia hamarkada bateko ibilbideari, akzioetan negoziatutako bolumenean 319.053 milioi euro batu zituen urte arteko hobekuntzarekin (+%5,7). Hobetze horrek eragiketen bilakaera positiboa izan zuen euskarri¹, baina azpimarratu behar da, orokorrean, jarduera egokitzeko ibilbidea gailendu zela; izan ere, 2024an emaitza hobeak erregistratu arren, akzioetan negoziatutako bolumena 2015eko maila baino txikiagoa zen oraindik (960.807 milioi euro; -%66,8).

Espainiako Burtsak eta Merkatuak (BME) erakundearen arabera, horren arrazoia hau litzateke: «Europako araudiaren bidez sustatutako lehia-testuinguru batean, negoziazioaren deslokalizazio-joera nagusitu izana. Horrek akzioetan negoziatutako bolumenak sistema internalizatuera eta dark pool-etara eramatea ekarri du. Horrez gain, fiskalitate-esparruak² Espainiako kotizatutako baloreen erakargarritasuna gutxitzen du, zerga hori ez duten beste merkatu batzuekiko alderatuta».

¹ Puigen SEP, BBVAren EEP Banco Sabadellen gainean, eta abian dauden beste eragiketa korporatibo batzuk.

² Finantza-transakzioen gaineko zergak %0,2ko zerga ezartzen dio Espainian kotizatutako eta mila milioi eurotik gorako kapitalizazioa duten konpainien akzioen erosketa garbiari.

264. koadroa Burtsa-merkatua Negoziatutako bolumenen balio efektiboa(akzioak)

(M euro)

Kontzeptua	2022	2023	2024	%Δ 24/23
Akzioak (SIBE, Espainiako Burtsa arteko Lotura Sistema)	362.122	301.249	318.573	5,8
Bankuak	98.736	94.717	94.511	-0,2
Elektrikoak	59.325	50.877	53.825	5,8
Eraikuntza	20.639	17.901	23.629	32,0
Komunikazioa	37.600	28.000	26.764	-4,4
Gainerakoak	145.821	109.753	119.844	9,2
Gainerako akzioak	480	480	480	0,0
Madrilgo burtsa	360	360	360	0,0
Bartzelonako burtsa	120	120	120	0,0
Bilboko burtsa	0	0	0	0,0
Valentziako burtsa	0	0	0	0,0
Akzioak, guztira	362.602	301.729	319.053	5,7

Iturria: Espainiako Bankuaren Estatistika Buletina.

VIBEX indizearen arabera, urteko batez besteko aldakortasun inplizitua % 12,8koa izan zen, 2023ko hobekuntza erregistratuta (% 14,7) eta pandemia aurreko garaia antzeko mailara iritsita (% 13,7 2019an). Halere, 2024an zehar erregistratutako bilakaerak emaitza horri ñabardura gehitzen dio, abuztuan erregistratutako igoera nabarmenduta, ¹ % 18 baino indize handiagoarekin. Zifrarik txikiena ere abuztuan jaso zen, hilabete amaieran (% 10,3), agerian utzita merkatua azkar berreskuratu zela eta aldakortasuna murriztu egin zela.

54. grafikoa VIBEXen lurrunkortasun-indizea

Kotizatutako lurrunkortasun inplizituaren bilakaera islatzen du VIBEX® indizeak, MEFF merkatuko IBEX 35® indizearen gaineko aukeretan, 30 eguneko denbora-tarte konstante batean.

Iturria: Espainiako Bursak eta Merkatuak (BME)

¹ Azpimarratu den moduan, Japoniako Banku Zentraleko tasak igotzeak eragin zuen Nikkei indizea erortzea.

Bigarren mailako merkatuak: Errenta Finkoa

Errenta finkoko bigarren mailako merkatuan negoziatutako zor publikoaren bolumena 79.956 milioi eurokoa izan zen. Hala, urte artean jaitsiera izan zen (-% 6,5), eta ondorioz, 2022an erregistratutako maila antzekora (79.075 M€) itzuli zen. Murrizketa horren eragilea bonu eta obligazio berezien segmentua izan zen (-% 4,9); izan ere, jardueraren % 91 bildu zuen (72.864 M€), Altxorraren Letretan erregistratutako galerarekin batera (-% 43,9; 3.707 M€). Bonu eta obligazio bereziek erregistratutako hobekuntza handiak (+% 49,8) —horiek denera 3.384 batzen dituzte, guztizkoaren % 4,2— ezin izan du murrizketa hori konpentsatu.

265. koadroa Errenta finko publikoaren bigarren mailako merkatuan negoziatutako bolumenak⁽¹⁾

(M euro)

Kontzeptua	2022	2023	2024	%Δ 24/23
CADE sistema - ARCO sistema ⁽²⁾	79.075	85.487	79.956	-6,5
– Bonu eta obligazio ez-bereiziak	67.766	76.621	72.864	-4,9
– Bonu eta obligazio bereiziak	2.830	2.259	3.384	49,8
– Altxorraren Letrak	8.480	6.608	3.707	-43,9

(1): Eguneroko zifren batez bestekoa 2017az geroztik, araudi-aldaketa dela-eta, errenta finko pribatuko merkatuek ez dituzte argitaratu negoziazioaren gehiengoaren datuak (sistemako erabiltzaileen arteko salerosketa zuzenak).

(2): 2017an, Espainiako Bankuaren Idazpenen Zentralaren (CADE) lehengo sistemaren kudeaketa Espainiako Burtza eta Merkatuen Taldearen esku geratu zen, ARCO izenarekin, eta Europako T2S sistemarekin homologatu zen.

Iturria: Altxor Publikoaren hileroko estatistikak. Ekonomia, Merkataritza eta Enpresa Ministerioa.

Espainiako deribatuen merkatuak (MEFF) urte arteko murrizketa berria erregistratu zuen 28.589 mila kontraturekin (-% 4,4); hala, bost urte kateatu ditu beheranzko joerarekin (2020-2024), eta % 36,2ko galera pilatuta 2019. urtearekin alderatuta (44.795 mila kontratu). Galera hori honekin dago lotuta: «berehalako merkatuaren igoera nabarmenak eta aldakortasun oso baxua» (BME). Halere, urte arteko bilakaera positiboa izan zen geroko finantzarioen segmentuarentzat (+% 1,4), eta hobetu egin zen kontratazioa akzioek (+% 1,7) eta dibidenduek sustatuta (% 580,7), IBEX indizeen murrizketaren aurrean (-% 1,6). Horrela, jardueraren galera finantza-aukeren segmentuarekin lotzen da (-% 11,7), eta, zehazki, akzioen gaineko aukerekin (-% 14,2), IBEX indizeei buruzko aukeretan erregistratutako hobekuntzaren aurrean (+% 45,7).

266. koadroa Geroko Finantzarioen eta Aukera Finantzarioen Espainiako Merkatua*

(mila kontratu)

Kontzeptua	2022	2023	2024	%Δ 24/23
Geroko finantzarioak, guztira	16.740	16.544	16.780	1,4
– Indizeen gaineko gerokoak (IBEX)	6.400	5.244	5.161	-1,6
– Akzioen gaineko gerokoak	10.314	11.279	11.473	1,7
– Dibidenduen gaineko gerokoak	26	21	146	580,7
Aukera finantzarioak, guztira	16.337	13.370	11.809	-11,7
– Indizeen gaineko aukerak (IBEX)	1.344	559	815	45,7
– Akzioen gaineko aukerak	14.993	12.811	10.994	-14,2
MEFF, guztira	33.077	29.914	28.589	-4,4

(*): Egindako eragiketak
Iturria: BME (Espainiako Burtsak eta Merkatuak)

4.2 BILBOKO BURTSA

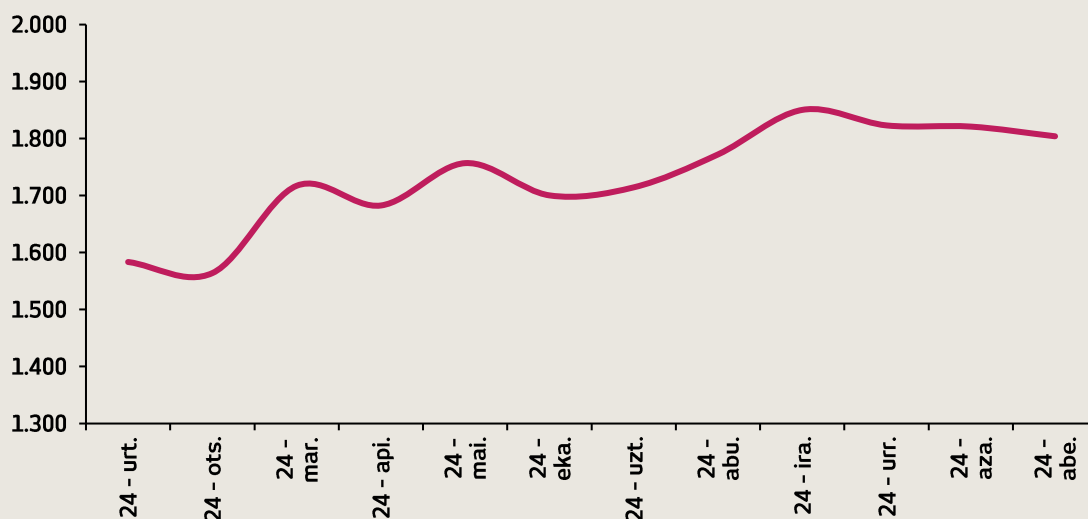
Bilboko Burtsaren indize orokorrak irabaziak izan zituen, munduko indize nagusiek erregistratutakoen antzera: 2024an % 13,2 egin zuen gora, 1.804,01 puntura iritsi zen indizearen balioarekin —azken 15 urteetako erregistrorik onena (2009an 1.921,55 puntu erregistratu ziren)—. Gainera, atxikitako grafikoak agerian jartzen du ekitaldiko goranzko perfila, azken lauhilekoan urteko erregistrorik onenak izanda, eta gainditu egin zen 1.800 puntuen atalasea (1.850,34, 1.823,08, 1.821,03 eta 1.804,01, iraila eta abendua bitartean).

267. koadroa Bilboko Burtsaren Indize Orokorra. Azken balioa, maximoa eta minimoa

Urtea	Azkena	Maximoa	Minimoa
2017	1.577,50	1.748,99	1.479,05
2018	1.330,08	1.337,44	1.323,12
2019	1.485,36	1.488,93	1.481,62
2020	1.291,18	1.298,11	1.290,87
2021	1.397,35	1.399,37	1.390,08
2022	1.310,47	1.321,07	1.309,51
2023	1.594,01	1.599,68	1.593,18
2024	1.804,01	1.806,96	1.794,03

Oharra: Oinarria 2000, 1999ko abenduaren 31koa.
Iturria: Bilboko Burtsa.

55. grafikoa Kotizazio Indize Orokorra Bilboko burtsa

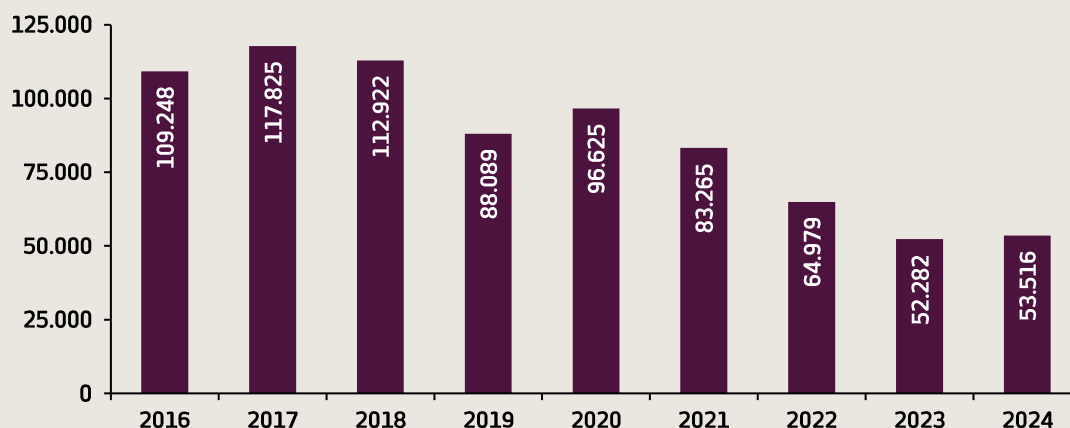

Iturria: Bilboko Burtsa.

Aldi berean, hobera egin zuen SIBEren bidez Bilboko Burtsan erregistratutako kontratazioak (+% 2,4), eta 53.516 milioi eurokoa izan zen. Halere, azpimarratu behar da, 2023ko datuekin batera, segidako erregistrorik txikienetako bat dela, % 54,6ko jaitsierarekin 2017. urtearekin alderatuta¹ (117.825 milioi euro).

56. grafikoa Bilboko Burtsako kontratazio-bolumena. Balio efektiboak*

(M euro)

(*): Erosketak + salmentak.

Iturria: Bilboko Burtsa.

¹ 2017az geroztik, araudi-aldaketa dela-eta, errenta finko pribatuko merkatuek ez dituzte argitaratu negoziazioaren gehiengoaren datuak (sistemako erabiltzaileen arteko salerosketa zuzenak). Halere, errenta aldakorren merkatuaren gainean eskuragarri dagoen informazioaren arabera (SIBE), berretsi egiten da jardueraren jaitsiera.